ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ

ЖАРТІВЛИВІ ПІСНІ

родинно-побутові

АКАДЕМІЯ НАУК
УКРАЇНСЬКОЇ РСР
*
ІНСТИТУТ
МИСТЕЦТВОЗНАВСТВ
ФОЛЬКЛОРУ
ТА ЕТНОГРАФІЇ
ім. М. Т. РИЛЬСЬКОГО

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

«НАУКОВА ДУМКА»

«Жартівливі пісні» — сьома книга в серії «Українська народна творчість». До збірки ввійшли жартівливі пісні родинно-побутового характеру від найдавніших записів в XVII—XVIII ст. до сучасних. Багато зразків та варіантів друкується вперше. Дотепно і влучно висміюють ці пісні недоладні вчинки й людські вади та недоліки, що й досі ще часто трапляються в житті. Значна кількість текстів друкується з мелодіями.

78С.01
Ж36

Книга є першою спробою наукового видання жартівливих пісень з усієї української етнічної території. Розрахована на широкі читацькі кола, художню самодіяльність і фахівців у галузі поезії та музики.

Упорядкували:

О. І. ДЕЙ, М. Г. МАРЧЕНКО (тексти),
А. І. ГУМЕНЮК (мелодії)

Редакційна колегія:

О. І. Дей (голова), **М. М. Гордійчук,**
К. Г. Гуслистий, О. А. Правдюк,
М. П. Стельмах, Г. С. Сухобрус.

Шуточные песни
(На украинском языке)

Друкується за постановою вченої ради Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР

Редактор *Л. П. Головняк.* Художній редактор *В. П. Кузь.* Технічний редактор *О. М. Лисовець.* Оформлення художника *А. Д. Базилевича.* Коректор *Л. М. Романюк.*

БФ 39322. Зам. № 1845. Вид. № 197. Тираж 15 000. Папір № 1, 64×90 1/16. Друк. фіз. арк. 50. Умовн. друк. арк. 53. Обліково-видавн. арк. 42,9. Підписано до друку 24/XII 1966 р. Ціна 2 крб. 48 к.

«Наукова думка», Київ, Рєпіна, 3.

Київська фабрика набору Комітету по пресі при Раді Міністрів УРСР, вул. Довженка, 5.

8—1—6
897—66

ВІД УПОРЯДНИКІВ

Пропонована читачеві книга жартівливих пісень — текстів з мелодіями — є першою спробою наукового узагальнюючого зведення пісень цього характеру за всю історію записування і видання української народної творчості. В кращих дожовтневих і радянських збірниках народних пісень (М. Максимовича, В. Залеського, Жеготи Паулі, А. Метлинського, А. Коціпінського, О. Балліної, П. Чубинського, А. Єдлічки, Я. Головацького, М. Лисенка, де Воллана, Г. Купчанка, Б. Грінченка, Д. Яворницького, В. Гнатюка, О. Роздольського та С. Людкевича, Ф. Колесси, К. Квітки, П. Демуцького, Д. Ревуцького, А. Хвилі, двотомній збірці «Українські народні пісні» 1954 р. та ін.) жартівливі пісні або ж подавались всуміш з усіма родинно- й суспільно-побутовими піснями, або часом виділялись в окремий розділ. Проте вони становлять цілком своєрідну, специфічну змістом і емоційним колоритом групу творів української народної пісенності, в яких відобразилась одна з типових рис характеру народу — його щедрий гумор і оптимізм, його вміння відкривати й відображати смішні сторони людини, її вчинків та життя.

Побутування жартівливих пісень передбачає теж своєрідну обстановку і атмосферу — колективну забаву, відпочинок, свято і т. ін. Якщо сумовита пісня розрахована переважно на самого співака чи співаків, бо вона передусім є ґолосом їх наболілої душі, то весела, жартівлива пісня, як правило, виконується при наявності слухачів, на аудиторію, бо ж головна її мета не стільки висловити бадьорий настрій співаків, скільки передати його слухачам, заразити їх веселістю, включити в забаву, дати в дотепній і легкій формі своєрідний урок моралі, життєвої поведінки тощо. Саме ця особливість спонукала вже в кінці XVII ст. російських, а згодом і українських, видавців відвести чимало місця жартівливим пісням. Особливо це стосується луб'яних пісенників. Звичайно, видавці керувалися тут чисто комерційними міркуваннями: українська пісня, особливо весела і дотепна, користувалась величезним успіхом серед читачів — українців, росіян, білорусів, пісенники цього типу розходилися масовими тиражами і приносили добрий зиск. Щоправда, це були вкрай дилетантські видання, в них жартівливі пісні подавались з додатками й перекрученнями та переробками, викликаними низькими естетичними смаками видавців.

Згадуємо про ці видання тільки тому, що їх популярність в Росії та на Україні в XIX і на початку XX ст. теж своєрідно свідчила про зацікавлення

масового читача українською жартівливою піснею, про спробу виділення її видавцями (нехай і з комерційною метою) з потоку усієї народної пісенності.

Розуміється, готуючи дану збірку, до якої ввійшли кращі варіанти жартівливих пісень з друкованих і рукописних джерел, накопичених протягом приблизно двохсот років, ми не враховували «підшліфованих» варіантів з луб'яних пісенників [1].

У фольклористичній літературі найчіткіше поставив питання про виділення жартівливої пісні в окрему групу А. Кримський [2]. Останнім часом з'явилася невелика книжечка текстів найпопулярніших українських гумористичних пісень, укладена М. Стельмахом [3]. Спроб наукового видання жартівливих пісень досі не було.

В процесі підготовки даної книги «Жартівливих пісень» упорядники взяли до уваги найголовніші фольклорні видання і архівні рукописні матеріали, зокрема численні скарби, що зберігаються у відділі фондів Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР і у відділі рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка АН УРСР.

При доборі варіантів основним критерієм був характер розгалуженості змісту, мотивів та образів і художня довершеність. Для публікації відбирались найпоетичніші варіанти і передусім ті, що записані з мелодіями. Маючи ряд рукописних і друкованих варіантів однієї й тієї ж пісні і відбираючи кращі, упорядники прагнули разом з цим представити читачеві пісні в їх часовому і територіальному поширенні. Друкуючи найдавніший варіант пісні та її сучасний запис, ми таким чином своєрідно вказуємо на вікові ознаки пісні, засвідчуємо її живучість і популярність. Саме тому в збірнику відведено значне місце текстам, зафіксованим у XVIII і на початку XIX ст., і сьогоднішнім, найновішим записам жартівливих пісень (ряд таких записів зроблено безпосередньо перед виданням книги, вони відзначені в примітках словами «нові надходження»). Якщо між найдавнішим і сучасним записом пісня була зафіксована друком чи в рукописах мало відмінними варіантами, то вказівка на останні подана бібліографічно в примітках (варіанти).

В даному томі, як і в усій серії «Українська народна творчість», широко представлені пісні в їх варіантах з усієї етнографічної території України із збереженням своєрідного мовного аромату. Зокрема, повністю збережені діалектні лексичні надбання і найхарактерніші форми та деякі фонетичні риси. В передачі ж діалектних рис вимови в основу покладена сучасна тенденція всіх мовлян до користування нормами літературної мови. Це означає, що в зв'язку з непослідовністю у передачі під час співу, при записах і в друкові таких діалектних рис, як дифтонги північних говорів, ненаголошені голосні, дзвінкі і глухі парні приголосні, як пом'якшення шиплячих, тверде закінчення дієслів третьої особи множини у західних говорах та ряд інших, у збірці перевага надається формам, найближчим до літературної норми.

---

[1] Бібліографію українських луб'яних пісенників див. у статтях: В. Данилов, Украинские лубочные песенники.— «Киевская старина», 1905, червень; його ж, Додатки до огляду українських луб'яних співаників та малюнків.— «Україна», 1907, березень; А. Кримський, Етнографічні й інші видання московських лубочників рр. 1888—1893.— У кн. «Розвідки, статті та замітки», К., 1928, стор. 167—181.

[2] Див. «Розвідки, статті та замітки», К., 1928.

[3] «Жартівливі пісні», К., 1961, 223 стор.

В книзі запроваджена специфічна тематична систематизація жартівливих родинно-побутових пісень, що складають цю книгу[4]. Як правило, жартівлива пісня висміює якусь типову ваду поведінки або характеру, властиву людям саме певного родинного стану (парубкам, дівчатам, чоловікам, жінкам, дідам, бабам, та ін.), різні комічні ситуації і відносини в родинному житті.

Це дало підстави основний матеріал родинно-побутових пісень розподілити на тематичні групи за родинним становищем об'єктів висміювання (парубки і дівчата, чоловіки й жінки, діди й баби і т. д.) або за суттю висміюваних відносин (кохання, родинне життя і т. ін.). Всередині кожної з цих груп пісні об'єднувалися за спорідненістю провідних мотивів або іншими словами — в переважній більшості випадків за типовою вадою людей, що стала предметом гумористичного зображення. Цей принцип систематизації виключав можливість подати поруч в окремих епізодах тотожні або споріднені за ритмо-мелодичним характером пісні, далекі між собою змістом. Деякі фольклористи-музикознавці минулого, готуючи збірки пісень з мелодіями, інколи систематизували матеріал за формальними ритмо-мелодичними ознаками, не рахуючись з тематикою пісень. Проте запровадити такий принцип у даній збірці ми вважали недоцільним, бо: 1) щодо охоплення матеріалу дійсності й глибини її відображення провідне місце в пісні належить текстовій її частині і 2) багато колоритних і дотепних жартівливих пісень з різних причин були зафіксовані без мелодій, і відсутність цих пісень у томі значно збіднила б цю збірку скарбів народної жартівливої пісенності.

Існує ряд жартівливих пісень, тексти яких співаються на танцювальну і нетанцювальну мелодії. Прагнучи показати варіантність жартівливих пісень як в словесній, так і в музичній частині, ми подавали в цьому томі якнайповніше варіанти з нетанцювальними мелодіями разом з варіантами текстів. Танцювальні пісні з розгорненим сюжетом і дрібні пісеньки-приспівки до танцю (так звані триндички, чабарашки, присказки, окремі частівки, співомовки і коломийки[5]) подаються в книзі «Танцювальні пісні». В цій книзі будуть повторені танцювальні мелодії з приналежним до них текстом (без варіантів) з розгорненим сюжетом.

При подачі кількох варіантів однієї й тієї ж пісні на початку, як правило, подаються пісні з мелодіями та найдавніші записи, а далі інші варіанти за хронологією запису або публікації.

Постійні приспіви подані в піснях один раз після першої строфи. При виконанні пісень вони повторюються за кожною такою строфою.

В кінці книги в примітках до кожного варіанту пісні подана паспортизація: час запису, записувач, місце за адміністративним поділом на час запису, виконавець або друковане чи рукописне джерело, за яким наводиться пісня у збірці (якщо інших даних немає).

До багатьох пісень зроблені в примітках вказівки на друковані та рукописні паралелі й варіанти, на окремі передруки. Оскільки ряд жартівливих пісень мають паралелі серед пісенності сусідніх слов'ян, на окремі з них вказано в примітках. Розуміється, вичерпати всі дані цього характеру не було можливості. В тих випадках, коли вказується на варіант мелодії без тексту, при джерелі це позначено в дужках «мел.»

---

[4] Жартівливі пісні, що відображають громадський побут, а також сатиричні, алегоричні, пародійні та розважальні вийдуть окремим томом. Танцювальні пісні, що в більшості є жартівливими, теж складуть окремий том серії.

[5] Жанри частівок і коломийок вийдуть в нашій серії і окремими томами.

В алфавітному покажчику пісень в кінці книги на першому місці вказано сторінку, де знаходиться сама пісня, а на другому — примітка до неї.

В процесі підготовки книги кожен з упорядників виконав такі частини роботи: добір текстів і варіантів з друкованих і рукописних джерел — О. І. Дей та М. Г. Марченко, вироблення принципів систематизації, визначення варіантів для друку, поширені пояснення до пісень і вказівки на варіанти й паралелі в примітках, остаточне розташування зразків і редакція текстової частини пісень, виклад принципів упорядкування («Від упорядників») — О. І. Дей, добір мелодій і вказівки в примітках на композиторські опрацювання їх — А. І. Гуменюк, словник малозрозумілих слів — М. Г. Марченко.

Частину допоміжної роботи при підготовці збірки виконала А. Ясинчук, за що упорядники складають їй подяку.

ПІСЕННИЙ ГУМОР УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

Українці обдаровані незрівнянним гумором.

В. Г. Бєлінський

Здавна мандрівники й дослідники, письменники та громадські діячі сусідніх народів відзначали як одну з типових рис характеру українців їх невичерпний гумор. Коли ж цей багатий та іскристий гумор розпалив велике вогнище нової української літератури славнозвісною «Енеїдою» І. Котляревського, а в російській вибухнув соковитою симфонією гоголівського сміху, ця риса стала ледве не головною і визначальною при характеристиці українського народу. І тільки після виступу геніального Т. Шевченка та пильного знайомства з народною українською пісенністю всеслов'янська і європейська освічена громадськість побачила, що поруч із незрівнянним гумором український народ володіє найширшим діапазоном глибоких і сильних почуттів, хвилюючою сердечною теплотою та благородством. Прекрасне, комічне і трагічне, кажучи словами М. Г. Чернишевського,— це тільки три найбільш визначених елементи з безлічі тих елементів, від яких залежить інтерес людського життя.

І все ж український народний гумор продовжував викликати захоплення та визнання, здобуваючи все більшу славу. Широким річищем він проникав в українську та російську літератури, театр, музику і навіть у живопис, де могутньо зазвучав розкотистим і заразливим реготом репінських «Запорожців».

Статті революційних демократів і окремих критиків-марксистів про Україну не раз відзначали гумор як одну із яскравих рис українського національного характеру. Передові діячі справедливо вбачали в цьому вираз «величезних і свіжих неви-

черпних сил, які відчувають за собою право дивитись і на дрібне, і на значне, крупне певною мірою згори вниз, пом'якшувати ненависть презирством і зневагою, захоплення і схиляння — іронією, горе — надією» [1].

Гумор і оптимізм — близнята. Конденсуючи світлі емоції, гумор був для трудового народу своєрідним засобом самозахисту в умовах гніту та лихоліття. В атмосфері буйних веселощів і в сміхові, нерідко пройнятому смутком, трудова людина прагнула знайти забуття від усього несправедливого і злого, вдарити лихом об землю й дихнути на повні груди. Несучи важкий тягар біди, експлуатації, воєн, народ ніби урівноважував гумором свій настрій, свій життєвий пульс, усвідомлював свою колективну силу, оберігав своє духовне і моральне здоров'я. Цю соціальну функцію народного гумору тонко підгледів поет і фольклорист Іван Манжура і висловив своє захоплення цією рисою характеру українців в таких рядках:

Ні! Я дух люблю свого народу,
Що на усяку він пригоду,
Яка б його де не зостріла,
Прискаже сміло та до діла.
Слівце веселеє по волі
І кпить з ледачої недолі!
Той дух насмішкувато-щирий
Не дасть приспати в серці віри
В громадську силу, її розум
І не поб'є, немов морозом,
Надію певную довіку
На кращу долю чоловіку [2].

Гумор, як важливий складник психіки українського народу, щедро виявив себе в народній поетичній творчості та мистецтві. І це цілком закономірно: «мистецтво кожного даного народу визначається його психікою; його психіка створюється його становищем, а його становище зумовлюється, кінець кінцем, станом його продуктивних сил та його відносинами виробництва» [3].

Цією діалектичною взаємозалежністю пояснюється історична змінність природи гумору і його соціальної функції.

В умовах класового суспільства почуття комічного, або гумор, відіграє в житті трудящих своєрідну роль соціального фільтра, який не пропускає в річище звичного, закономірного для народу різних хиб та вад окремих людей, головним чином

---

[1] А. В. Луначарский, О национализме вообще и украинском движении в частности.— «Украинская жизнь», 1912, № 10, стор. 21.

[2] І. Манжура, Твори, К., 1961, стор. 157.

[3] Г. В. Плеханов, Естетика і література, К., 1960, стор. 75.

свого соціального середовища. Він спрямований проти аномалій людської поведінки та характеру, а часом і зовнішності з погляду усталеної в дану епоху народної моралі та естетики. Висміювання всіх цих непринципових відхилень від норми забарвлене нотками симпатії, співчуття та дружелюбності.

Сатира ж, що теж відноситься до сфери комічного, є активним засобом художнього викриття різних явищ дійсності з позицій певного класу, засобом тиску на інший клас. Вона оголює протиріччя між явищем та його сутністю, формою й змістом чи дією й метою, виходячи з певної соціальної позиції і тенденції, розвінчує гостро, нещадно і з явною або прихованою ненавистю. Сміх в цьому випадку стає отруйним, нищівним; об'єкт насмішки принижується показом мізерності того, що він вважає серйозним. Таким чином, комічне є протилежністю високого і прекрасного в житті.

«Сміх є ознака сили. Сміх не тільки ознака сили, але і сам сила... Сміх — ознака перемоги», [4] — писав А. В. Луначарський. Український народ відвічно володіє великим запасом цієї сили, про що яскраво свідчить його народна поетична творчість — і спеціальні сатирично-гумористичні її жанри, і ті барвисті прожилки сміху, якими густо переткана народна епічна та лірична творчість.

Стихія смішного в українській народній творчості найбільше виявляє себе в гумористичних, жартівливих творах. Це обумовлено тим, що критика веселим сміхом спрямовується головним чином проти індивідів із свого ж середовища, що трудовий народ по своїй натурі добрий і благородний, що його вневненість в своїй силі й правоті дає йому змогу дивитись скептично-іронічно, без почуття сліпої злості навіть часом на класово ворожі явища й суспільні верстви.

Отже, громадська функція гумористично-сатиричних творів трудового народу цілеспрямована: вона скерована або на виховання і зміцнення своєї внутрішньої самодисципліни й моралі або на боротьбу проти зовнішніх чужих народові сил і класів. В обох випадках сміх є серйозною зброєю в руках трудящих, необхідною життєвою їх потребою, особливо в умовах підневільного життя і боротьби.

Народний сміх ще й тим сильний, що він — колективний. «Сміх,— писав Г. Гейне,— має епідемічний характер» [5]. Коли ж він ще й поширюється на легких та швидких крилах усної фольклорної традиції, його вражаюча сила незрівняно помножується.

---

[4] А. Луначарский, Театр и революция, М., 1924, стор. 59.
[5] «Гейне и театр», М., 1956, стор. 221.

Тому, як відзначав М. Гоголь, сміху бояться навіть ті, хто нічого не боїться; хоч сміх не відбирає ні життя, ні маєтку, одначе винний почуває себе перед громадським сміхом як зв'язаний заєць. Від сміху, кажучи словами О. Герцена, ідоли падають.

«Класова спрямованість окремого письменника або мас, які творять ті чи інші сатиричні об'єкти,— писав А. Луначарський,— не підлягає жодному сумніву; тут легше, ніж, скажімо, в ліриці, більше чи менше сентиментальній чи емоційно-піднесеній, або в епосі, який прагне бути зовнішньо об'єктивним, розпізнати соціальну тканину» [6].

Соціальна тканина гумору, як правило, національно забарвлена; гумористичні твори завжди мають національну природу. І це обумовлено не тільки національною формою — мовою, не тільки самим предметом зображення, але й своєрідним віддзеркаленням в гумористичних творах національних особливостей народу, його психіки і художніх традицій — насамперед фольклорних. До цього слід додати, що національна специфіка гумору є історично змінною і рухливою, а не навічно застиглою, вона обумовлюється прогресом світогляду народу і змінами в його історичному житті. Ця рухливість виявляється, зокрема, в неоднаковому темпі розвитку сатирично-гумористичних жанрів народної творчості та літератури на різних етапах історичного життя народу.

* * *

Серед гумористично-сатиричних жанрів української народної творчості провідне місце належить жартівливій пісні. В ній переливаються всі барви й відтінки народного гумору, всі нюанси сміху — від ледь вловимої посмішки одними очима до бурхливого, масового нестихаючого реготу. В гумористичних широких, сюжетних піснях і коротеньких танкових приспівках, що в переважній більшості виникли на живому матеріалі української дійсності, чи не найповніше відображена весела вдача народу.

Їх питома вага в українській народній пісенності настільки велика, що деякі фольклористи ладні були визнати ці пісні за основне річище української пісенності. «Пісні веселого або жартівливого змісту,— писав, наприклад, М. Закревський,— є,

---

[6] А. В. Луначарский, О смехе.— «Литературный критик», 1935, № 4, стор. 4.

здається, найчисленніші. Тут повне привілля для веселощів, іронії і дотепу українця, без яких він не може жити. Ця веселість тим привабливіша і забавніша, що вона непідробна, природна; а дотепність, неначе іскра, часто з'являється несподівано і з блиском; проте деколи переходить за межі пристойності...»[7] Численність жартівливих і бадьорих творів в українському національному пісенному репертуарі дала підставу чеському дослідникові З. Неєдли вважати, що домінуючим в цьому є веселий, а не тужливий настрій[8].

Багатства української жартівливої пісні складалися протягом ряду століть і далі продовжують поповнюватися. Характерною особливістю процесу їх розвитку є все більше тематичне розгалуження, постійне посилення сатиричного відображення дійсності, все зростаюча популярність коротких оперативних пісенних форм. Чим ближче до нашого часу, тим яскравіше виступають усі ці тенденції. Вони обумовлені соціально-економічними процесами, що їх переживав український народ на шляху свого історичного розвитку.

В умовах феодалізму з властивим йому патріархально-замкнутим укладом життя народу і порівняно невисоким рівнем його соціальної свідомості основними об'єктами гумору були негативні явища щоденного побуту, і тільки в часи визвольного руху він набирав гострішого соціального спрямування, в пісенності загострювались елементи сатири. Використання народної творчості в пансько-шляхетських та козацько-старшинських дворах з розважальною метою стимулювало творення весело-фривольних пісень, чимало з яких ввійшло і в народний вжиток, звичайно, відповідно опрацьованими та зміненими. Динаміка тодішнього життя сприяла виникненню й побутуванню великих сюжетно-розгорнутих жартівливих пісень, епічних викладом, з повторами та варіаціями. Важливу роль у творенні й поширенні таких пісень відігравали кобзарі, в репертуарі яких гумористична пісня посідала не менш значне місце, ніж думи та історичні пісні.

З розвитком капіталістичних відносин і загостренням соціальних суперечностей народний гумор і сатира все активніше включається в сферу класової боротьби; в народній творчості розширюється дошкульно-сатиричний викривальний струмінь. Як засіб і своєрідна зброя все ширше використовується

---

[7] «Старосветский бандуриста», собрал Н. Закревский, М., 1960, ч. I, стор. V—VI.

[8] О. Бодянський та інші дослідники дотримувалися думки, що в українських піснях переважає тужлива нота.

гнучка і оперативна коротка сатирична пісня. Значно збагачується коло об'єктів гумористично-сатиричного оспівування, що свідчить про розширення світогляду трудящих та зростання їх соціальної свідомості. Цю особливість розвитку народної творчості підмітив ще перед Жовтнем ряд фольклористів. У передмові до збірника «Южнорусские народные песни» (1854) А. Метлинський спеціально підкреслив, що жартівливі та сатиричні пісні — «пізнішого і новішого походження» (стор. XVII). І. Франко визнавав цю рису в розвитку пісні корисною і цілком закономірною. «Правда,— писав він 1877 р.,— що пісні найновішої формації, які складає наш народ, по більшій часті не історичні, а радше сатиричні,— але я не знаю, чим се промовляє на їх некористь? Я думаю, що противно, се свідчить про вищий розвій народного самопізнання, коли народ зачинає критично розглядати суспільний устрій, який його окружає, а не сміючи, або й не вміючи висказати своїх вражінь просто, висказує їх гумористично-іронічним способом, у їдких, насмішливих пісеньках. Ті пісеньки, хоч і не живописують, як історичні думи, характеру і життя усього народу, та зате для всякого чоловіка, живучого сучасним життям, вони хто знає, чи не важніші, як історичні думи...» [9]

В радянський час, в зв'язку з докорінною перебудовою суспільного ладу і зникненням класових протиріч, змінився характер суспільно-побутової сатиричної пісні. Її вістря спрямоване проти пережитків минулого, злісних порушників радянського громадського порядку, проти іноземних загарбників. У зв'язку із зміною об'єктів розвінчання дожовтнева сатирична пісня побутує порівняно в невеликій кількості зразків. Використовуються її художньо-композиційні засоби й образно-мовні форми для творення нових сатирично-викривальних пісень, переважно малих жанрів (частушок, коломийок). Зате гумористична класична пісня, що кепкувала над різними чисто людськими вадами та рисами характеру, продовжує своє побутування, бо має і зараз відповідний грунт. З'являються й нові за темами жартівливі пісні, які здебільшого творяться в уже виробленому образному й мелодійному ключі, тільки з використанням у текстах сучасних побутових деталей.

Пісенна українська творчість радянської доби досить жваво проходить саме в гумористично-сатиричному роді, хоча в ліро-епічному та ліричному вона теж може похвалитися оригінальними поетичними надбаннями.

---

[9] Іван Франко, Вибрані статті про народну творчість, К., 1955, стор. 227.

* * *

Творення й поповнення жартівливих пісень, зафіксованих протягом останніх двох століть, відбувалося різними шляхами. Велика частина гумористичної пісенності є колективним продуктом трудових мас, художнім результатом спільної творчої діяльності обдарованих носіїв народної пісні багатьох поколінь, головним чином з селянського середовища. Та чималий вклад в цю пісенність внесли й напівпрофесіональні митці та представники освічених верств, близькі до народного життя. Вже в Київській Русі, як свідчать писемні та мистецькі пам'ятки, існувала спеціальна категорія мандруючих напівпрофесіональних співаків, жартунів та комедіантів, так званих скоморохів. Влаштовуючи «бісовські ігрища», про які так неприязно відізвався Нестор в літописі під 1068 роком, скоморохи в основу свого репертуару клали жартівливі танці, пісні, забави і вистави, що найбільше подобалися глядачам. Їх діяльність відіграла помітну роль в збагаченні жартівливого пісенного репертуару періоду Київської Русі і наступної доби — доби формування трьох братніх народностей — росіян, українців та білорусів. Скоморохи не тільки творили оригінальні гумористичні пісні, але й перенесли на східнослов'янський грунт ряд жартівливих сюжетів, перейнятих під час мандрівок по сусідніх слов'янських і неслов'янських землях. «Впливи західноєвропейської лицарської поезії могли дуже вчасно перейти на Вкраїну з мандрівними співаками-шпільманами («шпилеве») й скоморохами, котрим треба приписати також пересадження на український грунт багатьох баладових і анекдотичних тем» [10]. На жаль, чітко виділити з гумористичної пісенності відкладений напівпрофесіональними митцями шар на сьогодні досить важко, бо не збереглося таких записів і свідчень, які б хоч частково висвітлювали пісенний репертуар мандрівних співаків, а самі пісні, що вийшли з їх середовища і були сприйняті народом, в процесі свого обігу на час записів у XVII—XIX ст. значно змінилися. Все ж можна припустити, що деякі досить давні гумористичні розважальні пісні-нісенітниці, чи окремі дотепні пісні з елементами жартівливо-еротичної двозначності, виконувані в танцювальних ритмах, могли виникнути в середовищі скоморохів.

Значний внесок у жартівливу пісенність українського народу зробили народні професіональні співаки-кобзарі. Протя-

---

[10] Ф. Колесса, Українська народна пісня на переломі XVII—XVIII в.— «Україна», 1928, кн. 2, стор. 71. Подібну думку висловлювали й І. Франко та В. Перетц.

гом XVI—XIX ст. вони створили чимало нових жартівливих пісень, що виблискують дотепом та справжньою народною веселістю. Поруч з думами та історичними піснями, а також моралізаційними й духовними кобзарськими співами, гумористичні (часто з елементом тривіальності) й сатиричні пісні становили невід'ємну і дуже важливу частину кобзарського мистецтва. Жартівлива кобзарська пісня була настільки популярною серед народу, що кобзарі почали вносити гумористичний струмінь навіть у поважний жанр свого мистецтва — в думи. Так з'явилася славнозвісна дума «Козак Нетяга», а пізніше жартівливі пародії на думи — про чабана і про вареники.

Кобзарі своїм співом виконували важливу виховну та організаційну суспільні функції. Вони були активними учасниками визвольної боротьби українського народу, неодмінними і шанованими людьми в козацькому війську, на Запорозькій Січі, в повстанських гайдамацьких загонах. Сатирична й жартівлива кобзарські пісні не лише висміювали різні вади співвітчизників, але й гостро кепкували над ворогом, підносили моральний дух і оптимізм воїнів, розпалювали їх молодецьку енергію. Це добре показав Т. Г. Шевченко в поемі «Гайдамаки», де кобзар співає переважно жартівливі й танцювальні пісні, бо цього вимагає оточення, бо це бажано слухачам.

В мирному житті, серед щоденних клопотів і турбот трудового народу кобзарі своєю бадьорою гумористичною піснею «розганяли тугу», за словами Т. Г. Шевченка, сміялися з біди і лиха, кепкували над усім, що було несумісне з мораллю розсудливого і нескореного трудового народу.

Жартівлива пісня з самого початку посідала велике місце в репертуарі кобзарів. Це було обумовлено в значній мірі тим, що вони стали на Україні своєрідними спадкоємцями мистецтва скоморохів. В часи розквіту свого мистецтва (XVII—XVIII ст.) кобзарі створили багато жартівливих пісень, що ввійшли в класичну скарбницю української пісні. В XIX ст. в їх репертуарі зафіксовані такі невмирущі гумористичні пісні, як «Дворянка», «Міщанка» («Як задумав мужичок»), «Теща», «Кисіль», «Попадя», «Про Хому і Ярему», «У сусіда хата біла», «До вдовиці я ходив», «Омелечко», «У місяці сентябрі випала пороша», «Химеричка» та ін. Багато з цих пісень пізніше перейшло до лірницького репертуару («Міщанка», «Дворянка», «Чечітка», «Комар» та ін.). Характерно, що кобзарі як творці та носії епічних дум та пісень виявили цю свою рису і в жартівливих творах: гумористичні кобзарські пісні мають розвинені сюжети, їм властива епічна послідовність викладу подій, певна деталізація, чому сприяє нахил їх виконавців до імпровізації.

У другій половині XIX ст. деякі кобзарі почали вважати жартівливі пісні другорядними в своєму репертуарі, називали (наприклад, Федір Грищенко) їх «штучками»[11] (чимось несерйозним), співали рідко, а Остап Вересай дивився на них, як на «простацькі» пісні.

В XVII—XVIII ст. в складанні та поширенні жартівливих пісень взяли участь і школярсько-дяківські кола та двірські козаки-співаки, що були по суті напівпрофесіоналами в цій галузі. Давні співаники зберегли значну кількість творів такого походження. До цих дяківсько-школярських витворів, зафіксованих у рукописних співаниках XVII—XVIII ст., а потім частково і в друкованій збірці Вацлава з Олеська (1833), І. Франко відносив, зокрема, «невеликі віршовані оповідання, звичайно досить слизького змісту», що стали піснями. Це «Ой мати, мати, єсть дяк у хаті», «Ой погнала дівчинонька ягнятонька в поле», «Ой кум із кумою в корчмі забавився», «Гандзя», «Казав ми батенько пігнати кози», «Гей, внадився кіт на чужеє сало», «Хвалилася попадя своєю бідою» та ін.[12] Як правило, вони відзначались епічним тоном, в змісті їх розсипані такі натяки, які ведуть в атмосферу життя мандрівних дяків-бакалаврів того часу. В них досить виразно звучить відверте любування еротикою і захоплення недвозначним малюванням любовних утіх. В цих творах чується своєрідний далекий відгомін впливу тієї популярної літератури епохи Відродження, що заперечувала лицемірну аскетичну мораль, освячену католицизмом, і відстоювала права людини та її особисті почуття. Культурний струмінь епохи Відродження в XVI—XVII ст. напливав і на Україну, збуджував розвиток культури і не міг не вплинути, зокрема, й на народну пісенність.

Своєрідний відбиток на народнопісенний репертуар наклала в XVII—XVIII ст. атмосфера польсько-шляхетських дворів, у яких в цей час українська пісня була дуже популярною. Особливо це стосується Правобережжя й Галичини, де польські пани для потіхи й забави утримували при своїх дворах теорбаністів і співаків, які під панський смак творили пісні українською мовою і на народний лад. Проте їх ліричні складання мали фальшиво-сентиментальний колорит, а гумористичні пісні не обходилися без цинізму і еротики.

«Інтересним вкладом у ту купу українських віршів, що полишив нам XVIII вік,— писав про ці твори Іван Франко,— були

Міністерство освіти Болгрицький район Сумської області

---

[11] Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 592, арк. 39 (записи П. Мартиновича).

[12] Див. рукописну «Історію української літератури» Івана Франка (від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 728), III, стор. 549—552.

також вірші і пісні т. зв. козацькі, тобто складані тими панськими, двірськими козаками, яких любили держати при своїх дворах багаті пани для послуги, вони майже завсігди мусіли бути також співаками і складати пісні для забави панам: деякі пани устроювали для таких співаків навіть щось подібне до шкіл — знаємо таких співаків, у яких сей «талант» переходив з батька на сина (див. статтю М. Лисенка про співацьку сім'ю Відортів, що в початку XIX в. таку школу співаків держав український магнат Вацлав Ржевуський і провід над тою школою мав польський і український віршар Т. Падурра)» [13].

Жартівлива пісенна продукція цього гатунку характеризувалась танцювальною ритмікою, бравадним надуманим молодецтвом, грубим цинізмом у ставленні до жінки, зухвальством і прагненням до дотепності, святково-безтурботною атмосферою, велемовністю, а головне, як підкреслив І. Франко, лакейським світоглядом [14]. В цих творах мова віддає манірністю, засмічена полонізмами. Багато таких творів ввійшло до рукописних співаників XVII—XVIII ст., опублікованих у кінці XIX і на початку XX ст. І. Франком, В. Перетцом, М. Возняком, Ю. Яворським, В. Щуратом та ін. Деякі з цих співаників, очевидно, походять теж із середовища польських магнатських дворів, вони створені з тією ж метою розваги й забави панам, тому жартівливі й фривольні українські та польські пісні (народні й напівпрофесіональні) представлені тут досить широко. Твори, що виникли при панських дворах і належать напівосвіченим співакам-українцям, які відчули на собі сильний вплив популярної польської літератури, зустрічаємо і в друкованих збірниках початку XIX ст. Найбагатший з цього погляду збірник Вацлава з Олеська. І. Франко нарахував у ньому 75 пісень такого гатунку. Подібні твори трапляються і в пізніших фольклорних виданнях. Скажімо, в «Сборнике пам'ятников народного творчества Северо-Западного края» (в. 1, Вільно, 1866, № 116) типовим зразком такої пісні двірських козаків є «Я Гриць — козак з-за Дунаю», в інших збірках не раз зустрічається «Гей, я козак з України, козак з роду, козак з міни» і подібні.

Розуміється, далеко не все, створене мандрівними співаками, кобзарями, дяками-школярами й двірськими козаками під народну пісню, було сприйнято народом.

---

[13] Іван Франко, Історія української літератури, від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 728 III, стор. 554—555. Крім того, див. «Pyśma Tymka Padurry», Львів, 1874, стор. XXIII.

[14] Іван Франко, Історія української літератури, від рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 728 III, стор. 554—555.

«Щоби книжний твір,— справедливо зазначав Ф. М. Колесса,— міг перейти в усну традицію і стати народною піснею, мусить він змістом і формою достроюватися до творів усної словесності, і що найважніше, він мусить, неначе прищеплена галузка, прийнятися на дереві народної поезії, втягти в себе його животворчі соки та зростися з ним уодно, мусить перейти довгий процес асиміляції та вигладжування, а цього ніяк не можна заступити штучним способом» [15]. Ось саме в цій дифузії в період XVI—XVIII ст. і відіграли певну роль згадані категорії напівпрофесіональних співаків, полишивши чимало творів, особливо жартівливих, в українській народній пісенності. Тільки ті з їх творів, що пройшли отой «довгий процес асиміляції і вигладжування» та органічно влилися в фольклор, мають підстави для включення їх у сучасні збірники класичної народнопоетичної творчості.

* * *

Жартівлива пісня належить до споконвічних національних надбань української народної поезії. Їй передував гумористичний струмінь давньої обрядової слов'янської народної пісенності. Від самого початку розвитку української народної пісенності жартівлива пісня стає її невід'ємним складником і посідає в ній важливе місце. Участь організованих напівпрофесіональних сил в її творенні, про що говорилося вище, відіграла в цьому неабияку роль. Деякі дослідники найдавніших записів українських пісень навіть схильні вважати цю роль першорядною. Гіпотетично таку думку висловлював І. Франко з приводу ряду народних пісень, а М. Возняк прямо писав, що «кожний твір усної словесності в своїм первопочині є індивідуальним, не колективним» і що «велика частина так званих творів усної словесності се колишні літературні твори» [16]. На такий висновок наштовхнули його саме найдавніші записи тих пісень, які живуть серед народу і досі, маючи за собою 300—400-літню історію. В багатьох найстаровинніших текстах і варіантах відчуваються поодинокі відгомони їх літературного походження, на той час ще не затерті шліфуванням у процесі побутування серед широких мас.

Найдавніші записи українських жартівливих пісень відносяться до початку XVII ст. Чим ближче до XIX ст., коли народ-

---

[15] «Україна», 1928, кн. 2, стор. 81.
[16] «Українсько-руський архів», Львів, 1913, т. IX, стор. 3.

на пісня стала одним з важливих об'єктів наукових зацікавлень, тим більше записів українських народних пісень, передусім ліричних і жартівливих, зустрічається в польських та російських рукописних співаниках. Завдяки дослідженням рукописних та друкованих співаників та інших памяток XVI—XVIII ст., здійснених В. Перетцом, І. Франком, О. Брюкнером, М. Грушевським, Е. Карським, М. Сперанським, В. Гнатюком, М. Возняком, В. Щуратом, Ю. Яворським, постала широка і яскрава картина багатої пісенності того часу. Досить сказати, що в досліджених співаниках віднайдено близько ста жартівливих пісень та їх варіантів, чимало з яких побутує й досі.

Виготовлювані письменними особами — дяками, бурсаками, писарями тощо — пісенники включали переважно духовні твори, але впереміжку вносилось чимало й народних пісень, або вірші світського характеру і змісту, нерідко створювані самими ж записувачами. Тому ці рукописні співаники, як вірно зазначив у свій час П. Киреєвський, являли собою щось перехідне, середнє «между устами й книгою, голосом и печатью» [17], були своєрідним спільним продуктом народної усної та напівпрофесійної писемної творчості, який задовольняв естетичні смаки тодішнього суспільства.

Одним з найстаріших зразків жартівливих пісень у цих співаниках є пісня «Чом, чом, чому босо ходиш», запис якої відноситься до 1620-х років.

Співаник з бібліотеки Чарторийських другої половини XVII ст. також зафіксував серед 68 українських пісень кілька жартівливих («Ой гиля, гиля, гусоньки, на став», «Ой не стій під вікном»). З XVII ст. відомі пісні «Попадя я, попадя», «Ой мати, мати, ченчик у хаті», «Орав мужик при дорозі». В рукописному збірнику з Тернопільщини, складеному в кінці XVII — на початку XVIII ст. зустрічаємо жартівливу пісню «Ой мати, мати, єсть дяк у хаті».

Пісня «Перестань, перестань до мене ходити» відома по нотному пісеннику Московського Синодального училища церковного співу кінця XVII або початку XVIII ст. [18] та в пізніших західноукраїнських і російських пісенниках. Два рядки з неї («Перестань, Ясю, до мене ходити, мене, молодую, з розуму зводити») причіплені до одної еротичної української пісні в друкованому польському пісеннику XVII ст. «Nowe pieśni

---

[17] Див. А. Веселовский, Любовная лирика XVIII в., СПб., 1909, стор. 21.

[18] Див. В. Н. Перетц, Историко-литературные исследования и материалы, СПб., 1900, III—I, стор. 354; його ж, Новые данные для истории старой украинской лирики, СПб., 1907, стор. 18—20.

dworskie»[19]. В деяких російських і українських збірниках кінця XVIII і XIX ст. ця пісня починається рядком «Переходом в чистім полі заквітли волошки».

В пісеннику середини XVIII ст., збереженому в збірці А. Петрушевича (№ 254), зафіксована жартівлива пісня «Да стоїть козак над водою» в старому лемківському варіанті. Як відзначив Ю. А. Яворський, в цій пісні виведений типовий для старовинної української народної поезії й живопису образ козака-бандуриста. Такий персонаж виступав у вертепі, яскравим уособленням його в народному живописі є образ козака Мамая. Під малюнком останнього часто зустрічаємо звернення до бандури з словом про жінку:

Гей, бандуро моя золотая,
Коли б до тебе да жінка молодая...

У співанику Ф. Шелестинського з 1760 р., опублікованому М. Возняком (ЗНТШ, т. 133) вміщено жартівливі пісні «Оженився Кучерина, а взяв собі любку» (один з найдавніших варіантів пісні про міщанку) та «Пішла матінка до зятенька». В збірнику з середини й третьої чверті XVIII ст. С. Вагановського були жартівливі пісні «Ой погнала дівчинонька ягнятонька в поле», «Ой дівчина кріпко жне», «Да оре мужик при дорозі», «Ой перестань, перестань до мене ходити», «Ой гиля, гиля, гусоньки, на став», пісня про біду, про смерть горобця та ін.[20]

У ряді друкованих російських пісенників останньої чверті XVIII ст. вже зустрічаються жартівливі пісні «Ой під вишнею, під черешнею», «На бережку у ставка», «Да орав мужик при

---

[19] Див. Е. Ф. Карский, Три малорусские песни из польского сборника XVII в.— «Русский филологический вестник», 1905, в. IV, стор. 401—402; A. Brückner, Pieśni polsko-ruskie.— «Pamiętnik Literacki», 1911, стор. 185—186. Повний текст цієї пісні такий:

— Перестань, Ясю, звечора ходити,
Мене, молодую, з розуму зводити.
Да волю ж я, волю под калиною,
Ніжлі з тобою под периною.

Волю з козаком под кобеняком,
Ніжлі з тобою под периною.
Под кобеняком вітер провіває,
Под периною душно буває.

Под калиною вітер провіває,
Под периною душно буває.

Див. також: Ю. Яворский, Новые данные для истории старинной малорусской песни и вирши, I—XII, Львів, 1921, стор. 30.

[20] Див. публікацію М. С. Возняка «Два співаники половини й третьої четвертини XVIII в.» — ЗНТШ, 1922, т. 133.

дорозі», «Ой гай, гай, гай зелененький», «Ой коли я Прудивуса любила» та ін. Багато із записаних у кінці XVIII ст. жартівливих пісень ввійшло до фольклорних збірок початку XIX ст. (М. Максимовича, В. Залеського, Жеготи Паулі) [21].

У XVII—XVIII ст., як уже відзначили дослідники цього періоду української пісенності на основі тогочасних співаників, народна пісня була добре розвинена й відзначалась великим багатством змісту та поетичних форм [22]. Якщо йдеться про гумористичний струмінь, то вже в цей час були вироблені надзвичайно тонкі засоби веселого забарвлення серйозної тематики. Серед них, зокрема, варто відзначити засіб передачі легких мінорних роздумів і вражень-захоплень у мажорному ритмічному ключі з явно жартівливим приспівом. Одним з досить популярних тоді приспівів був «Ох, єго ма!», що відкривав і заключав строфу (в деяких записах — «ах, бідо ма!», «ах, удома!») [23]. Ю. Яворський вважав цей приспів дивним і неясним, а втім саме на цьому в значній мірі і грунтується його гумористичний ефект. Такі види приспівів жартівливих пісень нерідко зустрічаються і в сучасних піснях. Можливо, що пісні з таким приспівом виконувались з пританцьовуванням.

Пісні лірично-жартівливого характеру з приспівом «Ох, єго ма!» відомі з кінця XVII і до кінця XIX ст. Найстаріший запис такої пісні зустрічається в рукописній збірці бібліотеки Чарторийських (№ 2337) з кінця XVII ст.:

Ох, єго ма! Не велика сума
Та не сходить з ума. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Под окном сежу,
Білий кужель преду. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Аж но ідет молодец,
Минаєт мой дворец. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Ні шапоньки не зняв,
Помагай бог не дав. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Чи любити його,
Чи лишити його? Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Да й любивши його,
Не мати другого. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Да й любивши його,
Не уйти сорома! Ох, єго ма!

---

[21] Вказівки на найдавніші записи див. у «Примітках».

[22] Див. Ф. М. Колесса, Українська народна пісня на переломі XVII—XVIII вв.— Україна, 1928, кн. 2; Г. А. Нудьга, Найдавніші записи українських народних пісень.— «Народна творчість та етнографія», 1961, № 2.

[23] Див. A. Brückner, Pieśni polsko-ruskie.— «Pamiętnik Literacki», стор. 429; М. С. Возняк, Матеріали до історії української пісні і вірші, Львів, 1913, в. I, стор. 13; ЗНТШ, 1912, т. 111, стор. 127 (запис Г. Ількевича, пісня 281).

Ох, єго ма! Да й не мал, не велик —
Середній чоловік. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Да й миленький рум'ян,
Хорошенько убран. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Не великий сума,
Да й не сходить з ума! Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Невелика напасть,
Да й спатоньки не дасть! Ох, єго ма! [24]

Очевидно, ця форма була досить популярною й дуже поширеною, досить улюбленою при передачі гіркого через гумористичне, бо і в кінці XVII ст., і в XIX в. зафіксовані подібні пісні. В збереженому на Буковині уривку пісенника з другої половини XVIII в., що належав протоієрею Николаю Дмитрієвичу, зустрічаємо таку пісню цього типу:

Ох, єго ма! Велика то туга,
Що миленького нема. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Тільки з туги не плачу,
Коли єго не бачу. Ох єго ма!
Ох, єго ма! Сама собі гадаю,
Що так єго кохаю. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Опасався тоненько,
Аж глядіти миленько. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Самі плинуть з уст слова,
Люба ж ми з ним розмова. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Ідет в танец як треба,
То му дал бог із неба. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Очі в него чорненькі,
А бровоньки тоненькі. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Ставай зо мнов до слюбу,
Нехай тугу позбуду. Ох, єго ма!
Ох, єго ма! Коли зв'яжет поп руки,
Не будет розлуки. Ох, єго ма! [25]

Таким чином, хоч жартівливий репертуар української пісні з XVI—XVIII ст. представлений в тогочасних записах порівняно невеликою кількістю зразків, проте художній рівень кращих із них та виробленість тривких поетичних засобів гумору, здатних діяти протягом століть (ми навели лише один із таких прикладів з проміжком часу між записами в сто років), свідчать про широкий розлив жартівливої пісенності вже в XVI—XVIII ст. Не випадково ж Ф. М. Колесса вважав цю добу золотим віком української народної пісні.

---

[24] «Українсько-руський архів», 1913, т. IX, стор. 13, ч. 7 (публікація М. С. Возняка).

[25] Ю. А. Яворский, Новые данные для истории старинной малорусской песни и вирши, I—XII, Львів, 1921, стор. 18.

* * *

Жартівливі пісні в основному розробляють гумористично сімейно-побутові теми. А вже виходячи на громадську арену, сміх, як правило, набирає сатиричної спрямованості. В цих піснях сімейно-побутового змісту фольклорна типізація смішного ведеться з позицій маси проти недоліків характеру і поведінки індивідуальних її представників. В окремій особі, зіпсованій з погляду громадської етики й естетики, висміюються дріб'язковість, пустота та інші риси, несумісні зі здоровою мораллю трудового колективу, сповненого життя, сили й енергії. Героями цих пісень є передусім постаті певного родинного стану, що уособлюють в собі якісь типові відхилення від нормальної поведінки і звичайного побуту людей саме даного стану (чоловіків; жінок, удовиць, кумів тощо). Узагальнюючи такі далеко не поодинокі в житті риси чи явища, пісні свідомо перебільшують їх, щоб підкреслити і відтінити сутність. Типізація ведеться по-фольклорному, тобто загально, без розкриття в героєві пісні певної особи, без її індивідуалізації. При цьому збірний тип жартівливої пісні висміюється по якійсь одній лінії його поведінки чи характеру, по певній конкретній рисі, яка в переважній більшості може бути властивою для людей даного родинно-побутового становища різних епох і різних народів (чоловік — п'яниця, лінива жінка, легковажна дівчина, розпусний дяк і т. ін.). Максимально концентрується певна фізична або моральна якість (дурощі, хитрощі, ледарство тощо). Так досягається одночасно економність зображення і яскравість та рельєфність гумористичного образу, бо засоби гумору, як пучок променів, спрямовані на одну рису, на одну якість, на найсуттєвіший бік явища. Все це в сукупності надає багатьом народним пісням, в тому числі й жартівливим, загальнолюдського звучання і часто сприяє переходу їх від народу до народу.

* * *

Родинно-побутова тематика жартівливих пісень надзвичайно різноманітна і колоритна. Спостережливі і дотепні творці народного гумору підгледіли всі тіньові сторони свого повсякденного життя, освітили їх сміхом, що розливається в піснях то легким жартом, то глумом і глузуванням, то соромливо-солонуватим натяком, то гострим гротеском, то ледь вловимою усмішкою, то злою іронією або їдким дотепом. Комічні ситуації і випадки в родинно-побутових відносинах, зокрема у відносинах молоді і в коханні, в родинному житті, а також різні сімейні

аномалії (нерівне подружжя, химери старих і т. д.) — на все це гостро реагує пісня. І завжди в ній за влучним словом хули і доброзичливою насмішкою чується народний кодекс доброчинності, його сувора і здорова моральність.

Серед героїв української жартівливої пісні чи не найчастіше зустрічається молодь — дівчата і парубки. Акцентуючи на смішних і негативних рисах окремих представників молодого покоління, народний гумор відіграє тут роль своєрідного вихователя. Разом з тим весела пісня — це одна з форм залицяння та взаємопізнання між парубками й дівчатами. Пісенні перекори між ними на вулицях в пору парубкування та дівування часто набирали форми своєрідного змагання в дотепності, в майстерності співу тощо. Віддавна у веснянкових іграх, хороводах та піснях парубоча й дівоча громади кепкують одна з однієї, висміюють хлопців чи дівчат інших кутків, вулиць чи сіл, і в час гулянок з жартівливими переспівами та дотинками визрівають почуття симпатії та кохання.

Пісні такого характеру пронизані м'яким інтимним гумором, що прикрашає життя й вібрує бадьорим настроєм непереможної молодості.

Жартівливі пісні про молодь кепкують над дівочими та парубочими вадами, передусім над лінивством і безгосподарністю, над недбальством і вайлуватістю, над дурістю та недотепністю, над нескромністю й легковажністю, над різними недоречними ситуаціями в час дівування та парубкування: комічними освідченнями та непорозуміннями між парубком і дівчиною, смішними принаджуваннями й частуваннями, безглуздими суперечками й занадто відвертими любощами. Причому в усіх цих випадках народна етика дозволяє зачіпати й вади зовнішності парубків та дівчат. Особливо дістається в піснях недбайливим пестухам-одиначкам з багацького роду.

Поняття краси в народній естетиці органічно поєднане з поняттями працьовитості та справедливості. Якщо героям пісні бракує цих рис, якщо говориться про їх негативні риси, то їхні портретні характеристики даються в повній гармонії — теж негативними. Чималу роль відіграє і соціальний момент: багаті парубки та дівчата, як правило, в піснях невродливі, незугарні, відразливі. В цьому художньому прийомі відображаються соціальні тенденції творців та носіїв народної пісенності.

Жартівливі пісні щедро відобразили і сферу родинного побуту. Тільки зрідка оспівується в них ідилія сімейного життя, захоплення чоловіка жінкою чи навпаки, та й то з ледь вловимим скепсисом. В переважній же більшості тематика їх присвячена різним смішним сторонам сімейних відносин. Тут і усміш-

ка над клопотами чоловіка, який боїться лишати молоду дружину вдома, і показ незавидного родинного становища, поданий протиставленням холостяцького та подружнього, дівочого й заміжнього життя. Тут і порівняння нечупарної власної жінки з вродливою хазяйновитою сусідкою, і поблажливе змалювання кмітливої та хитрої жінки, що вміє поставити на своєму, симулюючи перед чоловіком хворобу або піддобрюючись до нього облесним словом. Тут і іронізування з дріб'язкових сімейних незгод та пустих суперечок і зіткнень чоловіка з жінкою.

Особливо значне місце серед жартівливих пісень родинно-побутової тематики посідають твори про типові вади чоловіків та жінок. Народ висміює в чоловіках безгосподарність, ледарство, скупість, непривітність, безпорадність перед власною жінкою, байдужість та безтурботність, схильність до чарки тощо. Багато пороху з арсеналу гумору витрачено для зображення ледащиць та безгосподарних жінок, нездатних до звичайних буденних робіт (доїння корів, кухарства, жатви, обробітку льону і т. ін.), для висміювання нехлюйок, незугарних, примхливих, язикатих, вередливих, упертих, пихатих та запанілих і взагалі всяких жінок-химеричок. Кепкує народна пісня також з непокірних та свавільних жінок, їх безглуздих витівок та пустих забаганок. Рельєфними малюнками приборкання ледачих, норовистих та привередних жінок пісня висловлює негативне ставлення народу до цих рис людської поведінки й характерів. Класичними зразками пісень цього гатунку є славнозвісні кобзарські твори «Міщанка» («Як задумав мужичок») та «Дворянка» («Продай, милий, сірі бички»). В обох піснях з навмисно підкресленою чемністю висміяно вибагливих та свавільних жінок, які гребують трудовим селянським середовищем і прагнуть наслідувати в становищі селянки звичкам та примхам привілейованих. Сарказм та іронія цих пісень доведені до апогею, гумор переростає в нищівну сатиру, коли героїня ставиться в нереальні умови (чоловік запрягає «дворянку» у віз замість проданих коней). М. Драгоманов вважав, що пісня про дворянську (гусарську) жону народилась на Лівобережній Україні в кінці XVIII ст., коли дрібні полкові урядовці після зміни козацьких полків на гусарські стали претендувати на дворянство, «а дочки їх уважати себе за щось вище од простих козачок, а тим паче посполитих» [26]. Серед жартівливих пісень про приборкання вередливих жінок історичну підоснову мала також пісня про попівську бороду та ін. Пропонований в них спосіб приборкання, близький до домостроївського батога, теж свідчить про час ви-

[26] «Житє і слово», 1895, т. III, стор. 272.

никнення подібних пісень. Тиск міських звичаїв на село і зростаючі суперечності між містом та селом дали грунт для виникнення й широкої популярності злої насмішки над міщанами в пісні «Міщанка», що в кобзарському та лірницькому репертуарі користувалась величезним успіхом [27].

Слід відзначити, що в процесі свого життя пісні відриваються від конкретного історично-соціального грунту й все більше акцентують на рисах оспівуваних героїв, типових для певної родинної чи суспільної верстви. Порівняння кобзарських пісень «Дворянка» та «Міщанка» з піснями «Оженився Шурадель», «Саврадимка» свідчить про це красномовно. Не менш яскраво прослідковуємо трансформацію суспільно-історичного змісту в загальнолюдський побутовий на пісні «Журилася попадя своєю бідою». Живучість цієї пісні пояснюється не тими суспільними причинами, що викликали її на світ, а наявністю в ній гумору над попівством, з одного боку, і теми про приборкання вередливих жінок — з другого.

Народний ідеал — подружжя, засноване на взаємному коханні та повазі. Таму всякі відхилення від цього — нерівність вікова, маєткова, контрасти вроди чоловіка та жінки, що побралися під тиском різних обставин, без веління серця, особливо жіночого,— стали предметом відображення гумористичної пісні.

А що тебе заставило
Піти заміж за старого —

запитують пісні й неприродністю шлюбу виправдовують поведінку жінки, що порушує вірність своєму старому й нездалому чоловікові. Народна пісня не картає її за це, бо ж вона пішла за потягом природних своїх почуттів і бажань. Тому, малюючи картини «шанування» (по суті — збиткування) молодої над старим, її хитрощів, обдурювання чоловіка і навіть зради, пісні дихають певною симпатією до жінки та іронічним співчуттям, а часом і неприязно до чоловіка. В центрі тут не вчинки жінки, а смішне становище старого чоловіка, його незавидна роль в нерівному подружжі. Більше того, вони колоритно малюють радість молодої жінки з приводу смерті старого нелюба, приймаючи її сторону. Важливою рисою цих пісень є повчальність, остерігання молодих дівчат і старих парубків та вдівців, щоб не вступали в нерівні шлюби. Виховний елемент в піснях цієї тематики бере верх над розважальним.

У той же час пісенність далека від поетизування подружньої зради внаслідок звичайної розбещеності. Можливо, що саме

---

[27] Див. «Черниговские губ. ведомости», 1853, № 15, стор. 123.

цим пояснюється така увага жартівливих пісень до змалювання кари над спокусниками і перелюбниками, до висміювання «застуканих» героїв любовних пригод. Особливо часто в піснях у ролі звабників і облесників виступають представники духовного сану — попи, дяки, владики, які справді були розсадниками розпусти і найбільшими порушниками народного неписаного морального кодексу. Сміх у цих творах нерідко набирає відтінку злорадності, в якій проглядає соціальне недружелюбне ставлення трудящих до паразитарних аморальних верств суспільства. В піснях, де сільський парубок зваблює заміжню жінку, ця тенденція майже не вловлюється. Покараний парубок виступає всього-на-всього комічним персонажем.

Поблажливо, з легким гумором ставляться творці й виконавці народних пісень до жінок, що йдуть за покликом свого почуття, зраджуючи нелюбому чоловікові. І навіть образи невгамовних легковажних, але вродливих, молодиць (не кажучи вже про вдів) не оточені у фольклорі атмосферою антипатії. Бо ж нерідко ці вчинки розглядались народом як своєрідний протест проти підневільного й приниженого становища жінки в родині.

Почуття кохання високо піднесене в народній поезії. І якщо заради цього почуття жінка йде на різні хитрування й викрути (посилає старого чоловіка по калину, вдає з себе хвору і т. ін.), то чи ж можна її за це гостро картати? На що тільки не піде жінка заради справжнього кохання!

Жартівлива пісня взагалі далека від домостроївських грізних поглядів на дівочі та жіночі почуття. Тема недозволеного кохання й дівочого гріха — одна з популярних у гумористичній пісенності, й розробляється вона легко, з симпатією чи м'якою іронією і без гострих докорів («Ой ходила коло плоту», «Полюбила дівчина Дениса», «Косив Ванька, косив Ванька», «Йшла дівчина лужками» та ін.). І тільки в поодиноких піснях мати лає дочку і велить іти з дому («Та орав мужик край дороги»). В цьому своєрідно відсвічується тверезий народний погляд на жінку та гуманне ставлення до неї. До речі тут згадати спостереження М. Костомарова, який писав, що «матеріальна сторона кохання в жартівливих піснях зображується з тою анакреонтичною грацією, яка скрадає тривіальність і одушевляє, облагороджує саму чуттєвість... Жінка в українській (чисто народній) поезії до того духовно прекрасна, що і в самому падінні поетично висловлює свою чисту натуру і соромиться свого приниження... В піснях забавних і жартівливих виробляється принадність слова і вислову, яка підноситься до істинної художності: відпочиваючи, людська природа не задовольняється простою за-

бавою, але відчуває потребу дати їй витончену форму, не тільки розважальну, але і підносячу душу; веселощі хочуть обняти її стихіями прекрасного, освятити думкою» [28].

Не обминула жартівлива пісня і чоловіків-залицяльників. Дотепно змальовує вона образ ненаситно-завидющого до жіноцтва ледаря й гультяя; кепкує над ласим до молодиць страхополохом, який заглянув би до любки, та боїться власної жінки; колоритно, з повчальною метою розповідає, що за біда може спіткати одружених волоцюг та ловеласів. Вся ж гумористична картина пісні про жінку, яка, прикинувшись мертвою, випробовувала вірність чоловіка, ставить під сумнів взагалі можливість чоловічої відданості й вірності дружині.

Своєрідну групу жартівливих пісень становлять твори, що зображають життя старих, химери дідів та бабів. Різні колізії відносин і непорозумінь родинного життя, відтворені через постаті діда і баби, набирають ще яскравішої гумористичності й рельєфності. Неоковирна, примхлива та вередлива баба, дід-ловелас, якому не щастить в любовних пригодах, непорозуміння між старими, доведені до того, що дід іде топитися, або топить бабу, або ладен продати свою надокучливу супутницю життя (біда лише — ніхто не купує!) — ці й подібні образи та епізоди відтворюють в найбільш загостреній формі комічні явища сімейного побуту взагалі.

З епічним розмахом гумористичного відображення змальовують пісні численну родину (в цьому виявився відгомін розкладу патріархальної великої сім'ї й появи нових тенденцій сімейного укладу), типові смішні сторони взаємовідносин тещі й зятя, невістки й свекрухи, сватів тощо.

Особливою різноманітністю тематики відзначаються жартівливі пісні про аномалії в інституції кумівства. Як правило, в куми запрошували найбажаніших друзів, нерідко колишніх коханих, з якими з різних причин не довелося побратися. То ж не дивно, що між кумом та кумою часто встановлювались особливо близькі відносини, які з погляду народної моралі все ж викликали заперечення, а отже й гумористичне висвітлення. Пісні на цю тему в своїй сукупності дають широку панораму відносин і переживань, відтворену в найрізноманітніших комічних епізодах. В деталях змальовують вони зустрічі й залицяння кума до куми, то з хитрим підходом до неї через подарунки, почастунки, компліменти й натяки, то з відвертими підмовляннями на гріх. У веселому освітленні постають непорозуміння між

---

[28] Цит. за кн. О. Гулак-Артемовський, Народні українські пісні з голосом, К., 1868, стор. 5.

жінками-кумами на цьому грунті, ревнощі, сварки та ті смішні ситуації, коли кумові доводиться розплачуватися за свої зустрічі з кумою. Окрему групу становлять пісні про почастунки куми, скупість кумів при удаваній гостинності тощо.

В оптимістичних тонах змальовує жартівлива пісня образ молодої веселої удовиці, ніби прагнучи таким чином підтримати дух жіноцтва з важкою й сумною долею. Як і ряд охарактеризованих вище постатей, образ безтурботної вдовиці, часто зрадливої і непевної любки, несе в собі чимало загальнолюдських прикмет, властивих цій категорії людей. Народний прихильний погляд і глибоке співчуття окривдженій жінці яскраво виявляється не тільки в мінорних, але й в мажорних піснях на цю тему. В останніх образ удовиці овіяний симпатією і повагою: адже сама смерть відступає від удови, що веселиться з гостями. В цьому ємкому лаконічному образі віддзеркалилась вся глибина народного співчуття вдовиній долі, якій випало в житті так мало веселощів, що припиняти їх не наважується навіть сама невблаганна смерть. Пісні цієї тематики є особливо показовими з того боку, що в багатьох з них іронія і жарт змішуються з сумом, що «в кожному гуморі є і сміх, і горе» [29].

* * *

Різноманітні тематикою і змістом жартівливі пісні мають свої характерні композиційні та художні прийоми і своєрідні мелодії. Гумористичне світосприймання та відображення побутової дійсності є тут основою змісту й художнього стилю, що складається з цілого комплексу елементів, починаючи від композиції і закінчуючи емоційним співвідношенням тексту й мелодії.

Типовими формами композиційної структури жартівливих пісень є діалогічна, самооповідальна (Ich Erzählung), описова та комбінована (діалог з описом). Це — характерні форми пісенної будови взагалі. Проте в жартівливій пісні кожна з них освоєна з гумористичною метою, що досягається самим змістом і відповідними поетичними прийомами гумору в межах кожної пісні.

Діалогічна будова жартівливих пісень бере свої початки від обрядово-ігрової та хороводної поезії. Драматизація дії засобами діалогу й жестів характерна для багатьох календарно-обрядових форм народної поезії. Пісенні перекори та жарти між парубоць-

---

[29] Н. Г. Чернышевский, Полное собр. соч., т. II, М., 1949, стор. 190.

кими й дівочими громадами, між окремими кутками й вулицями сіл під час гулянок молоді теж сприяли виробленню пісень діалогічної композиції. Тому багато пісень побудовані у вигляді діалогу між парубком і дівчиною («Дівчинонько чорнобрива», «Дівка в сінях стояла», «Ой за лісом, за дубиною», «Чи я тобі не казала», «В славнім місті Сороці», «Як пішов я за грибами», «Ти, дівчино, люба та мила», «Ой козаче, що робить будем», «Пареньочку, женитися треба» та ін.).

У таких піснях-діалогах важливим гумористичним прийомом є мимовільне самовикриття героя. Скажімо, з відповіді парубка дівчині, що кличе його на побачення, вимальовується гумористична постать неабиякого боягуза:

— Ти, козаче, ходи,
Ти, козаче, люби,
Серце моє!

— Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити,
В тебе миші лихі...

(«Дівка в сінях стояла»)

Або:

— Ой ти, ляшку молодий,
Хороший, чорнобривий,
Чом до мене не ходиш,
Та чом мене не любиш?
— Як до тебе ходити,
Та як тебе любити —

В тебе двері скрипливії
Та й собаки брехливії...
— А я дверям догоджу —
Фаску масла підложу;
Я собаки прилащу —
Бохан хліба намощу.

(«Ой за лісом, за дубиною»)

Розкриваючи рядом деталей мізерність перепон (скрипливі двері в піснях «Ой за лісом, за дубиною», «Ой ішло дівча лучками», їжак в пісні «Ой ліз їжак, ліз» та ін.), в процесі діалогу створюється гумористично-шаржований образ недотепного парубка. Не з меншою майстерністю використовується цей же композиційний засіб драматизованого діалогу при змалюванні кмітливого залицяльника. В пісні «В славнім місті Сороці», приміром, парубок на запросини дівчини відповідає «не прийду», доти, доки вона не обіцяє покласти його спати поруч з собою. В ряді пісень з такою композицією в процесі діалогу з матір'ю («Очерет лугом іде»), з батьком («Грицю, Грицю до роботи», «Я Дарочку полюбив») тощо висміюються парубки-ледарі, гурмани, недотепи. Сполученням цієї композиції з комічною деталлю та контрастним змалюванням поведінки чи портрету досягається яскрава гумористична характеристика героя пісні. Для прикладу наведемо уривок з славнозвісної пісні «Грицю, Грицю, до роботи» з тонким контрастуванням поведінки героя:

— Грицю, Грицю, роби хліб!
— Кахи, кахи,— щось охрип.
— Грицю, Грицю, до Марусі!
— Зараз, зараз приберуся!

Значна кількість пісень такої побудови висміює дівочі вади, подаючи їх у динаміці наростання в процесі діалогу дівчини з парубком («Ой здорова, дівчино, чи ти спиш», «Ой ти, гарний Семене», «Переходом в чистім полі заквітли волошки», «Чи ти мене, Василю, не знаєш», «Чорні очі, як терен»), з матір'ю («Ой де ж ти сі забавила, Гануню, Гануню», «Що то сину, Марисуню, попід вікна ходить», «Люблю ляшка.— Люби доню», «Ой мати, мати, єсть дяк у хаті», «Сватав мене, матінко, первий»), з паном («Пішла Кася по воду») тощо.

В ряді пісень чується відгомін їх первісного ігрового виконання, звучать мотиви життєрадісних веснянок. До цієї категорії відноситься також чимало творів на теми подружнього життя («Ой жоно моя, жононько», славнозвісна «Та куди їдеш, Явтуше», «Купи мені, мій миленький», «Як посіяв мужик та й у полі ячмінь», «Сіяв мужик просо», «Тетяно, Тетяно, вари пироги», «Задумав дідочок, задумав жениться», «Орю я, орю я», «Одведи ж мене додому, ти ж мій дідочок», «Ой борщу, мила, ой борщу, мила», «Ой на дубі, на дубочку голуби сиділи», «Біжи, мила у садок», «Ой діду мій, Пархоме» та ін.).

Засобом діалогу відтворюється динаміка комічної події чи епізоду, а зіткненням протилежних точок зору героїв розкриваються певні риси їх характерів і поведінки. Контраст є органічною закономірністю пісень діалогічної композиції, віссю всього зображення. Скажімо, пісня подає сцену непорозуміння жінки з чоловіком: він сіє просо, вона каже: мак, він ловить сойку, вона каже: шпак (і далі відповідно: штани — фрак, чепець — сак, риба — рак), і все це підпорядковано по суті єдиній меті: висміяти жіночу впертість. Засобом антитези побудований і діалог у пісні «Купи мені, мій миленький»: мила просить купити білила, а милий пропонує їй воду, вона бажає мати запаску, а він їй обіцяє лопуха. Дуже часто пісні такого типу ще й вивершуються контрастним штрихом, який надає надзвичайної рельєфності негативній рисі героя чи героїні. В піснях «В понеділок раненько», «Казав мені милий», «Посилає Сидір Гапку» чоловік настирливо запрошує жінку жати жито, та вона відмовляється, бо в житі остюки, полова, бо болить голова. Але охоче йде з чоловіком, коли той, під кінець, запрошує до корчми, до куми або спати. І цей останній штрих остаточно домальовує образ жінки. Іноді цей штрих-контраст, що ним завершується композиція діалогічної пісні, являє собою найвищу концентрацію насмішки над героєм (приміром у пісні «Та куди їдеш, Явтуше»).

Серед пісень, побудованих у формі діалогу, є чимало таких, що становлять собою ніби своєрідну фотографію комічних епі-

зодів побуту, які дають можливість чітко уявити собі ту чи іншу ваду персонажу (боягузтво парубка в пісні «Молодице молодая», невірність чоловіка чи жінки в піснях «Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку», «Марусенько-серденько» та подібне). В таких піснях немає, як правило, розгорненого сюжету із зав'язкою та розв'язкою, з певними тенденціями гумористичного показу дійсності. Та навіть коли пісня сюжетна, то й сюжет підпорядкований відображенню певної риси характеру або поведінки героїв. Ось, приміром, у пісні розповідається, як чоловік, пооравши поле, повернувся додому й не застав господарства. Жінка-чепуруха поміняла його на білила-красила, а потім почала хитро виправдовуватись перед чоловіком. З дотепного діалогу виступає на перший план не подія, що дала пісні сюжет, а образ винахідливої й дотепної жінки-чепурухи, яка вміє обвести навколо пальця свого недалекого чоловіка:

Ей, де, милая, кобила?
— Води пити я водила,
В ополонку й утопила.
— Ей, де, милая, корови?
Одігнала пастухові.
— Ей де, мила, стіжок жита?
— Молотничків я наймала,
Змолотила та й прибрала.
— Ей де, милая, солома?
— Десь не взявся пожарок
Та й іспалив солому.
— Ей де ж, мила, попілок
— Ей десь взявся вітерок
Та й розвіяв попілок.
— Чого, милая, білена?
— Муку, милий, я сіяла.
— Чого, милая, рум'яна?
— Проти пожару я стояла.
— Чого, мила, чорнобрива?
— Трубу, милий, я трусила.

Жартівлива пісня, як уже згадувалося, розрахована на виконання для аудиторії, зображуване вона ніби передає на розсуд мас, на осміяння слухачів. Винятково яскраво виступає ця особливість в піснях, побудованих засобом Ich Erzählung. Герой чи героїня пісні розповідають слухачам про себе, про свої почуття, нахили, звички, про близьких людей. Ефект досягається тут шляхом самохарактеристики, що ведеться з серйозним виглядом про дріб'язкові, варті осуду вчинки, риси, почуття. Через це протиріччя й розкривається комічна суть образу. Для гострішого звучання гумористичної струни творці народних пісень вдаються до комічного забарвлення цих самохарактеристик з допомогою добору комічно забарвлених, гіперболізованих або ж гротескних деталей, що виграють гумористичними блискітками в прямій мові пісенних героїв. Нерідко останні виступають в смішних ситуаціях, дрібні конфлікти розв'язуються несподівано й комічно. Часом від першої особи ведеться розповідь про речі, що безпосередньо її майже не стосуються,— в цьому випадку спостереження оповідача зосереджене, як правило, на чомусь несерйозному або непохвальному.

Типовим прийомом жартівливих пісень цієї будови є зведення нанівець позитивної самореклами негативними деталями-ілюстраціями:

Чи я в мужа не жона,
Чи не господиня:
Три дні хати не мела,
Сміття по коліна.

Або:

Чи я в мужа не жона,
Чи не майстериця:
Покроїла я штани,
Вийшла рукавиця.

(«Чи я в мужа не жона»)

Застосовуючи такий контраст у змісті жартівливих пісень-монологів, творці їх щедро користуються засобами гіперболи і літоти, беруть крайню можливість або й неможливість вияву певної риси, досягаючи виняткової опуклості образу. В пісні «Чи це я не гарна, чи не господиня», щоб розкрити образ нехлюйки й ледарки, їй в вуста вкладається повідомлення, що в неї на подушках ворони несуться. А щоб представити нікудишню господарку, в її самохарактеристику вводяться такі майже небиличні деталі:

В мене кава з буряками,
А капуста з гарбузами,
А пироги з огірками.

(«То за борщ, то за каву»)

Подача зображення від першої особи ніби надає описуваному більшої достовірності, а цим самим ще яскравіше підкреслюється несумісність його із звичною життєвою нормою, отже, підсилюється гумористична атмосфера твору. Важливу роль у цьому відіграє також мелодія, яка або ж є невідповідно серйозною в порівнянні з предметом зображення, або ж занадто грайливою. Жартівливі пісні цього типу іронізують над найрізноманітнішими негативними рисами парубків і дівчат та їх відносин. Засобом «самореклами» висміюються в них лінюхи, ласуни і ненажери, для яких головне в житті — поледарювати та попоїсти, для кого «без гарячих млинців нема женихання» («На горбочку сиджу та й думку гадаю», «Коли б мені зранку», «Ой хтів же я женитися», «В понеділок рано косив отець сяно» та ін.), безгосподарні дівчата («Як я в батька єдиниця була», «Казала мені мати», «У нас маляр ночував», «Я весела й жартівлива», «Мій отець з матірьом» та ін.), симулянтки, що бажають

«дохторика з чорними очима», легковажні та чепурухи тощо («Як ми било літ п'ятнайцять», «Умираю, моя мати, вмираю, вмираю», «Ой послала мене мати пшениченьку спетлювати», «Ой болить ня головонька», «Очеретом качки гнала» та ін.).

Засобом своєрідного самовизнання широко висміюються в жартівливих піснях жіночі негативні риси і далеко менше — чоловічі. Останні звичайно піддаються висміюванню вустами жінок, які оповідають про своїх милих та нелюбів, своїх дідів, кумів тощо («Ніхто не винен, сама я», «Болить мене головочка», «Ой заставив мене муж», «А я собі ланкова» і т. д.).

Композиційна форма монологічного типу є однією з найпоширеніших у сучасній гумористичній пісенній новотворчості, націленій на негативні явища в побуті колгоспного села («Я в вівторок родилася», «Три дні печі не топила», «Ой сапала буряки під зеленим дубом» та ін.).

Поруч з діалогічною та монологічною формами композиції в жартівливих піснях постійно зустрічається і форма епічної описової подачі картин, сторонньої фіксації комічних ситуацій, сцен, людських рис тощо («Чи не той то Омелько», «Ой на горі жита много», «У місяці сентябрі випала пороша» та ін.). Особливо характерна така будова для тих пісень, де гумористичність випливає з комічних конфліктів, ситуацій або де веселість зосереджена в приспіві — бадьорому, голосистому, розгульно-безтурботному аж до беззмістовності. В таких піснях зміст нерідко зводиться до безконфліктної фотографії процесів праці в їх послідовності. «Дівка Явдошка сіяла пшеницю», а далі — полола, жала, молола. Або: калину ламала, в пучки в'язала, на дорогу кидала, на хлопців моргала — оце увесь зміст пісні. Такий же простенький зміст пісень про вирощування льону, гороху, напасання кіз тощо («Не стій, дубе, не гуди», «Ой на горі калина», «Виорю толоку, посію гороху», «За городом козу пасла» та ін.). Гумористичний акцент у цих творах (в окремих з них проглядають риси трудових пісень) перенесений на приспів, що існує по суті незалежно від останнього тексту і є своєрідним візерунком гумору, досягнутого деколи небилично-нісенітничною словесною та звуковою грою:

Соловей у саду тьох да тьох,
Соловеєчко,
Личко чинда чиричинда,
Кличинда, ричинда.
Личко чумба, чиричумба,
Брала воду в чимбаря.

Або: «Чубарики-чубчики, там дівчина ходила» (і так за кожним рядком пісні з повтором другої його частини). Чи ще — приспів у пісні про плекання гороху:

Чорнявая моя, чорнобривая моя,
Чорнобрива, чорноглаза, розкудрява голова,
Розкуд..., розкуд..., розкудрява,
Розкудрява голова.

У пісні про вирощування пшениці — такий же безвідносний до її теми приспів:

Джар, джар, джарочка,
Чи варила, душа мила,
Чи варила джар.

Таким чином, приспів є теж одним із засобів гумористичного забарвлення пісні, часом цілком серйозної за своїм змістом.

З другого боку, жартівливі пісні полюбляють оспівувати дрібні й не варті уваги пригоди та епізоди з багатьма подробицями, в серйозному тоні, і в цьому зіткненні мізерного змісту з удавано-серйозним викладом його викрешуються іскри справжнього гумору. Скажімо, вся суть пісні «Як ішов я з Дебречина додому» зосереджена в тому, що куриця перейшла парубкові дорогу; в пісні «Казав ми батенько пігнати кози» йдеться про загублену козу, під час пошуків якої герой натрапив на дівчину; конфлікт пісні «Задумала вража баба та й забагатіти» грунтується на дрібному побутовому епізоді з потоптаними курчатами і т. д. Комічні неглибокі перипетії побутового змісту в об'єктивному пісенному освітленні є яскравими зразками гумористичної ситуації в народній творчості. Справді класичними в цьому плані є пісні про люльку, навколо якої народна творчість, як влучно відзначив М. Стельмах у повісті «Летять лебеді», створила своєрідний ореол слави («Мав я люльку-черепульку», «Ішов тютюн дорогою», «Як їхав я з України», «Ой зійшлися два гуцули близько Яворова», «Ой продала дівчина курку» та ін.). Особливо щедрі жартівливі пісні на змалювання дрібних любовних пригод і перипетій та виняткових ситуацій, комічних в самій своїй суті. Народна вигадка і дотепність тут ллється через вінця; всі згадані композиційні форми та прийоми, найрізноманітніші поетичні засоби досягнення комічного тут знаходять широке застосування.

Важливу роль у жартівливих піснях відіграють і такі засоби досягнення комізму, як контрастування, гіпербола, добір комічної деталі, а також різні специфічні стильові прийоми (паралелізми, повтори, наверстування, евфемізми та ін.). У народних піснях, кажучи словами М. В. Гоголя, все окинуто сміливими

кольорами. В жартівливих піснях це виявляється передусім у постійному контрастуванні. В самій природі гумору та сатири закладене протиставлення та співставлення: адже зображаючи відхилення людських дій та поведінки від загальноприйнятих норм, жартівливі твори по суті співставляють все це з усталеними нормами, які існують поза текстом в житті й у свідомості мас.

У самій тканині жартівливих пісень контрастне малювання виступає в найрізноманітніших виявах: в композиції (передусім це стосується творів діалогічної будови, бо ж природа, суть діалогу саме в суперечці, в протиставленні), у відповідному доборі й відтінюванні героїв, їх вчинків, соціальних звичок, характерів, зовнішності тощо (старий і молода, хазяйновита і безгосподарна, милий і огидний і т. д.), у художніх деталях та поетичних засобах.

Одним з найпоширеніших прийомів гумористичного контрастування є протиставлення героїв пісні на віковій основі (молода і старий, молодий і стара), соціальній (багата і бідна), родинній (своя і чужа жінка, жінка і кума), професійній (музика, хлібороб, швець, писар і т. д.), емоційній (любий і нелюб) тощо. В цих випадках позитивний образ відтворюється ідеально, а негативний засобом гротескного портрету й сатиричної характеристики. Останнє передусім стосується соціально негативних фольклорних типів — багатіїв та багачок: «багатая, губатая, вона дуже пишна», в той же час «убогая красивая, як у саду вишня» («Ходив, ходив по току»). Особливо щедрі контрастним зображенням жартівливі пісні на теми невдалого женихання та нерівного подружжя («Ой не ходи, не ходи», «Ой на горі пеньколода», «Ой густий очерет та й лепеховатий», «Ой не стій під вікном», «Я в середу родилася», «Ой ти, гарний Семене» та ін.).

Протиставне зображення дає можливість рельєфніше розкрити певну ваду людини, її негативну рису:

Чужі люди конопельки мочать,
А нашії — свині волочать.
(«Дала мене моя мати замуж»)

Та у людей жінки, як ластівки,
А в мене женище, як помелище...
Та я думав, що то свиня,
А то моя господиня.
(«Да стоїть козак над водою»)

Класичним зразком гумористичної характеристики, засобом контрастного порівняння є пісня «У сусіда хата біла». Взагалі

використання порівнянь, що часто виступають у контрастуючих позиціях,— одна з характерних рис жартівливої пісні. Наприклад:

Ой знати, знати, хто не жонатий,
Білеє личенько, як у паняти.
Ой знати, знати, хто вже жонатий,
Скорчився, зморщився, як пес кудлатий.

(«Ой знати, знати...»)

Подібне протиставлення жонатих і нежонатих іде по різних лініях: змалюванням одягу того й другого («Ой на горі мачок, мачок», «Та як був я парубком»), господарських статків («Покля я ся не оженив»), безжурності і клопотів («Казав мені батько»). В портретних характеристиках ці порівняння протиставного характеру найчастіше розкривають контраст героїв: у діда борода, як солома в стрісі, личко дівчини — як калина в лісі («Твоя борода, твоя старенька»).

Яскравим зразком художнього вирішення теми за допомогою цього художнього засобу є пісня «Ой ти, гарний Семене»:

— Ой ти, гарний Семене,
Іди сядь коло мене!
І хатина в мене є,
Сватай мене, Семене!
— Нащо мені та хатина,
Коли дівка, як драбина,
А я візьму в одній льолі,
Аби мені до любові.

І далі на кожну повторну однотипну пропозицію дівчини — відповідь порівнянням все негативнішого змісту (емоційне наростання відмови):

— Нащо мені та корова,
Коли дівка, як ворона...
— Нащо мені та подушка,
Коли дівка не пампушка...
— Нащо мені та телиця,
Коли сама як телиця...
— Нащо мені та коняка,
Коли сама роззявляка...

А в кінці пісні — несподіваний поворот: почувши, що в дівчини є гроші, Семен цілком змінюється: «Моя люба, моя цяця, хіба можна нам розстаться?» Знову ж засобом контрасту фокус гумористичного освітлення переноситься на Семена:

— Відчепися від мене,
Дурнуватий Семене,
То я тобі так казала,
Твою думку добре знала.

Гумор багатьох жартівливих пісень досягається контрастним показом бажання й можливості героя чи героїні, суті дії й характеру її виконання, природи героя і несподіваної його поведінки тощо. Приміром, дівчина прагне заміж, але реальна готовність її до цього дуже сумнівна:

Корову не здою,
Бо ся хвоста бою,
Хижу не замету,
Мітлу не занесу.

(«Фраїру малючкий»)

А ось чоловік, головна сила в родині, танцює за наказом жінки перед нею «Гайдука», побитий та голодний. Більше того, свавільна жінка йде його ще й позивати:

Присудили мужика
Ще й жінку прохати.
Стоїть мужик у порога
Та й шапочку знявши,
А перед ним його мила
Ще й у боки взявши:
— Прости мене, моя мила,
Що ти мене била...

В жартівливих піснях нерідко спостерігається доведення контрастного зображення аж до нереальності, небиличності. Тут вони перегукуються з жанром казок, особливо побутових казок-нісенітниць. Такими є пісні «Ой пішов Косьмина, пішов Волосина», «Ота-ота-тана, служив я у пана» та ін. З успіхом використовується цей засіб при зображенні або ж крайніх виявів безглуздя та недотепства, або ж хитрощів і егоїзму. Ось перше:

Пісок грабала, воду в'язала,
По тій роботі тиждень лежала.

А друге зустрічаємо в піснях «Побила шевця лиха година», «І учора в куми і сьогодні в куми» та ін. Через небиличне недостовірне розкриваються тут характери персонажів. Особливо яскраве в цьому плані зіткнення характерів шевця і шевчихи в названій пісні, кожне з яких, як у деяких казках, ставить неможливі завдання своїй парі:

Заставляє швець дратовку прясти
З тонкої павутини,
Заставляє шевчиха рибоньку ловить
Без човна, без невода;
Заставляє швець рибоньку варить
Без вогню, без полум'я...

і т. д.

На контрасті небиличності, несумісності, на поєднанні деталей, що логічно взаємовиключаються, побудована славнозвісна пісня «А мій милий заболів» («Кисіль»), в якій виведена постать унікальної жінки-недотепи. Оксиморон — тут головний засіб досягнення гумору:

«Учинила кисіль у безодній діжі...»
«Ой джур да кисіль на морозі кипів»
і т. д.

Близьким до цього засобом гумору, в основі якого лежить також контраст, є зведення до абсурду серйозних з першого погляду речей. В цих випадках творці жартівливих пісень також вдаються до небиличних малюнків. Тоді така серйозна подія, як похорони чоловіка, виглядає досить комічно:

На гарбуз подзвонила,
Морков'ю посвятила,
Стрюками прокадила,
Редькою поминала...

Не менш смішним є й захід хитрої дівки, зовнішня серйозність якого наскрізь протилежна його суті:

Моя фраїречка
Є велька циганка:
Казала ми прийти,
Сама двері замкла.

Мотузком підперла,
Кийом зав'язала,
Так ся моя мила
Твердо замикала.

(«Моя фраїречка»)

Типовий прийом жартівливих пісень — зведення нанівець позитивної тези наступним її розкриттям — також заснований на контрастному відтінюванні явищ. Наприклад, молодий рекламує свою стару жінку:

Купіть, купіть, дуже красна,
Нема зубів, одні ясна.

(«Ой як мав я двадцять літ»)

Або — «міщанка» обіцяє так годити чоловікові:

Я буду годити,
Хорошенько водити:
По морозу босяка,
По кропиві голяка.

Чи ще приклад:

Ой женила мене мати, женила, женила,
Та й на мені ясенові вила поломила.

(«Чи ти, чи не ти»)

Як бачимо, контрастування виступає в жартівливих піснях в найрізноманітніших формах, проникаючи в найменші пори

поетичної тканини — в тропи та словосполучення; воно є одним з найважливіших шляхів досягнення гумористичного та сатиричного освітлення дійсності.

Серед найпродуктивніших тропів у жартівливих піснях насамперед треба назвати гіперболу і літоту. Вони є ефективними засобами загострення художнього образу і посилення гумористичного враження. Чи це буде навмисне перебільшення зображуваного явища (гіпербола), чи применшення його розмірів і значення (літота) — зображення однаково гостро контрастується з реальною дійсністю. Значне число веселих, карикатурних, деколи дуже забавних пісень в українців, про що писав ще М. Максимович, очевидно, передусім обумовлено широким користуванням їх творців цими тропами. Гіпербола і літота є яскравим показником багатства творчої уяви українців. «Їх уява,— відзначав М. Максимович,— коли розгуляється на дозвіллі або з горя, не знає собі меж» [30].

Справді, дотепні і влучні гіперболічні деталі складаються в багатьох жартівливих піснях на цільні рельєфні картини й образи. Народні творці-піснярі не спиняються перед небиличністю й неймовірністю ситуацій, вони дбають, користуючись гіперболою та літотою, лише про виняткову яскравість зображення і гумористичне забарвлення. І це їм чудово вдається. Скажімо, щоб висміяти дівчину, яка не вміє спекти хліба, пісня з подробицями малює, як попід відсталою скориною спеченої нею хлібини бігає кіт, піднявши хвоста; більше того

Іще хвостик закачурив,
А шкірки ся не дотулив.
(«Такий ми ся хлібець удав»)

Засобами фантастично-казкової гіперболізації висміює інша пісня жінку, що не здатна зробити звичайної кваші. Щоб розкрити негативну рису героїні, народна уява малює винятково дотепну епічну картину:

Стала кваша грати
Потолок підіймати.
Хуки! Хуки! Хуки!
Та стопила кваша
Всі вулиці й луки.
Сюди їхав генерал
Василій Задонський
Та в вуличку нашу
Та й витопив вісім конь
У ту саму квашу.
Та втопила Грицька,
Та втопила Яцька,
Втопила Івана,
Втопила Романа,
Утопила і того,
Що не знаєм і кого.
(«Як у нас була Векла»)

---

[30] М. Максимович, Малороссийские песни, М., 1827, стор. X—XI.

Завдяки гіперболічному загостренню образу у всій своїй «красі» виступають господарські здібності молодої жінки і в пісні «Оженився у Петрівку»:

Поки діжу замісила,
Свиня двері розносила,
Свиня двері розносила,
Жінку в діжі утопила.
Прийшлось волів нанімати,
Жінку з діжі рятувати.

Нахил народної фантазії до допустових неймовірних та гіперболічних малюнків з метою висміювання певних людських рис чи суспільних явищ витворив нереальні теми продажу жінки й чоловіка на базарі («Ой там на товчку, на базарі», «Наступив комар на ногу, на ногу», «В нашім селі новина»), а також образи жінок, чоловіків, дівчат, парубків, бабів, дідів з яскравими гротескними рисами (такою, наприклад, є образ жінки в пісні «Оженився наш Іван»: вона відразу з'їла піч хліба, випила бочку вина, а на віз сіла — всі колеса поламала).

В основі народної естетики лежить категорія праці. Тому всі людські риси, суперечні працьовитості, є постійним об'єктом висміювання в жартівливих піснях. Народна поезія нещадно картає ледарство, неробство і гультяйство. Незамінимим тропом в цьому випадку є літота. Ось, наприклад, якою вичерпною і гумористично наповненою стає характеристика хазяйки і жниці завдяки цьому художньому прийому:

Два городи обробила
Одна диня уродила.
(«Я в матері одна була»)

Ой жала — не лежала:
За день три снопи вжала.
(«Я в бору жито жала»)

Взагалі майстерність комбінування тропів та художніх деталей в народній пісні надзвичайно смілива й гідна подиву та пильного вивчення. Тільки поєднанням літоти й гіперболи винятково економно в слові, але надзвичайно щедро в рельєфності, народна пісня створює гумористично-сатиричний гротескно-шаржований образ свавільної ледарки і обжори:

Був у мене муж, був і чоловік,
Прив'язав ниткою, бив соломинкою
Та ще й не навчив.
А я стала зла та й спати лягла:
Устала раненько, вмилася біленько
Та й поснідала:

Із'їла вола та ще й барана,
Чотири качечки, два горшки кашечки,
Три мірки горілки — не п'яна була...
(«Був у мене муж, був і чоловік»)

Просто і в той же час з яким розмахом подано цей гумористичний образ!

А поруч — пісні, де джерелом гумору є звичайне життєве спостереження, побутова подробиця: в пісні «Розвивайся, бучку» об'єм дівочої роботи передано словами «наганяти кури поза плоти»; в одній з пісень пильність Гандзі схарактеризована деталлю: «сіла шити та й заснула»; в пісні «Мій отець з матірьом» господарські пізнання відданиці не сягають навіть до розуміння різниці між коровою і биком... Для пісні достатньо однієї-двох влучно схоплених деталей з буденного життя, без спеціального їх художнього опрацювання (суть художньої типізації тут — в доборі життєвих фактів),— і маємо довершений гумористичний образ. Ось приклад такого персонажу — роззяви і розтелепи:

А мій милий такий був:
Коня глядав, на нім був,
Коня глядав сивого
Аж до рана білого.

Серед всього багатства комічного жартівлива пісня залюбки користується натуралістичними життєвими деталями, часом занадто точними і грубуватими, часом лоскітливими, окутаними фігурами недомовленості, натяку чи двозначності. Пісенний малюнок іноді виглядає як фотографія, і все ж він зачіпає гумористичну струну своєю несподіваною адекватністю натурі:

Прийшов кум до куми,
Кума мете хату;
— Покинь, кумо, хату,
Підем у загату.
(«Прийшов кум до куми»)

Часом пісня прагне пом'якшити натуралістичний малюнок евфемістичним висловом:

Давав зять тещі первую потравку:
Взяв за ноги тещу да мордою 'б лавку
Сорока «че-че-че», а зять тещу січе,
Тонесеньким дубцем, оглоблею, кінцем.
(«Ой поїхав Охрім»)

Особливо широко вживаною є натуралістична деталь в портретних зарисовках:

Що то в мене за жінка,
Що висока та й тонка.
Ота моя кума люба,
Що під нею литка груба

(«А мій милий Онгурян»)

Або портрет славнозвісної баби:

І стидка, і бридка,
Ще й низького росту,
Сяде собі на припічку
Та й чеше коросту.

(«У місяці сентябрі випала пороша»)

Одним із гумористичних засобів, що часто виступає в жартівливій пісні, є накопичення однотипних деталей, сукупність яких створює комічне враження. Найпоширенішими тут бувають такі види: а) перелік різних імен і професій при змалюванні масових сцен («Нехай же нас бог рятує»), занадто великої родини, яка в зв'язку з розпадом патріархального роду викликає вже насмішку («А в нашого Омелечка», «Поїхала тьощенька та й на ярмарочок» та ін.); б) однорядне накопичення різних процесів і дій (ловелас-мрійник міркує, що б робила кожна жінка, коли б він мав їх з двадцять — «За що би нас пан біг карав»; в) показ розгортання процесів за днями тижня («І дощ іде, і хмариться»), за логікою і динамікою почуття («Ой кум до куми залицявся», «Удовицю я любив») і т. д.

Жартівливі пісні охоче користуються засобом заперечного переліку, так би мовити показом від противного («Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька»), що теж сприяє досягненню гумористичного колориту. Скрупульозний перелік жіночих якостей вустами залицяльника («Ой попадя молоденька», пісні про Гандзю) теж саме знімає з поетичної розповіді враження серйозності. В кожному випадку нагромадження і повтори тих чи інших деталей розкривають свій зміст, своєрідну якість героя. З сукупності їх виступає яскрава комічна ситуація або узагальнююча постать з притаманною їй рисою характеру чи поведінки. Ось як, приміром, таким художнім прийомом з анафорою висміюється крайнє лінивство й пусте мрійництво у пісні «Ой за яром, за яром»:

Найму собі наймичку
Сама сяду в запічку,
Найму собі Педору,
Щоб доїла корову,
Найму собі Тетяну,
Щоб збирала сметану,
Найму собі Явдоху,
Щоб носила до льоху,
Найму собі Килину,
Щоб бавила дитину.

В ряді випадків наростання якості, дії чи почуття в жартівливих піснях ведеться за допомогою психологічного паралелізму, який «перебиває» всю тканину пісні (психологічні паралелізми як зачини в жартівливих піснях зустрічаються рідко). Зарисовки з оточуючої природи тут вносять ліричний струмінь і є своєрідним допоміжним «будівельним матеріалом» римування, ритміки та гумористичної настроєвості. Такою є старовинна пісня «Жито, мамцю, жито, мамцю»:

Жито, мамцю, жито, мамцю,
Жито — не полова,
Як дівчини не любити,
Коли чорноброва.

Далі в другому і четвертому рядку паралельно змінюються образи: «жито — не пшениця» — «коли чепуриться», «жито-колосочки» — «коли чорні очки». В такому контексті пісня відома з XVIII ст. Досить було докинути один мазок, один хід, економний і невеличкий узор на традиційній канві, як пісня стала наскрізь сучасною:

Жито, мамцю, жито, мамцю,
Жито — не полова,
Як дівчини не любити,
Коли ж бо ланкова!

Таке вміння осучаснювати давні пісні економними засобами — маленькою деталлю, одним словом (наприклад, у відомій пісні про Солоху внесенням слова «концерт» в риму до «четвер») — одна з типових творчих рис фольклору.

Яскравим зразком жартівливої пісні, перевитої паралелізмом, є і пісня «Ой у саду-винограду зацвіла лілія». Тут така ж схема, як і в попередній:

Ой у саду-винограду
Зацвів чорнобривець,
Тим я тебе полюбила,
Що в батька одинець.

Далі перший і третій рядки йдуть без змін, а другий і четвертий відповідно видозмінюються: гвоздички — невеличкий, волошки — чорнявий трошки, нагідки — не спитала відки.

Серед мовних засобів гумору в жартівливій пісні ще відзначимо афективні слова, особливо зменшувальні ласкаві форми, вживані цілком всупереч вчинкам героїв (пісні про тещу), а також синоніміка, розрахована на дотеп і сміх. Винятково влучно вжита остання в кобзарській пісні про Хому та Ярему, де обидва герої змальовуються паралельно з тенденцією до

контрасту, яка тут же анулюється синонімічною предикативністю:

Що Хома обідрався,
А Ярема обшарпався...
Аж у Хоми не купують,
У Яреми — не торгують...
Пішов Хома аж на дно,
А Яреми не видно.

Протягом століть жартівлива пісенність виробила надзвичайно багатий художньо-поетичний арсенал комізму. Поетика народної гумористичної пісенності — це ще й досі не вичерпане джерело майстерності для письменників-гумористів і сатириків.

Не можна забувати, говорячи про прийоми гумору в жартівливих піснях, такі засоби гумористичного ефекту, як контраст тексту й мелодії, часта задерикувата ритміка й супровід танкової мелодії, роль інтонації, жесту, руху та імпровізації при виконанні пісень. Оскільки співаки мають перед собою аудиторію, то самим процесом виконання вони кожен раз збагачують словесно-музичний складник пісень. У цьому — важлива роль заводіїв — співаків жартівливих пісень на гулянках, під час родинних та громадських свят тощо. Багато з них володіють природженим артистичним талантом гумористів.

Особливо любили розцвічувати жартівливі пісні кобзарі. Щоб викликати в слухачів більше сміху, вони збагачували пісенні картини численними побутовими деталями, епізодами й сценами, в процесі виконання вдавалися до широких повторів, вводили часто в спів речитатив або й просто окремі слова — свої зауваження з приводу героїв пісні, що дуже оживлювало, драматизувало дію пісні, підсилювало гумор. Ось чому жартівливі пісні в записах від кобзарів, особливо притаманні кобзарському репертуару («Дворянка», «Міщанка», «Про Хому і Ярему» та ін.), відзначаються епічним викладом, деталізацією описів, не завжди точно дотримуваною ритмічною схемою і великим розміром («Дворянка» у виконанні Остапа Вересая мала 193 рядки). Порівняння давніших записів жартівливих пісень (зокрема, від кобзарів) з новішими записами (від кобзарів, а особливо від масових виконавців) вказує на характерну тенденцію: старші варіанти пишніші, ширші, вільніші в ритмомелодиці. Чим ближче до нас — тексти коротші, ритміка і строфіка чітка, витримана, деталізація економна. Досить порівняти, наприклад, варіант пісні про Хому та Ярему в записі від кобзаря Остапа Вересая з варіантом цієї пісні, записаним через півстоліття від відомої співачки Я. Зуїхи, щоб переконатися в цьому.

Дане явище відображає, з одного боку, типову тенденцію народної пісні до збереження найзагальнішого, найхарактернішого, до економності в змісті й поетичних формах, так необхідної при усному побутуванні; а з другого — це явище підкреслює різницю між творцями й носіями — професіоналами і масовими виконавцями та творцями.

* * *

Українська жартівлива пісня ввійшла широким річищем в художню літературу, театр, музику і журналістику. Нема в українській культурі поета і письменника, драматурга й композитора, який би в тій чи іншій мірі не відчув впливу жартівливих пісень, не скористався їх текстами, темами, мелодіями, художніми образами та прийомами. Особливо це стосується авторів гумористичних і сатиричних творів. Щоб охопити більш-менш всі головніші випадки засвоєння народних жартівливих пісень в нашій літературі та мистецтві, треба б написати про це цілу книгу. На цьому ж місці доведеться обмежитись лише окресленням основних шляхів, по яких ішло використання надбань жартівливої пісні митцями-професіоналами протягом останніх трьох століть.

Перші поодинокі відгомони окремих жартівливих пісень в літературі зафіксовані в творах польських авторів XVI—XVII ст. Пізніше засвоєння їх у ширшому охопленні повела так звана «українська школа» в польській літературі.

В українську літературу й театр жартівлива пісня входить щедрим потоком у XVIII ст. через вертепну драму. В інтермедіях вертепних драм XVIII ст. різні персонажі (багаті господині, старі женихи, козаки і т. д.) виступали, як правило, з своїми жартівливими піснями («А я собі господиня, два городи — одна диня», «А я смерті не боюся», «Ой учора орав», «Дівчинонько, сіра утко» тощо). Можна гадати, що окремі з них були створені школярами за народними зразками спеціально для інтермедій («Ой під вишнею, під черешнею»). Чимало жартівливих пісень виспівували герої вертепу під танкові мелодії (циган — під «сербіянку», поляк — під краков'як, солдат — під «камаринську», запорожець — під «козачок»).

Традиції вертепу в користуванні жартівливою піснею для характеристики комічних персонажів і ситуацій підхопила українська драматургія і театр XIX ст. В комедіях та водевілях, починаючи від І. Котляревського та Г. Квітки-Основ'яненка і до наших днів, жартівлива пісня — невід'ємний компонент вистави. Сватання, весілля, вечорниці, гулянки на майданах і в шинках, що входили необхідними етнографічно-розважальними епізо-

дами в драматичні твори, обов'язково тягнули за собою на сцену розлив жартівливих і танцювальних пісень. Часом весь твір складався з мозаїки народних пісень. Ще в 1830-х роках Кирило Тополя в творі «Чары или несколько сцен из народных былей и рассказов украинских» (М., 1837) події сільського життя з його родинними та громадськими конфліктами спробував передати виключно за допомогою народних пісень, серед яких значне місце належить і жартівливим. Згодом Стецько Шереперя (Степан Писаревський) за таким зразком створює першу оперу «Купала на Івана» (Харків, 1840). З того часу в українській драматургії й театрі часто зустрічаємо твори й вистави, побудовані на етнографічно-фольклорному матеріалі, без глибоких соціальних і психологічних конфліктів. Дійшло до того, що окремі драматурги й трупи почали виставляти «песни в лицах». Проти цієї тенденції гостро виступив Іван Франко.

Реалістична ж драматургія, користуючись пісенним матеріалом не як самоціллю, а з метою глибшого показу внутрішнього стану героїв та відображення атмосфери народного життя, жартівливу пісню використовувала переважно в гумористичних та етнографічних сценах. Проте нерідко в творах драматургів-реалістів (М. Кропивницького, М. Старицького, І. Тобілевича, І. Франка та ін.) жартівлива пісня, завдяки своєму контрастному до характеру подій звучанню або алегоричності, несла й важливе ідейне навантаження. В реалістичних комедіях та оперетах вона використовувалась як один із засобів посилення комедійних ситуацій, конфліктів і характерів. Ці ж тенденції класичної дожовтневої драматургії й театру продовжують та розвивають радянські українські митці.

Винятковим багатством форм засвоєння надбань української народної жартівливої пісні відзначається класична й радянська українська і російська літератури, починаючи від «Енеїди» І. Котляревського й закінчуючи гуморесками Остапа Вишні. Зокрема винятковим майстром творчого переосмислення образності й змісту жартівливої пісенності виявив себе М. Гоголь у «Вечорах на хуторі поблизу Диканьки» і «Тарасі Бульбі». Переломлена через його могутній талант комедіографа й сатирика, вона відлунює як в усій атмосфері цих творів, характерах героїв, так і в художніх деталях та епізодах (наприклад, в славнозвісному епізоді з люлькою Тараса Бульби).

Т. Шевченко дав своєрідний зразок використання надбань пісенного гумору: на основі естетики й поетики народних жартівливих і танцювальних пісень в народній манері він створив оригінальні зразки й варіанти. Його майстерність настільки висока, що й досі ще знавці не можуть чітко сказати, де в од-

чайдушних, нерідко солонуватих піснях кобзаря Волоха з «Гайдамаків» поетова, а де народна творчість. Світла й тонка іронія Т. Г. Шевченка, його смілива сатирична гіперболізація та контрасність теж у великій мірі живилися соками народної жартівливої пісенності.

Засіб переспівів та переробок народних жартівливих пісень, започаткований Т. Г. Шевченком, широко ввійшов у практику українських поетів. Одні, зацікавившись певними сюжетами, давали їм свою поетичну трактовку (наприклад, переробки пісні про цехмістра Купер'яна І. Франка та М. Рильського), інші створювали оригінальні поезії по аналогії до певних народних пісень (приміром, «Мандрівка русина з Бідою» І. Франка як аналогія до пісні про біду, «Гультяй» М. Чернявського як аналогія до пісень про куму тощо), ще інші — брали з народних жартівливих пісень ритмо-мелодичну канву і зачини, творячи злободенні сатиричні поезії найрізноманітнішої тематики. Стимулювала цей метод засвоєння народного пісенного гумору сатирична журналістика. В журналах 1880—1890-х років «Зеркало» і «Нове зеркало», у сатиричній періодиці 1900-х років — «Комар», «Шершень», «Оса», «Жало», в радянському «Червоному перці» та «Перці», а також у сатиричних кутках численних газет розсипано різноманітні зразки таких літературних творів на канві народних гумористичних пісень. Особливо інтенсивно користувались поети цим оперативним методом творення сатиричних поезій в періоди боротьби з іноземними загарбниками, коли сатира ставала гострою зброєю викриття ворога, передусім у період громадянської війни та у час Великої Вітчизняної війни. На канві пісень «Удовицю я любив», «Ой казала мені мати», «Пішла мати по селу», «Ой що ж то за шум учинився» і т. д. створені сотні злободенних поезій, спрямованих проти Петлюри й Денікіна, Гітлера та його посіпак, проти буржуазно-націоналістичних запроданців, куркулів та спекулянтів, проти найрізноманітніших зовнішніх ворогів нашого народу і внутрішніх шкідників та антисуспільних вчинків.

У перші роки радянської влади деякі українські поети використовували канву найпопулярніших традиційних народних пісень, здебільшого гумористичних, для створення нових пісень злободенної тематики. Такі пісні-новотвори включались до пісенників і поширювались серед молоді. В збірниках «Нові пісні на старий лад» (ДВУ, б/р), «Пісні комсомольські» (Харків, 1925), «Юнацькі пісні» (Книгоспілка, 1925), «Великий співаник» (Книгоспілка, 1929) та інші зустрічаємо значну кількість пісень такого типу. Деяка невідповідність старої форми й мелодії новому тимчасовому змісту, який не в стані був витиснути

відстояного, добре відшліфованого традиційного змісту загальнолюдського звучання, очевидно, стала причиною того, що в народний репертуар ці пісні міцно не ввійшли. Проте, виконувані художньою самодіяльністю, вони робили корисний вплив на молодь. Для прикладу наведемо одну з таких «нових пісень на старий лад»:

Дівка в сінях стояла,
Комсомольцю моргала:
— Ти до клубу ходи,
Мене розуму вчи,
Серце моє.
— Як до клубу ходити,
Тебе розуму вчити?
Я на досвітках був,
Свій там розум забув,
Горе мені.
— Кинь по досвітках гулять,
Про дурниці розмовлять,—
Ти до клубу ходи,
Мене розуму вчи,
Серце моє.
— В сельбудинку якби був,
І про досвітки б забув,—
Самогону я напився
І мій ніс розчервонівся,—
Сором мені...
— Кинь погані новини,
Самогонку прокляни,
І до клубу, як всі,
Ти на лекції йди,
Серце моє.
— Ой дівчинонько моя,
Буду вже розумний я,
Буду в клуб ходить,
Тебе ж вірно любить,
Серце моє.

Діапазон використання надбань народної жартівливої пісні ввесь час розширюється. За зразком гумористичних журналів і «вікон сатири» в газетах до неї вдаються виконавці естради й самодіяльної сцени, редколегії багатотиражок і стінних газет. Ритмо-мелодичні форми та образи-зачини жартівливих пісень настільки гнучкі, що їх легко застосувати для критики найрізноманітніших недоліків. Ось, скажімо, як використовує фольклорне начало стінгазета Тульчинської школи-інтернату, підтекстовуючи карикатуру:

Ой не спиться, не лежиться
І сон мене не бере,
Бо не знаю я, де крапка.
А де кома, й де тире [31].

Вхід жартівливої пісні в різні види сучасного мистецтва і культури — поезію, прозу, театр, кіно, пресу, телебачення, живопис — це тема, що заслуговує спеціального узагальнення. Воно на численних яскравих фактах покаже, якими барвистими й веселими променями грає й виблискує жартівлива пісенність у великому потоці національної культури, як ці народні скарби, творчо засвоєні митцями-професіоналами, сприяють збагаченню й поповненню культури новими дійовими надбаннями.

---

[31] М. Г. Чечот, Позакласна робота з літератури в школі-інтернаті.— «Наукові записки», т. VIII, Вінниця, 1957, стор. 177.

* * *

Українська жартівлива пісня — яскраве й своєрідне явище пісенного гумору слов'янських народів. Серед її тем і сюжетів, як і в образній системі, є чимало спорідненого з пісенністю сусідів [32], проте основне ядро тем і образів, емоційний колорит, специфіка гумору — наскрізь національні. Досить влучно цю своєрідність підкреслив художнім словом С. М. Степняк-Кравчинський у романі «Андрей Кожухов», зауваживши про спів героїні твору Вуліч: «Вона вибухнула веселою молодецькою пісенькою, повною живого українського гумору, який в порівнянні з хвацькою веселістю росіян — те ж, що спів ширяючого в небі жайворонка в порівнянні з криками морської чайки, що заграє з бурею» [33].

І саме тут — при вивченні особливостей українського гумору жартівлива пісня є винятково цінним джерелом. В ній віддзеркалились характер і світогляд народу, його етичні й естетичні уподобання, його висока шляхетність і непохитний оптимізм. Картаючи засобом гумору й сатири все, з чим не може миритися чиста народна мораль, жартівлива пісня назавжди залишається дійовою виховною силою, що сприяє зміцненню нашої комуністичної моралі. Бо ж відомо, що комуністична мораль в своїй основі має традиційно-народне походження, вона включає в себе, як сказано в Програмі КПРС, «основні загальнолюдські моральні норми, які вироблені народними масами на протязі тисячоліть у боротьбі з соціальним гнітом і моральними пороками».

Олексій Дей

---

[32] Вказівки на паралелі й споріднення див. у примітках до пісень.

[33] С. М. Степняк-Кравчинский, Андрей Кожухов, М., 1951, стор. 163.

ХАРАКТЕРИСТИКА МУЗИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Роль жартівливої пісні в художньому житті народу — найрізноманітніша. Ця пісня знайшла притулок в обрядах, звичаях, побуті, танцях, вона прикрашає й повсякденне трудове життя народу. Фактично жартівлива пісня просочилася в усі куточки музичного життя народу. Вона існує як окремий сольний чи хоровий твір, пов'язана з деякими хороводами, що виконуються в рухові, та такими побутовими танцями, як метелиці, гопаки, козачки, коломийки тощо. Окремі строфи жартівливих пісень використовуються і в сюжетних танцях. Весілля, вечорниці, вулиці, досвітки і навіть дозвілля українця, як правило, супроводжуються жартівливими піснями.

Мелодії жартівливих пісень віддзеркалюють узагальнений зміст тексту пісні. Вони мають багато спільного з мелодіями танцювальних пісень, але й відрізняються від них іншими стилістичними особливостями. Раніше в різних збірниках під окремою рубрикою йшли жартівливі пісні (їх, як правило, було небагато). Сюди входили і танцювальні пісні. Враховуючи те, що функція жартівливих і танцювальних пісень в художньому житті народу — різна, упорядники відділили їх. В серії «Українська народна творчість» вони видаються окремими томами.

Серед збирачів, які записували жартівливі пісні з мелодіями, слід відзначити М. Лисенка [1], К. Квітку [2], П. Демуцького [3], Ф. Ко-

---

[1] «Збірник українських пісень. Зібрав і ноти завів М. Лисенко», К., перший вип., 1890; другий вип., 1905; четвертий вип., 1886; п'ятий вип., б/р.; шостий вип., 1895.

[2] «Народні мелодії з голосу Лесі Українки. Записав і упорядкував Климент Квітка», К., 1917; К. Квітка, Українські народні мелодії, К., 1922.

[3] «Народні українські пісні в Київщині. Записав голос і слова П. Демуцький», К., 1905, та ін.

лессу [4], С. Карпенка [5] та багатьох інших, а в радянський період — Д. Шмиговського, В. Харкова, Л. Ященка, З. Василенка, О. Правдюка, С. Стельмащука, М. Мишастого, Г. Танцюру та ін. Їх записи зберігаються у фондах Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського АН УРСР.

Жартівливі пісні в художньому житті українського народу займають визначне місце. Вони з давніх-давен становлять істотну частину репертуару кобзарів, лірників, окремих солістів-співаків та хорів. Це, зокрема, такі пісні, як «Про Хому та Ярему», «Дворянка», «Киселик», «Про Купер'яна», «В місяці іюлі випала пороша» та багато різноманітних небилиць, триндичок тощо (останні перенесені за традицією з репертуару скоморохів). Серед співаків-солістів слід відзначити насамперед С. Карпенка, який не лише популяризував українські народні пісні (в тому числі й жартівливі) на Україні і в Росії, а також видав свій репертуар окремим збірником. Істотне значення мали жартівливі пісні в репертуарі й інших співаків минулого, зокрема, оперних. За радянських часів їх виконували й виконують майже всі професійні й самодіяльні співаки України: С. Паторжинський, Б. Гмиря, М. Ворвулєв, О. Петрусенко, З. Гайдай, М. Литвиненко-Вольгемут, Д. Гнатюк, Б. Руденко, Д. Петриненко, Ю. Гуляєв, В. Кабачок, П. Колесник та багато інших. Основні жартівливі пісні, які входили і входять до їхнього репертуару,— «А кум до куми залицявся», «Чоловік каже: ячмінь, жінка каже: гречка», «В місяці іюлі випала пороша», «Казав мені батько, щоб я оженився», «Мав я раз дівчиноньку чепурненьку», «Про Купер'яна», «Як поїхав мій миленький до млина» та багато інших. Не менше місце жартівливі пісні посідають також у репертуарі професійних та самодіяльних хорових колективів, капел бандуристів та різноманітних вокальних ансамблів. Серед жартівливих народних пісень, художньо оброблених для цих колективів, можна назвати «Гей, люди їдуть по ліщину», «Та орав мужик край дороги», «Ой на горі жита много», «На поточку-м прала», «Коли-м була мала́, мала́», «Гандзя» та ін.

Завдяки цьому українські жартівливі пісні завжди були в центрі уваги широких кіл громадськості.

Жартівливі пісні знайшли широке використання в творах українських класиків-драматургів: М. Кропивницького, М. Ста-

---

[4] «Народні пісні з галицької Лемківщини, тексти й мелодії зібрав, упорядкував і пояснив Ф. Колесса».— Етнографічний збірник», т. XXXIV—XL, Львів, 1929.

[5] С. Карпенко, Збірник народних пісень та танців, 1862.

рицького, І. Котляревського, Г. Квітки-Основ'яненка та ін. Не менше використовують їх також письменники та поети. Так, поезії геніального Шевченка пересипані окремими строфами тексту жартівливих пісень.

Велике значення мали жартівливі пісні у творчості вітчизняних і зарубіжних композиторів. Наприклад, тема пісні «Дівка в сінях стояла» використана в симфонії М. Калачевського, в скрипковому концерті Чайковського, мелодія пісні «У Києві на риночку» — у другій симфонії Л. Ревуцького і т. д. На Україні немає жодного композитора, в творчому доробку якого не було б обробок жартівливих народних пісень. Такі з них, як «Стелися барвінку», «Ой летіла горлиця», «Час додому, час», М. Лисенка, «Ой дуб дуба» П. Козицького, «Чи се ж тії чоботи», «Ішов козак потайком» Г. Верьовки, «Черевички мої» М. Вериківського, «Гей, люди їдуть по ліщину» Є. Козака та багато інших стали постійними в репертуарі професіональних і самодіяльних хорових колективів України та інших республік Радянського Союзу.

Часто на одну й ту ж або трохи змінену мелодію жартівливої пісні співають в народі багато різних за змістом, але адекватних за ритмічною будовою текстів. Пісня «Біда тому чоловіку» в записові В. Степаненка виконується на мелодію пісні «Казав мені батько, щоб я оженився», «Чи я в мужа не жона, чи не майстериця» в записові В. Шепотьєва — «У сусіда хата біла», «Ой продала дівчина курку» — «А до мене Яків приходив», «Ой бачив я, бачив ту дівчину ладну» в записові композитора М. Вериківського — на мелодію пісні «Ой за гаєм, гаєм», дещо змінену в другій частині та ін.

Це явище в музичному житті народу можна пояснити так: за взірець бралась мелодія популярної жартівливої пісні і створювався інший текст, який відбивав ті чи інші події місцевого значення окремого локального району України. Завдяки цьому пісня з новим текстом швидко поширювалась. Іноді талановиті народні імпровізатори, варіаційно змінюючи відому мелодію, створювали для неї новий за змістом текст. Так чи інакше, але це є яскравим свідченням великої любові українського народу до жартівливих пісень.

Текст широко відомих жартівливих пісень «А сова кральова» («Пташине весілля»), «Де ти мене, Василеньку, поведеш» («Ой дівчино, шумить гай»), «Ей, гаїк, гаїк, гаїчок» («Ой дівчино, чия ти»), «А мій милий захворів», («Киселик») та інших в західних областях України виконується на зовсім інші мелодії як за характером, так і за ритмічною структурою та формою. Це дає підставу твердити, що тексти жартівливих пісень

на Україні трактуються народом у різноманітних аспектах, порізному розглядається їх зміст, тлумачаться ідейно-емоційні характеристики художніх образів. Це свідчить про невичерпну творчу фантазію нашого народу.

Виконуються жартівливі пісні також неоднаково. Ті з них, які за змістом і характером мелодії ближче стоять до танцювальних, виконуються або одним співаком, або хором в унісон, або ж хором багатоголосним. Ці мелодії легко «підтекстовуються» гармонічним супроводом. Підголоски в них використовуються епізодично: в кульмінаційних моментах пісні на вигуках «ой», «гей», «ех» тощо. Ті ж пісні, які відзначаються епічним чи частково ліричним характером, виконуються з грудними підголосками і мають в основі народну поліфонічну структуру (наприклад, «Ой на дубі, на дубочку голуби сиділи», «Ой борщу, мила, ой борщу, мила», «Та було в батька три дочки»). У жартівливих піснях незалежно від характеру виконання та їх структури (гармонічні чи поліфонічні) іноді застосовуються в кінці вокального періоду заохочувальні вигуки: «іх», «іха-ха», або ж глісандо-вигук (переважно в піснях поліфонічного складу). Ці вигуки і глісандо збирачі пісень раніше зовсім не фіксували. Та, власне, й тепер їх рідко занотовують. А вони ж надають пісні своєрідного колориту, підкреслюють її характерність.

У мелодіях жартівливих пісень зустрічаються також мелізми (переважно форшлаги — часто подвійні і потрійні). Тут вони не становлять органічної частини мелодичного розвитку, як у протяжних піснях, а тому їх можна вважати звичайною прикрасою. Форшлаги бачимо в піснях «Казала мені мати», «Умираю, моя мати, вмираю, вмираю», «Ой дівчата, чуєте», та ін. Остання з них, а також «Ой на горі, на горі», «А чи ти мя, Василеньку не знаєш», «А там за гороньком каня воду пиє» та інші мають подвійні чи потрійні форшлаги і морденти. Вони також надають пісням своєрідного звучання.

Дуже велике значення у жартівливих піснях має речитативний виклад. Він, як і в інших пісенних жанрах, розподіляється на говірковий та мелодичний. Основу цього викладу становить говірковий речитатив: «Як посіяв мужик та й у полі ячмінь» (друга половина вокального періоду), «А в місяцю сентябрю» в запису К. Квітки (перша половина вокального періоду), «Не стій, дубе, не гуди» в запису П. Демуцького.

Рідше застосовується мелодичний речитатив («Я в бору жито», у другому періоді пісні «Пусти ж мене, моя мати»).

Іноді в піснях цього жанру трапляється певна невідповідність тексту й мелодії. Наприклад, у пісні «Чи не той то Омель-

ко» сповнений гумору текст розспівується на мелодію мінорного характеру. Це невипадкове явище, воно зумовлене змістом пісні, художньою потребою її творців. Сумне (мінорне) забарвлення мелодії яскраво підкреслює жартівливий, життєрадісний зміст тексту пісні, надає його викладу разючої контрастності.

Національна природа українського гумору відображається в мелодичній тканині пісні й іншими художніми прийомами, які виявляються в особливостях використання ладу, ритму, форми тощо. Іноді це спостерігається в співставленні заспіву й приспіву пісні: заспів мінорного, а приспів мажорного характеру. Такі пісні можуть виконуватися соло у супроводі хору, партії якого підтекстовані яким-небудь словом, що не має певного змісту, наприклад: «тра-ля-ля», «тумба» тощо («На горбочку сиджу та й думку гадаю»). В інших піснях хоч лад і не змінюється, але заспів за традицією протяжний, а приспів швидкий; тут розвиток музичної думки зберігає основи структури стародавніх хороводних пісень («Не стій, дубе, не гуди»). Іноді приспів досить розгорнений, в якому один і той же мотив підтекстовується значним за розміром текстом («Да посіяли дівки льон», «Нехай же нас бог рятує», «А в нашого Омелечка» та ін.). Все це разом взяте підкреслює в пісні ті чи інші комічні ситуації, відображені в тексті.

В деяких піснях, як, наприклад, «Виорю толоку», зустрічається закінчення на великій терції. Вони є характерними для церковних гімнів. Тут це закінчення можна розглядати, як своєрідний елемент гумору в народній пісенній музиці.

Лад жартівливих пісень у своїй основі чітко визначений (мажорний або ж мінорний), причому в мінорі, як правило, підвищується VII ступінь. Проте зрідка трапляються й такі мелодії, в яких застосовується натуральний мінор, що надає пісні дещо епічного характеру і свідчить до певної міри про спільні ладово-інтонаційні риси з піснями російського народу. Такими властивостями, зокрема, відзначаються «Та була ж в мені жінка, та була в мене любка» із збірника А. Бігдая, «Ой кум до куми залицявся», «Ой лежу я, лежу» (з пентатонним колоритом) та ін.

Зрідка трапляється також змінний лад. Зразком його може бути багатоголосна поліфонічна пісня «Дідку мій», в якій *фа* мажор змінюється на *до* мажор, або ж пісня «Пішов Іван в полонину косити» де *ля* мінор змінюється на *фа* мажор. Причому у *фа* мажорі робляться відхилення у паралельний *ре* мінор (змінний лад). Ця ладова багатогранність надає мелодії своєрідного, яскравого і оригінального звучання.

Деякі мелодії пісень зберегли стародавні ладові особливості. Найчастіше зустрічається міксолідійський лад («Кум до куми залицявся» з «Етнографічного збірника», т. XXI, «Ох, та не люби двох», «Або мене, Грицю, люби»), рідше — дорійський.

Більш широко застосовуються знаки альтерації та окремі хроматизми, що є явищем внутріладових інтонаційних зрушень. Так, у пісні «Ой посіяв мужик та й у полі ячмінь» Карпенка в *соль* мінорі використано *мі-бекар, фа-бекар* і *фа-дієз,* а в пісні, записаній М. Лисенком, в тому ж *соль* мінорі вже використовується не лише *мі-бекар* і *фа-дієз,* яке було в попередній пісні, а й *до-дієз.* В іншій пісні, записаній М. Лисенком, у *фа* мінорі зустрічаються *мі-бекар* і *ля-бекар.* Відомо багато прикладів застосування в мелодіях знаків альтерації. Всі вони разом взяті активно впливають на ладову суть мелодій, вносять в них ладово-інтонаційні елементи, характерні для українського народного мелосу.

Як оригінальний випадок, можна навести пісню «Кисіль» з репертуару Остапа Вересая в запису М. Лисенка. Тут є така поспівка: *фа-дієз* і *мі-бемоль* та часте повторення *сі-бекара,* що не дає можливості точно визначити лад пісні (*до* мажор, чи *до* мінор). Сама ж поспівка (*фа-дієз* і *мі-бемоль*), за влучним виразом Вересая, служить для того, щоб у думах «додати жалощів». У жартівливій пісні «Кисіль» її можна розглядати по-різному. Проте найвірнішим, на наш погляд, буде те, що використання цієї поспівки цілком і повністю залежить від строю приструнків бандури Вересая, на якій він супроводжував пісню. Можливо вона підкреслювала характерність пісні, бо фактично ця поспівка в'яжеться із змістом тексту, в якому говориться про хворобу, а в деяких варіантах і смерть «милого». Правда, ці випадки в жартівливих піснях поодинокі.

Ритміка в жартівливих піснях найрізноманітніша. Ті з них, які за змістом тексту і характером мелодичного розвитку наближаються до танцювальних пісень, вкладаються в розмір $\frac{2}{4}$. Таких пісень більшість. Ті ж, які відзначаються епічним началом і наближаються за змістом тексту і характером мелодичного розвитку до багатоголосних протяжних пісень на побутові теми, мають мішані розміри. Так, у пісні «Оженився у петрівку» в запису П. Демуцького маємо сукупність розмірів: $\frac{4}{4}, \frac{6}{7}, \frac{7}{8}$, а в пісні «Біда мене та заставила» із збірника «Українське народне багатоголосся» — $\frac{4}{4}, \frac{5}{4}, \frac{2}{4}$. Інколи трапляються й

такі мелодії, в яких мішаний розмір такий: $\frac{3}{4}, \frac{6}{4}, \frac{7}{4}, \frac{5}{4}$ і т. д. Зокрема, бачимо в пісні «Широкая левадонька, а густа ліщина» в запису Д. Ревуцького. Вона виконується в повільному темпі і має епічний характер. Саме цими властивостями відзначаються протяжні пісні російського народу. В українських піснях, особливо в жартівливих, ці розміри зустрічаються рідко. І все ж вони свідчать про взаємовпливи в народній музичній культурі українського і російського народів.

В жартівливих піснях застосовуються пунктирний ритм («А за нашим хатом», «Чоловік посіяв ячмінь», «Ой на горі два дубки, два дубки» та ін.). Але здебільшого зустрічається синкопований ритм (особливо в мелодіях західних областей України). Він характерний для пісень «Ой місяцю місяченьку», «Ой на горі два дубки, два дубки». В останній ритмічний пульс створює поєднання розміру $\frac{4}{8}$ і $\frac{3}{8}$. В деяких мелодіях західних областей України («Співаю, співаю та й не знаю доки», «Як ішов я з Дебречина» та ін.) ритмо-каданси мають пізнішу форму ритмо-кадансів коломийок.

Незважаючи на ці ритмічні особливості, основою жартівливих пісень слід вважати ритмічну простоту викладу мелодій, яка витікає переважно з ритмічної природи тексту. Ця ритмічна ознака впливає на квадратність структури мелодій.

Жартівливі пісні відзначаються багатством форм. Поширена, наприклад, форма вокального періоду, яка складається з протяжного в помірному темпі заспіву і швидкого приспіву або ж навпаки. Серед такого типу пісень можна назвати «Думай, думай», «На городі сухий дуб», «Не стій, дубе, не гуди», «Ой місяцю, місяченьку» тощо. Розгорнутою формою вокального періоду відзначаються і мелодії «Била жінка мужика» із збірника А. Бігдая та в запису С. Стельмащука, «Ой борщу, мила, ой борщу, мила», із збірника «Українське народне багатоголосся», «Я в бору жито жала» в запису М. Гайдая та ін. В пісні «А що тото за чоловік, що ся жони боїть», в запису З. Василенко, ця ж форма здійснюється на основі своєрідних вокальних варіацій, в пісні-небилиці «Ой пішов Косьмина, пішов Волосина» вона утворюється повторенням окремих поспівок, які в мелодичному контексті то уповільнюються, то повертаються до початкового темпу. Все це разом взяте впливає не лише на форму, а й на характер мелодії, надає їй своєрідної гнучкості.

Значна частина жартівливих пісень відзначається інструментальним викладом мелодій. В основному, це легкі мелодичні варіації: інструментальне розцвічування окремих вокальних

поспівок. Серед пісень такого типу слід відзначити пісні з репертуару відомого українського співака й актора С. Карпенка, опубліковані в збірнику «Васильковский соловей Киевской Украины, словяно-русский альбом для одного голоса с аккомпанементом фортепиано...» На вокальних мелодіях цих пісень частково позначилася рука автора, який дав до них фортепіанний супровід. Але ця легенька обробка, якщо вона насправді є, настільки природна, яскрава і, отже, випливає з ладово-інтонаційної основи пісні, що без неї твір немислимий. Ось кілька зразків таких пісень із збірника С. Карпенка: «Ячмінь», «Ой спать мені не хочеться» та ін. Крім збірника С. Карпенка, жартівливі пісні з інструментальним викладом зрідка зустрічаються також в збірниках А. Бігдая («А в місяці октябрі випала пороша», «Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька» тощо), А. Коціпінського та К. Квітки, в «Етнографічному збірнику», т. XXI, в «Українських народних піснях», кн. 2, 1954, та ін.

Жартівливі пісні, особливо ті, мелодії яких відзначаються гомофонно-гармонічним складом, легко піддаються обробці, що викладається переважно гармонійно-мелодичними варіаціями.

Пісень, які зазнали тієї чи іншої художньої обробки, в збірнику дуже мало.

Готуючи пісенні мелодії до даної збірки, упорядник, крім друкованих джерел, використав записи жартівливих пісень, які зберігаються в рукописних фондах ІМФЕ, ЦНБ АН УРСР та інших установ.

А. І. Гуменюк

Дівчата і парубки
Залицяння
Кохання

ПОРА ДІВУВАННЯ. ДІВОЧІ РОКИ. ДІВОЧА ВРОДА

КАЗАЛА МАТИ КУРИ СКЛИКАТИ

Казала мати кури скликати:
Цюр, цюр, куройки!
Цюр, цюр, любойки!
Цюр, цюр, до хати —
Казала мати!

Казала мати гуси скликати:
Гусю, гусю, гусоньки!
Гусю, гусю, любоньки!
Гусю, гусю до хати —
Казала мати!

Казала мати хлопці скликати:
Ходіть, ходіть, любоньки!
Біжіть, біжіть, любоньки!
Біжіть, хлопці, до хати —
Казала мати!

ЧОМ ДУБ НЕ ЗЕЛЕНИЙ? БО ГО ТУЧА ЗБИЛА

Чом дуб не зелений? Бо го туча збила,
Козак зажурений: лишила дівчина.

А хто хоче знати, най мене спитає,
Що дівчина любить, як сім років має.

Як сім років має, то до школи ходить,
А вже за собою штири хлопці водить.

А як десять має, го вже мелюєся,
Вийде на улицю, до хлопців сміється.

Як п'ятнадцять має, то вже віддаєся,
А вна си гадає, що так і здаєся.

Йа в чужої мами треба рано встати,
Не будеш, дівчино, личко малювати.

А як має двадцять, то цвіте, як ружа,
А люди вже кажуть: «Он пішла сивуля!»

ЯК МІ БИЛО ЛІТ П'ЯТНАЙЦЯТЬ

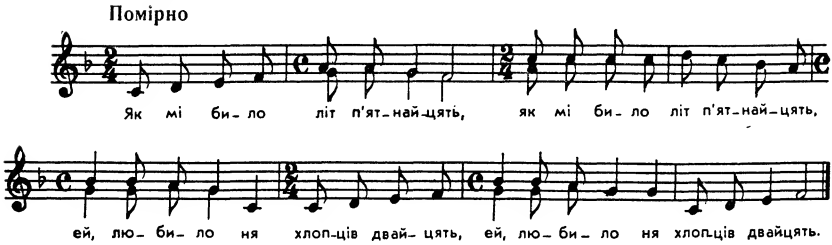

Як мі било літ п'ятнайцять *,
Ей, любило ня хлопців двайцять.

Як мі било двайцять штири,
Ей, любили ня офіцири.

А тепер мі на сто п'ятий,
Ей, то ня не хце пес кудлатий.

КОЛИ-М БУЛА МАЛА́, МАЛА́

Коли-м була мала́, мала́, (2)
Мене мати колисала.

Коли-м мала літ шістнадцять, (2)
Любило ня хлопців двадцять.

Коли-м мала двадцять один, (2)
Не любив ня ані один.

А тепер я вже велика, (2)
Треба мені чоловіка.

* Кожний рядок повторюється.

Бо, як буде шістдесятий, (2)
Не візьме ня й дід горбатий.

А тепер я стала баба — (2)
Не цілують, хоч би-м рада.

ПОПІД ТЕРНОМ СТЕЖЕЧКА

Попід терном стежечка (2)
Битая була. (2)

А стежкою дівчина (2)
По водицю йшла. (2)

По водицю вона йшла, (2)
Відерце несла. (2)

А в дівчини брівоньки,
А в дівчини чорнії —
Матуся дала. (2)

А хто її знатиме,
А хто цілуватиме?
Хлопійко-душа! (2)

А коли це станеться? (2)
Прийде та пора! (2)

ОЙ НЕ СТОЙ ПОД ОКНОМ

Ой не стой под окном,
Не кивай колпаком,

Колпачонка не внесеш,
Сам молодий не втечеш.

Сюди виль, туди виль,
До милої дев'ять миль,

Десятая дорога —
До самого порога.

Засвіти лучину,
Осмотри дівчину:

Ой у кого си вдала,
Чи у попа, чи в дяка.

Чи у попа, чи в дяка,
Чи в доброго юнака?

Не вдалася ні в попа,
ні в дяка,
Тільки в доброго юнака!

ЧИЙ ТО ДВІР, ЧИЙ ТО ДВІР, ЩО НА ГОРІ ХАТА

Чий то двір, чий то двір, що на горі хата?
Люба, мила дівчинонька, тільки не багата.

Чий то двір, чий то двір, що нові ворота?
Люба, мила дівчинонька, тільки криворота.

Чий то двір, чий то двір, що із хвірточкою?
Люба, мила дівчинонька, зовуть Вівдичкою.

ОЙ НА ТОКУ, НА ТОКУ КУРЯТА ЧУБАТІ

Ой на току, на току курята чубаті,
А на нашій на улиці дівчата губаті.

Куди йдуть — губи дмуть, губи надимають,
А сорочки ні рубця, плахти не ведеться.

А як займе наш брат, вона к чорту дметься,
А як займе студент, вона засміється.

НА ГОРОДІ БІЛА ГЛИНА

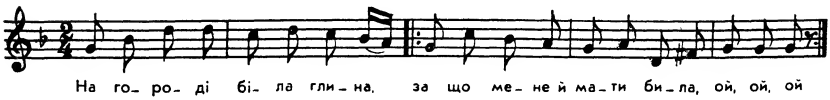

ОЙ ГОРОЮ ГУСАК ЛЕТІВ

А

Ой горою гусак летів,
Не оден то мене хотів.

Приспів.

Ой, йо, йой,

А він хотів, я не хтіла,
Бо він чорний, а я біла,

Бо він чорний, як пантарка,
А я біла, як фіялка.

Ой за горою жовта глина,
— За що ти мя, мати, била?

— За то я тя, доню, била,
Щоби-сь хлопців не любила.

— А я люблю, не жартую,
Кого схочу, поцілую.

Ой горою жита много,
Половина зеленого.

А в тім житі кавки в'ються,
За дівчину хлопці б'ються.

Не бийтеся, нема за що,
Котра файна, то ледащо.

Котра файна та й подібна,
До роботи не спосібна.

А в городі оріх влоський,
Любив мене Романовський.

Ой коби то матка боска,
Була би я Васильовська.

Чей-то буде воля боска,
То я буду Веселовська.

ЧЕРЕЗ СЕЛО ГУСАК ЛЕТІВ

Б

Через село гусак летів,
Не єден мя козак хотів — ох, йо-йой!

Через село на долину,
Дай мя, мати, бо вже згину — ох, йо-йой!

На городі біла глина,
Стоїть козак, як калина — ох, йо-йой!

Не могла-м сі надивити,
Мусіла-м го полюбити — ох, йо-йой!

ЯК Я В БАТЬКА ЄДИНИЦЯ БУЛА

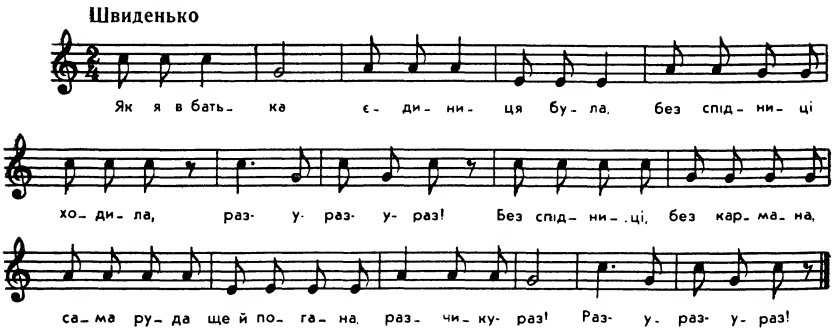

Як я в батька єдиниця була,
Без спідниці ходила, раз-ураз-ураз!
Без спідниці, без кармана,
Сама руда ще й погана, разчику-раз! Раз-ураз-ураз!

Сама руда ще й погана,
Ще й чоботи без підошов, раз-ураз-ураз!
Ще й чоботи без підків,
Бо чортмає передків, разчику-раз! Раз-ураз-ураз!

НЕ БИЛО ТО, ЯКО ВЛОНИ

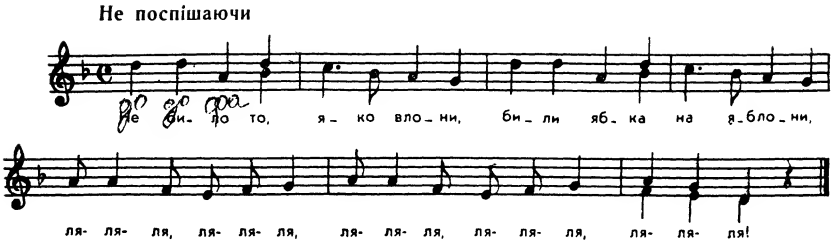

Не било то, яко влони,
Били ябка на яблони,

Приспів:

Ля-ля-ля, ля-ля-ля,
ля-ля-ля, ля-ля-ля,
ля-ля-ля!

Били ябка і ябчата,
Били дівки і дівчата.

Били велки, били мали,
На Милику дівки стари.

А в Андрівці молодіцьки,
Мають гемби солодіцьки.

Як їх хлопці поцілують,
До тижня ша облизують.

Мене єден поціловал,
До тижня ша облизовал.

БОЖЕ, БОЖЕ, ШТО СЯ СТАЛО

Не дуже поспішаючи

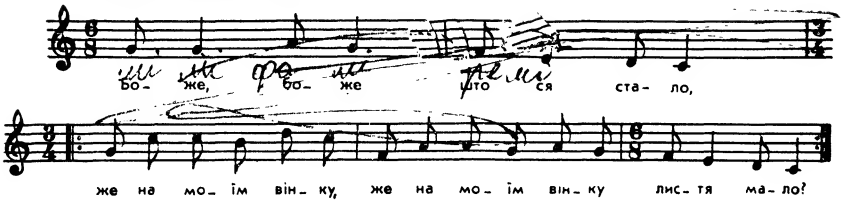

Боже, боже, што ся стало,
Же на моїм вінку (2) листя мало?

Ци не било, ци й опали,
Ци мі го обірвав (2) Янчик младий?

Боже, боже, што ся водить,
Ой йа, же паробок (2) босий ходить?

Зложте, дівки, по дуткові,
Ой йа, купте скірні (2) паробкові.

Боже, боже, як хто глодний,
Як йа били ябка (2) на яблоні.

Били слодкі, били квасні,
Ой йа, в Волтошовій (2) дівки красні.

Суть великі, суть маленькі,
Ой йа, мають гамбки (2) солоденькі.

Як-єм єдну поцілував,
Ой йа, то-м ся тиждень (2) облизував.

ЧИЙ ТО ПАРУБОЧОК, ЩО НАБІК ЧУБОЧОК

А

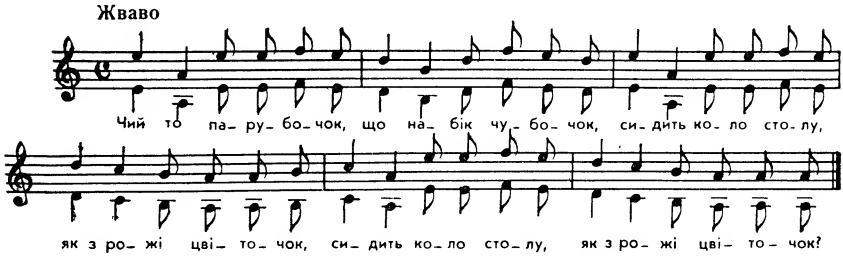

Чий то парубочок, що набік чубочок,
Сидить коло столу, як з рожі цвіточок? (2)

Сидить коло столу, як мак процвітає,
Не одна дівчина на нього чекає. (2)

Не одна дівчина, та й не одна мати
Хоче свою дочку за нього віддати. (2)

ЩО ЗА ПАРУБОЧОК, ЩО НАБІК ЧУБОЧОК

Б

Що за парубочок, що набік чубочок,
Сидить перед столом, як з рожі цвіточок.

Сидить перед столом, як мак процвітає,
Не одна дівчина на нього чекає.

Не одна дівчина, не одная вдова
Є в мене на осінь дівчина готова.

Коб-но до восени, буду ся женити,
Бо вже докучило по чужих ходити.

Коб-но до восени, буду жінку мати,
Бо вже мені докучило чужих обнімати.

НЕМА В СВІТІ ДООКОЛА

Нема в світі доокола,
Як мій миленький Микола,
Красний з очів, милий з мови,
А до того чорні брови;
Бо на Миколі жовті чоботи,
З ним то до танця, з ним і до роботи.
Красний з очів, милий з мови,
А до того чорні брови,
Не раз мене била мати,
Буду Миколу кохати;
Бо на Миколі жовті чоботи,
З ним то до танця, з ним і до роботи.
Бо він любий, бо він милий,
А до того чорнобривий,
Всі дівчата радуються,
Як з Миколою зійдуться;
Бо на Миколі жовті чоботи,
З ним то до танця, з ним і до роботи.
Ой не скажу я ніколи,
Що я жию для Миколи,
Бо він любий, бо він милий,
А до того чорнобривий;
Бо на Миколі жовті чоботи,
З ним то до танця, з ним і до роботи.
Я го люблю над всі сили,
Бо він любий, бо він милий,
Єго люблять всі дівиці,
За ним ходять молодиці;
Бо на Миколі жовті чоботи,
З ним то до танця, то до роботи.

Його сама пані любить,
Не раз його приголубить,
Бо він любий, бо він милий,
А до того чорнобривий;
Бо на Миколі жовті чоботи,
З ним то до танця, з ним і до роботи.

А В БАРИНІ ЗА ДВОРОМ

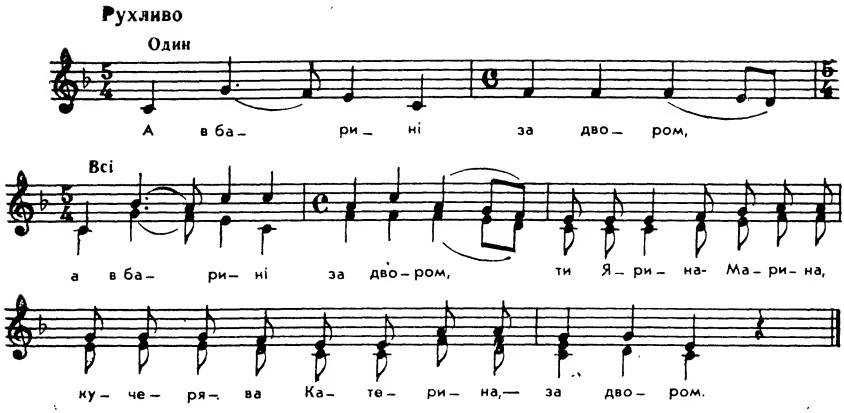

А в барині за двором, (2)
Ти Ярина-Марина,
Кучерява Катерина,—
За двором.

Та посіяли дівки льон, (2)
Ти Ярина-Марина,
Кучерява Катерина,—
Дівки льон.

А той же льон не зійшов, (2)
Ти Ярина-Марина,
Кучерява Катерина,—
Не зійшов.

Та вродили гірчаки, (2)
Ти Ярина-Марина,
Кучерява Катерина,—
Гірчаки.

А то ільчанські парубки, (2)
Ти Ярина-Марина,
Кучерява Катерина,—
Парубки.

ЯДЛОВЕЦЬ, ЯДЛОВЕЦЬ, САМА ЯДЛІВЧИНА

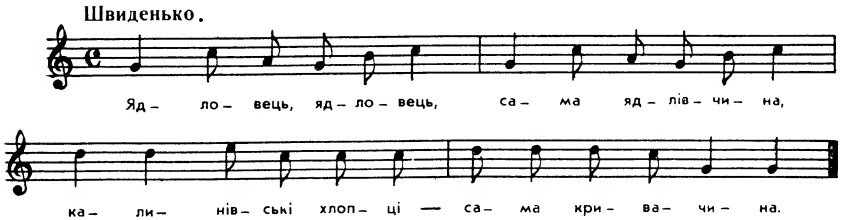

Ядловець, ядловець, сама ядлівчина,
Калинівські хлопці — сама кривачина.

Були би з них, були премилени санки,
Пониже валала возити циганки.

Калинівські хлопці таки як і єден,
Войде під решето вісімдесят єден.

Калинівські хлопці такий звичай мають:
Як цигане грають, они посідають.

ДУМАЙ, ДУМАЙ

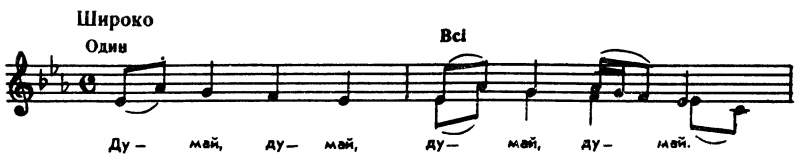

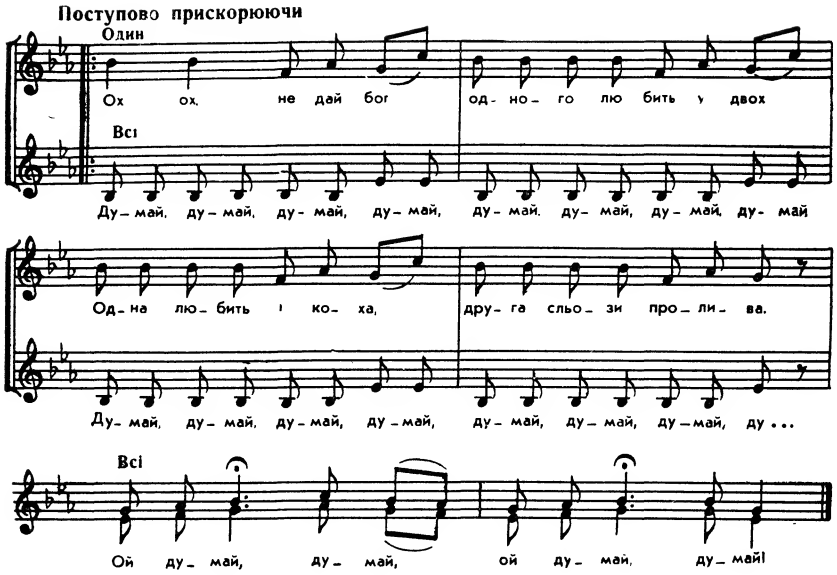

Думай, думай. (2)
Ох, ох, не дай бог
Одного любить удвох,
Одна любить і коха,
Друга сльози пролива.
Ой думай, думай! (2)

А у мого миленького
Руді вуса й борода,
Очі сірі та великі,
Як у нашого кота.
Ой думай, думай! (2)

Я ж думала — він чорнявий,
А він рудий, як і я,
Я ж думала — кучерявий,—
В його чуба нема.
Ой думай, думай! (2)

Ой гоп по льоду,
Я на танці піду
Та й до того козаченька,
Що хороший на виду.
Ой думай, думай! (2)

ЧИКИЛЮ, ЧИКИЛЮ ТА БІЛЯ ДОРОГИ

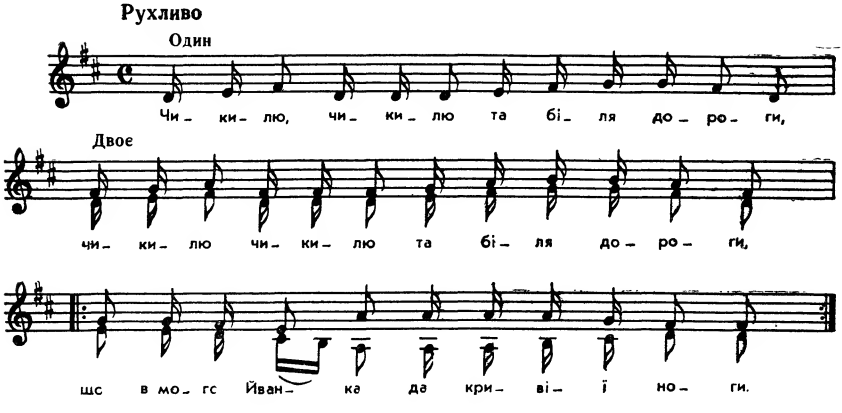

Чикилю, чикилю та біля дороги, (2)
Що в мого Йванка да кривії ноги. (2)

Дайте ціпочка опиратися, (2)
Піду до дівчини женихатися. (2)

МАЛА Я ФРАЇРА ПЕРШОГО АНДРІЯ

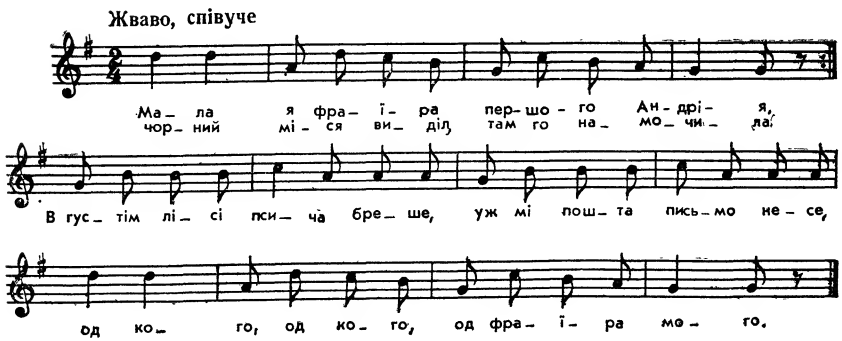

Мала я фраїра першого Андрія,
Чорний мі ся виділ, там го намочила.

Приспів:

В густім лісі псича бреше,
Уж мі поштар письмо несе,

Од кого, од кого,
Од фраїра мого.

Мій милий воячок, бо добрий хлопачок,
А я бетяр дівка, бо-м його фраїрка.

МАЛА Я ФРАЇРА З ЧОРНИМИ ОЧИМА

Мала я фраїра з чорними очима,
Чорний ся ми видів, та я го намочила.

Та я го мочила три дні і три ночі,
Же би му вимокли його чорні очі.

ОЙ ХТО ЛЕГІНЬ, ОЙ ХТО ЛЕГІНЬ, ЦИ НЕ Я

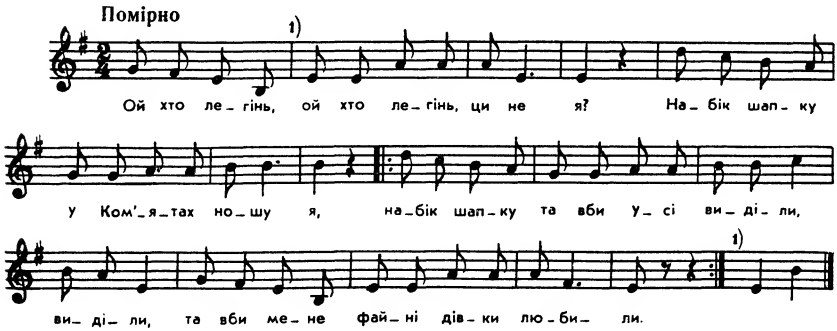

Хлопці: Ой хто легінь, ой хто легінь, ци не я?
Набік шапку у Ком'ятах ношу я,
Набік шапку та вби усі виділи, виділи, } 2
Та вби мене файні дівки любили.

Дівчата: Ой чий ото легінь, як ружа,
Я би-м го любила за мужа,
Я би-м му робити не дала, не дала, } 2
Лем би го за красу держала.

Порізала-м перстик та болить,
Зелений листочок не гоїть,
Зелений листочок не гоїть, не гоїть, } 2
Пой, милий, поцілуй, бо болить.

Хлопці: Ой чиї то коні у дворі,
Що на них новенькі ремені?
Чиї би вни були — мої суть, мої суть, } 2
Вони мене до милої понесуть.

Дівчата: Гори були, гори були, гори й суть,
Попід гори, попід гори бучки ростуть,
Попід бучки росте біла лелія, лелія, } 2
Не є мені у Ком'ятах легіня.

ЯКИЙ ТИ, ЯНІЧКУ, ЯК РУЖА

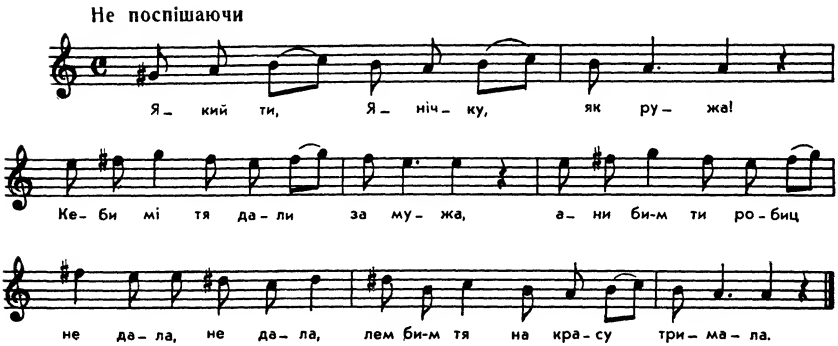

Який ти, Янічку, як ружа!
Кеби мі тя дали за мужа,
Ани би-м ти робиц не дала, не дала,
Лем би-м тя на красу тримала.

Який ти, Янічку, як ружа!
Кеби мі тя дали за мужа,
Ани би-м ти жерти не дала, не дала,
Лем би-м тя з халупи вигнала.

ПАРУБКИ—ЛІНЮХИ, ЛАСУНИ, НЕНАЖЕРИ, ПИЯКИ

ГРИЦЮ, ГРИЦЮ, ДО РОБОТИ

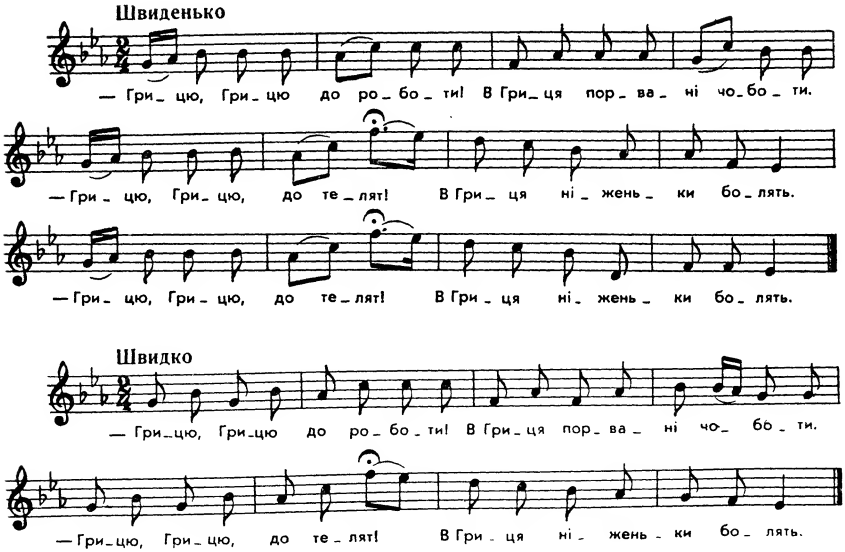

— Грицю, Грицю, до роботи!
В Гриця порвані чоботи.
— Грицю, Грицю, до Марусі!
— Зараз, зараз приберуся!
— Грицю, Грицю, врубай дров!
Ой! Гриць щось-то нездоров.

— Грицю, Грицю, до Марусі!
— Зараз, зараз приберуся!
— Грицю, Грицю, молотити!
Гриць нездужає робити.
— Грицю, Грицю, до Марусі!
— Зараз, зараз приберуся!

— Грицю, Грицю, до телят!
В Гриця ніженьки болять.
— Грицю, Грицю, до Марусі!
— Зараз, зараз приберуся!
— Грицю, Грицю, роби хліб!
— Кахи, кахи, щось охрип!
— Грицю, Грицю, до Марусі!
— Зараз, зараз приберуся!
Грицю, Грицю, хоч жениться?
Не може одговориться!
— Грицю, Грицю, кого взяти?
— Краще Марусі не зискати!
— Марусенько, серце моє,
Чи ти підеш за мене?
— Стидкий, бридкий, не люблю
І за тебе не піду.
Пішов Гриць, зажурився
Да і в ченці постригся.
Тепер Грицю скучно жити,
Було Марусі не любити.
Грицю всюди невпокой,
Гриць іде уже домой.
Грицю, Грицю, пошукай,
Краще Марусі вибирай.
Єсть Наталка і Ганнуся,
Та миліш нема Марусі.
Хоть ізгину, пропаду,
Краще Марусі не найду.

Я ДО ЛЕСА НЕ ПІДУ

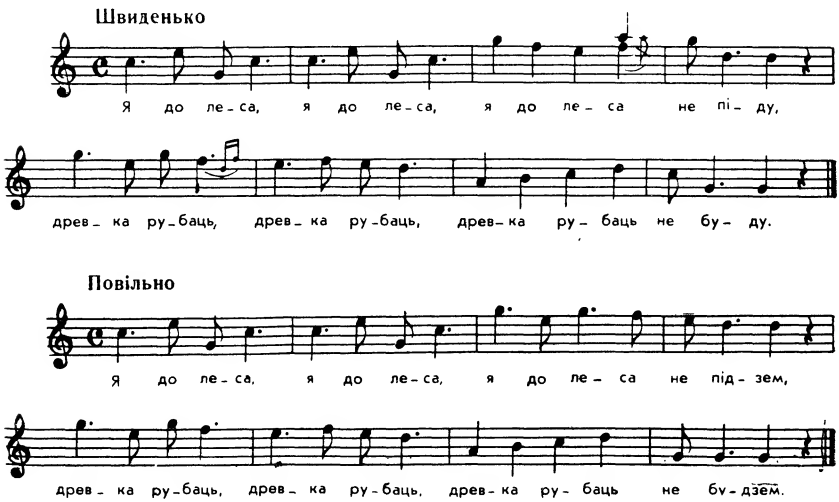

Я до леса (3) не піду,
Древка рубаць (3) не буду.
Древко би мя (3) забило,
А што же би (2) шварне дівча робило?

ЧИ НЕ ТОЙ ТО ОМЕЛЬКО

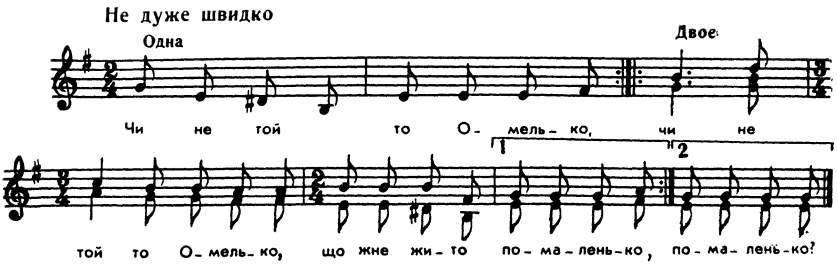

Чи не той то Омелько, (2)
Що жне жито помаленько?

Цілу жменю до смерку (2)
Жне Омелько в холодку.

Він нажав півснопа, (2)
Та й хвалиться: о, копа!

Він нажав цілий сніп, (2)
Та й говорить: десять кіп.

А як сяде за обід — (2)
Із Омелька ллється піт.

Пообідавши, Омеля (2)
Завалився спать в постелю.

Він за мною упадає (2)
Ще й сватати обіцає.

Іди геть, іди проч, (2)
Голівоньки не мороч!

Ти ледачий, наче пень, (2)
Жменю жнеш за цілий день.

А мій милий роботящий, (2)
Він ударник в нас найкращий.

НА ГОРБОЧКУ СИДЖУ ТА Й ДУМКУ ГАДАЮ

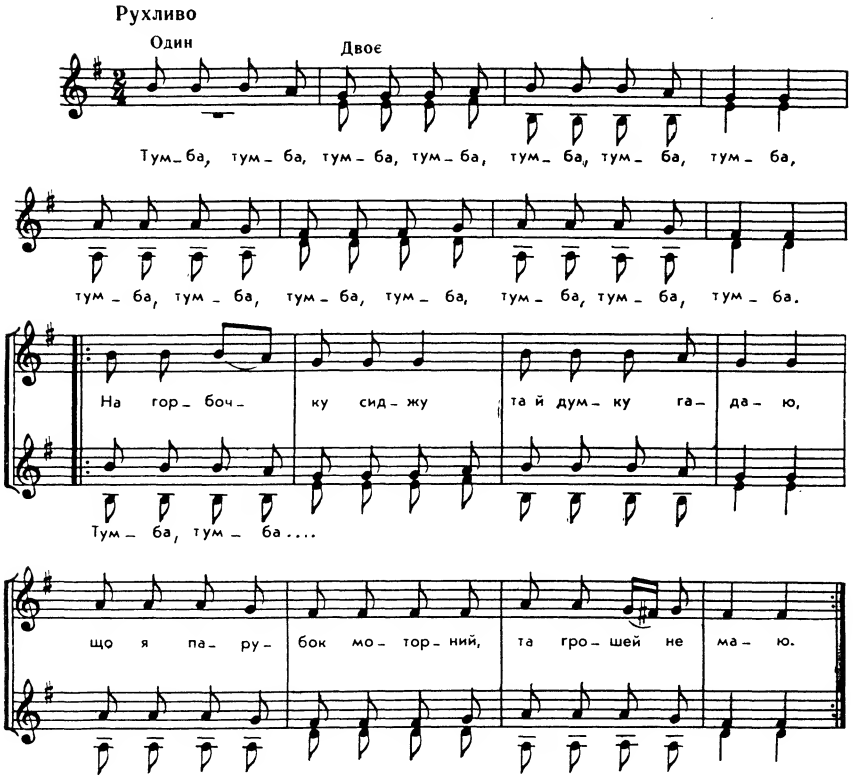

А

На горбочку сиджу та й думку гадаю,
Що я парубок моторний, та грошей не маю.

Якби мені стільки грошей, як у того пана,
Справив би я собі синього жупана.

Ой справив би жупан новий та й підперезався,
А як вийшов на вулицю, ще й у боки взявся.

Ой їв би я, що хотів, сало і ковбаси,
І чехоню, і тараню, панські витрабаси.

А горілку б я пив, яка є на світі,
І вишнівку, і тернівку, яка є на світі.

На горбочку сиджу та й збираю вишні,
Якби мені чоловіка та й під мої мислі.

Щоб горілки не пив, тютюну не нюхав,
Чужих жінок не любив, а своєї слухав.

Ой не дав мені бог, кого я бажала,
Та ж за той перебір, що перебирала.

А за той перебір та ж за теє лихо,
Колишу, тормошу, а він сидить тихо.

— Ой устань, старий хрін, поворуши кості,
Не суши, не нуди моєї молодості.

НА ГОРБОЧКУ СИДЮ ТА Й ДУМКУ ГАДАЮ

Б

На горбочку сидю та й думку гадаю,
Хоч я хлопець моторний, а грошей чортмає.

Якби мені стільки грошей, як у мого пана,
Купив би я сіру шапку й панського жупана.

Іще що б я хотів — сало та ковбаси,
І чехоню з таранею — панські витримбаси.

Оженився б я на пані або на міщанці,
Любився б я, кохався б я, як сир у сметанці.

КОЛИ Б МЕНІ ЗРАНКУ

А

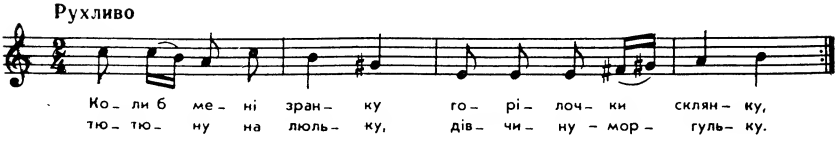

КОБИ МЕНІ ЗРАНКУ

Б

— Коби мені зранку
Горілочки в дзбанку,
І до того люлька
Й дівчина Ганулька.
Горілочку пив би-м,
Тютюнець курив би-м,
Дівчину Ганульку
До себе тулив би-м.

— Коби мені зранку
Кави філіжанку,
Сухарця до того,
Хлопця молодого.
Кавоньку би-м пила,
Сухарець би-м їла,
Хлопця молодого
До себе тулила.

З'ЇЛО БИ СЯ, З'ЇЛО

З'їло би ся, з'їло,
Коли б в рот летіло:
Чи варене, чи печене,
То ж то з'їв би і смажене.

Пив би я водицю
З чистої криниці
Чи з горняти, чи з баняти,
Щоб лиш хто приніс до хати.

Добра річ сакмана,
Коби дарована
Та ще синя-зеленява,
То ж ходив би в ній, як пава.

БУВ СОБІ ГАРНИЙ ХЛОПЕЦЬ

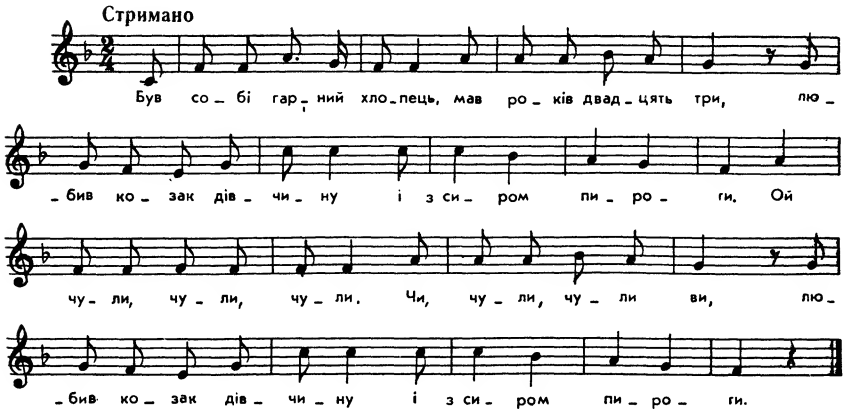

Був собі гарний хлопець,
Мав років двадцять три,
Любив козак дівчину
І з сиром пироги.

Приспів:

Ой чули, чули, чули,
Чи чули, чули ви,
Любив козак дівчину
І з сиром пироги *.

Чи теплі, чи студені,
Чи з білої муки;
Дівчина хлопця любить,
А він їсть пироги.

Із гори високої
Напали вороги.
Козак лишив дівчину
І вхопив пироги.

Козак мав довгі ноги,
Скакав через степи
Дівчину рятувати,
Бо вже з'їв пироги.

ОЙ Я, МОЛОДА, НА БАЗАР ХОДИЛА

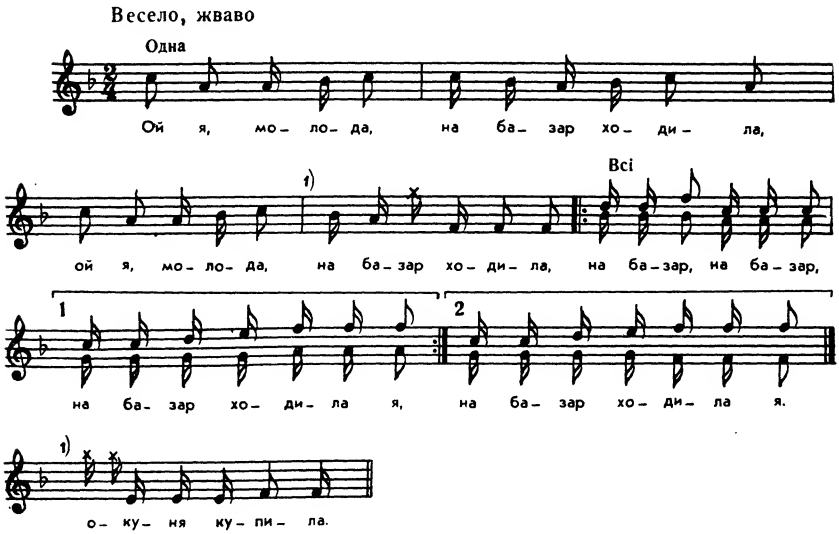

Ой я, молода, на базар ходила **,
На базар, на базар, на базар ходила я.

Ой я, молода, окуня купила,
Окуня, окуня, окуня купила я.

---

* Приспів «Ой чули, чули, чули, чи чули, чули ви» повторюється з двома останніми рядками кожного куплета.

** Кожний рядок повторюється.

Ой я, молода, юшки наварила,
Юшки я, юшки я, юшки наварила я.

Ой я, молода, хлопця запросила,
Хлопця я, хлопця я, хлопця запросила я.

Він носа дере, скоса поглядає,
Не цілує, не цілує і не пригортає.

На полиці млинці — він на них моргає,
Він на них, він на них, він на них моргає.

Ой горе мені із таким коханням:
Без гарячих млинців нема женихання.

ОЙ ІШОВ Я З ВЕЧОРНИЦЬ

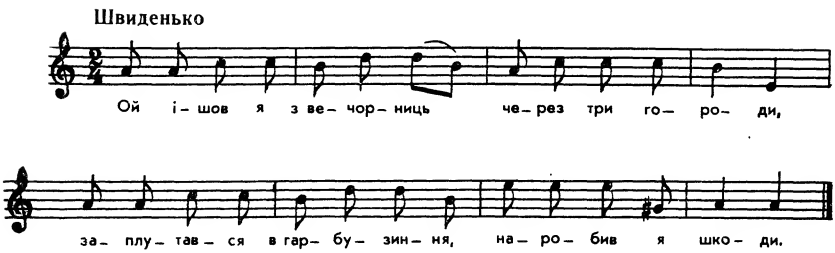

ОЙ ХТІВ ЖЕ Я ЖЕНИТИСЯ, НЕ МАЮ ЗА ЧОГО

А

Ой хтів же я женитися, не маю за чого,
Не стає мні десять грошей до півзолотого.

Я п'ять грошей розміняю, десять позичаю,
На Вкраїні дівчинонька — до неї манджаю.

Приходю я до дівчини, просять мене сісти,
Дають мені бараболі полуплені їсти.

А я тую бараболю стиха поїдаю,
На полиці вареники — я за них думаю.

По вечері, по вечері полягали спати,
Я за тії вареники та й далі тікати!

Не попав же я у двері та в стовп головою,
Господиня те все чула та зверх — коцюбою!

Їден каже: «Пане-брате», другий каже: «Куме»,
Ну, а третій межи плечі макогоном суне.

Я змежи них вимотався, в коноплі сховався,
Як потягне мужик ціпом, аже-м засміявся.

І здається не болить, а не можу встати,
Коби бог мене підняв, піду спочивати.

Ой хотів же я женитися, хотів жінку мати,—
Сіно мені не вродило — нічим зимувати.

Вівсяниці, половиці та й не хоче їсти,
А яшна із остяками — буде в язик лізти.

БУВ У МЕНЕ СИВИЙ КІНЬ, А СІДЕЛЬЦЕ МАЮ

Б

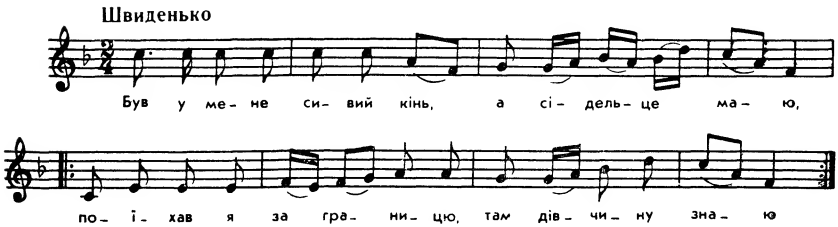

Був у мене сивий кінь, а сідельце маю,
Поїхав я за границю, там дівчину знаю. (2)

Приїхав я за границю, кажуть мені сісти,
Дають мені бараболю полуплену їсти. (2)

А я ж тої бараболі та й не поїдаю,
На полиці вареники — на них поглядаю! (2)

Стала скалка догорати, стала й потухати,
А я за ті вареники да й шмигнув із хати! (2)

Поїв я ті вареники, поїв вареники,
Перевернув макітерку в сінях на полиці. (2)

На добраніч усім на ніч та ще й тобі, Настя,
Щоб на мене, молодого, не було напасті! (2)

ОЙ ВИСКОЧИВ У КОНОПЛІ ТА Й ВЗЯВСЯ У БОКИ

В

Ой вискочив у коноплі та й взявся у боки:
Подивися, старий дурню, який я високий. (2)

Прийшли дівки, прийшли дівки конопельок брати,
Взяли мене за рученьку, привели до хати. (2)

Як привели аж у хату, кажуть мені сісти,
Дають мені бараболі невбирані їсти. (2)

Ой я тії бараболі по столі качаю,
На полиці вареники — скоса поглядаю. (2)

Загасили ясну свічку, полягали спати,
Я за тії вареники та й утік із хати. (2)

Ой сів і з'їв, ой сів і з'їв тії вареники,
Перевернув макітрину в сінях на полиці. (2)

Ой ішов я з вечорниць через три городи,
Заплутався в гарбузиння, наробив я шкоди. (2)

Ой прийшов я до корчми: «Добривечір, люди!
Виплутайте з гарбузиння, вам шкоди не буде». (2)

НА ТІМ БОЦІ ПРИ ТОЛОЦІ СИВИЙ БИЧОК РИЧЕ

Г

На тім боці при толоці сивий бичок риче.
— Вийди, вийди, дівчинонько, легінь тебе кличе.

Ой не вийшла дівчинонька, вийшла її мати:
— Кому треба дівчиноньки, най іде до хати.

А я ввійшов та до хати, не завстиг я сісти,
А вони мні — гандибурку нелуплену їсти.

А я тоту гандибурку гірко заїдаю,
Перед печі — пироженьки, я си позираю.

Перед печі — пироженьки, а на кухні — масло.
— Дідько тебе,— каже,— бери а з твоїм багатством!

— Ой багаче, багачику, чим ся гоноруєш,
Чому дівку не віддаєш, на чорта годуєш?

— Я ще буду годувати та й штири неділі,
Відтак буду посилати в високе Підгір'я.

А Підгір'ю хліб по кілю, калачі по платі,
Багацької дівчиноньки нема на роботі.

А багацька дівчинонька не хоче робити,
А черево по коліна, не годна ходити.

А черево по коліна, а ротик по вуха,
Оченята, як горнята, ще й до того глуха.

ІДЕ БИЧОК У ПЛАЄЧОК ТА Й ТОНЕНЬКО РИЧЕ

Д

Іде бичок у плаєчок та й тоненько риче:
— Вийди, вийди, дівчинонько, щось ті легінь кличе.

Та не вийшла дівчинонька, лишень її мати:
— Кому треба до дівчини, най іде до хати.

Ой прийшов я та до хати та не спостиг сісти,
Дали мені барабульку нелуплену їсти.

А я тоту барабульку лиш пересуваю;
Стоїть книшок на полиці — я сі позираю.

На припічку варениці, а на столі сир, сир,
А я тоту барабульку поза себе фир, фир!

НА ТІМ БОЦІ НА ТОЛОЦІ СИВИЙ БИЧОК РИЧЕ

Е

На тім боці на толоці сивий бичок риче:
— Вийди, вийди, Іленочко, чос тя Іван кличе.

Та не вийшла Іленочка, але вийшла мати:
— Кому треба до Іленки, най іде до хати.

Увійшов я та й до хати та став ся вітати,
А Іленка до віника — хату замітати.

Увійшов я та й до хати, та не встиг я сісти,
Мені дали барабулю нелуплену їсти.

А я тоту барабулю гірко оббираю,
На полиці варяниці — я все зазираю.

На полиці варяниці, а під печов масло...
Через таке моя люба до дівчини згасла...

ОЙ НА ГОРІ-ГОРІ ОГОНЬ ГОРИТЬ

Ой на горі-горі огонь горить,
Ой там дівчина пироги варить.

А прийшов хлопець та кривописький,
Ой та й смик та смик пироги з миски.

А я його пирогом по зубах,
А він мене батогом по ногах.

В ПОНЕДІЛОК РАНО

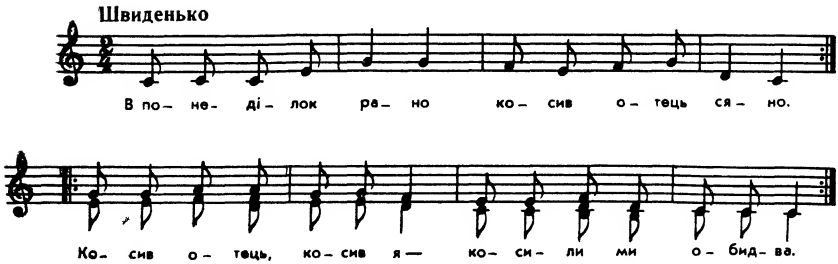

В понеділок рано
Косив отець сяно.
Косив отець, косив я —
Косили ми обидва.

А в вівторок рано
Сушив отець сяно.
Сушив отець, сушив я —
Сушили ми обидва.

А в середу рано
Збирав отець сяно.
Збирав отець, збирав я —
Збирали ми обидва.

А в четвер рано
Копив отець сяно.
Копив отець, копив я —
Копили ми обидва.

А в п'ятницю рано
Складав отець сяно.
Складав отець, складав
Складали ми обидва.

А в суботу рано
Возив отець сяно.
Возив отець, возив я —
Возили ми обидва.

А в неділю рано
Пропив отець сяно.
Пропив отець, пропив я
Пропили ми обидва.

ЛІНИВІ, БЕЗГОСПОДАРНІ ДІВЧАТА

НА ГОРОДІ СУХИЙ ДУБ ХЛОПЦІ ПОРУБАЛИ

Рухливо

Один

На го- ро- ді су- хий дуб хлоп- ці по- ру- ба- ли,

Приспів

Всі

Повільніше

ой не- дав- но о- же- нив- ся, у- сі хлоп- ці зна- ли. Чум- ба-

ра, чум- ба- ра, чум- ба- ри- ня, де дів- чи- на

Ех, ех, ех, ех, ех, ех, ех, ех, ех,

мо- ло- да Чум- ба- чум- ба- чум- ба- ри- ня, чум- ба- чум- ба- чум- ба- ра,

ех, ех, ех, ех, ех, ех, ех, ех, ех!

чум- ба- чум- ба- чум- ба- ри- ня, де дів- чи- на мо- ло- да.

На городі сухий дуб хлопці порубали,
Ой недавно оженився, усі люди знали.

Приспів:

Чумбара, чумбара, чумбариня,
Де дівчина молода.
Чумба-чумба-чумбариня,
Чумба-чумба-чумбара,
Чумба-чумба-чумбариня,
Де дівчина молода.

Ой мав же я дівчиноньку, Марусею звали,
Вона мені сорочечку шила-вишивала.

Вона мені сорочечку шила-вишивала
Кривульками-стебельками, бо більше не знала.

Ой як прийшла неділенька, я в сорочку вбрався,
Як вийшов я на вулицю, весь народ зглядався.

Ой прийшов же я у церкву та й став у куточку,
Святий Юрій задививсь на мою сорочку.

То ж не свита, не сіряк, не така рубаха,
Оце мила вишивала — гола костомаха.

Ой як вийшов із церковки, стали всі питати,
Ой чи свита, чи сіряк, то було не знати.

Ой Марино, Марино, яка ти облесла,
Ти не вмієш наложити на сніп перевесла.

Ой Марино, Марино, яка ти облесла,
Грім би тобі зуби вибив аж по самі ясна.

РОЗВИВАЙСЯ, БУЧКУ

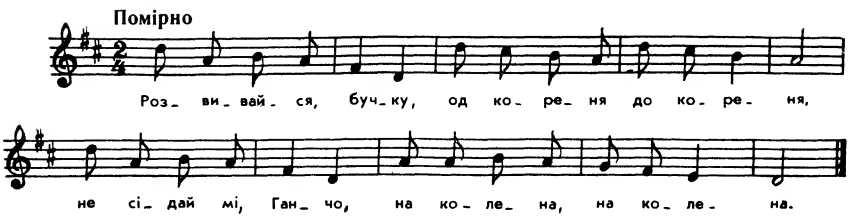

Розвивайся, бучку,
Од кореня, од кореня,
Не сідай мі, Ганчо,
На колена, на колена.

А чия то вина?
Материна, материна,
Она ня роботі
Не учила, не учила.

Лем ня научила
Той роботи, той роботи
Наганяти кури
Поза плоти, поза плоти.

КАЗАЛА МЕНІ МАТИ

А

Казала мені мати
Зелений ячмінь жати:
— Жний, жний, моя доненько,
Жний, жний, й моє серденько.

Я ячменю не жала,
Б бороздоньці лежала:
— Лежи, лежи, моя доненько,
Лежи, лежи, моє серденько.

Сніпочок-єм нажала
До себе притуляла:
— Тули, тули, моя доненько,
Тули, тули, моє серденько.

Ячмінноє зерненько
Закололо в серденько:
— Терпи, терпи, моя доненько,
Терпи, терпи, моє серденько.

Ой та вже я терпіла,
Аж поки-м не зомліла:
— Млій, млій, моя доненько,
Млій, млій, моє серденько.

Щоб серце улічити,
Тра козака любити:
— Люби, люби, моя доненько.
Люби, люби, моє серденько.

Та ще би, моя мати,
З козаком погуляти:
— Гуляй, гуляй, моя доненько,
Гуляй, гуляй, моє серденько.

Ой а він хоче, мати,
Щоби му ручку дати:
— Давай, давай, моя доненько,
Давай, давай, моє серденько.

КУЛИК ЧАЙКУ ЛЮБИВ

Б

Кулик чайку любив
Та й до чайки ходив.
Кулик чайку питає:
— Чи ще, чайко, не світає?

— Ой ще, ще, ще, ще!
Присуньмося ближче ще!

Борозенька узенька —
Не уляжемося;
В Петрівку ніч маленька —
Не награємося;
Суча куца кожушина —
Не удягнемося:

— Ой ще, ще, ще, ще!
Присуньмося ближче ще!

— Коли б знала, що ти мій,
Дала б тобі кожух свій;
Кожух білий, ковнір чорний,
Славний парень, ще й моторний.
Славний парень, славно ходить,
Славно його мати водить.

— Ой ще, ще, ще, ще!
Присуньмося ближче ще!

ОЙ ПОСЛАЛА МЕНЕ МАТИ

В

Ой послала мене мати (3)
Золотеє жито жати.

А я жита не жала, (3)
В борозеньці лежала.

Борозенька узенька — (3)
Не помістимося.

Літня нічка маленька — (3)
Не натішимося.

А я дня укорочу (3)
Да й до нічки приточу.

А я заступа маю, (3)
Борозеньку розкопаю.

КАЗАЛА МЕНІ МАТИ

Г

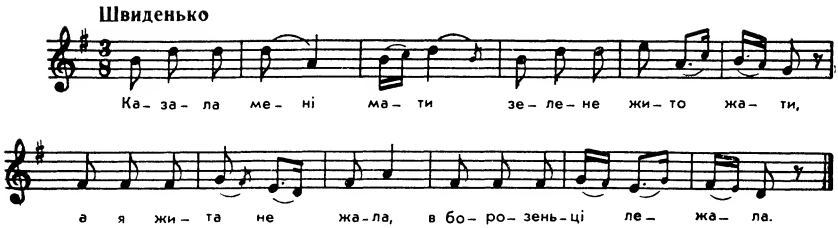

Казала мені мати
Зелене жито жати,
А я жита не жала,
В борозеньці лежала.

Хлопці з поля йшли,
Мя в борозні найшли,
Принесли мя додому,
Положили в комору.

Я з комори та в контору —
До писаря молодого.
Писар пише і малює,
Обернеся і цілує.

— Писарчику, любче!
Цілуй мене лучче,
Цілуй мене, як сам хоч,
Головоньки не мороч!

ОЙ ПОСЛАЛА МЕНЕ МАТИ

Д

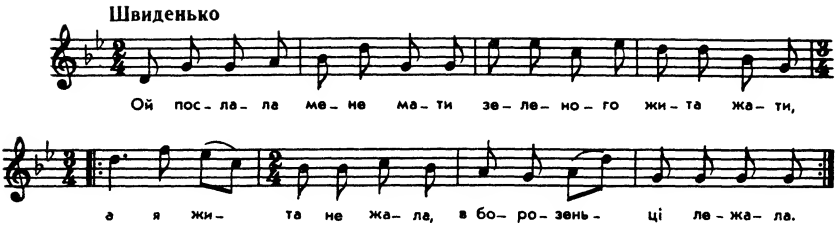

Ой послала мене мати
Зеленого жита жати;
А я жита не жала,
В борозеньці лежала.
Борозенька узенька —
Не уляжемося,
Тепер нічка маленька —
Не награємося.

Всі лампадки горять,
А моя погасла,
Всі по парам лежать —
Моя не согласна.
Під рядном холодно,
Під кожухом жарко,
Якби знала, що ти мій,
Дала б тобі кожух свій.

ЯК ПОСЛАЛА МЕНЕ МАТИ

Е

Як послала мене мати
Ярового жита жати,
А я жита не жала,
В борозеньці лежала.
Та їхали чужі женці,
Найшли мене в борозеньці:
— Встань, дівчино, не лежи,
Боже тобі поможи!
— Ох ви, женці — чужі женці,
Та не кажіть моїй неньці,
Та не кажіть моїй неньці,
Що лежала в борозеньці.
Я лежала — не лежала,
І снопика не нажала,
І снопика не нажала,
І копи не наклала.

ОЙ НА ГОРІ ЖИТА МНОГО

А

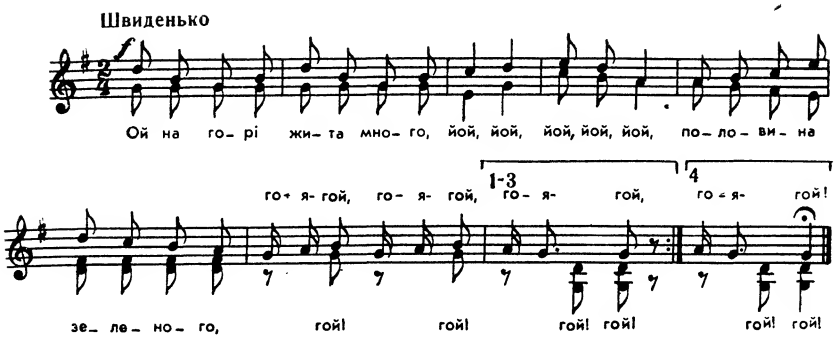

Ой на горі жита много,
Йой, йой, йой, йой, йой,
Половина зеленого,
Гоя-гой, гоя-гой, гоя-гой!

Ішли його дівки жати,
Йой, йой, йой, йой, йой,
Та й забули серпи взяти,
Гоя-гой, гоя-гой, гоя-гой!

Серпи взяли, хліб забули,
Йой, йой, йой, йой, йой,
Такі тоті женці були,
Гоя-гой, гоя-гой, гоя-гой!

Коби його хлопці жали,
Йой, йой, йой, йой, йой,
Вони б йому ради дали,
Гоя-гой, гоя-гой, гоя-гой!

ОЙ НА ГОРІ ЖИТА МНОГО

Б

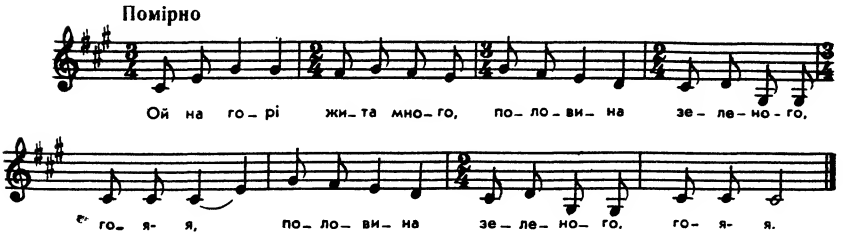

Ой на горі жита много,
Половина зеленого, гоя-я. (2)

Над тим житом женці рвуться,
За дівчину хлопці б'ються, гоя-я. (2)

Не бийтеся — нема чого;
Котра файна — ні до чого, гоя-я. (2)

Котра файна та й подібна —
До роботи непотрібна, гоя-я! (2)

ОЙ ДІВЧИНА КРІПКО ЖНЕ

А

Ой дівчина кріпко жне —
Серпа в руку не бере,
А за нею густий сніп:
Штири дяки, п'ятий піп.

Ой гоню його, ма!
Не має дяк сорома:
Куди іде — не мине,
Поцілує, обійме.

Ой на горі стояла
Та на дяка кивала:
— Прийди, дяче, прийди
Не вчиню тобі кривди!

Одну козу мала,
А другу продала,
А третього цапа мала
Та смерть іспрятала.

А третього цапа мала,
Та смерть іспрятала,
Щоби дяк мовчав
Та на мене не ворчав!

ПІШЛА ГАНДЗЯ В ПОЛЕ ЖАТИ

Б

Пішла Гандзя в поле жати
Та й забула хліб узяти,
Хліб узяла, серп забула,
Таки Гандзя вдома була.

Ой то Гандзя добре жне —
Серпа в руку не озьме,
А за Гандзьом густий сніп:
Штири дяки та й Прокіп.

Пішла Гандзя по бураки,
А за нею всі двораки,
А воконом іспереду:
— Почекай, Гандзю, куплю меду!

ДОБРИЙ ВЕЧІР, АБО ЩО, АБО ЩО, АБО ЩО

В

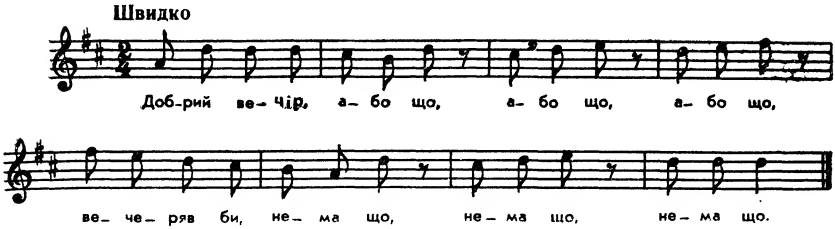

Добрий вечір, або що, або що, або що,
Вечеряв би — нема що, нема що, нема що.

Засвистав би — нема чим, нема чим, нема чим,
Говорив би — нема з ким, нема з ким, нема з ким.

Наша Гандзя добре жне, добре жне, добре жне —
Серпа в руки не возьме, не возьме, не возьме.

За Гандзею густий сніп, густий сніп, густий сніп:
Штири дяки, п'ятий піп, п'ятий піп, п'ятий піп.

Уже шестий попів син, попів син, попів син
Гандзі снопи поносив, поносив, поносив.

А вже семий паламар, паламар, паламар
Гандзі снопи пов'язав, пов'язав, пов'язав.

ГАНДЗЮ, ГАНДЗЮ, ГАНДЗЮСЕЧКО

— Гандзю, Гандзю, Гандзюсечко!
Не йди в поле ранюсечко.
Не йди, Гандзю, рано в поле, } 2
Сонце пече, стерня коле.

Гандзя того не слухала,
До дня в поле потрухала.
Таки в поле потрухала, } 2
Стерню собі прополола.

Стерню собі прополола,
Щоб в ніжечки не колола.
Хліб узяла, серп забула, } 2
Таки Гандзя дома була.

За Гандзею густий сніп:
Штири дяки, п'ятий піп.
Шостий іде попереду:
— Чекай, Гандзю, куплю меду.
— Купи, купи, то згодиться,
Бо я гарна молодиця.

ОЙ ХОДИЛА КОЛО ПЛІТУ

Ой ходила коло пліту —
Нема в світі над Микиту,
Як любила, любить буду,
Повік його не забуду!

Ой ходила коло млина —
Нема в світі над Данила,
Як любила, любить буду,
Повік його не забуду!

Пішла Гандзя в поле жати,
Забулася серпа взяти,
Хліб узяла, серп забула,
Таки Гандзя дома була.

Пішла Гандзя по буряки,
А за нею два дураки,
А попович попереду:
— Постій, Гандзю, куплю меду!

— Ой ти, Гандзю, що ти робиш?
За собою хлопців водиш!
— Ой якби ж я не водила,
То б косників не носила!

— Ой ти, Гандзю, що ти робиш?
За собою хлопців водиш,
За собою молодою
Водиш хлопців чередою!

— За тією вдовицею
Ходять хлопці копицею,
А за мною, молодою,
Ходять хлопці чередою!

— Ой ти, Гандзю, милостива,
Чим ти брови намастила? —
— Було трохи купервасу —
Намастила к сьому часу.

Намастила брови лоєм,
Щоб ходили хлопці роєм.
Ой ти, Гандзю кучерява,
З ким ти сю ніч ночувала?

— Під явором зелененьким
З козаченьком молоденьким.
— Ой дам тобі прочухана,
Щоб ти дома ночувала!..

— Ой ти, Гандзю кучерява,
Де ти цю ніч ночувала?
— Під хатою, під латою
З собакою кудлатою!

Через греблю Микитину
Ведуть Гандзю підтикану.
Кричить Гандзя, репетує,
Ніхто Гандзі не рятує.

Гандзю, Гандзю, триста мамі!
Через тебе був я в ямі.
Через тебе, високую,
Впав я в яму глибокую!

ГАНДЗЮ, ГАНДЗЮ КУЧЕРЯВА

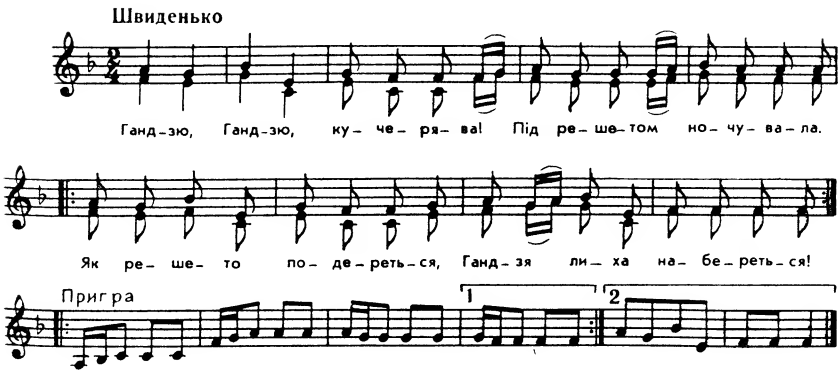

Гандзю, Гандзю кучерява!
Під решетом ночувала.
Як решето подереться,
Гандзя лиха набереться! } 2

Гандзю, Гандзю, трясця в маму!
Через тебе впав я в яму.
Через твої чорні очі } 2
Не спав же я ані ночі! }

А ХТО ХОЧЕ ГАНДЗЮ ЗНАТИ

А хто хоче Гандзю знати,
Прошу мене запитати,
Бо я Гандзю добре знаю,
Бо я в Гандзі все буваю.

Там-то Гандзя, там-то стан,
Не з дурниці любив пан!
Там-то Гандзя, там-то гожа,
Там-то личко, як та рожа.

Іно в Гандзі зла натура,
Сіла шити та й заснула.
Прийшов тато та й торкає:
— Вставай, Гандзю, вже світає!

ОЙ НА ГОРІ НА МОГИЛІ

Ой на горі на могилі
Там пасуться три кобилі —
Їдна кара, друга бура...
Що то в дівки за натура:
Йшла за дров'ми та й заснула.
Прийшов кабан та й торкає:
— Вставай, дівко, бо світає.
Пішла дівка до пана
Позивати кабана:
— Ой ти, пане, твій кабан
Такий самий, як сам пан.

НАВАРИЛА СОЧЕВИЦІ

Наварила сочевиці,
Поставила на полиці,
Сочевиця сходить, сходить,
Сам до мене козак ходить.

Наварила гороху
Да послала на даху.

Приспів:

Що це в біса, нема з ліса?
Що це, братця, як баряться?
Наварила каші з лоєм,
Налигалась з упокоєм!

Приспів.

А я з того поговору
Пішла собі за комору.

Приспів.

Сіла дівка та й заснула,
Свиня бігла та й зопхнула.

Приспів.

Біжить свиня кованая:
— Чого сидиш, поганая?
Чого сидиш, надулася?
Чому в кожух не вдяглася?
— Бодай в тебе стільки духа,
Як у мене єсть кожуха.

Приспів.

Ведуть свиню перед пана,
Кричить свиня: «Я не пхала!»
Кричить свиня, репетує,
Ніхто її не рятує.

Приспів.

ТАКИЙ МИ СЯ ХЛІБЕЦЬ УДАВ

А

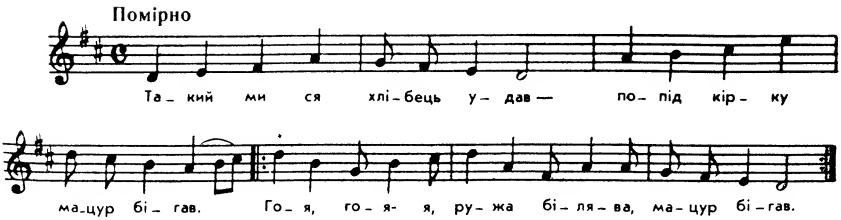

Такий ми ся хлібець удав —
Попід кірку мацур бігав.
Гоя, гоя-я, ружа білява, } 2
Мацур бігав.

А ЦИ ТО Я НЕ ГАЗДИНЯ

Б

А ци то я не газдиня,
Што-м фраїра погостила?

В понеділок заправила,
А в вівторок замісила.

У середу запалала,
А у четвер посаджала.

В п'ятницю я винимала,
А в суботу на стіл клала.

У неділю прийшов милий,
Ци ся вдарив хлібець білий.

Такий ся мі хлібець вдарив,
Попід скору коцур шмарив.

Іщи хвостик закачурив,
А скорхи ся не дотулив.

У НАС МАЛЯР, У НАС МАЛЯР

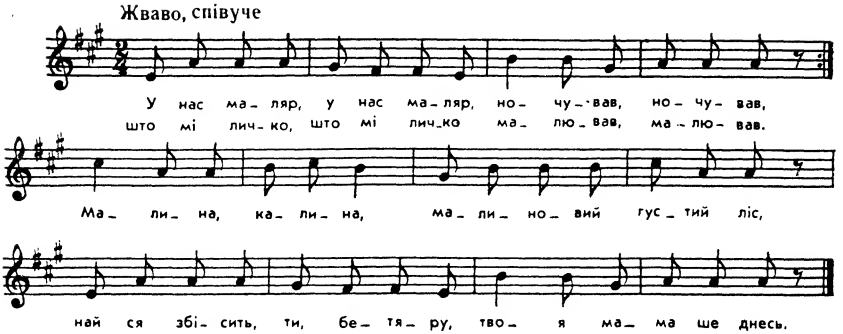

У нас маляр, у нас маляр
Ночував, ночував.
Што мі личко, што мі личко
Малював, малював.

Приспів:

Малина, калина, малиновий густий ліс,
Най ся збісить, ти, бетяру, твоя мама ше днесь.

Мила моя, мила моя,
Што мислиш, што мислиш,
Крави гонять, крави гонять,
А ти спиш, а ти спиш.

ПРОДАЙ, МАМКО, ПРОДАЙ

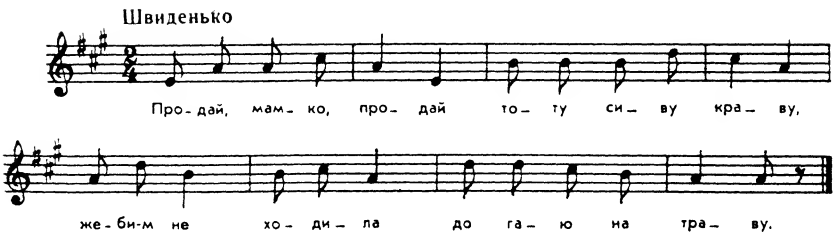

Продай, мамко, продай
Тоту сиву краву,
Жеби-м не ходила
До гаю на траву.

Бо там хлопці ходять,
Мене младу просять,
А я ся не даю,
Бо чижем не маю.

А ще, мамко, продай
Тоті штири бички,
Жеби-м не ходила
До гаю на смички.

Бо як буду, мамко,
До гаю ходити,
Буде ся мі, мамко,
Личенько палити.

НА ЧУМАКУ ЧОРНА ШАПОЧКА

(Джарочка)

На чумаку чорна шапочка.

Приспів:

Джар, джарочка,
Джар, джар, джарочка,
Чудна була Одарочка.
Чи варила, душа мила, джар.
На шапочці три вузла:
Що в першому — білило,
А в другому красило.
Я й білилом набілюся,
А красилом накрашуся.

ОЙ БІЛА БІЛЯВИНО, НА МЕНЕ НЕ ДУЙСЯ

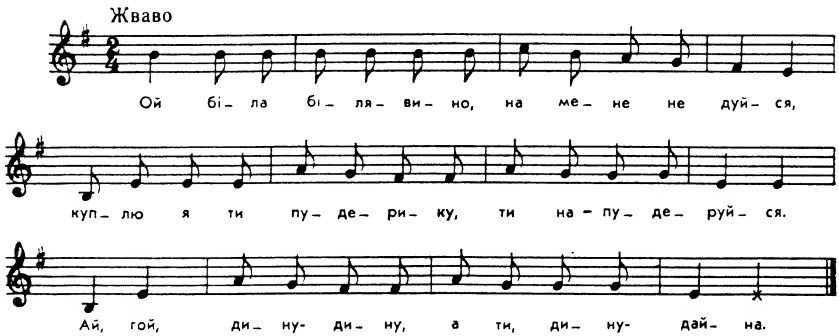

Ой біла білявино, на мене не дуйся,
Куплю я ти пудерику, ти напудеруйся.

Приспів:

Ай, гой, дину-дину,
А ти, дину-дайна.

Ой яворе, яворе, яворе, яворе,
Та я собі дівча найду, аж перейду море.
Когут піє, когут піє, куриця кокоче,
Стара баба блюда миє, молода не хоче.

УМИРАЮ, МОЯ МАТИ, ВМИРАЮ, ВМИРАЮ

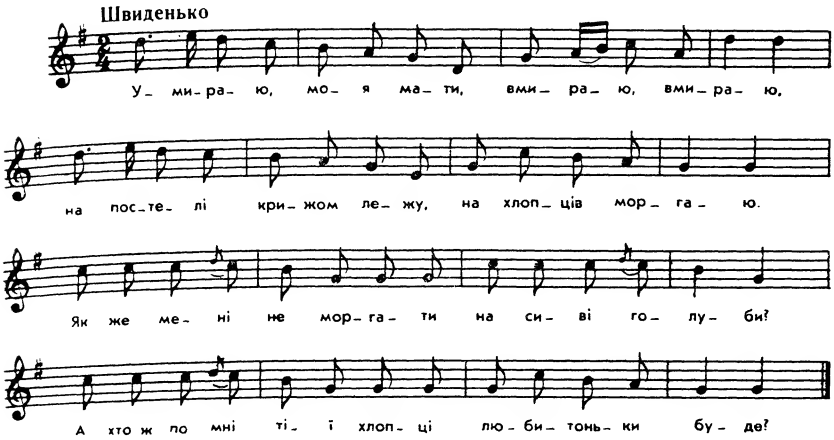

Умираю, моя мати, вмираю, вмираю,
На постелі крижом лежу, на хлопців моргаю.
Як же мені не моргати на сиві голуби?
А хто ж по мні тії хлопці любитоньки буде?

А в суботу на роботу голова боліла,
А в неділю на музики мало не злетіла.
А в суботу на роботу нехай іде мама,
А в неділю на музики вже я піду сама.

Як музика ладно грає, пусти мене, нене,
Бо мій любко не танцює, чекає на мене.
Мати моя старенька, мати моя, мати!
Не дай мені три дні їсти, а день погуляти.

Гуляй, доню, не бороню, тільки твого світа,
По чім будеш пам'ятати молоденькі літа?
Тепер мені погуляти, коли рідна мати
І постелить, і накриє — лягай, доню, спати!

Ой ніхто так не заграє, як Іван, весело,
А Йванову скрипку чути на десяте село!
А скрипочки із липочки, а струни з барвінку,
Як заграє, защебече, чути на Вкраїнку.

ОЙ ТАМ, ОЙ ТАМ НА ГОРІ

А

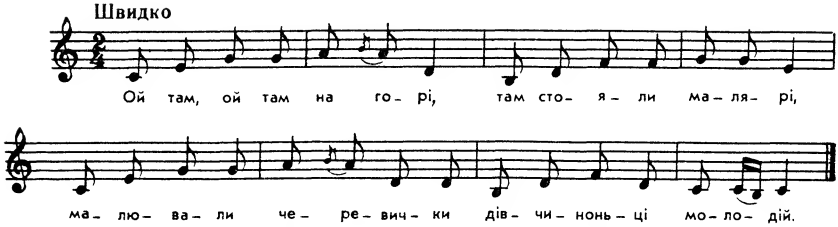

Ой там, ой там на горі,
Там стояли малярі,
Малювали черевички
Дівчиноньці молодій.

— Ой мамуню моя,
Позичте ми таляра,
Викупити черевички
В молодого маляра.

— Ой доню ж ти моя,
Було літо — не зима,
Було собі заробити,
Черевички викупити
В молодого маляра.

Ой там, ой там на горі,
Малювали малярі,
Питалися дівчини:
— Чи треба ти димчини?

Дівчина сі не встидала,
Нову димку підібрала,
Ой дивуються малярі,
Нова димка — дві дирі.

ОЙ ТАМ НА ГОРІ

Б

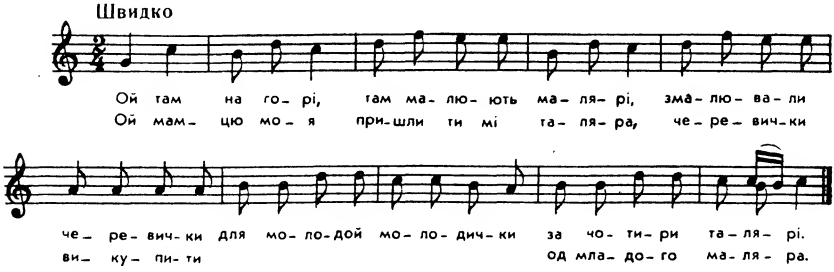

Ой там на горі,
Там малюють малярі,
Змалювали черевички
Для молодой молодички
За чотири талярі.

— Ой мамцю моя!

Пришли ти мі таляра,
Черевички викупити
Од младого маляра.

— Ой дівко моя,
Було літо, не зима,
Було собі заробити,
Черевички викупити
Од младого маляра.

— Ой мамцю моя,
Боліла ня голова,
Не могла-м си заробити,
Черевички викупити
Од младого маляра.

ЕЙ, А НА ГОРІ МАЛЮЮТЬ ТАМ МАЛЯРІ

В

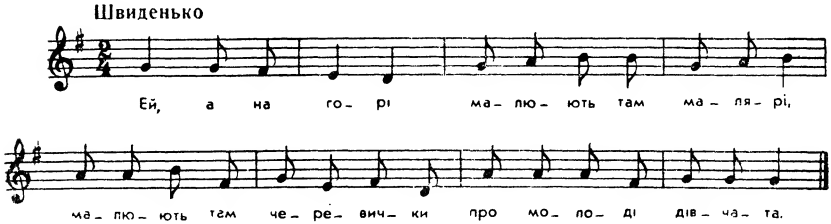

Ей, а на горі малюють там малярі,
Малюють там черевички про молоді дівчата.

— Ей, мамо ж моя, пожичте мі таляра,
Черевички вимінити од младого маляра.

— Ей, дівко моя, било сой заробити,
Черевички от младого маляра вимінити.

ПІСОК ГРАБАЛА

Пісок грабала,
Воду в'язала,
По тій роботі
Тиждень лежала.

Ке била-м знала
О тім зарбутку,
Сиділа била-м
На пєцу в кутку.

ЧОМ, ЧОМ, ЧОМ, ЧОМУ БОСО ХОДИШ

— Чом, чом, чом, чому босо ходиш,
Чом, чом, чом, чому не заробиш?
— Принесе коли біс лісовчики,
Зароблю собі на черевики.
— Не ждай ти на лісовчики,
Дам я тобі на черевики.
— Не хочу тебе, волю лісака,
З острогами красного козака.

— Прийди до мене робити,
Босо не будеш ходити.
— Не приду, коли шість гроші даєш,
А черевики дорогі маєш.
— Коли не хочеш робити,
То босо мусиш ходити.
— Дідько тя просить з черевиками,
Маю я ходаки з холошеньками.
— Бог не буде тобі спрощині,
Коли обуєш колошині.
— Нічого, так повідала мати,
Іж в холошинях гаразд скакати.

ОЙ ЗА ЯРОМ, ЗА ЯРОМ

Ой за яром, за яром
Кукурудза з полином.

Приспів:

Ой тай-тай-тай-тай-тай-тай!
Кукурудза з полином *.
Там дівчина гуляла,
Кукурудзу ламала.
Кукурудзу ламала.
Та й на хлопців моргала.
—Ой ви, хлопці, парубки,
Візьміть мене на руки,
Візьміть мене з собою,
Буду я вам жоною.
Буду я вам жоною,
Вашим батькам слугою.
Ой що буде, те й буде,
Я робити не буду.
Найму собі наймичку,
Сама сяду в запічку.
Найму собі Педору,
Щоб доїла корову.
Найму собі Тетяну,
Щоб збирала сметану.
Найму собі Явдоху,
Щоб носила до льоху.
Найму собі Килину,
Щоб бавила дитину.

ЧИ Я ТОБІ НЕ КАЗАЛА, ХОРОШИЙ ЛЕГІНЮ

А

Чи я тобі не казала, хороший легіню,
Та хоть бери, хоть не бери, робити не вмію.
У хаті ти не замету, бо си не схиляю,
Сміття ти не виберу, ручки не валяю.

* Приспів «Ой тай-тай-тай-тай-тай-тай!» повторюється з кожним парн рядком.

Мисочки ти не помию, бо ручки не мочу,
Ватерку ти не складу, бо таки не хочу.
На полотно я не пряду, бо не розумію,
Сорочку ти не заш'ю, бо таки не вмію.

ОЙ ПОЗИРАЙ, ДІВКО БІЛА, НА СУХУ ТОПОЛЮ

Б

— Ой позирай, дівко біла, на суху тополю,
Як ся буде розвивати, беру тя з собою.
— Ой бери ня, легінику, бери ня, бери ня,
Лем в велику робітницю та не заведи ня.
Хижочку ти не замету, бо ся не схиляю,
Сміттячко ти не винесу — руки обваляю.
Мисятко ти не умию, руки не намочу,
Істочки ти не ізладжу, бо таки не хочу.
Постілку ти та пристелю, учиню ти волю,
Ідеш у ню, любцю, спати та й я йду з тобою.

ФРАЇРУ МАЛЮЧКИЙ

Фраїру малючкий,
Возьми ня на ручки,
З ручок на коліна,
Буду твоя жена.

А боже мій, боже,
Таку мам мамичку,
Што мене видали
Таку невеличку.

Корову не здою,
Бо ся хвоста бою,
Хижу не замету —
Мітлу не занесу.

МІЙ ОТЕЦЬ З МАТІРЬОМ

Мій отець з матірьом
Глядають мі жону.
Лем кеби не найшли
Деяку шалену.

Деяку шалену,
Такого бортака:
Піде краву доїць,
Сяде під буяка.

Што то за корова —
Молока не дала.
Ци то є ялова,
Ци теля не мала.

ОЙ МИЛИЙ, МИЛИЙ, ЧОРНОБРИВЕНЬКИЙ

Ой милий, милий, чорнобривенький!
Шануй же мене, як мак біленький.
Як мак біленький, як тую рожу,
Я молоденька, бігме не можу.
Ані до серпа, ані роботи,
Я молоденька йно посидіти.
Йно посидіти і погуляти,
А часом в коршму йти напивати.
Як я нап'юся, за все забуду.
За то, мій милий, любить тя буду.

ВЗЯВ БИ-М ТЯ, ДІВЧАТКО, АЛЕ НА ЦО

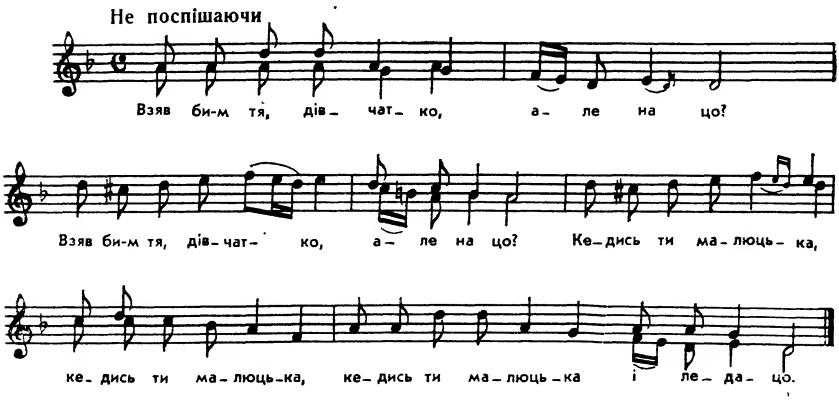

Взяв би-м тя, дівчатко, але на цо? (2)
Кедись ти малюцька (3) і ледацо.
Ани мі кошелю не випереш, (2)
Ани ся мі сама (3) не прибереш.
А я потребую роботницу, (2)
Не таку, як ось ти, (3) даремницу.
Зде-єс си, мой милий, загаздував, (2)
Остатне колесо до пєца (3) порубав.

НЕ ДИВУЙТЕ, ДОБРІ ЛЮДИ, ЩО ЖИВУ БАГАТО

Не дивуйте, добрі люди, що живу багато,
Заробила трудоднів, ставлю білу хату.
Як же мені парубкам мізки не крутити,
Коли вмію всі машини відмінно водити,
Коли вмію їх водити ще й ремонтувати,
Попробуйте пішака мене доганяти!
А Марія-ледащиця стиляжниця стала,
Скудлачила всю голову,— курей полякала.

ЗАКЛИКИ НА ВУЛИЦЮ. ГУЛЯНКИ МОЛОДІ. ЗАЛИЦЯННЯ

ОЙ ЛУГАМИ ЙДЕМ

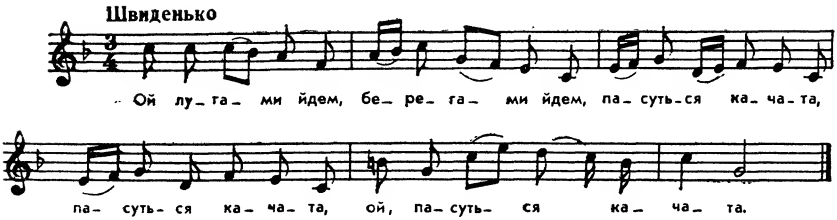

Ой лугами йдем,
Берегами йдем,
Пасуться качата, (2)
Ой пасуться качата.

Ой туди ж ми йдем,
Ой туди ж ми йдем,
Де гарні дівчата, (2)
Ой де гарні дівчата.

Ой лугами йдем,
Берегами йдем,
Пасуться (г)индики, (2)
Ой пасуться (г)индики.

Ой туди ж ми йдем,
Ой туди ж ми йдем,
Де грають музики, (2)
Ой де грають музики.

Ой лугами йдем,
Берегами йдем,
А там вовки трублять, (2)
Ой там вовки трублять.

Ой туди ж ми йдем,
Ой туди ж ми йдем,
Де нас вірно люблять, (2)
Та де нас вірно люблять.

ДОБРИВЕЧІР, ДІВЧИНО, КУДИ ЙДЕШ

А

— Добривечір, дівчино, куди йдеш? (2)
Скажи мені правдоньку, де живеш?

— Ото ж моя хаточка край води (2)
З високого дерева — з лободи.

Ото ж мої сінечки при кутку (2)
З високого дерева — з лопуху.

— Ой чия ти, дівчино, чия ти? (2)
Чи вийдеш ти на вулицю гуляти?

— Не питай же, козаченьку, чия я, (2)
Як вийдеш ти на вулицю — вийду я.

ДОБРИЙ ВЕЧІР, ДІВЧИНО, КУДИ ЙДЕШ

Б

— Добрий вечір, дівчино, куди йдеш?
Скажи мені правдоньку, де живеш?

—Ой я живу, козаченьку, край води,
Поставила хатоньку з лободи.

А ще к тому сінечки приплету
З премудрого дерева — лопуху.

— Ой одчини, дівчино, одчини,
Сама собі кривдоньки не чини.

— Ой не буду, козаченьку, одчинять,
Бо ти будеш ніченьку ночувать.

— Ой не буду, серденько, не буду!
Посиджу я трішечки да й піду.

Зайшов, зайшов місяць і зоря;
— Зоставайся, дівчино, ти сама!

КУКУРІКУ, ПІВНИКУ, ГАЙДА

В

Кукуріку, півнику, гайда,
Була в мене дівчина найда.
На курочці пір'ячко рябоє,
Любімося, серденько, нас двоє!

— Добривечір, дівчино, куди йдеш?
Скажи мені правдоньку, де живеш?
— Моя хата, серденько, край води
З високого дерева — з лободи.

А ще к тому сінечки притешу
З кудрявого дерева — комишу,
Покладу латоньки, латоньки
З кудрявої м'ятоньки, м'ятоньки.

Покладу кроковці, кроковці
З кудрявої морковці, морковці.
— Ой одчини, дівчино, одчини!
Сама собі кривдоньки не чини.

ДОБРИВЕЧІР, ДІВЧИНО, КУДИ ЙДЕШ

Г

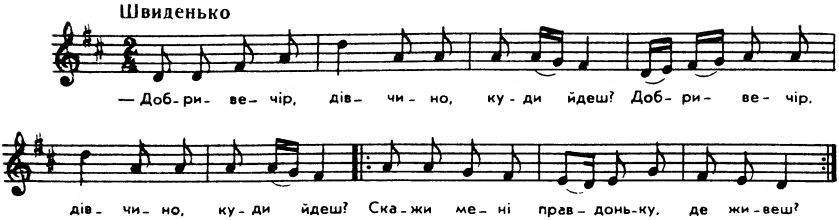

— Добривечір, дівчино, куди йдеш *?
Скажи мені правдоньку, де живеш?
— Чи то ж би я розуму не мала,
Щоб я тобі правдоньку сказала?
— Добривечір, дівчино, чия ти?
Чи вийдеш ти на вулицю гуляти?

* Кожний рядок повторюється.

— Не питайся, козаченьку, чия я,
Як вийдеш ти на вулицю, вийду й я!
— Дівчинонько-серденько, куди йдеш?
Скажи мені правдоньку, де живеш?
— Отам моя хатонька край води
З високого дерева — з лободи.
Я до хати сінечки приплету
З високого дерева — з черету!
— Тепер же я догадався, чия ти!
Пусти ж мене, серденько, до хати!
— Шкода теє, голубе, затівать,
Бо ти будеш ніченьку ночувать!
— Та я ж тебе, серденько, не зведу,
Пожартую трішечки та й піду!
Жартувала дівчина до зорі,
Поки стало видненько надворі.
— Ой уставай, козаченьку, та тікай,
Та на мене славоньки не пускай!

ОЙ ДІВЧИНО, КУДИ ЙДЕШ

Д

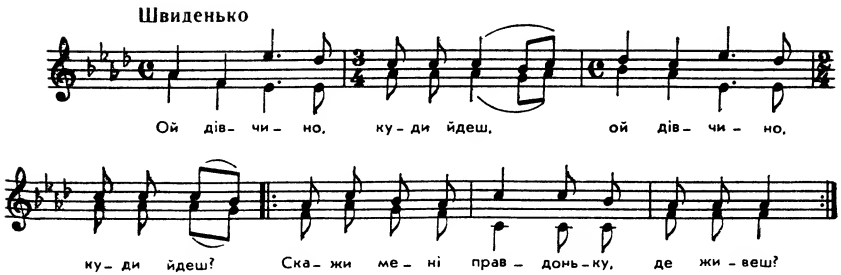

— Ой дівчино, куди йдеш *?
Скажи мені правдоньку, де живеш?
— А я правди не скажу,
Хіба свою хаточку покажу.
Моя хата край води
З високого дерева — лободи.

* Кожний рядок повторюється.

Ще й сінечки приплету
З липучого дерева — осоту.
А ввечері вечерком
Хтось проситься в хаточку потайком.
— Ой дівчино, відчини,
Своє й моє серденько звесели.
— Ой не буду відчинять,
Бо ти будеш ніченьку ночувать.
— Ой, не буду, не буду,
Пожартую звечора та й піду.
Жартувала до зорі,
Поки не розвиднилось надворі.
Зійшов місяць ще й зоря.
— Зоставайся, дівчино, здорова,
Більш до тебе не прийду,
Кращу собі дівчину я знайду.
А до тебе стежечка заросте,
А для мене дівчина підросте.

ОЙ НА ГОРІ ДВА ДУБКИ, ДВА ДУБКИ

Е

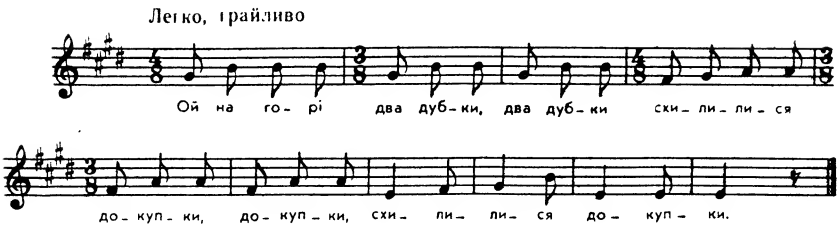

Ой на горі два дубки, два дубки,
Схилилися докупки, докупки,
Схилилися докупки.

Вітер ними хитає, хитає,
Козак дівча питає, питає,
Козак дівча питає:

— Ой дівчино, чия ти, чия ти,
Чи вийдеш ти гуляти, гуляти,
Чи вийдеш ти гуляти?

— Не питай ти, чия я, чия я,
Як вийдеш ти — вийду я, вийду я,
Як вийдеш ти — вийду я.

Ой не є я попова, попова,—
До гуляння готова, готова,
До гуляння готова.

ОЙ У ЛІСІ ПІД ДУБКОМ

Є

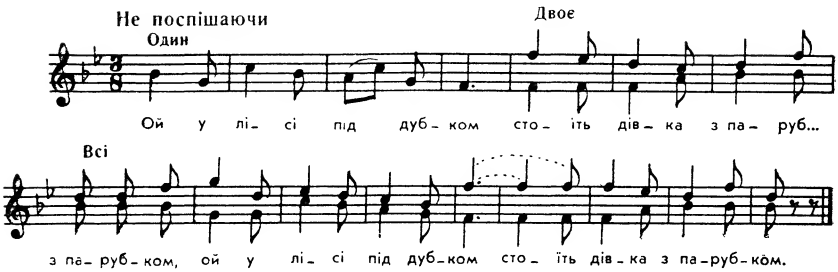

Ой у лісі під дубком
Стоїть дівка з парубком. } 2

Вітер дуба хитає,
Козак дівки питає: } 2

— Ой дівчино, чия ти,
Чи вийдеш ти гуляти? } 2

— Не питайся, чия я,—
Як вийдеш ти, вийду й я. } 2

ОЙ У ЛІСІ ПІД ДУБКОМ

Ж

Ой у лісі під дубком
Стоїть дівка з козаком, з козаком,
Стоїть дівка з козаком.

Розмовляє з козаком,
Накрилася рукавом, рукавом,
Накрилася рукавом.

Накрилася ще й двома,
Щоб не було сорома, сорома,
Щоб не було сорома.

Вітер дубком хитає,
Козак дівку питає, питає,
Козак дівку питає.

Вітер дубком вихитав,
Козак дівку випитав, випитав,
Козак дівку випитав.

— Ой дівчино, чия ти,
Чи вийдеш ти гуляти, гуляти,
Чи вийдеш ти гуляти?

— Не питай ти, чия я,
Як вийдеш ти,— вийду я, вийду я,
Як вийдеш ти,— вийду й я.

— А я хлопець — дяків син,
На гуляння якби з ким, якби з ким,
На гуляння якби з ким.

— Я дівчина попова,
На гуляння готова, готова,
На гуляння готова.

ОЙ ЛЕТІЛА ЗОЗУЛЕНЬКА КУЮЧИ, КУЮЧИ

3

Ой летіла зозуленька куючи, куючи,
Надибала Василечка орючи, орючи.
— Ой сину, Василино, чи ореш, чи ореш,
Чи ти сієш пшениченьку, чи овес, чи овес?
— Ой що ж тобі, зозуленько, до мене, до мене,
Посіяв я пшениченьку для себе, для себе.
— Ой чия ти, дівчинонько, чия ти, чия ти,
Чи ти вийдеш на вулицю гуляти, гуляти?
— Не питайся, козаченьку, чия я, чия я,
Як ти вийдеш на вулицю, вийду я, вийду я.

ЕЙ ГАЇК, ГАЇК, ГАЇЧОК

И

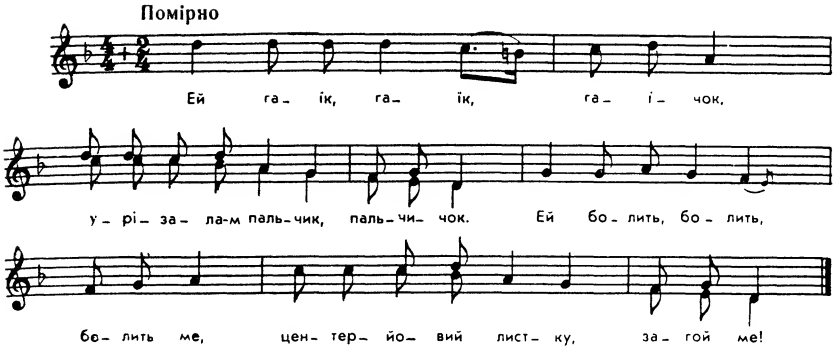

Ей гаїк, гаїк, гаїчок,
Урізала-м пальчик, пальчичок;
Ей болить, болить, болить ме,
Центерйовий листку, загой ме!

— Ей дівча, дівча, чия ти,
Ей подь же з нами гуляти.
— Ей не питайся, чия я,
Ей де ти підеш, там і я.

ОЙ У НАШОМУ СЕЛІ

І

Ой у нашому селі
Гарні хлопці молоді.

П р и с п і в:

Гей, гей, уха-ха,
Гарні хлопці молоді *.

Ведуть коні до води
За шовкові поводи.

---

* Приспів «Гей, гей, уха-ха» повторюється з кожним парним рядком

Ой на горі корито
Повне води налито.

Ой там орел воду пив,
Що не випив, сколотив.

Що не випив, сколотив,
Козак дівку полюбив:

— Ой дівчино, чия ти,
Чи підеш ти гуляти?

— Я, дівчина молода,
На гуляння готова.

Я дівчина мамчина,
Я гуляти навчена.

— А я хлопець не вдівець,
Я гуляти молодець.

ОЙ ЛЕТІЛА ГОРЛИЦЯ ЧЕРЕЗ САД, ЧЕРЕЗ САД

I

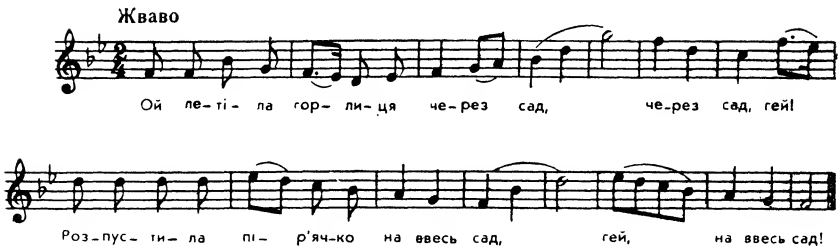

Ой летіла горлиця через сад, через сад, гей!
Розпустила пір'ячко на ввесь сад, гей, на ввесь сад!

Ой хто ж теє пір'ячко ізбере, ізбере, гей!
Отой мене молодую забере, гей, забере!

На курочці пір'ячко рябоє, рябоє, гей!
Любімося, серденько, обоє, гей, обоє!

На курочці пір'ячко в один ряд, в один ряд, гей!
Любімося, серденько, в один лад, гей, в один лад!

ОЙ ЯК ОРАЛИ ХЛОПЦІ НА ЛЬОН

А

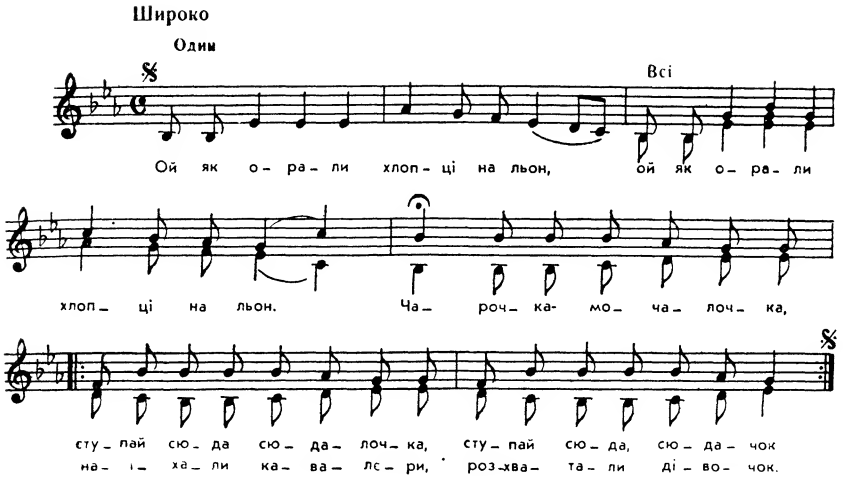

Ой як орали хлопці на льон. (2)

П р и с п і в:

Чарочка-мочалочка,
Ступай сюда, сюдалочка,
Ступай сюда, судачок,
Наїхали кавалєри,
Розхватали дівочок.

Ой як сіяли хлопці льон. (2)

Ой як пололи дівки льон. (2)

Ой як косили хлопці льон. (2)

Ой як мочили дівки льон. (2)

Ой як пом'яли дівки льон. (2)

НЕ СТІЙ, ДУБЕ, НЕ ГУДИ

Б

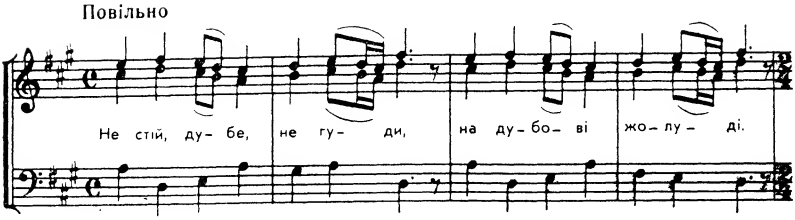

Не стій, дубе, не гуди,
На дубові жолуді.

Приспів:

Чарочка, гончарочка,
Чудо-чудо-чударочка.
Де стояли кавалєри,
Там посіяли мачок!

Посіяла дівка льон, (2)

Та не вродив дівкам льон, (2)

Та вродили буряки. (2)

ДІВКА ЯВДОШКА СІЯЛА ПШЕНИЦЮ

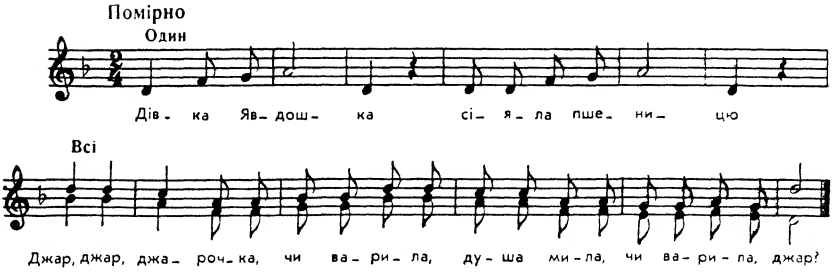

Дівка Явдошка сіяла пшеницю.

Приспів:

Джар, джар, джарочка,
Чи варила, душа мила,
Чи варила, джар?

Дівка Явдошка пшеницю полола,
Дівка Явдошка пшениченьку жала,
Дівка Явдошка пшеницю в'язала,
Дівка Явдошка пшеницю возила,
Дівка Явдошка пшеницю молотила,
Дівка Явдошка пшеницю молола.

ВИОРЮ ТОЛОКУ

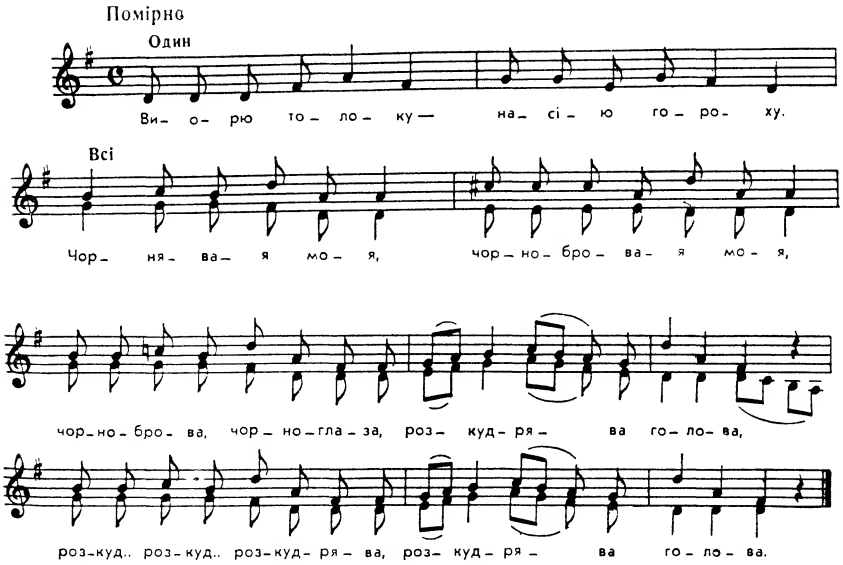

Виорю толоку —
Насію гороху.

Приспів:

Чорнявая моя,
Чорнобровая моя,

Чорноброва, чорноглаза,
Розкудрява голова,
Розкуд... розкуд... розкудрява,
Розкудрява голова.

А той же горошок —
Самий лапаточок.
А той лапаточок
Зірвали гудочки,
А той лапаточок
Поплели дівочки.
Поплели віночки,
Пустили на воду.

ОЙ НА ГОРІ КАЛИНА

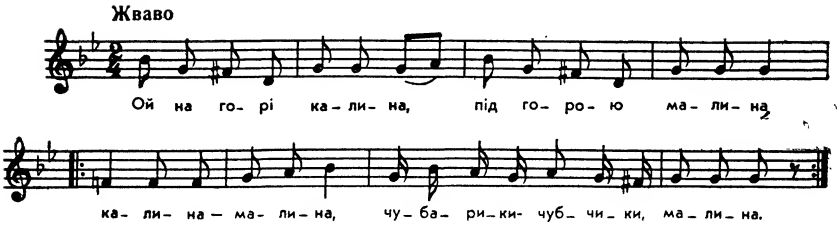

Ой на горі калина,
Під горою малина,
Калина-малина,
Чубарики-чубчики, малина. } 2

Там дівчина ходила, (2)
Ходила, ходила,
Чубарики-чубчики, ходила, } 2

Цвіт-калину ламала, (2)
Ламала, ламала,
Чубарики-чубчики, ламала. } 2

У пучечки в'язала, (2)
В'язала, в'язала,
Чубарики-чубчики, в'язала. } 2

На доріжку кидала, (2)
Кидала, кидала,
Чубарики-чубчики, кидала. } 2

Та й на хлопців моргала, (2)
Моргала, моргала,
Чубарики-чубчики, моргала. } 2

СТОЯЛА НА КОЛОДЦІ

А

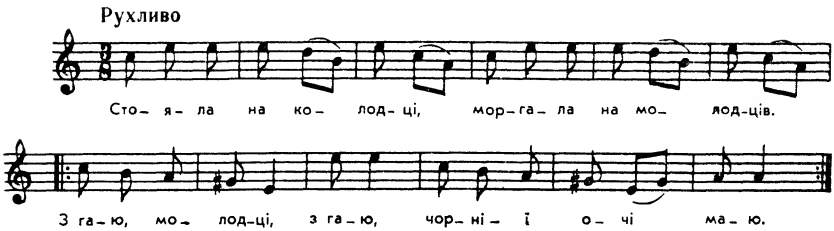

СИДІЛА НА КОЛОДЦІ

Б

Сиділа на колодці,
Кивала на молодців:
— Гаю, хлопці, гаю!
Чорнії брови маю!
— Кат тебе бери з ними!
Ти давно маниш ними!
Якби ж не манила,
То була б моя мила,
Милая, миленькая,
Як голубка сивенькая.
— Та прибав, боже, ночі
На мої карі очі!

Зменши, боже, денька,
Що я молоденька!
Та молода, як ягода,
Та зелена, як яблуня.
Ей злетів на загату
Півень сокотати.
— Та бодай же ти, півень,
Півень, одубів ти!
Як ти мене рано,
Рано і збудив ти,
Рано-ранесенько,
Як голубку сивесеньку.

ЧОРНА КУРОЧКА, ЧОРНА

В

Чорна курочка, чорна
Ще й до того чупорна,
Як взяла кукотати,
Не дала вночі спати.

Бодай сі когут знудив,
Що мене рано збудив.
— Причини, боже, ночі,
На мої чорні очі.

Причини, боже, днини,
На мої чорні бриви,
Причини і другую
На мене молодую.

Сиділа на колодці
Моргала на молодців:
— З гаю, молодці, з гаю,
Чорні я очі маю.

— Біс тебе бери з ними,
Давно ж ти дуриш ними.
— Ой якби-с не дурила,
Давно би-с людьми била.

ОЙ ТЕТЯНА, ТЕТЯНА, ЧОРНОБРИВА, КОХАНА

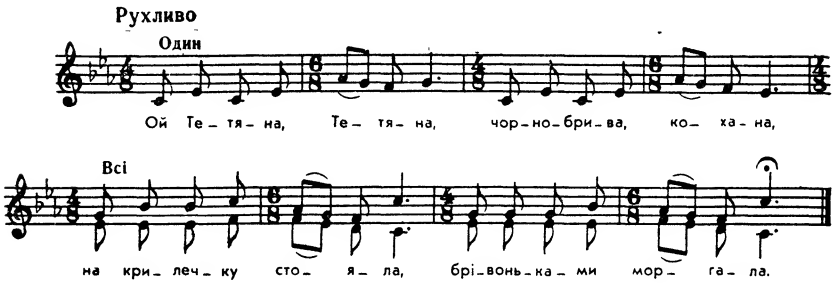

Ой Тетяна, Тетяна, чорнобрива, кохана,
На крилечку стояла, брівоньками моргала.
На крилечку стояла, брівоньками моргала:
— Сюди, хлопці, до мене, чорні брови є в мене.
— Пропадай вже ти з ними, давно маниш ти їми.
— Ой щоб я та й не манила, то була би справедлива.
Ой щоб я та й не манила, то би-м босенька ходила.
А так шевчика маню, черевички я маю:
Одна пара чорная, а друга червоная,
А третяя — корковая, бо сама-м ще молодая.

ДІВЧИНОНЬКО ЧОРНОБРОВАЯ

— Дівчинонько чорнобровая!
Чого в тебе брова кривая?

— На козака дивилася
Да й брівонька скривилася:

І кивала, і моргала,
Да й брівоньку ізламала!

— Ой ти, дівчино, нелінивая,
Доганяла козаченька коло Києва:

І кивала, і моргала,
Да й брівоньку ізламала!

МОЛОДЕНЬКА, СОЛОДЕНЬКА, ХОДІМО МІД ПИТИ

— Молоденька, солоденька, ходімо мід пити!
— Ой не піду, легінику, бо ня мете бити.

— Та й не будем, молоденька, не будем тя бити;
Запряжемо до борони, підем волочити.

Що ми будем, пане-брате, гадати, гадати:
Як ми будем дівчатами на гречку орати?

Молодиці-круглолиці будуть волочити,
А старими та бабами додому возити.

ЯК БУЛА Я МАЛЕНЬКА

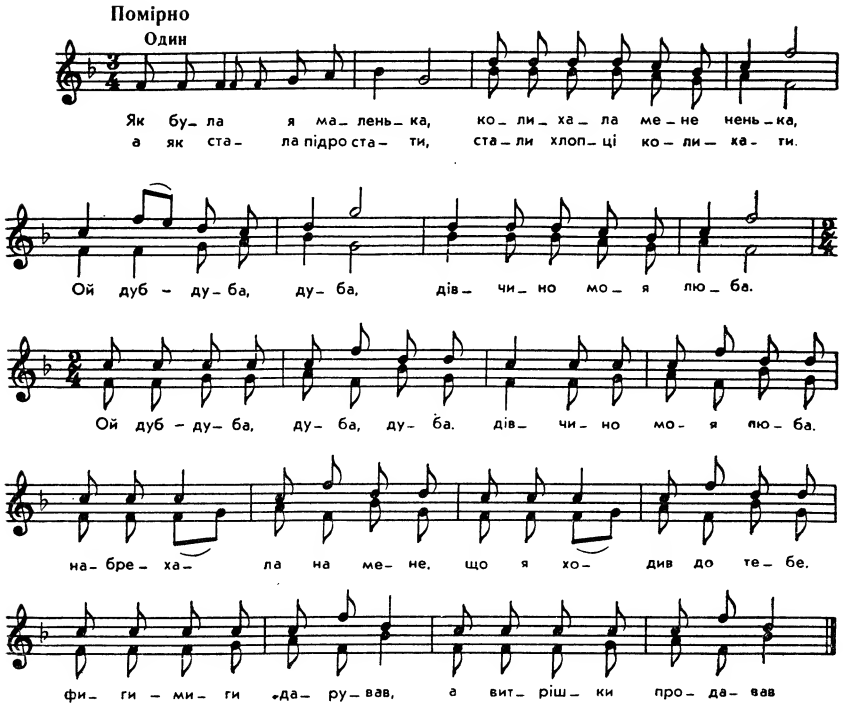

Як була я маленька,
Колихала мене ненька.
Ой дуб-дуба, дуба,
Дівчино моя люба.

А як стала підростати,
Стали хлопці колихати.
Ой дуб-дуба, дуба,
Дівчино моя люба.

Ой дуб-дуба, дуба, дуба,
Дівчино моя люба,
Набрехала на мене,
Що я ходив до тебе,
Фиги-миги дарував,
А витрішки продавав.

Попід тином біжить мати
Свою дочку переймати:
— Вернись, каже, чи не чуєш?
Куди ж це ти чимчикуєш?
— На вулицю, моя мати,
З парубками танцювати!

Танцювала, дріботіла,
Поки сама не схотіла,
Прокинулась — та й по хаті
Давай знову танцювати.
По базару ходила,
Черевички купила.

— Сюди, хлопці, всі до мене,
Чорні бровки у мене!
— Нехай тобі лихо з ними,
Нащо маниш ти нас ними?
— Коли б вас я не любила,
То до вас би не ходила!

ГУЛЯЙ, ГУЛЯЙ ПО БОЇСКУ

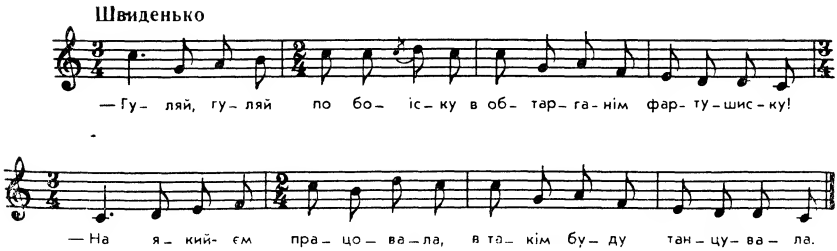

— Гуляй, гуляй по боїску
В обтарганім фартушиску!
— На який-єм працовала,
В такім буду танцувала.

Гей же далі по підлозі,
Не завадить ножка нозі,
Ножка нозі не завадить,
Як ї добре попровадить.

ЯК ПІШОВ Я ЗА ГРИБАМИ, ЗА ГРИБАМИ

Як пішов я за грибами, за грибами,
Зустрів дівку між дубами, між дубами.
Я на неї задивився, задивився,
Через неї з шляху збився, з шляху збився.
Го-го-го! Ха-ха-ха!
Заблудився неспроста.

Замість стежки до діброви, до діброви,
Проклятущі чорні брови, чорні брови
Заманили до ліщини, до ліщини,
До хорошої дівчини, до дівчини.
Го-го-го! Ха-ха-ха!
Заманила козака.

— Ліщинонько, гнися нижче, гнися нижче;
Дівчинонько, сунься ближче, сунься ближче,
А дівчина: «Ох, одначе, ох, одначе,
Недотепа ти, козаче, ти, козаче!»
Гі-гі-гі! Ха-ха-ха!
Засміялась і втекла.
Ех-ма-а! Ех-ма-а!
Недотепа! Ох-хо-ха!

ІШЛО ДІВЧА ЛУЧКАМИ

Ішло дівча лучками,
Лучками, лучками, лучками,
Розмахавши ручками,
Ручками, ручками, ручками.

Стрітив його парубок,
Парубок, парубок, парубок:
— Покаж, дівча, заробок,
Заробок, заробок, заробок.

Дівча собов потрясло,
Потрясло, потрясло, потрясло,
Показало, що несло,
Що несло, що несло, що несло.

— Несу грушки і ябка,
І ябка, і ябка, і ябка,
Для парубків забавка,
Забавка, забавка, забавка.

Кого люблю трошечку,
Трошечку, трошечку, трошечку,
Дам му одну грушечку,
Грушечку, грушечку, грушечку.

Кого люблю сердушком,
Сердушком, сердушком, сердушком,
Дам му з цілим фартушком,
Фартушком, фартушком, фартушком.

— Ой дівчино, чия ти,
Чия ти, чия ти, чия ти?
Ходи зі мнов гуляти,
Гуляти, гуляти, гуляти.

— Не питай ня, чия я,
Чия я, чия я, чия я,
Як візьмеш ня, іду я,
Іду я, іду я, іду я.

ШТО ТАМ МАШ, ДІВЧИНО, ПІД ЗАПАСОЧКОМ

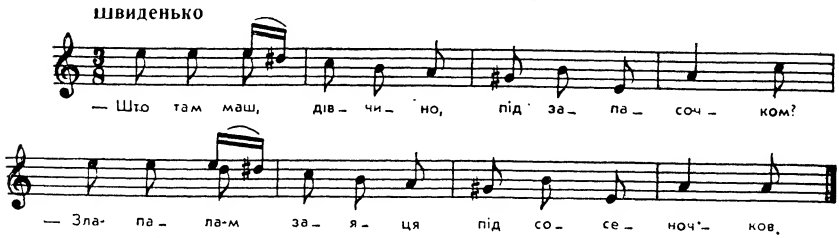

Што там маш, дівчино, під запасочком?
— Злапала-м заяця під сосеночков.
— Як ти го ззімала, кед він уцєкав?
Волала-м: трусь, трусь, трусь, та мі почекав.

ОЙ ДІВЧАТА, ЧУЄТЕ

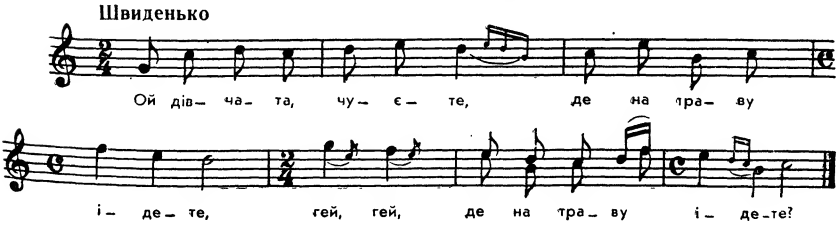

Ой дівчата, чуєте,
Де на траву ідете,
Гей, гей, де на траву ідете?

І я піду за вами,
Накошу вам отави,
Гей, гей, накошу вам отави.

Ой накошу, накошу,
На купочку наношу,
Гей, гей, на купочку наношу

Не повіджте нікому,
Будете мац готову,
Гей, гей, будете мац готову.

Я ВЕСЕЛА Й ЖАРТІВЛИВА

Я весела й жартівлива,
Дівка шустра, не спесива,
Де не йду, то все співаю,
Хто не йде — всіх зачіпаю.
Ось бач, яка я —
Та жартівливая!

Де зберуться парубки
Або зійдуться дівки —
Там я зараз де й взялась,
Зараз гульня піднялась.
Ось бач, яка я —
Та шкідливая!

Парубки до мене липнуть,
Срібло, злото мені сиплють,
А я схочу — поцілую,
А не схочу — подратую.
Ось бач, яка я —
Вередливая!

МЛИНАРЮ, МЛИНАРЮ, ЗРОБЮ Я ТИ ШКОДУ

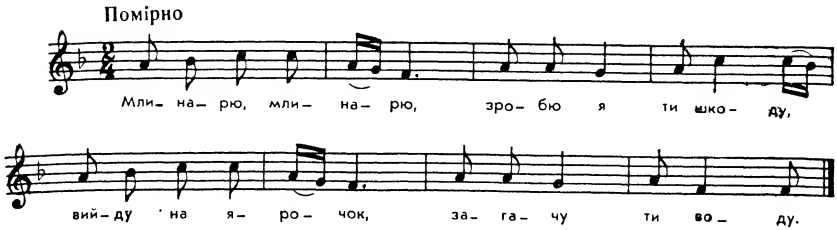

Млинарю, млинарю, зробю я ти шкоду,
Вийду на ярочок, загачу ти воду.
Воду ти загачу, мірки ти одберу.
Я тебе, млинарю, зо млина вижену.

ОЙ СПАТЬ МЕНІ НЕ ХОЧЕТЬСЯ

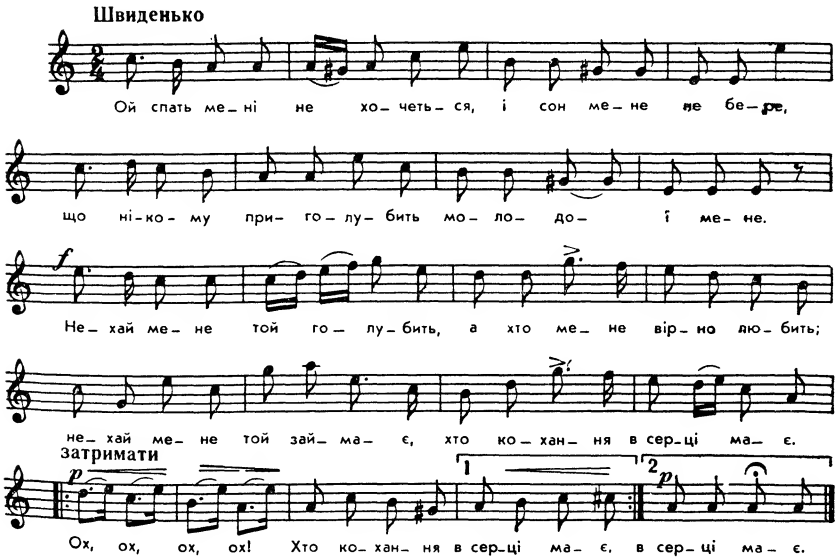

Ой спать мені не хочеться,
І сон мене не бере,
Що нікому приголубить
Молодої мене.
Нехай мене той голубить,
А хто мене вірно любить;
Нехай мене той займає,
Хто кохання в серці має.
Ох, ох, ох, ох!
Хто кохання в серці має.

Ой з-під хмизу на піч лізу,
А по хаті луна йде;
Ой хто ж мене вірно любить,
То й на печі знайде.
Я на піч, він за мною,
Укриюся з головою:
— Одчепися, препоганий,
Цілувати незугарний!

Ох, ох, ох, ох!
Цілувати незугарний.

Шар, мати, капустицю,
Шар, мати, буряків,
Жаль мені покидати
Чорноморських козаків.
Пусти ж мене, моя мати,
На вулицю погуляти,
На вулицю погуляти,
Коли хочеш зятя мати.

Ох, ох, ох, ох!
Коли хочеш зятя мати.

Я ж в морі купалася,
Ой я в воду попалася;
А я море перебреду,
Яка була, така й буду.
Біс біду перебуде,
Одна згине, десять буде;
А я море перебреду,
Яка була, така й буду.

Ох, ох, ох, ох!
Яка була, така й буду.

ЧАС ДОДОМУ, ЧАС

А

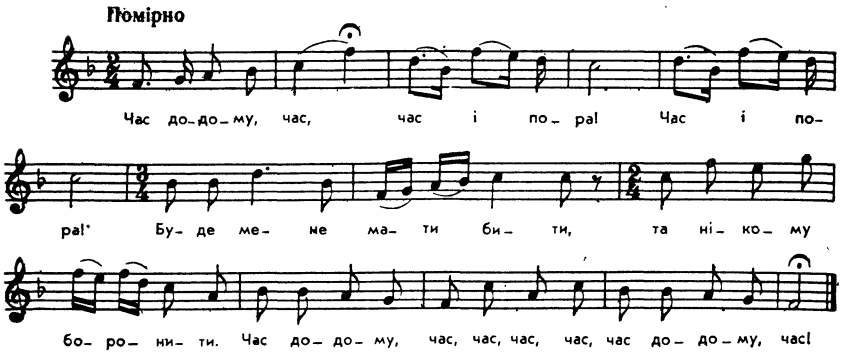

Час додому, час,
Час і пора! (2)
Буде мене мати бити,
Та нікому боронити.
Час додому, час, час, час, час,
Час додому, час!

Додому іду,
Як риба пливу, (2)
А за мною молодою
Сім кіп хлопців чередою.
В цимбалоньки тнуть, тнуть, тнуть, тнуть,
В цимбалоньки тнуть.

Комарі гудуть,
Спати не дають. (2)
Ой уткну я головоньку
У ячмінну соломоньку.
Нехай ніжки тнуть, тнуть, тнуть, тнуть,
Нехай ніжки тнуть.

В соломі лежу,
На хлопців гляжу, (2)
І киваю, і моргаю,
К собі хлопців прикликаю.
Нехай знають усі хлопці,
Що я лежу тут, тут, тут, тут,
Що я лежу тут.

ЧАС ДОДОМУ, ЧАС

Б

Час додому, час,
Час додому, час!
Буде мене мій муж бити,
Нема кому боронити.
Час додому, час!
Час додому, час!

Із корчми іду,
Як бджола гуду!
А за мною молодою
Ідуть хлопці чередою,
В цимбалочки б'ють,
Б'ють, б'ють, б'ють,
В цимбалочки б'ють.

— Ой ти, мужу мій!
Відчини свій двір;
Іде твоя милесенька
Із коршмоньки п'янесенька.

Чи будеш їй рад,
Рад, рад, рад,
Чи будеш їй рад?

— Чи я ті не рад,
Ти мій виноград!
Лягай з богом та проспи
А повставши поправишс
То все буде в лад,
В лад, в лад, в лад,
То все буде в лад.

Комарі гудуть
Спати не дають;
Накриюся з головою
Ячмінною соломою,
Та най мене тнуть,
Тнуть, тнуть, тнуть,
Та най мене тнуть.

ЧАС ДОДОМУ, ЧАС

В

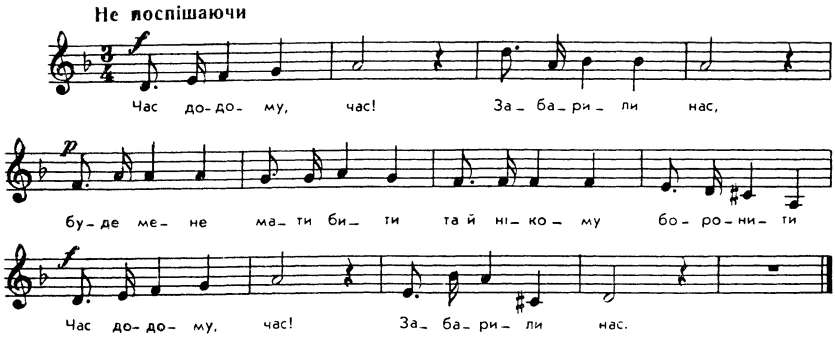

Час додому, час!
Забарили нас;
Буде мене мати бити
Та й нікому боронити.

Час додому, час!
Забарили нас.

Іще не час, ні!
Забарись три дні;
Не стій, не стій на порозі,
Лучче в хаті, як на возі.

Іще не час, ні!
Забарись три дні.

ПРИНАДЖУВАННЯ І ПРИГОЩАННЯ ХЛОПЦІВ

ОЙ ДА ЗА ГОРОДОМ КОЗИ ПАСЛА

А

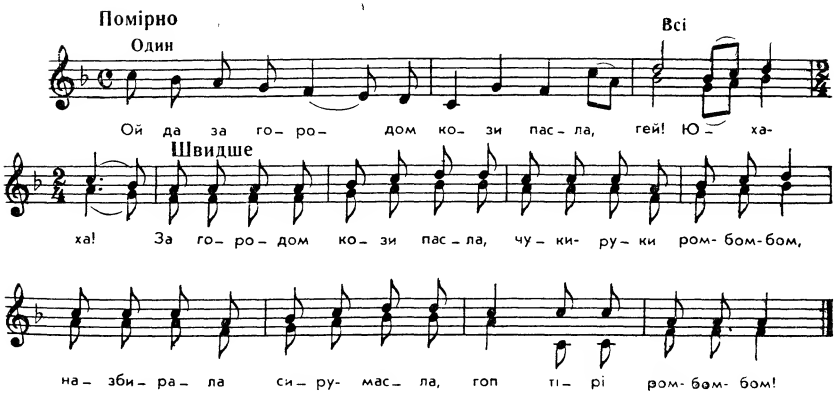

Ой да за городом кози пасла,
Гей! Юха-ха!
За городом кози пасла,
Чуки-руки ром-бом-бом,
Назбирала сиру-масла,
Гоп тірі ром-бом-бом!

Ой да назбирала сиру-масла,
Гей! Юха-ха!
Назбирала сиру-масла,
Чуки-руки ром-бом-бом,
Вареників наварила,
Гоп тірі ром-бом-бом!

Ой да вареників наварила,
Гей! Юха-ха!
Вареників наварила,
Чуки-руки ром-бом-бом,
В гості хлопців запросила,
Гоп тірі ром-бом-бом!

Ой да їжте, хлопці, вареники,
Гей! Юха-ха!
Їжте, хлопці, вареники,
Чуки-руки ром-бом-бом,
У сметану й умочайте,
Гоп тірі ром-бом-бом!

Ой да у сметану й умочайте,
Гей! Юха-ха!
У сметану умочайте,
Чуки-руки ром-бом-бом,
За горілку вибачайте,
Гоп тірі ром-бом-бом!

ЗА ГОРОДОМ КОЗУ ПАСЛА

Б

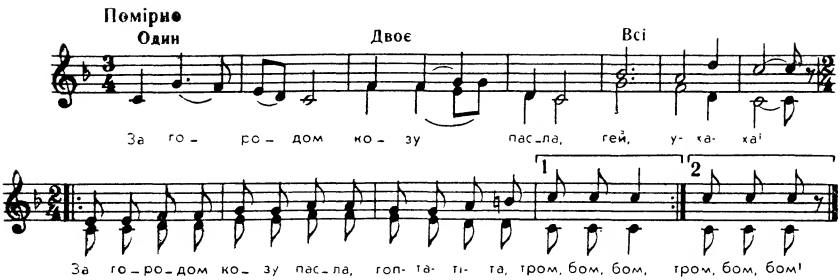

За городом козу пасла,
Гей, у-ха-ха!
За городом козу пасла,
Гоп-та-тіта, тром, бом, бом!

Назбирала горщик масла,
Гей, у-ха-ха!
Назбирала горщик масла,
Гоп-та-ті-та, тром, бом, бом!

Горщик масла, діжка сиру,
Гей, у-ха-ха!
Горщик масла, діжку сиру,
Гоп-та-та-та, тром, бом, бом!

Вареників наварила,
Гей, у-ха-ха!
Вареників наварила,
Гоп-та-ті-та, тром, бом, бом!

Славних хлопців наманила,
Гей, у-ха-ха!
Славних хлопців наманила,
Гоп-та-ті-та, тром, бом, бом!

Їжте, хлопці, умочайте,
Гей, у-ха-ха!
Їжте, хлопці, умочайте,
Гоп-та-ті-та, тром, бом, бом!

За горілку вибачайте,
Гей, у-ха-ха!
За горілку вибачайте,
Гоп-та-ті-та, тром, бом, бом!

В нас горілка дорогая,
Гей, у-ха-ха!
В нас горілка дорогая,
Гоп-та-ті-та, тром, бом, бом!

Ще й чарочка золотая,
Гей, у-ха-ха!
Ще й чарочка золотая,
Гоп-та-ті-та, тром, бом, бом!

ЗА ГОРОДОМ КОЗУ ПАСЛА

В

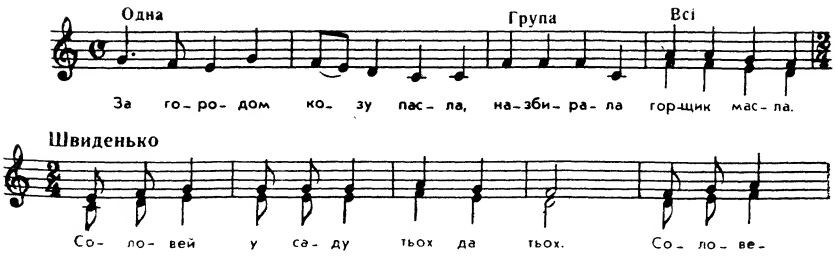

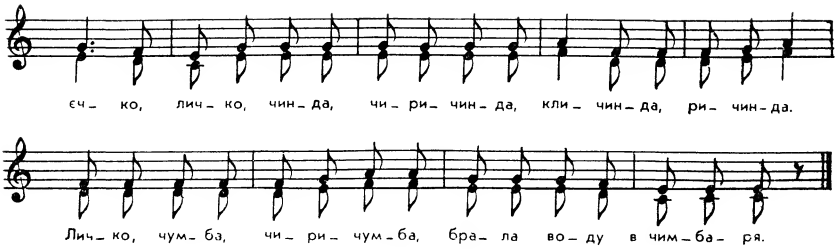

За городом козу пасла,
Назбирала горщик масла.

Приспів:

Соловей у саду тьох да тьох.
Соловеєчко,
Личко, чинда, чиричинда,
Кличинда, ричинда,
Личко, чумба, чиричумба,
Брала воду в чимбаря.
Наварила вареників,
Поставила хлопцям.

ЗА ГОРОДОМ ВІВЦІ ПАСЛА

Г

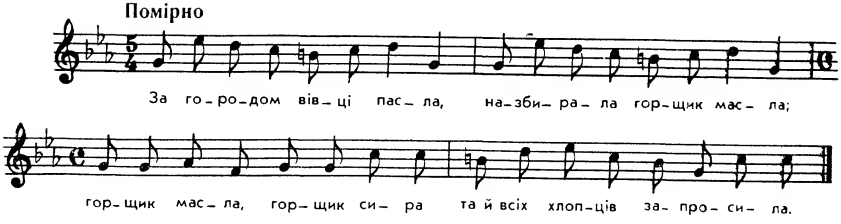

За городом вівці пасла,
Назбирала горщик масла,
Горщик масла, горщик сира
Та й всіх хлопців запросила.

НА ВУЛИЦІ ДУДКА ГРАЄ

Д

На вулиці дудка грає,
Мене мама не пускає.
Ой-йой-йой!
Пусти мене, моя мати,
На вулицю погуляти.
Ой-йой-йой!

На вулиці гуси пасла,
Назбирала фаску масла.
Ой-йой-йой!
Фаску масла, фаску сира,
І всіх хлопців запросила.
Ой-йой-йой!

У КОВАЛИХИ СОБАКИ ЛИХІ

А

У ковалихи собаки лихі,
Нікому вийти оборонити.

Нікому вийти, оборонити,
Моє серденько розвеселити.

Вийшла дівчина — оборонила,
Моє серденько розвеселила.

Тато у місті, мама у місті,
Що будем, серце, варити їсти?

Заріжу гуся — не забавлюся,
Заріжу двоє, серденько моє.

Ой рада в раду, ходім по саду,
Нарвемо грушок повен фартушок!

А В КОВАЛИХИ СОБАКИ ЛИХІ

Б

А в ковалихи собаки лихі,
Нікому вийти, оборонити! (2)

Вийшла Тетяна та й нацькувала,
Вийшла Марина — оборонила. (2)

— А вон, собаки, в солому спати,
Ти ж, моє серденько, ходи до хати! (2)

Пішли в садочок, в темний куточок,
Натрусили грушок повен фартушок. (2)

ЧЕРЕЗ ПОЛЕ ВОДА ТЕЧЕ

А

Через поле вода тече,
Десь моя дівчинонька пироги пече.
Через поле вода шумить,
Десь моя дівчинонька пироги мастить.

А які? — Пшеничнії,
Богу ей долі то смачнії.
Через поле вода рине,
Люби ж мене, сподарине.

Бо мене твої пирожки
Завернули з дорожки:
Ні побрести, ні [по]плисти
До моєї дівчиноньки пироги їсти.

Полови[й] коник і залубенки,
Поїхав би-м до голубочки.
Коли б човник і весельце,
Перевіз би-м[ся] до тебе, серце.

Рубай, отче, [рубай] мене,
А за старого не дай мене.
Бо в старого дітей много,
А в молодого ні єдного,
Старий лежить, як колода,
А молодий, як погода.

ЧЕРЕЗ ГРЕБЛЮ ВОДА ТЕЧЕ

Б

Через греблю вода тече,
Там дівчина блинці пече,
І масличком помазує,
Козаченька принаджує.
— Прийди, прийди, милодан!
Гречаника тобі дам,
Да не клади під плече,
Бо рощина потече.
Ой не я ж бо пекла —
Моя матінка,
Якби я напекла,
Да б ще й юшка потекла.
Запалю я куль соломи —
Горить, не палає,
Ходить мати по кімнаті,
За жениха лає.
А до того мені байдуже,
Люблю хлопців да ще й

ЧЕРЕЗ ГРЕБЛЮ ВОДА ТЕЧЕ

В

Через греблю вода тече,
Дівчинонька блинці пече.
Пече, пече, помазує,
Козаченька приманює.

Козак каже: «Дівчинонько,
Моє серце, рибчинонько!
Ой дай мені хоть блинчика,
Куплю тобі гостинчика
І завтра раненько прийду,
І до церкви проведу».

— Ти до мене не приходь
І до церкви не проводь,
І блинчиків не даю,
І гостинців не беру.

ОЙ Я Ж, МОЛОДА, ОКУНЯ ЗЛОВИЛА

А

Ой я ж, молода, окуня зловила,
Окуня, окуня, окуня зловила.

Ой я ж, молода, на базар ходила,
На базар, на базар, на базар ходила.

Ой я ж, молода, я горшка купила,
Я горшка, я горшка, я горшка купила.

Ой я ж, молода, окуня зварила,
Окуня, окуня, окуня зварила.

Ой я ж, молода, в льоху холодила,
У льоху, у льоху, в льоху холодила.

Ой я ж, молода, солдата кормила,
Солдата, солдата, солдата кормила.

ОЙ Я, МОЛОДА, НА БАЗАР ХОДИЛА

Б

Ой я, молода, на базар ходила *,
На базар, на базар, на базар ходила.
Ой я, молода, окуня купила,
Окуня, окуня, окуня купила.
Ой я, молода, юшки наварила,
Юшки я, юшки я, юшки наварила.
Ой я, молода, хлопця запросила,
Хлопця я, хлопця я, хлопця запросила.
Ой я, молода, його полюбила,
Його я, його я, його полюбила.
На полиці млинці — він до них моргає,
Він до них, він до них, він до них моргає.
Ой скажіть ви мені, що ж то за кохання:
Без гарячих млинців нема женихання.

ОХ, ТА НЕ ЛЮБИ ДВОХ

А

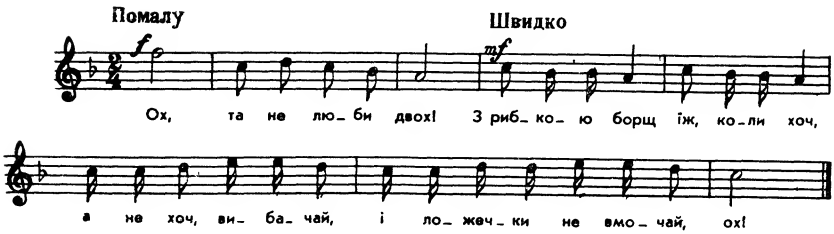

З РИБКОЮ БОРЩ

Б

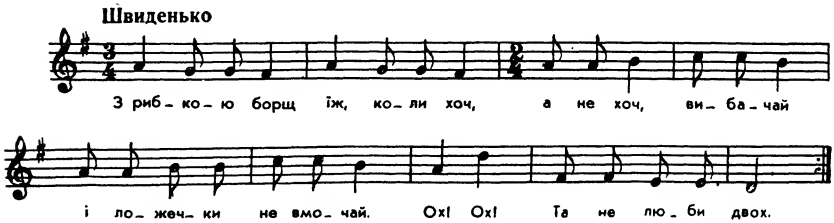

* Кожний рядок повторюється.

ОХ, ТА НЕ ЛЮБИ ДВОХ

В

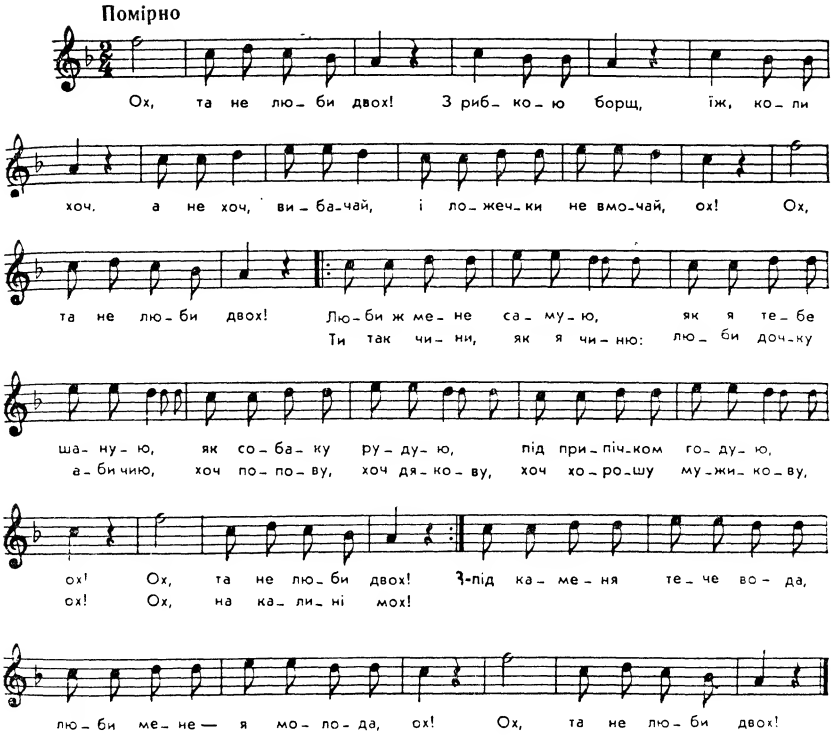

Ох, та не люби двох!
З рибкою борщ
Їж, коли хоч,
А не хоч, вибачай,
І ложечки не вмочай, ох!

Ох, та не люби двох!
Люби ж мене самую,
Як я тебе шаную,
Як собаку рудую,
Під припічком годую, ох!

Ох, та не люби двох!
Люби мене,
Шануй мене,
Годуй мене, ох!

Ох, та не люби двох!
Люби ж мене самую,
Хоч попову, хоч дякову,
Хоч хорошу мужикову, ох!

Ох, на камені мох!
З-під каменя тече вода,
Люби ж мене — я молода, ох!

Ох, та не люби двох!
З-під каменя тече вода, ох!
Ох, та не люби двох!

ЯК НА СТАВУ, ТАК НА РІЧЦІ

Як на ставу, так на річці
Дайте покій тій Марійці!
Видно, видно, що Марія,
Та сміється каналія!
Як на ставу, так на річці,
Подобався козак дівці,
А дівчина козакові,
Бо в дівчини чорні брови.
Лісом, лісом-дубиною,
Ячмінь жала сокирою,
Коцюбою громадила,
Козаченька принадила.
Іще буду громадити,
Щоб другого принадити.

ЗАГОРОДИ, МАТИ, КУЧУ

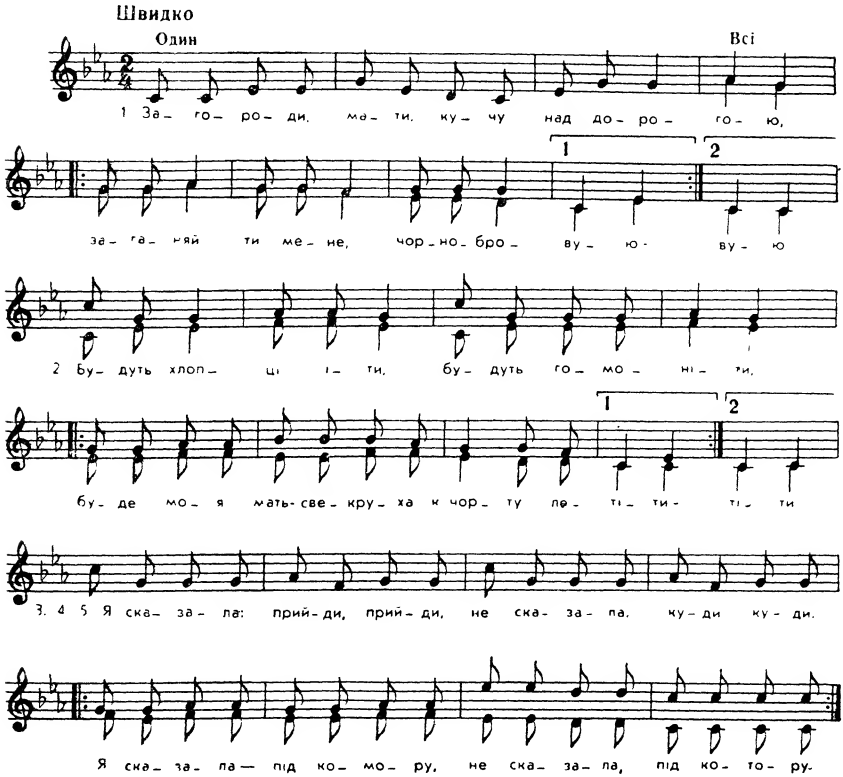

Загороди, мати, кучу
Над дорогою,
Заганяй ти мене, }2
Чорнобровую.

Будуть хлопці іти,
Будуть гомоніти,
Буде моя мать-свекруха } 2
К чорту летіти.

Я сказала: прийди, прийди,
Не сказала, куди, куди.
Я сказала — під комору, } 2
Не сказала, під котору.

Я сказала — під комору,
Не сказала, під котору,
Я гадала — під новою, } 2
Не сказала, під котрою.

— Прийди, прийди, прехороший,
Скинь чоботи, прийди босий,
Щоб підківки не бряжчали, } 2
Щоб собаки не гарчали.

І СЬОГОДНІ ГОРОХ, І УЧОРА ГОРОХ

А

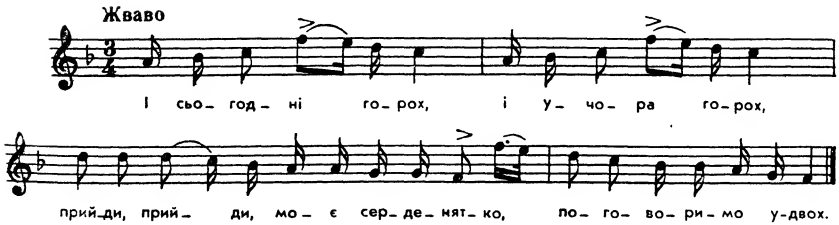

І сьогодні горох, і учора горох,
Прийди, прийди, моє серденятко,
Поговоримо удвох.
І сьогодні куліш, і учора куліш,
Прийди, прийди, моє серденятко,
Мою душу потіш.
І сьогодні капуста, і учора капуста,
Прийди, прийди, моє серденятко,
Поцілую у вуста.
І сьогодні галушки, і учора галушки,
Прийди, прийди, моє серденятко,
На білі подушки.

І УЧОРА ГОРОХ, І СЬОГОДНІ ГОРОХ

Б

І учора горох, і сьогодні горох,
Прийди, прийди, Василечку, } 2
Поговоримо вдвох!

І учора куліш, і сьогодні куліш,
Прийди, серце Василечку, } 2
Мою душу потіш!

І учора паляниці, і сьогодні паляниці,
Прийди, серце Василечку, } 2
Дай на тебе подивиться!

І учора кисіль, і сьогодні кисіль,
Ой як же я тепер рада — } 2
Коло мене Василь!

ОЙ УЧОРА КИСІЛЬ ТА Й СЬОГОДНІ КИСІЛЬ

В

Ой учора кисіль та й сьогодні кисіль,
Прийди, прийди, мій миленький, моє серце розвесіль.

Ой учора пироги та й сьогодні пироги,
Прийди, прийди, мій миленький, та зо мною говори.

Ой учора гарбуз та й сьогодні гарбуз,
Скажи, скажи, мій миленький, чи здоровавсь, чи надув

Ой учора косив та й сьогодні косив,
А хто ж тобі, мій миленький, в поле їсти носив?

Виносила мені дівчинонька моя,
Чорнявая, русявая — то потіха моя.

Ой учора орав та й сьогодні орав,
Та хто ж тобі, мій миленький, в полі воли поганяв?

Поганяла мені дівчинонька моя,
Чорнявая, русявая — то потіха моя.

В СЛАВНІМ МІСТІ СОРОЦІ

В славнім місті Сороці
На зеленім толоці
Кивнула дівчина,
Моргнула рибчина
На козаченька з півночі:

— Прийди ж, козаченьку, прийди,
Та не буде тобі кривди.

— Прийду, дівчино,
Прийду, рибчино.
Де ти мене спать положиш?

— Ой положу я тебе
Під порогом у себе.

— Не прийду, дівчино,
Не прийду, рибчино,
Коли мене там положиш.

— Ой положу ж я тебе
У сінечках у себе.

— Не прийду, дівчино,
Не прийду, рибчино,
Коли мене там положиш.

— Ой положу ж я тебе
На ліжечку у себе.

— Не прийду, дівчино,
Не прийду, рибчино,
Коли мене там положиш.

— Ой положу ж я тебе
Коло бока у себе.

— Прийду, дівчино,
Прийду, рибчино,
Коли мене там положиш.

ПРИЙДИ ТИ ДО НАС

— Прийди ти до нас
Хоть на малий час.
Навариме ти пироги
З сиром, з маслом о три роги,
Прийди ти до нас!

— Не пойду до вас
Ні на малий час.
Не хочу ваші пироги,
Хоть би били о сто рс
Не пойду до вас.

— Прийди ти до нас
Хоть на малий час.
Даме ти сира, жентиці,
Ізбиєм ти яєшниці,
Прийди ти до нас!

— Не пойду до вас
Ні на малий час.
Не хочу вашу жентицю,
Ні смарянкой яєшницю,
Не хочу ні раз.

— Прийди ти до нас
Хоть на малий час.
Раді будуть тобі наші,
Наварять ти з медом каші,
Буде добра барз.

— Не пойду до вас
Ні на малий час.
Не хочу гостину вашу,
Ані меду, ані кашу,
Не пойду до вас.

— Прийди ти до нас
Хоть на малий час.
Даме ти доброй паленки,
Вина, пива і медовик,
Погостимся враз.

— Не пойду до вас
Ні на малий час.
Не уживам я паленки,
Вина, пива, ні медовки
Не хочу у вас.

— Прийди ти до нас
Хоть на малий час.
Даме ти красну Оленьку
Чорнобриву і біленьку,
Прийди ти до нас.

— Так лечу до вас
І на вічний час.
Про мою красну Оленьку
Чорнобриву і біленьку
Пойду і сто раз.

ОЙ ПЛАЧЕ ГРИЦЬ, ПЛАЧЕ

Ой плаче Гриць, плаче,
Під вікном стоячи.
Дівка Гриця питаєся:
— Чого, Грицю, плачеш? } 2
Цить, Грицю, цить!

— Ой плачу я, плачу,
Бо до хати хочу.
Дівка Гриця полюбила
Та у хату упустила: } 2
— Цить, Гриць, не плач!

Ой плаче Гриць, плаче,
В порогах стоячи,
Дівка Гриця питаєся,
— Чо' ти, Грицю, плачеш? } 2

— Ой плачу я, плачу,
Бо сідати хочу.
Дівка Гриця полюбила
Та за столи посадила: } 2
— Цить, Гриць, не плач!

Ой плаче Гриць, плаче,
За столом сидячи,
Дівка Гриця питаєся:
— Чого, Грицю, плачеш? } 2

— Ой плачу я, плачу,
Бо я спати хочу.
Дівка Гриця полюбила,
Білу постіль застелила: } 2
— Спи, Грицю, не плач!

Ой плаче Гриць, плаче,
В постелі лежачи,
Дівка Гриця питаєся:
— Чого, Грицю, плачеш? } 2

— Ой плачу я, плачу,
З тобов спати хочу.
Дівка Гриця полюбила
Та й до себе притулила: } 2
— Цить, Грицю, не плач!

ПІВКОРЖА, ПІВКОРЖА, ПІВПАЛЯНИЦІ

— Півкоржа, півкоржа, півпаляниці,
Пусціте, дівчата,
Несу вам, рибчата,
На вечорниці.

Пусціте, дівчата, бо вже ся трясу,
Бо люде чигають,
На мене желають,—
Згину без часу.

— Ми тебе пустимо, аби спокійне:
Виспися в кімнаті,
Ніхто не буде знати,
Вцалє безпечне.

Дев'ята година звечора била,
Зачинила сіни, хату,
Сама пішла у кімнату
Дівчина мила.

Вийшовши з кімнати, в підківки креше:
— Вернися, серденько,
На дворі темненько,
Собака бреше.

ПАРУБКИ—НІКЧЕМИ, БОЯГУЗИ, НЕВДАХИ, ДУРНІ

ЯК ДО ТЕБЕ ХОДИТИ

А

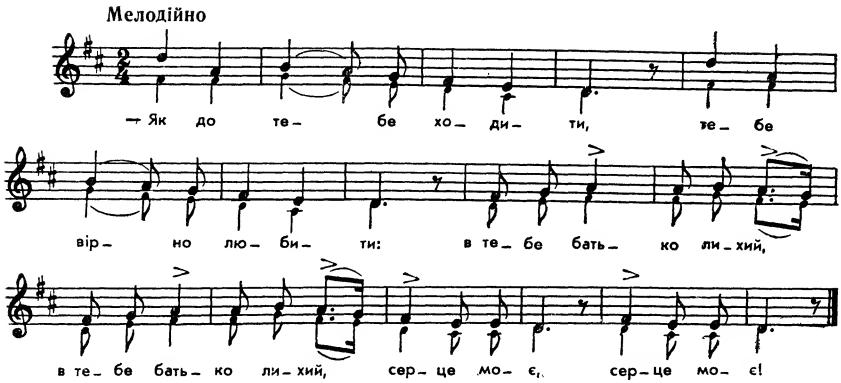

— Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити:
В тебе батько лихий, (2)
Серце моє! (2)

— Батька дома немає,
Батько в шинку гуляє,
А ти, серце, ходи,
Таки вірно люби,
Серце моє! (2)

— Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити:
В тебе мати лиха, (2)
Серце моє! (2)

— Матер дома немає,
На хрестинах гуляє,
Таки, серце, ходи,
Таки вірно люби,
Серце моє! (2)

— Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити,
І собаки лихі, (2)
Серце моє! (2)

— Я собакам угожу,
Я їм хліба положу,
Таки, серце, ходи,
Таки вірно люби,
Серце моє! (2)

— Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити:
В тебе кішки лихі, (2)
Серце моє! (2)

— Я і кішкам угожу,
Шматок сала положу,
Таки, серце, ходи,
Таки вірно люби,
Серце моє! (2)

— Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити:
В тебе миші лихі, (2)
Серце моє! (2)

— Коли мишей боїшся —
На воротях повісся,
Ізгинь, пропади,
А до мене не ходи!
Цур тобі, пек! (2)

ДІВКА В СІНЯХ СТОЯЛА

Б

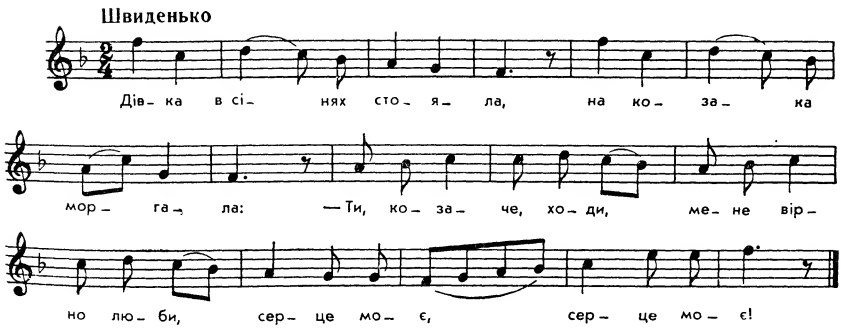

Дівка в сінях стояла,
На козака моргала:
— Ти, козаче, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє! (2)

— Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити?
В тебе батько лихий, (2)
Серце моє! (2) *

---

* Далі — як у попередньому варіанті.

КОЗАЧЕНЬКУ МОЛОДЕНЬКИЙ

В

— Козаченьку молоденький,
Ти ж ходи до мене;
Таки ж, серце, ходи,
Таки вірно люби,
Серце моє!
— Ой як мені ходити,
Тебе, серце, любити:
В тебе батько лихи[й], (2)
Серце моє!
— Батька дома немає,
Весь день в корчмі гуляє,
Таки ж, серце, ходи,
Таки ж вірно люби,
Серце моє!
— Ой як мені ходити,
Тебе, серце, любити,
В тебе мати лиха, (2)
Серце моє!
— Матки дома немає,
В корчмі батька шукає,
Таки ж, серце, ходи,
Таки ж вірно люби,
Серце моє!
— Ой як мені ходити,
Тебе, серце, любити:
В тебе братик лихи[й], (2)
Серце моє!
— Я братику угожу,
Ширинoчку пошию,
Таки ж, серце, ходи,
Таки ж, серце, люби,
Серце моє!
— Ой як мені ходити,
Тебе, серце, любити,
В тебе сестра лиха, (2)
Серце моє!
— Я сестриці угожу,
Русу косу розчешу,
Таки, серце, ходи,
Таки, серце, люби,
Серце моє!
— Як же мені ходити,
Тебе, серце, любити,
В тебе челядь лиха, (2)
Серце моє!
— А я челядь полаю
Да робить їй загадаю,
Таки ж, серце, ходи,
Таки ж, серце, люби,
Серце моє!
— Як же мені ходити,
Тебе, серце, любити,
Що ворота рипкі, (2)
Серце моє!
— Я воротам угожу,
В п'ятник шкурат підлож
А ти, серце, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє!
— Як же мені ходити,
Тебе, серце, любити:
Що собаки лихі, (2)
Серце моє!
— Я собаці угожу,
Лусту хліба положу,
Таки ж, серце, ходи,
Таки ж, серце, люби,
Серце моє!
— Як же мені ходити,
Тебе, серце, любити:
В тебе миші лихі, (2)
Серце моє!
— Коли ж мишей боїшся,
На воротях завішся,
Ізгинь, пропади,
А до мене не ходи!

ДІВКА В СІНЯХ СТОЯЛА

Г

Дівка в сінях стояла,
На козака моргала:
— Ти, козаче, ходи,
Мене вірно люби,
Серце моє! (2)

— Як до тебе ходити,
Тебе вірно любити?
В тебе батько лихий,
В тебе матінка зла,
Серце моє! (2)

— А ти батьків не бійся,
На мою вірність надійся,
Коли батьки будуть спати,
Лізь тихенько до хати,
Серце моє!

КОСЯТЬ ГРЕЧКУ СОКИРАМИ

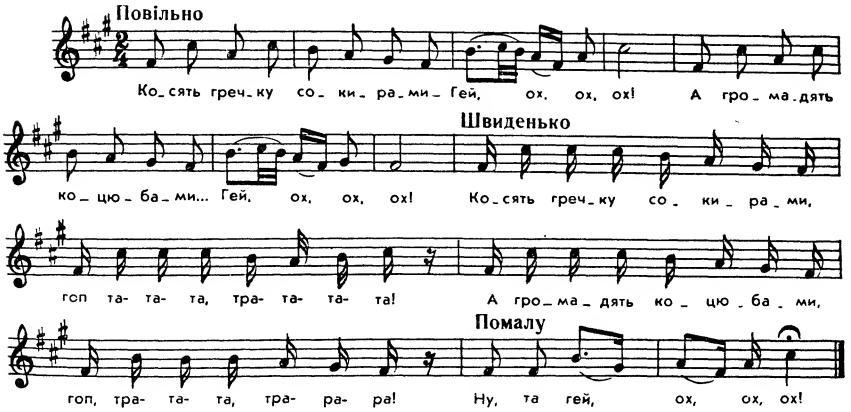

ТАМ ПІД ЛІСОМ, ДУБИНОЮ

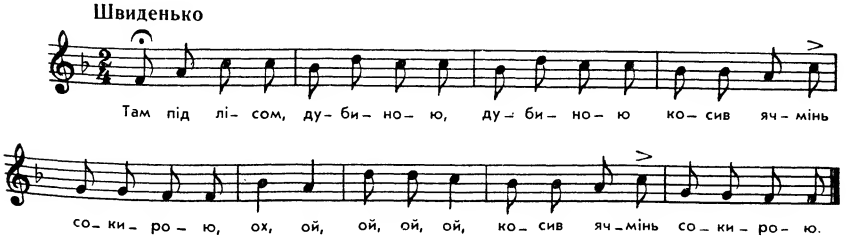

ТАМ ПІД ДУБОМ, ДУБИНОЮ

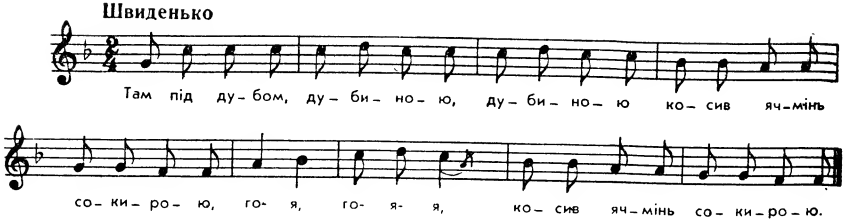

ОЙ ЗА ЛІСОМ, ЗА ДУБИНОЮ

Ой за лісом, за дубиною
Косив ячмінь сокирою,
Ой-йой, ой-йой-йой,
Косив ячмінь сокирою.

Кочергою громадила,
Ляшка д' собі принадила,
Ой-йой, ой-йой-йой,
Ляшка д' собі принадила.

Ой ти, ляшку молодий,
Хороший, чорнобривий,
Чом до мене не ходиш
Та чом мене не любиш?
Ой-йой, ой-йой-йой,
Чом мене не любиш?

Як до тебе ходити
Та як тебе любити —
В тебе двері скрипливії
Та й собаки брехливії,
Ой-йой, ой-йой-йой,
Та й собаки брехливії.

А я дверям догоджу,
Фаску масла підложу.
Ой-йой, ой-йой-йой,
Фаску масла підложу.

Я собаки прилащу,
Бохан хліба намощу,
Ой-йой, ой-йой-йой,
Бохан хліба намощу.

ОЙ ІШЛО ДІВЧА ЛУЧКАМИ

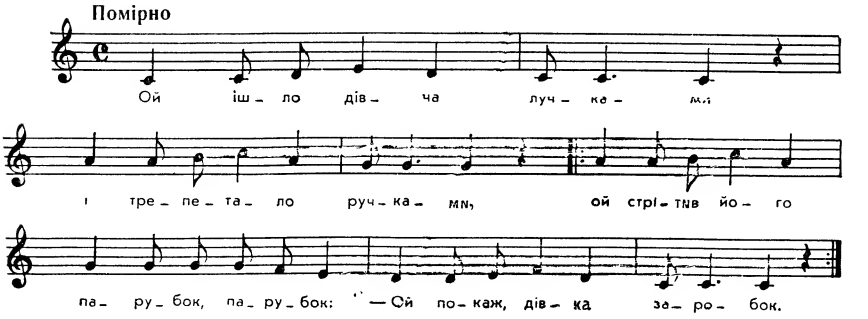

Ой ішло дівча лучками
І трепетало ручками,
Ой стрітив його парубок, парубок: } 2
— Ой покаж, дівча, заробок.

А дівча фартух піднесло
І показало, що несло:
Ой воно несло заяця, заяця } 2
Ой за півтора таляра.

— Ой я би до вас сходжував
І вашу Гандзю любував,
Так ваші двері скрипають, скрипають, } 2
Любитися нам не дають.

— Ой куплю я сой олею
Та й ваші двері полею,
Тоді ваші двері будуть стаць, будуть стаць, } 2
А ми ще будем любоваць.

ОЙ ЛІЗ ЇЖАК, ЛІЗ

Ой ліз їжак, ліз
Та й до воріт приліз.
— Стережися, мій миленький,
Бо їжак тебе з'їсть.

— Ой ти, мила моя,
Чорнобрива моя!
Коло мого ти бока
Та не бійся їжака.

— Ой ліз їжак, ліз
Та й в подвір'я приліз.
— Стережися, мій миленький,
Бо їжак тебе з'їсть.

— Ой ти, мила моя,
Чорнобрива моя!
Коло мого ти бока
Та не бійся їжака.

Ой ліз їжак, ліз
Та й до мене приліз.
— Стережися, мій миленький,
Бо їжак тебе з'їсть.

— Ой ти, мила моя,
Чорнобрива моя!
Коло мого ти бока
Та не бійся їжака.

ОЙ ВРОДИЛА ВЕРБА ГРУШІ, ЗЕЛЕНЕЄ ПРУТТЯ

Ой вродила верба груші, зеленеє пруття,
Не вір, не вір тим, що кажуть: «Дівчино, возьму тя!»
Ой як сяде коло тебе, нога в ногу креше,
А як пійде до другої, то на тебе бреше.
Попід мостом риба з хвостом, нікому ловити,
А в городі усе дурні, нікого любити.

Ой не хвастай же так дуже, що червонії рейтузи,
Бо й рейтузи погубиш, як був дурень, то й будеш.
У городі бузина, нема на їй листу,
Не цілуй, не милуй, коли нема хисту.

ОЖЕНИЦ БИ-М СЯ БАРС БИ-М РАД

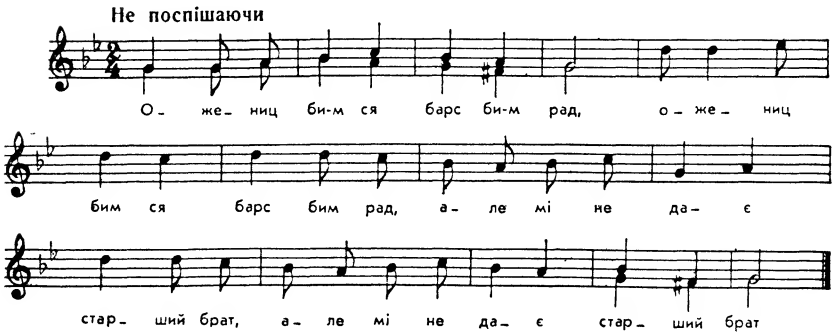

Ожениц би-м ся барс би-м рад *,
Але мі не дає старший брат.

Ожен ся, брате, воз си дві,
Котра буде кражша, буде мі.

Хибаль би я, брате, блазен бив,
Котра буде кражша, тобі дав.

Моя буде гарна, висока,
Твоя буде слєпа, без ока.

Каждому добри, лем мі злі,
Каждий має жену, лем я ні.

Каждий ся виспит в заглавку,
А я, неборачок, под лавком.

Каждий ся виспит в перині,
А я, неборачок, на сіні.

* Кожний рядок співається двічі.

ОЙ БУВ ЖЕ Я В ТИРАСПОЛІ

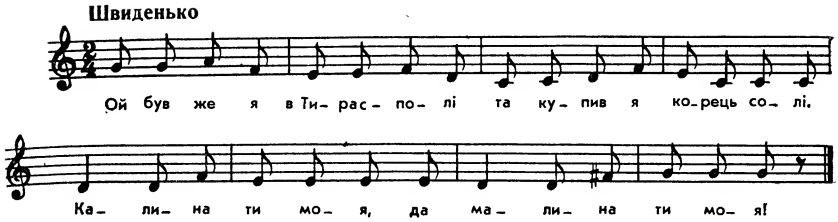

Ой був же я в Тирасполі
Та купив я корець солі.

Приспів:

Калина ти моя, да
Малина ти моя!

Та продав я корець солі,
Та купив я бараболі.

А що мені по зарібку?
Гроші маю, втеряв дівку.

Ой їхав я через Сквиру,
Здибав дівку Катерину.

Я до неї привітався,
Бо сім років не видався.

БІДА МЕНІ, ЛЮДИ, ЩО Я НЕ ЖОНАТИЙ

Біда мені, люди, що я не жонатий;
Як же далі жити буду в нетопленій хаті?

Чи де йду, чи їду — там сміху багато:
Одні кличуть мене «діду», інші дражнять «тату».

Випив раз чарчину, сміливий зробився:
Подивився на Марину — відразу влюбився.

А вона питати почала з охоти,
Чи я вмію цілувати і дрова колоти?

Як у нашім клубі музика заграла,
Взяла мене танцювати — кохання пропало.

Навчусь танцювати і колоти дрова,
Оженюся, добрі люди, клянусь, чесне слово!

А МІЙ МИЛИЙ ТАКИЙ БУВ

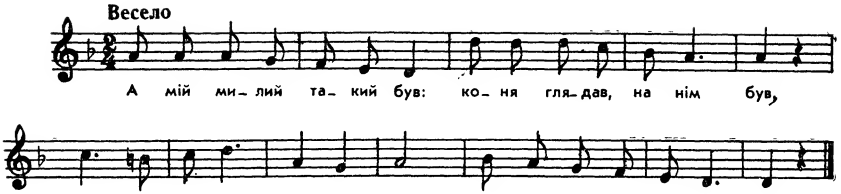

А мій милий такий був:
Коня глядав, на нім був,
Коня глядав сивого
Аж до рана білого.

А мій милий такий був:
Дрова рубав, босий був,
Дрова рубав в коморі,
Тріски збирав надворі.

ОЙ В КОЛО, В КОЛО, В КОЛО

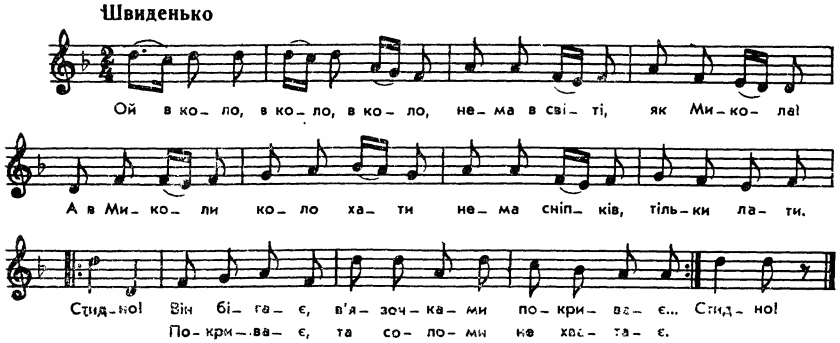

Ой в коло, в коло, в коло,
Нема в світі, як Микола!
А в Миколи коло хати
Нема сніпків, тільки лати.

Приспів:

Стидно! Він бігає, в'язочками покриває.
Стидно! Покриває, та соломи не хватає.

Як зірвалася віхола,
Знову стала хата гола,
Знов в Миколи коло хати
Не соломи, тільки лати.

Приспів:

Стидно! Він бігає, а соломи вже немає.
Стидно! Хата гола... Отакий-то наш Микола!

ОЙ ПІШОВ КОСЬМИНА, ПІШОВ ВОЛОСИНА

А

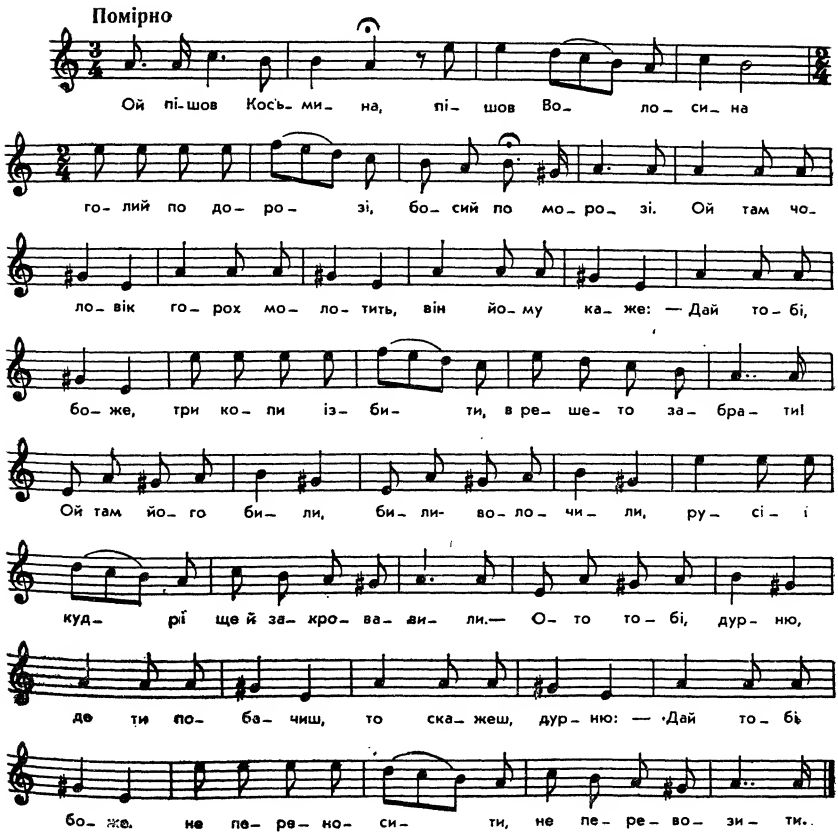

Ой пішов Косьмина, пішов Волосина
Голий по дорозі, босий по морозі.
Ой там чоловік горох молотить,
Він йому каже:
— Дай тобі боже три копи ізбити,
В решето забрати!
Ой там його били, били-волочили,
Русії кудрі ще й закровавили.
— Ото тобі, дурню, де ти побачиш,
То скажеш, дурню:
— Дай тобі боже не переносити,
Не перевозити.
Ой пішов Косьмина, пішов Волосина
Голий по дорозі, босий по морозі.
Ой там люди тіло несуть.
Він їм каже:
— Дай же вам боже не переносити,
Не перевозити!
Ой там його били, били-волочили,
Русії кудрі ще й закровавили.
— Ото тобі, дурню, де ти побачиш,
То скажеш, дурню:
— Дай тобі боже вічную пам'ять,
Царствіє небесне!
Ой пішов Косьмина, пішов Волосина
Голий по дорозі, босий по морозі.
Ой там люди до шлюбу йдуть,
Він же їм каже:
— Дай же вам боже вічную пам'ять,
Царствіє небесне!
Ой там його били, били-волочили,
Русії кудрі ще й закровавили.
— Ото тобі, дурню, де ти побачиш,
То скажеш, дурню:
— Дай тобі боже з нею шлюб узяти,
Діточок дождати!
Ой пішов Косьмина, пішов Волосина
Голий по дорозі, босий по морозі.
Ой там чоловік свиню смалить,
Він йому каже:
— Дай тобі боже з нею шлюб узяти,
Діточок дождати!
Ой там його били, били-волочили,
Русії кудрі ще й закровавили.

ЯК ПІШОВ КОСЬМИНА ГОЛИЙ ПО ДОРОЗІ, БОСИЙ ПО МОРОЗІ

Б

Як пішов Косьмина голий по дорозі, босий по морозі,
Ой там чоловік та горох молоте, а він йому й каже:
— Ой дай тобі боже сто кіп змолотити, в решето забрати!
Там Косьмина били, там Косьмина вчили,
Чорнії кудрі та й покривавили.
— Оце ж тобі, дурню, що ти нерозумний!
Як тобі трапиться такую вість бачити, так ти тоді і кажи:
— Ой дай тобі боже не перевозити, не переносити!
Як пішов Косьмина голий по дорозі, босий по морозі,
А там чоловік та яму копає, дитину ховає, а він йому й каже:
— Ой дай тобі боже не перевозити, не переносити!
Там Косьмина били, там Косьмина вчили,
Чорнії кудрі та й покривавили.
— Оце ж тобі, дурню, що ти нерозумний!
Як тобі трапиться такую вість бачити, так ти тоді і кажи:
— Царство небесне, вишній покой!
Як пішов Косьмина голий по дорозі, босий по морозі,
А там чоловік та їде вінчаться, а він йому й каже:
— Царство небесне, вишній покой!
Там Косьмина били, там Косьмина вчили,
Чорнії кудрі та й покривавили.
— Оце ж тобі, дурню, що ти нерозумний!
Як тобі трапиться такую вість бачити, так ти йому й кажи:
— Ой дай тобі боже гарну жінку взяти і вік скалатати!
Як пішов Косьмина голий по дорозі, босий по морозі,
А там чоловік та кабана смале, а він йому каже:
— Ой дай тобі боже гарну жінку взяти і вік скалатати.
Там Косьмина били, там Косьмина вчили,
Чорнії кудрі та й покривавили.
— Оце ж тобі, дурню, що ти нерозумний!
Як тобі трапиться такую вість бачити, то ти тоді й кажи:
— Ой дай тобі боже хорошенько сісти та з дітками з'їсти!
Як пішов Косьмина голий по дорозі, босий по морозі,
А там чоловік та сів собі....., а він йому й каже:
— Ой дай тобі боже хорошенько сісти, з дітками з'їсти!
Там Косьмина били, там Косьмина вчили,
Чорнії кудрі та й покривавили.
— Оце ж тобі, дурню, що ти нерозумний!

ОТА-ОТА-ТАНА, СЛУЖИВ Я У ПАНА

Ота-ота-тана, служив я у пана,
Шай дурень, бай дурень, служив я у пана. (2)

Ота-ота-тинку, заслужив я свинку,
Шай дурень, бай дурень, заслужив я свинку. (2)

Ота-ота-тасти, погнав її пасти,
Шай дурень, бай дурень, погнав її пасти. (2)

Ота-ота-тіса, погнав я до ліса,
Шай дурень, бай дурень, погнав я до ліса. (2)

Ота-ота-татки, ліг я собі спатки,
Шай дурень, бай дурень, ліг я собі спатки. (2)

Ота-ота-товки, з'їли свиню вовки,
Шай дурень, бай дурень, з'їли свиню вовки. (2)

Ота-ота-тинки. нема меї свинки,
Шай дурень, бай дурень, нема меї свинки. (2)

Ота-ота-тати, пішов я шукати,
Шай дурень, бай дурень, пішов я шукати. (2)

Ота-ота-тіса, пішов я до ліса,
Шай дурень, бай дурень, пішов я до ліса. (2)

Ота-ота-татка, в тому лісі хатка,
Шай дурень, бай дурень, в тому лісі хатка. (2)

Ота-ота-тічка, в тії хаті пічка,
Шай дурень, бай дурень, в тії хаті пічка. (2)

Ота-ота-торщик, в тії пічці горщик,
Шай дурень, бай дурень, в тії пічці горщик. (2)

Ота-ота-таша, в тому горшку каша,
Шай дурень, бай дурень, в тому горшку каша. (2)

Ота-ота-тошки, нема в мене ложки,
Шай дурень, бай дурень, нема в мене ложки. (2)

Ота-ота-шальцями, мусів їсти пальцями,
Шай дурень, бай дурень, мусів їсти пальцями. (2)

Ота-ота-тальці, попік собі пальці,
Шай дурень, бай дурень, попік собі пальці. (2)

Ота-ота-тічки, погнався до річки,
Шай дурень, бай дурень, погнався до річки. (2)

Ота-ота-тити, почав холодити,
Шай дурень, бай дурень, почав холодити. (2)

Ота-ота-татирі, а на пальцях пухирі,
Шай дурень, бай дурень, а на пальцях пухирі. (2)

ЕЙ ГОРІ СЕЛОМ ІШОВ, ЕЙ ЧОМ ДО НАС НЕ ЗАЙШОВ

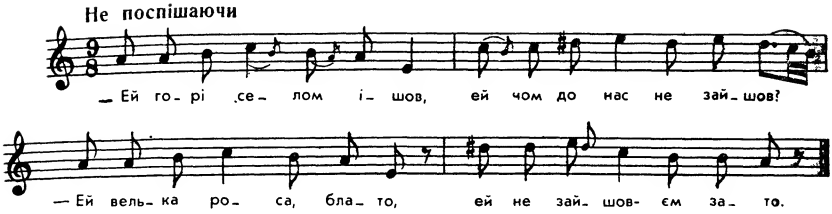

Ей горі селом ішов, ей чом до нас не за[й]шов?
Ей велька роса, блато, ей не за[й]шов-єм зато.
Ей горі селом ішов, ей два грейцарі на[й]шов,
Ей так ся ними втішив, ей аж на вербу ви[й]шов

ЖИТО, МАТИ, ЖИТО, МАТИ, ЖИТО – НЕ ПШЕНИЦЯ

А

Рухливо

Жи – то, ма – ти, жи – то, ма – ти, жи – то — не пше – ни – ця,
як дів – чи – ни не лю – би – ти, ко – ли че – пу – рить – ся?

Гей! Са – ма я не зна – ю, що ді – я – ти ма – ю:

чи пли – сти, чи бре – сти — са – ма не вга – да – ю.

Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця,
Як дівчини не любити, коли чепуриться?

Приспів:

Гей! Сама я не знаю,
Що діяти маю:
Чи плисти, чи брести — } 2
Сама не вгадаю.

Жито, мати, жито, мати, жито — не полова,
Як дівчини не любити, коли чорноброва?

На тім боці, на толоці, на кам'янім мурі
Питається козак дівки: «Чи ти йдеш за мене?»

Чи ж це тая криниченька, що голубка пила?
Чи ж це тая дівчинонька, що вірно любила?

Чи ж це тая криниченька, що голуб купався?
Чи ж це тая дівчинонька, що я женихався?

ЖИТО, МАТИ, ЖИТО, МАТИ, ЖИТО — НЕ ПОЛОВА

Б

Жито, мати, жито, мати, жито — не полова,
Як дівчини не любити, коли чорноброва?

Приспів:

Що ж я маю бідна чинити,
Коли не піду я за його,
Буде мати бити. (2)

Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця,
Чом дівчини не любити, коли чепуриться?

Ой у тебе, багатирю, воли та корови,
А у мене, молодої, тільки чорні брови.

Ой у тебе, багатирю, сукні-єдомашки,
А у мене, молодої, нема і запаски.

Журилася дівчинонька, сидя на порозі,
Всі козаки по квартирах, а мій у дорозі.

Приспів:

Що ж я маю, бідна, чинити,
Коли не піду я за його,
Буде мати бити. (2)

Ох! Ох, ох! Охо-хо! Що ж мені робити —
Як не піду за його,
Буде мати бити!

ЖИТО, МАТИ, ЖИТО, МАТИ, ЖИТО — НЕ ПШЕНИЦЯ

В

Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця,
Чом дівчини не любити, коли чепуриться?

Приспів:

Ой сама я не знаю, що чинити маю:
Чи йти, чи брести — сама не вгадаю!

Жито, мати, жито, мати, жито — не полова,
Чом дівчини не любити, коли чорноброва?

По тім боці у толоці молодії хлопці,
Мене мати не пускає, бо в чорній сорочці.

По тім боці у толоці два камені меле,
Питається козак дівки: «Чи підеш за мене?»

— Не піду, не піду, з далекого краю,
Будеш бити й знущаться — я роду не маю!

Камень меле, камень меле, а колесо креше,
Козаченько правду каже, дівчинонька бреше!

ЖИТО, МАМЦЮ, ЖИТО, МАМЦЮ, ЖИТО — НЕ ПОЛОВА

Г

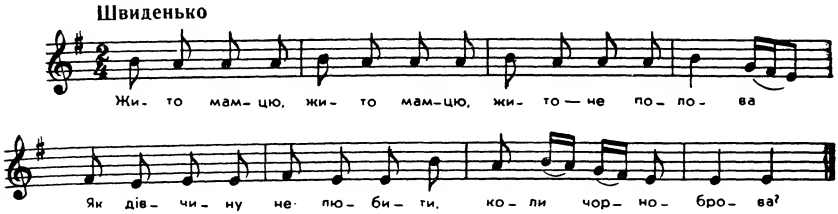

Жито, мамцю, жито, мамцю, жито — не полова.
Як дівчину не любити, коли чорноброва?

Жито, мамцю, жито, мамцю, жито — не пшениця.
Як дівчину не любити, коли чепуриться?

Жито, мамцю, жито, мамцю, жито — колосочки.
Як дівчину не любити, коли чорні очки?

Жито, мамцю, жито, мамцю, жито — не полова.
Як дівчину не любити, коли ж бо ланкова?

АБО МЕНЕ, ГРИЦЮ, ЛЮБИ, АБО МЕНЕ ЗАЛИШИ

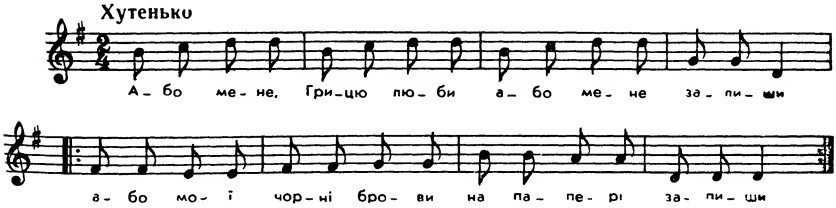

Або мене, Грицю, люби, або мене залиши,
Або мої чорні брови на папері запиши. (2)

Як не хочеш на папері — пиши на листочку,
Як у тебе, так у мене брови на шнурочку. (2)

Ти ж з мене реготіла, ти мене не хотіла,
Ти ж з мене сміялася, ти ж мені попалася. (2)

Кажуть мені кури пасти, кажуть мені хліб пекти,
Кури яйця погубили, я мусіла утекти. (2)

Утікала, утікала, так і було б утекла,
Заплуталася в кропиву та й ніженьки попекла. (2)

ПІШОВ ЖЕ Я НА ВУЛИЦЮ ТА Й ТЕПЕРА КАЮСЬ

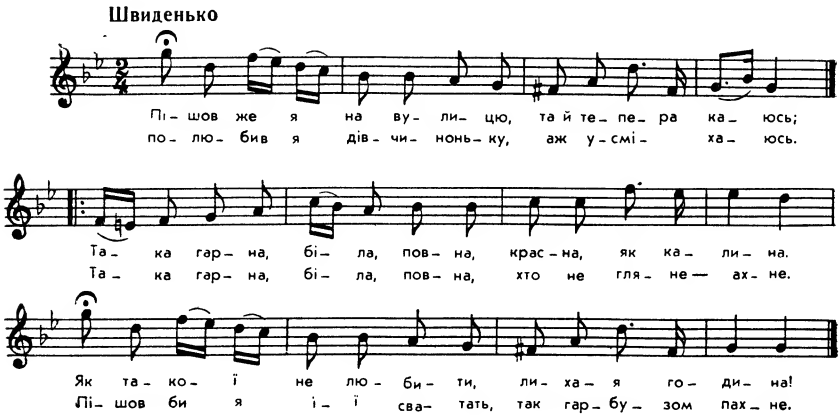

Пішов же я на вулицю, та й тепера каюсь,
Полюбив я дівчиноньку, аж усміхаюсь.

Така гарна, біла, повна, красна, як калина,
Як такої не любити, лихая година!

Така гарна, біла, повна, хто не гляне — ахне,
Пішов би я її сватать, так гарбузом пахне.

Не втається коханнячко, як у мішку шило:
Замічають люде збоку, що для кого мило.

Усі хлопці і дівчата стали говорити,
Чого став я на вулицю так часто ходити.

ЯК БУВ АНДРІЙ ПАРУБОК, ОЛЕКСАНДРА ДІВКА

Як був Андрій парубок, Олександра дівка,
Так до нього припадає, як та перепілка. (2)

Сама невеличка, рум'янії личка,
Вродливая, жартливая, як перепеличка. (2)

Сама воли запрягає, сама ними їде,
Сама його полюбила та й за нього піде. (2)

ТИ Ж МЕНЕ, ДІВКО, ЛЮБИШ

— Ти ж мене, дівко, любиш,
Я ж тебе сподобав,
Сядь же ти біля мене
І ніжечки підобгай.

Коли б козак не люб, не мил,
Не йшла дівка слідом за ним,
І слідочку не брала,
Животочку не клала...

А то козак любий, милий,
Іще к тому чорнобривий,
Хорошенько співає,
Жалю серцю завдає!

МАРУСЕНЬКА ПО ГРИБИ ХОДИЛА

Марусенька по гриби ходила,
Марусенька козублю згубила.

Приспів:

Марусенько, люблю тебе,
Марусенько, візьму тебе;
Марусенько, дай мені!
Козаченьку, жаль мені!
Марусенько, заплачу!
Козаченько, не хочу!

В Марусеньки шиті рукава:
Марусенька з чорта лукава.

В Марусеньки довгії п'яти —
Марусеньку добре займати!

В Марусеньки довгая пелена:
Марусенька чортова, не моя!

ТИ, КОЗАЧЕ, ПСЯ ПАРО

— Ти, козаче, пся паро!
Ци тя лихо напало?
Пся паро, пся паро,
Ци тя лихо напало!

А ти любиш Парашку,
З мене чиниш іграшку,
Парашку, Парашку,
З мене чиниш іграшку.

— Присяйбогу, не люблю
І любити не буду,
Не люблю, не люблю
І любити не буду.
Тільки тебе єдную
Над все життя милую,
Єдную, єдную,
Над все життя милую.
Ти, дівчино білява,
Будь на мене ласкава.

Білява, білява,
Будь на мене ласкава!
Ти, дівчино хороша,
Дай же бузи без гроша,
Хороша, хороша,
Дай же бузи без гроша.
Ти, дівчино біленька,
Будь для мене миленька,
Біленька, біленька,
Будь для мене миленька!

ОЙ У САДУ-ВИНОГРАДУ ЗАЦВІЛА ЛІЛІЯ

Ой у саду-винограду зацвіла лілія,
Тим я тебе полюбила, що мати звеліла.

Ой у саду-винограду зацвів чорнобривець,
Тим я тебе полюбила, що в батька одинець.

Ой у саду-винограду зацвіли гвоздички,
Тим я тебе полюбила, що ти невеличкий.

Ой у саду-винограду зацвіли волошки,
Тим я тебе полюбила, що чорнявий трошки.

Ой у саду-винограду зацвіли нагідки,
Полюбила козаченька, не спитала звідки.

ТА НЕ ЛЮБЛЮ Я НІ СТЕЦЬКА, НІ ГРИЦЬКА

А

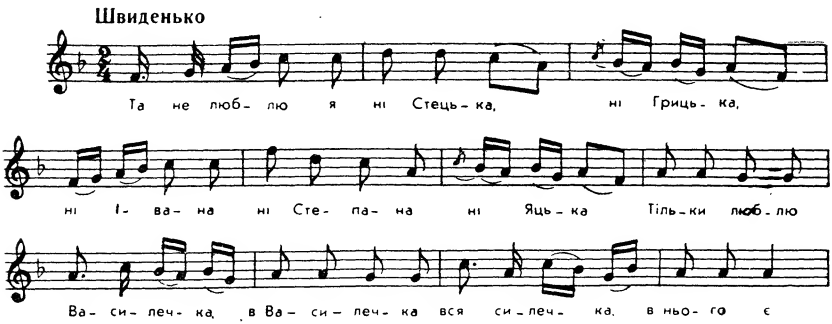

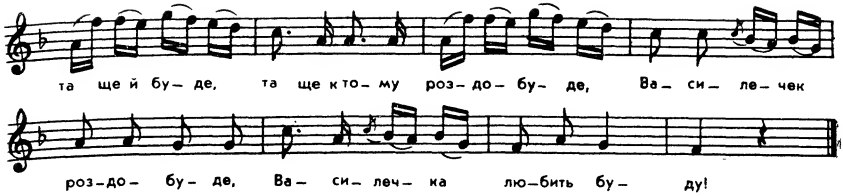

Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька,
Ні Івана, ні Степана, ні Яцька.

Приспів:

Тільки люблю Василечка,
В Василечка вся силечка,
В нього є та ще й буде,
Та ще к тому роздобуде,
Василечек роздобуде,
Василечка любить буду!

Та не люблю я ні Мусія, ні Кіндрата,
Ні Дороша-гречкосія, його брата.

Та не люблю я ні Семена, ні Платона,
Бо я дівка дуже гарна і моторна.

ТА НЕ ЛЮБЛЮ Я НІ СТЕЦЬКА, НІ ГРИЦЬКА

Б

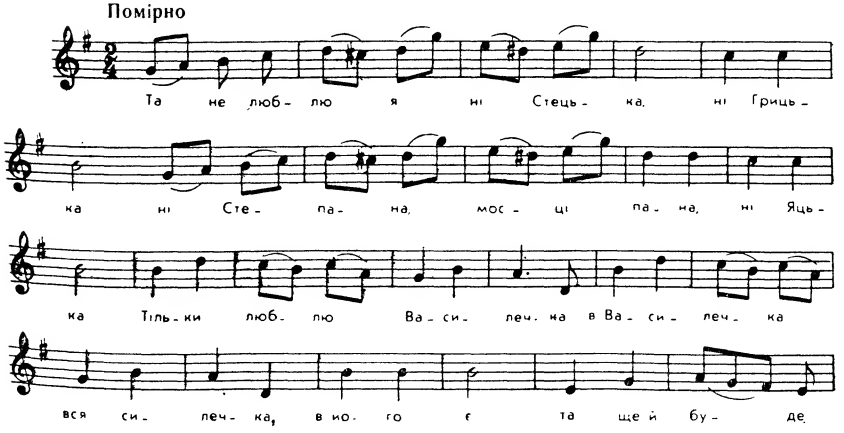

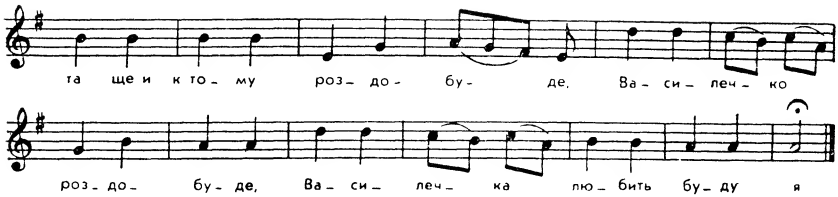

Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька,
Ні Степана, мосці пана, ні Яцька.

Приспів:

Тільки люблю Василечка,
В Василечка вся силечка,
В його є та ще й буде,
Та ще й к тому роздобуде,
Василечко роздобуде,
Василечка любить буду я.

Та не люблю я ні Давида, ні Демида,
Бо я дівка чорнявая, кругловида.

Та не люблю я ні Івана, ні Дем'яна,
Ні Федора, ні Микити, ні Лук'яна.

Та не люблю я ні Якима, ні Ігната,
Ні Корнія, ні Максима, його брата.

Та не люблю я ні Мусія, ні Дмитра,
Ні Дороша-гречкосія, ні Петра.

Та не люблю я ні Федота, ні Кирила,
Бо я дівка чорнявая, уродлива.

Та не люблю я ні Абрама, ані Кості,
Бо він сидить на покуті його мосці.

Та не люблю я ні Миколи, ні Антона,
Бо я дівка гарна і моторна.

Та не люблю я ні Михайла, ні Наума,
Бо я дівка чорнявая, свого ума.

ПІШЛА ГАНДЗЯ ПО БУРЯКИ

Пішла Гандзя по буряки,
А за нею два козаки.
А попович попереду:
— Чекай, Гандзю, куплю меду!
— Вина-меду я не п'ю,
Поповича не люблю;
А я люблю Степана,
Що похожий на пана.
Ой кивну я карим оком,
Степан ходить поза током.
Підіть мені приведіть,
Коло мене посадіть.
І свиточка білесенька,
Пригортає злегесенька!
Там-то хлопець, там-то жвавий,
Як виросте — буде бравий!
Як виросте, ожениться
І розуму набереться!
— Там-то Гандзя, там-то гожа,
Пристойная і пригожа.

ОЙ НЕНЬКО, НЕНЬКО

А

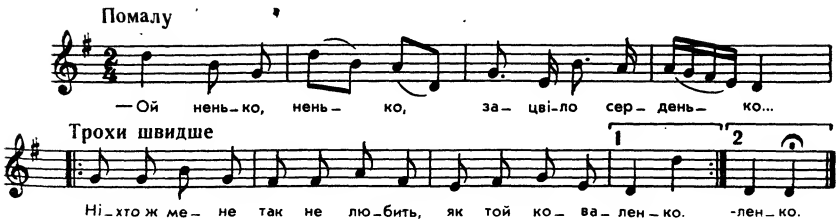

— Ой ненько, ненько,
Зацвіло серденько...
Ніхто ж мене так не любить, } 2
Як той коваленко.
Коваленко грає,
Дівчина гуляє,
Ніхто ж мої дівчиноньки } 2
Нехай не займає.

Бо хто її займе,
Біду собі знайде:
Руки, ноги переб'ю, бач, } 2
Додому не дойде.
Поїхали ковалі
Та з чужої сторони,
Що старого коваля } 2
Посадили на вола.
А старую ковалицю
Посадили на телицю,
А маленьких ковалят } 2
Посадили на телят.
Кує коваль бричку,
Заглядає в пічку,
Чи є борщ, чи є каша, } 2
Чи є в борщі штука м'яса.

А Я В СВЕЇ МАМУНЕНЬКИ

Б

А я в свеї мамуненьки
Гуляла, гуляла:
Червоною калиною
В воротях стояла.
Коли б усі калиноньці
Гілля не ломили,
Коли б меї дівчиноньки
[Г]інші не любили.
А хто її займе,
Біду собі знайде:
Києм ноги переб'ю,
Додому не зайде.

ІВАНЕ, ІВАНЕ, НЕ ХОДИ ГОРАМИ

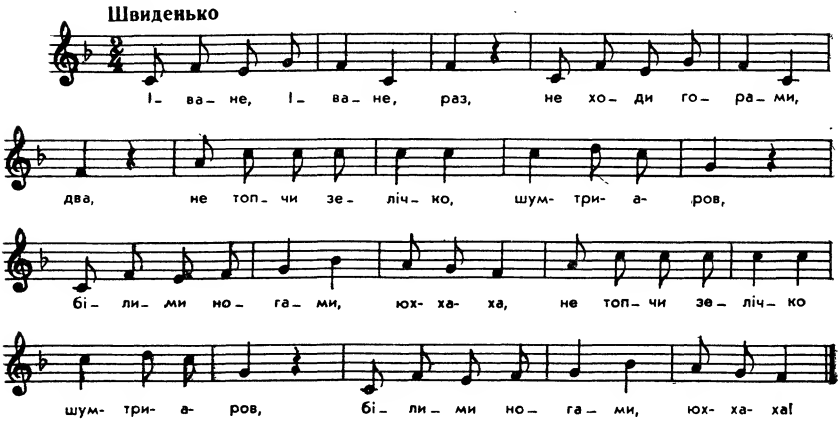

Іване, Іване, раз, не ходи горами, два,
Не топчи зелічко, шум-три-а-ров, } 2
Білими ногами, юх-ха-ха!

Бо того зелічко, раз, Маруся садила, два,
Тими годинками, шум-три-а-ров, } 2
Коли тя любила, юх-ха-ха!

Йде Іван на войну, раз, мамці наказує, два,
Най мою біляву, шум-три-а-ров, } 2
Ніхто не збиткує, юх-ха-ха!

Хто буде збитковать, раз, я то буду знати, два,
Не буду му нігде, шум-три-а-ров,
Добрий день казати, юх-ха-ха!

ОЙ ПІДУ Я ДО МЛИНА, ДО МЛИНА

А

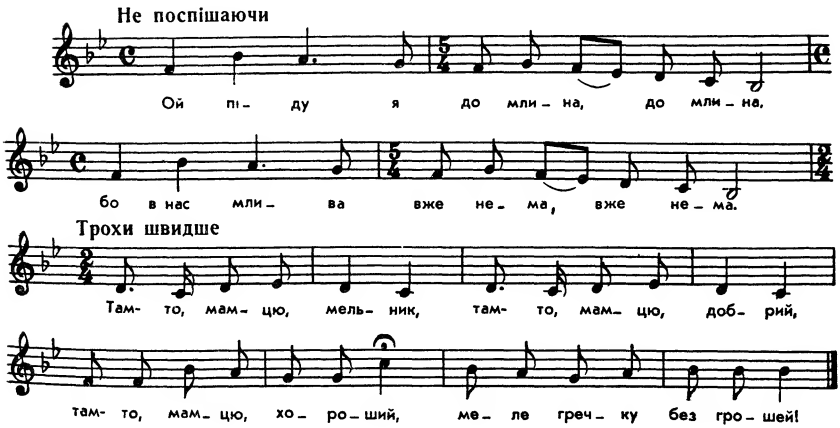

Ой піду я до млина, до млина,
Бо в нас млива вже нема, вже нема.
Там-то, мамцю, мельник,
Там-то, мамцю, добрий,
Там-то, мамцю, хороший,
Меле гречку без грошей!
Меле, меле, на кіш насипає,
Обернеться — мене пригортає.

Там-то, мамцю, мельник,
Там-то, мамцю, добрий,
Там-то, мамцю, хороший,
Меле гречку без грошей!
Меле, меле, меле, решетує,
Обернеться — мене поцілує.
Там-то, мамцю, мельник,
Там-то, мамцю, добрий,
Там-то мамцю, хороший,
Меле гречку без грошей!
Вчора дощик іспадав, іспадав,
Та й водиці напридбав, напридбав.
Грають всі потоки,
Повні вже лотоки,
Камінь меле, аж гуде —
Завтра вже мука буде!

ОЙ ПІДУ Я ДО МЛИНА, ДО МЛИНА

Б

Ой піду я до млина, до млина,
А у млині калина, калина.

Там-то, мамцю, мельник,
Там-то круподерник,

Там-то меле і дере
Ще й мірочки не бере,

Там-то меле і петлює,
Обернеться-поцілує!

Там-то, мамцю, мельник,
Там-то круподерник!

ОЙ ПІДУ Я ДО МЛИНА, ДО МЛИНА

В

Ой піду я до млина, до млина,
А у млині новина, новина.

Приспів:

Такий, мати, мельник,
Такий, мати, добрий,
Такий, мати, хороший,
Меле гречку без грошей!

Меле, меле, решетує,
Обернеться, поцілує.

В його мірка справедлива,
В його жінка чорнобрива.

Він мірочки не бере,
Як на крупці подере.

Він і гречки підсипає,
І на мене поглядає.

ОЙ ПОСЛАЛА МЕНЕ МАТИ

А

Ой послала мене мати (3)
Пшениченьку спетлювати.

— Ой мельнику, мельниченьку, (3)
Спетлюй мені пшениченьку.

— Щоб пшеничку спетлювати, (3)
Треба нічку зночувати.

— Не стане з-за цього діло, (3)
Аби мука була біла.

Ще пшениченька в мішках, (3)
А мельник у подушках.

Ще пшеничка на ковші, (3)
Мельник лізе до душі.

ВБРАЛАСЬ ГАНДЗЯ У СПІДНИЦЮ

Б

Вбралась Гандзя у спідницю
Да вступила у мельницю.
— Мельник, мельник, мельниченьку,
Змели мені пшениченьку.
— Ой як на раз,
То змелю зараз,
Ой як петлювати —
Будеш ночувати.

ОЙ ЛЬОН, ЛЬОН, ЛЬОН, КОНОПЕЛЬОЧКИ

В

Ой льон, льон, льон, конопельочки,
Занадився мельник та до мельнички:

— Ой мельничко-круподерничко,
Позич мені ступки обдирать крупки.

— Моя ступка непорожняя:
Обдирає шляхта подорожняя.

ОЙ У САДУ, У САДУ ГУЛЯЛИ КОКОШКИ

Ой у саду, у саду гуляли кокошки:
Чорнявая, білявая, дзюбатая трошки. (2)

Щоб ти мене шанував, я б тебе любила,
Ой я б тобі щосуботи кучерики змила... (2)

Кучерики змила та ще й розчесала,
Ой я б тебе, серце моє, та й поцілувала. (2)

ЖАЛО ДІВЧА, ЖАЛО ТРАВУ

Жало дівча, жало траву, цін да-ра-ра бум!
Недалеко Темешвару, цін да-ра-ра бум!
Як нажало, в'язало, на шугайка кричало:
Цін да-ра-ра, цін да-ра-ра, цін да-ра-ра бум! } 2

— Шугай, шугай з тамтой страни, цін да-ра-ра бум!
Подь мі зняти зайду трави, цін да-ра-ра бум!
— Няй ті знімать нянько, мати, не хцели тя за ня дати!
Цін да-ра-ра, цін да-ра-ра, цін да-ра-ра бум! }

Іші тя лем колисали, цін да-ра-ра бум!
Уж тя за ня шлюбовали, цін да-ра-ра бум!
Іші лем єсь гуски пасла, уж єсь в моїм серці росла,
Цін да-ра-ра, цін да-ра-ра, цін да-ра-ра бум! } 2

ЛЮБУЙ ЖЕ МЯ, ХЛОПКУ, В СТОДОЛІ НА СНОПКУ

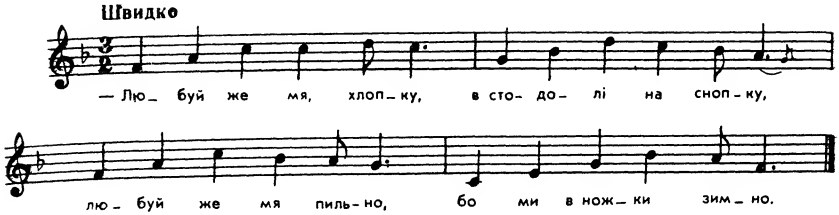

— Любуй же мя, хлопку, в стодолі на снопку,
Любуй же мя пильно, бо мі в ножки зимно.

Любуй же мя, любуй, лем мя не видавай,
Як прийдеш до корчми, близько мя не ставай.

Близько мя не ставай, палюнку не купуй,
На танець мя не бер, бо з тобов не піду.

— Палюнку пиц будеш, бо є качмарова,
А на танець підеш, бо-с фраїрка моя.

ТАМ ПОНИЖЕ СЕЛЕЧКА

Там пониже селечка
Густа вербиночка,
А хто ж єй там насадил,
Моя фраїречка.

Она ей там садила,
Я ей ямки копал,
Ой бо я ей попередом
Зо три рочки кохал.

ГЛИБОКА КИРНИЦЯ, ГЛИБОКО КОПАНА

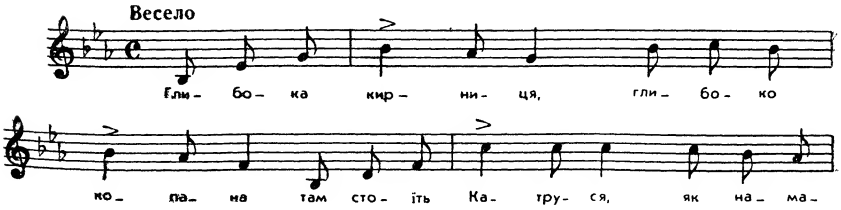

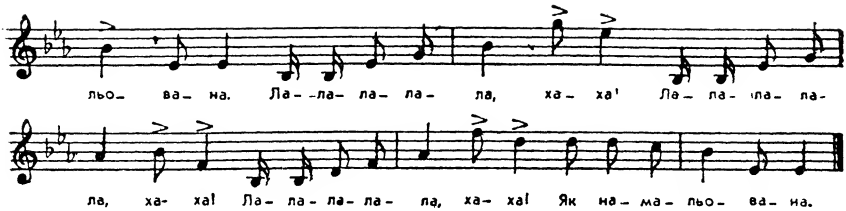

Глибока кирниця, глибоко копана,
Там стоїть Катруся, як намальована.
Ла-ла-ла-ла-ла, ха-ха, (3) як намальована.

При кирниці стала, водиці набрала,
Про свого Йвасика милого думала.
Ла-ла-ла-ла-ла, ха-ха, (3) милого думала.

Якби тя, Йвасику, на дні зобачила,
То зараз би-м туди в кирницю скочила.
Ла-ла-ла-ла-ла, ха-ха, (3) в кирницю скочила.

Найперш би вкинула цей гарний віночок,
Що я його сплела з рожевих ружечок.
Ла-ла-ла-ла-ла, ха-ха, (3) з рожевих ружечок.

Ой ні, я не скочу — кирниця глибока,
Кирниця глибока і зимна в ній вода.
Ла-ла-ла-ла-ла, ха-ха, (3) і зимна в ній вода.

ПОБАЧЕННЯ, ЗУСТРІЧІ, ПОЦІЛУНКИ

ОЙ БОЛИТЬ НЯ ГОЛОВОНЬКА ТА Й МЕЖИ ПЛЕЧИМА

А

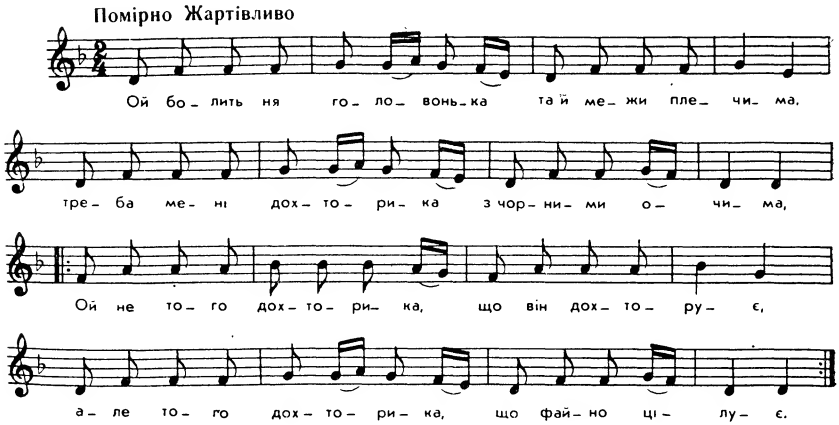

Ой болить ня головонька та й межи плечима!
Треба мені дохторика з чорними очима.

Ой не того дохторика, що він дохторує,
Але того дохторика, що файно цілує.

Ой болить ня головонька від самого чола,
Не була я із миленьким ні нині, ні вчора.

Не була я із миленьким ні вчора, ні нині,
Ой як більше вже не буду, то буде по мині.

ТА ТИ ГАДАШ, МІЙ АНДРІЙКУ

Б

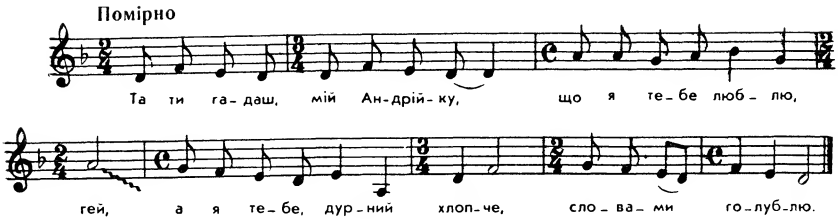

Та ти гадаш, мій Андрійку,
Що я тебе люблю, гей,
А я тебе, дурний хлопче,
Словами голублю.

Ой болить ня головонька
Та й межи плечима, ой,
Треба би ми дохторика
З чорними очима.

Та не того дохторика,
Що усіх лікує, ні,
А того дохторика,
Що гарно цілує.

Та ти мене, мій Андрійку,
Любити не мусиш, ні,
Мене Петрик поцілує,
А ти лиш укусиш.

МИЛА МОЯ, МИЛА, ЛЕМ ТІ ЄДНА ВИНА

В

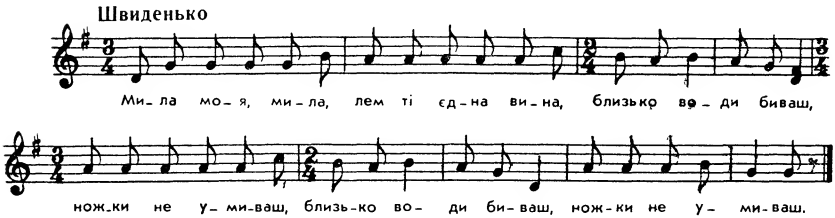

— Мила моя, мила, лем ті єдна вина,
Близько води биваш, ножки не умиваш. (2)
Кеби ти бивала дале од ярочка,
Та би ти ходила, як та циганочка. (2)
— Кеби я виділа, кого я любила,
Хоть би-м била хвора, та би-м оздравіла. (2)
Болить ня голова та й меджи плечима,
Треба мі дохтора з чорними очима. (2)
Не того мі треба, што он дохторує,
Лем мі того треба, што дівча любує. (2)

ОЙ ВИПИТИ — ТО ТО Я

Г

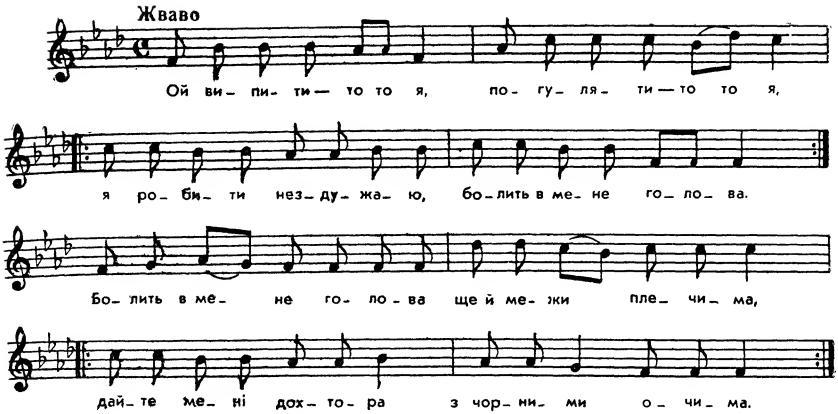

І ДОЩ ІДЕ, І ХМАРИТЬСЯ

І дощ іде, і хмариться,
В хуторі калюжа.
Не бачила миленького —
Хожу, як недужа.
Як бачила у неділю,
Сіючи шавлію,
Як бачила в понеділок,
Полючи барвінок,
Як бачила у вівторок,
Мов вже неділь з сорок,
Як бачила у середу,
Женучи у череду,
Як бачила у четвер,
Та вже і не тепер!
Як бачила у п'ятницю,
Та вже й не трапиться!
Як бачила у суботу,
Ідучи на роботу.

А Я СВОМУ МИЛЕНЬКОМУ ВИПОЛЮ БАРВІНОК

А я свому миленькому виполю барвінок,
А він мене поцілує рано в понеділок.

А я свому миленькому зроблю робіт сорок,
А він мене поцілує раненько в вівторок.

А я свому миленькому ой пасу череду,
А він мене поцілує раненько в середу.

А тепер же, мій миленький, а тепер, а тепер
Цілував-єс мні в середу, цілуй же і в четвер.

А я свому миленькому виполю пшеницю,
Цілував-єс мене в четвер, цілуй ще й в п'ятницю.

А я свому миленькому пороблю роботу,
А він мене поцілує раненько в суботу.

Тепер же я, мій миленький, маю привілію,
Цілував-єс цілий тиждень, цілуй ще в неділю.

ЗАСПІВАЙМО СОБІ

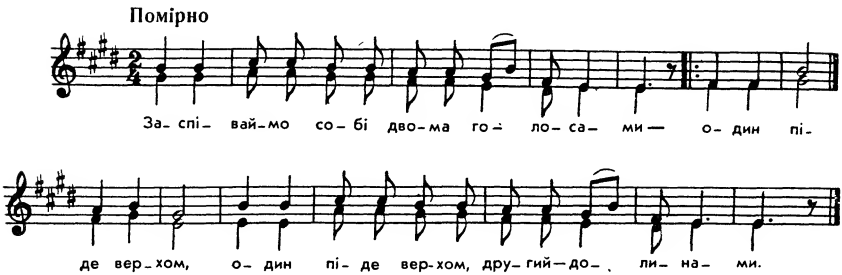

Заспіваймо собі
Двома голосами —
Один піде верхом, (2) } 2
Другий — долинами.

Цілувала би-м ся,
Аж ня серце коле;
Прийди до ня вечір, (2) } 2
Мій милий соколе!

Мій милий ганьбився,
А я не чекала —
Зажмурила-м очі, (2) } 2
Сама-м цілувала.

Закарпатські села
На ямі, на ямі,
Такі в них дівчата, (2) } 2
Як намальовані.

Маляр їх мальовав,
Токарі точили,
Вби їх закарпатські (2) } 2
Легіні любили.

НА ГОРОДІ ЖОВТА ЧІЧКА

На городі жовта чічка —
Нема ж мого огроднічка,
Нема, нема і не буде,
Він за мене не забуде.

З-під явора вода тече
Та на моє біле плече,
Та на моє біле тіло
З-під явора цяпотіло.

За вороти сука бреше,
Через гору любка чеше,
Ой ци чеше, ци не чеше,
Відай, сука дурно бреше.

ЯК ХОЧЕШ, МИЛЕНЬКИЙ, ДО МЕНЕ ХОДИТИ

Як хочеш, миленький, до мене ходити,
А мушу ті, мушу значок положити.

Як буде солома, буде тато вдома,
Як буде сіно, можеш іти сміло.

ОЙ ВІЗЬМУ Я САРДАЧОК НА ПЛЕЧІ

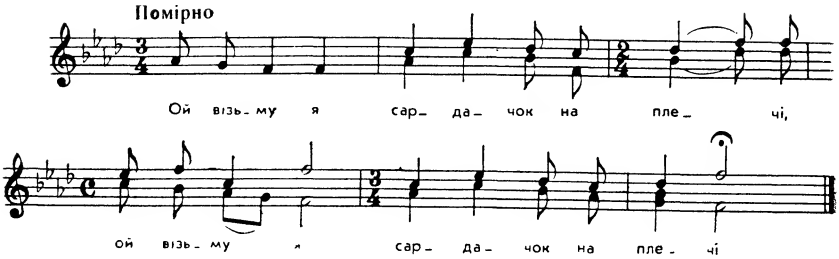

Ой візьму я сардачок на плечі *
Та й піду я до дівчини ввечір.
Приїхав я під нові ворота —
Зносить мене під хату охота.
Приїхав я під біленькі стіни —
Мало що ня собаки не з'їли.
— Гуджя, гуджя ви в солому спати.
А вас, милий, просимо до хати.
Роздягайтеся, кудрявці, по лавці,
Най сідають нові закоханці.

ОЙ ЗДОРОВА, ДІВЧИНО

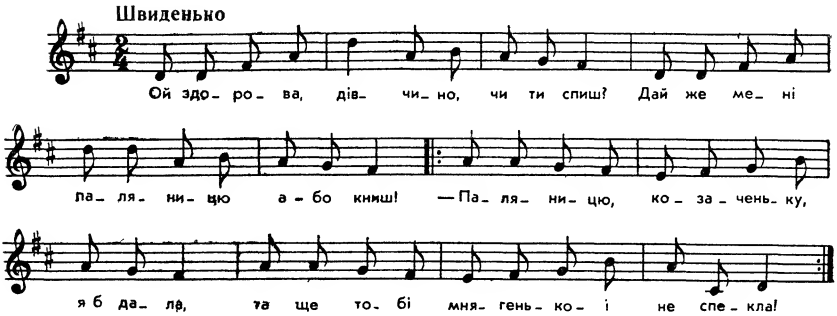

— Ой здорова, дівчино,
Чи не спиш?
Дай же мені паляницю
Або книш!

* Кожний рядок повторюється.

— Паляницю, козаченьку,
Я б дала,
Та ще тобі мнягенької
Не спекла!
— Ой відчини, дівчино,
Відчини!
Сама собі славоньки
Не чини!
— А я тії славоньки
Не боюсь:
На три замки від напасті
Зачинюсь!

МОЯ ФРАЇРЕЧКА

Моя фраїречка
Вельки циганечка,
Казала мі прийти,
Сама двері замкла,
Мотузком підперла,
Кийом зав'язала,
Так ся моя мила
Твердо замикала.

ЧОРНОМОРЕЦЬ, МАТІНКО, ЧОРНОМОРЕЦЬ

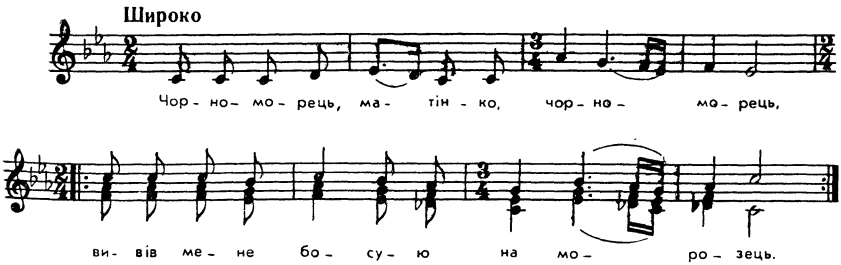

Чорноморець, матінко, чорноморець,
Вивів мене босую на морозець. (2)

Вивів мене босую та й питає:
— Чи є мороз, дівчино, чи немає? (2)

— Ой нема морозоньку, тільки роса,
А я, молодесенька, стою боса. (2)

Простояла ніченьку, простояла другу,
Бо я тебе, чорноморець, люблю дуже. (2)

А НА ГОРІ СНІГ ЛЕТИТЬ, СНІГ ЛЕТИТЬ

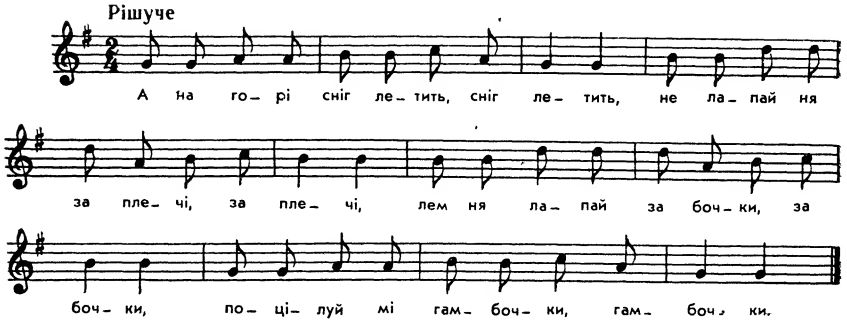

А на горі сніг летить, сніг летить,
Не лапай ня за плечі, за плечі,
Лем ня лапай за бочки, за бочки,
Поцілуй мі гамбочки, гамбочки.

ОЙ НАДОБРАНІЧ, АХ, ТА ЧИ ЧУЄШ

— Ой надобраніч, ах, та чи чуєш,
З ким же ти сесю нічку ночуєш?
— З богом, з богом та й сама з собою,
Як прибудеш, мій миленький, буду з тобою.
Ах прийди, прийди та й не забуди!
— А хто ж мені надгородить та за мої труди?
— Сама ж бо я тобі труди надгороджу,
Сорок і пять раз тя поцілую,
Що любого і милого, тоє ті дарую.

ОЙ ВАЖУ Я, ВАЖУ

А

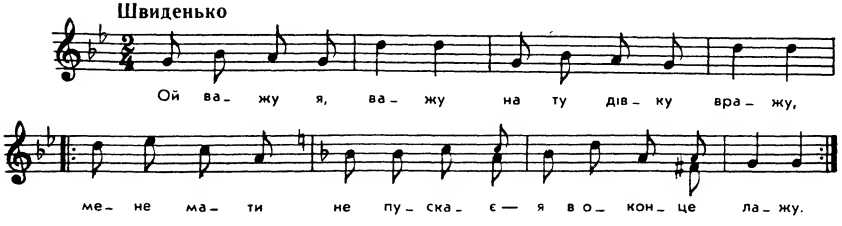

ОЙ ВАЖУ Я, ВАЖУ

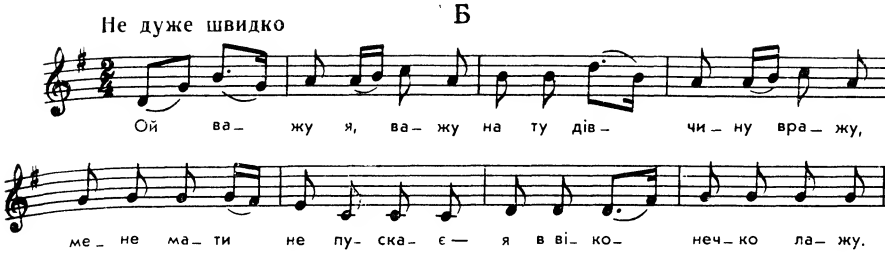

Ой важу я, важу
На ту дівчину вражу,
Мене мати не пускає,—
Я в віконечко лажу.

Не ходи через лід,
Бо увалишся,
Ой люби, козаченьку,
Коли важишся.

Ой люби, козаченьку,
Поможи тобі, боже,
Ой цілуй, моє серце,
Поки сон тебе зможе.

Через греблю стежечка,
Нема мого сердечка,
Кличу, кличу — не чує,
Нехай здоров ночує.

Через греблю стежечка,
Нема мого сердечка,
Кличу, кличу — да й не йде,
Нехай же він пропаде.

НА ТАРІЛЦІ ТРИ ЛИНИ

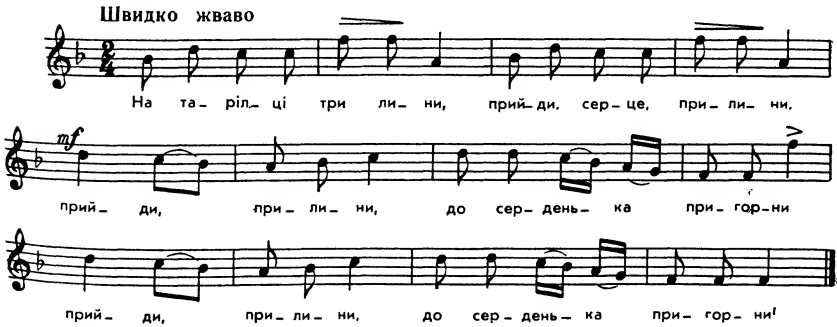

На тарілці три лини,
Прийди, серце, прилини,
Прийди, прилини,
До серденька пригорни! } 2

Чумарочка рябесенька,
Пригортайся злегесенька,
Той мене пече, ріже,
Що не люблю,— в вічі лізе.
Той мене порива,
Кого люблю, та й нема.

Один оженився,
Другий утопився,
А третього чорти взяли, } 2
Щоб не волочився.

Ой не ходи по льоду,
Бо завалишся,
Чи ти ж мене вірно любиш, } 2
Чи ти чванишся?

Як я тебе не люблю,
Скарай мене, боже,
Буду тебе цілувать, } 2
Поки сон не зможе.

І націлувався,
І намилувався,
Як у саду соловей } 2
Та й нащебетався.

Соловейко щебетав,
Зозуля кувала,
Бодай же ти не дождав, } 2
Щоб я цілувала.

ХОДИВ, ХОДИВ ПО ТОКУ

Ходив, ходив по току
Та і в ямку упав;
Любив, любив багатую
Та й убогую взяв.
Багатая, губатая,
Вона дуже пишна;
Убогая красивая,
Як у саду вишня.
З багатою ночував
Та й горя набрався.
З убогою ночував
Та й націлувався.
Та й націлувався,
Та й намилувався,
Як у саду соловейко
Та й нащебетався.
Соловейко щебетав,
Зозуля кувала.
Бодай же ти не діждав
Щоб я цілувала.

ОЙ МАТИ МОЯ

Ой мати моя,
Люблю Гриця-коваля.
Я до печі, він за плечі:
Щебетушко моя!

І люблю, і піду,
І поможи, боже!

Буду його цілувать,
Поки сон ізможе.

Вже ж націлувався,
Вже ж намилувався,
Як у саду соловей
Та й нащебетався.

ГЕЙ, ТАМ НА ГОРІ ТЕРНИНА

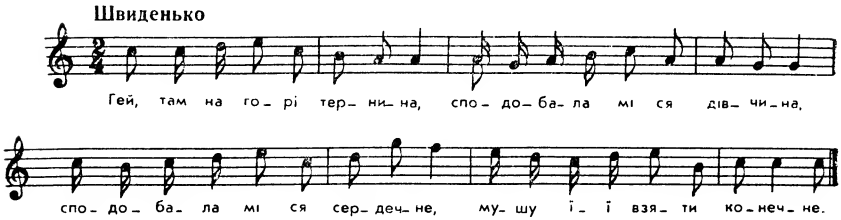

Гей, там на горі тернина,
Сподобала мі ся дівчина,
Сподобала мі ся сердечне,
Мушу її взяти конечне.

Гей, слухай, дівча, як ся маш,
Гей, ци мі свої гамбці даш,
Бо то твоя гамбця, яко м'юд,
Аж ся за ній хлопці б'ют.

ТЕЧЕ ВОДИЧКА З-ПІД ЯВОРІЧКА ЛЕДОВА

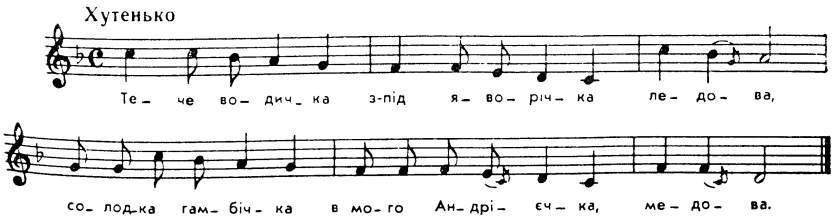

Тече водичка з-під яворічка ледова,
Солодка гамбічка в мого Андрієчка, медова.
Не хочу маку ани пастернаку з олійом,
Лем піду спатоньки до комороньки з Андрійом.

ЯКБИ ТІЇ НЕ ТИНИ ТА НЕ ПЕРЕТИНКИ

Якби тії не тини та не перетинки,
Ходив би я до дівчини щодня, щогодинки!
Якби тії не тини та не перелази,
Ходив би я до дівчини у день по три рази!
Перелазив через тин, через огороди,
Заплутався в гарбузику та й наробив шкоди.
— Добривечір, старі люде! А що з того буде?
Виплутайте з гарбузини, то й шкоди не буде.

ОЙ СПАЛА Я НА СЄНЄ

А

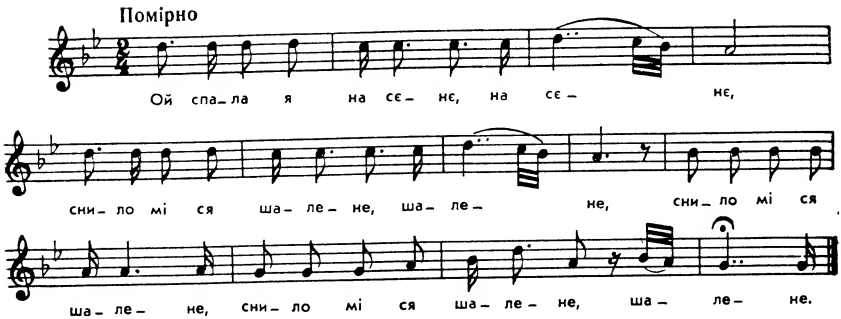

КЕД Я СПАЛА НА ШЄНЄ, НА ШЄНЄ

Б

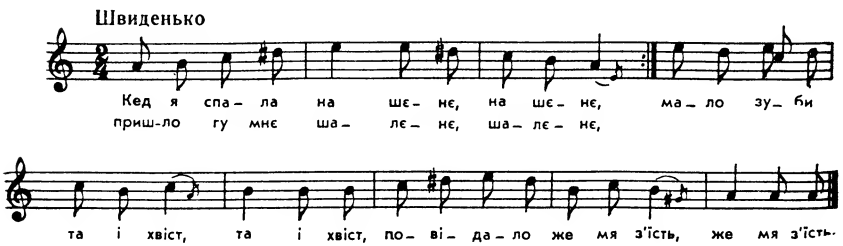

Кед я спала на шєнє, на шєнє,
Пришло гу мнє шалєнє, шалєнє,
Мало зуби та і хвіст, та і хвіст,
Повідало, же мя з'їсть, же мя з'їсть.

А оно мя не з'їло, не з'їло,
Лем за личко вкусило, вкусило.
А на личку не знати, не знати,
Лем тот брушок чубатий, чубатий.

КАЗАВ МІ БАТЕНЬКО ПІГНАТИ КОЗИ

Казав мі батенько пігнати кози
В зелену дуброву, в густії лози.

Кричала, лаяла дідьчая мати,
Збудила з світання, не дала спати.

Заснув я так кріпко, спав три години,
А все ж то, матінко, з дідьчой причини.

Підведу голову, продру оченьки,
Побачу, що нема ж моєї козоньки.

Бігаю по лісі сюда — не туда,
Назад ся вертаю, не знаю, куда;

Оглянуся й бігну прудко до ліса,
Чи їй не ззіли вовки до біса?

Бігаю по лісі, собою нуджу,
Щось лежить під садом, здалека виджу.

Побачу і зблизька дівчину сплячу,
Не смію збудити, тільки не плачу.

І стисну дівчині білі рученьки,
Оглянеться, отворить чорні оченьки.

Кричала, лаяла, я не лякався,
Най же оченька націлувався.

ВІДПРАВИЛА МЕНЕ МАТИ

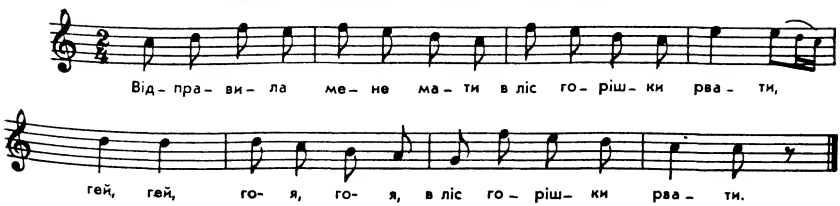

В ЛІС ЗЕЛЕНИЙ ПО ГОРІШКИ ВРАНЦІ Я ХОДИЛА

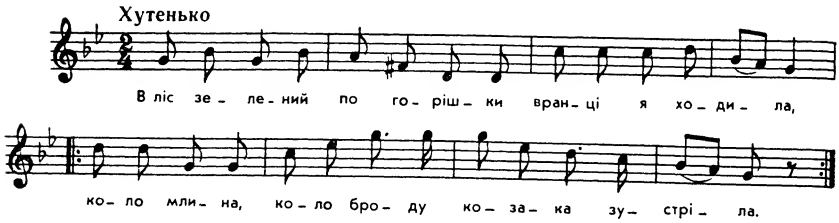

В ліс зелений по горішки вранці я ходила,
Коло млина, коло броду козака зустріла.
А в тім лісі є горішки, де достать їх тільки,
А він візьме та й підніме дівчину до гілки.
Як нарву я ті горішки, жменю розсипаю,
Щоб не впасти, козакові шию обіймаю.
Вечір прийде, то додому треба вже вертатись,
Як загляне мати в торбу, буде дивуватись.
— Цілий день ти працювала, де твої горішки?
А чи, може, не постигли, що в торбі їх трішки?

ОЙ КРИКНУВ СТАРИЙ ТА Й НА МАЛОГО

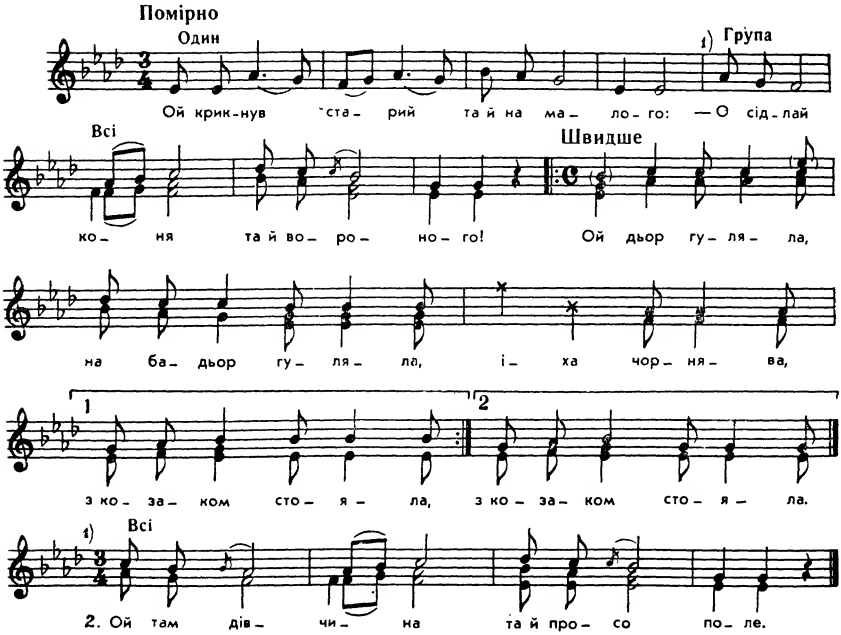

Ой крикнув старий та й на малого:
— Осідлай коня та й вороного!

Приспів:

Ой дьор гуляла,
На бадьор гуляла, } 2
І-ха, чорнява,
З козаком стояла.

Та й поїдемо й у чисте поле,
Ой там дівчина та й просо поле.
Та й просо поле, а гречку в'яже,
Ой вона мені та й правду скаже.

КОСИВ ІВАН СПІЛУ ГРЕЧКУ

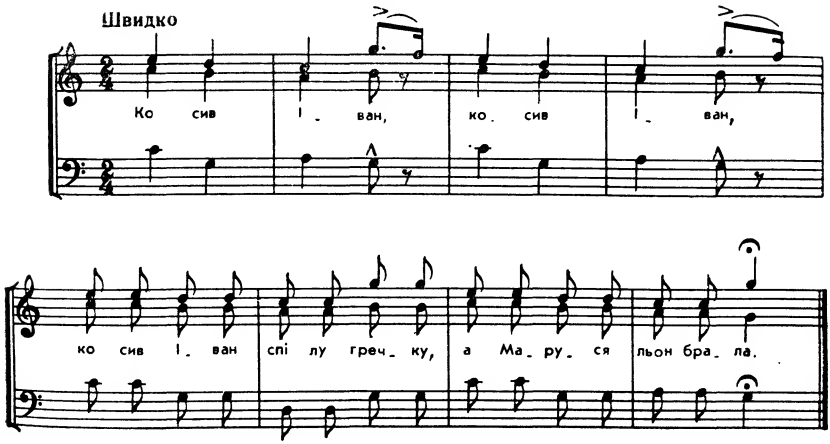

Косив Іван (3) спілу гречку,
А Маруся (3) льон брала,
А Маруся (3) льон брала,
На Івана (3) моргала.
— Кидай, Ваня, (3) кидай скоро,
Кидай, серце, (3) косить гречку,
Іди до мене (3) льону брать!
Іди до мене (3) льону брать,—
Люблю з тобою (3) жартувать.
Набрав Іван (3) горсточку,
Взяв Марусю (3) за ручку,
Увів її (3) у долину,
Під червоную (3) калину.

ІДУ Я, СКАЧУ Я ПО ЛЕН, ПО ЛЕН

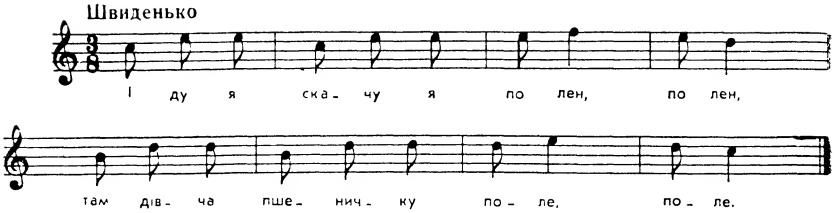

Іду я, скачу я по лен, по лен,
Там дівча пшеничку поле, поле.

Полола пшеничку та й в бір, та й в бір,
За нею хлопчина, як звір, як звір.

Стулився, згорбився, як лис, як лис,
Дівчину до меджи притис, притис.

— Що ж тобі, дівчино, жалю, жалю,
Што я тот ложечок зламлю, зламлю?

Чересло в борозді скручу, скручу,
Я тебе, дівчино, вяти мушу.

ПОДАРУНКИ

ОЙ БАЧИВ Я, БАЧИВ ТУ ДІВЧИНУ ЛАДНУ

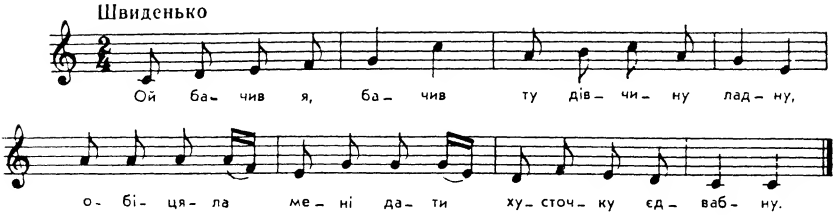

Ой бачив я, бачив ту дівчину ладну,
Обіцяла мені дати хусточку єдвабну.

Обіцяла дати, казала чекати,
А я стояв цілий тиждень коло її хати.

Не так коло хати, коло теї кучі,
Витоптав я чобіточки, погубив я внучі.

ОЙ ВАСИЛЮ, ВАСИЛИНО

— Ой Василю, Василино,
Наше поле не сіяне,
А нас тільки двоїчко —
Любімося, сердечко!
Ой Василю, Василю,
Купи мені намистечко
На білую шию;

А я тобі, Василю,
Сорочечку пошию —
Хоч пошию, не пошию,
Люби, серце Василю.
— Цур його матері,
Яка дженджуриста:
Купив за шаг стьожечку,
Ще хоче й намиста!

ЯК ПОЇХАВ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ ДО РІДНІ

Як поїхав мій миленький до рідні,
Купив мені чобіточки —
Ось вони на мені,
Щоб я йому правду казала,
Щоб я його серденьком звала.

Чобіточки на мені, на мені
І вся правда при мені, при мені.
І не буду правди казати,
І не буду серденьком звати.

Як поїхав мій миленький до рідні,
Купив мені хустиночку —
Ось вона на мені,
Щоб я йому правду казала,
Щоб я його голубчиком звала.

Хустиночка на мені, на мені,
І вся правда при мені, при мені.
І не буду правди казати,
І не буду голубчиком звати.

Як поїхав мій миленький до рідні,
Купив мені коралики —
Ось вони на мені,
Щоб я йому правду казала,
Щоб я його сколоньком звала.

Коралики на мені, на мені
І вся правда при мені, при мені,
І не буду правди казати,
І не буду соколоньком звати.

ОЙ ЧОМУ ТИ, РИНДЮ

— Ой чому ти, Риндю,
На весілля не йдеш?
— Не йду, козаченьку, не йду,
Не йду, голубочку, не йду.

— Ой відей ти, Риндю,
Хустинки не маєш?
— Нема, козаченьку, нема,
Нема, голубочку, нема.

— А я Риндю люблю
Та й хустинку куплю.
— Купи, козаченьку, купи,
Купи, голубочку, купи.

— Ой чому ж ти, Риндю,
На весілля не йдеш?
— Не йду, козаченьку, не йду,
Не йду, голубчику, не йду.

— Ой відей ти, Риндю,
Коралів не маєш?
— Нема, козаченьку, нема,
Нема, голубочку, нема.

— А я Риндю люблю,
Коралики куплю.
— Купи, козаченьку, купи,
Купи, голубочку, купи.

— Ой чого ти, Риндю,
На весілля не йдеш?
— Не йду, козаченьку, не йду,
Не йду, голубочку, не йду.

— Ой відей ти, Риндю,
Спідничку не маєш?
— Нема, козаченьку, нема,
Нема, голубочку, нема.

— А я Риндю люблю
Та й спідничку куплю.
— Купи, козаченьку, купи,
Купи, голубочку, купи.

— Ой чого ти, Риндю,
На весілля не йдеш?
— Не йду, козаченьку, не йду,
Не йду, голубочку, не йду.

— Ой відей ти, Риндю,
Черевик не маєш?
— Нема, козаченьку, нема,
Нема, голубочку, нема.

— А я Риндю люблю,
Черевички куплю.
— Купи, козаченьку, купи,
Купи, голубочку, купи.

ПІШОВ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ НА ВОЛИ, НА ВОЛИ

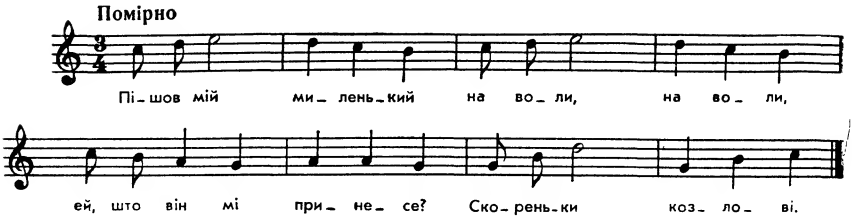

Пішов мій миленький на воли, на воли,
Ей, што він мі принесе? Скореньки козлові.

Пішов мій миленький на овці, на овці,
Та што він мі принесе? Перстенек на руці.

Пішов мій миленький горці дротувати,
Ой та я за ним піду пінязі збирати.

Пішов мій миленький горі чертежиком,
Ой а я так мишліла, же то жид з кошиком.

А ГНАЛИ ГУРАЛЕ ОВЦЕ, ОВЦЕ

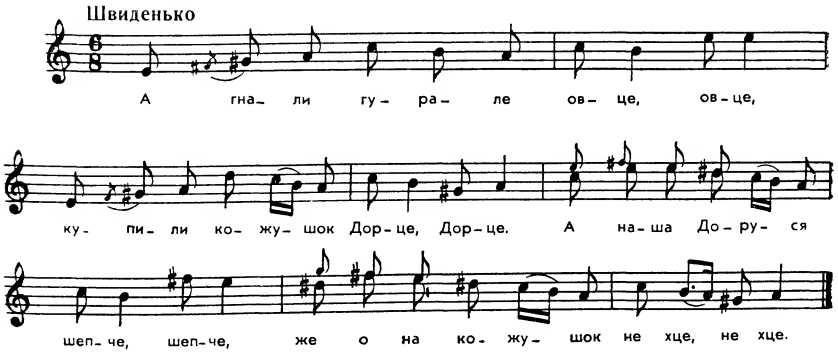

А гнали гурале овце, овце,
Купили кожушок Дорце, Дорце,
А наша Доруся шепче, шепче,
Же она кожушок не хце, не хце.
Ани ти, Дорусю, не шепч, не шепч,
Бо ти тот кожушок роздреш, роздреш;
Бо ти ся на осінь видаш, видаш,
То ти ся кожушок придаст, придаст.

А ПОНИЖЕ АНДРІВКИ

А

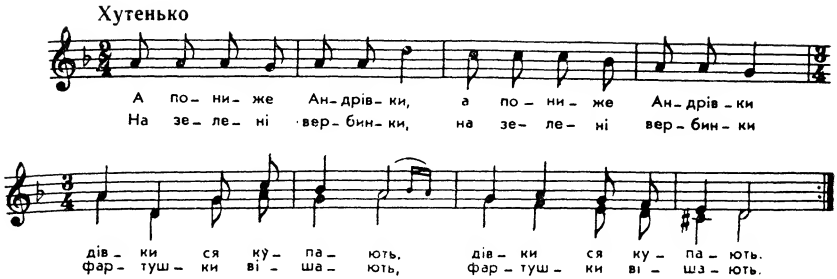

А пониже Андрівки *
Дівки ся купають,
На зелені вербинки
Фартушки вішають.
Ей, йа тоті фартушки
З білими краями,
Бо андрівські дівчата
З чорними очами.
Кеби тоті очечка
В крамі продавали,
То і я би купила
Свому фраїрові.
І ще би-м му купила
Перстеник на палець,
Жеби ся му миготав,
Як піде на танець.
І ще би-м му купила
Піщалку кленову,
Жеби собі запискал,
Як піде додому.
І ще би-м му купила
Скірні з острожками,
Жеби собі черкотав
Горі Кошицями.
І ще би-м му купила
Гадвабну хустечку,
Жеби собі пам'ятав,
Же ма фраїречку.

НА ЗЕЛЕНІЙ УБОЧІ

Б

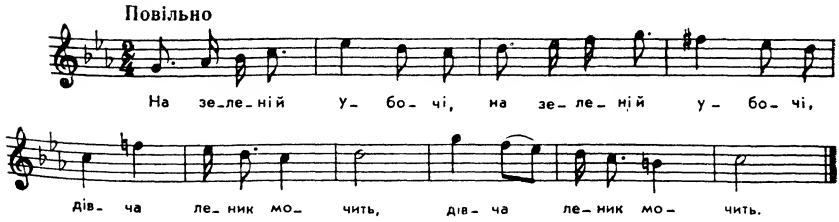

* Кожний рядок повторюється.

На зеленій убочі *
Дівча леник мочить.
Шугай ся му припатряв,
Ци ма чорні очі.

Жеби такі очата
В крамі продавали,
То би собі дівчата
Хлопцям купували.

І я би ся купила
Свому фраїрові,
Жеби ся му чорніли,
Яко гавранові.

Іще би-м му купила
Хусточку єдвабну,
Жеби собі припомнув,
Же ма милу ладну.

Іще би-м му купила
Перстеник на палець,
Жеби ся мі миготав,
Як піде на танець.

Іще би-м му купила
Скірні з острошками,
Жеби собі забренькав
Меджи паробками.

Іще би-м му купила
Перко за шапочку,
Жеби собі пам'ятав,
Же ма фраїрочку.

ОЙ ПІШЛА Я ПО СУНИЧКИ У ЛІС

Ой пішла я по сунички у ліс,
Причепився до мене рябий біс.

— А ти, дівко, не журись, не плошай,
Та червонії сунички збирай.

Він до мене близенько підсів
І хотів мені дать відро слив.

Дурна була, коли слив не брала,
Гуляючи б смоктала, смоктала.

Так і він, не взяв його кат,
Замість слив мені в руку дукат.

Ну, дукат, я взяла, я взяла
І рудого біса обняла, обняла.

Кожний рядок повторюється.

МАТЕРИНСЬКІ Й БАТЬКІВСЬКІ ОСТОРОГИ ТА ВТРУЧАННЯ

ТЕЧЕ ВОДА КАЛАМУТНА

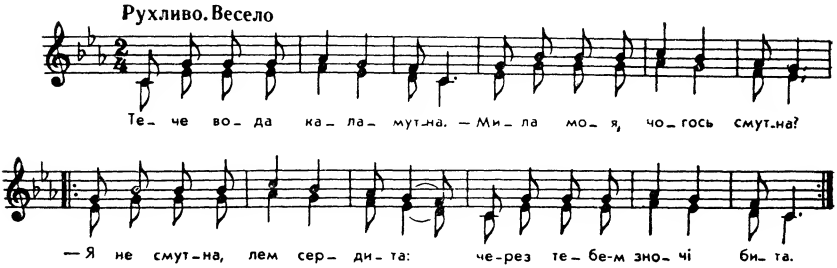

Тече вода каламутна.
— Мила моя, чого-сь смутна?
— Я не смутна, лем сердита,
Через тебе-м зночі бита. } 2

Била мене мамка зночі
За Йванкові карі очі,
Ще й казала — буде бити,
Щоб Йванка не любити. } 2

А я Йванка так любую,
Де ся стріну, там цілую.
Ой Іванку, серце моє,
Не є таких, як ми двоє? } 2

Мамко моя, зроб ми дащо,
За Іванком дуже тяжко.
Мені мати ворожила —
Взяла тичку та й набила. } 2

Мамко моя солоденька,
І ти була молоденька,
Ти ходила так за няньком, } 2
Як я тепер за Іванком.

Тобі було добре, мати,
Між своїми вибирати:
Ти любила мого нянька, } 2
Я люблю чужого Йванка.

Ой якои ми в'єдно жили.
Нам би люди завиділи,
Бо ми такі паровані, } 2
Як горнятка мальовані.

Тече вода коло села,
А дівчина вже весела:
Любилися, кохалися — } 2
Через рочок побралися.

МАТИ ДОЧКУ НАУЧАЛА

Мати дочку научала,
Щоб вона пізно не гуляла,
Щоб пізненько не гуляла,
Щоб гарненько не вдягалась
І ні з ким щоб не кохалась.

— Згадай, мамцю, сама собі,
Як ти була в такій добі,
Чи ти гарно не вбиралась,
І ні з ким ти не кохалась?

— Пригадую сама собі,
Як я була в такій добі,
То я гарно вбиралася,
З трьома разом кохалася:
То Кирило, то Гаврило,
На кого глянь — душі милс

ОЙ ДЕ Ж ТИ СІ ЗАБАВИЛА, ГАНУНЮ, ГАНУНЮ

— Ой де ж ти сі забавила, Гануню, Гануню?
— На Дунаю хусти прала, мамуню, мамуню.
— Ой що ж ти там заробила, Гануню, Гануню?
— Сороківця біленького, мамуню, мамуню.
— Де ж ти єго та й поділа, Гануню, Гануню?
— З парубками прогуляла, мамуню, мамуню.
— Буду я те, доню, бити, Гануню, Гануню!
— І ти таков, нене, була, мамуню, мамуню.

ТОТ МІЙ, ТОТ МІЙ

А

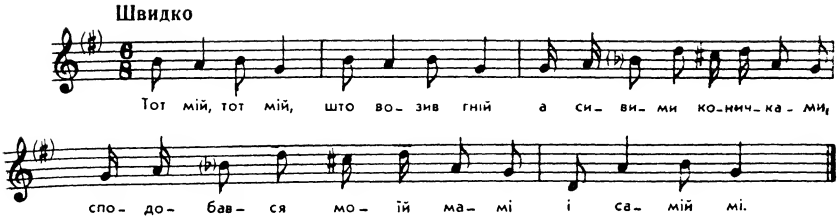

ТА Й ТОТО МІЙ, ЩО ВЕЗЕ ГНІЙ В ЧОРНІМ КАПЕЛЮСІ

Б

Та й тото мій, що везе гній в чорнім капелюсі.
Сподобався моїй мамі та й мені, псяюсі.
Та й тото мій, що везе гній в сивій сардачині:
Сподобався моїй мамі та й мені, дівчині.
Била мене моя мамка, а я то забула.
— Не бий мене, моя мамко, бо й ти така була.
Била мене моя мамка в плечі кулаками,
Щоби я ся не любила з тими двораками.
Бо дворак-неборак не хоче робити,
Лиш від стайні до пекарні люльку запалити.

КОЛО РІЧКИ, КОЛО БРОДУ СОВА ВОДУ ПИЛА

Коло річки, коло броду сова воду пила;
Юва, юва, йо хо-хо-хо, сова воду пила.

Ой там мати свою дочку коромислом била;
Юва, юва, йо хо-хо-хо, коромислом била.

— Ой ти, доню, ти, Галино, хоть трохи покайся;
Юва, юва, йо хо-хо-хо, хоть трохи покайся.

То й у того Степанчика та й так не влюбляйся;
Юва, юва, йо хо-хо-хо, та й так не влюбляйся!

ОЙ МАТИ, ЛЮБЛЮ ГРИЦЯ

А

Ой мати, люблю Гриця,
Вечеряти не хочеться!

Приспів:

Ой нене, не бий мене,
Люблю Гриця і він мене!

І не буду обідати,
Аби Гриця одвідати!

Ой матінко, черешенько,
Води мене хорошенько.

Щодня в білій сорочці,
Щоб любили мене хлопці!

Ой устану я раненько
Да змиюся я біленько,

Ой завину папільоти —
Прийде Гриць на зальоти!

Муку сію, горох точу,
Я за Гриця заміж хочу!

Обійду я кругом хати,
Нігде Гриця не видати;

Обійду я кругом току,
А на Гриця пасу оком!

Із берегу качки гнала,
Спотикнулась да й упала.

За те мене мати била,
Щоб я Гриця не любила!

Ой мати, переплачу,
Люблю Гриця, де й побачу!

ОЙ МАМУНЮ, ЛЮБЛЮ ГРИЦЯ

Б

Ой мамуню, люблю Гриця,
Гриць на мене не дивиться.
Заверчу я папільоти,
Чи не прийде на зальоти.
Як не прийде — приведіть
Й коло мене посадіть.

ОЙ НА ГОРІ ТРАНДАХІР, НА ДОЛИНІ ТИЧКА

Ой на горі трандахір, на долині тичка;
Любив мене попів син, хоть я й невеличка.

Невеличка, невеличка, коли ж бо я люба,
Витесала мене мамка з зеленого дуба.

Витесала, витесала, але ж бо ня вдала,
Личко біле, очі чорні, як намалювала.

Ой на горі трандахір зацвів по-волоськи,
Та й мій милий чорнобривий кучерявий трошки.

Ой кучері, кучерики, кучері кручені,
Не раз би я постояла з вами до вечері.

Не раз би я постояла та й поговорила,
Не раз мене за кучері моя мамка била.

ТАМ ПІД ЛІСОМ ФЕСЯ ТЕЛЯТКА ПАСАЄ

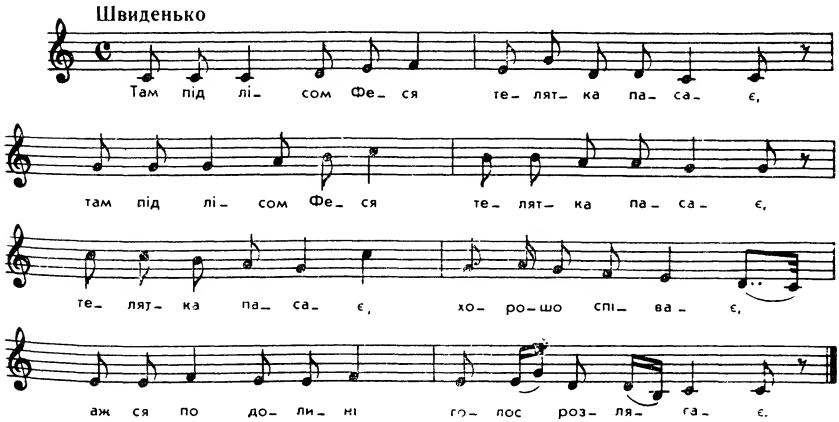

Там під лісом Феся телятка пасає, (2)
Телятка пасає, хорошо співає,
Аж ся по долині голос розлягає.
— Што там, Фесю, робиш, што під лісом ходиш? (2)
— Телятка пасаю, што мі ся згубило,
Червонов ниточков назначено било.

— А я тобі буду телятка пасати, (2)
А ти мені будеш (2)
Хорошо співати. (2)
Сіли вони собі, стали говорити, (2)
Як ми поберемся, (2)
Як будемо жити. (2)
А стара їх мати стала їх глядати, (2)
Як вона їх нашла, (2)
Стала їх лаяти. (2)
— Ой мати, ти, мати, перестань лаяти, (2)
Возьму я ти Фесю, (2)
Не будеш єй мати. (2)

БИЛА МЕНЕ МОЯ МАТИ, БИЛА МЕНЕ, БИЛА

Била мене моя мати, била мене, била,
Ой щоби я до сусіда огню не носила.
Ой бий мене, моя мамцю, ой бий мене та забий,
До сусіда вогню піду, бо там хлопець молодий.
Била мене моя мати в плечі кулаками:
— Не стій, доню, до розмови з тими дураками.
Била мене моя мати калиновим прутом:
— Не стій, доню, до розмови з таким баламутом.

ПЕРЕХОДОМ В ЧИСТІМ ПОЛІ ЗАКВІТЛИ ВОЛОШКИ

— Переходом в чистім полі заквітли волошки,
А я ж тебе полюбив, що рум'яна трошки.
— Ой перестань, перестань до мене ходити,
Мене, молоденькую, з розуму зводити!
— Я ж не перестану, покіль не достану
Рум'яного личка, хорошого стану.
Як я маю перестати, що я люблю тебе,
А ти мене, серце моє, упусти до себе.
— Як я маю упустити, мати ключі має
І великим замком двері замикає.
— Украдь ключі у матері, коли ляже спати,
А свойого миленького упусти до хати.
Украла ключі у матері, мати не почула,
А свойого миленького до себе кликнула:
— Ходи тепер, мій миленький, потіш мою душу,
Я для тебе, що розкажеш, учинити мушу.

ТЕЧЕ ВОДА З ЯВОРА

А

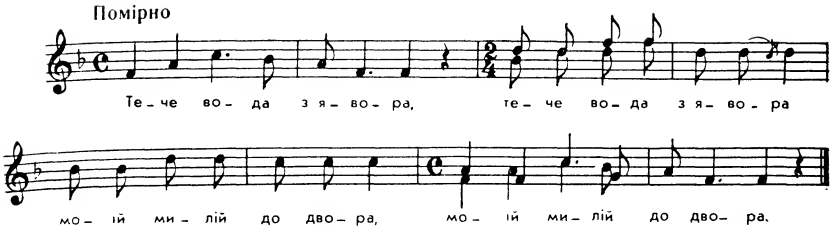

Тече вода з явора *
Моїй милій до двора.
В ній ся хлопці купають,
Ганцю на двор волають:
— Ганцю, Ганцю, видь на двор,
Бо тя вола фраїр твой.
— Што ж би я там робила!
Мама би ня забила.
— Ти мацери так повідж,
Же-с ходила на сповідь.
А матка ся утішить,
Же і дівка не грішить.

А ТИ, ДІВЧА, ПОДЬ З НАМИ

Б

А ти, дівча, подь з нами
На толочку з козами.
Іще-м з вами не била,
Юж ми мамця побила.
А ти, дівча, так повідж,
Же-с ходила на сповідь,
Од вечора до рана
Чекала-єс плебана.

---

* Кожний рядок повторюється.

ОЙ КАЗАЛА МЕНІ МАТИ РИБКУ ВАРИТИ ТА Й НЕ ШУМУВАТИ

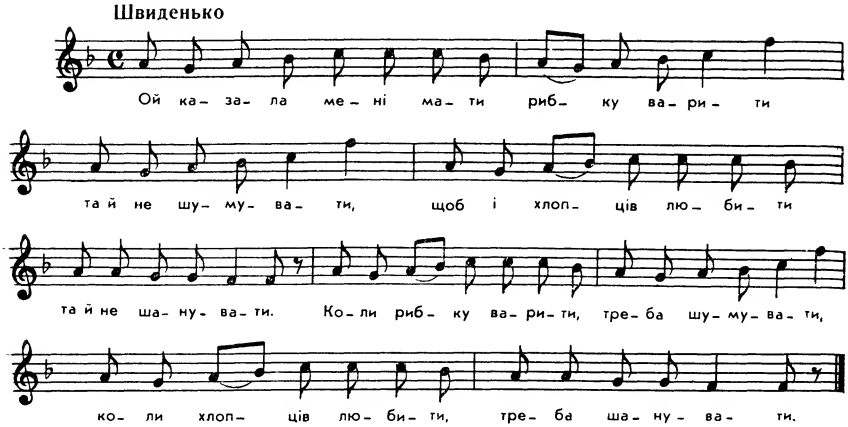

Ой казала мені мати рибку варити та й не шумувати,
Щоб і хлопців любити та й не шанувати.
Коли рибку варити, треба шумувати,
Коли хлопців любити, треба шанувати.

ОЙ КАЗАЛА МЕНІ МАТИ

Ой казала мені мати
Та й казав панотець:
— Не пий, синку, горівочку,
Будеш добрий молодець.

А як будеш горівочку
До дна випивати,
То не будеш сірі воли
В ярем запрягати.

Як п'єш горівочку,
Пий до половички,
Тогді будеш запрягати
Хоть маленькі бички.

Ой казала паніматка
Та й казав панотець:
— Не женися, любий синку,
Будеш мудрий хлопець.

ОЙ ЧИ ТИ, ЧИ НЕ ТИ НАД РІЧКОВ ХОДИЛА

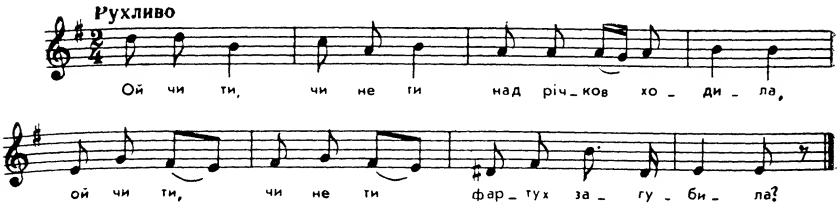

Ой чи ти, чи не ти над річков ходила,
Ой чи ти, чи не ти фартух загубила?

А я йшов та й найшов — мене мати била:
— Верни, сину, фартушину, буду тя женила!

Як зачала мати сина женити, женити,
Та від стола до порога кочергов гонити.

Ой женила мене мати, женила, женила,
Та й на мені ясенові вила поломила.

НЕ ЖЕНИСЯ, СИНУ, БО ЗЛЕ ТОБІ БУДЕ

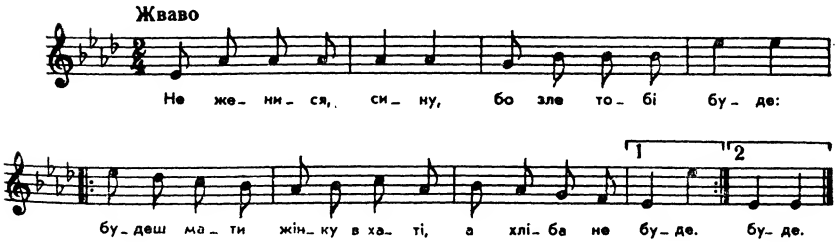

Не женися, сину, бо зле тобі буде:
Будеш мати жінку в хаті, а хліба не буде. (2)

Не журися, мамо, бо я так міркую:
Як я, мамо, зголоднію, жінку поцілую. (2)

Як налюбувався та й націлувався —
Під очима почорніло, а живіт запався. (2)

Задзвонили дзвони у неділю зрання:
Поховала мати сина через цілування. (2)

Я ДАРОЧКУ ПОЛЮБИВ, В ДАРОЧКИ НАПИВСЯ

А

Я Дарочку полюбив, в Дарочки напився,
А прийшов я додому, батько ми набився.

Питаєся мене батько: «Де-сь ночував, сину?»
Я му кажу: «На току», а він за чуприну.

Як взяв мене батько бити, як взяв молотити:
— Ой перестань, мій синоньку, Дарочку любити.

А тепер же, хвала богу, канчук му ввірвався,
А я схильці попід бильце — в кропиву сховався.

Ішов батько коло мене та і спотикнувся,
А я з лихом та з бідою собі осьміхнувся.

Як взяв мене батько бити, як взяв волочити:
— Ой перестань, мій синоньку, Дароньку любити.

— Я Дарочку полюбив на святої Ганни,
Бо Дарочка, татуненьку, ще краща від панни.

ОЙ ПОКИНУ ЦІП НА ТОКУ, А ВИЛА НА СТОЗІ

Б

Ой покину ціп на току, а вила на стозі,
А сам піду до Дарочки — мені по дорозі.

В Одарочки був, в Дарочки напився,
Ой прийшов я додомоньку, з батьком посварився.

Мати лає, батько лає, дуже й розмахався,
Ой дав бог якось хутко нагай увірвався.

Ой дав бог якось хутко нагай увірвався,
А я втік поза тини — в кропиву сховався.

ЕЙ, А НА НАШИХ ДВЕРИХ, ЕЙ, ПЕЧАТЬ УДАРИЛИ

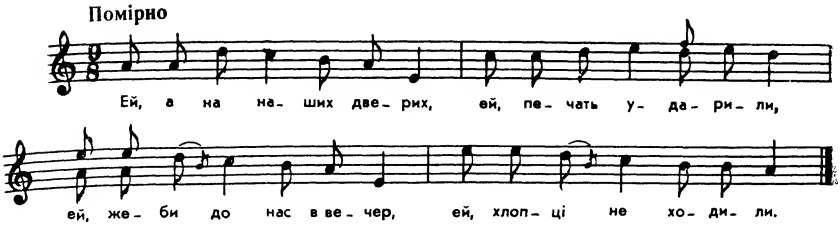

Ей, а на наших дверих, ей, печать ударили,
Ей, жеби до нас в вечор, ей, хлопці не ходили.

Ей, хоть би й ударили, ей, червену печатку,
Ей, ходили і будуть, ей, д'шварному дівчатку.

Ей, йа мій йа отець, ей, йа пліт загородив,
Ей, жеби-м до дівчати, ей, звечора не ходив.

Ей, хоть би загородив, ей, до самого неба,
А я піду д' дівчатку, ей, як мі буде треба.

МУДРІ, ВИНАХІДЛИВІ ДІВЧАТА

ОЙ НА ГОРІ, НА ГОРІ

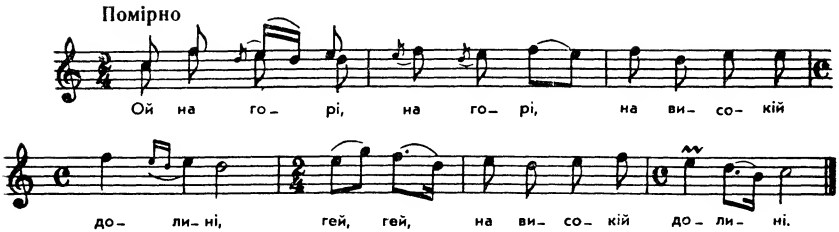

Ой на горі, на горі,
На високій долині,
Гей, гей, на високій долині.

Пасло дівча два воли
На зеленій отаві,
Гей, гей, на зеленій отаві.

Пришли к нему гайтове,
Хотіли му волки взять,
Гей, гей, хотіли му волки взять.

Оно їм так повідать,
Же їм волоньки не дасть,
Гей, гей, же їм волоньки не дасть.

Почекайте до часу,
Най ся волки напасуть,
Гей, гей, най ся волки напасуть.

Почекайте годину,
Най побігну додому
Гей, гей, най побігну додому.

Як побігну додому,
Винесу вам вимену,
Гей, гей, винесу вам вимену.

Винесу вам вимену
За й отаву зелену,
Гей, гей, за й отаву зелену.

ПОСМОТР, ДЗЕВЧА, ПОСМОТР НА СУХУ ТОПОЛЮ

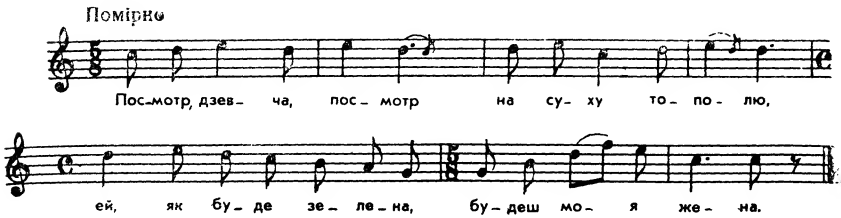

Посмотр, дзевча, посмотр на суху тополю,
Ей, як буде зелена, будеш моя жена.

Порахуй мі, Янчік, зьвізд на небі,
Ей, як мі порахуєш, то піду за тебе.

А де ж ти, дівчатко, розуму набрало,
Ей, же ти мі так дораз одповісти знало?

Де ж би-м го набрала? Милий, мі пан біг дав,
Ей, жеби ти си з мене сьмішки не виробляв.

ПІШЛА КАСЯ ПО ВОДУ

А

Пішла Кася по воду
За зелену домброву,
Прийшов пан та збив збан, } 2
Ага, ага, та збив збан.

— Ціхо, Касю, не плачте,
Я за збан ці заплаце,
Я за збан дукач дам, } 2
Ага, ага, дукач дам.

Кася того не хотіла,
Но за збаном шаліла:
— Коли-сь пан, заплаць збан, } 2
Ага, ага, заплаць збан.

— Ціхо, Касю, не плачте,
Я за збан ці заплаце,
Я за збан ринські дам, } 2
Ага, ага, ринські дам.

Кася того не хотіла,
Но за збаном шаліла:
— Коли-сь пан, заплаць збан, } 2
Ага, ага, заплаць збан *.

— Ціхо, Касю, не плачте,
Я за збан ці заплаце,
Я за збан сам себе дам, } 2
Ага, ага, сам себе дам.

Кася сі приснула,
А в долоні тріснула:
— Коли-сь пан дав сі сам, } 2
Ага, ага, дав сі сам.

ОЙ ІШЛА ДІВЧИНА

Б

Ой ішла дівчина
До броду по воду,
А над'їхав пан,
Розбив її збан.

Дівчина стала,
Над збаном плакала:
— Коли ти пан,
Заплати мені збан.

— Цить, дівча, не плач,
Я за збан тобі заплаць.
А я за твій збан
Сто червоних дам.

Дівчина не хотіла,
Червоних не брала,
Над збаном плакала:
— Збан же мій, збан,
Розбив тебе пан.

Цить, дівча, не плач,
Я за збан тобі заплаць.
А я за твій збан
Коні з бричков дам.

Дівчина не хотіла,
Коні з бричков не брала,
За збаном плакала:

* Далі пан обіцяє дати за збан корали, срібла, корову, вівці, кури, гуси, збіжжя, муки, солі, сала, кави, начиння, кожух, свиту, боти, хустку, ножа, слугу, дівок, покій, ліжко, але Кася все плаче і не хоче того брати.

— Збан же мій, збан,
Розбив тебе пан.
— Цить, дівча, не плач,
Я за збан тобі заплаць.
А я за твій збан
Хіба піду сам.

Дівчина стала,
В долоні сплескала:
— Тра-ра-ра, тра-ра-ра,
Тепер я виграла —
За дірявий збан
Дістав ми ся пан.

ЩО ТО, СИНУ МАРИСУНЮ, ПОПІД ВІКНА ХОДИТЬ

— Що то, сину Марисуню, попід вікна ходить?
— Тото, ненько-попаденько, місяченько сходить.
— Що то, сину Марисуню, попід вікна шепче?
— Тото, ненько-попаденько, кіт молоко хлепче.
— Що то, сину Марисуню, попід вікна цуп-цуп?
— Тото, ненько-попаденько, теля сінце хруп-хруп.

КАЗАВ МЕНІ БАТЬКО, ЩОБ Я ОЖЕНИВСЯ

А

Казав мені батько, щоб я оженився,
Щоб по ночах не ходив та й не волочився.

Коли б батько добрий та й взяв батіг довгий
Та й став сина научать, щоб не ходив до дівча

— Перестань, козаче, до мене ходити,
Чи не стануть, перестануть вороги гудіти.

— Ой не перестануть, доки не достану
Білих ніг, чорних брів, хорошого стану.

КАЗАВ МЕНІ ТАТО, ЩОБ Я ОЖЕНИВСЯ

Б

Казав мені тато, щоб я оженився,
Щоб поночі не ходив та не волочився.

А я добрий хлопець та не волоцюга,
Де дівчину чую, там нічку ночую.

Де дівчата ладні, там ночую два дні,
А де кострубаті, втікаю з-під хати.

КАЗАВ МЕНІ БАТЬКО, ЩОБ Я ОЖЕНИВСЯ

В

Казав мені батько, щоб я оженився,
Щоб по ночах не ходив да й не волочився.
А я хлопець гарний да й не волочуся,
Де дівчат почую, там переночую,
А де вечорнички, по чотири нічки,
По чотири да по п'ять — хочу дівчину узять.

Я ЙСЕ-М ДРУТАР, ДОБРИЙ МАЙСТЕР В ТИЙ ШАРИШСКЕЙ СТОЛІЦИ

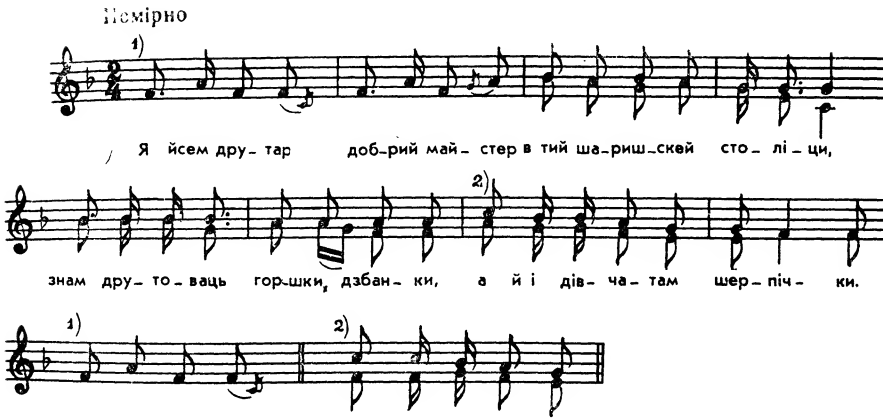

Я йсе-м друтар, добрий майстер в тий шаришскей століци
Знам друтоваць горшкі, дзбанкі, а й і дівчатам шерпічки.

Лем же ми се притрафіло в тий маленькей дзедзіне:
Подрутовал се-м гарчічек ей єдней пекней дзевчінє.

Вчера се-м го подрутовал, днеска на ме волала:
Навраць же се, пане майстер, шерпічка же зламала.

Просила ме єдна пані, чи мам друту добрего,
Як сом почал друтовати — аж до рана білего.

Я од пані, пан до пані: што ту робіш, друтару?
Друтовал сом дзбан на воду, най собі го пробую.

ОЙ ВІДКИ Ж Я УРОДИВСЯ

А

Ой відки ж я уродився,
Таки ж бо я в трьох влюбився:
Любив Гандзю, Катерину
Ще й Тетяну чорнобриву.
Ой піду ж я по улиці —
Стоять гарні молодиці:
То чорняві, то біляві,
На кого гляну, то всі браві.
Як я вийшов до криниці —
І там стоять молодиці:
Одна стоїть, бере воду —
Подивлюсь на єї вроду.
Дала мені води пити,
Не жаль гарной зачепити.
Там-то гарна, там-то мила
Ще й до того чорнобрива.
Гарних хлопців в корчмі знає,
Батько з корчми виглядає:
— Утікай же, гарний хлопче,
Іде батько, бити схоче,
Не так мені ті дівчата,
Ой як тії молодиці...
Лають мене — я не дбаю,
Котру бачу — ту кохаю!

ВІДКОЛИ Я УРОДИВСЯ

Б

Відколи я уродився,
Тільки в трьох я улюбився:
Любив Ганусю, Катерину
І Тетяну чорнобриву!
Ой не так мені дівиці,
Як ті вражі молодиці,
Люблять мене і кохають
Ще й до того серце мають.
Ой піду ж я до криниці,
Аж там стоять молодиці:
Одна стоїть, бере воду,

Подивлюсь на її вроду!
— Ой дай мені води пити!
Не жаль гарну й зачепити.
Там-то люба, там-то мила
Ще й до того чорнобрива!
Ой піду я на ярмарок,
Аж там стоїть юрма дівок:
То чорнява, то білява,
На котору гляну, то все брава!

ТА ГОСПОДИ МИЛОСЕРДНИЙ

Та господи милосердний,
Господи ласкавий,
Який же то день веселий,
Як ідуть з пасками!
Та господи милосердний,
Святий Николаю,
Через чужі молодиці
Не бути мні в раю.
Ой прийду я бай до раю,
Там сі обзираю,
Мене святі макогоном:
— Іди там, де грають!
Та хотяй я невеликий
Та й не буду більший,
Але ніхто не придастьс
До молодиць ліпший.
Ой сарака молодичка,
Сарака, сарака,
Бодай на ті жура впала,
Як на поле мрака.
Та на поле мрака впала
Та й сі підоймила,
Не довго сі молодичка
Журом пожурила.

ОЙ КУМ ІЗ КУМОЮ В КОРЧМІ ЗАБАВИВСЯ

Ой кум із кумою в корчмі забавився,
Ой кум із кумою горівки напився.
— Ей чорт парив красу твою,
Кілько-м чекав на тя, не знаю,
А ти мене зводиш,
Сама не приходиш,
Не раз же я і не два по окопах лазив,
На чужії жінки своє життя важив;
Не раз, не два псами гнали,
«Гутю, гутю» викрикали,
Коби були ймили,
Тото ж були б били!
А я молоденький на тоє не зважу,
Скоро по вечері та ще ся відважу:
Іду собі дорогою,

Несу бучок під пахою,
Іду, потерпаю,
Бо жінки не маю.
Ой прийду я під віконце та стану думати,
Та ци йти до хати, ци в вікно пукати?
І як на різні трясуся,
Бо чоловіка боюся,
Щоб ся не вихопив,
Та за лоб не вхопив!

ОЙ ІЗ ГОРБА НА ДОЛИНУ ПОВОЛЕНЬКИ ЗІЙДУ

Ой із горба на долину поволеньки зійду,
Спечи, спечи, душко, книшик, ввечер до те прийду.

Ой іспечи та же й спечи та й постав на комин,
Може я си привезуси ізпізна голоден.

Любка спекла, злагодила для мене по-люцки,
А я скочив до другої на печені клюцки.

А я скочив до третьої, там сама натина,
Ой я си не спам'ятав — ци се ніч, ци днина.

А я відти завернуси та й назад до неї,
А ця вже си нагнівала та й замкнула двері.

Ой прийшов я під віконце, у хатку си прошу,
Так ми банно за книшиком, трішки не голошу.

А я тобі настелила білі подушечки,
А ти пішов до другої на голі дощечки.

ОЙ ЯНЧІК, ЯНЧІК, ТИ СІ ПЕС

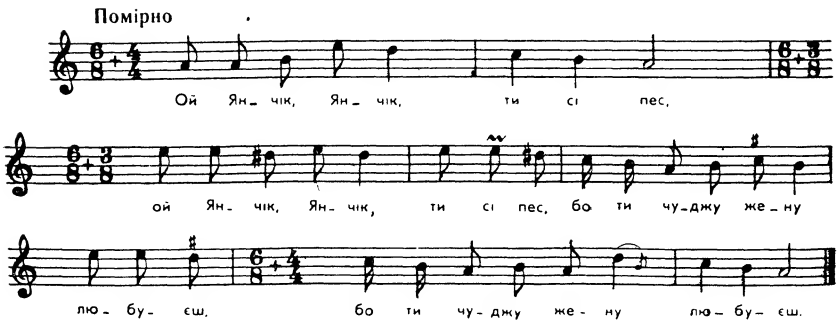

Ой Янчік, Янчік, ти сі пес *,
Бо ти чуджу жену любуєш.
Ой чуджи жени таки суть,
Ой до ганьби тя принесуть.
Ой а до ганьби до такой,
Ой до постілки вислатой.

Ой в тій постілце добре спаць,
Кед ся є з ким добре любоваць.
Ой на постілце легко спаць,
Ой а з постілки цежко встаць.
Ой а постілка дубова,
Ой то є ганьба готова.
Ой чуджи баби таки суть,
Ой до ганьби тя принесуть.

ТИ, ДІВЧИНО, ЛЮБА ТА МИЛА

— Ти, дівчино, люба та мила,
Що ти мені таке наробила,
Чи ти мені любощів дала,
Чи ти мене причарувала?
— Дала, дала холодної м'яти,
Щоб не ходив до другої спати.
Дала, дала чемериці й лопух,
Щоб до вечора сказився й опух.

* Кожний рядок повторюється.

ОЙ ЩЕ ВЧОРА ІЗВЕЧОРА ЛЮЛЬОЧКА КУРИЛА

А

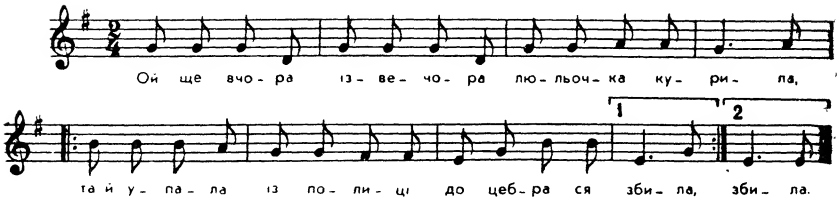

ОЙ ЗВЕЧОРА, ЗВЕЧОРА ЛЮЛЬКА СЯ КУРИЛА

Б

Ой звечора, звечора люлька ся курила,
Як упала із полиці, на цебрик ся збила.

Став я собі на припічку і зачав думати:
— Люлько ж моя червоная, вже ж тебе не мати!

Ой пішов я до Бурштина люльку купувати,
Знайшов люльку червоную, не міг сторгувати.

Ай єдная мармозеля пшоно продавала,
І та мені червоную люльку сторгувала.

Ой пішов я до дівчини люльку покурити,
Здерли з мене опаньченьку і ще хтіли бити.

А я собі хлопець добрий, добре догадався,
Опаньчину відобрав і бити не дався.

Ой втікав я через поле і не оглядався,
А за мною мужик з ціпом, як скажений, гнався.

ЛЮЛЬКА МОЯ ЧЕРВОНАЯ ЗВЕЧОРА КУРИЛАСЯ

В

Люлька моя червоная звечора курилася,
Як положив на полицю — впала та й розбилася.

Як узяв я ходити, як узяв я нудити:
— Люлько моя червоная, де тебе купити?

Як пішов я до Києва люльки купувати,
Найшов люльку червоную — ні з ким торгувати!

Ой і там дівчина пшоно продавала,
Вона ж мені, молодому, люльку сторгувала.

Як пішов я до дівчини люлечки курити,
Зняли з мене хлопці свиту ще й хотіли бити.

Як ішов я через тік та і оглянувся...
Як ударив мужик ціпом, аж я усміхнувся.

Ой я ж думав, що забив — не могу я встати,
Коли б устать, зволоктися — піду позивати.

Як ішов я до дівчини через три городи —
Витоптав я гарбузи, наробив я шкоди!

Не так тії гарбузи, як те гарбузиння!
— Я ж думала — кавалір, аж то чортовиння!

ЛЮЛЬКА МОЯ ПЕНЬКОВАЯ ЗВЕЧОРА КУРИЛАСЬ

Г

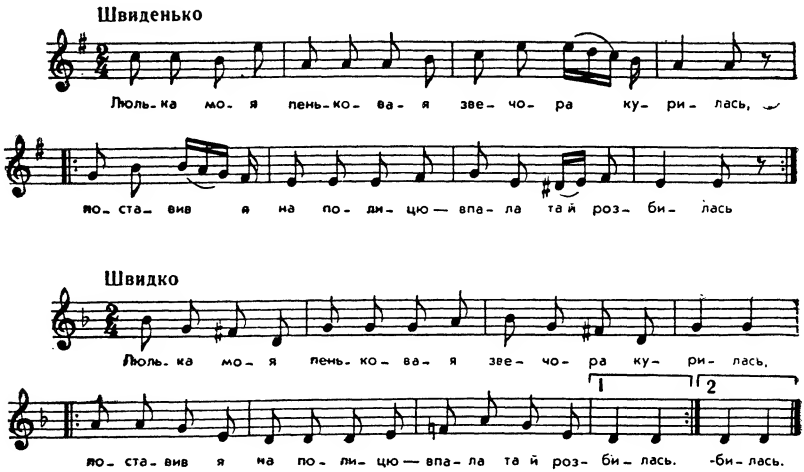

Люлька моя пеньковая звечора курилась,
Поставив я на полицю — впала та й розбилась. (2)

Люлька моя пеньковая, як тебе нажити,
Ой піду я по базару по люльці тужити! (2)

На базарі дівка ловка пшоно продавала,
Вона ж мені, молодому, люльку сторгувала. (2)

За люлечку копієчку, за табачок грошик:
— Кури ж, кури, мій миленький, кури ж, мій хороший! (2)

ЄЩЕ ВЧОРА ІЗВЕЧОРА ЛЮЛЬКА СЯ КУРИЛА

Д

Єще вчора ізвечора люлька ся курила,
Та як впала із припічка — на землю ся збила.

Та пішов я на торг, на торг люльку купувати,
Люлька була дорогая, не міг сторгувати.

А дівчина чорнобрива яйці продавала,
А я єї просив, просив, щоби сторгувала.

Закурив я файку-люльку, пішов на зальоти,
Приходжу я до їдної — замкнені вороти.

Приходжу я до другої, а друга ся дує,
Я голову під шапчину: «Най ти мать мордує».

Прийшов же я до третьої через перелази,
Якийсь дурень мене свиснув щось зо штири рази.

— А ти, дурню, чого бієш, чого не питаєш?
А він мене єще раз: «Чому не втікаєш?»

Та й зачав я утікати без чужі городи,
Замотався в гарбузиння та й наробив шкоди.

Зачали мя позивати, до суду писати,
Та й я мусів штани драти, гарбузи латати.

А я один залатаю, а другий зашию,
А третій вже не змагаю, бо б'ють пани в шию.

ТРУБКА Ж МОЯ, ЧЕРЕП'ЯНКА, ЗВЕЧОРА КУРИЛАСЬ

Е

Трубка ж моя, череп'янка, звечора курилась,
Положив я на полицю, упала, розбилась.

Приспів:

Ридом, ридом, ридом, ридом, упала, розбилась *.

Як піду я, як піду я по трубці тужити:
— Уже ж мені такой трубки повік не нажити.

Пропадає волів пара, пропадай другая,
Воротися ж, моя трубка, трубка дорогая!

Як продала, як продала дівчинонька юпку,
Та купила, та купила козаченьку люльку.

Як продала, як продала дівчинонька корсет,
Та купила, та купила козаченьку кисет.

Як продала, як продала дівчинонька сало,
Та купила, та купила козаку кресало.

Як продала, як продала дівчинонька гребінь,
Та купила, та купила козакові кремінь.

---

* Приспів повторюється з другою половиною кожного парного ряду

ЛЮЛЬКА МОЯ ЧЕРЕП'ЯНА ЗВЕЧОРА КУРИЛАСЬ

Є

Люлька моя череп'яна звечора курилась.

Приспів:

Гей, гей, охо-хо, звечора курилась *.

Положив я на полицю — упала, розбилась.
Як пішов я на базар люльку купувати,
Там дівчата молодії пшоно продавали,
Вони ж мені, молодому, люльку сторгували,
Вони ж мене, молодого, на ніч підмовляли.
Як пішов я на досвітки люлечки курити,
Зняли з мене хлопці свиту ще й хвалились бити.
Як пішов я утікати через огороди,
Заплутався в гарбузи та й наробив шкоди.
Як пішов я утікати під дядькові ясла,
Як ударив дядько ціпом, а я й засміявся.

МАВ Я ЛЮЛЬКУ-ЧЕРЕПУЛЬКУ, ДОБРЕ СЯ КУРИЛА

Ж

Мав я люльку-черепульку, добре ся курила.
Впала з пеца на запяцок та й ми ся розбила.

Приспів:

Впала з пеца на запяцок,
Та й ми ся розбила.
Але! **

Ой став же я дуже рано люльку купувати,
Люлька була така сама — трудно сторгувати.
А дівчина під ратушом круги продавала,
Она мені таку саму люльку сторгувала.
Ой ішов я до дівчини люльку закурити,
Там сиділо три козаки, хтіли мене бити.

---

* Приспів повторюється з другою половиною кожного рядка.
** Кожний парний рядок повторюється з кінцевим вигуком «Але

Єден каже: «Свату, свату», другий каже: «Куме»,
А третій вже поза плечі з нагайкою суне.
Був то ціпок коротенький, капичка желізна,
Як ми лусне поза плечі, аж шкіра ми трісла.
Ой втікав я через плоти та й через городи,
Замотався в гарбузиння та й наробив шкоди.
Як почали старі баби з коцюбами гнати,
Мусів же я штани дерти — гарбузи латати.
Ви, дівчата й молодиці, на бога вважайте:
Або мені штани вшийте, або полатайте.
А дівчата й молодиці на бога вважали,
Одну штанку нову вшили, другу полатали.

ІШОВ ТЮТЮН ДОРОГОЮ, ЗДИБАЛА ГО ЛЮЛЬКА

3

Ішов тютюн дорогою, здибала го люлька:
— Добрий вечір, тютюнчику, закурим си тутка!

Йа учора та звечора люлечка курила,
Як упала з поличеньки — на цебер ся збила.

Ой ввійшов же я до хати люльку жалувати:
— Люлечко моя червона, вже тебе не мати!

Ой поїхав я до Львова люльку купувати:
Знайшов люльку червоненьку — не міг сторгувати.

Ой дівчина чорнобрива ябка продавала,
Вона мені, чорнобрива, люльку сторгувала.

Ой пішов я до корчмоньки люльку закурити,
Та сидять там три пияки — хотіли мя бити.

Оден каже: «Свате, свате!», другий — «Куме, куме
А третій вже поза уха макогоном суне.

Ой втікав я через сади та через городи,
Заплутався в гарбузиння та наробив шкоди.

Зачали мя баби бити та ще й позивати,
Мусів же я штани дерти, гарбуза латати.

Ой втікав я через плоти й через перелази,
Вийшов якийсь мара з хати, вдарив скілька рази.

Ціп терновий, ціп терновий, капиця залізна,
Як мя вдарив скілька разів, аж ми шкіра злізла.

А В НЕДІЛЮ РАНО ЛЮЛЬКА СЯ КУРИЛА

И

А в неділю рано люлька ся курила,
Впала мені на каменик та й ся люлька збила.

Там молода дівчинонька горці продавала,
Она мені, она мені люльку вторгувала.

Я си люльку закурив, пішов на зальоти,
А якийсь скурвий син підпер мі вороти.

А я собі сюдру-сюдру помежи городи,
Заплутався в гарбузиння та й наробив шкоди.

В НЕДІЛЕНЬКУ РАНО ЛЮЛЬКА СЯ КУРИЛА

І

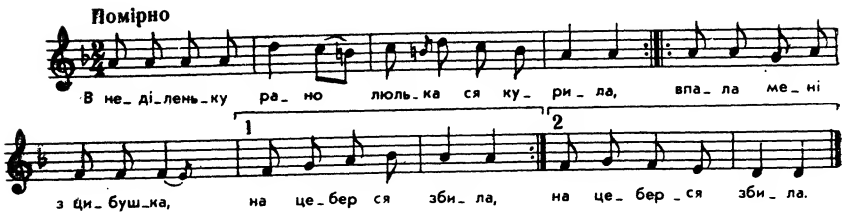

А В НЕДІЛЮ РАНО ЛЮЛЬКА СЯ КУРИЛА

І

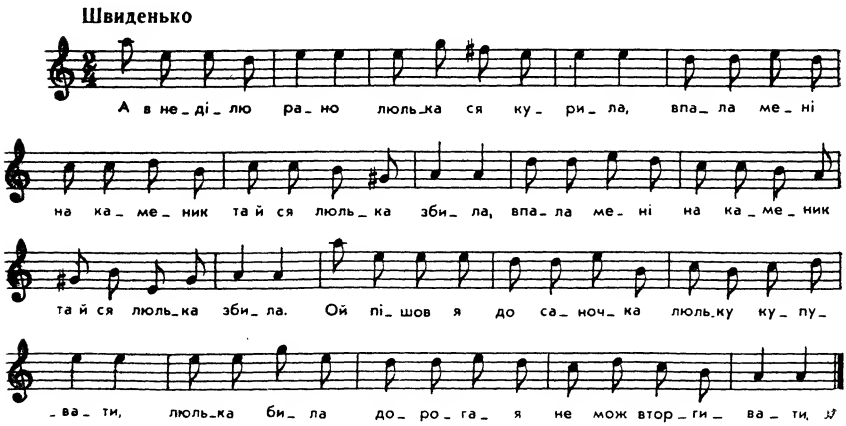

НАДІНУ Я ШАРОВАРИ, ШТАНИ МОЇ СИНІ

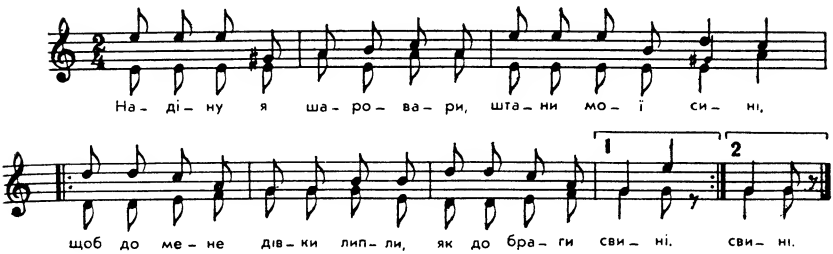

Надіну я шаровари, штани мої сині,
Щоб до мене дівки липли, як до браги свині. (2)

Штани мої й шаровари сліди замітають,
А в кишені три шеляги, та й ті заважають. (2)

Один шеляг на тютюн, другий на табаку,
Третій шеляг до корчомки — та й горілки кварту. (2)

Пішов же я до дівчини люлечки палити,
Зняли хлопці шаровари та й почали бити. (2)

ЯК Я ЇХАВ З УКРАЇНИ

Як я їхав з України,
Згубив люльку у хвоїни,
Оглянувся у долини —
Лежить люлька у хвоїни.

Як я люльку та й знайшов,
Та до жінки не пішов,
А пішов я з чумаками,
З двома в торбі трояками.

Як я йшов — не оглядався,
Кинув жінку — сам остався.
— Отже ж, жінко, хоч ти гинь:
Вже не прийде гицлюв син!

— Ой вийду ж я на гостинець,—
Чи не йде мій піхотинець?
Сякий-такий мужичище
Смокче люльку, в цибук свище.

— Ой чи смокче, ой чи свище,
Але мене вже не зище!
— Як одрікся ти од мене,
То пристану ж до Семена!

ОЙ ЗІЙШЛИСЯ ДВА ГУЦУЛИ БЛИЗЬКО ЯВОРОВА

Ой зійшлися два гуцули близько Яворова
Та сталася межи ними велика розмова:

— Ой ходімо, товариші, сядьмо при горісі,
Посербаймо гусляночки, розговоримисі.

Посербали гусляночки, запалили люльки,
Здало би сі, панібрате, заграти «Гуцулки».

Та «Гуцулки» я не вмію, ані «Подолівки»,
Здало би сі, товаришу, випити горівки.

Як витягли фляші з торби та й зачали пити,
Здало би сі, товаришу, кулешу зварити.

Як кулешу поварили, файки закурили,
Як вдарили в острі вружи, кіньми покотили.

Чи тямите, товариші, Фотюка Семена,
Яка в него, ой, люлечка, премудро зроблена?

Яка в него, ой, люлечка, які в него ноші,
За чересом тютюн-скрутюн — не боялисьмо сі.

За чересом тютюн-скрутюн й часом шумівка
Та й навколо пістолета та ще дубелтівка.

ОЙ ЧИ МЕНІ ВДОВУ БРАТИ, ЧИ ВДОВИ ДІВЧИНУ

— Ой чи мені вдову брати, чи вдови дівчину,
Ой чи мені пуститися в пустую пустиню?

Іде гультяй у̀лицею, в сопілочку грає,
Кажуть люди — то парубок, а він жінку має.

Закликали молодиці нічку ночувати,
Поставили стороженьку — од баб вартувати.

Вартувала стороженька — всі добрії люди:
— Тікай, тікай, гультяєнко, біда тобі буде!

А молодий гультяєнко і сам догадався,—
Зігнувсь, зігнувсь понад тином та й в зіллі сховався

Пішли тії молодиці того зілля рвати,
Стали того гультяєнка сліди пізнавати.

Нема ж того гультяєнка, нема його тута,
Повсходила по слідочкам шалфія та рута.

Ой вискочив гультяєнко та взявся у боки:
— Подивіться, молодиці, який я високий!

Подивіться, молодиці, у кого я вдався,
Хіба дасте копу грошей, щоб поженихався!

Перебреду бистру річку, на бережку стану —
Одна несе вареники, а друга сметану!

Перебреду бистру річку, стану на пісочку —
Одна мила штани несе, а друга — сорочку.

А котора штани несе, то та моя буде,
А котора рубашечку — пущу поміж люде!

КАЗАЛИ МИ МОЛОДИЦІ, ЩОБИ ПРИХОДИТИ

Казали ми молодиці, щоби приходити,
Та поклали сторожечку — хтіли мя чинити.

Сторожечка добра була, дала мені знати:
— Тікай, тікай, легінику, хотя[ть] тя споймати.

Ой тікав я через сади та через городи,
Розтолочив два гарбузи, зробив бабі шкоди.

Хтіла мене стара баба до двора тягати,
А я мусив штани дерти — гарбузи латати.

ОЙ ПРОДАЛА ДІВЧИНОНЬКА КУРКУ

А

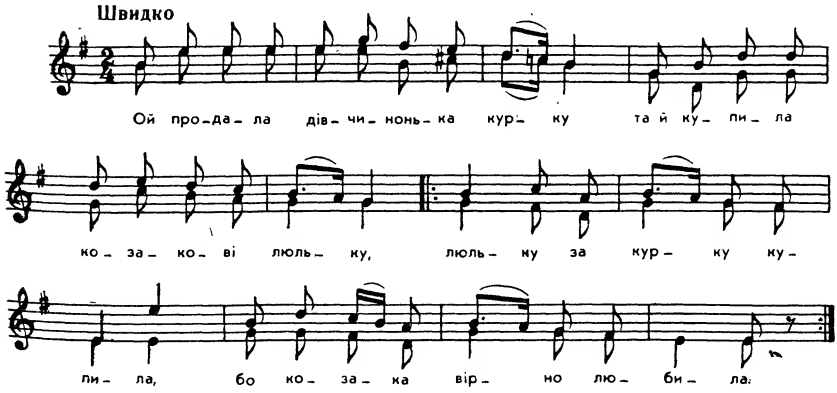

Ой продала дівчинонька курку
Та й купила козакові люльку,
Люльку за курку купила,
Бо козака вірно любила.

Ой продала дівчинонька гребінь
Та купила козакові кремінь.
Кремінь за гребінь купила,
Бо козака вірно любила.

Ой продала дівчинонька сало
Та купила козаку кресало.
Кресало за сало купила,
Бо козака вірно любила.

Ой продала дівчинонька юпку
Та купила козакові губку.
Губку за юпку купила,
Бо козака вірно любила.

Ой продала дівчинонька душу
Та купила тютюну папушу.
Папушу за душу купила,
Бо козака вірно любила.

Коли б мені тютюн та люлька,
Коли б мені жінка Ганулька,
То я б її цілував, милував
Та й до печі куховарочку найняв.

ОЙ ПРОДАЛА ДІВЧИНА КУРКУ

Б

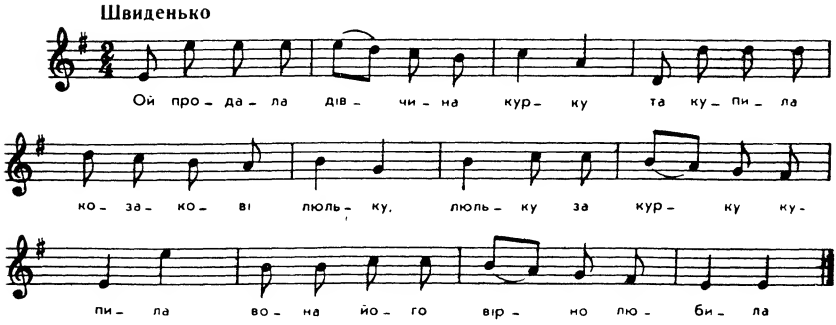

ОЙ ПРОДАЛА ЧУМАЧИХА КУРКУ

В

Ой продала чумачиха курку
Та купила чумакові люльку.
Люльку за курку купила,
Бо чумака вірно любила.

Ой продала чумачиха півника,
А купила чумакові цибуха.
Цибуха-цибуха купила,
Бо чумака вірно любила.

ЯК ІШОВ Я З ДЕБРЕЧИНА ДОДОМУ

А

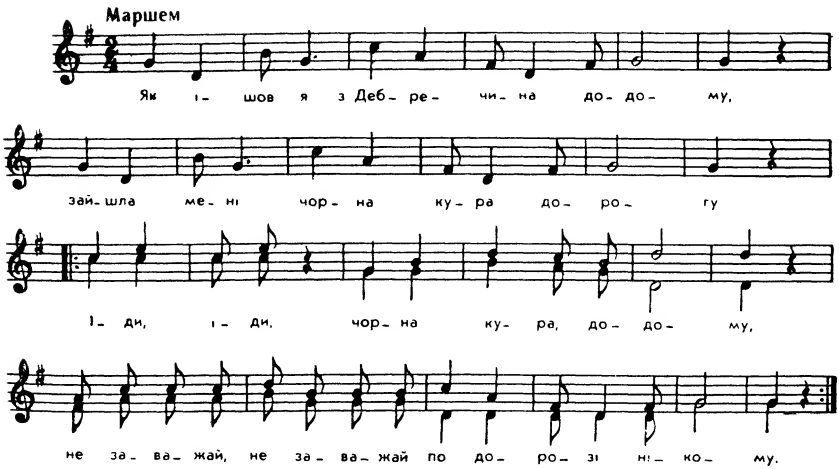

Як ішов я з Дебречина додому,
Зайшла мені чорна кура дорогу.
Іди, іди, чорна кура, додому,
Не заважай, не заважай по дорозі нікому. } 2

Як ішов я з Дебречина до Хусту,
Знайшов лем я вишиваную хустку.
Ой чи мила, чи не мила ю шила,
Лем би она, лем би она вишиваною била. } 2

КОЙ Я ІШОВ З ДЕБРЕЦИНА ДО ТАЛИ

Б

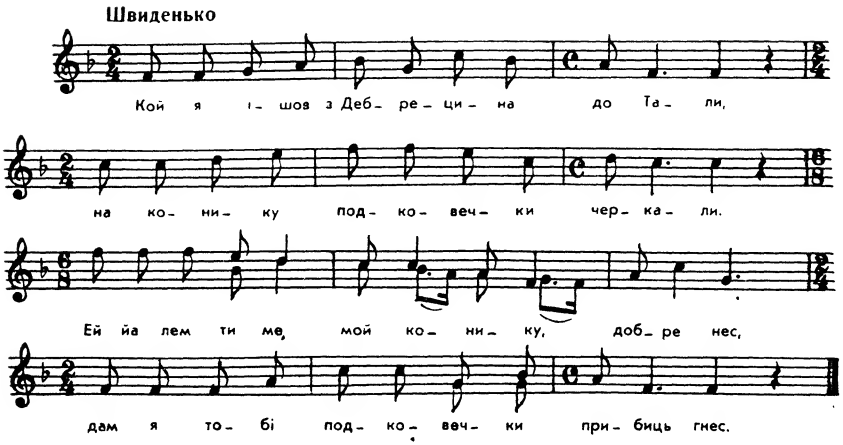

Кой я ішов з Дебрецина до Тали,
На конику подковечки черкали.
Ей йа лем ти ме, мой конику, добре нес,
Дам я тобі подковечки прибиць гнес.
Дам я тобі подковечки й клиньце,
Жебис мене занюс гу мой фраїрце.
Кой я ішов вчора вечер од Пазі,
Застала ня чорна кура на дразі.
Ей а ідь же ти, чорна куро, додому,
Не заставай на дорозі нікому.

В ОДАРОЧКИ НОЧУВАВ

В Одарочки ночував,
Одарочка ладна:
Вишивані рукава,
Мальовані рядна.
В Одарочки ночував,
Кровать увалився,
Я з кроваті упав
Да міцно забився...
В Одарочки ночував,
Горілки напився (2)
З батьком посварився.
Мене батько угібав —
Помаленьку розпитав; (2)
— Де ти, сину, ночував?
А я кажу: — На току! (2)
А він мене за чуприну —
Нагайкою по боку!
А приходить моя мати:
— Бий його міцніше!
Як бог дав, як бог дав,

Нагай уворвався,
А я згинцем попід тинцем,
В кропиві сховався.
Ходить батько по горі
Да мене шукає,
А на мені чуприна
Вгору підростає.
Ото тобі добре
З твоїми дівками,
А на мене дівки
Швиргають гурками.
Через річку, через річ
Битая доріжка,
Помирає із корости
Одарка-небіжка.

ЛЕГКОВАЖНІ І РОЗБЕЩЕНІ ДІВЧАТА. ДІВОЧИЙ ГРІХ

ПІШОВ ІВАН В ПОЛОНИНУ КОСИТИ

А

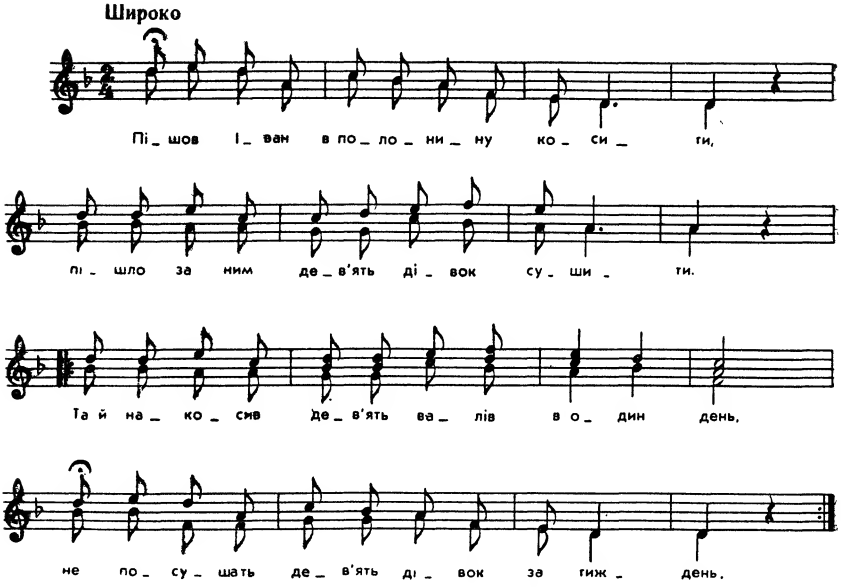

Пішов Іван в полонину косити,
Пішло за ним дев'ять дівок сушити.
Та й накосив дев'ять валів в один день —
Не посушать дев'ять дівок за тиждень. } 2

Не любила-м, лиш одного, е-я-гой:
Кажуть люди, гріх за нього, о-я-гой!
Я ся гріха побояла, е-я-гой, } 2
Сімох зразу вчарувала, о-я-гой!

Женив би-м ся, а боюся, е-я-гой —
Аж натрафлю жону-біса, о-я-гой!
Ще два рочки полегіню, е-я-гой, } 2
На найфайній ся оженю, о-я-гой!

Любила-сь ня цілий тиждень, е-я-гой,
Забула-сь ня восьмий день, о-я-гой!
Невелика серцю туга, е-я-гой, } 2
Не будеш ти, буде друга, о-я-гой!

ПІШОВ ІВАН В ПОЛОНИНУ КОСИТИ

Б

Пішов Іван в полонину косити,
Пішло за ним дев'ять дівок сушити.
Та й накосив дев'ять валів в один день,
Не посушить дев'ять дівок за тиждень.

Ой на горі сніг біленький, е-я-гой,
Прийди до ня, мій миленький, о-я-гой,
Прийди, прийди на словечко, е-я-гой,
Поцілуй ня в біле личко, о-я-гой!

Любилась ня цілий тиждень, е-я-гой,
Забулась ня на восьмий день, о-я-гой!
Тепер собі подякуйме, е-я-гой,
Любов нашу забудемо, о-я-гой!

Женив би-м ся, та боюся, е-я-гой,
Аж натраплю жінку-біса, о-я-гой!
Ще два рочки полегіню, е-я-гой,
На найкращій ся оженю, о-я-гой!

ПІШОВ ІВАН В ПОЛОНИНУ КОСИТИ

В

Не поспішаючи

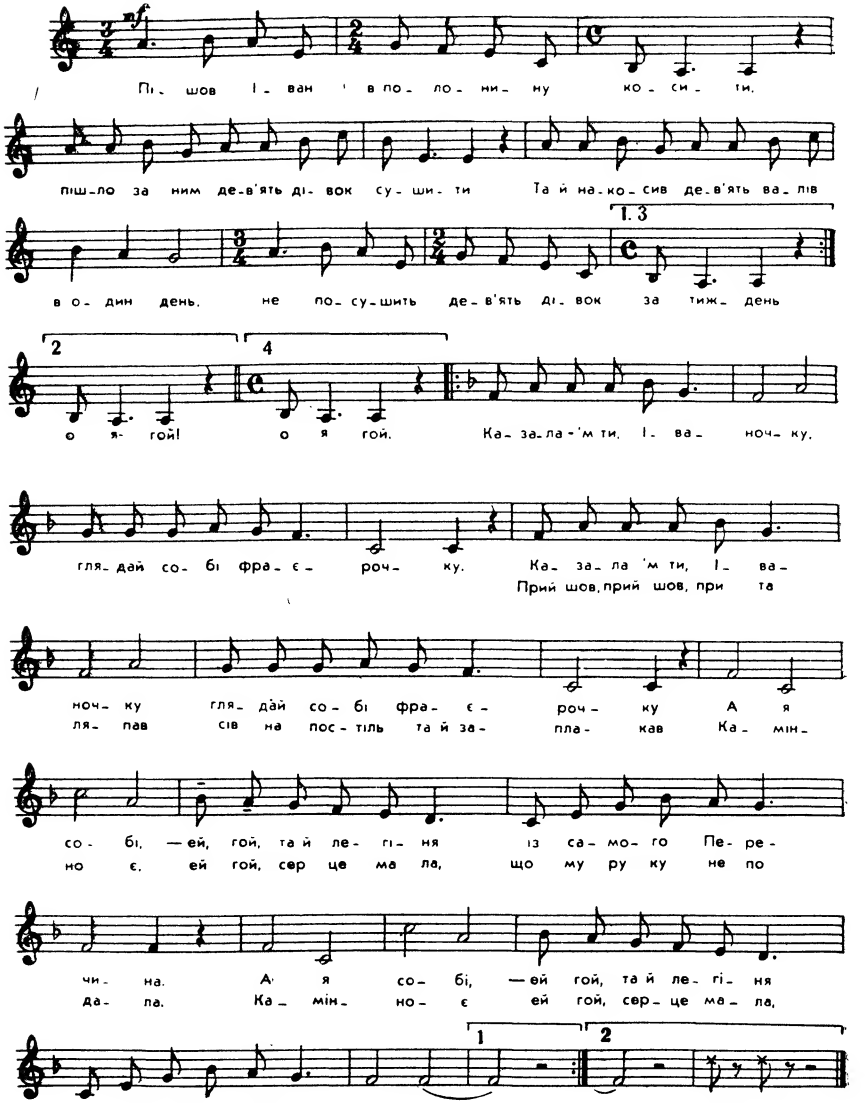

ОЧЕРЕТОМ КАЧКИ ГНАЛА

А

Очеретом качки гнала,
Спіткнулася та й упала.

За те мене мати била,
Щоб я хлопців не любила.

Якби ж мати та не била,
Я б Степаночка любила.

Тільки Грицька та Степана,
Бо личенько, як у пана.

Ой Степане, Степане,
В тебе личко рум'яне!

ОЧЕРЕТОМ КАЧКИ ГНАЛА

Б

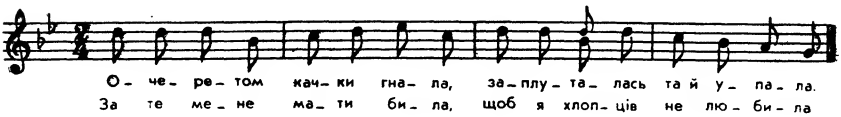

Очеретом качки гнала,
Заплуталась та й упала.
За те мене мати била,
Щоб я хлопців не любила.

А я хлопців не любила,
Тільки Грицька та Кирила,

І Микиту та Данила,
А іншим лік загубила.
Опанаса і Уласа,
Бо танцюють у два баса.

За Трохима під кінець
Побив мене панотець.

ОЙ НЕ СІДАЙ КОЛО МЕНЕ

Ой не сідай коло мене,
Скажуть люди — любиш мене,
А я з роду не такого,
Не полюблю будь-якого.

Коли любиш, люби дуже,
А не любиш — не жартуй же

Не задавай серцю тугу,
Не будеш ти, буде другий.

Як не другий, буде третій,
Як не третій, то четвертий,
Не четвертий, буде п'ятий,
Кращий тебе ще й багатий.

ОЙ ХОДИЛА КОЛО ПЛОТУ

Ой ходила коло плоту,
Нема в світі над Микиту,
Як любила, любить буду,
Повік його не забуду.

Ой ходила коло млина,
Нема в світі над Данила.
Як любила, любить буду,
Повік його не забуду.

Пішла Галя по буряки,
А за нею два козаки,
А попович попереду:
— Постой, Галю, куплю меду!

— Галю, Галю, що ти робиш,
За собою хлопців водиш.
За собою, молодою,
Водиш хлопців чередою.

Якби я їх не водила,
Черевичків не носила б.
— Галю, Галю, милостива,
Чим ти брови намастила?

— Було трохи кукорвасу,
Намастила к тому часу.
— Ой ти, Галю, кучерява,
З ким ти цю ніч ночувала?

— Під явором зеленьким
З козаченьком молоденьким
— Дам я тобі прочухана,
Щоб ти дома ночувала!

— Ой ти, Галю, кучерява,
Де ти сю ніч ночувала?
— Під хатою, під латою
З собакою кудлатою.

ПОЛЮБИЛА ДІВЧИНА ДЕНИСА

Полюбила дівчина Дениса,
За Денисом сорочина одвисла.
Оглянулась сюда-туда,— одвисла,
А вже ж мені не потрібно Дениса.

Полюбила дівчина Тихона,
За Тихоном сорочина червона,
Оглянулась сюда-туда, червона:
А вже ж мені не потрібно Тихона.

Полюбила дівка Андрія,
За Андрієм сорочинар рябіє.
Оглянулась сюда-туда,— рябіє,
А вже ж мені не потрібно Андрія.

Полюбила дівчина Омелька,
За Омельком сорочина тоненька,
Оглянулась сюди-туди,— тоненька,
Оце ж бо я полюбила Омелька.

СПІВАЮ, СПІВАЮ ТА Й НЕ ЗНАЮ ДОКИ

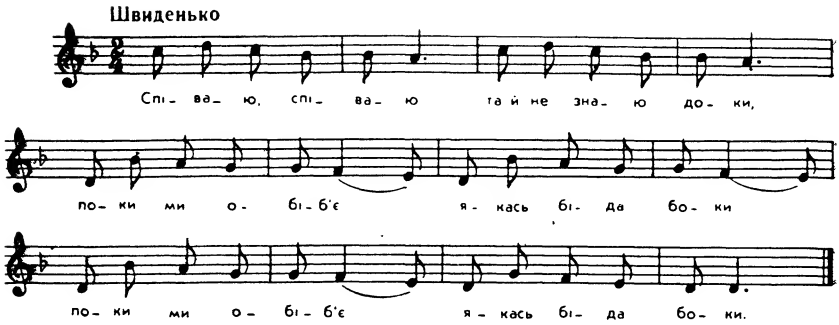

Співаю, співаю та й не знаю доки,
Поки ми обіб'є якась біда боки. (2)

— Шкода, рибко, шкода личка рум'яного,
Же ся притуляє біда коло нього. (2)

— Співаночки мої, де я вас подію?
В неділю раненько по горах розсію. (2)

— Співай, рибко, співай, любо тя слухати,
Бо тобі не шкода трьох легінів мати. (2)

Один ми під боком, другий за потоком,
Третій серед села — за того-м весела. (2)

Чорні очі маю, то я добре знаю,
Що кому до того, що добре ся маю? (2)

Один молоденький, другий рум'яненький,
Обоє дурненькі — тому я раденька. (2)

Третій лисий, старий, на бік налягає,
Років дев'яносто неборака має. (2)

— Співай, рибко, співай, можеш ти співати,
Семого легіня тобі вже не мати. (2)

— Співаю, співаю, бо й семого маю.
Тут він коло мене, схожий він на тебе. (2)

КОСИВ ВАНЬКА, КОСИВ ВАНЬКА

Косив Ванька, косив Ванька,
Косив Ванька д'спілу гречку,
А Маруся д'льон брала.

А Маруся, а Маруся,
А Маруся д'льон брала,
На Івана д'моргала:

— Покинь Ванька, покинь Ванька
Покинь Ванька д'косить гречку,
Йди до мене д'льонку брати.

Йди до мене, йди до мене,
Йди до мене д'льонку брать,
Люблю з тобою розмовлять.

Кинув Ванька, кинув Ванька,
Кинув Ванька д'косить гречку
І прийшов він льонку брать.

Узяв Ванька, узяв Ванька
Узяв Ванька д'льонку жменьку,
Взяв Марусю д'за рученьку.

Взяв Марусю, взяв Марусю
Взяв Марусю за рученьку
Повів її у долину.

Повів її, повів її,
Повів її у долину,
Посадив він під калину.

Стій, калино, стій, калино,
Стій, калино, не хились,
Ти, Маруся, не журись.

Вже й калина, вже й калина,
Вже й калина похилилась,
А Маруся д'зажурилась.

ПУСТИ Ж МЕНЕ, ПУСТИ Ж МЕНЕ

Протяжно

— Пус — ти ж ме — не, пус — ти ж ме — не,

по — до — лян — ко, на піч! — Ой не пу — щу,

ой не пу — щу — не — по — доб — на — я річ!

Рухливо

Всі

— Пус — ти ж ме — не пус — ти ж ме — не, по — до — лян — ко, на піч! Ой чом
— Ой не пу — щу, ой не пу — щу — не — по — доб — на — я річ! Та не же —

бо — са хо — диш? Чом ти чо — бі не за — ро — биш? Ой чом бо — са хо — диш?
луй дріб — ничк — ки ку — пи со — бі че — ре — вич — ки! Та не жа — луй дріб — ничк — ки.

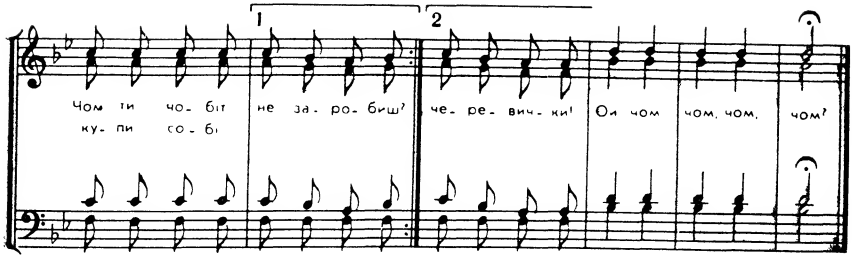

Пусти ж мене, пусти ж мене,
Подолянко, на піч!
Ой не пущу, ой не пущу —
Неподобная річ! } 2

Ой чом боса ходиш?
Чом ти чобіт не заробиш? } 2

Та не жалуй дрібнички,
Купи собі черевички!
Ой чом, чом, чом, чом? } 2

ОЙ ВІВЧАРЕ, ВІВЧАРИКУ, ЗАЙМИ МОЇ ВІВЦІ

Ой вівчаре, вівчарику, займи мої вівці,
Я винесу заплатоньку в зеленій подівці.

Ой вівчаре, вівчарику, займи мої кози,
А що я ті обіцяла, то винесу в лози.

А що я ті обіцяла, то то мушу дати,
Чорненької кожушини кожух залатати...

ІШОВ КОЗАК БЕЗ ЛІС, БЕЗ ЛІЩИНУ, БЕЗ ЛІС, БЕЗ ЛІЩИНУ

Ішов козак без ліс, без ліщину, без ліс, без ліщину,
Та й надибав молоду дівчину, молоду дівчину,
Та й надибав молоду дівчину.

— Ти дівчино, личка рум'яного, личка рум'яного,
Переночуй мене, молодого, мене, молодого,
Переночуй мене, молодого!

— Я би тебе переночувала, переночувала,
Коли б зради я ся не бояла, я ся не бояла,
Коли б зради я ся не бояла!

— Ти, дівчино, не бійся нічого, не бійся нічого:
Не зрадив я на світі нікого, на світі нікого,
Не зрадив я на світі нікого!

Запросила у хату тепленьку, у хату тепленьку,
Перебув він ніченьку темненьку, ніченьку темненьку,
Перебув він ніченьку темненьку.

А уранці крикнув до дівчини, крикнув до дівчини:
— Ой спасибі за любу гостину, за любу гостину,
Ой спасибі за любу гостину!

Ой спасибі від козака того, від козака того,
Що, крім тебе, не зрадив нікого, не зрадив нікого,
Що, крім тебе, не зрадив нікого!

ОЙ ПОСЛАЛА МЕНЕ МАТИ У ЛУГ ПО КАЛИНУ

Ой послала мене мати у луг по калину,
А я її принесла в пелені дитину.
— Оце ж тобі, моя мати, такая наука:
Колихала ти мене, колиши й онука.

ЛЮБЛЮ ЛЯШКА! — ЛЮБИ, ДОНЮ

Люблю ляшка! — Люби, доню,
Люби, серце, не бороню;
Постіль буде шовкова,
Додержить ляшок слова.

Люблю ляшка! — Люби, доню,
Люби, серце, не бороню;
Сімсот овець дам з кошари,
Аби з ляшком була в парі.

Люблю ляшка! — Люби, доню,
Люби, серце, не бороню;
Зостаєшся сама в хаті,
Стережися розмовляти.

Люблю ляшка! — Люби, доню,
Люби, серце, не бороню;
Тебе ляшок зведе з ума
І наробить нам сорома.

Люблю ляшка! — Люби, доню,
Люби, серце, не бороню.
— Не журися, стара ненько,
Ходить ляшок чепурненько.

Люблю ляшка! — Люби, доню,
Люби, серце, не бороню.
— Утінкою називає,
Шлюбу брати помовляє.

Люблю ляшка! — Люби, доню,
Люби, серце, не бороню.

ОЙ НА ГОРІ ЖОВТА ГЛИНА

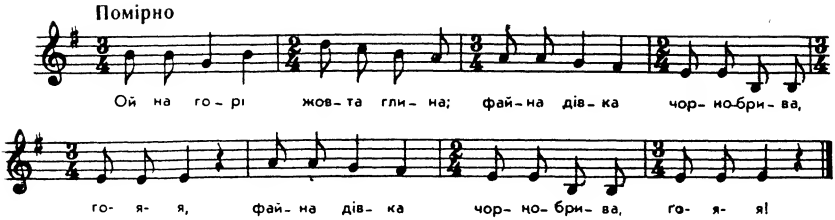

Ой на горі жовта глина;
Файна дівка чорнобрива, го-я-я! (2)

Ой на горі жовта бляха;
Полюбила дівка ляха, го-я-я! (2)

А як ляха не любити,
Коли з ляхом добре жити, го-я-я! (2)

А у ляшка камизелька,
Пристав ляшок до серденька, го-я-я! (2)

А у ляшка штани білі,
Прийди, ляшку, ще з неділі, го-я-я! (2)

А на ляшку черевички,
Пристав ляшок до мужички, го-я-я! (2)

КОТИТЬСЯ КРИШТАЛЬ ПО СІНОЖАТІ

А

Котиться кришталь по сіножаті,
Хочет ляшенько русоньку взяти.

Ой ти, ляшенько, а ти, русонька,
Припала до тебе моя душенька.

Летіли гуси з білої Русі,
Ой замутили воду Марусі.

— Ой гиля, гиля, гусоньки, на став!
Добраноч, дівчино, єще я не спав.

— Ой коли не спав, не будеш спати,
За годиноньку буде світати.

— Ой мати, мати, шершень у хаті,
Як гудить, так будить, не дає спати.

— Бий його, доню, хоть коцюбою.
— Боюся, мати, щоб ся не каяти.

ОЙ МАТИ, МАТИ, ЄСТЬ ДЯК У ХАТІ

Б

— Ой мати, мати, єсть дяк у хаті,
Співає, жартує, не дає спати.
І єще, мати, грає зо мною!
— Бий єго, доню, хоч кочергою!
— Боюся, мати, щоб не вкаляти,
Волю я дяченька поцілувати.
Жупан новенький, дяк молоденький,—
Боюся, мати, щоб не вкаляти.
Ба єще, мати, буду прохати
У постілоньку до себе спати.
— Ой доню, доню, буде з бідою,
Коли дяк ляже спати з тобою.
— Ой мати, мати, буду тривати,
Хоч мене буде дяк зачіпати.
— Хоч дяк жартує, але не пустує,
Нехай же, доненько, переночує.
Поти ся грали, поки не спали,
Заки-м ся з собою не обізнали.
Обізнавшися, почне дяк спати,
А дівчинонька почне плакати.
Дівчина дрімле, а дяк співає,
Погляда в віконце, чи вже світає.
— Ой єще, дяче, барзо раненько,
Присунься до мене, моє серденько!
Проспавшися, дяк почне співати,
А дівчинонька почне плакати:
— Ой дяче, дяче білого лиця,
Подобно з мене юж молодиця.
Ой прийшла мати доні питати:
— Чи гаразд було, доненько, спати?
— Ой спала-м, спала-м, ледь-м устала,
Тоже-м ся мати страху набрала!
— Ой доню, доню, жарту не знаєш,
Що ся так бардзо дяка лякаєш!

ОЙ МАТИ, МАТИ, ЄСТЬ ДЯК У ХАТІ

В

— Ой мати, мати, єсть дяк у хаті,
Співає, жартує, не дає спати.
— Ой доню, доню, бий коцюбою!
— Жупан новенький, сам молоденький,
Боюся, мати, щоб не вкаляти,
Волю я, мати, дяка прохати
У постілоньку до себе взяти.
Дівчина плаче, а дяк співає,
Погляне в віконце, чи не світає.
— Ой дяче, дяче, єще раненько,
Присунься до мене, моє серденько!
— Присунься до неї, заколиш єї:
Ой люлю, люлю, піднявши кошулю.
— Ой дяче, дяче білого лиця,
Юж з мене тепер є молодиця.
Ой прийшла мати доню питати:
— Чи добре було із дяком спати?
— Ой спала, спала, ледве устала,
Але же-м ся, мамо, страху набрала!
— Ой доню, доню, страху не знаєш,
Що так ся бардзо дяка лякаєш.

ОЙ МАТИ, ОЙ МАТИ, ЛЯШЕНЬКО В ХАТІ

Г

— Ой мати, ой мати, ляшенько в хаті
Шаліє, дуріє, не дає спати!

— Ой доню, ой доню, бий коцюбою,
Виженем ляшенька та й головньою.

— Ой та як, ой та як, як го виганяти,
Волю, волю ляшенька поцілувати,

Бо лях любенький та хорошенький,
Люблю ляшенька, бо молоденький.

ОЙ МАТИ, МАТИ, КОЗАК У ХАТІ

Д

— Ой мати, мати, козак у хаті,
Жартує, пустує, не дає спати *.

— Ой доню, доню, не будь дурною,
Бий того козака хоть кочергою.

— Боюся, мати, щоб не злякати,
Боюся козака поцілувати.

ОЙ МАТИ, МАТИ, МОСКАЛЬ У ХАТІ

Е

— Ой мати, мати, москаль у хаті,
Пустує-жартує, не дає спати!

— Ой доню, доню, не будь дурною,
Бий того москаля хоч кочергою!

— Ой мати, мати, нащо займати?
Лучче з москаликом пожартувати!

— Ой горе, горе, нежонатому,
Як тому горщику щербатому.

Горщик кипить, в щербину біжить,
Як мені, серденько, без тебе прожить?

Хоч буду жити, хоч буду горювати —
Доведеться, серце, пріч мандрувати!

Ой горе, горе, що я не вдався,
Брів через річеньку да й не вмивався!

Ой як завернуся да й умиюся...
— І не вертайся, і не вмивайся,
Ти ж мені, серденько, й так сподобався!

* Друга частина парних рядків повторюється.

ТА ОРАВ МУЖИК КРАЙ ДОРОГИ

А

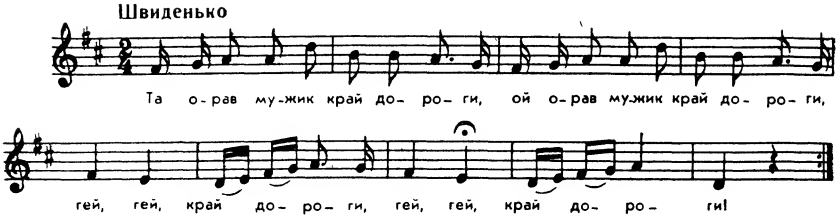

ТА Й ОРАВ МУЖИК КРАЙ ДОРОГИ

Б

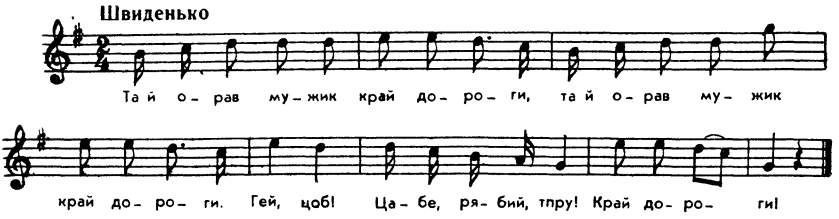

ТА ОРАВ МУЖИК КРАЙ ДОРОГИ

В

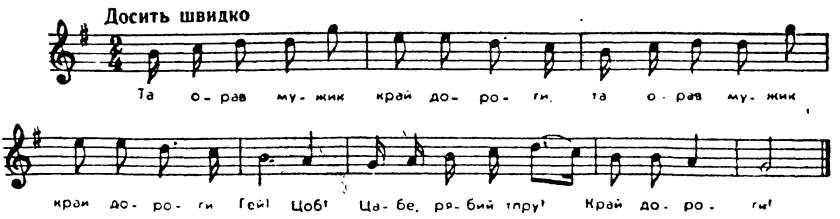

ДА ОРЕТ МУЖИК ПРИ ДОРОЗІ

Г

Да орет мужик при дорозі,
Гей, гей, при дорозі *.
Да повісив торбу на березі;
Ой там дівки воду брали,
Они, суки, торбу вкрали.
Ой на воді ноги мила,
В шкоду, бідна, заблудила.
Мати ж єї запитала:
— З ким ти, доню, ночувала?
— Ночувала з школярами
Под чорними соболями.
Всю ніч з дяком жартовала,
Спати дяку не давала.
— Іди ж собі, доню, з дому,
Не чинь дяку й мні сорому.

ТА ОРАВ МУЖИК КРАЙ ДОРОГИ

Д

Та орав мужик край дороги, (2)
Гей, гей, край дороги! (2) **
Та у його воли круторогі, (2)
Та погоничі чорноброві; (2)
Та повісили торбу на березі; (2)
Та не порожню — з пирогами; (2)
Та ішли дівки за грибами; (2)
Та вони в його торбу вкрали; (2)
Та не порожню — з пирогами; (2)
Та не з простими пирогами, (2)
Та начинені горобцями. (2)

---

* Приспів «Гей, гей» повторюється з другою частиною ко
** Приспів повторюється, як у попередньому варіанті.

ТА ОРАВ МУЖИК КРАЙ ДОРОГИ

Е

Та орав мужик край дороги,
Гей, гей, край дороги *.
Та воли в його круторогі,
А ярмочка та кленові,
А занози та тернові,
Плугатарі клишоногі,
Погоничі чорноброві.
Доорався ж він до берези
Та повісив торбу на березі.
А там дівки гриби брали,
Мабуть, вони торбу вкрали,
Не порожню — з пирогами.
А там дівка Катерина
В Сулі білі ноги мила.
— Ой ти, дівко Катерино,
З ким ти сю ніч ночувала?
— З школярами, з школярами,
Під синіми килимами.

ОЙ У НАШОМУ СЕЛІ, У МАЛОРОСІ

Ой у нашому селі, у Малоросі,
Там ходить чоловік голий і босий.

Приспів:

Да ну, да ну, голий і босий **.

За плечима каптан носить,
У дівчини губки просить!

— Ой дівчино, хіхінечки,
Дай мені губки хоч трінечки!

— Я б тобі, козаче, дала,
Дала і не жалувала.

Ой я вчора ізвечора льон мочила,
Я ж свою губку та й замочила.

— Ой хоч вона в тебе мокра да мокра,
На запал саме добра та добра.

---

* Приспів повторюється, як у попередньому варіанті.
** Приспів повторюється з другою половиною кожного парног

КОБ Я ЗНАЛА, ВАСИЛЕНЬКУ, ЩО ТИ НАШ

Коб я знала, Василеньку, що ти наш,
Я би тобі проказала «Отче наш».
Коби знала, Василеньку, що ти мій,
Дала би-м ті виорати на ячмінь.
Ой Василю, Василеньку, зле (в) ореш,
Не вродиться пшениченька, но (в) овес.

ТЕЧЕ ВОДА З ЯВОРА

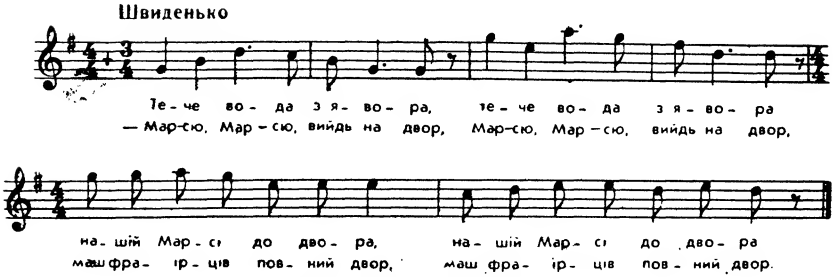

Тече вода з явора *
Нашій Марсі до двора.
— Марсю, Марсю, вийдь на двор,
Маш фраїрців повний двор.
— А що ж кому з того,
Мам їдного седмого.
Й одного мам в коморі,
Йа седем мам на дворе.
Хто ж тя, Ганцю, споведав?
Мамцю, мамцю, сам клебан.
Хто тя, Ганцю, менував?
Но-м ня певше любував.
Боже, боже, зле з нами,
Зламалася посцівка,
Що лежала фраїрка.
Зламалися й крайці,
Що лежали шугайці.
Мам я брата столяра,
Пофіжую до рана,
І братову — малярку,
Помалюю посцівку.

* Кожний рядок повторюється.

САВАРИН, САВАРИН, САВАРИНОЧКУ

А

— Саварин, Саварин, Савариночку,
Не пускай коня на долиночку!
— А чому?
— Козаки гречку жнуть,
Дівчину бити імуть.
— А за що?
— А в ватерині проявилося.
— О се таковоє?
— Черево в дівчини із'явилося.
— О се лихо, пек йому.
Посвящав, посвящав попойко хату,
Бо треба.
Як став читати, взяла постіль тріщати,
Бо так написано було.
Ой стала пепка догори скакати,
Бо дурна була, страху не знала.

СЕВЕРИН, СЕВЕРИН, СЕВЕРИНОНЬКУ

Б

— Северин, Северин, Северинонько!
— А чого?
— Посватай ти нашу дівчинонько!
—Або що?
— Бо вона має каренькі очі.
— Банькаті, як совині.
— Пильно гуляє аж до півночі.
— Бо соромлива дуже.
— Северин, Северин, Северинонько!
— Та чого?
— Посватай ти ж нашу дівчинонько!
— На врага?
— Бо наша дівчинонька та й процвітає.
— Як макуха під лавою.
— Вона ж і богоміллячко знає!
— Як жидки в салі.
— Северин, Северин, Северинонько,
Посватай ти нашу дівчинонько!

— Гей, гей!
З досвіток ледве пре, як йде додому.
Бо там напреться дуже!
Як прийде ж до хати, то й бух додолу.
Бо завше п'яна, як та куфа.

СЕВЕРИН, СЕВЕРИН, СЕВЕРИНОЧКУ

В

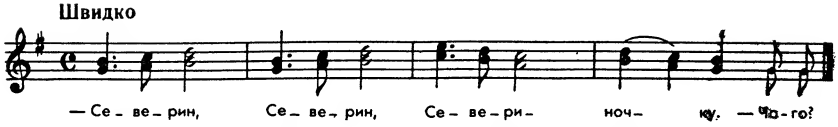

— Северин, Северин, Севериночку!
— Чого?
— Посватай та у нас ти дівчиночку!
— На врага?
— А в дівчиноньки карі оченьки!
— Як морква!
— Гуляй вона до півноченьки.
— Бо така чесна!
— З досвіток йшла, утомилася.
— Бо дуже спішила!
— Додому прийшла та й звалилася.
— Бо п'яна була!
— Се ж та дівчина так процвітає.
— Як макуха під лавкою!
— Коли ж сеє, плюнь на дівчину.
— Пху! пху! пху!
— І побий її, як злу личину!
— Нехай її біс поб'є!

ОЙ КОЗАЧЕ, ЩО РОБИТЬ БУДЕМ

А

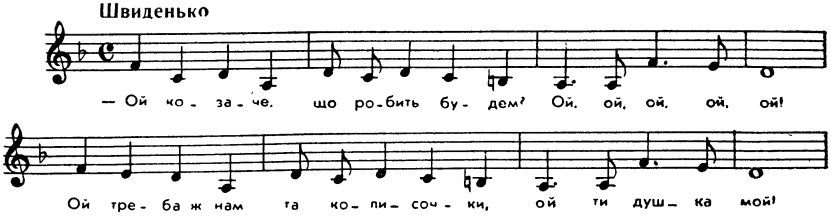

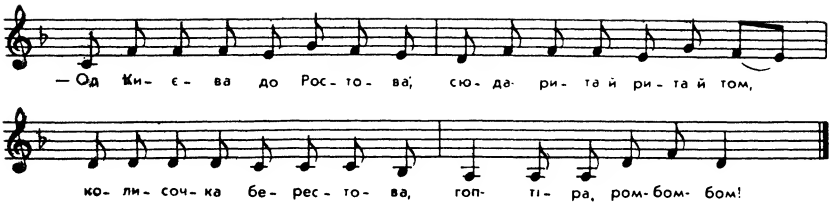

— Ой козаче, що робить будем? Ой, ой, ой, ой, ой!
Ой треба ж нам та колисочки, ой ти душка мой!
— Од Києва до Ростова, сюда-рита, й рита й том,
Колисочка берестова, гоп-тіра, ром-бом-бом! *

— Ой козаче, що робить будем?
Ой треба ж нам та пелюшечок.
— Є в Маруськи три фартушки,
Ото ж будуть на пелюшки.

— Ой козаче, що робить будем?
Ой треба ж нам та й сповивача.
— Єсть на волах налигачі —
Тото ж наші сповивачі.

— Ой козаче, що робить будем?
Ой де ж ми охрестим дитину?
— Од Києва до трактиру
Та й охрестимо дитину.

— Ой козаче, що робить будем?
Ой кого ми у куми візьмем?
— Есть у мене сестра й брат
Та не будем чужих брать.

— Ой козаче, що робить будем?
А чи ти мене та й брать будеш?
— Бодай же я не дождав,
Щоб я тепер тебе брав!

— Ой козаче, що робить будем?
Ой треба ж нам позиватися.
— Бодай же ти не дождала,
Щоб ти мене позивала!

* Далі приспіви чергуються в тій же послідовності.

ПАРЕНЬОЧКУ, ЖЕНИТИСЯ ТРЕБА

Б

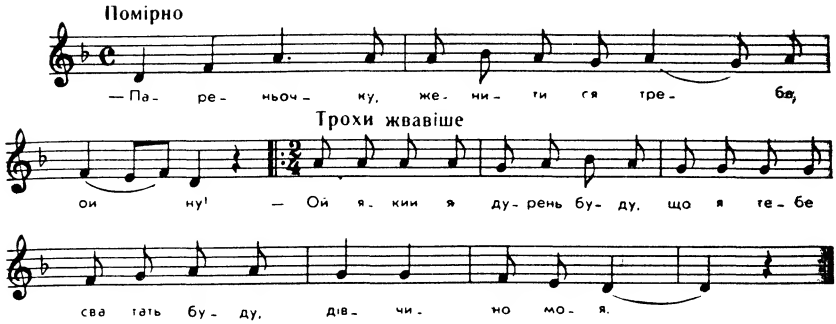

— Пареньочку, женитися треба,
Ой ну!

— Ой який я дурень буду,
Що я тебе сватать буду, } 2
Дівчино моя.

— Пареньочку, пелюшочок треба,
Ой ну!

— Єсть у мене два фартушки,
Один порву на пелюшки, } 2
Дівчино моя.

— Пареньочку, сповивачів треба,
Ой ну!

— Єсть у мене налигачі,
Тобі будуть сповивачі, } 2
Дівчино моя.

— Пареньочку, колисочки треба,
Ой ну!

— Від Києва до Ростова,
Гоп, колисочка готова. } 2
Дівчино моя.

— Пареньочку, вервечки треба,
Ой ну!

— Єсть у мене уздечечки,
Тобі будуть вервечечки, } 2
Дівчино моя.

— Пареньочку, дитину присудять,
Ой ну!

— Новий суд, нове право,
А що було, те пропало, } 2
Дівчино моя.

ЙШЛА ДІВЧИНА ЛУЖКАМИ, ГОЙ, ЛУЖКАМИ, ЛУЖКАМИ

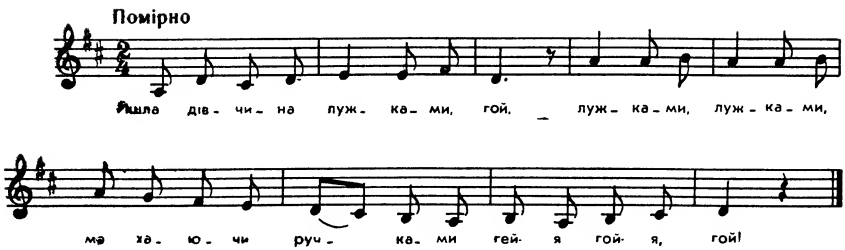

Йшла дівчина лужками, гой, лужками, лужками,
Махаючи ручками, гейя-гоя-гой!

Стрітив її парубок, гой, парубок, парубок:
— Даруй, дівко, свій вінок, гейя-гоя-гой!

— Не дарую свій вінець, гой, свій вінець, свій вінець,
Бо ти з пекла огненець, гейя-гоя-гой!

— По чому-сь ня познала, гой? — По тобі, по тобі,
По чортовській особі, гейя-гоя-гой!

Узяв її та й поніс, гой, та й поніс, та й поніс
Понад гори, понад ліс, гейя-гоя-гой!

— Не неси ня понад ліс, гой, понад ліс, понад ліс,
Бо у лісі сидить біс, гейя-гоя-гой!

А неси ня над село, гой, над село, над село,
Бо там гудуть весело, гейя-гоя-гой!

Поніс її над пекло, гой, над пекло, над пекло,
Ой боже мій, як тут тепло, гейя-гоя-гой!

Поклав її на столець, гой, на столець, на столець
Та налляв їй погарець, гейя-гоя-гой!

Як вона той упила, гой, упила, упила —
Долі ручки спустила, гейя-гоя-гой!

А як другий упила, гой, упила й упила,
Почорніла, як земля, гейя-гоя-гой!

А як третій упила, гой, упила й упила,
То всю правду вповіла, гейя-гоя-гой!

Сімох дітей згубила, гой, згубила, згубила,
Та все дівков ходила, гейя-гоя-гой!

Звідать її мамочка, гой, мамочка, мамочка:
— Де ти була, донечко? Гейя-гоя-гой!

— Жито-м жала, мамочко, гой, мамочко, мамочко,
— Що ти дали, донечко? Гейя-гоя-гой!

— Три золоті, мамочко, гой, мамочко, мамочко.
— Що-с купила, донечко? Гейя-гоя-гой!

— Гуслі-м вела, мамочко, гой, мамочко, мамочко.
— Як ти гули, донечко? Гейя-гоя-гой!

— «Гопа-цупа», мамочко, гой, мамочко, мамочко.
— Як іграли, донечко? Гейя-гоя-гой!

— «Трика-річки», мамочко, гой, мамочко, мамочко,
«Трика-річки», мамочко, гейя-гоя-гой!

ПОНИЖЕ ЗАЛУЖА

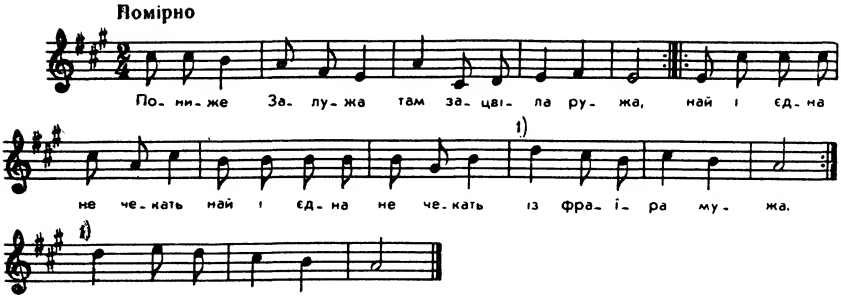

Пониже Залужа
Там зацвіла ружа; } 2
Най і єдна не чекать (2)
Із фраїра мужа. } 2

Бо фраїр милує
Та в личко цілує, } 2
Варуй го ся, дівчино, (2)
Най тя не зчалує. } 2

Я ся варовала,
Як потя на гнізді, } 2
А моє варовання (2)
Лежить у колисці. } 2

Піду я до церкви,
Стану на коліна, } 2
Поникаю раз на попа, (2)
Сім раз на фраїра. } 2

Фраїру, фраїру,
Увижу ти віру, } 2
Ци будеш ня так любити, (2)
Як ся постарію. } 2

ОЙ НЕ ХОДИ, САБАДАШУ, НА ЮЛИЦЮ НАШУ

А

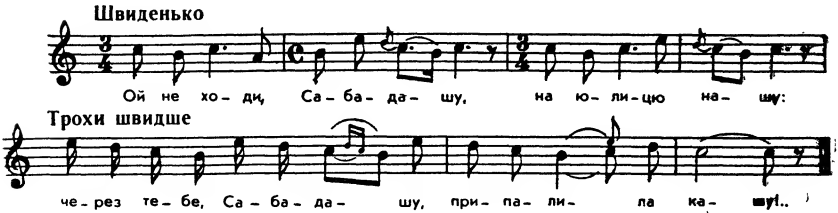

Ой не ходи, Сабадашу, на юлицю нашу:
Через тебе, Сабадашу, припалила кашу!..
Каша пріла — не допріла, а хліб недопечен.
Ой той мені не женишок, що на один вечір!
Ой той мені хліб допечен, що високо сходить.
Ой той мені женишенько, що три годи ходить.

ОЙ НЕ ХОДИ, БАРАБАШУ, НА ВУЛИЦЮ НАШУ

Б

Ой не ходи, Барабашу, на вулицю нашу:
За тобою, Барабашу, припалила кашу.
Каші наварила, хліб недопечен.
То ж мені не жених, що на один вечір.
А то ж мені женишина, що три годи ходить,
Що три годи ходить, славоньки не зробить.
А хоч буде слава, так з нас буде пара,
А хоч буде поговір, таки буде вірний мій.

КОЛО МОГО Й ОГРУДЕЧКА

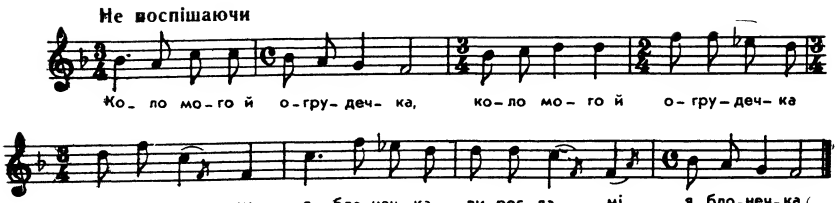

Коло мого й огрудечка *
Виросла мі яблонечка.
На червено проквитала,
Білюсенькі ябка мала.
А хто ж ми їх буде зривав,
Кой ся милий мій погнівав?
Погнівався, не знам, за што,
Ходив до нас, не знам, по што.
Ходив до нас цілу осінь,
Пущалам го дзюром до сінь.
Ходив до нас цілу зиму,
Пущалам го под перину.
Ходив до нас ціле лято,
Дала-єм му гемби за то.

ОЙ НЕ ХОДИ, НЕ ХОДИ ТА НЕ ТОПЧИ БОБУ

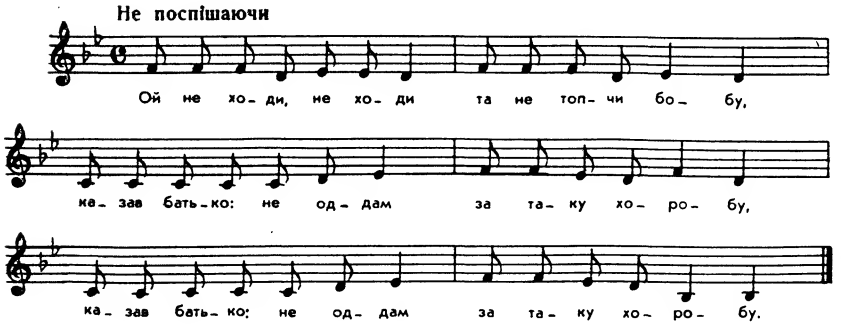

* Кожний рядок повторюється.

Ой не ходи, не ходи та не топчи бобу;
Казав батько: не оддам за таку хоробу. (2)
Ой не ходи, не ходи, не топчи цибулі;
Казав батько: не оддам своєї красулі. (2)
Ой не ходи, не ходи та й не носи булки;
Казав батько: не оддам, нема в його й думки. (2)
Ой не ходи, не ходи, не носи конфети;
Казав батько: не оддам, бо ти недотепа. (2)
Ой не ходи, не ходи та не задавайся;
Казав батько: не оддам, і не сподівайся. (2)
Ходив осінь ще й Петрівку, дав копійку на горілку.
І горілка твоя гірка, не буду я твоя жінка. (2)
Ходив осінь ще й м'ясниці, дав копійку на кислиці.
І кислиці твої кислі, і ти, стерво, не при мислі. (2)
І кислички поїла, і квасок попила,
Стерва любить не схотіла ще й насмішку дала. (2)

ОЙ НА ГОРІ ПЕНЬ-КОЛОДА

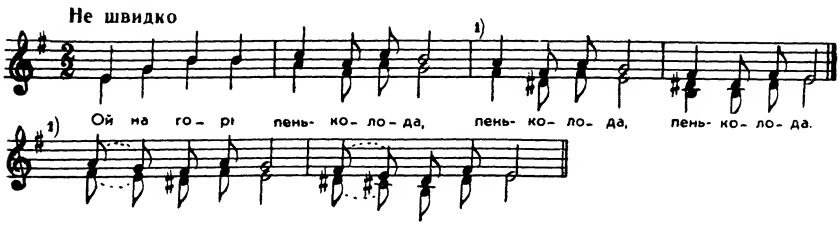

Ой на горі пень-колода,
Пень-колода. (2)
А ти старий, я молода,
Я молода. (2)
Милий, милий що-сь розумний був,
Що-сь розумний був. (2)
Любив-ись ня, не взяв-ись ня,
Фрас би тобі був! (2)
Серед села яворина,
Яворина. (2)
Брешуть за ня — я невинна,
Я невинна. (2)
Та най брешуть — не гадаю,
Не гадаю. (2)
Про єдного десять маю,
Десять маю. (2)

ОЙ САД-ВИНОГРАД, КУЧЕРЯВА ВИШНЯ

А

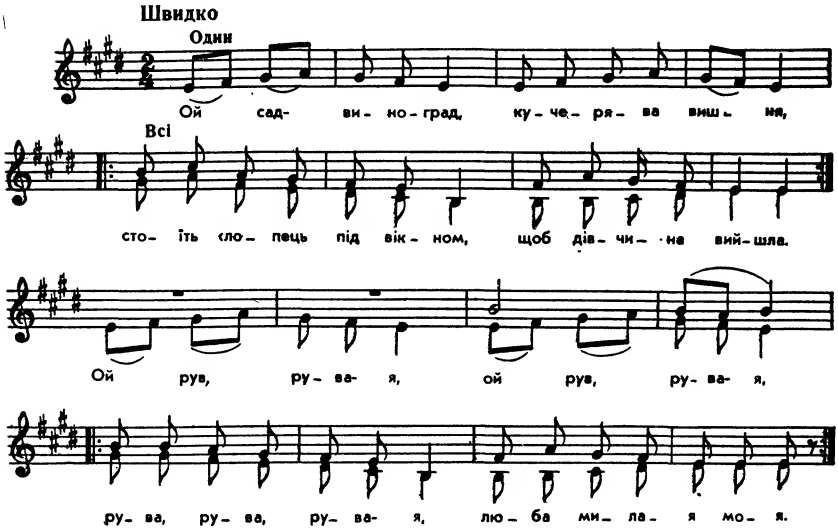

Ой сад-виноград, кучерява вишня,
Стоїть хлопець під вікном, щоб дівчина вийшла. (2)

Приспів:

Ой рув, рува-я, ой рув, рува-я,
Рува, рува, рува-я, люба милая моя. (2)

А дівчина не виходить, хатину вбирає,
Стоїть хлопець під вікном та з жалю вмліває. (2)

— Ой не стій під вікном, не тупай ногою,
Бо не вийду та не стану говорить з тобою. (2)

Ой не стій під вікном, не махай рукавом,
Бо не вийду говорити із таким чудаком. (2)

Не ходи по саду, не топчи травиці,
Як не люблять тебе дівки, то йди до вдовиці. (2)

ОЙ САД-ВИНОГРАД, КУЧЕРЯВА ВИШНЯ

Б

Ой сад-виноград, кучерява вишня,
Стоїть козак під вікном, щоб дівчина вийшла *.

А дівчина не виходить, хатину вбирає.
Стоїть козак під вікном, з жалю завмирає.

— Ой не стій під вікном, не махай рукою,
Бо не вийду, не стану говорить з тобою.

Ой не стій під вікном, не топчи травиці,
Як не люблять тебе дівки, люблять молодиці.

Ой не ходи по городу та й не топчи бобу,
Сказав батько: не віддам за таку хворобу.

Ой не ходи коло хати, не дратуй цуценяти,
Цуценя дзяволить, в мене серце болить.

НАСТУПИВ, НАСТУПИВ ЧОРНИЙ ВІЛ НА НОГУ

А

Наступив, наступив чорний віл на ногу,
Ей, бачу, далебі, не піду додому.

І додому не піду, і тут не всиджу,
Треба, братця, підкопаться до дівчини в хижу.

— Бодай тебе копала лихая година,
Через тебе, вражий сину, мене мати била.

А хоть била, хоть не била, нахвалялась бити:
Перестань же, вражий сину, до мене ходити!

— Я й не перестану, поки не достану
Чорних брів, вірних слів, хорошого стану.

— Ти, козаче, ти, дураче, цуцику рябенький,
Ходитиме, любитиме кращий, молоденький.

* Приспів, як і в попередньому варіанті.

НА ВУЛИЦЮ НЕ ПІДУ І ДОМА НЕ ВСИДЖУ

Б

— На вулицю не піду і дома не всиджу,
Доведеться підкопатись до дівчини в хижу.

— Бодай тебе копала лихая година!
Що за тебе, сякий-такий, мене мати била.

Била мене моя мати ключем від комори,
Та за тебе, сякий-такий, що ти чорнобровий.

Била ж мене моя мати ключем від світлиці,
Бо за тебе, сякий-такий, що ти білолиций.

Била мене моя мати та ще й научала,
Щоб з козаком не стояла та й не розмовляла.

Чом козака не любить, хіба не хороший?
Очі сірі, як у жаби, сам на чорта схожий.

НА ВУЛИЦЮ НЕ ПІДУ І ВДОМА НЕ ВСИДЖУ

В

— На вулицю не́ піду і вдома не всиджу,
Треба, братця, підкопаться до дівчини в хижу!

— Коли́б тебе копала-ся лихая година,
Через тебе, вражий сину, мене мати била!

Ой била, била, била да й ще буде бити,
Ой перестань, вражий сину, до мене ходити.

— Ой не перестану, поки не достану
Чорних брів, милих слів, хорошого стану!

— Ой дівчино, люблю тебе,
Не їж хліба, візьму тебе!

— Нехай не їсть твоя мати,
Коли хочеш мене взяти!

— Ой дівчино, чи не сердишся?
Чом до мене не обернешся?

Тупну я чоботком,
Повернися животком;

Тупну я обома,
Повернися, серденя!

Коли б не боявся,
То б поженихався;

А то лихо, що боюсь,
Іздалека подивлюсь!..

— Ой Іване, Іваночку,
Сватай мене щораночку!

В мене вовна овечая,
Сватай мене щовечора!

Не займай мене, Йване,
В мене плахти немає;

Бо я дочка вдовичина,
В мене плахта позичена.

НА ПОРОЗІ СТОЯЛА

А

На порозі стояла *,
Сухі дрова ламала.
Сухі дрова, гіркий дим,
Постояла, та не з тим.
Постояла, та не з тим,
Дала дулю через тин.

Дала дулю, дала дві,
Бо ти дурний, а я ні.
Дала дулю, дала сім,
Бо ти дурний і зовсім.
На степочку сиділа,
Рябу сучку доїла.

Надоїла молока,
Напоїла дурака.

ОЙ ЯК БІГЛА, КОПОТІЛА

Б

Ой як бігла, копотіла,
Не стояла, з ким хотіла!

Ой стояла, да не з тим,
Говорила через тин.

Ой стояла, да не так,
Говорила чортзна-як!

Ой як бігла, копотіла,
З ким стояла, хихотіла.

Хихотіла, да не з тим,
Дала дулю через тин.

Дала дулю, дала дві,
Бо ти дурень, а я ні.

* Кожний рядок повторюється.

ОЙ ЧИЯ ТО ДІВКА БИЛА

В

Ой чия то дівка била,
Що стояла да й побігла?

Ой чий же то бісів син,
Що дивився через тин?

Дала дулю, дала дві,
Ти поганий, а я ні!

ОЙ ГУСТИЙ ОЧЕРЕТ ДА Й ЛЕПЕХОВАТИЙ

А

Ой густий очерет да й лепеховатий;
Чи ти ж мене не пізнав, пришелеповатий?

Ти думаєш, дурню, що я тебе люблю?
А я тебе, дурню, словами голублю!

Ти думаєш, дурню, що я женихаться?
А я з тебе, дурню, аби посміяться!

У городі бузина перерубленая:
Одступися, препоганий, я полюбеная!

У городі бузина, на їй листу нема:
Не ходи і не люби, коли толку нема!

ОЙ ГУСТИЙ ОЧЕРЕТ ТА Й ЛЕПЕХУВАТИЙ

Б

Ой густий очерет та й лепехуватий;
Чи ж ти мене не пізнав, пришелепуватий?

Ти думаєш, дурню, що я тебе люблю,
А я тебе тільки словами голублю!

Ти думаєш, дурню, що я женихаться?
А я з тебе тільки аби посміяться!

Я таких дурнів зроду не любила,
Я такими дурнями тини городила!

Ой ти думав, хлопче, що вже я кохаю,
Я такими хлопцями тини підпираю!

Ой ти думав, дурню, що за тебе піду,
Кину розкіш попід ноги, собі куплю біду?

Ой ти, дурний, давав, давав, я, розумна, брала,
Як ти вийшов за ворота, з тебе глузувала.

У городі бузина перерубленая:
Одступися ти, плюгавий, я полюбленая.

У городі бузина, на ній листу нема:
Не ходи і не люби, коли толку нема.

НА ТАРІЛЦІ БІЛИЙ СИР

В

— На тарілці білий сир —
Там-то гарний сукин син,
Там-то косить, там-то жне,
Там-то бреше, не бере!
Коли б косив, коли б жав,
Коли б любив, коли б взяв!
— На улицю не піду
І дома не всиджу,
Коли б мені підкопаться
До дівчини в хижу.
— Бодай тебе копала
Лихая година!
Через тебе, бісів сину,
Мене мати била,
Мене мати била
І ще буде бити,
Хоть перестань, бісів сину,
До мене ходити!
Ти думаєш, дурню,
Що я тебе люблю,
А я тебе, дурню,
Словами голублю;
Ти думаєш, дурню,
Що я тебе кличу,
А я тобі, дурню,
Крізь тин дулі тичу.
А я таких дурнів
Зроду не любила,
Я такими дурнями
Тини городила.
Я стояла на рові,
Дала дулю, що в брилі,
Дала дулю, дала дві,
Що ти дурень, а я ні;
Я стояла на бекеті,
Дала дулю, що в жилеті,
Дала дулю, дала дві,
Що ти дурень, а я ні.
Оступися ти в брилі,
Нехай сяде в картузі,
Там він мені сподобався,
Що гудзями устьобався.
Ой не линь, не карась —
Я з хорошим постояла,
Тобі зась, тобі зась!

ЩО ТИ КАЖЕШ, ДУРНЮ

Г

Що ти кажеш, дурню,
Що я тебе люблю,
А я тебе, дурню,
Словами голублю.
А ти казав, дурню,
Що я ті любила,
А я тобі, дурню,
Лиш під лад ходила.
Лиш під лад ходила.

Бо-м твою горівку
Тоді, дурню, пила,
Як ти за ворота,
Я сі з тебе кпила.
А ти казав, дурню,
Що я ті кохала,
Я ж тя в своїй хаті
За собаку мала.

ТИ ДУМАЄШ, ДУРНЮ

Д

Ти думаєш, дурню,
Що я тебе люблю,
А я тебе, дурню,
Словами голублю.

Ти думаєш, дурню,
Що я тебе кличу,
А я тобі, дурню,
Ззаду дулі тичу.

Ти думаєш, дурню,
Що з тобою стою,
А я з тебе, дурню,
Тільки шутки строю.

ТИ ДУМАЄШ, ДУРНЮ

Е

— Ти думаєш, дурню,
Що я тебе люблю,
А я тебе, дурню,
Словами голублю.

Ти думаєш, дурню,
Що я тебе кличу,
А я тобі, дурню,
Крізь тин дулі тичу.

— Чому не казала,
Як гостинці брала?
Чому мене, молодого,
Тоді закликала?

— Дурний давав, дурний
давав.
А розумна брала,
Тепер тобі, дуракові,
Сім дуль показала.
Діжди, дурню, до осені,
Як вродять кислиці,
Куплю мірку за копійку —
Оддам за гостинці.

НЕКОВАНИМ ВОЗОМ ПШЕНИЦЮ ВОЗИТИ

А

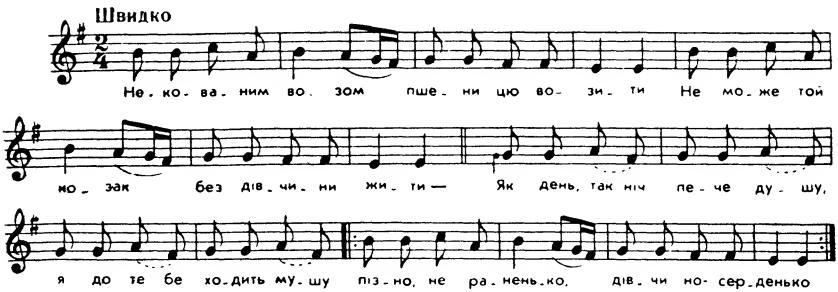

Некованим возом пшеницю возити,
Не може той козак без дівчини жити.

— Як день, так ніч пече душу,
Я до тебе ходить мушу
Пізно, нераненько, } 2
Дівчино-серденько. }

Ходив я до тебе пізненької ночі,
Носив я до тебе всілякії речі:

Носив мак,
Носив сир,
Носив сало,
Поки стало.
Тепер погадаю,
Що й собі не маю.
Тепер погадати,
Що за нього дати?

Тепер погадаю, що й собі не маю,
Тепер погадати, що за нього дати.

Те сало не пропало,
А той мак буде так,
А сир подарую, } 2
А сам помандрую. }

ПОКЛАДУ Я ХИБКУ КЛАДКУ ЧЕРЕЗ БИСТРУ РІЧКУ

А

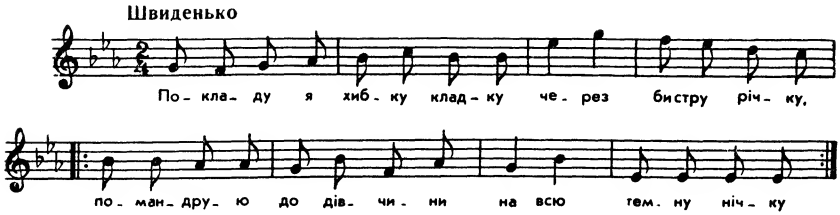

Покладу я хибку кладку через бистру річку,
Помандрую до дівчини на всю темну нічку. (2)

Нехай буде темна нічка, нехай буде сльота,—
Помандрую до дівчини, тримаючись плота. (2)

— Ой ти ж моя дівчинонько, ой ти ж моя мила,
Скільки ж мені сей осені кислиць переїла? (2)

— Ой ти ж, дурний, купував, я, розумна, брала,
Тепер зима, кислиць нема — я б тобі віддала. (2)

Хіба пождеш до осені, як почнуть родити:
Віддам тобі кислиць міру — перестань ходити. (2)

БОДАЙ ЖЕ ТИ, ДІВЧИНОНЬКО, ЦІЛИЙ РІК БОЛІЛА

Б

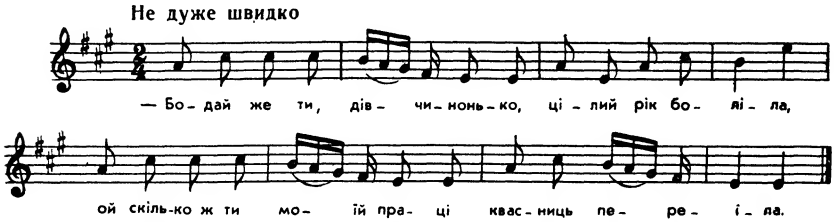

— Бодай же ти, дівчинонько, цілий рік боліла,
Ой скілько ж ти моїй праці квасниць переїла.

— Ой ти, дурний, купував, я, розумна, брала,
Тепер зима, квасниць нема — я б тобі віддала.

Чекай, дурню, аж до літа, як будуть родити,
Віддам тобі цілу мірку — перестань ходити.

Віддам тобі цілу мірку ще й прикину жменю!
Не вирипуй мені хату, відчепись від мене.

КОТИЛИСЯ ВОЗИ З ГОРИ, А В ДОЛИНІ СТАЛИ

А

Котилися вози з гори, а в долині стали.
Любилися-кохалися, тепер перестали.

Приспів:

Ой гоп, моя мила,
Моя люба чорнобрива.

Котилися вози з гори, поломили спиці.
Кохалися-любилися гарні молодиці.

Котилися вози з гори, поломили ярма.
Любилися-кохалися, все те пішло дарма.

КОТИЛИСЯ ВОЗИ З ГОРИ, ПОЛАМАЛИСЬ ЯРМА

Б

Котилися вози з гори, поламались ярма,
А вже ж мені не ходити, де дівчина гарна.

Приспів:

Сяк, так, моя мила,
Коханая, чорнобрива,
Я з тобою жить не буду,
Я ж тебе не забуду,
Милая моя, гей, мила!

Котилися вози з гори, поламались осі,
А вже ж мені не ходити до дівки Хведосі.

Котилися вози з гори, поламались спиці,
А вже ж мені не ходити та на вечорниці.

Як вийду я за ворота та стану я, стану,
Одна несе вареники, а друга — сметану.

ДУМКИ ПРО ОДРУЖЕННЯ. БАЖАНА ПАРА

НЕ ЧУДУЙТЕСЬ, ДОБРІ ЛЮДИ, ЩО ПЕРЕБИРАЮ

А

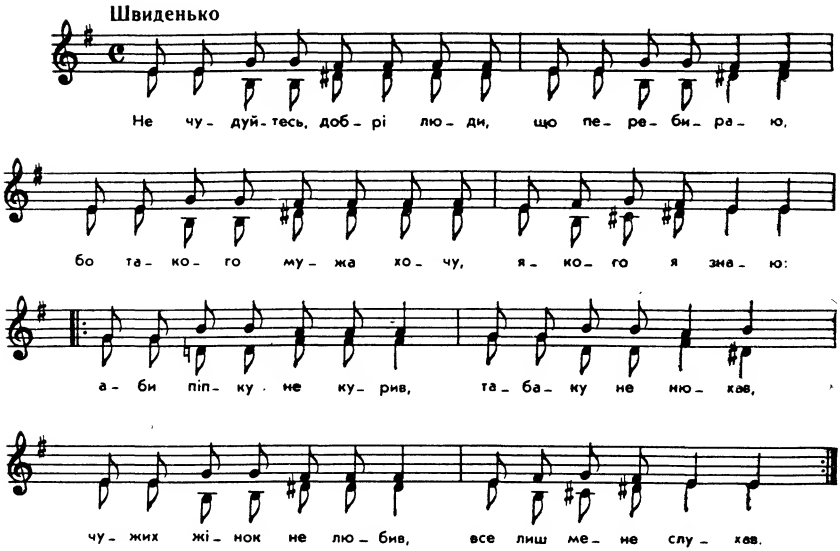

Не чудуйтесь, добрі люди, що перебираю,
Бо такого мужа хочу, якого я знаю:
Аби піпку не курив, табаку не нюхав,
Чужих жінок не любив, все лиш мене слухав. } 2

Не чудуйтесь, добрі люди, що я не женюся,
Бо таку я жінку хочу, яку сподіюся:
Аби кривих ніг не мала, хату пильнувала,
Як додому п'яний прийду, би ня цілувала. } 2

ОЙ НАПРЯЛА ПОЛОТНА

Б

Ой напряла полотна
Од порога до вікна,
Постелила на воді,
Щоб білили лебеді.
Ой ходила по городу,
Поливала вишні,
Коли б же мні чоловік
До моєї мислі:
Щоб він люльки не курив,
Табака не нюхав,
Чужих жінок не любив,
Та все мене слухав.

ПО САДОЧКУ ХОДЖУ ТА ЩИПАЮ ВИШНІ

В

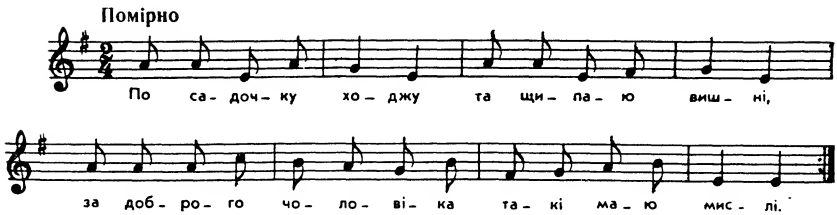

По садочку ходжу та щипаю вишні,
За доброго чоловіка такі маю мислі:

Щоб горілки не пив, табаки не нюхав,
Чужих жінок не любив, мене тільки слухав.

Через сад-виноград я листя носила,
Чому ж мені не купив, чого я просила?

Я ж просила у тебе, купи черевички,
А ти ж мені одказав: «Нічки невеличкі!»

Я ж просила у тебе, купи мні запаску,
А ти мені одказав: «Утеряла ласку».

Закувала зозуленька, сидючи на свеклі,
А хто любе чужих жінок, душа буде в пеклі.

Муж горілку дуже п'є і табаку нюха,
Чужих любе, мене б'є, ніколи не слуха!

ПО ТОКУ, ПО ТОКУ КУРИ Ж МОЇ, КУРИ

Г

По току, по току кури ж мої, кури!
Якби мені чоловік до мої натури.
Щоб горілки не пив, тютюну не нюхав,
Чужих жінок не любив, тільки мене слухав.

ОЙ ХОДИЛА ПО САДУ

Д

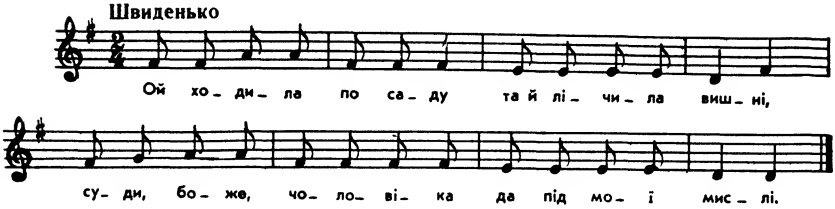

НА ГОРБОЧКУ СИДЖУ ТА Й ДУМКУ ГАДАЮ

Е

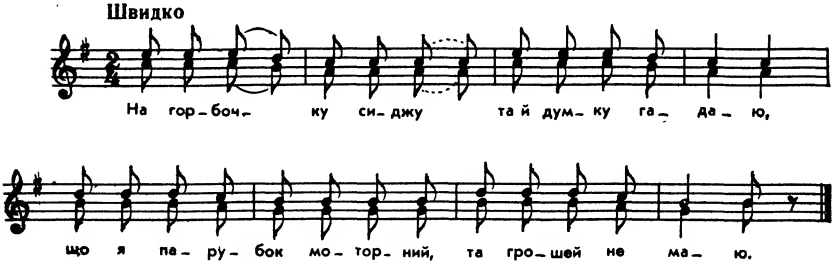

На горбочку сиджу та й думку гадаю,
Що я парубок моторний, та грошей не маю.
Якби в мене стільки грошей, як у того пана,
Я купив би і пошив синього жупана.
І надів би жупан новий та й підперезався,
Пішов би я на вулицю та й у боки взявся.
Поїв би я, що хотів,— сала і ковбаси,
І чехоню, і тараню — панські викрутаси.
Да горілку я би пив, яка є на світі,
І вишнівку, і тернівку, настойку на житі.
На горбочу сиджу та збираю вишні
Пошли, боже, чоловіка та під мої мислі:
Щоб горілки не пив, тютюну не нюхав,
Чужих жінок не любив, а своєї слухав.

ЯК Я БУЛА МОЛОДА

Як я була молода,
Була в мене урода,
А тепер я вроду
І в дзеркалі не знайду.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ах, ах, дай же, боже, того мужа діждати.

Піду фарби накуплю,
Лице собі побілю,
Чи не знайду такого,
Що полюбит мя много.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ах, ах, дай же, боже, того мужа діждати.

Припну фартух дороги,
Золотії береги,
А срібная середина,
Чи не красна я дівчина.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ах, ах, дай же, боже, того мужа діждати.

Возьму шубу з оксамиту,
Соболями підшиту,
Золотії галони,
А срібнії запони.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ах, ах, дай же, боже, того мужа діждати.

Чобіточки з саф'яну
За сім золотих дістану,
І викрешу голубця,
Чи не зваблю молодця.
Гей, гей, докучило бровоньками моргати,
Ах, ах, дай же, боже, того мужа діждати.

ОЙ ГАЙ, ГАЙ, ГАЙ, ЗЕЛЕНЕНЬКИЙ

А

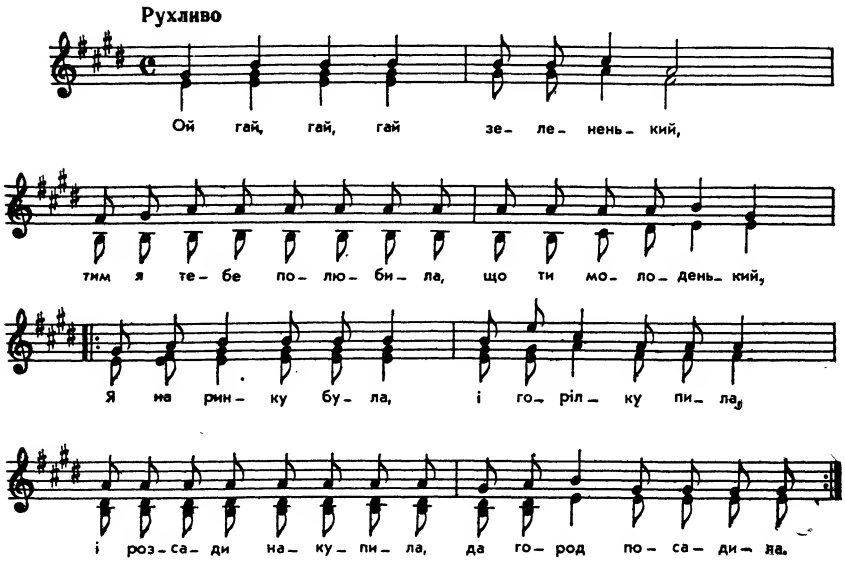

Ой гай, гай, гай зелененький,
Тим я тебе полюбила, що ти молоденький.

Я на ринку була,
І горілку пила,
І розсади накупила,
Да город посадила.

І розсада моя
Прийнялася була,
А дівчина з козаком
Позналася була.

Ой ти, мамо моя,
А я донька твоя.

Було мене бити-вчити,
Як маленька була.
А тепер я велика,
Треба мені чоловіка,
Ні старого, ні малого —
Козаченька молодого.
Щоб і в полі орав,
І удома бував,
І мене, молодую,
До серденька пригортав.
Ой гай, гай, гай зелененький,
Тим я тебе полюбила, що ти молоденький.

ОЙ ГАЙ, ГАЙ, ГАЙ, ГАЙ ЗЕЛЕНЕНЬКИЙ

Б

Ой гай, гай, гай, гай зелененький,
Тим я тебе полюбила, що ти молоденький.

Я на місті була і горілку пила,
І розсади накупила, весь огород заладила.

І розсада моя прийнялася була,
Дівчина з козаком пізналася була.

І капусточка, і качаннячко,
Вірно є з козаком закоханнячко.

Ой не бийте мене і не лайте мене,
Коли я вам завинила, то віддайте мене,

Віддайте мене за волошина,
Бо я дівчина та хорошая.

Ой ненько моя, а я дочка твоя,
Втоді було бити, вчити, як маленька-м була;

А тепер я велика, треба мені чоловіка,
Ні старого, ні малого, середнього, молодого,

Щоб і в полі орав, та й о домі дбав,
Мене, молоденькую, хозяйкою звав.

Я В СЕРЕДУ РОДИЛАСЯ

А

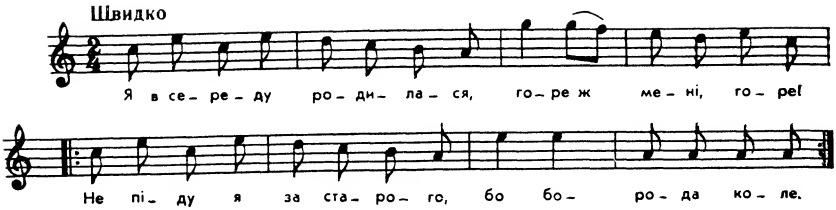

Я В СЕРЕДУ РОДИЛАСЯ, КАЖУТЬ ЛЮДИ – ГОРЕ

Б

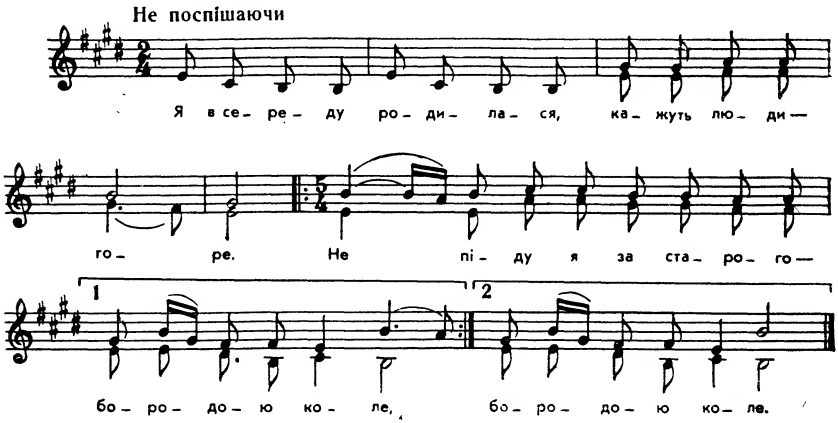

Я в середу родилася, кажуть люди — горе.
Не піду я за старого — бородою коле. (2)

А піду я за такого, що не має й вуса,
Він на мене кивне, моргне, а я засміюся. (2)

Мела хату, мела сіни та й засміялася,
Вийшла мати воду брати та й догадалася. (2)

— Чого ж, доню, чого ж, доню, чого ти смієшся?
Полюбила козаченька та й не признаєшся. (2)

— Ой ти, горо кам'яная, чом не лупаєшся,
Ой дівчино молодая, чом не признаєшся? (2)

— Хіба б же я з піску була, щоб розсипалася,
Хіба б же я дурна була, щоб я призналася. (2)

Я В СЕРЕДУ РОДИЛАСЯ, КАЖУТЬ ЛЮДИ — ГОРЕ

В

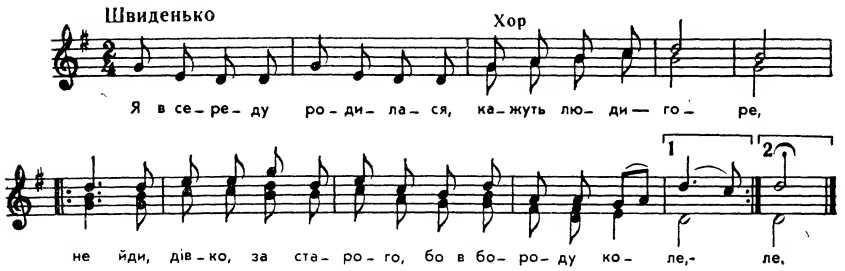

Я в середу родилася, кажуть люди — горе,
Не йди, дівко, за старого, бо в бороду коле. (2)

Не дай мене, моя мати, що по ночах ходе,
Він киває, він моргає, мене з ума зводе. (2)

Віддай мене за такого, що не має вуса,
Він на мене кивне, моргне, а я засміюся. (2)

Рубай, сину, ясенину та роби ночовки,
Та не сватай багатої, багата ні к чорту. (2)

Рубай, сину, ясенину, добре клиння буде,
Сватай, сину, сиротину, господиня буде. (2)

У СЕРЕДУ РОДИЛАСЯ, ТЕПЕР МЕНІ ГОРЕ

Г

У середу родилася, тепер мені горе,
Ой не піду за старого, бо борода коле.

Тільки піду за такого, що сіються вуса,
Він на мене кивне, моргне, а я засміюся.

10*

Він до мене кивне, моргне чорними бровами —
Я до нього заговорю мислями, словами.

Мела сіни, мела хату та й засміялася,
Вийшла мати воду брати та й догадалася.

Чого, доню, ти, Явдоню, так тяжко смієшся —
Полюбила Петруся та й не признаєшся.

МАТИ Ж МОЯ, МАТИ Ж МОЯ, МАТИ Ж МОЯ МИЛА

Д

Мати ж моя, мати ж моя, мати ж моя мила,
Не дай мене за рудого, бо я чорнобрива.

А дай мене за такого, що не має вуса,
Він до мене заморгає, а я засміюся.

Мати ж мене не слухала, дала за рудого,
Та ще мені наказала шанувати його.

ЗЕЛЕНЕНЬКИЙ БАРВІНОЧКУ

А

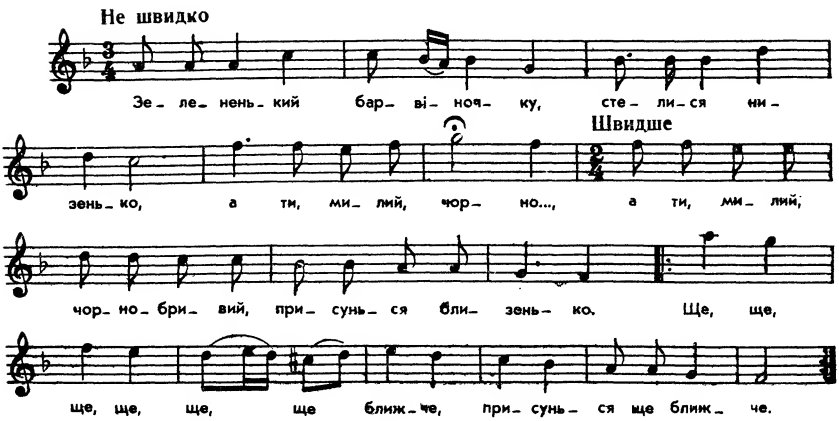

Зелененький барвіночку,
Стелися низенько,
А ти, милий, чорно..,

А ти, милий, чорнобривий,
Присунься близенько.

Приспів:

Ще, ще, ще, ще, ще, ще ближче,
Присунься ще ближче.

Зелененький барвіночку,
Стелися ще нижче,
А ти, милий, чорно..,
А ти, милий, чорнобривий,
Присунься ще ближче.

Ой ти, мамо, моя мамо,
Мамо моя мила,
Не дай мене за..,
Не дай мене за старого,
Бо я чорнобрива.
Ой дай мене за такого,
Що не має вуса,
Він на мене за..,
Він на мене заморгає,
А я засміюся.

СТЕЛИСЯ, БАРВІНКУ, НИЗЕНЬКО

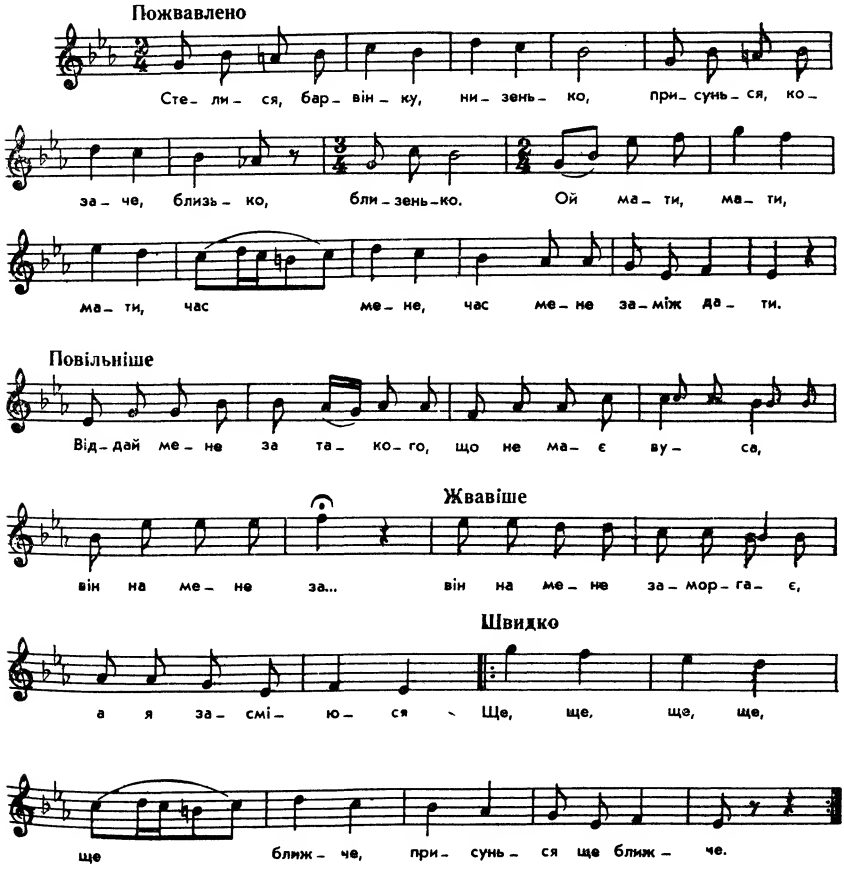

Стелися, барвінку, низенько;
Присунься, козаче, близько, близенько.
Ой мати, мати, мати,
Час мене, час мене заміж дати.
Віддай мене за такого,
Що не має вуса,
Він на мене за..,
Він на мене заморгає,
А я засміюся.
Ще, ще, ще, ще, ще ближче, } 2
Присунься ще ближче.

Стелися, барвінку, ще нижче;
Присунься, козаче, ще бли.., ще ближче.
Ой мати, мати, мати,
Час мене, час мене заміж дати.
Ой ти, доню чорнобрива,
Ой ти, доню уродлива,
Моя доню, ой..,
Доню, доню, жаль
Мені за тобою.
Ще, ще, ще, ще, ще ближче, } 2
Присунься ще ближче.

ОЙ НАЩО Ж ТИ, МАТИ, ДА ГАРБУЗ ЛУПИШ

Ой нащо ж ти, мати, да гарбуз лупиш?
Чи ти мені, мати, жениха купиш?
Мати й мати, мати! (2)

Ой не лупи, мати, та зеленого,
Та не купуй, мати, та мерзенного!
Мати й мати, мати! (2)

Ой облупи, мати, та спілесенького,
Та вибирай, мати, молодесенького.
Мати й мати, мати! (2)

НА ГОРОДІ БАРВІНЕЦЬ, ІНШИЙ — ЗА ГОРОДОМ

На городі барвінець, інший — за городом,
— Ой не шукай, мамусенько, за багацьким родом

Іно шукай, мамусенько, щоби не п'яниця,
Щоби не пив, мене не бив, бо я єдиниця.

Щоб на п'єцу молотив, на запічку віяв,
Щоб припічок виорав, пшеницю посіяв.

Ой дай, боже, добрий час, щоби зародил
Ой щоб я, молоденька, в поле не ходила.

Я НЕ ПІДУ ЗА МУЗИКУ

А

Я не піду за музику,
Бо не люблю того крику:

А в неділю весь день грає,
В понеділок пропиває,

А во второк тверезиться,
А в середу з жінков б'ється,

А в четвер ся положив,
А що ліпше, то би з'їв,

А в п'ятницю йде по струни,
А в суботу скрипку струнить,

А в неділю весь день грає,
В понеділок — пропиває.

ОЙ МАМЦЮ, ГАДАЙ, ГАДАЙ

Б

Ой мамцю, гадай, гадай,
За музику не дай, не дай,
Бо з музики і маляра
Нема нігди господаря.

А в неділю грати, грати,
В понеділок ляже спати,
А в вівторок пити, пити,
А в середу жінку бити.
А в четвер підхмілиться,
А в п'ятницю поправиться,
А в суботу купить струни
Та й на друге село суне.

ОЙ НЕ ПІДУ ЗА МУЗИКУ

В

Ой не піду за музику,
Бо не люблю того крику,
Бо музика — ледащиця,
Цілий тиждень волочиться.

А в неділю іде грати,
В понеділок іде спати.
А в вівторок іде пити,
А в середу жінку бити,

А в четвер іде по струни,
В п'ятницю із міста суне,
А в суботу розболівся,
А в неділю встав, наївся.

ОЙ БОЖЕ МІЙ, БОЖЕ МІЙ, ПЕРЕРОСЛА МІРУ

Г

Ой боже мій, боже мій, переросла міру,
Якби мене той узяв, що грає на ліру. (2)

Ой боже мій, боже мій, переросла дуже,
Якби мене той узяв, що ложечки струже. (2)

Він ложечок настругав би, я в місто понесла б,
Свою душу закропила б, ще й йому принесла б. (2)

Ой якби я була знала та за лірника йшла,
Він би грав, я б гуляла, часом ліру піднесла б. (2)

НЕ ЛЮБЛЮ ШЕВЦЯ, ДУБОМ ВОНЯЄ

Д

Не люблю шевця, дубом воняє,
Не люблю кравця, рано вставає.

Не люблю того, що кози ріже,
Наїсться, нап'ється та й на піч лізе.

А я люблю того, що писарює,
Із волості прийде да й поцілує!

Заріжу гуся, не обійдуся,
Заріжу двоє, серденько моє.

Заріжу голуба сизокрилого
Для свого милого чорнобривого.

ДІВЧИНО, ДІВЧИНО, ТЕБЕ МАТИ КЛИЧЕ

А

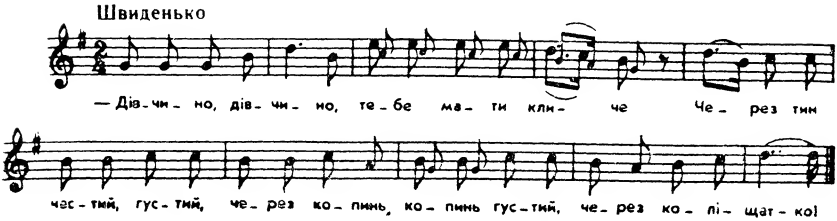

— Дівчино, дівчино, тебе мати кличе!

Приспів:

Через тин частий, густий,
Через копинь, копинь густий,
Через коліщатко!
— Нехай вона кличе, а я знаю нащо:
Хоче мене мати за свинаря дати.
Свинар свині заганяє, свининою воняє.
Дівчино, дівчино, тебе мати кличе!
— Нехай вона кличе, а я знаю нащо!
Хоче мене мати за чабана дати.
Чабан вівці заганяє, він сіркою воняє.
— Дівчино, дівчино, тебе мати кличе.
— Нехай вона кличе, а я знаю нащо:
Хоче мене мати за писаря дати.
Писар пише, малює, обернеться — цілує.

ОЙ НЕ ХОДИ ПО ЛЬОДУ

Б

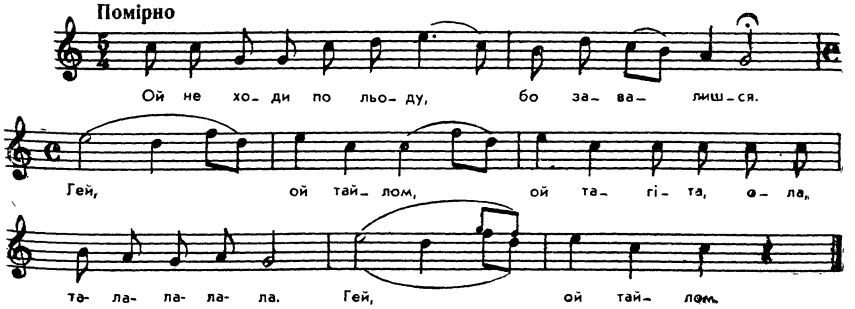

Ой не ходи по льоду,
Бо завалишся.

Приспів:

Гей, ой тайлом, ой тагіта, ола,
Тала-ла-ла-ла. Гей, ой тайлом.

Чи ти мене вірно любиш,
Чи ти чванишся?

Хоче мене моя мати
За чабана заміж дати.

За чабана не піду,
Бо я його не люблю.

Чабан вівці ганяє,
Він сіркою воняє.

Хоче мене моя мати
За табунщика дати.

Я за його не піду,
Бо я його не люблю.

Бо він коні ганяє,
Кінським потом воняє.

Хоче мене моя мати
За писаря заміж дати.

Я за писаря піду,
Бо я писаря люблю.

Писар пише, малює,
Обернеться — цілує.

БОДАЙ МАТИ НЕ КОНАЛА

Бодай мати не конала,
Що за шевця мене дала,
А не дала за мельника,
За доброго чоловіка.
За мельником добра згода,
На мельника несе вода,
А з шевчика тілько взиску,
Що все шкуру тягне в писку.

ХТІЛА МЕНЕ МАТИ

Хтіла мене мати
За мельника дати.
Я мельника не люблю,
За мельника не піду:
Мельник мірки вибирає,
А мене все проклинає.

Хтіла мене мати
За шевчика дати.
Я шевчика не люблю,
За шевчика не піду:
А швець ходить горою
Та все смердить смолою.

Хтіла мене мати
За писаря дати.
Я писаря не люблю,
За писаря не піду:
Писар буде писати,
Мене дома лишати.

Хтіла мене мати
За панича дати.
Я панича не люблю,
За панича не піду:
Панич буде панувати,
А я буду бідувати.

Хтіла мене мати
За косаря дати.
За косаря я піду:
Косар буде косити,
Мене щиро любити.

СВАТАВ МЕНЕ, МАТІНКО, ПЕРВИЙ

А

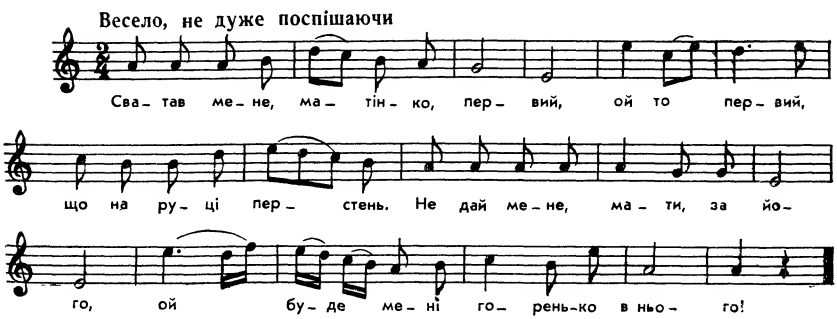

Сватав мене, матінко, первий,
Ой то первий, що на руці перстень.
Не дай мене, мати, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, матінко, другий,
Ой то другий — поганий, моручий.
Не дай мене, мати, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, матінко, третій,
Ой то третій, що плете плетінь.
Не дай мене, мати, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, мати, четвертий,
Ой то чотири, та й не чорнобриві.
Не дай мене, мати, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, матінко, п'ятий,
Ой то п'ятий — поганий, горбатий.
Не дай мене, мати, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, матінко, шостий
Ой то шостий та ширококостий.
Не дай мене, матінко, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, матінко, сьомий,
Ой то сьомий, що семеро коней.
Не дай мене, мати, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, матінко, восьмий,
Ой то вісім, а що живуть в лісі.
Не дай мене, мати, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, матінко, дев'ятий,
Хоч то дев'ятий, так то не багатий.
Не дай мене, мати, за його,
Ой буде мені горенько в нього!

Сватав мене, мати, десятий,
Ой то десятий — хороший, багатий.
Ой дай мене, мати за його,
Ой буде мені щастя у його!

ХТІЛА МЕНЕ МАТИ ЗА ПЕРШОГО ДАТИ

Б

Хтіла мене мати за першого дати:
А той перший та носить верети,
Та не дай мене, мати.

Хтіла мене мати за другого дати:
А той другий глухий, недочулий,
Та не дай мене, мати!

Хтіла мене мати за третього дати:
А той третій, же робить верети,
Та не дай мене, мати!

Хтіла мене мати за четвертого дати:
А той четвертий, як свиня упертий,
Та не дай мене, мати!

Хтіла мене мати за п'ятого дати:
А той п'ятий без пальців, без п'ятей,
Та не дай мене, мати!

Хтіла мене мати за шестого дати:
А той шестий та немає честі,
Та не дай мене, мати!

Хтіла мене мати за семого дати:
А той семий смутний, невеселий,
Та не дай мене, мати!

Хтіла мене мати за восьмого дати:
А той восьмий малий, недорослий,
Та не дай мене, мати!

Хтіла мене мати за дев'ятого дати:
А той дев'ятий та немає хати,
Та не дай мене, мати!

Хтіла мене мати за десятого дати:
А той десятий чорнявий, вусатий,
Та вже дай мене, мати!

ЗА ЦИГАНОМ ТА ДОБРЕ ЖИТИ

За циганом та добре жити,
За ним діла та не робити.

Приспів:

Трай-ра-ри-ра да трай-ра-ри-ра,
Да за ним діла не робити *.

Старий циган до коней ходить,
А циганка та карти носить.

* Приспів «Трай-ра-ри-ра да трай-ра-ри-ра» повторюється з
м рядком.

Старий циган да люльку курить,
А циганка да людей дурить.

Старий циган да огонь креше,
А циганка да людям бреше.

А ЗА НАШИМ ХАТОМ

А

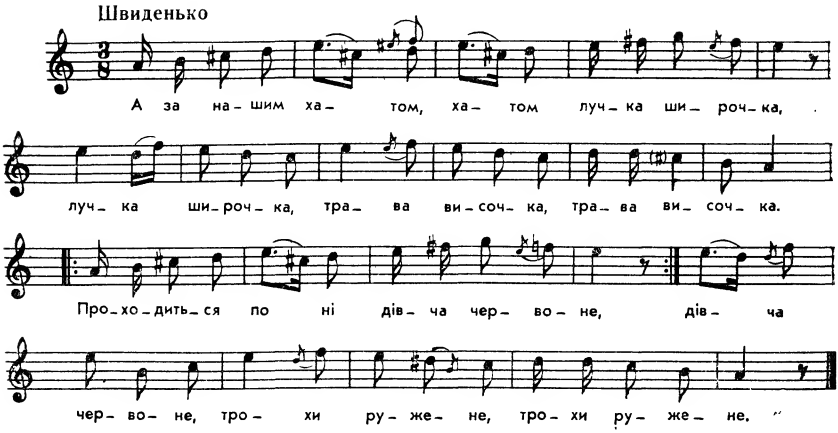

А ЗА НАШОВ ХИЖОВ ЛУЧКА ШИРОЧКА

Б

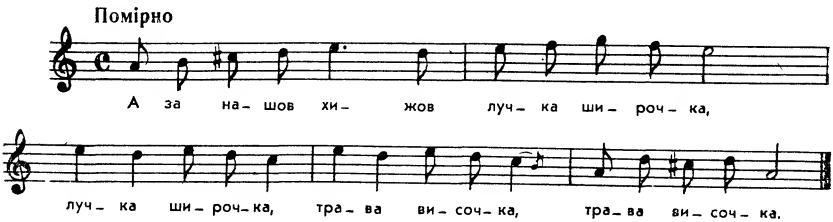

А за нашов хижов лучка широчка,
Лучка широчка, трава височка, трава височка.
Проходиться по ній дівча румене,
Дівча румене, красне червене, красне червене:
— Мамцю моя люба, кому мя ховаш,
Кому мя ховаш, за кого мя даш, за кого мя даш?
— Дівко моя люба, ховам младому,
Ховам младому, дам тя старому, дам тя старому.

— Мамцю моя люба, не пой мой воле,
Не пой мой воле, вшитко мя болить, аж і голова.
—Мамцю моя люба, кому мя ховаш,
Кому мя ховаш, за кого мя даш, за кого мя даш?
— Ховам старому, дам тя младому, дам тя младому.
— Мамцю моя люба, юж по мой воле,
Юж по мой воле, нич мя не болить, я юж здорова.

ТА Я В МАМКИ БІЛА ХОДЖУ — ЗА БІЛОГО ДАЙТЕ

Та я в мамки біла ходжу — за білого дайте,
Що хочете зо мнов робіть, білого шукайте!
Та я зночі, я звечора масло колотила,
Пішла мамка на ярмарок, білого купила.
За три гроші сторгувала, за чотири дала,
Таки ж мені, білявочці, парочку дібрала.

Я ПАРОБОК З КАЛУШАН

Я паробок з Калушан,
Не мам жену, лем сом сам.

Приспів:

Ей на цо мі, на цо млада жена,
Кед я мам зо себе дост страпеня.

Жені треба то і то:
Шіто, бардо, корито.
Жені треба чіжмічки
На ей біли ножечки.

Жені треба фартушок
На округли єй брушок.
Жені треба хустечку
На ей білу шиєчку.

ОЙ ГРИЦЮ, ГРИЦЮ, ГРИЦЮ

Ой Грицю, Грицю, Грицю,
Не женися в косовицю,
Бо велика зима буде —
Твоя жінка дурна буде.
Тоді тобі женитися,
Як гарбузам стелитися,
Тоді тобі жінку брати,
Як капусту поливати.
Ой Грицю, Грицю, Грицю,
Не вдавайся у дурницю,
Бо дурниця тебе зрадить,
Що й матінка не порадить.

НАЩО МЕНІ ЖЕНИТИСЯ, НАЩО ЖІНКУ БРАТИ

А

Нащо мені женитися, нащо жінку брати?
Тепер сіна неврожай, нічим годувати.

Гречаної половиці та не буде їсти,
А ячмінна з овсюками — буде в зуби лізти.

Нащо мені женитися, нащо мені жінка:
Цвітуть цвіти в городі, всякая нагідка.

НАЩО МЕНІ ЖЕНИТИСЯ, НАЩО ЖІНКУ БРАТИ

Б

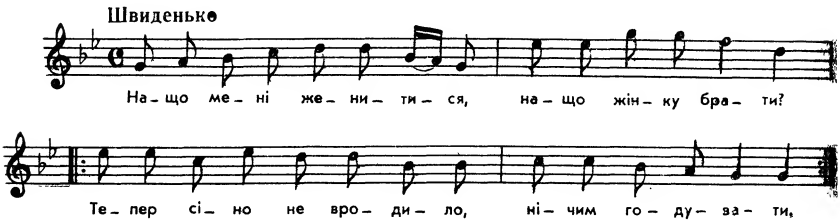

Нащо мені женитися, нащо жінку брати?
Тепер сіно не вродило, нічим годувати.

А гречаної полови та й не буде їсти,
А яшная з остюками — буде в зуби лізти.

Сміються з мене дівчата, що я й не женюся,
Нехай вони, дурні, знають, що я з них сміюся.

ЯК ЗАДУМАЮ ЖЕНИТЬСЯ, МОЛОДУЮ ЖІНКУ БРАТЬ

В

Як задумаю жениться, молодую жінку брать,
Зразу треба научиться, як їй бубна вибивать.

Нащо мені жениться, молодую жінку брать?
Сей год сіно не вродило, нічим жінки годувать.

А овес уродив, дак не буде їсти,
А ячмінь з остюками, буде в зуби лізти.

А ЧИ ТИ МЯ, ВАСИЛЕНЬКУ, НЕ ЗНАЄШ

А

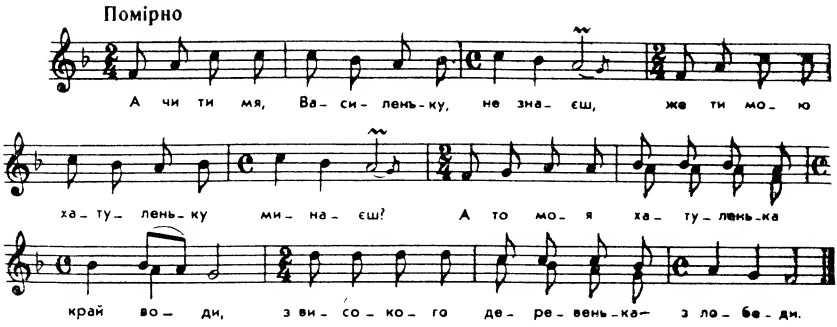

А чи ти мя, Василеньку, не знаєш,
Же ти мою хатуленьку минаєш?

А то моя хатуленька край води,
З високого деревенька — з лободи.

Будуй хату з лободи, з лободи,
До чуждой ня не веди, не веди,

Людська хата не своя, не своя,
Людська хата лисоя, лисоя.

ЧИ ТИ МЕНЕ, ВАСИЛЮ, НЕ ЗНАЄШ

Б

— Чи ти мене, Василю, не знаєш,
Що ти мою хатину минаєш?
Моя хата край води, край води,
З високого дерева — лободи.

Чорні очі, як терен, як терен;
Коли ж ми ся, Василю, поберем?
— Маю в бозі надію, надію,
Поберемся в неділю, в неділю.

— Де ж ти мене поведеш, поведеш,
Коли хати не маєш, не маєш?
— Поведу ти в чужую, в чужую,
Заким свою збудую, збудую.

— Будуй, будуй з лободи, з лободи,
До чужої не води, не води:
Чужа хата — не своя, не своя,
Як свекруха лихая, лихая.

— Ой виросла сосонька на току;
Чекай мене, дівчино, до року.
— Хіба би я розуму не мала,
Щоби-м тебе до року чекала?

— День би-м косив, день би-м косив, день би-м
жав,
Щоби-м тебе, дівчино, тебе взяв.
— Ані коси, ані жни, ані жни,
Но наваживсь, то возьми, то возьми.

А ти любив Парашку, Парашку,
З мене чиниш іграшку, іграшку.
— Присяй-богу не люблю, не люблю
І любити не буду, не буду.

Ой молодці, молодці, молодці,
Скажіть моїй дівочці, дівочці,
Най не любить іншого, іншого,
Іно мене єдного, єдного.

— Ой ду, ду, ду, ду, ду, ду, ду, ду,
Вродила-м ся на біду, на біду;
Горшком воду носити, носити,
Соломою палити, палити.

ОЙ ДІВЧИНО-НЕБОГО

В

Ой дівчино-небого,
Люби мене голого,
Бо я хати не маю,
Женитися думаю.

Ой гультяю, гультяю,
Да ж я тебе питаю,
Нащо мене сватаєш,
Коли хати не маєш?

Збудуй хату з лободи,
Да в чужую не веди,
Чужа хата такая,
Як свекруха лихая.

Чужа хата такая,
Як свекруха лихая.
— Ходім, серце, в чужую,
Поки свою збудую.

ЧОРНІ ОЧІ, ЯК ТЕРЕН

Г

— Чорні очі, як терен,
Коли ми ся поберем?
— Маю в бозі надію,
Поберемся в неділю.

Прийде така неділя,
Буде наше весілля.
Поберемся навесні,
Як зацвітуть черешні.

— А де ж ти мя поведеш,
Коли хати не маєш?
— Поведу тя в чужую,
Заким свою збудую.

— Будуй, будуй з лободи,
До чужої не веди.
Чужа хата — не своя,
Як собака лихая.

А що ж їсти мені даш,
Коль ти хліба та й не маш?
— Будеш їсти логазу,
Заким хліба привезу.

— А чим же ня накриєш,
Коль перини не маєш?
— Накрию тя рукою,
Будеш спати зо мною.

КУДИ Ж МЕНЕ ПОВЕДЕШ

Д

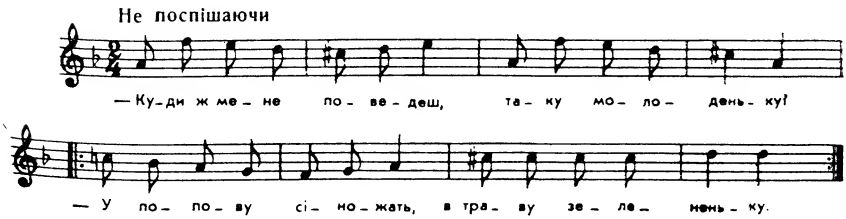

— Куди ж мене поведеш
Таку молоденьку?
— У попову сіножать, } 2
В траву зелененьку.

— Куди ж ти мене ведеш,
Коли хати не маєш?
— Веду тебе в чужую, } 2
Доки свою збудую.

— Збудуй мені з лободи,
Та в чужую не веди,
Бо чужая такая, } 2
Як свекруха лихая.

Я НЕ ВСИДЮ, Я НЕ ВЛЕЖУ

Я не всидю, я не влежу,
Розкидаю всю одежу:

Нехай вітер повіває,
Коли милого немає.

Нема його та й не буде,
Хіба ввечері прибуде,

Увечері ввечерочку,
Уночі у холодочку.

Ой ти, Грицю, козаче,
Ой ти, стерво собаче,

Та не сватай мене вночі —
Повилазять тобі очі,

А посватай мене вдень,
Розпитавшися людей.

А в нас люде — не татари,
Вони б тобі розказали,

Чи робоча, чи охоча,
Чи сердита, чи плоха,

Чи сердита, чи плоха,
Чи бачила жениха.

Якби його побачила,
То б я йому оддячила.

ОЙ ТИ, ГАРНИЙ СЕМЕНЕ

— Ой ти, гарний Семене,
Іди сядь коло мене,
І хатина в мене є,
Сватай мене, Семене!

— Нащо мені та хатина,
Коли дівка, як драбина,
А я візьму в одній льолі,
Аби мені до любові.

— Ой ти, гарний Семене,
Іди сядь коло мене,
І корова в мене є,
Сватай мене, Семене!

— Нащо мені та корова,
Коли дівка, як ворона,
А я візьму в одній льолі,
Аби мені до любові.

— Ой ти, гарний Семене,
Іди сядь коло мене,
І подушка в мене є,
Сватай мене, Семене!

— Нащо мені та подушка,
Коли дівка не пампушка,
А я візьму в одній льолі,
Аби мені до любові.

— Ой ти, гарний Семене,
Іди сядь коло мене,
І телиця в мене є,
Сватай мене, Семене!

— Нащо мені та телиця,
Коли сама, як мазниця,
А я візьму в одній льолі,
Аби мені до любові.

— Ой ти, гарний Семене,
Іди сядь коло мене,
І коняка в мене є,
Сватай мене, Семене!

— Нащо мені та коняка,
Як ти сама роззявляка,
А я візьму в одній льолі,
Аби мені до любові.

— Ой ти, гарний Семене,
Іди сядь коло мене,
Карбованці в мене є,
Сватай мене, Семене!

— Карбованці у казну,
Тебе, Галя, я візьму.
Моя люба, моя цяця!
Хіба можна нам розстатьс

— Відчепися від мене,
Дурнуватий Семене,
То я тобі так казала,
Твою думку добре знала.

ЇХАВ СЕРБИН ПО ГОРІВКУ

Їхав сербин по горівку,
Здибав дівку на зарінку:

— Возьми мене, сербиночку,
Змию тобі голівочку!

— Ой є в лісі болотище,
Змию собі головище!

— Возьми ж мене, сербиночку,
Зчешу тобі голівочку!

— Ой є в лісі драпачище,
Зчешу собі головище!

— Возьми ж мене, сербиночку,
Вшию тобі рубашочку!

— Ой є в лісі лопушище,
Сшию собі рубашище!

СВАТАЙ МЕНЕ, ГРИЦЮ

А

Сватай мене, Грицю,
Казав батько дасть телицю
І корову круторогу
За дівчину чорноброву.

Іще козу, козу дам,
Із маленьким козеням,
А тепера не дає,
Козеняти жалує.

КАЗАВ БАТЬКО: КОЗУ ДАМ

Б

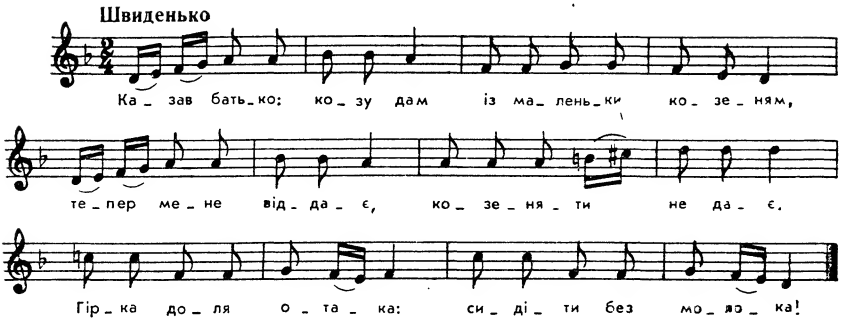

Казав батько: козу дам
Із маленьким козеням,
Тепер мене віддає,
Козеняти не дає.
Гірка доля отака:
Сидіти без молока!

Як же піду я, тату,
До свекрухи у хату,
Що не маю нічого
Я з посагу живого?
Ні кози, ні гусака,
Гірка доленька така!

Краще буду сидіти,
Козу й батька глядіти,
Нехай мене годує,
Коли кози жалує!
І кози, і гусака,
Гірка доленька така!

ЗАДУМАЛА ГАНДЗЯ ЖАТИ

Задумала Гандзя жати
Та й забула серпа взяти.

Приспів:

Жаль мені на козака,
Жаль мені на його,
Витоптала черевички,
Все ходячи до його.
Серпа взяла, хліб забула,
Таки Гандзя вдома була.
Казав батько: «Дам корову,
Сватай мою чорноброву».
Казав батько: «Дам телицю,
Сватай мою розбійницю!»
Казав батько: «Дам вола,
Аби вдома не була!»
Казав батько: «Дам коняку,
Сватай мою роззявляку».
Казав батько: «Дам кобилу,
Бери собі свою милу!»

ХМІЛЬ ПО ТИЧИНІ ПОВИВАЄТЬСЯ

Хміль по тичині повивається,
Василь дочкою набивається:
— Іваночку, мій зятику,
Сватай мою дочку Ориночку.
Дам я тобі віна —
Сім віз сіна,
І кішечку кошелявеньку,
І Орину шагерявеньку,
І корову круторогу,
І Орину чорноброву.

МАВ Я ВІТЦЯ БАГАТОГО

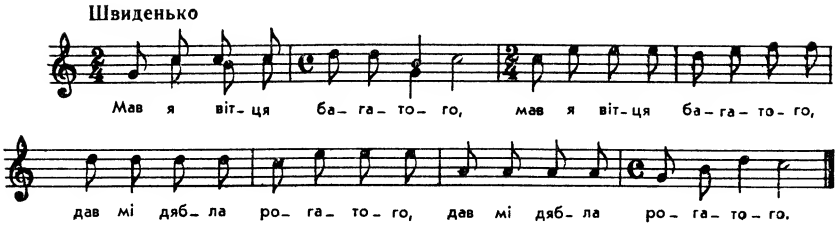

Мав я вітця багатого, (2)
Дав мі дябла рогатого. (2)
Дав мі козу, што здихала, (2)
Іще я ю виховала. (2)

ОЙ З-ЗА ГОРИ СТАРОСТОНЬКИ

А

(давній варіант)

Ой з-за гори старостоньки,
З-за гори, з-за гори.
Я думала, що до мене,
Та й помила ноги.
А як стали старости
Ворота минати,
Чапу-лапу по болоті,
Та й пішла до хати.

ОЙ З-ЗА ГОРИ СТАРОСТОНЬКІВ

Б

(сучасний варіант)

Ой з-за гори старостоньків
Не буду чекати,
Буду собі молодого
Сама вибирати.

По стеленім подвір'ячку
Стану танцювати,
Коли буде машиною
Милий під'їжджати.

ОЙ У ВИШНЕВОМУ САДОЧКУ

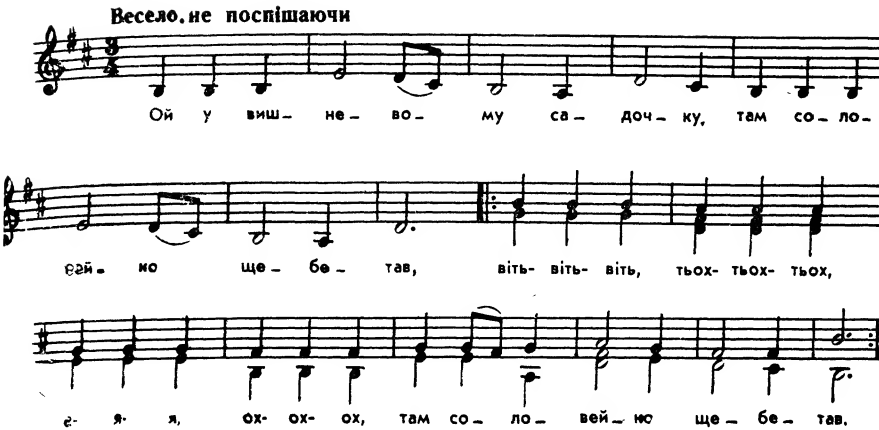

Ой у вишневому садочку
Там соловейко щебетав,
Віть-віть-віть, тьох-тьох-тьох,
А-я-я, ох-ох-ох,
Там соловейко щебетав. } 2

Ой у зеленому садочку
Козак дівчину увіщав,
Віть-віть-віть, тьох-тьох-тьох,
А-я-я, ох-ох-ох,
Козак дівчину увіщав. } 2

— Ой ти, дівчино чорноброва,
А чи підеш ти за мене?
Віть-віть-віть, тьох-тьох-тьох,
А-я-я, ох-ох-ох,
А чи підеш ти за мене? } 2

— Моя матуся тебе знає,
Чи той козак, що все гуляє,
Віть-віть-віть, тьох-тьох-тьох,
А-я-я, ох-ох-ох,
Чи той козак, що все гуляє. } 2

А я матусі не злякаюсь,
Якщо з тобою покохаюсь,
Віть-віть-віть, тьох-тьох-тьох,
А-я-я, ох-ох-ох,
Якщо з тобою покохаюсь. } 2

ГЕЙ, ЛЮДИ ЇДУТЬ ПО ЛІЩИНУ

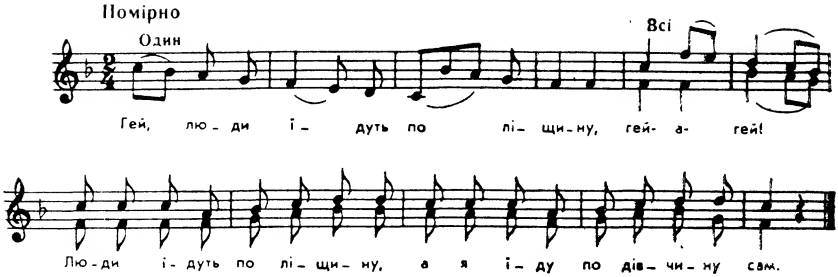

Гей, люди їдуть по ліщину, гей-а-гей!
Люди їдуть по ліщину,
А я їду по дівчину
Сам.

Ей, люди їдуть з ліщиною, гей-а-гей!
Люди їдуть з ліщиною,
А я їду з дівчиною
Вдвох.

Ей, питається батько сина, гей-а-гей!
Питається батько сина:
— Скільки стоїть ця дівчина
В нас?

— Ой тобі, тату, не питати, гей-а-гей!
Тобі, тату, не питати,
Скільки стоїть, треба дати
Нам.

Ей, скільки стоїть, треба дати, гей-а-гей!
Скільки стоїть, треба дати,
Нехай варить вечеряти
Нам!

Ей, наварила каші з бобом, гей-а-гей!
Наварила каші з бобом,
Поставила перед лобом:
Їж!

Ей, наварила каші з просом, гей-а-гей!
Наварила каші з просом,
Поставила перед носом:
Їж!

КУДИ ЇДЕШ, КОМИСАРУ

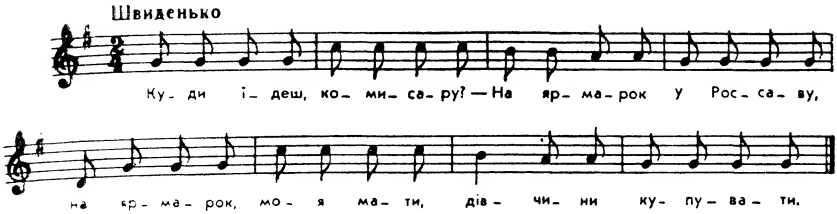

— Куди їдеш, комисару?
— На ярмарок у Россаву,
На ярмарок, моя мати,
Дівчини купувати.

Питається мати сина:
— Чи дорога та дівчина?
— Тобі, мати, не питати,
Що заправлять, треба дати!

ОЙ КУДИ ТИ, НЕЖОНАТИЙ

— Ой куди ти, нежонатий?
— На ярмарок, моя мати,
На ярмарок, моя мати,
Щебетухи купувати.

Сяка-така щебетуха,
Один свата, другий слуха,
Третій сидить на комині
Да й той каже: «Чи йти й мині?»

Щебетуха щебетала,
Мені спати не давала:
То у саду, то у лісі
Щебетала на орісі.

Сяка-така щебетуха
Сорочки не має,
Ой як вийде на улицю,
Губи надимає.

ЕЙ САМ НЕ ЗНАМ, ПО ШТО ІДУ

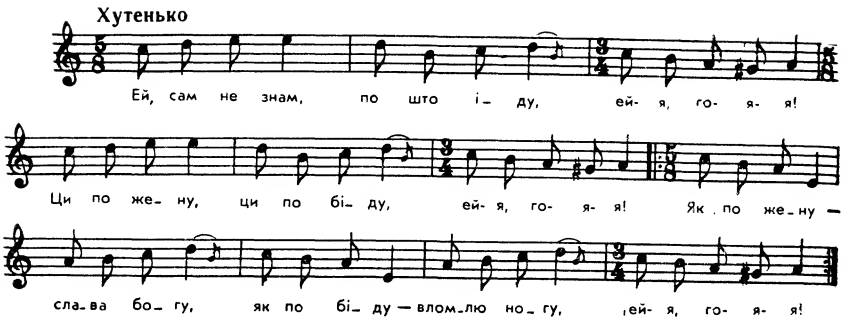

Ей сам не знам, по што іду, ей-я, го-я-я!
Ци по жену, ци по біду, ей-я, го-я-я!

Як по жену — слава богу, ей-я, го-я-я!
Як по біду — вломлю ногу, ей-я, го-я-я!

ПРИШОВ БИ-М Я ДО ВАС

А

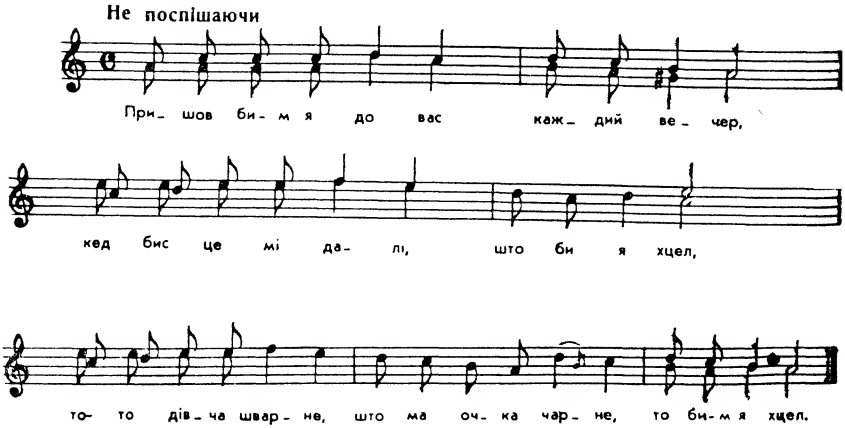

Я БИ ДО ВАС ПРИШОВ, ЖЕБИ Я ЗНАВ

Б

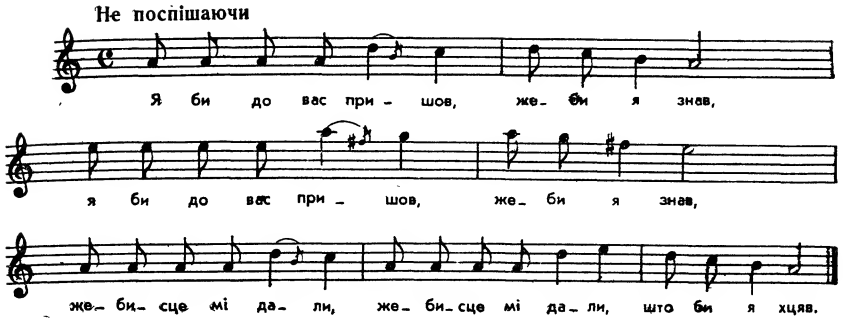

Я би до вас пришов, жеби я знав, (2)
Жебисце мі дали, (2) што би я хцяв.

Тото дівча шварне, што ма очі чарне, я би го взяв,
Я би до вас пришов, (2) жеби я знав,

Жебисце мі дали, што би я хцяв: (2)
Не мисочку лену, а красну Олену, то би я взяв.

Под вашема дверми велька мочар, (2)
Подай, мила, ручку, прейду помалюську каждий вечер.

НЕ БУДУ, НЕ БУДУ

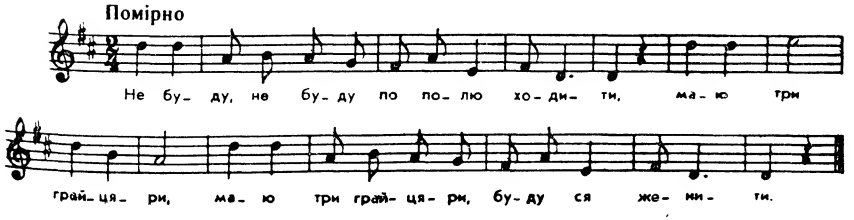

Не буду, не буду
По полю ходити,
Маю три грайцяри, (2)
Буду ся женити.

Єден дам попові,
А другий дякові,
Третій чоловіку, (2)
Що за ня дасть дівку.

МАВ Я РАЗ ДІВЧИНОНЬКУ ЧЕПУРНЕНЬКУ

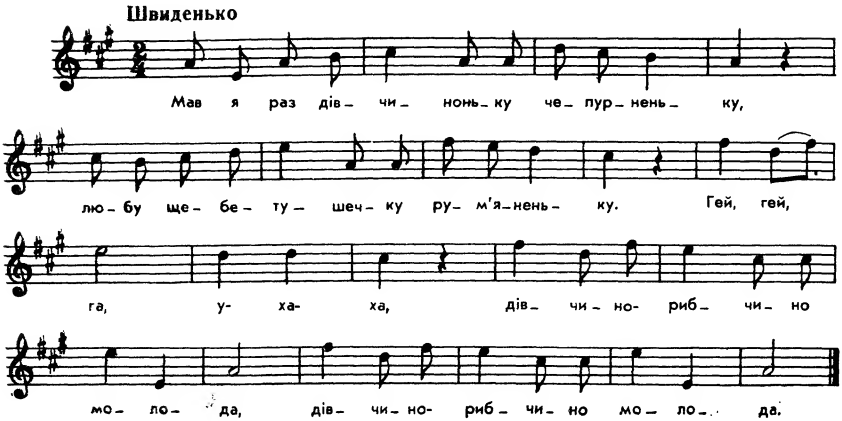

Мав я раз дівчиноньку чепурненьку,
Любу щебетушечку рум'яненьку.
Гей, гей, га, уха-ха,
Дівчино-рибчино молода. (2)

Посилав я старостів у неділю,
Думав — погуляємо на весіллі.
Гей, гей, га, уха-ха,
Дівчино-рибчино молода. (2)

Мали повернутися з рушниками,
Але повернулися з гарбузами.
Гей, гей, га, уха-ха,
Дівчино-рибчино молода. (2)

Всьому супротивився батько рідний,
Бо вона багатая, а я бідний.
Гей, гей, га, уха-ха,
Дівчино-рибчино молода. (2)

Думав я втопитися з тої злості,
Та вода холодная — ломить кості.
Гей, гей, га, уха-ха,
Дівчино-рибчино молода. (2)

ДА СВАТАВ МЕНЕ ПОПІВ СИН

А

Да сватав мене попів син,
Да давав мені волів сім.
Дурна була не брала,
Шестьма була б орала,

А сьомого продала,
Погонича найняла:
— Погоничу молодий,
Гони воли до води,

Не до води — до браги,
Щоб не було зневаги;
Не до браги — до пива,
Щоб дівчина любила,

Покіль воли напоїш,
З дівчиною постоїш;
Покіль воли напасеш,
Дівчиноньку потрясеш.

А ХТО БАЧИВ, А ХТО ЧУВ

Б

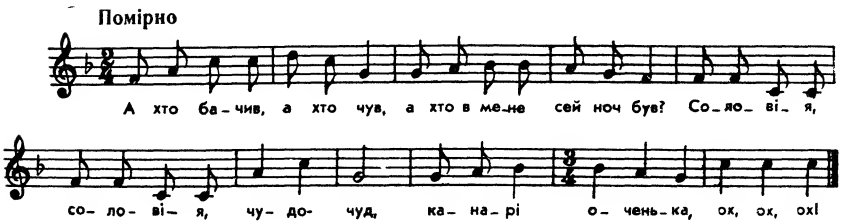

А хто бачив, а хто чув,
А хто в мене сей ноч був?

Приспів:

Соловія, соловія, чудо-чуд,
Канарі оченька, ох, ох, ох!

Був у мене попів син,
Давав мені волів сім.

А я дурна не брала,
Билам шестьма орала.

А семого продала,
Погонича найняла.

ХОДИТЬ ГАПКА ПО ХАТІ, ПО ХАТІ

В

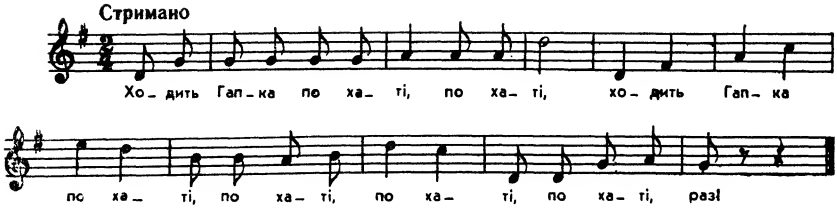

Ходить Гапка по хаті, по хаті, (2)
По хаті, (2)
Раз!
В червоному халаті, халаті, (2)
Халаті, (2)
Раз!
Сватав Гапку попів син, попів син, (2)
Попів син, (2)
Раз!
Давав Гапці волів сім, волів сім, (2)
Волів сім, (2)
Раз!
Дурна Гапка не пішла, не пішла, (2)
Не пішла, (2)
Раз!
Шестернею б орала, орала, (2)
Орала, (2)
Раз!
А сьомого б продала, продала, (2)
Продала, (2)
Раз!
Погонича найняла, найняла, (2)
Найняла, (2)
Раз!

Сімейне життя Вади чоловіків і жінок

ОЙ ЇХАЛА КАТЕРИНА

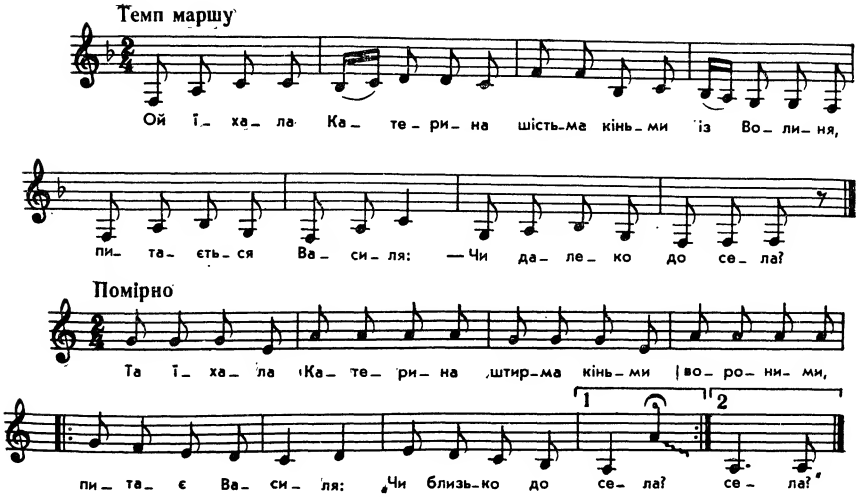

Ой їхала Катерина
Шістьма кіньми із Волиня,
Питається Василя:
— Чи далеко до села?

— Недалечко, недалечко:
За сім верстов те селечко,
За сім верстов — одна миля —
Катерина живе мила.

Ніжка мала, ручка біла,
Стан тоненький, мова мила.
Як що-небудь заспіває,
То серденько умліває.

Ось прибув хлопець моторний,
На нім гарний жупан чорний,
Із сватами він з'явився
Та матусі уклонився:

— Надобридень вам, матусю!
Я приїхав по Катрусю!
Я приїхав Катрю взяти,
Чи ти будеш моя мати?

— Ой брешеш ти, ледачино,
Не візьмеш моєй дитини!
Моє дитя, як билина,
Як червоная калина.

— А я хлопець-молодець,
Маю кошару овець:
Штири воли, дві корови,
Чисто в хаті і в коморі.

Обійшлося без оглядин:
Сподобався хлопець ладен.
Тож весілля почали
І Катрусю віддали.

Скоро дівка шлюб узяла,
На кошару побіжала.
— Ой боже мій милостивий,
А де ж тії воли сиві?!

— Не сама ж бо ти ішла,
І не сам тебе я брав,
На весілля у сусіда
Жупанину позичав.

Як весілля одіграли,
Жупанину одібрали,
Жупанину одняли,
Серцю жалю завдали

Кивнув, моргнув на шинкарку,
Випив одну-другу чарку,
На закуску пиріг цілий:
— Ой я у бога щасливий!

ВОЖЕНИВСЯ, ХВАЛА БОГУ

Воженився, хвала богу,
Взяв си жінку не убогу.
Ти убогий, я багата,
Твоя правда, моя хата.

Нігди праця не докучить,
Як чоловік ся ізмучить,
В вечер жінка поцілує,
Много сили заратує.

ОЖЕНИЛШЯ НАШ ІВАН

А

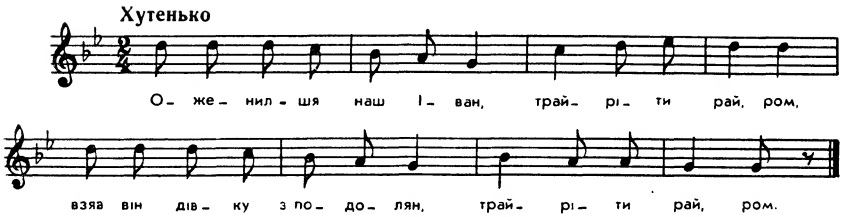

Оженилшя наш Іван,

Приспів:

Трай-рі-ти рай, ром,

Взяв він дівку з подолян,

Як єй на віз саджали,

Два колеса зламали,

Як єй з воза зсаджали,

Та і третє зламали,

Пан-біг би ті біду дал,

Нашто-с мене малу брал?

УЖЕНИВСЯ МЛАДИЙ ПАН

Б

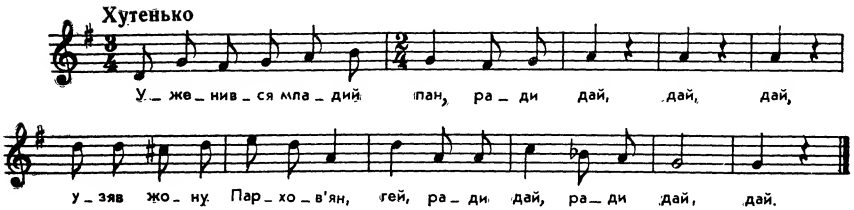

Уженився младий пан,

Приспів:

Ради дай, дай, дай *,

Узяв жону з Пархов'ян,

Приспів:

Гей, ради дай, ради дай, дай! **

Як єй на віз саджали,
Колеса ся ламали.

Як єй з воза зсаджали,
Драбини ся ламали.

Як єй до хати вели,
Не ставала до двері

І так вона плакала,
Жеби вона поїла.

Напекли юй пєц хліба,
Вшиток она поїла.

І так вона плакала,
Жеби воду піяла.

Дали вни єй кадь води,
Не зустали лем споди.

Ой, йой, йой, йой, апсіпсан,
Більша жона, як я сам.

---

* Приспів після непарних рядків.
** Приспів після парних рядків.

ОЙ ЖОНО МОЯ, ЖОНОНЬКО

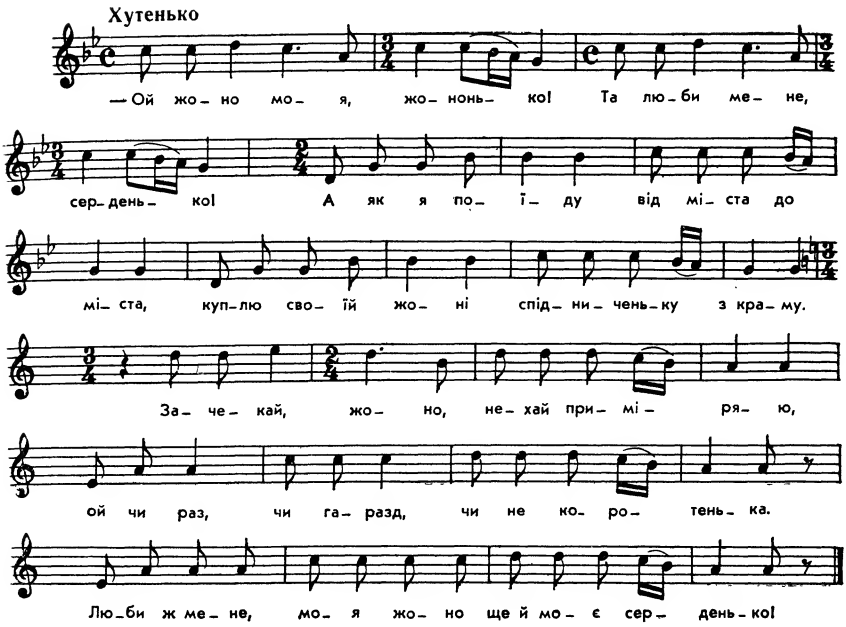

Ой жоно моя, жононько!
Та люби мене, серденько!
А як я поїду від міста до міста,
Куплю своїй жоні спідниченьку з краму.

Зачекай, жоно, нехай приміряю,
Ой чи раз, чи гаразд, чи не коротенька.
Люби ж мене, моя жоно
Ще й моє серденько!

Ой жоно моя, жононько!
Та люби мене, серденько!
А як я поїду від міста до міста,
Куплю своїй жоні сорочку з краму.

Зачекай, жоно, нехай приміряю,
Ой чи раз, чи гаразд, чи не коротенька.
Люби ж мене, моя жоно
Ще й моє серденько!

ОЙ ПІДУ Я У ЛІСОЧОК

Ой піду я у лісочок,
У лісок, у лісок, у лісочок.

Зрубаю я яворочок,
Яворок, яворок, яворочок.

Зроблю милій холодочок,
Холодок, холодок, холодочок.

Щоби мила не згоріла,
Щоби мила, щоби мила не згоріла.

Щоб головка не боліла,
Щоб головка, щоб головка не боліла.

Щоб на личко не змарніла,
Щоб на личко, щоб на личко не змарніла.

З БАНЮРА Я ВОДУ БЕРУ, НА КАМЕНІ СТОЮ

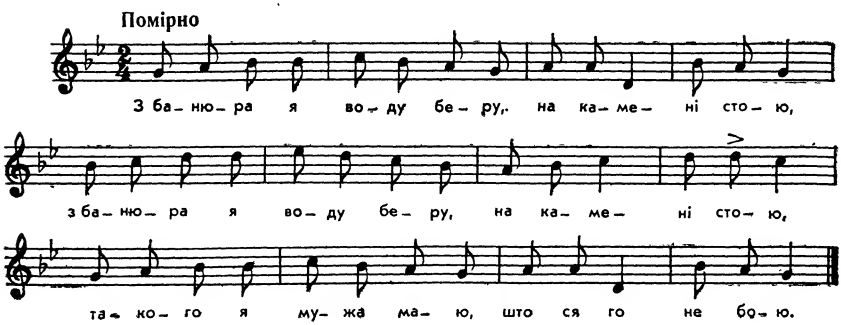

З банюра я воду беру, на камені стою, (2)
Такого я мужа маю, што ся го не бою.

Такого я мужа маю, як ярчана паска, (2)
Тоді я го поцілую, кед є моя ласка.

Такого я мужа маю, што мат дуже жита, (2)
Бо я рада, хліба печу з велького корита.

Такого я мужа маю, мат дуже пшениці, (2)
Я рада, галушки варю по великій мисці.

Такого я мужа маю, што мат дуже вівса, (2)
Бо я рада, кисель варю, бо кисель найліпша.

ОЙ ТИ, МИЛИЙ, НЕ ЖУРИСЬ, НЕ СВАРИСЬ

Ой ти, милий, не журись, не сварись,
А на мене подивись, подивись!
А я ж таки молода, молода,
Коло мене втіхонька — не біда!

Я милому догоджу, догоджу,
Борщу й каші наварю, наварю!
А в макітру пирогів, пирогів —
Щоб мій милий тільки їв, тільки їв!

ГЕЙ, ВОЛОШИН СІНО КОСИТЬ

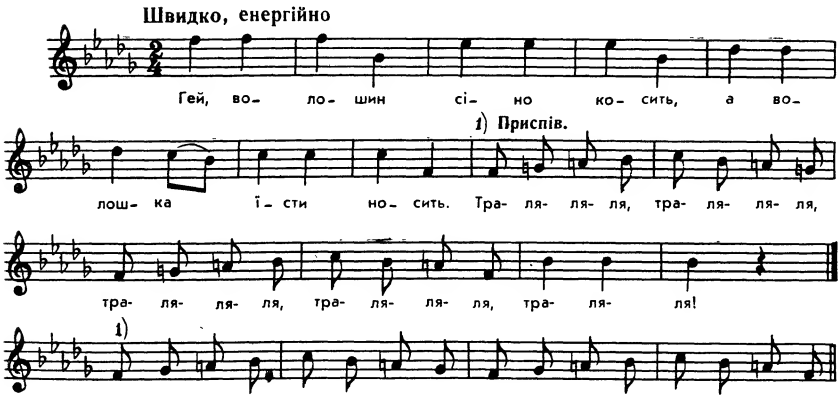

Гей, волошин сіно косить,
А волошка їсти носить.

Приспів:

Тра-ля-ля-ля, тра-ля-ля-ля,
Тра-ля-ля-ля, тра-ля-ля-ля,
Тра-ля-ля!

Коби сіна докосити,
Щоби їсти не носити!

Гей, волоше-волошине,
Ходи їсти, борщ застигне!

А волошин з щирим серцем
Та й вивернув борщ із перцем.

СЕРЦЕ МОЄ ЛЮБЕЄ

Серце моє любеє,
Ходім жати обоє,
Ох ти, ох я,
Нажнем копу обоє.

Серце ж моє любеє,
Зносім снопи обоє,
Ох ти, ох я,
Зносим снопи обоє.

Серце ж моє любеє,
Ходім до коршми обоє,
Ох ти, ох я,
Підем до коршми обоє.

Серце моє любеє,
Візьмім кварту обоє.

Ох ти, ох я,
Візьмім кварту обоє.

Серце ж моє любеє,
Хто ж буде платити?
Ох ти, ох я,
Заплатим обоє.

Серце ж моє любеє,
Варім вечеряти обоє,
Ох ти, ох і я —
Повечеряєм обоє.

Серце ж моє любеє,
Повечеряєм обоє,
Ляжем спати обоє.

ПОЇХАВ БИ В ЛІС ПО ДРОВА

А

Поїхав би в ліс по дрова,—
В мене жінка чорноброва.

Приспів:

Треба дома сидіть,
Треба жінку глядіть,
Щоб і хтось не прийшов,
Щоб і щось не приніс:
Або сала кусок,
Або мила брусок,
Або теї нещасної
Чечевиці мішок.

Поїхав би я волів пасти,—
Хочуть хлопці жінку вкрасти.

Поїхав би я до млина,—
В мене жінка молода.

Пішов би я погуляти,—
Прийде жінка заганяти.

ТА БІДА НЕ ЖЕНИВШИСЬ

Б

Та біда не женившись,
Та біда й оженившись.

Приспів:

Та біда, та біда й о-хо-хо,
Та біда, своя воля!

Узяв жінку-семилітку,
Вона й хати не вимете.

Погнав би я овець пасти,
Хотять хлопці жінку вкрасти.

Та поїхав би до млина,
Так то ж жінка молода.

Пішов би я по цибулю —
Лучче жінку поцілую.

Треба дома, бач, сидіти,
Треба жінку глядіти.

Треба ложки, треба миски
Ще й на зиму дві колиски.

ОЙ ВАСИЛЮ, ВАСИЛЮ

В

Ой Василю, Василю,
Серденятко моє,
Не ходи ж у дорогу,
Нехай батько іде.

Батько старий, батько старий,
На світі нажився,
А ти, моє серденятко,
Недавно женився.

Як погониш волів пасти
Треба хлопцям жінку вкрасти,
Треба дома сидіть,
Треба жінку глядіть.

ОЙ ПИЙ, ДА НЕ ЛИЙ

Г

Ой пий, да не лий,
Люби жінку, да не бий.

Буду пить, буду лить,
Буду любить, буду й бить.

Не пожену волів пасп
Хотять хлопці жінку
вкрасти.

Буду дома сидіть,
Буду жінку глядіть!

ЗА РІЧКОЮ ГАРАСИМ

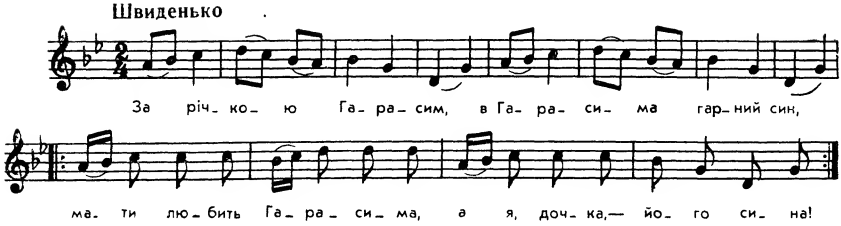

За річкою Гарасим,
В Гарасима гарний син,
Мати любить Гарасима,
А я, дочка,— його сина. } 2

— Ой ти казав люблю, люблю
І в осені візьму, візьму,
А тепера довелося —
Ти без чобіт, а я боса. } 2

— Ходи ж, мила моя, боса,
Бо тобі так довелося,
Мені ж босим не годиться,
Буде жито не родиться. } 2

— Нехай краще й не родиться,
Коли таке поводиться,
Ми ж на теє не здаваймось
Та ходімо обвінчаймось. } 2

— Та ще ж бо я не збісився,
Щоб на тобі оженився,
Поглянь ти на свою вроду,
Краще з мосту кинусь в воду. } 2

Таки ж Гандзя доскочила,
Петра таки зморочила,
Як він на ній оженився,
Мов за стіну заступився. } 2

Через річку, через став,
Любив, поки перестав.
Та й вона ж його любила,
Так, що й розум загубила. } 2

Ой гоп-чук-чук, поберемся
Та й будемо панувати,
Ой ти будеш кози пасти,
А я вівці заганяти. } 2

Оженився навісний
Та взяв бісновату.
Та не мали що робить,
Запалили хату. } 2

ЧИ Я НЕ ХАЗЯЙКА, ЧИ НЕ ГОСПОДИНЯ

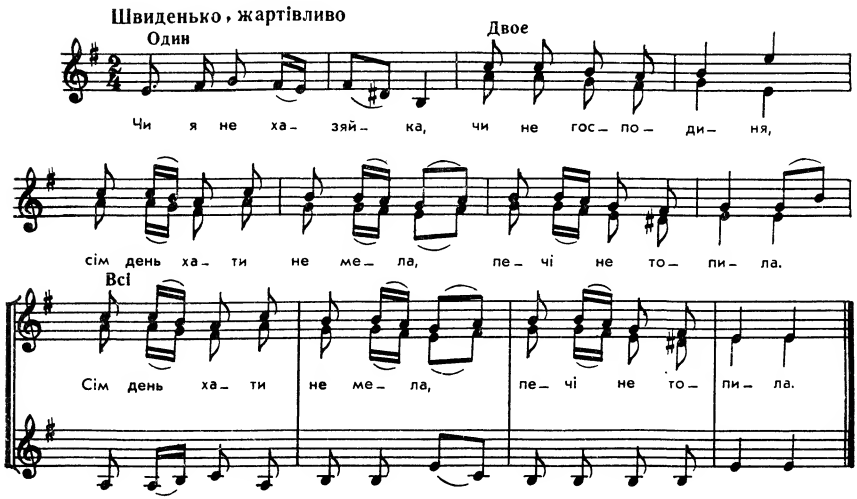

— Чи я не хазяйка, чи не господиня?
Сім день хати не мела, печі не топила. (2)

Сватай мене, дячку, премудрую швачку,
Рушник на кілочку, сміттячко в куточку. (2)

Приїхали купчики сміття купувати:
— Ой що ж тобі, чепурушко, за нього давати? (2)

— Сюди хіп, туди хіп, за сміттячко — вісім кіп,
А дев'ята кіпка, щоб вимела тітка. (2)

Мене батько заміж дав, солом'яні воли дав,
А мій милий, чорнобривий, на припічку запрягав. (2)

Ой гей, куций, до ярма, оглянувся — вже нема.
Моя жінка топила, в печі воли спалила. (2)

А В ЄДНІМ СЕЛІ НЕДАЛЕКО ДУБНА

А

А в єднім селі недалеко Дубна
Вандрувала пара з собов нешлюбна:
Грицько з Марухою,
А з свойою чернухою
Шукати си місця.

Та знайшла си місце у єдного пана,
Дарував їм той пан козу і барана;
Грицько вгору іде,
Шумить, бубнить, куда іде,
Що в великім щастю.

Дарував їм той пан іще і телицю;
А Маруха каже: добре нам ту, Грицю!
Грицько вгору іде,
Шумить, бубнить, куда іде,
Що в великім щастю.

Ой зачав же Грицько о хаті мислити,
Пішов він до пана о ню же просити.
Грицько вгору іде,
Шумить, бубнить, куда іде,
Що в великім щастю.

Там же єго жінка та й не дармувала,
Псам їсти варила, з двораками гуляла.
Грицько вгору іде,
Шумить, бубнить, куда іде.
Що в великім щастю.

І там ся до Грицька свині збігали,
Грицькові з жінкою мешкати не дали.
Грицько з села іде,
Мислив, що зле буде,
Мусів утікати.

ОЙ У ЄДНІМ СЕЛІ НЕДАЛЕКО ДУБНА

Б

Ой у єднім селі недалеко Дубна
Вандрувала пара з собою неслюдна:
Гей, Грицько з Марухою,
Із красною, чорнявою,
Шукати си місця.

Найшли собі місце та й під паном Диким,
Хоть не в славнім селі, та в щастю великім.
Ой у місті преославнім
При свинячім стаді
Урядником став.

І Грицькова жінка также там зостала,
Псам їсти варила, з двораками спала.
Гей, Грицько вгору йде,
Шумить, бубнить, куда йде,
Що в великім щастю.

Служили обоє два роки у пана,
Заслужили собі козу і барана.
Гей, Грицько вгору йде,
Шумить, бубнить, куда йде,
Що в великім щастю.

Грицько з козою іде та шукає,
Жінка з бараном та й хлопців питає.
Гей, Грицько вгору йде,
Мислить собі: зле буде,
Треба утікати.

ОЙ МІЙ МИЛИЙ ЗАБОЛІВ

(Кисіль)

А

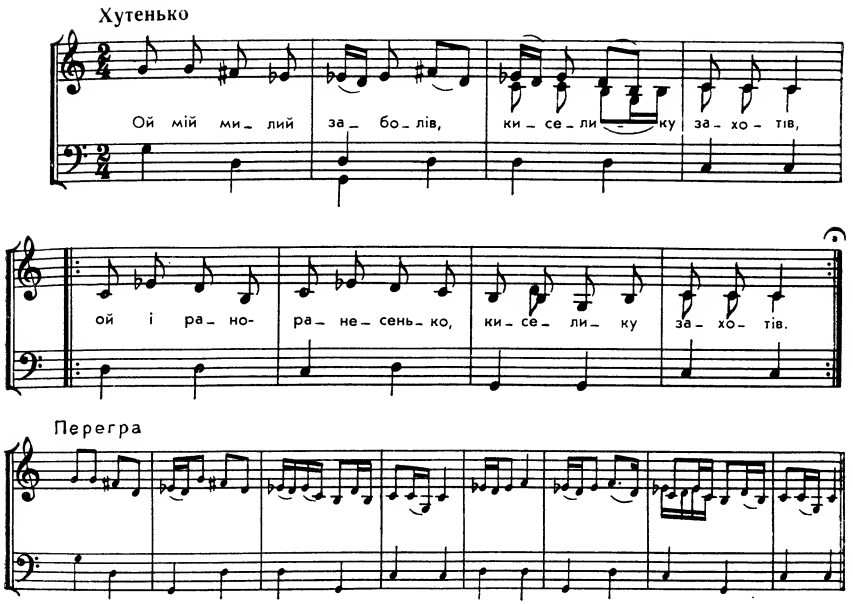

Ой мій милий заболів,
Киселечку захотів.
Ой і рано-ранесенько,
Киселечку захотів.
А як я то, молода,
Нелінивая була,
Ой як пішла по селу
Добувати киселю.
Не добула киселю,
Та купила овса.

Приспів:

— Цить, милий, не вмирай,
Киселечку дожидай!

Не вмирай, не вмирай,
Ти надьожа моя!
Дожидай, дожидай,
Радость дорога моя!

І забрала овес
У запаску увесь *.
Та принесла той овес
Та додому увесь.

Ой посипала овес
На холодній печі.

Ох і сох той овес
Руський місяць увесь.

---

* Перед приспівом весь час повторюється «Ой і рано-ранесенько» з попереднім рядком, наприклад: «Ой і рано-ранесенько, у запаску увесь».

І забрала той овес
У запаску увесь.

Та пішла по селу
Добувати жорнів.

Не добула кам'яних,
Та й добула луб'яних.

Ізмолола той овес
На мучицю увесь.

Учинила кисіль
На шістнадцять неділь.

Учинила кисіль
У безодній діжі.

Уже кисіль кисне,
З милого дух тисне.

Ой як ішла по селу
Добувати сита.

Не добула сита,
Та добула борони.

Процідила вранці
На чотири пальці.

Приставила до печі,
Уже милий без речі.

Приспів.

А вже кисіль клекотить,
З милого дух виходить.

Приспів.

Поки кисіль ізкипів,
Уже милий одубів.

Якби дома була,
То я б вмерти не дала.

Я казала зранку:
— Бери, милий, дранку.

Тебе чорт же напер,
Та й у добрі — умер.

Якби була упала,
То б я й тую зняла.

ОЙ МІЙ МИЛИЙ ЗАБОЛІВ

Б

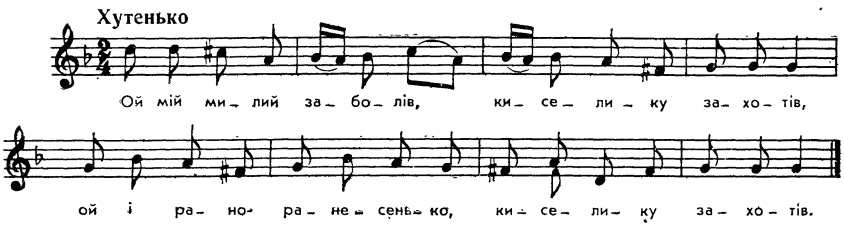

Ой мій милий заболів,
Киселику захотів.

Приспів:

Ой і рано-ранесенько,
Киселику захотів.

А я, молоденька,
Не лінивая була:

Устала раненько,
Умилась біленько,

Приспів:

Ох рано-ранесенько,
Умилась біленько.

Набрала водиці,
Помила й очиці

Да й побігла по селу
Добувати киселю.
Не добула киселю,
Да добула овса,
Да добула овса,
Да три зерняти.
Поплатила зернятко
По три денежки.
А за той же овес
Десять денежок за ввесь.
Да забрала той овес
У запасочку увесь,
Да принесла той овес
Да додомоньку увесь.
І зсипала той овес
На холодную піч.
Ох і сох той овес
Руський місяць увесь.

Приспів:

— Стій, милий, не вмирай,
Киселику дожидай!

Да й побігла по селу
Добувати ступи.
Не добула ступи,
Да добула жорен,
Не добула кам'яних,
Да добула луб'яних.
Да й змолола той овес
На мучицю увесь,
Да забрала ту муку
У запасочку усю.

Приспів:

На порозі учиняла,
З помийниці воду брала,
З помийниці воду брала
Да кисіль учиняла.
Учинила той кисіль
У безодній діжі.

Приспів.

Ох і кис той кисіль
Чотирнадцять неділь.

Приспів.

Що кисіль той кисне,
З милого дух тисне.

Приспів.

Ще пошла до Тита
Добувати сита.
Не добула сита,
Да добула борони,
А в середу вранці
Цідила крізь пальці.

Приспів.

Усипала той кисіль
У безодній горшок.
Поставила той кисіль
На холодному жару,
У бездонному горшку.
Ох кипів той кисіль
Вісімнадцять неділь.

Приспів.

Покіль кисіль іскипів,
Дак і милий одубів.
Що кисіль під лавку,
Милого на лавку.
Я казала зранку:
— Надінь, старий, дра
Його чорт як напер,
Дак і в добрій умер.
Бідна моя голова,
Що я дома не була!
Якби я дома була,
Я б і дранку зняла,
Я б і дранку зняла,
Йому вмирать не дала.
Покіль люди огледіли,
Половину кішки з'їли.

ОЙ МІЙ МИЛИЙ ЗАБОЛІВ

(Кисіль)

В

Ой мій милий заболів,
Киселику захотів.
А я, молода, не лінива
була
Та й побігла по селу
Добувати киселю.
Не добула киселю,
А добула вівса.
Забрала той овес
У запаску увесь.
Принесла той овес
Додому увесь
І зсипала той овес
На холодній печі.
Ой сох той овес
Цілий місяць увесь.
— Постій, милий, не
вмирай,
Киселику дожидай.
Та й побігла по селу
Добувати жорна.
Не добула кам'яних,
Та добула луб'яних.
Зібрала той овес
Із печі увесь;
Помолола той овес
На мукицю увесь.
Учинила той кисіль
На шістнадцять неділь.
Учинила кисіль
У безодній діжі,
Ой рано-ранесенько,
У безодній діжі.
Уже кисіль кисне,
А з милого й дух тисне.
Ой кис той кисіль
Цілих двадцять неділь.
Через двадцять неділь
Пора цідить кисіль.
Побігла по селу
Добувати сита,
Не добула сита,
А добула борони.
Процідила той кисіль
Крізь чотири пальці,
Крізь чотири пальці
На борону вранці.
— Постій, милий, не
вмирай,
Киселику дожидай.
Лежить милий на печі,
Нема в нього й речі.
Уже кисіль клекотить,
А з милого й дух
летить.
Поки кисіль закипів,
Та вже й милий одубів.
— Чоловіче Марку,
Чом ти не вмер зранку?
Я б наділа тобі
Сорочечку-дранку.
Тепер тебе біс попер,
Що ти в добрій помер.
Якби була знала,
Була б же я зняла.
І вмер — не тужила,
І на лаву положила.
І не буду я тужити,
Нехай старий лежить.
Ножем зуби розняла
І киселику дала:
— Їж, милий, наїдайсь
Та й на той світ
одправляйсь.
На гарбуз продзвонила
Та й до ями проводила.

Коло ями я стояла —
На чотирьох я моргала,
А од ями я йшла —
Та ще й п'ятого знайшла.
Морков'ю просвітила,
А стрюками прокадила,
Редькою поминала,
Бо таке я й життя мала.

— Яцьку мій, Яцьку,
Яцьку мій вірний,
Ой як любив ти кисіль
Тяжко без міри,
А кисілю не діждав —
Богу душу віддав.
Яцькові вічна пам'ять
А на многії літа.

ОЙ ЩОСЬ МИЛИЙ ЗАБОЛІВ

(Кисіль)

Г

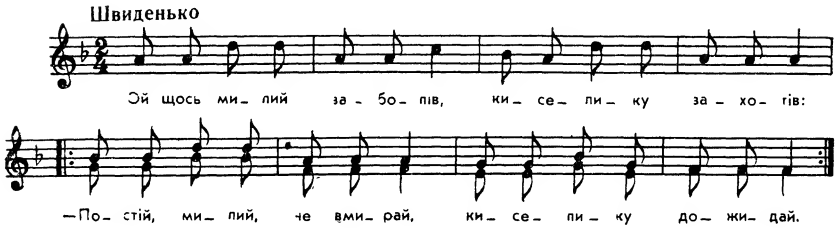

А МІЙ МИЛИЙ ЗАХВОРАВ

Д

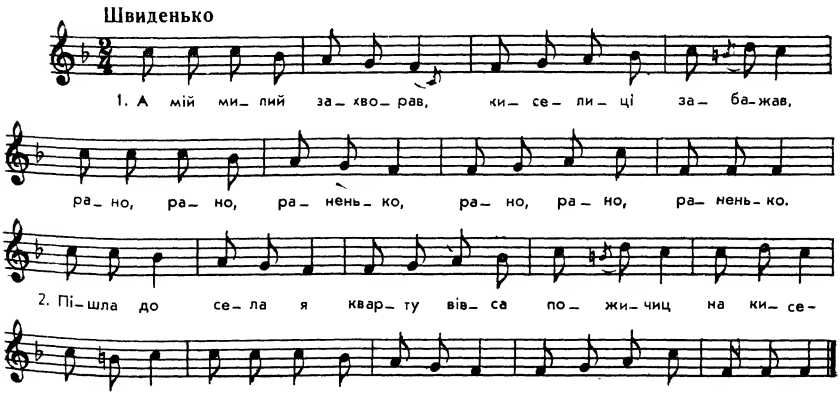

А мій милий захворав,
Киселиці забажав,

Приспів:

Рано, рано, раненько. (2)

Кварту вівса пожичила,
Над зимною ватрою всипала.

Сох той овес, о він сох,
А за віснацеть неділь сох.

Я тот овес забрала,
На млинку го змолола.

Пішла до села я
Киселицю готовіць.

Нім тот кисіль закипів,
А мій милий задубів.

Як мій милий задубів,
Трохи мі го ся жаль зробив.

На цминтар го везли,
Жаль мі трохи одійшов.

Як з цминтаря-м сой ішла,
І дуката-м сой нашла.

Як дуката-м сой нашла
І до коршми-м сой зашла.

І до коршми-м сой зашла
І гудачків з'єднала.

Тепер же ви мі грайте,
Тепер буду гуляла.

Юж мій милий заспав,
Бодай він нігде не встав.

Ачей би ся, ачей
Мі милий інчий дістав.

ЯК ПОЇХАВ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ

Як поїхав мій миленький
Та у поле орати,
Та забув плуга взяти.

А я молода
Не лінива була,
А до того ще й догадливая.

Як схоплю я той плужок
Та за ним у лужок:
— На ж тобі, на ж тобі,
Мій миленький, плужок!

Як поїхав мій миленький
Та у поле орати,
Та забув борону взяти.

А я молода
Не лінива була,
А до того ще й догадливая.

Як схоплю я борону
Та за ним дремену:
— На ж тобі, на ж тобі,
Мій миленький, борону!

ЖИТТЯ ПАРУБКОМ І ЖОНАТИМ, ДІВЧИНОЮ І ЗАМУЖЕМ

ОЙ ЗНАТИ, ЗНАТИ, ХТО КОГО ЛЮБИТЬ

А

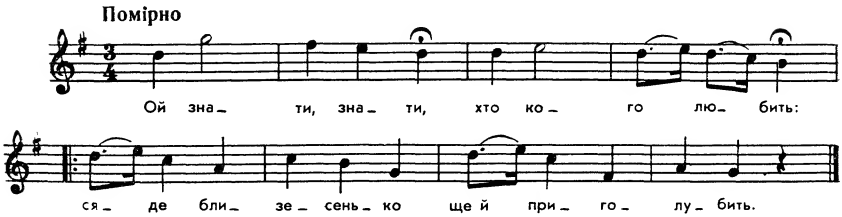

Ой знати, знати, хто кого любить:
Сяде близесенько ще й приголубить. (2)

Ой знати, знати, в кого є дочки:
Втоптані стежечки через садочки. (2)

Ой знати, знати, хто не жонатий:
Білеє личенько, як в паненяти. (2)

Ой знати, знати, хто оженився:
Скорчився, зморщився та й зажурився. (2)

ОЙ ЗНАТИ, ЗНАТИ, ХТО КОГО ЛЮБИТЬ

Б

Ой знати, знати, хто кого любить:
Близько сідає і приголубить.

Ой знати, знати, хто з кого кпиться:
Здалека сідає, вскосом дивиться.

Ой знати, знати, хто нежонатий:
Личенько рівноє, сам як панято.

Ой знати, знати, хто оженився:
Личенько змарніло, сам зажурився.

Ой горе тому, хто має жону:
Втоптана стеженька до єго дому.

Ой гірше тому, хто єй не має:
Поночі ходить та й с'розщибає.

Ой біда тому та й жонатому,
Як тому горшкові та й щербатому,

Зісподу кипить, зверху збігає,
Куда ся оберне, щастя не має.

ОЙ ЗНАТИ, ЗНАТИ, ХТО ЛЮБИТЬ ПОЛЬКУ

Ой знати, знати, хто любить польку:
Видоптав стежечку через фасольку.

Ой знати, знати, хто любить руську:
Видоптав стежечку через петрушку.

Ой знати, знати, хто любить тлусту:
Видоптав стежечку через капусту.

Ой знати, знати, хто не жонатий;
Білеє личенько, як паняти.

Ой знати, знати, хто вже женився:
Скурчився, зморщився ще й зажурився.

Ой знати, знати, хто вже жонатий:
Скурчився, зморщився, як пес кудлатий.

ОЙ НА ГОРІ МАЧОК, МАЧОК, НА ДОЛИНІ ПРОСО

Ой на горі мачок, мачок, на долині просо,
Оженився в чоботях, тепер хожу босий.

Покив я сі ще не женив — шапка бараняча,
Та як же я сі оженив, коби хоть свиняча.

Покив я сі ще не женив — кожух вишиваний,
Та як же я сі оженив, коби хоть латаний.

Покив я сі ще не женив — сорочка більцева,
Та як же я сі оженив, коби й валівцева.

Покив я сі не оженив — ремінь із півбика,
Та як же я сі, хло, оженив, вперезав сі в лико.

ТА ЯК Я БУВ ПАРУБОЧОК

А

Та як я був парубочок,
Я в підківки: дзор, дзор,
А як я ся оженив,
Постолами: швор, швор.
Та як я був парубочок —
Кучімка ячнячка;
А як я ся оженив,
Коби хоть свиняча!

Доки я був у панотця
Та й у паніматки,
Були в мене на головці
Кучерики гладкі.
Як перейшли кучерики
На милої ручки,
Зачалися й а збивати
В бобовії стручки.

ПОКИ ЄМ СЯ НЕ ВЖЕНИВ

Б

Поки єм ся не вженив,
Я в чобітки: цорк, цорк,
А як єм ся оженив,
Я в постолях: шльоп,
шльоп!

Приспів:

Гой-я, шумандра,
Моя мила та й мудра!

Поки єм ся не вженив,
Шапка в мя рогачка,
А як єм ся оженив,
Тепер помітачка.

Поки єм ся не вженив,
За клобушком квітка,
А як єм ся оженив,
Пропала до дідька.

Поки єм ся не вженив,
З сімма-м кіньми сватав,
А як єм ся оженив,
Шапков гачі латав.

ПОКЛЯ Я СЯ НЕ ОЖЕНИЛ

В

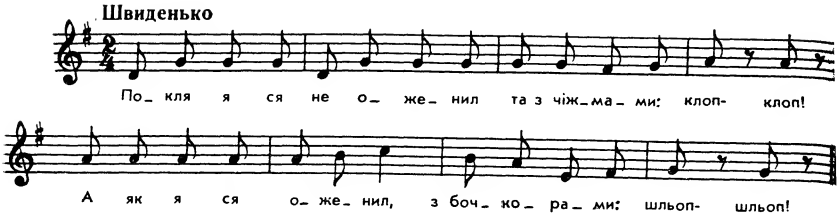

Покля я ся не оженил
Та з чіжмами: клоп-клоп!
А як я ся оженил,
З бочкорами: шльоп-шльоп!

Покля я ся не оженил,
Штири волки прягал,
А як я ся оженил,
Біди-м ся дочекал.

А як я ся оженил,
Минул рік в Петрівку,
Возьму торбу на плечі,
Піду на вандрівку.

КАЗАВ МЕНІ БАТЬКО

А

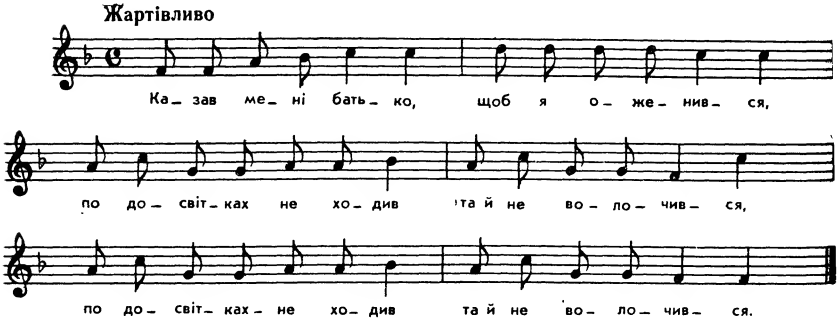

Казав мені батько,
Щоб я оженився,
По досвітках не ходив
Та й не волочився. } 2

А я козак добрий
Та й не волочуся,

Де дівчину чую,
Там нічку ночую,
А де молодички,
Там я і дві нічки.

Покіль не женився,
Потіль не журився,
Ні ложкою, ні мискою, } 2
Ні третьою колискою.

А як оженився,
Так і зажурився
Ложкою і мискою } 2
Ще й третьою колискою.

Як прийшов у хату,
Одно каже: «Тату!»
Одно каже: «Тату!»
Друге каже: «Папи!»
Жінка каже: «Бери шапку,
Тікай к чорту з хати!

Тікай к чорту з хати
У поле орати,
Я ж собі, молоденька, } 2
Піду погуляти».

Гуляла, гуляла
Та й нагулялася,
Усипала борщу в глечик, } 2
В поле поплелася.

Ходила, ходила,
Світоньком нудила,
Та не знайшла орача, } 2
Додому прибігла.

Як прийшла додому,
Лягла серед долу,
Лягла, лягла, лягла, лягла, } 2
Лягла серед долу.

Лягла серед долу,
Дригає ногою,
Дрига, дрига, дрига, дрига, } 2
Дригає ногою.

БІДА ТОМУ ЧОЛОВІКУ

Б

Біда тому чоловіку,
Що він оженився,
Ой як тому соловейку,
Що в силечко вплівся. } 2

Купи колисочку
І миску маленьку,
Ще й дитині під головку
Подушку м'якеньку. } 2

Як батько й у хату —
Воно каже: «Тату!»
Друге каже: «Папи!»
Третє каже: «Каші!»
Батько, шапку насунувши,
Да й пішов із хати.

Пішов батько з хати
Та став у затінку,
Поки мати то тим, то сим
Забавить дитинку. } 2

ОЙ ПОСЛУХАЙ, МОЯ ЖІНКО, НЕ ЛАЙСЯ ЗО МНОЮ

В

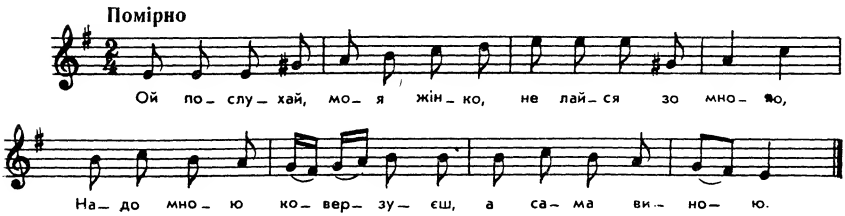

Ой послухай, моя жінко, не лайся зо мною,
Надо мною коверзуєш, а сама виною.

Не потурай, щоб старшою була чоловіка,
Бо за це тобі, їй-богу, укорочу віка.

Шкуру з тебе усю здійму, общипаю парші,
Ще й бебехів надсажу, а щоб був я старший.

Як апостол при вінчанні нам про це толкує:
— Жінка, шануючи мужа, зодягне, зобує.

Та й приліпиться жена до свойого мужа,
Як до того сироти липне всяка нужа.

Поки й не женився, поки й не журився
Ложкою, мискою, чашкою, колискою.

Ой як оженився, то і зажурився,
Оттоді вже як та пташка у кліточки бився.

Треба й качалочки, треба й кочережки,
Щоб та жінка не дала по плечам мережки.

ОЖЕНИЦ БИ-М СЯ БАРС БИ-М РАД

Ожениц би-м ся барс би-м рад *,
Але мі не дає старший брат.
— Оженися брате, воз си дві,
Котра буде кражша, буде мі.
— Хибаль би я, брате, блазень бив,
Котра буде кражша, тобі дав.
Моя буде гарна, висока,
Твоя буде сьлєпа, без ока.
Каждому добри, лем мі зьлі,
Каждий має жену, лем я ні.
Каждий ся виспит в заглавку,
А я, неборачок, под лавком.
Каждий ся виспит в перині,
А я, неборачок, на сіні.

ЗАКЛІ Я БИЛА МАЛЕНЬКА

А

Заклі я била маленька,
Колисала мя мамонька,

Приспів:

Гов-гов, гов-гов, гоя-гоя,
Головонька бідна моя!

Тепер же я уж велика,
Треба би мі чоловіка.

В загородці цвітки в'ютьс
А за мною хлопці б'ютьс

Не бийтеся, нема за що,
Хоць я гарна, та ледащо.

* Кожний рядок повторюється.

Заклі я ся не видала,
Жадной біди я не знала.

А тепер я біду знаю,
Позно лягам, скоро встаю.

Хижу мести, сіни мести
І за плугом їсти нести.

В пєцу палю і квас місю,
Дитя плаче, я колишу.

Ніж дитину покормила,
Кура миску загубила.

А муж ходить, подудрює,
Танець з кийом обіцює.

Ніж я била молодиця,
Цілували хлопці в лиця,

А тепер я стара баба,
Не цілують, хоц би-м рада!

НЕ ХВАЛЮСЯ, НЕ ГАНЮСЯ

Б

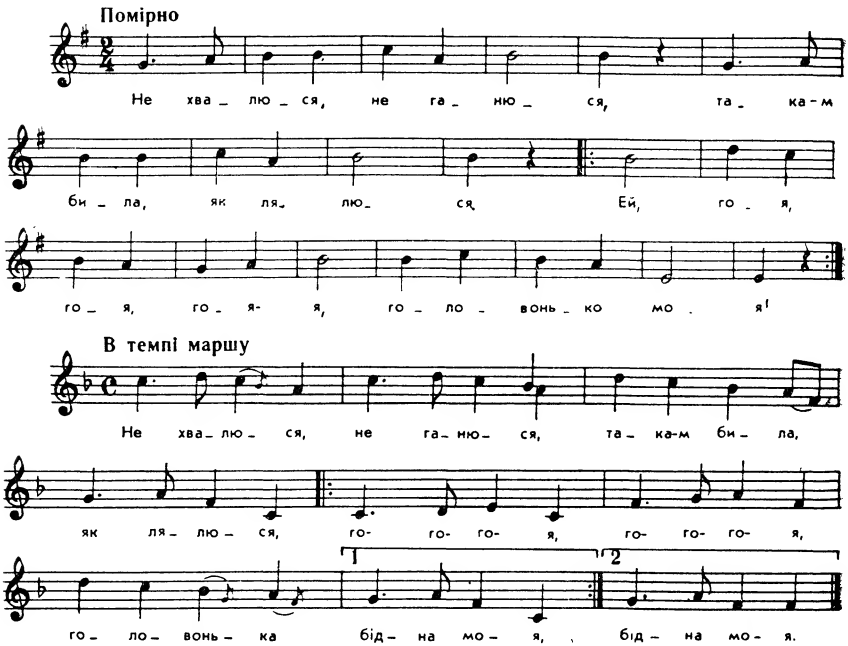

Не хвалюся, не ганюся,
Така-м била, як лялюся.

П р и с п і в:

Ей, гоя, гоя, гоя-я,
Головонька бідна моя.

В пєцу палю, тісто мішу,
Дитя плаче, я колишу.
В пєцу палю, тісто варю,
Дитя плаче, єго бавлю.

Наварила-м киселиці,
Впав до неї кіт з полиці.

ОЙ ЖЕБИ Я БІДУ ЗНАЛА

В

Ой жеби я біду знала,
Не шла-м заміж, лем гуляла.

Приспів:

Ой гоя, гоя, же мі гоя,
Головонька бідна моя!

А тепер я біду знаю,
Пізно лігам, на час встаю.

В пєцу палю, тісто мішу,
Дитя плаче та й колишу,

Чим-єм тісто замісила,
Пришла кура, миску збила.

НА ГОРОДІ КВІТКИ В'ЮТЬСЯ

Г

На городі квітки в'ються,
А за мене хлопці б'ються.

Не бийтеся, нема за що,
Хоч я гарна, но ледащо.

Коли б же я була знала,
Не йшла б заміж та гуляла.

Тепер треба [мені] знати,
Головоньку клопотати.

Хату мести, сіни мести,
Ще й до плуга обід нести.

А мій милий хату замітає,
А я рада, що той помагає,

А мій милий діжку місить,
А він мене і тим тішить.

А мій милий тісто дробить,
А я рада, що й то робить.

ЯК Я БУЛА МАЛЮСЯ

Д

Як я була малюся,
Була в мами лялюся,
А як заміж віддалася —
До коцюби придалася.

Ще з досвітку діжку мішу,
Дитя плаче, я колишу.
Поки діжку замісила,
Свиня двері вивалила,

А як двері уставила,
Курка миску розбила.
Лиш зігнулась я до миски,
Дитя випало з колиски.

А ще треба хату мести,
Потім в поле обід нести.
Та як з поля вернулася,
Уся біда минулася.

ЛЮБЕЛ Я АНГЕЛА

— Любел я ангела,
Чорта сом вжал!
— Мой милий мужочку,
Ша ти то знал,
Кед ши ме брал,
Же место ангела,
Чорта ши вжал.

— Любил сом дзивочку,
Паню сом вжал!
— Мой люби мужочку,
Ша ти то знал,
Кед ши ме брал,
Же паню додому,
Нє служку брал.

Жена у карчмочки,
Ти, мужу, плач!
— Гея, гоя, гоя,
Яка то честь
Пре мужа єсть,
Кед муси за жену
Папучи несть.

ОЖЕНИВСЯ У ПЕТРІВКУ

А

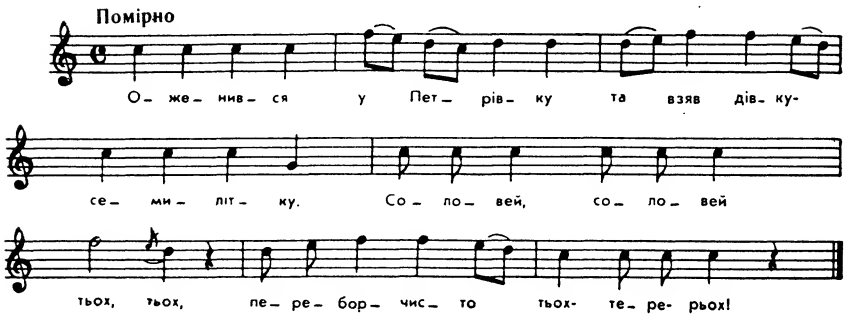

Оженився у Петрівку
Та взяв дівку-семилітку.

Приспів:

Соловей, соловей тьох, тьох,
Переборчисто тьох-тере-рьох!

Узяв дівку-семилітку,
Не вимете хати влітку.

Треба няньку, треба мамку
Ще й до печі куховарку.

Поки діжу замісила,
Свиня двері розносила.

Свиня двері розносила,
Жінку в діжі утопила.

Прийшлось волів нанімати,
Жінку з діжі рятувати.

ОЖЕНИВСЬ Я В ПЕТРІВКУ

Б

Оженивсь я в Петрівку
Та взяв дівку-семилітку.

Та взяв жінку-семилітку,
Не вимете хати влітку.

Ані спекти, ні зварити,
Ні до людей говорити;

Ні до людей, ні до бога,
Ні до мене молодого.

Треба, братці, люльки,
Треба, братці, й мамки

І до печі куховарки;
Треба, братці, ложки,

Треба, братці, миски
Ще й до года три колиски.

А В П'ЯТНИЦЮ ШТАНИ ПРАЛА

В

А в п'ятницю штани прала,
А в суботу маглювала,
Ой цеє маглювала,
Ой я ж, ой я ж маглювала.

В пєцу палю, тісто мішу,
Дитя плаче, я колишу.

Хату мести, сіни мести,
Косареві їсти нести.

Заким дитя покормила,
Свиня двері виломила.
Така з тебе господиня,
Що капусту їла свиня.

ЧОЛОВІКИ — НЕВДАХИ, БЕЗПОРАДНІ, СКУПІ Й НЕПРИВІТНІ

ОТ ТАКИЙ-ТО Я, ЯРЕМА

А

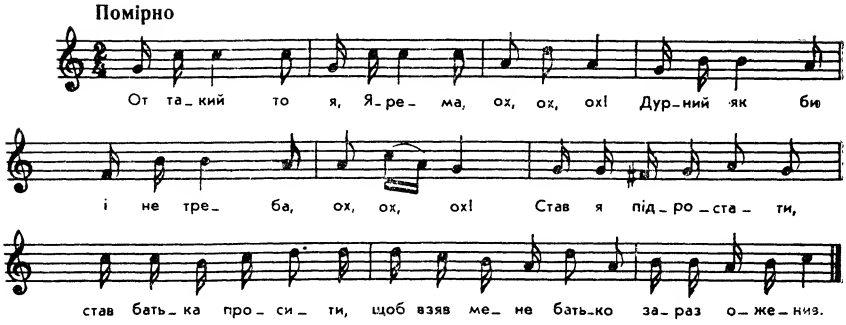

От такий-то я, Ярема, ох, ох, ох!
Дурний як би і не треба, ох, ох, ох!

Став я підростати, став батька просити,
Щоб взяв мене батько зараз оженив.

От такий-то я, Ярема, ох, ох, ох!
Дурний як би і не треба, ох, ох, ох!
Досталася жінка, як мед з калачем,
В тиждень після свадьби втекла з паничем.

От такий-то я, Ярема, ох, ох, ох!
Дурний як би і не треба, ох, ох, ох!

В СЕРЕДУ РОДИВСЯ В ПІВНІЧ ПРИ ЛУНІ

Б

В середу родився в північ при луні,
Славні були хлопці родичі мої.

Приспів:

Оце я Ярема, го, го, го! (4)

Став я підростати, в школу вже ходив,
І не раз учитель мені говорив:

Приспів:

Оце ти Ярема, го-го-го! (4)

У тебе, Ярема, умна голова,
Олія налита, розуму чортма!

Приспів:

Оце я Ярема, го-го-го! (4)

Я В ПОЛІ РОДИВСЯ ВНОЧІ ПРИ ЛУНІ

В

Я в полі родився вночі при луні,
Добрі були люди родичі мої.
Оце я, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)
Родичі зійшлися у загс понесли,
І там мені ймення Ярема дали.
Оце я, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)
Став я виростати до школи ходить,
Було мені вчитель стане говорить:
Оце ти, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)
Вже я незабаром парубійком став,
Не раз мені батько такеє казав.
Оце ти, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)
— Женися, Ярема, прибуде ума,
Бо розуму в тебе чорт батька ма.
Оце я, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)

Знайшли мені жінку, кохає мене,
Іноді по спині рогачем шмагне.
Оце я, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)
А як оженився, господарем став:
Козеня в господу я собі дістав.
Оце я, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)
Всі люди в колгоспі, а я досі ні,
Як же розлучатись з козою мені.
Оце я, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)
Всі спішать до праці, а я не спішу,
Бо я в собі думу велику ношу.
Оце я, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)
І визріла дума мені на печі,
Щоб падали з неба свіжі калачі.
Оце я, Ярема, ох і о-хо-хо! (2)

ХОМА ТА ЯРЕМА

А

Хома та Ярема —
То рідниї браття,
Що на Хомі й на Яремі
Однакові плаття:
Що на Хомі жупанок,
А на Яремі каптанок,
Що на Хомі кобеняк,
На Яремі чортма й так,
Що на Хомі безрукавий,
А на Яремі так подраний,
Що Хома обідрався,
А Ярема обшарпався.
Що Хома да Ярема
День вони були у бога,
Вони були у бога
Да ласо вживали:
Вжив Хома редьку,
А Ярема часничок,
Узяло Хому зверху,
А Ярему за висок.
— Яремушка, брат рідной,
Тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло
Отак проживать!
Нумо так проживать,
Таким торгом торгувать:
Нумо солі набирать
Да бариша принімать.
Набрав Хома солі віз,
А Ярема бочку,
Став Хома у ряду,
А Ярема у куточку.
Пустив Хома горшком,
А Ярема ковшом.
Аж у Хоми не купують,
А у Яреми не торгують,
Що у Хоми розікрали,
А в Яреми так забрали.
Ох, то ж то вони
Та й посердилися
І розпозернилися,
Розплакалися,
Розкузьомилися,
Розкузьомилися,
Оп'ять же вони
Та й порадилися:
— Яремушка, брат рідно
Тільки матки не одной!

Не то, брате, наше діло
Отак проживать,
Таким торгом торгувать!
А нумо отак проживать
Да таким торгом торгувать:
Нумо лапті плести
Да на місто нести!
Надрав Хома липини,
А Ярема в'язини,
Наплів Хома лаптів,
А Ярема корзунів.
Став Хома у краму,
А Ярема у лавці.
Аж у Хоми не купують,
А у Яреми не торгують,
У Хоми розікрали,
А в Яреми так забрали.
Ох, то ж то вони вийшли
Та й посердилися,
І зійшлися докупочки
Та й розплакалися,
Розплакалися,
Розкузьомилися.
І оп'ять же вони
Та й порадилися:
— Яремушка, брат рідной,
Тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло
Отак проживать!
А нумо отак проживать
Да таким торгом торгувать:
Нумо горщиків набирать
Да бариша принімать.
Набрав Хома горшків,
А Ярема макітер,
Став Хома нагорі,
А Ярема нанизу.
Аж у Хоми не купують,
А у Яреми не торгують;
У Хоми розікрали,
А в Яреми так забрали.
Хома з серця покотив
Та й остані побив!
Ох, то ж то вони вийшли
Та й посердилися,
І зійшлися докупи
Та й розплакалися,
Розплакалися,
Розкузьомилися.
І оп'ять же вони
Та й порадилися:
— Яремушка, брат рідной,
Тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло
Отак проживать!
А нумо торгом торгувать!
Нумо ще воли справлять
Да на хлібушку пахать
Да бариша принімать!
Купив Хома п'ятака,
А Ярема третяка,
Дав Хома п'ять кіп,
А Ярема дев'ять;
Купив Хома глухого,
А Ярема кривого.
Запріг Хома у борозну,
А Ярема у підруку.
Аж Хома гейкнув,
А Ярема собкнув —
Коли ж Хомин не везе,
А Яремин так не йде!
Хома свого там убив,
А Ярема облупив.
— Яремушка, брат рідной,
Тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло
Отак проживать!
А нумо отак проживать
Да таким торгом торгувать:
Нумо харти ісправлять
Да заєньки ловить,
Білі шубушки шить.
Купив Хома шашку,
А Ярема сучку;
Аж Хома тюкнув,
А Ярема люкнув,—
Аж Хомина не бере,
А Яремина не йде!

Хома свою розстріляв,
А Ярема розцькував.
Піймав Хома хорта,
А Ярема чорта!
Та й то ж вони
Та й посердилися,
І розпозернилися,
І зійшлися докупочки
Та й розплакалися,
Розплакалися,
Розкузьомилися,
І оп'ять же вони
Та й порадилися.
— Яремушка, брат рідной,
Тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло
Отак проживать!
Нумо так проживать
Да таким торгом торгувать:
Нумо людей розбивать
Да бариша приношать!
Зрубав Хома дубину,
А Ярема свидину.
Сів Хома за кущем,
А Ярема під кущем.
Десь узявся на їх
Боярський син
Да й ударив Хому дубиною,
А Ярему свидиною,
Вдарив Хому кулаком,
А Ярему вдовжки,
Побіг Хома кричачи,
А Ярема мовчки.
— Не то, брате, наше діло
Отак проживать!
А нумо отак проживать
Да таким торгом торгувать:
Нумо до церкви ходить,
Нумо богу молитися.
Пішов Хома у вівтар,
А Ярема у крилас,
Узяв Хома книги,
А Ярема ризи.
Став Хома читати,
А Ярема плясати.
Десь узявся на їх
Паламар —
Вдарив Хому носаком,
А Ярему сторчки,
Побіг Хома кричачи,
А Ярема мовчки,
Побіг Хома у вікно,
А Ярема в двері,
Ох, то ж вони
Та й посердилися
І розпозернилися,
І зійшлися докупи
Та й розплакалися,
Розплакалися,
Розкузьомилися.
І оп'ять же вони
Та й порадилися:
— Яремушка, брат рідной,
Тільки матки не одной!
Не то, брате, наше діло
Отак проживать!
А нумо отак проживать
Да таким торгом торгувать:
Нумо сіті плести,
Нумо рибку ловить,
Свою душку живить.
Сів Хома в човен,
А Ярема в лодку,
Піймав Хома окуня,
А Ярема плотку.
Ох, то вони вже
зрадувались!
Ось оп'ять же вони
Да й вивернулись:
Пішов Хома аж на дно,
А Яреми не видно!
Тягнуть Хому, як сома,
А Ярему, як бочку:
Яким торгом торгували,
Такою смертю пропадали.

А ЯРЕМА ІЗ ХОМОЮ

Б

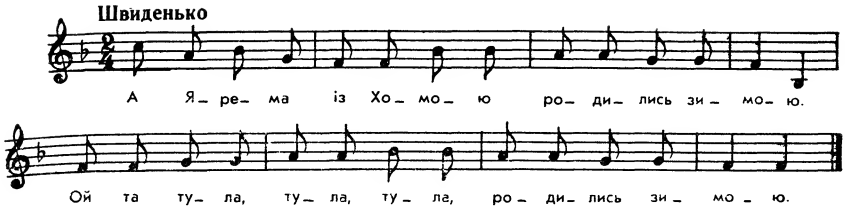

А Ярема із Хомою
Родились зимою.

П р и с п і в:

Ой та тула, тула, тула,
Родились зимою *.

А що Хома, що Ярема,
То все одно браття.

Що на Хомі й на Яремі
То все одно плаття.

Сіли вони на пеньку,
Розклали багаття.

Ой ходімо, пане-брате,
Та бога молить.

Став Хома у притворі,
А Ярема аж надворі.

А піп Хому як упік,
То Ярема ледве втік.

Ой ходімо, пане-брате,
Та рибочку ловить.

Пішов Хома аж на дно,
А Яреми й не видно.

---

* Приспів «Ой та тула, тула, тула» повторюється з кожним парним рядком.

НЕХАЙ ЖЕ НАС БОГ РЯТУЄ

(Пісня про Купер'яна)

А

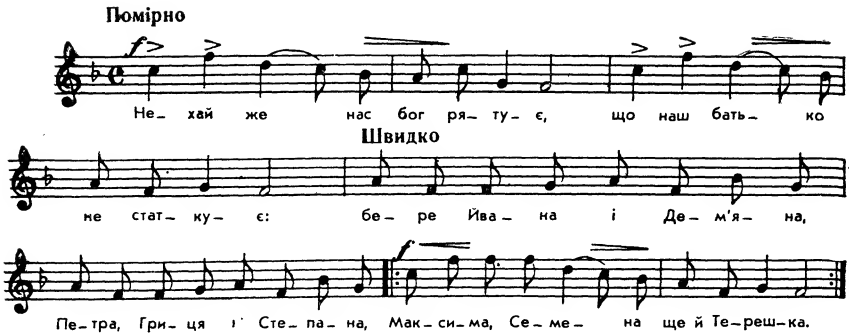

Нехай же нас бог рятує,
Що наш батько не статкує:
Бере Йвана і Дем'яна,
Петра, Гриця і Степана,
Максима, Семена ще й Терешка.
Зібралася кумпанія
Невеличка, але чесна:
Їдні сіли по один бік,
Другі сіли по другий бік,
Купер'ян найстарший посередині.
— Зібралися ми та всі тутечки,
Не прості люди — все реміснички:
То писарі, то малярі,
То ковалі, то слюсарі,
То музики, то дзвонарі,
То шевчики, то крамарі,
Виновари й пивовари,
Купер'ян — цехмейстер над соломою.
Ой дай же нам, господи,
Що ми зібрались,
Що ми собі трошечки
Понапивались.
Хто маючий, хто багатий,
Хто покірний, хто завзятий,
Хто вродливий, хто хороший,
Кому течуть з річок гроші,

А Купер'ян каже: «Я весь у злоті».
Біжить Ганна ще й Тетяна,
Страшать батька Купер'яна,
Біжить Ганна ще й Данилко:
— Тікай, татку, куди видко,
Ось мамуня йде, всім біда буде!
Одні кажуть: «Іскриймося!»
Другі кажуть: «Признаймося»,
Один каже: «Сидім тихо»,
Другий каже: «Буде лихо»,
А Купер'ян каже: «Якось то буде!»

ОЙ ЩО Ж МИ БУДЕМО

(Пісня про Купер'яна)

Б

Ой що ж ми будемо,
Браття, робити,
Що пішов наш батюшка
В корчму пити?
Взяв собі Купріяна,
Грицька, Трохима й Дем'яна,
Максима й Паруню
Іще й Терешка.
А взяли вони собі півкварти,
І більше не хоче
Жид набор дати.
Вража його бери мати,
Що не хоче набор дати!
Мені люди винуваті,
Та далеко йти до хати,—
Я йому разом заплатю!
Та там збиралися
Та все дворячки,—
То ж не прості люде —
Все ремісничкн:
То гончарі, то снісарі,
То винники, то мідники, то малярі
Винокури, пивовари, то ковалі.
Купріян — цехмістром
Над соломою.

Біжить Ляна Стрипіяна,
Страшить батька Купріяна,
Бо мамуня іде.
Один каже: «Буде лихо»,
Другий каже: «Сидім тихо»,
Третій каже: «Не біймося,
На горищі іскриймося»,
А Купріян каже:
«Якось там буде».

ОЙ В КОЛО, В КОЛО, В КОЛО

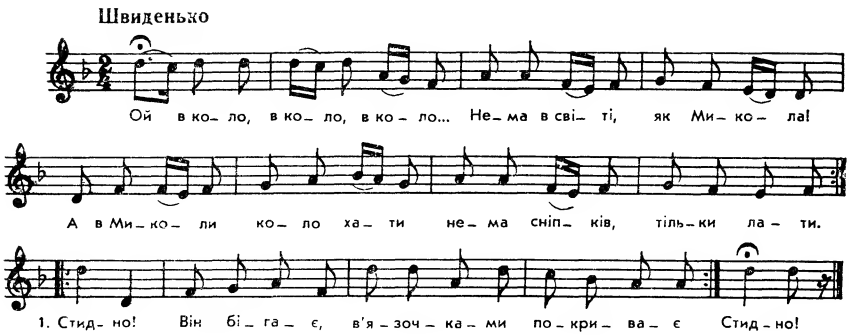

Ой в коло, в коло, в коло...
Нема в світі, як Микола!
А в Миколи коло хати
Нема сніпків, тільки лати.

Приспів:

Стидно! Він бігає, в'язочками покриває!
Стидно! Покриває, та соломи не хватає!

Як зірвалася віхола,
Знову стала хата гола:
Знов в Миколи коло хати
Ні соломки, тільки лати.

Приспів:

Стидно! Він бігає, а соломи вже немає!
Стидно! Хата гола. Отакий-то наш Микола!
Стидно!

ЗАЦВІЛА КАЛИНОЧКА ТА Й ДЕРЕН

Зацвіла калиночка та й дерен,
Любив мене гарний хлопець та й Семен.

Прийшло мені з Семеном до ладу,
Розсипала коралочки на леду.

Прийшло ж мені з Семеном на біду,
Визбирала коралочки на леду.

Я думала, що Семен чоловік,
А Семен побліка на весь вік.

ЯК У МЕНЕ ЧОЛОВІК РОБОТЯЖЕЧКА БУВ

Як у мене чоловік роботяжечка був,
Як поїхав він на поле та і плуга забув.
Як вхвачу я плуг
Та за ним у луг!

Як у мене чоловік роботяжечка був,
Як поїхав він на поле та і рала забув.
Як вхвачу я рало
Та за ним драла!

Як у мене чоловік роботяжечка був,
Як поїхав він на поле та і борону забув.
Як вхвачу я борону
Та за ним дерону!

Як у мене чоловік роботяжечка був,
Як поїхав він на поле та й мішечків забув.
Як вхвачу я мішки
Та за ним пішки!

Як у мене чоловік роботяжечка був,
Як поїхав він на поле та і торби забув.
Як вхвачу я торбу —
Чоловіка в морду!

ДА КУДИ ЇДЕШ, ЯВТУШЕ

А

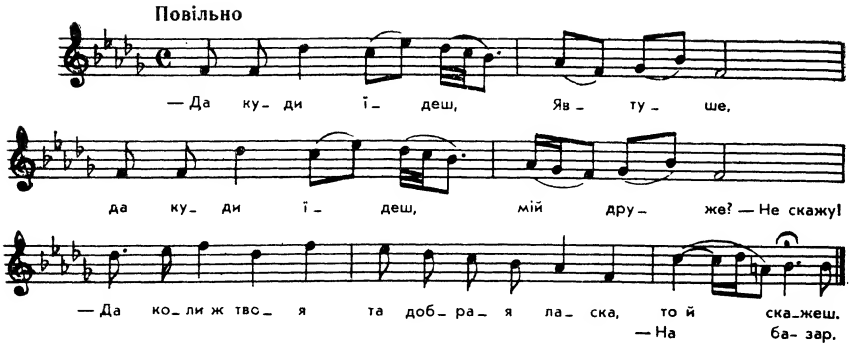

Дівчина: Да куди їдеш, Явтуше,
Да куди їдеш, мій друже?
Явтух: Не скажу!
Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка,
то й скажеш.
Явтух: На базар.
Дівчина: Підвези ж мене, Явтуше,
Підвези ж мене, мій друже.
Явтух: Не хочу!
Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка,
то й схочеш.
Явтух: Сідай, та скраєчку.
Дівчина: Ой що везеш, Явтуше,
Ой що везеш, мій друже?
Явтух: Не скажу!
Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка,
то й скажеш.
Явтух: Груші.
Дівчина: Ой дай мені, Явтуше,
Ой дай мені, мій друже!
Явтух: Не дам!
Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка,
то й даси.
Явтух: Візьми, та гниленьку.
Дівчина: Обніму ж тебе, Явтуше,
Обніму ж тебе, мій друже.
Явтух: Не хочу!

Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка,
то й схочеш.
Явтух: Обніми, та не задуши!
Дівчина: Поцілую тебе, Явтуше,
Поцілую тебе, мій друже.
Явтух: Не хочу!
Дівчина: Да коли ж твоя та добрая ласка,
то й схочеш.
Явтух: Цілуй, та не вкуси!

ОЙ КУДА Ж ТИ ЇДЕШ, ТА МІЙ МИЛЕНЬКИЙ

Б

— Ой куда ж ти їдеш, та мій миленький,
Та мій миленький, серце моє?
— Не скажу!
— Як на тебе найде добрая година,
То ти мені скажеш, бо я твоя мила.
— До міста.
— Ой візьми ж ти мене, та мій миленький,
Та мій миленький, серце моє!
— Не візьму!
— Як на тебе найде добрая година,
То ти мене возьмеш, бо я твоя мила.
— Сядь трошки, та не зломи дошки.
— Підсунусь-но дальше, та мій миленький,
Та мій миленький, серце моє!
— Не можна!
— Як на тебе найде добрая година,
Ти мені позволиш, бо я твоя мила.
— Сідай ззаду, не зломи насаду.
— А що ж то ти везеш, та мій миленький,
Та мій миленький, серце моє?
— Не скажу.
— Як на тебе найде та добрая година,
То ти мені скажеш, бо я твоя мила.
— Грушки.
— Ой дай же мені, та мій миленький,
Та мій миленький, серце моє!
— Не дам!

— Як на тебе найде та добрая година,
То ти мені даси, бо я твоя мила.
— Візьми одну і то гнилу.
— Чорт тебе побери з твоїми грушками,
А я помандрую у світ за ляшками!
— Ой вернися, мила, бери із мішком,
Та не мандруй, мила, у світ за ляшком!

ДЕ ТИ ЇДЕШ, МІЙ МИЛЕСЕЙКИЙ

В

— Де ти їдеш, мій милесейкий?
— Не вповім ти!
— Ой знаю я, добра воля твоя,
А ти мені вповіси, бо я жінка твоя,
Мій милесейкий!
— Ді Львова!
— Що ж ти повезеш, мій милесейкий?
— Не вповім ти!
— Ой знаю я, добра воля твоя,
А ти мені вповіси, бо я жінка твоя,
Мій милесейкий!
— Грушки є!
— Ой возьми мене, мій милесейкий!
— Не возьму тя!
— Ой знаю я, добра воля твоя,
А ти мене возьмеш, бо я жінка твоя,
Мій милесейкий!
— Сідай ззаду, не зломи насаду!
— Ой дай мені одну грушечку, мій милесейкий!
— Не дам ти!
— Ой знаю я, добра воля твоя,
А ти мені даси, бо я жінка твоя,
Мій милесейкий!
— Возьми одну гнилу, оближи і назад положи!
— А най тепер мамі твоїй з твоїми грушками,
А я собі, молодойка, іду за хлопцями.
— Вернися ти, чула? На всі, но не йди!

А КУДИ ЇДЕШ, МОЄ СЕРДЕНЯТОЧКО, СТЕПАНЕ

Г

Не поспішаючи

А ку- ди ї- деш, мо- є сер- де- ня- точ- ко, Сте- па- не? —

Степан: Га? Що? Ага! Не скажу!

Ой го- ре, го- ре, що ж ме- ні ро- би- ти,

що не хо- че чо- ло- вік прав- ди го- во- ри- ти?

А як бу- де тво- я доб- ра ла- ска, то й ска- жеш, мо- є сер- де-

ня- точ- ко, Сте- па- не, мо- є зо- зу- ля- точ- ко ко- ха- не.

За гни- лу- ю гру- шу по- ці- лу- ю й ду- шу, мо- є сер- де-

ня- точ- ко, Сте- па- не, мо- є зо- зу- ля- точ- ко. ко- ха- не!

Ж і н к а: А куди їдеш, моє серденяточко, Степане?
С т е п а н: Га? Що? Ага! Не скажу!
Ж і н к а: Ой горе, горе, що ж мені робити,
Що не хоче чоловік правди говорити?
А як буде твоя добра ласка,
То й скажеш,
Моє серденяточко, Степане,
Моє зозуляточко кохане.
С т е п а н: Ну, на базар.
Ж і н к а: А чи візьмеш мене, моє серденяточко,
Степане?
С т е п а н: Ні, не візьму.
Ж і н к а: Ой горе, горе, що ж мені тепер робити,

Що не хоче чоловік на базар возити?
А як буде твоя добра ласка,
То й візьмеш,
Моє серденяточко, Степане,
Моє зозуляточко кохане.

Степан: Сідай назад, та не поламай, гляди, насад.

Жінка: А що ти там будеш купувать, моє серденяточко Степане?

Степан: Не скажу, мовчи!

Жінка: Ой горе, горе, що ж мені робити,
Що не хоче чоловік правдоньки говорити?
А як буде твоя добра ласка,
То й скажеш,
Моє серденяточко, Степане,
Моє зозуляточко кохане.

Степан: Ну, груші.

Жінка: А чи даси мені, моє серденяточко, Степане?

Степан: Ого! Чого Хівря хоче! Кісничків! Не дам!

Жінка: Ой горе, горе, що ж мені робити,
Що не хоче чоловік грушами дарити?
А як буде твоя добра ласка, то й даси,
Моє серденяточко, Степане,
Моє зозуляточко кохане.

Степан: Хоть дам, то й то гнилу.

Жінка: За гнилу грушу поцілую й душу,
Моє серденяточко, Степане,
Моє зозуляточко кохане.

Степан: Не канальська тобі жінка? Вміла угоджати —
Треба їй всі груші віддати.
На, геть бери з мішком, та одчепись од мене!

ПОЇДЬ МЕНІ, МІЙ МИЛЕНЬКИЙ, НА НОВЕЄ МІСТО

А

— Поїдь мені, мій миленький, на новеє місто,
Купи мені, мій миленький, мила-білила.
— На що?
— Щоб я своє біле личко давно сповніла.
— Умийсь горілкою, утрись щіткою,
Яка була, така й будеш.
— Поїдь мені, мій миленький, на новеє місто,
Купи мені, мій миленький, ще й подпоїски.
— Піди в ліс, здери лико та й підпережися.

КУПИ МЕНІ, МІЙ МИЛЕНЬКИЙ, МИЛА-БІЛИЛ

Б

— Купи мені, мій миленький, мила-білила,
Мила-білила,
Щоб я своє біле личко та й побілила.
— У, дурна!
Піди до криниці, набери холодної водиці,
Та й умийсь,
Та будеш така біла, як і була!
— Купи мені, мій миленький, рябу запаску,
Та зносю я, козаченьку, за твою ласку!
— У, дурна!
Піди в лісок та вирви лопушок,
Та будеш така гарна, які в платті.

БЕЗГОСПОДАРНІ, НЕЗУГАРНІ, НЕОХАЙНІ ЖІНКИ

ДАЛА МЕНІ МАМКА КОРОВУ

А

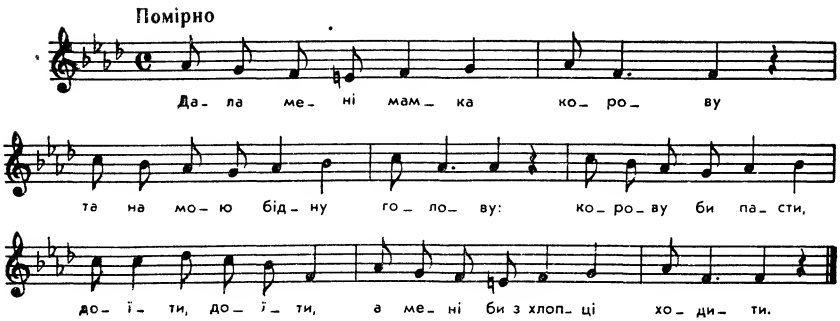

Дала мені мамка корову
Та на мою бідну голову:
Корову би пасти, доїти, доїти,
А мені би з хлопці ходити.

Нагнала-м корову в дуброву,
Сама-м ся вернула додому,
Дома мене хлопці обсіли, обсіли,
А корову вовци із'їли.

Коби моя мамка здорова,
Коби моя мамка здорова,
Коби моя мамка здорова, здорова,
Буде в мене друга корова.

ДАЛА МЕНІ МАМА КОРОВУ

Б

Дала мені мама корову
Та й на мою бідну голову:
До корови треба рано встати,
А я люблю до полудня спати.

Ціле літо хлопці доїли,
А на зиму вовчики з'їли,
Щоб но мені мама здорова —
Буде мені друга корова.

КУПИЛА МІ МАМА КОРОВУ

В

Купила мі мама корову
Та на мою бідну голову,
Корову треба пасти, доїти,
А я рада хлопців любити.

Ой бо хлопці мило любують,
За стодовком в житі цілують,
А корова стара, стиряна,
Стоїть сама в стайні збабрана.

Няньо кажуть січку різати,
Корову греблицьом чесати,
Мені болять руки, голова,
Бодай здохла тота корова.

ДАЛА МІ МАМЦЯ КОРОВУ

Г

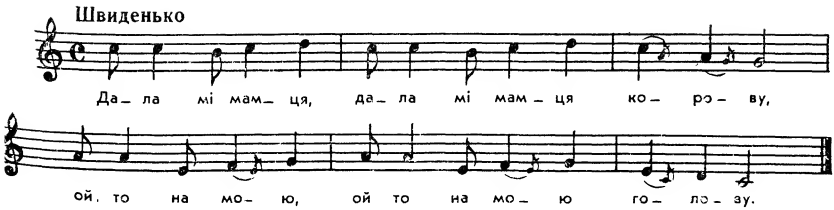

Дала мі мамця (2) корову,
Ой то на мою (2) голову:
Корову треба (2) доїти,
Хто буде хлопців (2) любити?

Дала мі мамця (2) коралі,
Вшитки ся братя (2) складали,
Дала мі мамця (2) прядива,
Жеби-м не нагла (2) ходила.

Ой дав мі татцьо (2) волойки,
Гей то за штири (2) стівоньки.
Дала мі мамця (2) пшениці,
Посій сі, дівко, (2) на штуці.

Ой йа на штуці (2) газдовій,
Як ти ся вродить, (2) то добрі,
Ой завезеш сой (2) до млина,
Для свой родини (2) гостина.

Гой як я піду (2) отталь преч,
Ой займу бички (2) на торгець,
Ой і корову (2) тарчасту,
Ой на запаску (2) квітясту.

Гой йа і свиню (2) паршиву
Ой на коралі (2) під шию,
Гей і коника (2) жеребця,
Гей і Настушку (2) до чіпця.

ДАЛА МЕНЕ МОЯ МАТИ ЗАМУЖ

Д

Дала мене моя мати замуж,
Дала мені білу постіль зараз.

Приспів:

Серце, чумаче, голубче,
Чому ж бо ти не робиш, як лучче?

Дала мені горщок сорочок,
Дала мені черепок наміток.

Дала мені корову рябую,
Дала мені дойницю новую.

Дивуються мені люди збоку,
Яка ж бо я хазяйка нівроку.

Що в середу корову доїла,
А в п'ятницю молоко цідила.

Чужі люди конопельки сіють,
А наші у мішечку пріють.

Чужі люди конопельки мочать,
А нашії свині волочать.

Чужі люди конопельки труть, трут
А нашії собаки мнуть, мнуть.

ДАЛА МЕНЕ МОЯ МАТИ ЗАМУЖ

Е

Дала мене моя мати замуж,
Дала мені роботоньку зараз,
Дала мені скриню соснову,
Дала мені в скриню основу.

Дала мені горщок сорочок,
Дала мені черепок наміток,
Дала мені корову рябую,
Дала мені дійницю новую.

Як піду я корову доїти,
Стане в мене голова боліти,
А корова розкрутилася,
А дійниця покотилася,
А я молода похилилася.

ДАЛА МЕНІ МАТИ КОРОВУ

Є

Дала мені мати корову
Та на мою бідну голову,
До корови треба рано встати, } 2
А я люблю до полудня спати.

А в неділю корову доїла,
В понеділок молоко цідила,
Дивуються хлопці збоку: } 2
— Господиня з неї нівроку!

Ой візьму я хворостину з тину
Та й пожену корову в дубину:
— Іди, іди, корово, до вовка, } 2
Нехай буде вільна головка!

ПОЖЕНУ Я СИВІ ВОЛИ ДО ВОДИ

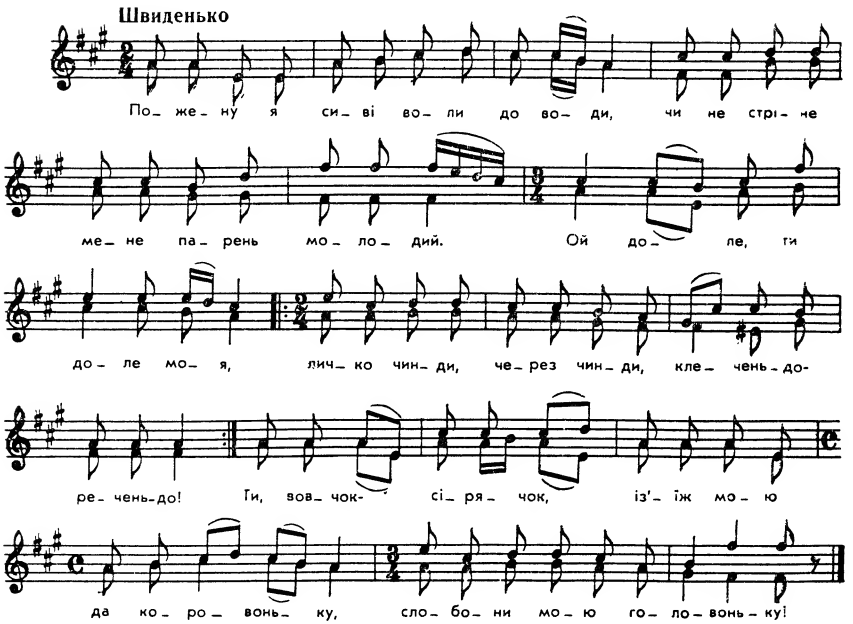

Пожену я сиві воли до води,
Чи не стріне мене парень молодий.
Ой доле, ти доле моя,
Личко чинди, через чинди,
Клеченьдо-реченьдо!
Ти, вовчок-сірячок,
Із'їж мою да коровоньку,
Слобони мою головоньку!

ЩО ЧУЖІЇ МУЖИКИ ВСЕ ДОБРІ

Що чужії мужики все добрі,
Покупили своїм жонам бобри,
А у мене мужичок-дурачок,
Та й поїхав він на ярмарочок,
Та купив мені коровоньку,
Засмутив мою головоньку:
До корови рано треба уставать,
А я млада — до обіда спочивать. (2)
Як устану я ранесенько
Та умиюся білесенько, (2)
Знарядюся хорошесенько,
Та убую черевички на босу,
Та й погоню коровоньку попасу, (2)
Та й зостріну я ведмедя у лісу:
— Ей, ведмедик, ти, мій батеньку,
Задери мою коровоньку,
Слобони мою головоньку!
Полюбив мене купець-молодець,
Подарив мені китаєчки конець.
Ей, китайку носить хочеться,
А любить купця не хочеться.
Полюбив мене попок молодий,
Подарив мені платок голубий.
А платочок носить хочеться,
А любить попа не хочеться.
Полюбив мене солдат молодий,
Він дав мені та сухаричок сухий,
Ей, сухаря їсти не хочеться,
А любити солдата та хочеться.

ЕЙ, ВИЙШЛА Я НА ГІРКУ, ПОВІДАМ КАЗАНЯ

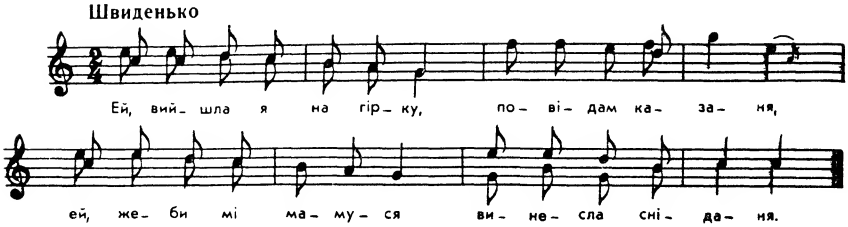

Ей, вийшла я на гірку, повідам казаня,
Ей, жеби мі мамуся винесла сніданя.
Ей, оженився Дуда, вчера до полудня,
Ей, взяв собі Марину, діраву перину.
Ей, цілу ніч не спали, перину латали,
Ей, на водни плакали, же ся не виспали.

А ТИ МІЙ ЧОЛОВІК, А Я ТВОЯ ЖІНКА

А ти мій чоловік, а я твоя жінка,
Намочила штани прати ще від понеділка.
Намочила штани прати, за них занедбала —
То весілля, то хрестини, я часу не мала.
Прилетіли з лісу птахи та й стали кричати:
— Чому не йдеш, господине, в річці штани прати?
Як пішла я до баюри — нема штанів, тільки дзюри,
Тільки дзюри з петельками, а він пішов за дівками.

ДА СТОЇТЬ КОЗАК НАД ВОДОЮ

А

Да стоїть козак над водою,
Да тримат кобзу под полою,
Та на кобзойці витинає,
Да свою долю проклинає:
— Та доле ж моя нещасная,
Та у мене жона некрасная,
Та у людей жонки, як ласточки,
А в мене женище, як помелище.
Та дала їсти без обруса,
А сама сіла, як покуса,
Та я то думал, же то свиня,
Ано то моя господиня.

ЛЮДСЬКІ ЖІНКИ, ЯК ЛАСТІВКИ

Б

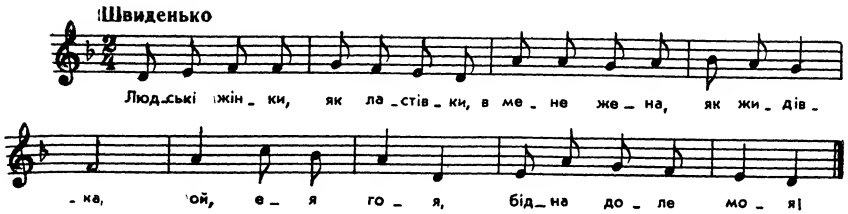

Людські жінки, як ластівки,
В мене жена, як жидівка.

П р и с п і в:

Ой, ея, гоя,
Бідна доле моя!

Наварила їсти, пити,
Сама сіла вуші бити.

Забила вуш на варишці,
Замішала кашу в мисці.

Люди гварять, же то свиня,
А то моя господиня.

КУМОЧКУ, КУМОЧКУ, ЕЙ, КРАСНУ ЖЕНУ МАТЕ

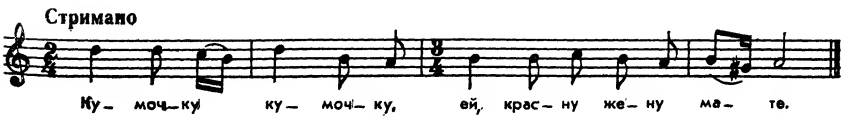

Кумочку, кумочку, ей, красну жену мате,
Подте лем до мене, ей, яка біда в мене.

Корову не здоїть, бо ся хвоста боїть,
Хліба ми не спече, ей, бо ей з носа тече.

У СУСІДА ХАТА БІЛА

А

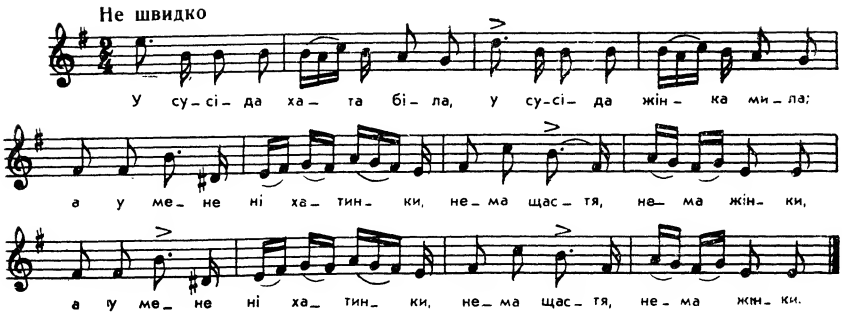

У СУСІДА ХАТА БІЛА

(Гапка)

Б

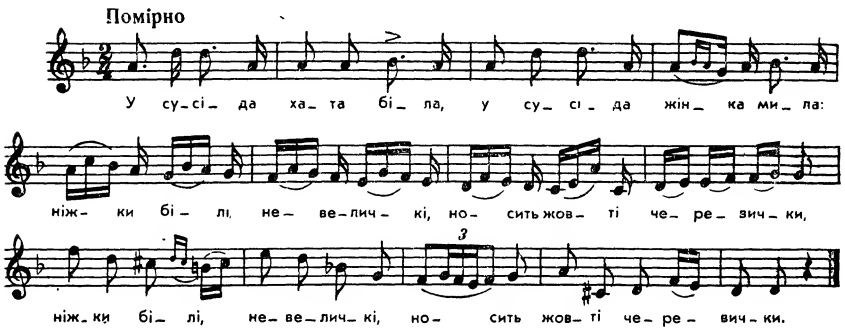

У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила:
Ніжкі білі, невеличкі,
Носить жовті черевички! } 2

Устає вона раненько,
Прибереться чепурненько,
На снідання пиріжки,
Шулики та галушки! } 2

На обід борщ з грибами,
Да ще в мисці полив'яній,
З часником пампушки, квашу, } 2
З вишкварками смачну кашу!

А як все те позбирає,
Вона й трохи не згуляє,
Сяде собі за кужілку, } 2
Пряде дуже тонку нитку!

А у мене хата чорна,
Жінка бридка, немоторна,
Усе спить та лежить } 2
І не хоче робить!

Скажеш: «Гапко, встань раненько,
Приберися чепурненько».
Вона слухати не хоче, } 2
А як відьма та сокоче!

На снідання за лоб смиче,
За обідом дулі тиче,
А на вечеру кулаки } 2
Підсовує під боки.

Прийдеш з поля змордувавшись,
З'їсти добре сподівавшись,
Вона ні з чим борщ поставить, } 2
А хліб глевкий в горлі давить!

Сусідонька ж уродлива,
Гарна, мила, чорнобрива,
Ох, як взгляне тобі в очі, } 2
Серце вискочити хоче!

В моїй вроди не спізнати,
Бридко скибками узяти:
Суха, чорна, рудоброва, } 2
Зморшки, мов кора дубова!

Сусідонька потанцює,
Моргне гарно, поцілує,
Приголубившись до мужа, } 2
Звивається гірше вужа!

Моя ж тільки що клигає,
Моргати зовсім не знає,
Ізгорбиться, мов псяюха, } 2
Та й сидить, як в меді муха!

Сусідонька на родинах,
Сусідонька й на хрестинах,
Де ж весілля заходить, } 2
Сусідонька верховодить!

Моя ж нікуди не годиться,
Бо в бесіді всяк накпиться,
Безглузда, мов та синиця, } 2
Нехай дідькові присниться!

Бодай же той не родився,
Щоб отак, як я, женився,
Бо проплаче цілий вік, } 2
Нещасний ти чоловік!

У СУСІДА ХАТА БІЛА

В

У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила:
Ніжкі білі, невеличкі,
Ще й червоні черевички!

Все встає вона раненько,
Прибирає чепурненько,
На снідання галушки,
На закуску пиріжки!

В обід борщ із сметаной,
Та ще з миски полив'яной,
З часником пампушки, кваша,
Та ще з вишкварками каша!

Вечір тільки як приходить,
Жіночка його виходить,
З поля його зустрічає
Та й до хати проводжає!

Потихеньку в хату вводить,
Тут же зараз за стіл содить,
За чуприну в шутки взявши,
Разів десять ціловавши!

Гарячі блинці ставить,
З вареників масло каплить,
Не успів від миски встати,
Біжить мерщій постіль слати!

А у мене хата чорна,
Жінка бридка, немоторна,
Нічого вона не дбає,
Що заробить, пропиває!

Скажу: «Ганю, встань раненькс
Прибери все чепурненько».
Вона чує, та не хоче,
І, як відьма та, сокоче!

Раз сказав їй: «Іди спати»,—
Вона дала тяги з хати,
Я за нею був помався
Та і в хабалик попався!

Один за чуб, другий в спину,
Третій: «А що, вражий сину!»
Взяли мене, повалили,
Скільки треба і вгатили!

Кричу: «Жінко, чи ти чуєш,
Чому ж мене не рятуєш?»
Вона будто і боронить,
Сама тут же за чуб водить!

Все сопе, пресуча дочка,
Прихилившись до куточка,
Як грубого що їй скажеш,
То і в хаті не побачиш!

ОЙ БОЖЕ МІЙ МИЛОСТИВИЙ

Г

Ой боже мій милостивий,
Який же я нещасливий,
Чи я такий в світі вдався,
Чи в годину зав'язався!
Прийшов празник, як годиться
Із жінкою б поводиться.
Взяти її — як страшило,
Що всіх людей посмішило!
А в сусіди хата біла,
А в сусіди жінка мила,
В неї ніжки невеличкі,
Носить жовті черевички!
До сусіди вечорниці
Ходять гарні молодиці
Ще й дівчата поглядають,
Бо сусіду всі кохають,
Бо сусіду добре знають...
Сусід ходить, веселиться,
Мені плакати хочеться,
Сусід ходить і співає,
Що хорошу жінку має,
А я рад би заспівати,
Мені ж хочеться плакати.
Сусідова встає рано,
Встає рано, в печі палить,
Сусідові їсти варить:
На снідання галушки,
І ще з сиром пиріжки,
А на обід борщ і каша,
Вареники і сметану
Сипле в миску полив'яну,
На полудень борщ і квашу
І гречану з маслом кашу.
Кашу з маслом ще й лемішку,
Й коржі з маком впереміжку.
На вечеру хліб тепленький,
Куліш смачний ще й гарячий,
Ніжки студжені телячі
І ще й хляки баранячі...
В мене нема ні долинки,
Ані сіна стебелинки,

Ще й до того хата чорна,
Жінка бридка, немоторна.
А я скажу своїй жінці:
— Уставай, жінко, раненько,
Приберися чепурненько.
Вона слухати не хоче,
Як та гадина сокоче.
Цілий тиждень прибирався,
Ік празнику прибирався,
Їсти добре сподівався.
А вона борщ ні з чим варить,
А хліб глевкий, що аж давить,
На снідання — за лоб смиче,
На обіді — дулі тиче,
На полудень — кулаки,
Наштовхає під боки.
А ввечері — за лопату,
Виганяє аж на хату.
Каже: «З хати не злізати,
Буду кийом потягати!»
А йдуть люди, питаються:
— Чого, дурню, не спускаєшс
Жінка каже: «Не злізати,
Буду кийом потягати».
Хоч би тут мав околіти,
Буду на хаті сидіти.
Ой сама ж така ледащо,
Що не робить анізащо.
В хаті сміття по коліна,
Одколупана скрізь глина,
Гребіня нема і заводу,
Каже, що не прала зроду,
Одно — спать та лежать
Та до коршми гулять.

У СУСІДА У ІВАНА

Д

У сусіда у Івана
Хата біла, жінка гарна:
Ніжки білі, невеличкі,
Носить жовті черевички.

Завсігда встає раненько,
Прибере все чепурненько,
На снідання галушки,
Шуліки та пампушки.

А к обіду борщ з сметаной,
Та ще з миски полив'яной,
З часником пампушки, кваша
Та ще з вишкварками каша.

Курчат пара з підливаном,
Їдять собі вдвох з Іваном,
І локшину з молоком,
І ковбаску з часником.

П'ють пиво і горілку,
Мед, вишнівку і наливку,
І цілуються любенько
І жартують хорошенько.

Ще не вспів з-за столу встати,
Вона біжить постіль слати,
Постіль білу і ряденце,
Кличе: «Іди, моє серце,

Ой іди сюди хутенько,
Бо вже послала м'якенько!»
А як ляже, приголубе,
То вже звісно, що там буде.

А у мене хата чорна,
Жінка бридка, немоторна,
Тільки спить да лежить,
Та не хоче робить.

Скажеш: «Галю, встань раненьк
Прибери все чепурненько».
Вона й слухати не хоче
Та, як відьма та, сокоче.

Сміття в хаті по коліна,
Облуплена всюди стіна,
Чортма гребня і взаводу:
— Я не пряла,— каже,— зроду.

Просиш снідать — дулі тиче,
На обід — за чуба смиче,
На вечерю — кулаки,
Наштовхає всі боки.

Скажеш: «Галю, пора спати»,-
Виганяє вона з хати,
Як скажена, кричить, лає,
Малахаєм поганяє.

Як зачне мене ганяти,
Та нажене на верх хати,
Та накаже не злізати:
— Буду м'ялом потягати!

А сама біжить до шинку.
З москалями п'є горілку,
І танцює, і гасає,
І чим хочеш наділяє.

Так я вік свій коротаю,
Недоїм, недосипаю,
Та ще боюсь тії смерті,
Щоб од жінки не умерти.

У СУСІДА ХАТА БІЛА

Е

У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила:
Ніжки білі, невеличкі, } 2
Носить жовті черевички.

Устає вона раненько,
Прибереться чепурненько.
На снідання пиріжки, } 2
Шуліки та галушки.

А на обід борщ в сметані
Та ще й в мисці полив'яній,
Вареники, путря, кваша } 2
Та гречана з салом каша.

На полудень хліб гарячий,
Куліш з салом свинячим,
Кльоцки з салом та лемішка
І затірка впереміжку.

На вечерю коржі з салом,
Пара курей з підливайлом,
Ніжки смажені свинячі,
Куліш та хляки ягнячі. } 2

А як все те позбирає,
Вона й трохи не гуляє:
Сяде собі за кужілку,
Пряде дуже тонку нитку. } 2

А у мене хата чорна,
Жінка бридка, не моторна,
Усе спить та лежить,
Та не хоче робить. } 2

У СУСІДА ХАТА БІЛА

Є

У сусіда хата біла,
У сусіда жінка мила:
Ніжки білі, невеличкі,
Носить жовті черевички.

Вранці устає раненько,
Прибере все чепурненько,
Обмете чистенько в хаті,
На припічку ще й в кімнаті.

На сніданок куліш зварить,
Маслом добренько заправить,
Хляки з салом ще й лемішку
Ще й затірку впереміжку.

А на обід борщ з сметаною
Та ще й з миски полив'яної,
З часником пампушки, кваша,
Добра з вишкварками каша.

На полудень хліб гарячий,
Студень добрий ще й телячий,
Язик варений до хріну,
Локшини на переміну.

На вечерю кльоцки з салом,
Баранина з підливалом,
Мнишки, путря, шулики,
Вергуни та пироги.

А у мене хата чорна,
Жінка бридка, немоторна,
Тільки спить да лежить,
Та не хоче робить.

Прийшов з поля, змордувався,
Добре їсти сподівався,
Вона борщ пісний ізварить,
Хліб глевкий, аж серце давить.

На сніданки — дулі тиче,
На полудень — за чуб смиче,
На вечерю — кулаки
Наштовхає під боки.

Після того за лопату,
Жене к чорту спать на хату,
Приказує не злізать:
— Буду мнялом потягать!

Сказав: «Гапко, ходім спати!» -
Вона зараз тіка з хати,
Я за нею був погнався,
Та між москалів попався.

Сказав: «Гапко, чи ти чуєш,
Чом ти мене не рятуєш?»
Вона візьме за чуприну:
— Не ганяйся, бісів сину!

Так свій вік я скоротаю,
Недосплю, недоїдаю,
Тільки боюсь тії смерті,
Щоб на хаті не умерти.

КУКАРІКУ, КУД-КУ-ДАК

Кукаріку, куд-ку-дак,
Пішла заміж, да й не так;
Пішла раз — не гаразд,
Не підманиш другий раз.

Далися узнаки
Чоловічі кулаки,
Кулаками по боках,
Долонями по щоках.

Підманила, піддурила
Свого мужа, дурака:
Запалила й у печі
Да й по воду пішла.

Приходжу я до води,
Сидять гуси-лебеді,
Сидять гуси-лебеді,
Трепещуться по воді.

Стала я, постояла,
Поки вода зчистилась;
Піднялася високо
Да й забралася глибоко,

Зачерпнула, замахнула,
Набрала да й пішла.
Прихожу я до села,
Стоїть кум і кума.

Стоїть кум і кума,
Насміхаються з міня.
— Ой чия то хата скраю
Витопляється сама:

Скрутився борщ у печі,
У куточку стоячи,
А курочка по сінечках
Кудкудакаючи.

ЕЙ, ЗЕЛЕНІ КАФЛІ, БІЛА ПЕЦ

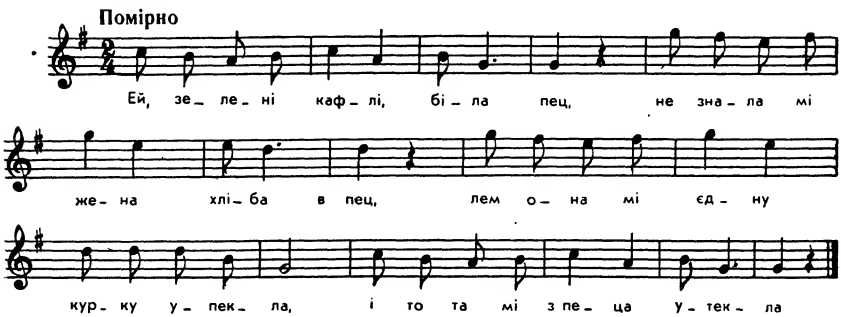

Ей, зелені кафлі, біла пец,
Не знала мі жена хліба впец,
Лем она мі єдну курку упекла,
І то та мі з пеца утекла.

Поїмал я єй на мості,
Витрепал я єй по хвості:
— Де ти втікаш, де ти, куро шалена,
Тать ти вчера вечур печена.

СУРЕ, СУРЕ, ВАРИ ПИРОГИ

А

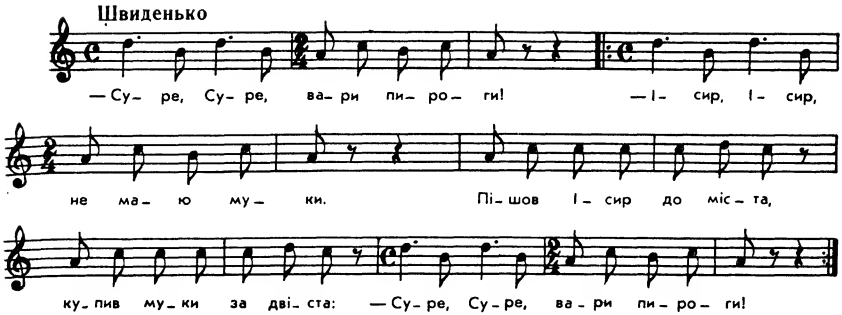

ТЕТЯНО, ТЕТЯНО, ВАРИ ГАЛУШКИ

Б

— Тетяно, Тетяно, вари галушки!
— Сидоре, Сидоре, не маєм муки!
Пішов Сидір до міста,
Купив муки на тісто.

— Тетяно, Тетяно, вари галушки!
— Сидоре, Сидоре, не маєм ложки!
Пішов Сидір до міста,
Купив ложки до тіста.

— Тетяно, Тетяно, вари галушки!
— Сидоре, Сидоре, не маєм горшка!
Пішов Сидір у місто,
Купив горщик на тісто.

— Тетяно, Тетяно, вари галушки!
— Сидоре, Сидоре, не маємо дров!
Пішов Сидір у лісок,
Набрав дров мотузок.

— Тетяно, Тетяно, вари галушки!
— Сидоре, Сидоре, не маємо солі!
Як пішов Сидір до міста,
То й дониньки нема.

КАЖЕ НАЗАР: «КУЛИНО, ПЕЧИ ПИРОГИ!»

В

Каже Назар: «Кулино, печи пироги!»
А Кулина каже: «Нема муки».
Пішов Назар на базар,
Купив муки та й назад.

— Кулино, печи пироги!
А Кулина каже: «Нема діжі».
Пішов Назар на базар,
Купив діжу та й назад.

— Кулино, печи пироги!
А Кулина каже: «Нема дров!»
Пішов Назар на базар,
Купив дрова та й назад:

— Кулино, печи пироги!
А Кулина каже: «Нема сірників».
Пішов Назар на базар,
Купив сірників та й назад:

— Кулино, печи пироги!
А Кулина каже: «Нема кочерги!»
Пішов Назар на базар,
Купив кочергу та й назад:

— Кулино, печи пироги!
А Кулина каже: «Нема помела».
Пішов Назар на базар,
Купив помело та й назад:

— Кулино, печи пироги!
А Кулина каже: «Нема лопати».
Пішов Назар на базар,
Купив лопату та й назад:

— Кулино, печи пироги!
— Хіба піднесеш чарку горілки.
Пішов Назар на базар,
Купив горілки та й назад.

Підніс чарку горілки
Та й каже Назар: «Печи пироги!»
А Кулина: «Тепер уже спечу».
Та й напекла пирогів.

КАЗАВ МЕНІ МИЛИЙ НАВАРИТИ КВАСУ

Казав мені милий наварити квасу,
А я йому не зварила, бо не мала часу.

Приспів:

Правда, люди, правда, я
Господиня гарная?

Казав мені милий пироги зварити,
А я йому не зварила, не вміла зліпити.

Казав мені милий наварити борщик,
А я йому не зварила, бо немитий горщик.

А як піде дощик, то обмиє горщик —
От тоді я миленькому зварю смачний борщик.

Хмара насуває, дощик накрапає,
Через стіни вода ллється, сміття забирає.

ЧИ ЦЕ Я НЕ ГАРНА, ЧИ НЕ ГОСПОДИНЯ

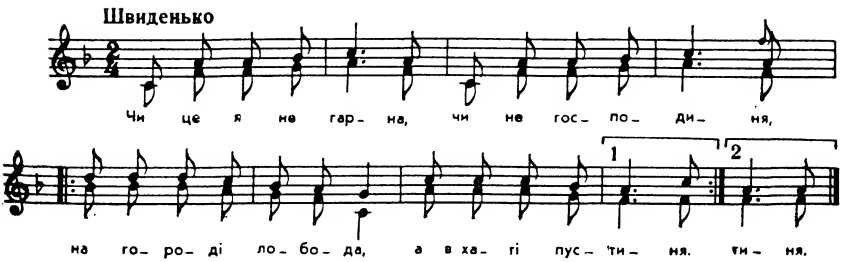

Чи це я не гарна, чи не господиня;
На городі лобода, а в хаті пустиня. (2)

Приспів:

Правда, люди, правда,
Господиня гарна,
Правда, люди, правда,
Господиня гарна я. (2)

На городі лобода, аж ся похилила,
А у хаті павуки вікна заслонили. (2)

Прийду до сусідки, порядочки бачу,
А як прийду я додому, то й собі попрачу. (2)

Прийшла я додому та й стала пратати,
Зморив мене дуже сон, я лягаю спати. (2)

Миски на полиці, ростуть печериці,
Горшки під лавою ростуть муравою. (2)

Повій, вітре буйний, звідки я тя прошу,
Позамітай сіни, хату, хай сміття не ношу. (2)

Дощик накрапає, миски поливає,
Вітер повіває, хату замітає. (2)

Через сіни вода йде, сміття забирає
Мала дві подушки, що матінка дали,
То сороки, то ворони на гнізда покрали.

Йдуть люди з поля та й з мене сміються,
Що на моїх подушках ворони несуться. (2)

Не журіться, люди, якось воно буде,
Оскубаю воронята, ще й перина буде. (2)

МАЩУ ХАТУ, ЩІТКИ ЗНАТИ

Мащу хату, щітки знати,

Приспів:

Ая-я, ая-я!

Не навчила мене мати,
Як спечу хліб, та й лепкий,
А зварю борщ, та й квасний.
То за борщик, то за каву
Залетіла аж під лаву.
А як вилізла з-під лави,
Замість борщу влила кави.
Припережу фартушину,
Піду в поле та й спочину.

Як нажала півснопа я,
То й казала, що копа є,
Як нажала один сніп,
То й казала, то п'ять кіп.
Почав дощик росити,
Вийшов милий косити:
— Де ж ті снопи, що-с нажала?
Чи під копами ти спала?
— Добрі люди в межу жали,
Всі мої снопи покрали.
Пішов милий на лужок,
Вибирає прутичок.
Вибирає прутичок
Та й до моїх литочок.
— Ой хто ж тебе так навчив,
Щоб ти мене так лічив?
— Старший брат мене навчив,
Щоб я тебе так лічив,
Нарадили сусіди,
Щоб навчити назавжди.

ТО ЗА БОРЩ, ТО ЗА КАВУ

То за борщ, то за каву
Кинув мене аж під лаву,
Ще до того кулаками:
— Чого кава з буряками?
— А ти, милий, не лютуйся,
І так дуже не дивуйся,
Я в голові трошки мала,
Та до кави борщу вляла.
Чекай, милий, не втручайся,
Тільки людей запитайся.
Вони скажуть правду їсту,
Що я ж варю смачно їсти.
В мене кава з буряками,
А капуста з гарбузами,
А капуста з гарбузами,
А пироги з огірками.
А мій милий, як наївся,
Тільки вуса підкрутив си:
— Щоб ти, мила, сто літ жила,
Що-сь так смачно наварила.

А МІЙ МИЛИЙ У КОЛГОСПІ РОБИТЬ

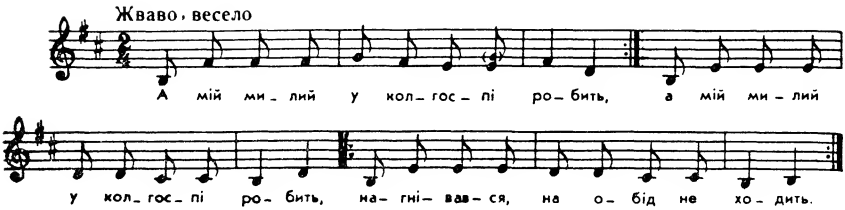

А мій милий у колгоспі робить, (3)
Нагнівався, на обід не ходить. (2)

А я його не буду просити, (3)
І не буду близнюків носити. (2)

Я зварила дуже добрий борщик, (3)
А він каже, що не митий горщик. (2)

Як зачали сусідки судити, (3)
Присудили горщика обмити. (2)

А я того горщика не мила, (3)
Та ще й в ньому кашу ізварила. (2)

А мій милий голодом намлівся (3)
Та він тої каші наївся. (2)

ХТІЛА БОРЩИКУ ЗВАРИТИ

Хтіла борщику зварити,
Нема покришки накрити,
Всю родину обійшла,
Поки покришку знайшла.
Прихожу ж я додому,
Та й вилажу на гору,
Та й вилажу на гору,—
Стоїть горщик у кутку.
Стоїть горщик розколений,
Павутинням заснований,
Заміс глини замісила,
Поки горщик обліпила.

СИВИЙ КІНЬ, А ЧОРНА БРИЧКА

А

Сивий кінь, а чорна бричка,
Моя жінка химеричка.
Як захоче химерити,
Хоч не хоч, а треба бити.
Душа в неї часникова,
Кров гаряча, бурякова,
Душа в неї, як жарило,
Сама ж така, як барило.
Цілий тиждень мастить, миє,
А під полом свиня риє,
Свиня риє, підкидає,
Отак гарно прибирає.
Кури в запічку несуться,
А на печі півні б'ються,
А на печі півні б'ються,
На столі миші гризуться.
Як музику де зачує,
На музиках і ночує.

ЧИЙ КІНЬ, МОЯ БРИЧКА

Б

Чий кінь, моя бричка,
Моя жінка химеричка:
Тут п'є, тут гуляє,
Тут химери приставляє.
А я таке зілля маю,
Що химери відганяю:
Копистскою, качалкою,
А щоб була хазяйкою.

МОЯ ЖІНКА НЕВЕЛИЧКА

В

Моя жінка невеличка,
Вона дуже химеричка,
Та як почне химерити,
Хоч — не хоч, а треба бити:
— Цить, проклята сатано,
Як тобі невгода,
Підем завтра до сільради,
Візьмемо розвода.
А сільрада цьому рада,
Голову клопоче:
— Така собі молодичка,
Ще й розвода хоче!
А вісім кіл дала круп,
А десять кіл сала,
Таким чином молодичка
Розводу дістала.
Взяла розвод у кишеню
Та й прийшла додому,
Сидить собі на печі —
Не треба нікому.
А я парень не журливий,
Довго не журився,
Найшов собі кращу неї,
Зараз оженився.

ТАМ НА ГОРІ РОСТЕ ДУБ, ВЖЕ ЙОГО РУБАЮТЬ

А

Там на горі росте дуб, вже його рубають.
Я щойно ся оженив, вже всі люди знають.

Приспів:

Тумба, тумба, тумбарія,
Тумба, тумба, тумбара,
Тумба, тумба, тумбарія,
Дівчинонька молода.

Взяв я собі жінку, звалася Марина.
Повернувся сюди-туди — сміття по коліна.

А як вишила сорочку, а я в нюю вбрався,
Як-єм вийшов на вулицю, цілий світ сміявся.

Ні сорочка, ні кафтан, ніяка рубаха.
Так ми плечі зрайбувала, як та кострубаха.

А я з теї гризоти напився парухи,
Світ зробив ми ся, як банька, а люди, як мухи.

ОЙ МАЮ Я ТАКУ ЖІНКУ – ШИЄ, ВИШИВАЄ

Б

Ой маю я таку жінку — шиє, вишиває
Сюди-туди кривульками, бо краще не знає.

Як пошила мні рубаху, є що показати,
Такий рубчик делікатний, є що в руки взяти.

У неділю ранесенько я в неї убрався,
Як вийшов я на вулицю, сусіда злякався.

Стали люди сходитися, стали розглядати,
Чи то чуня, чи жупан — не можна пізнати.

То не чуня, не жупан, то така рубаха;
Змордувала мені плечі, болить костомаха.

ЧИ Я В МУЖА НЕ ЖОНА, ЧИ НЕ МАЙСТЕРИЦЯ

Чи я в мужа не жона, чи не майстериця,
Покроїла я штани, вийшла рукавиця.
А муж мене не набив, а муж мене похвалив,
А муж мене похвалив, що я майстериця.

Я В МАТЕРІ ОДНА БИЛА

А

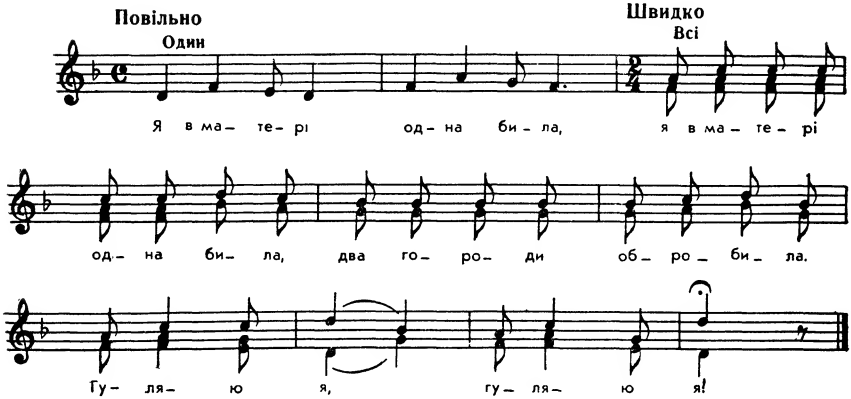

Я в матері одна била, (2)
Два городи обробила.

Приспів:

Гуляю я, гуляю я!

Два городи обробила, (2)
Одна диня уродила.

Повезла я продавати (2)
Та й не знаю, що казати.

Поки люди ціну склали, (2)
То цигани диню вкрали.

Ой цигани, добрі люди, (2)
Ой що ж мені дома буде.

Приїхала я до хати (2)
Та й не знаю, що казати.

На городі свині риють, (2)
Качки й гуси ложки миють.

Кури хату замітають, (2)
Хлопці в вікна заглядають.

Поки діжу замісила, (2)
Свиня двері прокусила.

Поки двері залатала, (2)
Свиня тісто розкидала.

Поки тісто позбирала, (2)
То дитина з печі впала.

На городі качки в'ються, (2)
А за мною хлопці б'ються.

Не бийтеся, нема за що, (2)
Хоч я гарна, та ледащо.

МЕНЕ МАТИ ВІДДАВАЛА

Б

Мене мати віддавала
Три городи наділяла.

Три городи, одна диня —
Сама собі господиня.

Ой послала мене мати
Тую диню продавати.

Прийшли хлопці купувати,
Я не знаю, що казати:

— Сороківець і двадцятка
Золотий і п'ядесятка.

А я диню продала,
Фартух грошей набрала.

Та купила полотна
Від припічка до вікна.

Та пошила сорочку
На Корнія коротку:

— Ти, Корнію, посидь тут,
А я піду здеру круп.

Я ЗІГНУВСЯ, ЯК ДУГА, ВІД ЖУРБИ, ВІД ГОРЯ

Я зігнувся, як дуга, від журби, від горя,
Жив з Пріською двадцять літ, вмерла позавчора.

Ото ж Пріська, ото ж Пріська, ото ж моя Пріська,
По четверо поросят клала спати в ліжко.

А там німець мавпу водить — точнісінька Пріська ходит
Як на мавпу я зирну, зараз Пріську спом'яну.

А ВЖЕ ЧУЖІ ЖОНКИ

А

Помірно
Один

А вже чу- жі жон- ки ко- но- пель- ки бе- руть,

мо- я че- пу- руш- ка й не по- ду- му- ва- є.

Приспів
Прискорюючи
Всі

Во- на мнеть- ся та треть- ся, во- на ду- ма, що ми- неть- ся,

во- на ду- ма ще й га- да- є, сво- ю до- лю про- кли- на- є:

— А щоб те- бе, до- ле, та бо- дай те- бе, до- ле,

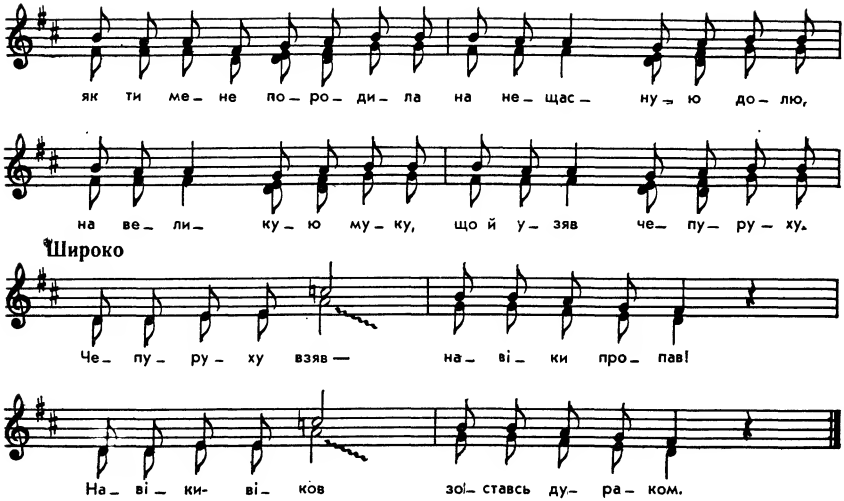

А вже чужі жонки
Конопельки беруть,
Моя чепурушка
Й не подумуває.

Приспів:

Вона мнеться та треться,
Вона дума, що минеться,
Вона дума ще й гадає,
Свою долю проклинає:
— А щоб тебе, доле,
Та бодай тебе, доле,
Як ти мене породила
На нещасную долю,
На великую муку,
Що й узяв чепуруху.
Чепуруху взяв — навіки пропав!
Навіки-віков зоставсь дураком.

А вже чужі жонки
Конопельки тягнуть,
Моя чепуруха
Й не подумуває.

А вже чужі жонки
Конопельки тчуть,
Моя чепуруха
Й не подумуває.

А ЧУЖІЇ ЖІНКИ КОНОПЕЛЬКИ СІЮТЬ

Б

А чужії жінки конопельки сіють,
А моя чепурушка ані думає.

Приспів:

Вона треться та мнеться,
Вона думає: минеться,
Вона думає, гадає,
Свою долю проклинає.
— Ой щоб тебе, доле,
А бодай тебе, доле,
Через тебе мені горе.

На великую муку полюбив чепуруху,
Чепуруху взяв, а конопельки сіяв сам.

А чужії жінки конопельки вибирають,
А моя чепурушка ані думає.

На великую муку полюбив чепуруху,
Чепуруху взяв, а конопельки вибрав сам.

А чужії жінки конопельки мочать,
А моя чепурушка ані думає.

На великую муку полюбив чепуруху,
Чепуруху взяв, а конопельки мочив сам.

А чужії жінки конопельки тіпають,
А моя чепурушка ані думає.

На великую муку полюбив чепуруху,
Чепуруху взяв, а конопельки тіпав сам.

А чужії жінки конопельки чешуть,
А моя чепурушка ані думає.

На великую муку полюбив чепуруху,
Чепуруху взяв, а конопельки чесав сам.

А чужії жінки кужелі прядуть,
А моя чепуруха ані думає.

На великую муку полюбив чепуруху,
Чепуруху взяв, а сам прядиво на прядки роздав.

А чужії жінки полотно виробляють,
А моя чепуруха ані думає.

На великую муку полюбив чепуруху,
Чепуруху взяв, а полотно робив сам.

ЧОЛОВІЧЕ, ЧОЛОВІЧЕ, ЯКУ МАЮ ГРИЖУ

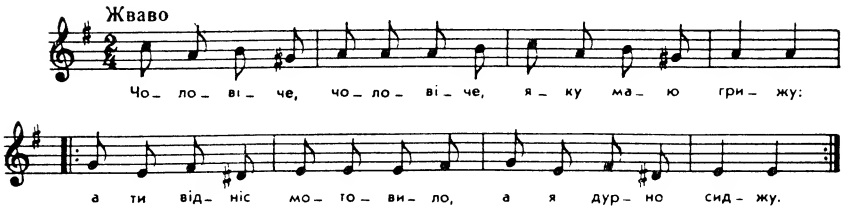

— Чоловіче, чоловіче, яку маю грижу:
А ти відніс мотовило, а я дурно сиджу. (2)

А ти відніс мотовило до третьої хати,—
Кажу тобі, що не буду сорочок мотати. (2)

— Аги, жінко, з мотовилом, що будеш мотати? —
Штири роки, як не виджу горстки коло хати. (2)

Другі жінки через зиму та вже і попряли,
А у тебе штири горстки за дверми пропали. (2)

— Чоловіче, чоловіче, буду тя просити:
Поможи ми штири горстки на під поносити. (2)

А як сяду під кожівку, аж ми ся дрімає,
Та так ми ся прядво в нитку не складає. (2)

Ой піду я поза хату: що ся в світі діє?
Пішов милий на леваду та й коноплі сіє. (2)

— Чоловіче, чоловіче, ти не розумієш:
Я ще тоті не попряла, а ти другі сієш! (2)

Чоловіче, чоловіче, роботи не маєш? —
Я ще тоті не попряла,— ти ж це добре знаєш! (2)

ЧОЛОВІЧЕ, ЧОЛОВІЧЕ, ТИ ДАЙ МЕНІ РАДУ

А

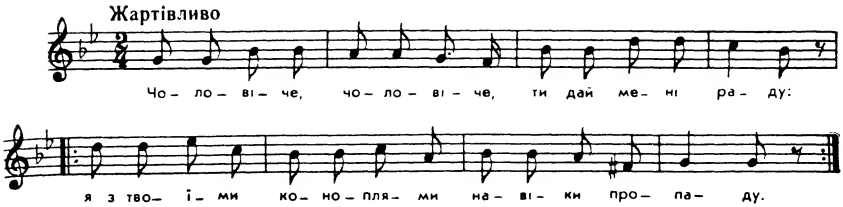

Чоловіче, чоловіче, ти дай мені раду:
Я з твоїми коноплями навіки пропаду. (2)

В людей було по сім кіп, та вже всі потерті,
А у мене одна горстка — ворота підперти. (2)

В людей було ще й побільш, та й тії потруться,
А у мене одна горстка,— горобці несуться. (2)

Як узялась я на три дні та й горстку потерла,
Бідна ж моя головонько, аж трохи не вмерла! (2)

Не сама ж я пряла: кума помагала,
А я кумі — миску муки і два куски сала. (2)

Не сама й мотала: мала помічницю,
Дала їй миску та ще й паляницю. (2)

Не сама й звивала: наймила Данила,
Дала йому два золоті та ще й завинила. (2)

Наснувала полотна від порога до вікна...
Що ж мені за біда, як дві лікті полотна! (2)

НАЩО МЕНІ ЧОРНИЙ ВІЛ

Б

Нащо мені чорний віл,
Коли в мене милий мій:
Він насіє, наоре,
А для кого — для мене.

Орав же він сорок день
Та насіяв конопель,—
Вродилася горстка
Ні м'яка, ні шорстка.

Чи її мочити,
Чи людям вручити?
Чи її тіпати,
Чи на людей роздати?

— Чоловіче, Корнію,
Дай же мені раду,
Бо я з тими коноплями
В головочку зайду.

Єсть в людей по сім кіп
Та й усі потерті,
В мене їдна горстка
Ворота підперти.

— Жінко моя, любко моя,
Дам я тобі радку:
А я ціпом помолотю,
Найму тобі прядку.

Що ворона напряде,
Сорока насмиче,
А горобчик, жвавий
хлопчик,
Полотенце сплеще.

Наробила полотна,
Від порога до вікна,
Постелила на льоду —
Господиня до ладу!

Постелила на воді —
Най го білять лебеді;
Краща в мене сорочка,
Як в нашої попаді.

Ой піду я до сусід,
Позичу сорочки,
А сусідам віддам,
Як виростуть дочки.

[В]ОРАВ МИЛИЙ СОРОК ДЕНЬ

В

[В]орав милий сорок день,
Насіяв ми конопель,
Вродиласі горстка —
Ні м'яка, ні шорстка.

Сама я не знаю,
Що з неєм робити:
Чи ї мочити,
Чи ї людєм ручити,
Чи ї тіпати,
Чи на люди дати?

Чоловіче, Корнію,
Дай же мені раду,
Бо я з тими коноплями
Навіки пропаду.

Є в людей по сім кіп,
Та усі потерті;
А в мене їдна горстка —
Ворота підперті.

Не сама-м я терла,
Терли помічниці —
То за крупи, то за пшоно,
То за паляниці.

— Не сама-м я мотала,
Кума помагала,
Дала-м кумі миску пшона
І три куски сала.

Не сама-м робила,
Просила-м Данила;
Дала-м єму три золоті
Ще й не доплатила.

Наробила-м полотна
Від порога до вікна,

Як ся сорочку вшила,
То й плечей не закрила.

Постелила-м на воді,
А вбілили лебеді;
Краща в мене сорочка,
Як в якої попаді.

Шатнула-м сі попід столи,
Нашла-м собі [а]постоли,
В [а]постоли йа взуласі,
У каглянку вдягнуласі.

Каже милий: добре буде,
Ходім, мила, меже люде.

Через греблю йду,
Як голубка гуду,
Всі ми люди дивуютьсі,
Що хороше вбрана йду.

Їден каже — попадя,
Другий каже — пані,
Третій каже, що мужичка
Но в хорошім вбранні.

ЧОЛОВІЧЕ МІЙ, МОЖЕ Б Я Й РОБИЛА

Чоловіче мій, може б я й робила,
Наробив веретін, дак немає мотовила.

Мотовило в лісі
Веретено в стрісі,
Гребінь у куточку
Пряде на сорочку:
Як смик, дак смик,
А починок — як бик!

ОЙ КИНУ Я КУДЕЛИЦЮ

Ой кину я куделицю
На полицю,
Сама піду до сусіда,
До Мусія.

Три неділі й у сусіда
На бесіді,
На весіллі погуляла
Й у Мусія.

На четвертую неділю —
В понеділок
Темнесенько, ранесенько
Й уставала.

Та до свеї господоньки
Поспішала,

Та за свою куделицю
Щиро бралась.

По три ниточки в деньочок
Виводила,
Три мозолі, як цибулі,
Надавила.

Тепер тобі моя мила, чорнобрива,
Гріх і стидно:
Тонко пряла рідко ткала —
Тіло видно.

КИНУ МИЧКУ НА ПОЛИЧКУ

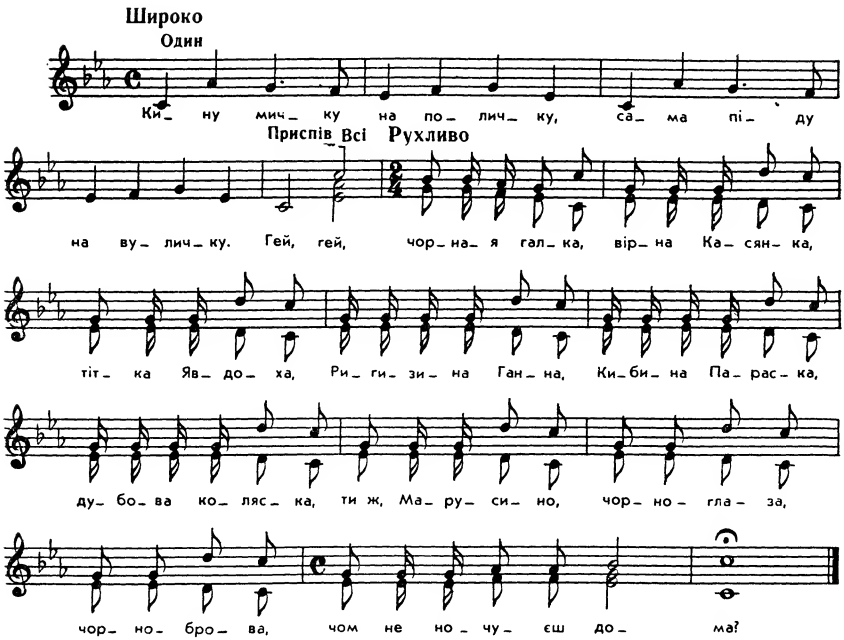

Кину мичку на поличку,
Сама піду на вуличку.

П р и с п і в:

Гей, гей,
Чорная галка,

Вірна Касянка,
Тітка Явдоха,
Ригизина Ганна,
Кибина Параска,
Дубова коляска,
Ти ж, Марусино,
Чорноглаза,
Чорноброва,
Чом не ночуєш дома?

Кину мичку між снопці,
Сама піду між хлопці.

Кину мичку аж на піч,
Сама піду на всю ніч.

Кину мичку між горшки,
Сама піду між дівки.

ІЗ КУЖЕЛЕМ, ІЗ ДІРКОЮ

Із кужелем, із діркою,
З веретеном, гребінкою,
З гребінкою й куділкою
На оденки я йду.

Із кужелем, із діркою,
З веретеном, гребінкою,
З гребінкою й куділкою
На оденки прийшла.

Сіла собі між дівками,
Затикалась пом'яками,
Кужелину пряду. (2)

А муж ходе та й питає,
А він мене не пізнає,
Бо я сиджу у ряду. (2)

КОЛИ Б ЖЕ Я ДОБРА ЖОНА

Коли б же я добра жона,
То сиділа б я дома;

Під сюю метелицю
Вертіла б я куделицю.

Ой піду я хлопців збирати,
Вовниці перебирати.

Той тицю, той тицю
Да в мою вовницю,

Ліжника не зробила,
І вовницю розгубила.

Я ДВІ ЗИМИ НА ОСНОВУ ПРЯЛА

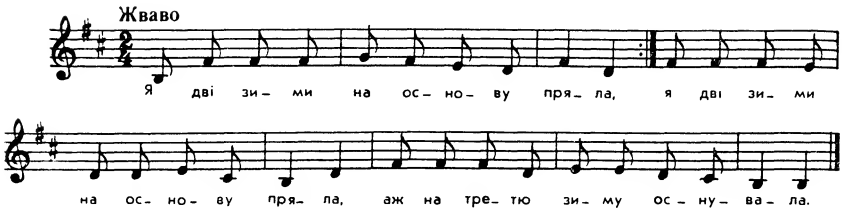

Я дві зими на основу пряла, (3)
Аж на третю зиму оснувала.

Тепер стала я собі думати, (3)
Де ж того доброго ткача й узяти.

Занесу я її до Миколи, (3)
А він каже, що не має коли.

Понесу я її до Омелька, (3)
Він не бачить: основа тоненька.

Понесу я її до Данила, (3)
А він каже: основа погнила.

— Не кажіть ви, дядьку, нікому, (3)
Та наллю вам чарочку повну.

Як будете основу робити, (3)
То я вам дам чарочку пити.

А Данило ту основу робить, (3)
І щоранку всіх сусід приводить.

А що стінка — то була кобила. (3)
— Десь ти, жінко, зроду не робила.

Не сама я основу снувала, (3)
Харитина мені помагала.

Харитина — жінка пожила, (3)
Вона мені кобил наложила.

Я з Данилом говорить не хтіла, (3)
Мені Христя виробить до діла.

Вона мені робить — не шліхтує, (3)
Вона мені рядна помалює.

А В СУСІДИ ВЕСІЛЕНЬКО

А в сусіди весіленько,
Лиш би погуляти,
Сюда-туда до комори —
Нема ся в що вбрати.

А я пішла до сусіди
Сорочки дістати,
А вона мене виправляє,
Ткачика шукати.

А я вийшла на вулицю
Та й ткачика вижу:

— Ой ткачику, голубчику
Виткай мою пріжу.

— Ой кумочко, голубочко
Я того не зроблю,
Бо ти дуже потонила,
Я прясті поломлю.

— Ой ткачику-голубчику,
Я не потонила —
Сім повісем, дві куделі
На 'ден моток спріла.

ТА ЇХАЛА КАТЕРИНА ШТИРМА КІНЬМИ ВОРОНИМИ

А

Та їхала Катерина штирма кіньми вороними,
Питає Василя: «Чи близько до села?» (2)

— Недалеко — лишень миля, Катеринко чорнобрива,
Катеринко моя, чорнобривко моя. (2)

Катеринко моя, чорнобривко моя,
Ходімо-підемо ту пшеницю жати! (2)

— А в пшениці головня — болить мене голова,
Я таки не піду ту пшеницю жати. (2)

— Катеринко моя, чорнобривко моя,
Ходімо-підемо той ячмінь в'язати! (2)

— А в ячменя довгі ости — болять мене мої кості,
Я таки не піду той ячмінь в'язати. (2)

— Катеринко моя, чорнобривко моя,
Ходімо-підемо ті курудзи жати! (2)

— А в курудзах довгі шульки — болять мене мої руки,
Я таки не піду ті курудзи жати. (2)

— Катеринко моя, чорнобривко моя,
Ходімо-підемо ті колопні брати! (2)

Бо йдуть люди з міста, мене ся питають:
А чиї то колопні в полі пропадають? (2)

— А най пропадають — я до них не піду,
Бо я не кобила, аби все робила. (2)

— Катеринко моя, чорнобривко моя,
Ходімо-підемо до корчми гуляти! (2)

— А ти бери рубля, а я беру, милий, два —
Ходімо-підемо до корчми гуляти! (2)

КАЗАВ МЕНІ МИЛИЙ

Б

Казав мені милий,
Та мій чорнобривий:
— Катеринко моя,
Чорнобривко моя,
Ходи жито жати!
— А в тім житі рижі —
Болять мене крижі,
Ой не піду жито жати.
Казав мені милий,
Та мій чорнобривий:
— Катеринко моя,
Чорнобривко моя,
Ой ходи ячмінь в'язати!
— А в ячменю остячки —
Болять мені болячки,
Ой не піду ячмінь в'язати.
Казав мені милий
Та мій чорнобривий:
— Катеринко моя,
Чорнобривко моя,
Ой ходи зо мном горох рвати!
— В тім горосі є стручки —
Болять мене ручки,
Ой не піду горох рвати.
Казав мені милий,
Та мій чорнобривий:
— Катеринко моя,
Чорнобривко моя,

Ходи зо мном гречку в'язати!
— А в тій гречці полова —
Болить мене голова,
Ой не піду гречку в'язати.
Казав мені милий,
Та мій чорнобривий:
— Катеринко моя,
Чорнобривко моя,
Та ходи зо мном до комори спати!
— Я до того го-ча-ча,
До комори охоча,
Ой піду з тобом спати.

В ПОНЕДІЛОК РАНЕНЬКО

В

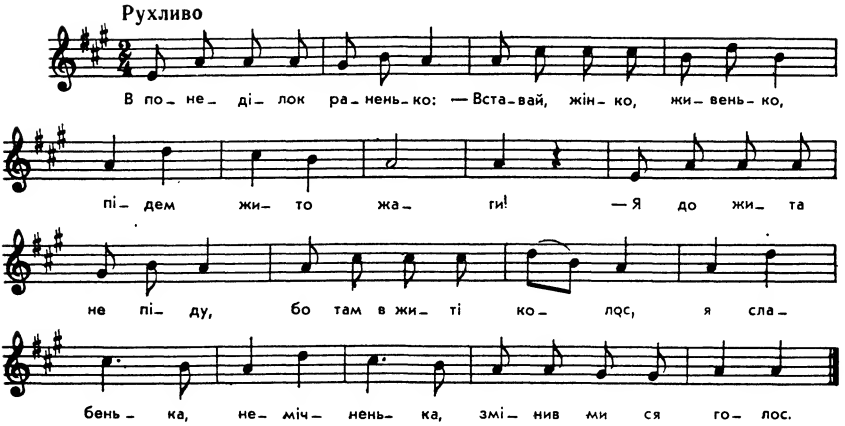

В понеділок раненько:
— Вставай, жінко, живенько,
Підем жито жати!

— Я до жита не піду,
Бо там в житі колос,
Я слабенька, немічненька,
Змінив ми ся голос.

У вівторок раненько:
— Вставай, жінко, живенько,
Підем пшеницю жати!

— До пшениці не піду,
Бо в пшениці куколець,
Я слабенька, немічненька,
Мене болить животець.

А в середу раненько:
— Вставай, жінко, живенько,
Підем ячмінь в'язати!

— До ячменю не піду,
Бо в ячмені востя,

Я слабенька, немічненька
Мене болить костя.

А в четвер раненько:
— Вставай, жінко, живенько,
Підем горох микати!

— До гороху не піду,
Бо в горосі стручки,
Я слабенька, немічненька,
Мене болять ручки.

А в суботу раненько:
— Вставай, жінко, живенько,
Підем овес жати!
— До вівса я не піду,
Овес ломоватий,
Я слабенька, немічненька,
А ти свиноватий.

А в неділю раненько:
— Вставай, жінко, живенько,
Підем погуляти!

— Дай ти, боже, здоров'ячко,
Всюди щастя мати,
Що ти сам встав й мене
збудив,
Ходім погуляти.

Мене нічо не болить,
Здорова-м, як цвічок,
Коб музика йно заграв
А на цілий смичок.

Я В БОРУ ЖИТО ЖАЛА

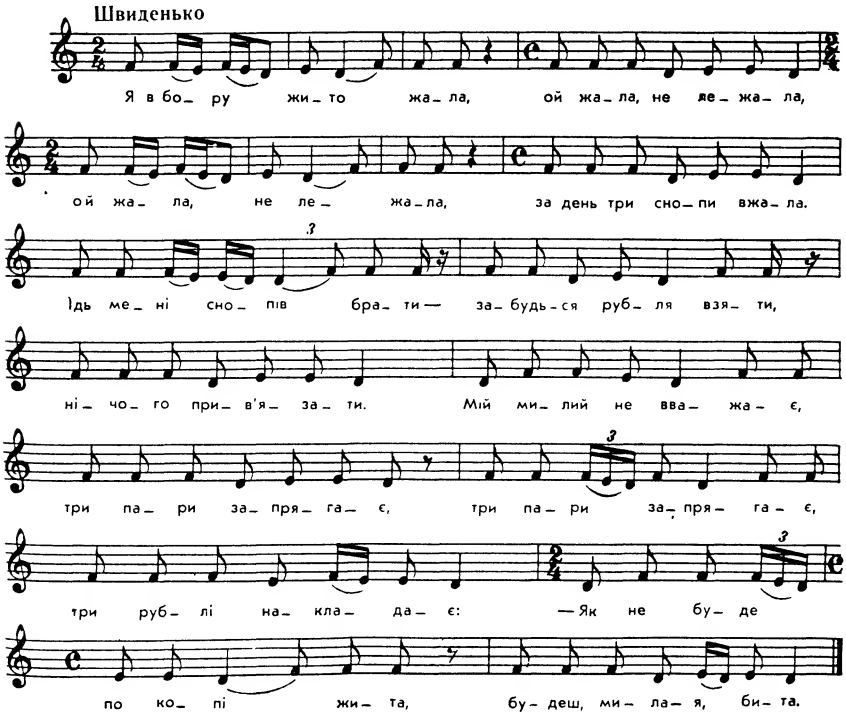

Я в бору жито жала,
Ой жала, не лежала,
Ой жала, не лежала,
За день три снопи вжала.
Їдь мені снопів брати —
Забудься рубля взяти,
Нічого прив'язати.

Мій милий не вважає,
Три пари запрягає,
Три пари запрягає,
Три рублі накладає:
— Як не буде по копі ж
Будеш, милая, бита.

БІДА ПОЛЬКУ СПОКУСИЛА

Біда польку спокусила:
Пішла полька за русина,
Русин хоче рано встати,
Полька любить довго спати.

— Ой ти рудий, а я біла,
Тим я тебе полюбила.
— Вставай, полько, годі спати,
Пора в полі жито жати!

Пішла полька в поле жати,
Забулася серпа взяти,
Хліба узяла, серп забула,
Тільки полька дома була.

— Ой я жита да й не жала,
В холодочку все лежала,
А ворогів колька коле,
Що не йшла я жати в поле.

[Хай ворогів колька коле,
Що не йшла я жати в поле.]
Нажнуть мені добрі люде,
На рік мені хліба буде!

— Полько, полько, до роботи!
На польці жовті чоботи
І спідниця з галунами —
Погуляла з уланами.

— Полько, полько, що ти робиш,
За собою хлопців водиш!
За собою, молодою,
Водиш хлопців чередою?

— За тією вдовицею
Ходять хлопці копицею,
А за мною, молодою,
Ходять хлопці чередою!

Через греблю вода рине,
Сватай мене, гусарине!
Коли любиш, люби дуже,
А не любиш — не жартуй же!

— Не велика серцю туга,
Не будеш ти, буде друга,
А не друга, буде третя,
А не третя, то четверта,
Не четверта, буде п'ята,
Ще й хороша і багата!

ПОСИЛАЄ СИДІР ГАПКУ В ПОЛЕ ЖИТА ЖАТИ

Посилає Сидір Гапку в поле жита жати.
Гапка каже: «Не здужаю головку підняти».

— Вставай, моя Гапко, не лежи, кума в гості зове.
— Піду я поспішненько, може хворь скорій пройде.

Зараз убираюся і скоренько піду,
А для тебе, Сидорка, дві роботи найду.

А первая роботушка — вижень лебеді з двору,
А другая роботушка — постав самовар для меня.

ОЙ СУСІДУ КОЛЬКА КОЛЕ

Ой сусіду колька коле,
Що я не йду жати в поле.
Нехай коле, ще й смертельна,
Не йду в поле, бо мізерна.
В мене спини — три аршини,
Не обходять поясини.
Милий женці розкладає,
До милої промовляє:
— Годі, мила, вже лежати,
Вже поспіло жито жати.

Ой жала я цілий день,
Та нажала сніп їден,
А як стала їх носити,
Стала тяжко голосити.
— Ой цить, мила, йди до
Та не роби поговору.
Ой прийшла я додомочку,
Сіла собі на лавочку,
Сіла собі та й гадаю,
Що до коршми взяти маю:

Ой чи жита, чи пшениці,
Чи гороху, чечевиці.
Чи пшениці, чи жита,
Щоб не була завтра бита?
Ти, шинкарко молода,
Дай горілки ще й вина,
Дай горілки ще й вина,
Най нап'юся молода.

Я за себе вип'ю п'ять,
За милого вип'ю сім.
За милого вип'ю сім:
Старається мені всім.
Старається на оборі,
Старається і в коморі.
Старається і до скрині
Та й для мене, господин

СВАВІЛЬНІ, ВЕРЕДЛИВІ, ХИТРІ Й ЗАПАНІЛІ ЖІНКИ. ПРИБОРКАННЯ ПРИМХЛИВИХ ТА НЕПОКІРНИХ

ОЙ ТИ ЗНАВ, НАЩО БРАВ МІЩАНОЧКУ З МІСТА

А

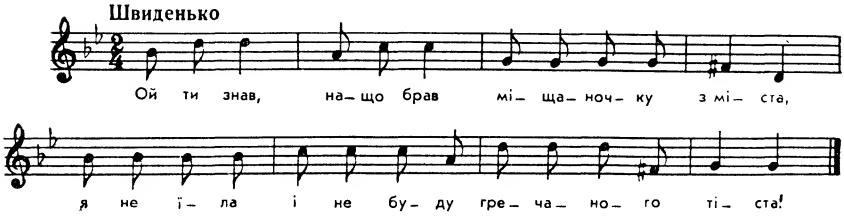

ЯК ЗАХОТІВ МУЖИЧОК МІЩАНОЧКУ ВЗЯТИ

Б

Як захотів мужичок міщаночку взяти,
Та зробив їй новий серп, та щоб пішла жати. (2)

— А я зроду не жала і жати не буду,
Напни мені халабуду, я лежати буду! (2)

Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста,
Я не їла і не буду гречаного кіста! (2)

Як пішов мужичок у поле й орати,
Його жінка чорнобривка — у шинок гуляти. (2)

Оре, оре мужичок, на шлях поглядає.
Чужі жінки обід несуть, а його немає! (2)

14 1845

Іде з поля мужичок та постогнуючи,
Його жінка з шинку йде та й вигукуючи! (2)

Як прийшов мужичок, сів та й оддихає,
Його жінка серед хати ногами махає. (2)

— Ой здорова, моя мила, ой що ти робила?
Чи ти мені вечеряти борщу наварила? (2)

— Ой ти був у полі, а я була в місті,
Яка ж тобі вража мати зготовила б їсти? (2)

На полиці лежить сухар миша не доїла,
А під лавкою капуста та вже й побіліла!
Четвертая неділенька, як вона й кипіла!

Ой мій милий, милесенький, ввольни ж мою волю
Та поскачи гайдука та й передо мною! (2)

Дурний мужичище узявсь у бочище:
— Подивися, моя мила, який гайдучище! (2)

— Дивітеся, добрі люди, й а що з того буде?
Як я свого мужика та навчила гайдука. (2)

Не пивши, не ївши скаче іздурівши!
Била жінка мужика, пішла й позивати,
Присудили мужика ще й жінку прохати. (2)

Стоїть мужик у порога та й шапочку знявши,
А перед ним його мила ще й у боки взявши.
Отак воно усім бува, а хто жінок слуха! (2)

ЯК ЗАДУМАВ СЕЛЯНИН МІЩАНОЧКУ ВЗЯТИ

В

Як задумав селянин міщаночку взяти,
Вона йому й отказала: «Я ж не вмію жати!»
Ізробив їй новий серп, щоб уміла жати,
Одкинула новий серп далеко от себе:
— Не жала я й у батюшки, не буду і в тебе!
Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста,—
Я не їла і не хочу гречаного тіста!

Ой ти знав, нащо брав малу-невеличку,
Мене мати згодувала, як перепеличку!
Ой ти знав, нащо брав,— я не вмію жати,
Напни мені холодок, я буду лежати!
Зроби хату і кімнату, буду шинкувати,
Буде твоя пшениченька в степу зимувати.
Ой я сяду на сонечку, а ти сядь у холодку,
Зрисуй мене на бумазі, а я тебе на лубку.
Як поїхав її муж у поле й орати,
Його жінка чорнобрива — у корчму гуляти.
Оре, оре її муж, на шлях поглядає;
Чужі жінки обід несуть, а його — чортмає.
— Чогось моя мила обід опізнила,
Чи не знає, де й орю, в полі заблудила?
Ой іде мужик з поля вже постогнуючи,
Його жінка біжить з корчми вже й виспівую
Як приїхав мужичок із поля додому,
Лежить жінка на порозі та й дрига ногою.
— Ой ти, жінко ж моя, коротушечко,
Дай мені вечеряти, моя душечко.
— Як ти ж був у полі, а я була в місті,
Яка ж тобі вража мати зготовила їсти?
Якби ж я дома була, зарізала б каплуна,
А то була в місті, чорта будеш їсти.
На полиці сухарець — миша не доїла,
Під лавкою капусточка, під лавкою біла,
Восьма неділя, як вона кипіла,
А то їж, коли хоч, коли не зводніла.
Хоч їж, хоч не їж, вчини мою волю:
Ще й скачи гайдука і передо мною.
А той мужичище узявся в бочище:
— Ой дивися ж, моя пані, який гайдучище!
— Дивітеся, люди, а що з того буде? —
Що я свого мужика та навчила гайдука;
Не пивши, не ївши, скаче одурівши.
Розсердився мужичок, не схотів скакати;
Взяла його за чуприну, викинула з хати.
Била, била волочила, пішла позивати;
Присудили мужику ще й жінки прохати.
Сидить мила на покуті, ножки підібгавши,
Стоїть милий у порога, і шапочку знявши:
— Прости мене, мила, що ти вчора била,
Куплю тобі цебер меду, коновочку пива.
— Од пива болить спина, од меду голова,

Купуй мені горілки, щоб я весела була.
Бо я пила горілочку, так буду і пити,
Як учила мужика, так і буду вчити.
Навчила мене мать, як мужа шанувать,
А я буду годити, хорошенько водити:
По морозу босяка, по кропиві голяка,
Щоб не помочився, щоб не заросився.
Отак жінки робили, чоловіків дурили.
Як прийде косовиця, тоді жінка красавиця.
Як прийдуть житні жнива, тоді ходе, як не жива,
Як прийде Покрова, то вп'ять жінка здорова.

ОБІЦЯВСЯ МУЖИЧОК МІЩАНОЧКУ ВЗЯТИ

Г

Обіцявся мужичок міщаночку взяти.
Вона йому каже, що не вміє жати.
— Буде твоя пшениченька в полі зимувати.
А в неділю пила, в понеділок спала,
А в вівторок снопів сорок пшениці нажала.
В середу возила, в четвер молотила,
В п'ятницю міряла, а в суботу сіяла,
А в неділю на базарі, на базарі продала,
І грошики пропила, і п'яная не була.

ЧИ Я ТОБІ НЕ КАЗАЛА, НЕ БЕРИ ТИ МЕНЕ

Д

Чи я тобі не казала, не бери ти мене,
Бо я роду сердитого, не научиш ти мене.

Приспів:

Бо я панського роду,
Не робила діла зроду.

Хоч ти вибий цілий ліс, та̀ки з мене один біс,
Хоч вирубай всю дубину, я норову не покину.

Ой не жала я ніколи і жати не буду,
Напни, серце, халабуду, я лежати буду.

Не топила, не варила, нема дров, ні води,
Ходи, серце, поцілую та й на панщину йди.

ОЙ ТИ ЗНАВ, НАЩО БРАВ МІЩАНОЧКУ З МІСТА

Е

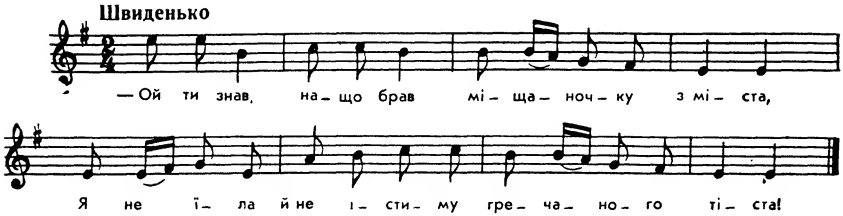

Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста,
Я не їла й не їстиму гречаного тіста!

Ой ти знав, нащо брав мене невеличку,
Мене мати годувала, як перепеличку!

Ой ти знав, нащо брав, мене недорослу,
Мене мати годувала, як свиню поросну!

Ой ти знав, нащо брав,— я не вмію жати,
Напни мені холодочок, я буду лежати!

Ой ти знав, нащо брав,— не вмію й косити:
Як не стане свого хліба, мусим попросити!

ОЙ ТИ ЗНАВ, НАЩО БРАВ,— Я НЕ ВМІЮ ЖАТИ

Є

Ой ти знав, нащо брав,— я не вмію жати,
Буде твоя пшениченька в полі зимувати.

Ой ти знав, нащо брав,— я не вмію шити,
Будеш ти, мій миленький, без штанів ходити.

Ой ти знав, нащо брав,— я не вмію прати,
Будеш ти, мій миленький, як свиня, кудлатий.

Ой ти знав, нащо брав,— я не вмію шити,
Будеш ти, мій миленький, на печі сидіти.

ОЙ ХОТІВ ЖЕ СЕЛЯНИН МІЩАНОЧКУ ВЗЯТИ

Ж

Ой хотів же селянин міщаночку взяти,
Вона йому одказала, що не вміє жати.
— Як ізробиш новий серп, то й буде лежати,
Купи мені бочку пива, буду шинкувати.
Шинкувала медом, вином, продавала ягідки:
— Купи мені, селянине, червонії чобітки.
Що в неділю пила, пила, в понеділок спала,
А в вівторок снопів сорок пшениці нажала.
В середу возила, а в четвер молотила,
А в п'ятницю віяла, а в суботу міряла.
А в неділю продала, з козаками пропила.
Чи я в мужа не жона, чи не господиня,
Три дні хати не мела, печі не топила.

НА ГОРОДІ БУРЯЧОК, ЗЕЛЕНАЯ ГИЧКА

З

На городі бурячок, зеленая гичка,
Сватав мене мужичок, бо я єдиничка.

Сватав мене мужичок, думав мене брати,
Купив мені новий серп, думав буду жати.

А я в батька не жала і в тебе не буду.
А я той новий серп закину на грубу.

У ліс мене не бери, бо боюся вовка,
Вдома мене не кидай, бо болить головка.

В церкву мене не бери — молитись не вмію,
Саму дома не кидай — за тобою млію.

В поле мене не бери — не вмію робити,
Вдома мене не кидай — дівер буде бити.

Зроби мені холодок — я буду сидіти,
Купи мені самовар — я чай буду пити!

ОЙ У ПОЛІ БУРЯЧОК, ЗЕЛЕНАЯ ГИЧКА

И

Ой у полі бурячок, зеленая гичка,
Сватай мене, мужичок, бо я одиничка.

Зажурився мужичок, думав її брати,
Купив неї новий серп, думав буде жати.

А я серпа узяла, кинула на грубу:
А я в батька не жала і в тебе не буду.

У сад мене не веди, бо у саду душно,
Вдома мене не кидай: за тобою скучно.

В поле мене не веди, бо у полі жарко,
Вдома мене не кидай: за тобою жалко.

У ліс мене не веди, бо боюся вовка,
Вдома мене не кидай, бо болить головка.

А на те ми побрались — ніде не ходити
І нічого не робити, друг дружка любити.

ЧЕРВОНЕНЬКИЙ БУРЯЧОК, ЗЕЛЕНЕНЬКА ГИЧКА

I

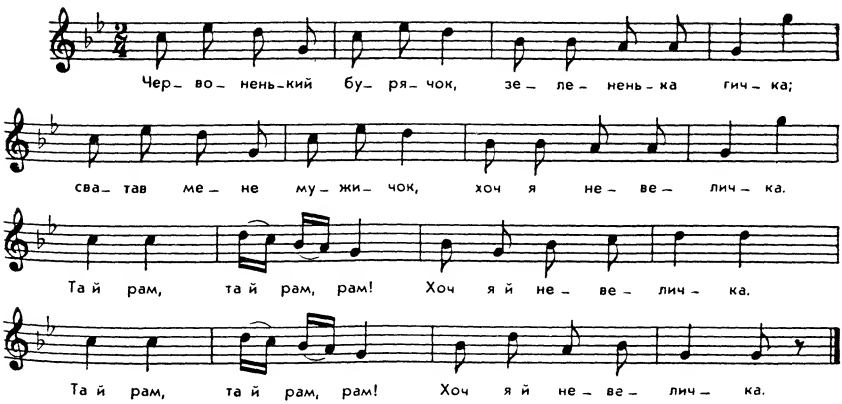

Червоненький бурячок, зелененька гичка;
Сватав мене мужичок, хоч я невеличка.

Приспів:

Та й рам, та й рам, рам!
Хоч я й невеличка. } 2

Хоця й же я невеличка, я на стільчик стану,
Таки свому миленькому до серця пристану.

Сватав мене ковальчук, хотів мене взяти,
Зробив мені кривий серп, казав мені жати.

Я кинула кривий серп, кинула за себе,
Я не жала в свого батька та й не буду в тебе.

П'ЯН Я ІДУ, МОЯ ГОЛУБОНЬКО

А

— П'ян я іду, моя голубонько,
П'ян я іду, моє серденько.
Ой не тим же я п'ян, да що я упився,
Ой тим же я п'ян, да що повалився.
А отвори воротечка, да я повалюся,
Ой постели постілоньку, нехай я просплюся.
Била жінка мужика, за чуприну взявши,
А он її перепрохав, і шапочку знявши.
Била жінка мужика, пошла позивати,
Принудили мужика жінку ціловати.
— Не гнівайся, моя мила, що ти мене била,
Куплю тебі цебер меду і коновку пива.
— А я пива не пила й не буду пити,
Як я била мужика, так і буду бити!
Не качай головой, не махай колпаку,
Ой сам не утечеш і колпака не унесеш.
Ой бог тому жал дохтуров понял,
А моя голова біди себі нажила.
Нема[ш] щастя, не маш долі, не маш і покою,
Ай тепер я пропала навіки з тобою.
Не за то ж я тебе била, да що ти упився,
Ой за то ж я тебе била, да що повалився.

БИЛА ЖІНКА МУЖИКА, ПІШЛА ПОЗИВАТИ

Б

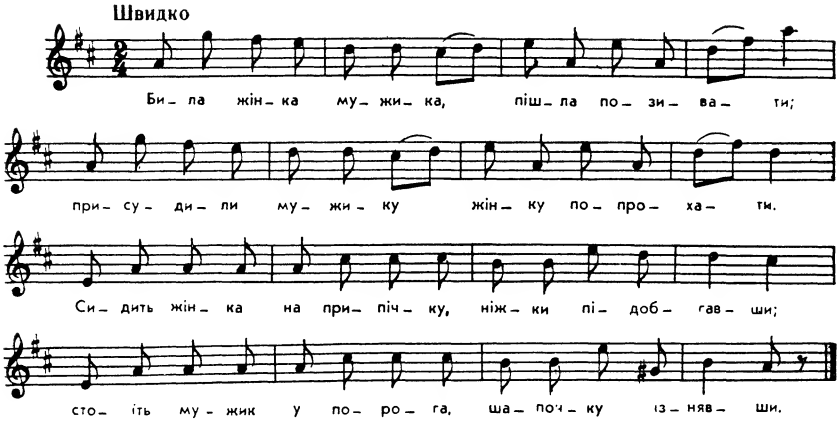

Била жінка мужика, пішла позивати;
Присудили мужику жінку попрохати.

Сидить жінка на припічку, ніжки підобгавши;
Стоїть мужик у порога, шапочку ізнявши: } 2

— Прости мене, моя мила, що ти мене била:
Куплю тобі гарнець меду, коновочку пива.

— Ой од пива болить спина, од меду голова;
Купи мені горілочки, щоб була здорова. } 2

Да ще мужичище вчини мою волю:
Поскачи ти гайдука да передо мною!

Кричить мужичище, взявшись за бочище:
— Гойя, гойя, моя мила,— от і гайдучище! } 2

Не дивіться, панове, що жінка вчинила,
Що свойого мужика гайдука навчила!

Бо вже така пора прийшла, що ще й не бувало:
Який дідько не поб'є, то й пиши пропало! } 2

БИЛА ЖІНКА МУЖИКА

В

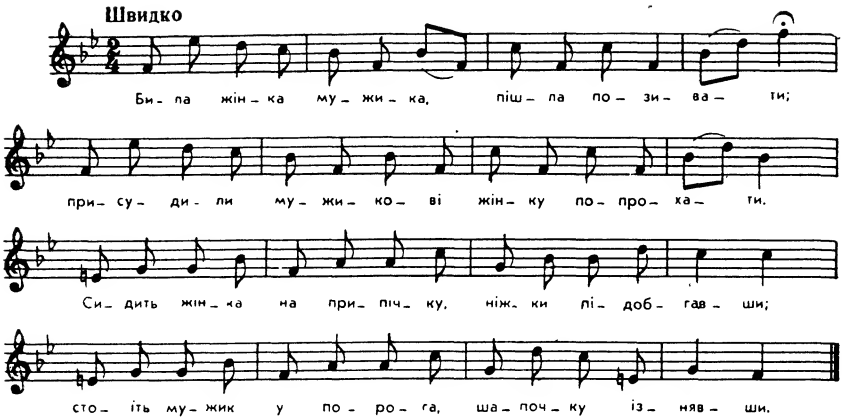

ОЙ У ЛУЗІ НА КАЛЮЖІ СОВА ВОДУ ПИЛА

Г

Ой у лузі на калюжі сова воду пила;
А що ж тото за публіка — жінка мужа била.

Ой як били, так і били, пішли ся тягати,
Старі люди осудили, щоби ю єднати.

Але прийшли та від пана, стали говорити:
— Ци маю тя та єднати, ци маю тя бити?

Волію тя та єднати, ніж маю тя бити,
Де ми скажеш, там ті піду горівки купити.

— Не гнівайся, моя мила, що ти мене била:
Куплю я ті гарнець меду, а два гарці пива!

— Ой від пива болить серце, а від меду голова,
Купи мені та горівки, то буду здорова!

БИЛА ЖІНКА МУЖИКА, ЗА ЧУПРИНУ ВЗЯВШИ

Д

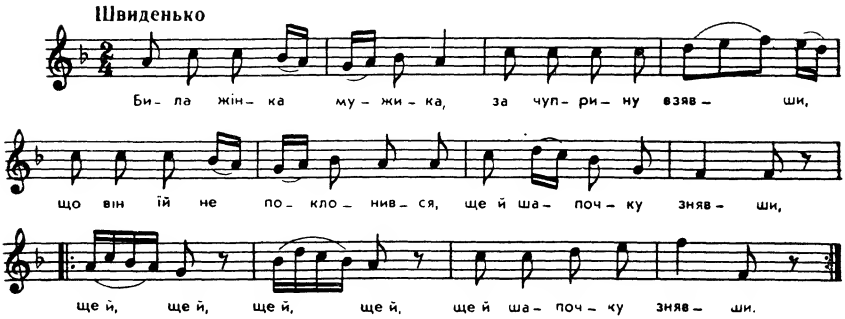

Била жінка мужика, за чуприну взявши,
Що він їй не поклонився, ще й шапочку знявши,
Ще й, ще й, ще й, ще й, ще й шапочку знявши. (2)

Била жінка мужика, пішла позивати,
Присудили мужику ще й жінку прохати,
Ще й, ще й, ще й, ще й, ще й жінку прохати. (2)

Сидить жінка на припічку, ноги підібгавши,
Стоїть мужик у порога, ще й шапочку знявши,
Ще й, ще й, ще й, ще й, ще й шапочку знявши. (2)

— Прости ж мене, моя мила, що ти мене била,
Куплю тобі корець меду, коновочку пива,
Ще й, ще й, ще й, ще й, ще й коновочку пива. (2)

— Ой від пива болить спина, а від меду голова;
Купи мені горілочки, щоб весела я була,
Щоб, щоб, щоб, щоб, щоб весела я була. (2)

ЖУРИЛАСЯ ПОПАДЯ СВОЄЮ БІДОЮ

А

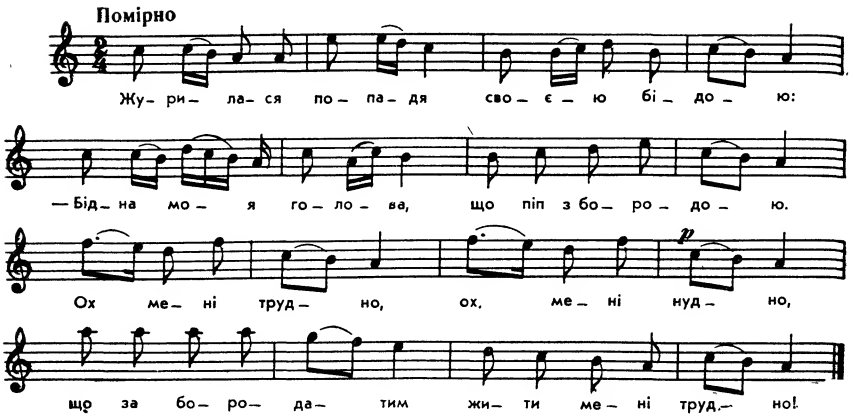

Журилася попадя своєю бідою:
— Бідна моя голова, що піп з бородою.

П р и с п і в:

Ох мені трудно, ох мені нудно,
Що за бородатим жити мені трудно!

Хоця й ся він убере в хорошії шати,
Що погляну на него, а він бородатий.

Хоч я піду до церкви богу ся молити,
Що погляну на бороду, то не можу жити!

Піду ж бо я на хрестини — просять мене сісти,
Що погляну на бороду, то не можу їсти.

Піду ж бо я на весілля — просять мене пити,
Як погляну на бороду, то не можу жити!

Та, прийшовши додомоньку, зачала просити:
— Чи не можна б, добродію, бороду голити?

— Ой не можу, попаде, того учинити,
Дізнається владика, буде мени бити!

— Доки буду терпіти таковую біду?
Впрягай, хлопче, коні в возок — до владики їду.

Ой їду я до владики, буду го просити,
Щоб позволив мому попу бороду голити!

Та й забрала попадя гуси й індики,
Убралася хорошенько, качай до владики!

Приїхавши до владики, стала при порозі,
Склонилася низенько, цілувала нозі.

Вийшов владика із своєй палати:
— Что желаєш, невіста, нехай буду знати?

— Прошу тебе, святителю, змилуйся над нами!
Най не ходять наші попи з тими бородами!

Скажи, скажи, святителю, що маєм платити,
Як позволиш нашим попам бороди голити?

— Не могу я, попаде, того учинити,
Бо так каждий довжен з нас бороду носити!

— А видиш ти, попаде, хоцяй я владика,
Яка в мене борода чесна і велика?

Піди [сюда], попаде, до моєї кімнати,
Подивися що там попів, а всі бородаті!

— Шкода ж моєй уродоньки, шкода мого зросту
Хіба піду утоплюся з високого мосту!

Та пішов владика до своєй кімнати:
— Треба твому попові карту написати.

Писав карту владика дрібними словами,
Заллялася попадя гіркими сльозами.

— Як не схоче попадя попика любити,
То треба єй в сім плетень воду освятити!

Ой як зачне попонько попадю кропити,
Аж упала і зачала попонька просити:

— Тепер мені уже легше і любо, і мило,
Бо попове кропило любити навчило.

Упадала, приклякала, на пальцях ставала,
Взяла попа за бороду і поцілувала!

ЖУРИЛАСЯ ПОПАДЯ СВОЄЮ БІДОЮ

Б

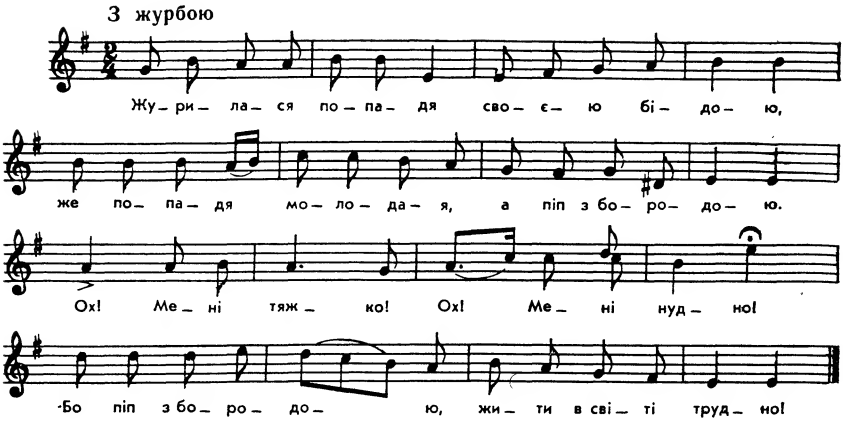

Журилася попадя своєю бідою,
Же попадя молодая, а піп з бородою.

П р и с п і в:

Ох! Мені тяжко! Ох! Мені нудно!
Бо піп з бородою, жити в світі трудно!

Запросили нас в гостину і казали сісти,
Що я гляну на бороду, то не можу їсти.

Нав'язала попадя курів і індиків,
Поїхала попадя з просьбой до владики.

Там журилась попадя, що зле з попом жити,
І просила, же б попові бороду зголити.

А владика запросив до своєї кімнати,
Показав їй всіх попів — і всі бородаті.

Як став піп попадю кропилом кропити,
Та вклякнула, присягнула, що буде любити.

ЖУРИЛАСЯ ПОПАДЯ СВОЄЮ БІДОЮ

В

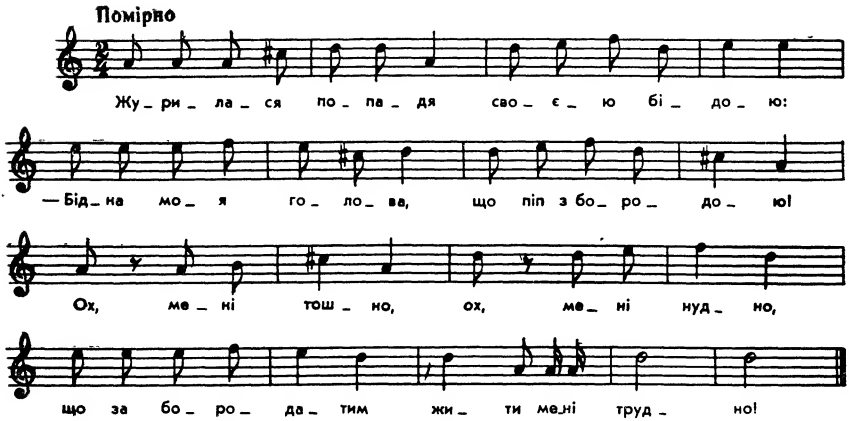

Журилася попадя своєю бідою:
—Бідна моя голова, що піп з бородою.

Приспів:

Ох мені тошно, ох мені нудно,
Що за бородатим жити мені трудно.

Кличуть люди на хрестини, треба із ним сісти,
А як глянеш на бороду, не захочеш їсти.

Ой піду я до владики да стану просити,
Чи не скаже він попові бороди голити.

Ой забрала ж попадя кури та індики,
Мандрувала ж попадя просто до владики.

Прийшла ж вона до владики да й у ноги пала,
Дуже гірко заридавши, йому промовляла:

— Помилуй мене, владико, що мені робити?
Позволь попові моєму бороду голити.

Вислухав її владика, дуже похмурився,—
Стало тісно у кімнаті, як він розходився.

Де ся взялись келейники, стали її вчити,
Що не можна попам, ченцям бороди голити.

— Пустіть мене,— так попадя стала промовляти,—
Сама буду я попові бороду чесати.

ЖУРИЛАСЯ ПОПАДЯ СВОЄЮ БІДОЮ

Г

Журилася попадя своєю бідою:
— Бідна ж моя головонько, що піп з бородою!

Приспів:

Ох мені тяжко, ох мені нудно,
Що піп з бородою — жити ж мені трудно! *

Ох піду я до церковці богу ся молити,
Як погляну на бороду, мушу аж умліти.

Ой піду я на хрестини — просять мене сісти,
Як погляну на бороду, та й не можу їсти.

Хоць ти уберися в дорогії шати,
Таки тебе не люблю, бо ти — бородатий.

Ох піду я к протопопі та й стану просити,
Щоб позволив протопопа бороду голити.

— Ох не можна, добродзійко, того учинити:
Як дознається владика, буде мене бити.

— Чи не можна, протопопе, того учинити,
Щоб зо мною без бороди, в люди ж — причепити.

— Ой не можна, добродзійко, того не ведеться:
Як він схоче уси втерти, вона обірветься.

Ой піду я та просити самого владики,
Щоб позволив добродзіям бороду голити.

Ось приходить добродзійка та в його палати,
Аж там сидить попів з сорок, та всі бородаті.

Як зачали попадю кропилом кропити,
Приклякнула, присягнула, що «буду любити».

— Тепер мені любо, тепер мені мило,
Попове кропило любити навчило!

Вже ж і не тяжко, вже ж і не нудно,
Хоць піп з бородою, жити з ним не трудно.

---

* Приспів після кожного парного рядка, крім останньої 4-ряд
рофи.

ЖУРИЛАСЯ ПОПАДЯ СВОЄЮ БІДОЮ

Д

Журилася попадя своєю бідою:
— Горе мені тяжкоє, що піп з бородою!

Приспів:

Так мені тяжко, так мені нудно,
Та за бородатим попом жити трудно.

Та й як піду я до церкви богу молиться;
Як гляну на бороду, не стану хреститься.

Та пойду я з попом на бесєду,
А на бесєді треба з попом сісти;
Що гляну на бороду, не візьмуся їсти.

Та як стала попадонька та попа просити:
— Чи не можна, мій батюшко, бороди оббрити

— Ой нельзя-бо, попадонько, сего учинити,
Боюся уладики: то за се, мать, буде бити.

Продавала попадонька кури, гуси, індики,
Запрягала коні-брики — їхать до владики,
Щоб позволив мойму попу бороду оббрити.

— Доров-доров, уладика, щось маю спросити:
Чи позволиш мойму попу бороду й оббрити?
То сама буду платити.

Та й як вийшов уладика з нової палати —
Не попаде попадя, куди й утікати.

Що як глянув уладика карими очима,
Попоочиняла попадонька двері плечима.

Та як став же владика закони читати,
Та давай же він попа да благословляти.

— Як не буде тебе, піп, попадя любити,
То велю тобі віжки намочити,
Та всім часом попадоньку гарно покропити.

Та'к почула попадя се благословеннє:
— Та спасибі ж уладиці за сеє кропило,
Що за бородатим гарно жити научило.

Приспів:

Так мені гарно, так мені славно!
З бородатим жити прекрасно!

Та спасибі уладиці за святую воду:
Люблю попа молодого і бороду його.

— Та 'к піду я до церкви та богу молиться,
Що як гляну на бороду, то гарно хреститься.

Що'к позовуть нас з попом, з попом у бесєду,
А що у бесєді треба з попом вмісти сісти;
Що як гляну на бороду, аж солодко їсти.

ЕЙ КАЗАЛИ ВРАЖІ ЛЮДИ

Ей казали вражі люди,
Що я плоха пряха,
А мій милесенький
Незамітний пахар.
Як поїхав він пахати,
А я сіла прясти,
Наїхали торгаші
Чорноброві, хороші.
Як продала я кобилу,
Та купила я білилу,
Як продала я корову,
Та купила чорні брови,
Як продала стіжок житця,
Та купила рум'яниця.
Як приїхав милий з поля,
А я млада сіла прясть.
— Ей де, милая, кобила?
— Води пити я водила,
В ополонку й утопила.
— Ей де, милая, корова?
— Одігнала пастухові.
— Ей де, мила, стіжок жита?
— Молотничків я наймала,
Молотничків я наймала,
Змолотила та й прибрала.
— Ей де, милая, солома?
— Десь не взявся пожарок (2)
Та іспалив ту солому.
— Ей де ж, мила, попілок?
— Ей десь взявся вітерок (2)
Та й розвіяв попілок.
— Чого, милая, білена?
— Муку, милий, я сіяла.
— Чого, милая, рум'яна?
— Проти пожару я стояла.
— Чого, мила, чорнобрива?
— Трубу, милий, я трусила.

ДВОРЯНСЬКАЯ ЖОНА

А

Дворянськая жона,
Вона з розуму зжила,
Із розуму поступала,
Медом-вином шинкувала,
Кумпанію частувала,
К милому промовляла:
— Ох мій милий,
милесенький,
Голубоньку сивесенький!
Продай воли чабаннії,
Купи боти червонії
І фарботи зеленії,
Бо я панського роду,
Не ходила боса зроду!
Продай, милий, малі бички,
Купи мені черевички,
Бо я панського роду,
Не ходила боса зроду!
Продай, милий, дві телиці
Купи мені дві спідниці,
Бо я панського роду,
Не ходила в дерзі зроду!
Продай, милий, дві корови,
Купи мені чорні брови,
Бо я буду панувати,
Ти — на мене поглядати,
Що хороша, купавая
І прекрасна, чорнявая.
Продай лоша і кобилу,
Купи красило, білило,
Щоб я по сонцю не ходила,
Щоб я личка не спалила,
Бо я панського роду,
Не ходила в черні зроду!
Сидить мила, околіла,
Нема дров ні поліна,
Нічим хати затопити,
Нічим борщу й каші зварити.
Загадала свому мужу
Про великую нужу —
З віжками в ліс по дрова.
Милий думає, гадає,
Взяв віжечки да й ступає,
Сухих дров набирає
І додому приношає.
Мила з печі вставала,
Вона хату затопила,
Борщу й каші наварила,
Миленького покормила.
Став милий думати, гадати,
Як до милой приступати,
Щоб в віз запрягати
І в ліс поїхати
І дров нарубати.
Мила богу благодарить,
Взяв за коси да й
тахтарить,
І на двір виводжає,
Хомут справляє,
Дубовії кладі і дротяні
віжжі
В оглоблі поставляє
І по пиці затинає.
— Тут стій, не панися,
В оглобельки становися,
Бо ти панського роду,
Не ходила в возі зроду!
Милую в віз запрягає
Й дубиною потягає,
І до лісу приїжджає,
І миленьку розпрягає,
І до дуба припинає,
І словами промовляє:
— Ой стій, моя мила,
Щоб ти дуба не зломила,
Щоб ти сміху не зробила.
Січе дрова та рубає
І на сонце поглядає:
— А вже ж, мила, не рано,
А ще у нас і дров мало.
Дрова на віз складає,
Вірьовкою притягає,

Милую в віз запрягає,
Дубиною потягає:
— Ой ну ж, моя мила,
Ще ж ти в возі не ходила,
Ще ж ти й дров не возила,
Бо ти панського роду,
Не ходила в возі зроду.
Уже сонце низенько,
Нам додому не близенько,
Щоб я звіра не спужався,
Щоб я людей не остався!
Із гори з'їжджає,
Сам з воза вставає.
Став на гору з'їжджати
І колеса гальмувати —
Сам на віз сідає,
Дубиною потягає.
— Ой стій, моя мила,
Щоб ти воза не побила,
Щоб ти сміху не зробила.
До царини приїжджає
І на діда покрикає:
— Помаленьку, діду, ступай,
Миленької не сполохай —
Вона панського роду,
Не ходила в возі зроду.
І додому приїжджає,
Миленькую розпрягає;
І в хату ввіходжає,
Сів на лавці, оддихає.
Мила думає, гадає
І к милому промовляє:
— Ох мій милий,
милесенький,
Ти, голубе сивесенький,
Продай боти червонії,
Купи воли чабанії —
Я не панського роду,
Я ходила боса зроду.
Продай, милий, черевички,
Купи мені малі бички;
Продай, милий, дві
спідниці,
Купи мені дві телиці,
Щоб я рано вставала,
До череди проганяла.
Продай красило й білило,
Купи лоша і кобилу,
Щоб я в возі не ходила,
Щоб я дров не возила,—
Я не панського роду,
Я ходила в черні зроду!
Продай, милий, чорні
брови,
Купи мені дві корови,
Щоб я рано вставала
І корів подоїла,
Тебе, милий, покормила,
Щоб по хатах не ходила,
Сироватки не просила.
Вже ж тебе не забуду,
Поки жива в світі буду.

ОЙ ДВОРЯНСЬКАЯ ЖОНА

Б

Ой дворянськая жона,
Вона з розумом жила, (2)
Медом, вином шинковала,
Кумпанію частувала,
До милого промовляла:
— Ой мій милий,
милесенький,
Голубчик мій сизесенький,
Продай бички невеличкі,
Купи мені черевички,
Бо я панського роду,
Я дворянського роду,
Не ходила в лаптях зроду,
І, єй-богу, не ходила,
І, далебі, не ходила.
— Продай, милий, дві телиці,

Купи мені дві спідниці,
Бо я панського роду,
Я дворянського роду,
Не ходила в плахті зроду,
І, єй-богу, не ходила,
І, далебі, не ходила.
— Ой мій милий,
милесенький,
Голубчик мій сизесенький!
Продай коня і кобилу,
Справ красило і білило;
Щоб лице я набілила,
Щоб од сонця не згоріла
І од вітру не вчорніла.
Буду ж бо я набілятись,
Буду лице накрашати,
Ти ж на мене поглядати,
Паней мене величати,
Судариней називати.
Милий милую слушає
І все з двору збуває,
На милую справляє...
А вже ж мила запаніла,
Нема дров ні поліна
Нічим хати протопити,
Борщу, каші ізварити,
Миленького накормити.
Загадала жена мужу
Превеликую нужу —
В ліс по дрова з вожжами.
Милий думає, гадає,
Він до лісу одходжає,
Сухі дрові собирає
І додому приходжає,
Сухі дрові приношає,
На колюшки упадає,
До милої промовляє:
— Устань, мила, прочухайся,
Нумо хату протопляти,
Борщу, каші наварити,
Миленького накормити.
— Пішов проч, отойдись,
Расканалья, оступись!
Рубай днище, гребенище,
Вари кашу, борщище.
Милий милую слушає,
Дровці собі він рубає
І у пічку накладає,
Сам бо хату затопляє,
Став же хату затопляти,
Став він розум прибирати,
Як до милої пристати,
Вельможную в руки взяти.
Став він богу благодорить
Й за коси її тухторить...
Як ухватить за космаки
Та й ударить о бешм'яки,
Ще й на двір виводжає
І по морді налигає:
— Пру, стой, не панися,
В оглобельки становися:
Бо ти панського роду,
Ти дворянського роду,
Не ходила в возі зроду,
І, єй-богу, не ходила,
І, далебі, не ходила.
Милий думає, гадає,
Милу в віз запрягає,
Ще хомут надіває,
Ще кленовії клещі.
Він на милую сідає,
Він до дуба припинає:
— Пру, стой, не панися,
Коло дуба становися,
Щоб ти дуба не зламила,
Сама собі не вредила,
Мені восі не вломила!
Він по лісу походжає,
Сирі дрові собирає,
На милую накладає,
Мила плаче і ридає,
На сонечко поглядає.
А вже соненько низенько,
А нам їхать не близенько.
Ну миленький поспішаться,
Щоб од людей не остаться,
Сіра вовка не спужаться.
Милий милу запрягає

І додому од'їжджає.
Ой де у гори — помогає,
І на гору підсідає,
Дубиною потягає.
— Ой ну, моя мила,
Ой ну, чорнобрива!
Щоб ти воза не побила,
Миленького не струсила,
Йому шкоди не зробила!
Він додому приїжджає,
Милу в хату не пущає,
Милу к колу припинає.
— Пру, стой, не панися,
Коло кола становися,
Щоб ти кола не вломила,
Сама себе не вредила.
Мила плачеть і ридаєть,
К миленькому і взиваєть:
— Мій милий, милесенький,
Голубчик мій сизесенький!
Продай, милий, черевички,
Справ бички невеличкі.
Продай білило і красило,
Справ лоша і кобилу,
Щоб я дров не возила,
Добрих людей не смішила.
Без красила буду красна,
Без білила буду біла!
Годі ж мені панувати,
Лучче буду горевати,
Треба, милий, залецяти,
Паном тебе взивати.
Продай, милий, дві спідниці,
Купи мені дві телиці,
Щоб по дворам не ходила,
Сироватки не просила,
Добрих людей не смішила!
Буду раненько вставати
Да в череду скот ганяти:
Мене ледве будуть знати,
Хазяйкою прозивати!
Ти ж, милий, милесенький,
Будеш з шинку приходжати,
Тебе буду сострічати,
Паном буду взивати,
Буду тебе роззувати,
Благородним називати
Хоч на многая літа!

ГУСАРСЬКАЯ ЖОНА

В

Гусарськая жона,
Вона з розуму зжила,
Із розуму й поступала,
Медом-вином шинкувала,
Свого мужа покликала,
Голубоньком називала:
— Ой мій милий,
милесенький,
Голубоньку сивесенький,
Продай воли чабаннії,
Купи боти червонії,
Охварботи зеленії!
Продай, милий, бички
невеличкі,
Купи мені черевички,
Щоб я боса не ходила,
Щоб я ніжок не колола,
Бо я панського роду,
Не ходила боса зроду!
Продай, милий, лоша і
кобилу,
Купи білило і красило,
Щоб я од пилу не впилилася,
Од сонечка [не] згоріла,
А од вітру не вчорніла.
Продай, милий, іще і телиці
Та купи мені дві спідниці,
Продай, милий, ще й корову
Та купи мені плахту шовкову
То я буду й панувати,

Медом-вином шинкувати
І горілочку держати,
Кумпанію зазивати,
Тобі порцію давати.
Стала мила панувати,
Медом-вином шинкувати
І горілочку держати,
Кумпанію зазивати,
Стала і милого частувати —
Під ніс дулями совати.
— Ой милая, милесенька,
Голубонька сивесенька!
Помаленьку, мила, совай,
Щоб ти носа не розбила,
Мені сміху не зробила,
Бо ти панського роду,
Не ходила так ізроду!
Сидить мила, запаніла,
Чортма дров ні поліна,
Нічим хати протопити,
Борщу-каші ізварити,
Свого мужа покормити.
Загадує жона мужу
Превеликую нужду —
Із віжками в ліс по дрова.
То се милий зачуває,
Бере віжки да й ступає,
Да й до лісу приходжає,
Сухі дрова ізбирає
Да й на віжки іскладає,
Да й на плечі піднімає,
Да й додому приношає.
Сів на лавці й оддихає,
Та й на милу поглядає,
Що хороша походжає,
Хорошая, хупавая,
Чорнобрива, білявая.
Ото мила думає-гадає
Та вже хату затопляє,
Борщ і кашу приставляє.
Милий думає-гадає
Та вже дугу загинає,
Дубові кліщі ісправляє
Да вже хомут ісправляє,
Ремінні гужі ісплітає
Да вже і віз ісправляє,
Оглобельки приправляє,
Оглобельки грабовії,
А полудрабки в'язовії,
А щабельки ясеновії.
Ото мила виходжає,
Обідати покликає.
То він теє поховає,
Щоб милої не спужати,
Як до милої б пристати,
Як би у віз запрягати,
У ліс по дрова поїхати.
Він у хату уходжає
Да й обідати сідає,
Й до милої промовляє:
— Ой милая, милесенька,
Голубонько сивесенька,
Ось ну, скоріш, мила, не барися,
Та підемо на бал, приберися!
А се мила зачуває
Да скоро богу благодарить,
Черевички обуває
І спідниці надіває,
І білило, і красило накладає,
І в дзеркало поглядає —
«Чи хороша?» — походжає.
Скоро милий богу благодарит
Да взяв милую за коси,
Да й на двір тахтарить,
Да й по пиці затинає,
Да вже хомут накладає,
У голобельки запрягає:
— Тпру, стій, мила, не панися
Та в голобельки становися,
Щоб ти мені воза не побила,
Бо ти панського роду,
Не ходила у возі зроду!
Приїхав милий до ліса,
Зробив милу гірше біса
Да вже з воза випрягає,
Да й до дуба припинає.

— Пасись, пасись, моя мила,
Щоб ти дуба не зломила,
Бо ти панського роду,
Не стояла у дуба зроду!
Ото милий січе і рубає,
На милую поглядає,
До милої промовляє:
— Ой стій, мила, не гнися,
Бо ще в лісі дров до біса,
А вже, милая, і не рано,
А у нас іще дров мало!
Як вирубає дубину,
Да на милої спину.
І під гору під'їжджає,
Скоро на віз і сідає,
І дубиною потягає:
— Ой ну, мила, поспішайся,
Щоб я людей не остався,
У полі звіра не злякався,
Бо вже, мила, не раненько,
І вже сонечко низенько,
Нам додому не близенько!
А із гори із'їжджає
Та й по пиці затинає;
До царини доїжджає
Та до діда промовляє:
— Помаленьку, діду,
бохай,
Щоб милої не сполохав:
Вона в мене полохлива,
Зроду в возі не ходила,
Да щоб воза не побила,
Мені шкоди не зробила.
Додому приїжджає
Да й милую випрягає.
Приїхав милий додому,
Скинув дрова додолу.
Мила у хату уходжає,
Сіла на лавці, оддихає,
Да вже думає-гадає,
Як милого називати,
Як милого шанувати,
Як би віку доживати.
— Ой мій милий,
чорнобривий,
Продай боти червонії,
Да купи воли чабанніі;
Продай, милий, черевички,
Купи бички невеличкі,
Щоб я воза й не возила,
Щоб я людей не смішила,
Бо як буду віз возити,
То не буду довго жити.
Продай, милий, і білило,
і красило,
Да купи лоша і кобилу;
Без білила біла буду,
Без красила красна буду,
Тебе, серце, довіку не
забуду,
Поки жива в світі буду,
І, далебі, не забуду,
І, їй-богу, не забуду.
Продай, милий, і спідниці,
Да купи мені дві телиці,
Продай і плахту шовкову,
Да купи мені вже корову;
Буду рано уставати,
До череди проганяти,
Щоб по дворах не ходила,
Сироватки не просила,
Чужих людей не смішила.
Годі, бачу, панувати,
Медом-вином шинкувати,
Буду рано уставати
Та святий хліб зажинати,
Тебе буду годувати,
Тебе буду шанувати,
Голубоньком називати;
Білу постіль буду слати
Да й близенько буду
лягати,
І хорошенько обіймати,
Сім раз на ніч цілувати!

ОЙ ЗАШУМІЛИ, ОЙ ЗАШУМІЛИ УСІ ЧОТИРИ МЛИНИ

Г

Ой зашуміли, ой зашуміли усі чотири млини,
Ой зашуміли, ой зашуміли в пишної Катерини.

— Продай, Івасю, продай, Івасю, волоньки половії
Та купи, Йвасю, та купи, Йвасю, клейноти дорогії.

Продав Івасьо, продав Івасьо волоньки половії
Та купив же він Катериночці клейноти дорогії.

Як розказали, як розказали другий день по дубину:
— Впрягай, Івасю, впрягай, Івасю, пишную Катерину.

Іде догори, іде догори — бичиком підтинає,
Іде із гори, іде із гори — ноженьки прищибає.

— Ой з'їдь, Івасю, ой з'їдь, Івасю, із гори на долину,
Та най я собі, та най я собі хоч трошечки спочину.

Продай Івасю, продай, Івасю, клейноти дорогії
Та купи, Йвасю, та купи назад волоньки половії.

Ой волю ж бо я, ой волю ж бо я чорнесенько ходити,
Аніж я маю, аніж я маю дубиночку возити.

— Чому ж ти мені, Катериночко, се борше не вповіла,
Доки ся тебе, Катериночко, бідонька не наїла?

ПРОДАЙ, МИЛИЙ, ЧАБАНИ

Д

Продай, милий, чабани,
Купи мені чоботи,
Продай, милий, черевички,
Купуй мені сірі бички.
Продай, милий, кришталі,
Купи мені каштани,
Продай, милий, дорогії,
Купи мені вороніі.
Хоч би які молоді,
Притягли б хоть дві гіллі.

ПРОДАЙ, МИЛИЙ, СІРІ БИЧКИ

Е

Продай, милий, сірі бички,
Купи мені черевички,
За сім грошей політички —
Шнуровані черевички.

Продай, милий, ще й телицю,
Набери ми на спідницю,
На спідницю, на галани,
Щоб ся люди дивували.

Продай, милий, вівцю-ярку,
Прибери мя, як фіялку,
І для тебе краще буде,
Як я вийду межи люди.

Продав милий сірі бички,
Купив милі[й] черевички,
За сім грошей політички —
Шнуровані черевички.

Продав милий ще й телицю,
Набрав милі[й] на спідницю,
На спідницю, на галани,
Аж ся люди дивували.

Продав милий вівцю-ярку,
Прибрав милу, як фіялку:
— Тепер, мила, приберися
І на себе подивися!

Як ся мила мой прибрала,
Сіла собі, задумала:
— Чим би то розпалити,
Сякий-такий борщ зварити?

Запрягає милий милу,
Їде з нею у дубину:
— Тягни, мила, як ті бички,
Бо ти маєш черевички!

Приїхали у лісок,
Припняв милу за дубок:
— Постій, мила, постій, гов!
Най наберу фіру дров!

Як набрав він фіру дров,
Запрягає милу знов:
— Тягни, мила, як ті бички,
Бо ти маєш черевички!

Приїхали на село,—
Свиснув милу у чоло:
— Тримай-тримай, моя мила,
Щоб-сь дишла не зломила!

Як приїхали додому,
Дає милій ще й солому:
— Їж, мила, як ті бички,
Бо ти маєш черевички!

— Продай, милий, черевички,
Купи сякі-такі бички,
Щоб я з ліса не возила,
Тобі стида не робила.

ПРОДАЙ, МИЛИЙ, РЯБІ БИЧКИ

Є

— Продай, милий, рябі бики,
Купи мені черевики,
Бо я панського роду,
Не ходила боса зроду!
Продай, милий, рябу свиню,
Купи мені бинду синю,
Продай, милий, корову,
Купи хустку здорову,
Бо я, милий, твоя мила,
Щоб я гарно ходила!

Продай, милий, телицю,
Купи мені спідницю.
Буду нею маяти,
Буду хлопців вабити!
Продай, милий, рябу гуску,
Купи мені білу блюску,
Щоб я гарно ходила,
Тебе вірно любила!
Милий милу убирає,
Ще й хомут накладає
В ліс по дрова поганяє:
— Гайда, мила, чорноброва,
Поїдемо в ліс по дрова.
Як приїхали до ліса,
Вона дивить, як на біса.
Милий в лісі походжає,
Сухих дровець натягає
Ще й на віз накладає:
— Гайда, мила, до криниці,
Там нап'ємося водиці!
— Нащо мені твоя вода,
Як я сама є молода?
Ти сидів — я тягнула,
Чуть душею не ригнула.
— Гайда, мила, додому,
Будеш їсти солому!
— Май же, милий, милування,
Дай же мені шанування:
Продай, милий, черевики,
Купи мені рябі бики,
Хоч не такі, які були,
Аби дров притягнули.
Продай, милий, бинду синю,
Купи мені рябу свиню,
Буду її годувати,
Буду сало поїдати.
Продай хустку здорову,
Купи мені корову,
Буду її доглядати,
Буду масло поїдати.
Продай, милий, спідницю,
Купи мені телицю,
Буду її доглядати
І надії сподіваться.
Продай, милий, білу блюску,
Купи мені рябу гуску,
Буду пір'ячко дерти,
Щоб мала на чім вмерти.

ПРОДАЙ, МИЛИЙ, СИВІ БИЧКИ

Ж

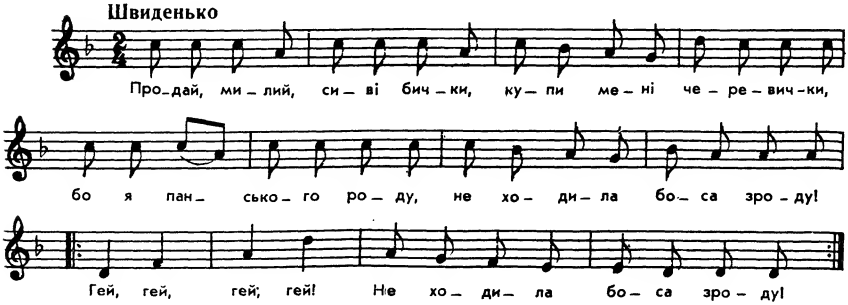

— Продай, милий, сиві бички,
Купи мені черевички,
Бо я панського роду,
Не ходила боса зроду!

Гей, гей, гей, гей!
Не ходила боса зроду! } 2

Продай, милий, дві телиці,
Купи мені дві спідниці,
Бо я панського роду,
Не ходила гола зроду!
Гей, гей, гей, гей!
Не ходила гола зроду! } 2

Продай, милий, кіп пшона,
Купи горілки й вина,
Бо я панського роду,
П'ю горілку, як воду!
Гей, гей, гей, гей!
П'ю горілку, як воду! } 2

Як став милий продавати
Та на милу купувати —
Нічим в хаті запалити,
Ніщо дітям ізварити!
Гей, гей, гей, гей!
Ніщо дітям ізварити! } 2

— Чи ти, милий, іздурів,
Чи ти, милий, ізшалів?
Нічим в хаті запалити,
Ніщо дітям ізварити!
Гей, гей, гей, гей!
Ніщо дітям ізварити! } 2

Пішов милий на гору,
Найшов хомут і дугу,
Притягає додому,
Затягає на милу!
Гей, гей, гей, гей!
Затягає на милу! } 2

— Ой ти, мила-чорноброва,
Поїдемо в ліс по дрова.
Тпру, стій, моя люба,
Прив'яжу тебе до дуба!
Гей, гей, гей, гей!
Прив'яжу тебе до дуба! } 2

Ой став милий дров рубати
Та на сонце поглядати,

А сонечко вже не рано,
А йому ще тих дров мало!
Гей, гей, гей, гей! } 2
А йому ще тих дров мало!

Милий в лісі походжає
Та все дрова ті рубає,
Сухесенькі відкидає,
А сиренькі накладає!
Гей, гей, гей, гей! } 2
А сиренькі накладає!

Іде милий під гору,
Вдарив милу по чолу:
— Гов, помалу, чорноброва,
Перевернеш мені дрова!
Гей, гей, гей, гей! } 2
Перевернеш мені дрова!

Приїхав він до ворот,
Дав їй їсти околот...
— Ой та даєш мені їсти,
А я б рада трохи сісти!
Гей, гей, гей, гей! } 2
А я б рада трохи сісти!

Продай, милий, черевички,
Купи собі сиві бички,
Бо я панського роду,
Не ходила в возі зроду!
Гей, гей, гей, гей! } 2
Не ходила в возі зроду!

ОЖЕНИВСЯ КУЧЕРИНА А ВЗЯВ СОБІ ЛЮБКУ

Оженився Кучерина а взяв собі любку.

Приспів:

Гей, гей, гей, гей, а взяв собі любку *.

І цюлуєт, і милуєт, як голуб голубку.
Ой пішов же Кучерина йа в поле орати,
Єго жонка, єго любка, до коршми гуляти.

* Приспів «Гей, гей, гей, гей» повторюється з другою половиною рядка.

Ой ідет же Кучерина з поля стогнаючи,
Єго жонка, єго любка з коршми гуляючи.
— Моя мила жоно, не чини ж ти того,
Дай же мені їсти, єсли маєш чого.
— Коли-м дома була, варила-м каплуна,
А то-м була в місті, будеш трясцю їсти.
Либой, тебе, Кучерина та капуста здула,
А вже три дні, три ночі, як при пєцу була.
От тепер же, Кучерино, чини ж мою волю,
А озьми си под боки, скачи предо мною.
А дивіться, люде, що я учинила,
Що я свого Кучерину скакати навчила.
От тепер же, Кучерино, на біду зостався,
Спалила му жонка сани, що з пєца спускався,
Сердачина по коліна, валом подпасався.

ОЙ ПОЇХАВ САВРАЇН У ПОЛЕ ОРАТИ

А

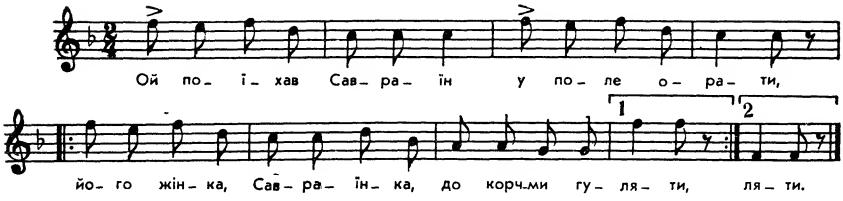

ЯК ПІШОВ САВРАДИМ У ПОЛЕ Й ОРАТИ

Б

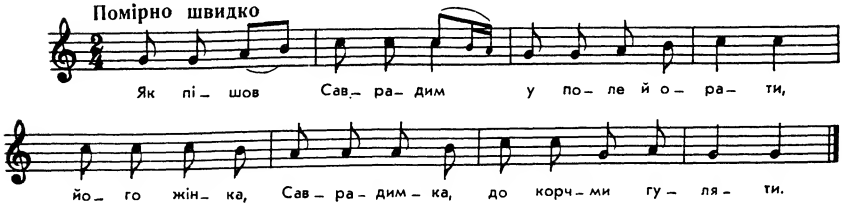

ЯК ПОЇХАВ САВРАДИМ У ПОЛЕ ОРАТИ

В

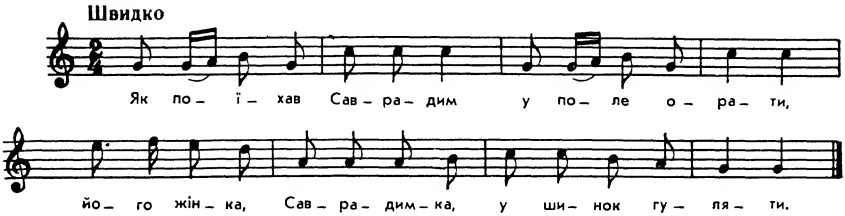

Як поїхав Саврадим у поле орати,
Його жінка, Саврадимка, у шинок гуляти.

Гуляла, гуляла, трохи проспалася,
Наварила борщу, каші, в поле подалася.

Ходила, блудила, милого шукала:
— Подивись, Саврадим, яка біла стала!

Як приїхав Саврадим із степу додому
Та й поставив свою жінку на житню солому.

Годував, годував, повів напувати,
Запрягає жінку в плуг та й їде орати.

Випрягає з плуга, запрягає в рало:
— Гей, цоб, моя мила, ще додому рано!

А коло порога дощова калюжа,
Та й розсердилася та й жінка на мужа.

Як розсердилася та жінка на мужа,
Та й полізла на піч, мов би то недужа.

— Ой уставай, мила, я приніс горілки.
— Цур тобі, пек тобі, шукай собі жінки!

— Ой уставай, мила, я приніс дубину,
Не тонку, не товсту, та на твою спину!

А мила устала, так як й не лежала,
Ще й обняла Саврадима та й поцілувала.

ЩО ПОСЕРЕД ДВОРА ТА СТОЇТЬ КАЛЮЖА

Г

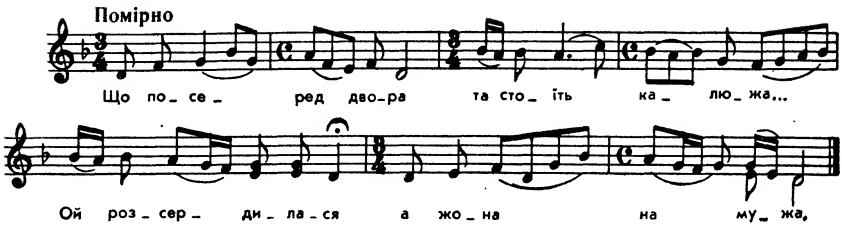

Що посеред двора та стоїть калюжа...
Ой розсердилася а жона на мужа.

Та й розсердилася а жона на мужа,
Та й полізла на піч, та й лежить: нездужа!

Ой приїхав милий та із поля додому,
Питається жони: «Чим ти нездорова?»

— Ой уставай, мила, привіз тобі пива!
— Ох і цур тобі, пек, я тільки що жива!

— Ой уставай, мила, привіз тобі горілки!
— Ох і цур тобі, пек, шукай собі дівки!

— Ой уставай, мила, я привіз дубину,—
Привіз тобі дубину а на твою спину.

— Пошли ж, боже, тобі а здоров'ячка з неба,
Що ти догадався, а чого мені треба!

НАДВОРІ ДОЩ, А В СІНЯХ КАЛЮЖА

Д

Надворі дощ, а в сінях калюжа,
Розсердилась мила на свого мужа.

Розсердилась мила на свого мужа,
Лягла на піч спати, та якби недужа.

А милий, сидючи, на піч поглядає:
— Чи ти лежиш в злості, чи вмирати маєш?

Ой устав милий, бере одягання.
Піду я шукати милій поживання.

— Ой уставай, мила, бо я приніс меду!
— Ой, бігме, не встану, голівки не зведу.

— Ой уставай, мила, бо я приніс пива.
— Ой, бігме, не встану, болить в мене спина.

— Ой уставай, мила, приніс я горілки!
— Ой, бігме, не встану, шукай собі дівки!

— Ой уставай, мила, приніс я дубинку,
Приніс я дубинку та й на твою спинку!

А мила устала, як би й не лежала:
— Признаюсь по правді, я здуру лежала.

Мні ніц не боліло, ні руки, ні кості,
Тільки я лежала з великої злості.

ОЙ ПОЇХАВ САВРАДИМ У ПОЛЕ ОРАТИ

Е

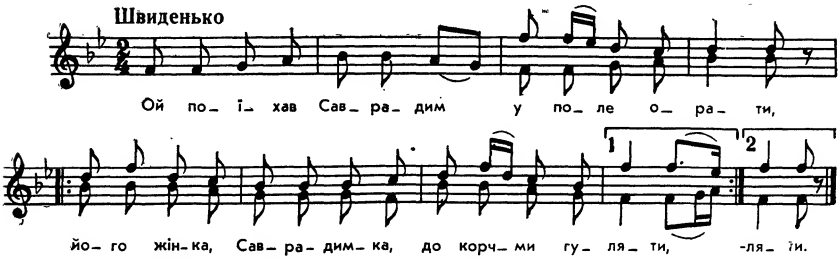

Ой поїхав Саврадим у поле орати,
Його жінка, Саврадимка, до корчми гуляти. (2)

Гуляла, гуляла, поки не спилася,
Наварила борщу-каші, в поле потряслася. (2)

Ходила, блукала, милого шукала.
Подивися, Саврадиме яка мила стала:
Ні здорова, ні слаба, із личенька спала.

Ой не знає Саврадим, що його робити,
Запрягає у борону та йде волочити. (2)

Заволочив рано, запрягає в рало:
— Соб-цобе, моя мила, ще додому рано! (2)

Ой умер Саврадим та на лаві лежить,
Його жінка, Саврадимка, по горілку біжить. (2)

І горілку несе, і музики веде:
— Отепера, Саврадиме, не боюся я тебе! (2)

Як на лавці лежав, було мені трохи жаль,
А з роботи йшла, то пожалкувала. (2)

ОЖЕНИВСЯ ШУРАДЕЛЬ ТА ВЗЯВ ЖІНКУ ГЛАДКУ

А

Оженився Шурадель та взяв жінку гладку,
Вона його так любила, як собачу лапку.
Ой поїхав Шурадель у поле орати,
Його жінка, Шуряделька, до корчми гуляти.
Гуляла, гуляла та й перепилася,
Наварила борщу-каші, в поле потряслася.
А сів старий Шурадель обідати в полі,
Випряг воли, запряг жінку та й оре по полю.
Орала, орала, захотіла пити,
Запряг її у борони та йде волочити.
Випрягає з борони, запрягає в рало:
— Ксоб, тпру, моя мила, ще й додому рано.
А приїхав Шурадель із поля додому,
А прив'язав свою милу на житню солому.
Чи їла, не їла, захотіла пити,
А взяв милий батога та й став милу бити.
Я раненько, чуть на зорю, запряг у колясу:
— Ксоб, тпру, моя мила, поїдем до лясу.
Поїдем до лясу рубати дубини —
Ні тонкої, ні гнучкої до білої спини.
Рубати дубини аж у три колоді,
А вже ж тобі, моя мила, за хлопцями годі.
— Ти вкладеш мені три я й чотири довезу,
Як побачу гарних хлопців, як кобила заіржу.

Милий її не склонив, своє серце надломив.
Умер старий Шурадель та й на лавці лежить,
Його жінка, Шураделька, по горілку біжить.
І горілку несе, і музику веде:
— А тепер я, Шураделю, не боюся тебе.
Як до гробу ішла, то приплакувала,
Як від гробу ішла, то підскакувала.

МАВ ЧОЛОВІК ГАРНУ ЖІНКУ, НЕ ЗНАВ, ЩО РОБИТИ

Б

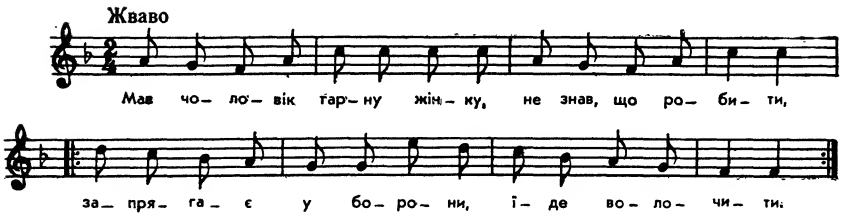

Мав чоловік гарну жінку, не знав, що робити,
Запрягає у борони, їде волочити.

Випрягає із борін, запрягає в рало,
Гайда, гайда, моря мила, бо буде не рано.

НЕ ЗНАЄШ ТИ, ЧОЛОВІЧЕ

Не знаєш ти, чоловіче,
Ой жінку любити,
Та запряжи ю в борону,
Стань ней волочити.

Як випряжеш з борони,
Та запряжи в ярмо,
Та щоби вна та не їла
Твій хлібець задармо.

ОЙ СЛАБА Я, СЛАБА Я

А

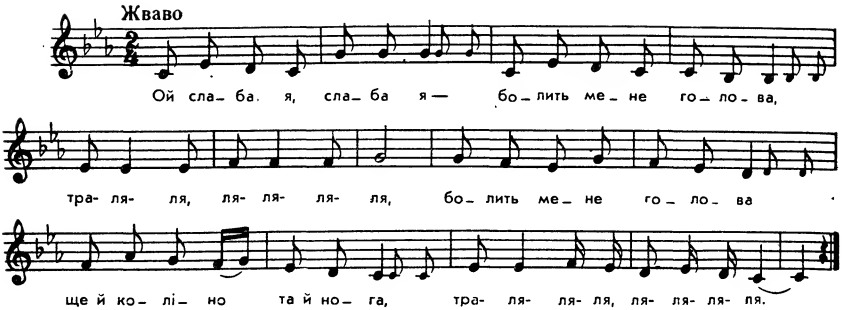

Ой слаба я, слаба я —
Болить мене голова,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля,

Болить мене голова
Ще й коліно та й нога,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля.

Запрягайте коні в шори,
Везіть мене до дохторів,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля,

Від дохторів — до Микити,
Бо він знає, що робити,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля.

Від Микити до Олекси:
Може стане мені легше,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля,

А якби ти чоловік,
Найшов би ти мені лік,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля.

Ой піду я у лісок,
Вирубаю гілочок,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля,

Вирубаю гілочок
До жіночих литочок,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля.

А хто ж тебе так учив,
Щоби ти мя так лічив,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля,

Учив мене старший брат,
Бо він лічив свою так,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля.

Сирі дрова не горять,
За нас люди говорять,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля.

Сирі дрова куряться,
За нас люди журяться,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля.

ОЙ СЛАБА Ж Я, СЛАБА

Б

Ой слаба ж я, слаба,
Болить мене голова,
Болить мене голова
З потилиці до чола.

Якби добрий чоловік,
То знайшов би мені лік.
Він пішов би у лісок
Та вирубав паличок,
Та вирубав паличок
До жіночих литочок.

— Оце ж тобі, жінко, лік:
Двадцять штири в один бік.
— А хто ж це тебе навчив,
Щоб ти мене так лічив?

— Навчив мене старший бра
Бо він свою лічив так,
Навчив мене сусіда —
Лічив свою повсігда.

СЛАБА Я, МИЛИЙ, СЛАБА

— Слаба я, милий, слаба,
Болить мене голова,
Болить мене ще й дуже,
Либонь же, я умру вже.
— Ой зажди, мила, не вмирай,
Конопельки засівай,
Як засієш — вибирай
Та й тоді собі вмирай.
— Слаба я, милий, слаба... *
— Ой пожди, мила, не вмирай,
Конопельки намочи,
А як намочиш — потіпай,
Тоді собі умирай.
— Слаба я, милий, слаба...
— Ой пожди, мила, не вмирай,
Конопельки потіпай,
Як потіпаєш, то й потри,
А тоді собі умри.
— Слаба я, милий, слаба...
— Ой зажди, мила, не вмирай,
Конопельки подергай,
Подергаєш — почеши,
А тоді собі умри.
— Слаба я, милий, слаба...
— Зажди, мила, не вмирай,
Як почешеш, напряди, (2)
Теді собі і умри.
— Слаба я, милий, слаба...
— Ой зажди, мила, не вмирай,
Як напрядеш, то поткай, (2)
Тоді собі умирай.
— Слаба я, милий, слаба...
— Ой зажди, мила, не вмирай,
Як поткаєш, то вбіли (2)
Та й тоді собі умри.
— Слаба я, милий, слаба...
— Ой зажди, мила, не вмирай,
Як убілиш — розшивай,
Та вже, мила, не вмирай,
Другі конопельки засівай.

* Далі всі слова милої за кожним разом.

АРТЕМ ІДЕ, АРТЕМ ІДЕ

Артем іде, Артем іде,
Артемиху бити буде.

Приспів:

Ну-да-й-да, ну-да-й-да,
Артемиху бити буде! *

Артемиха злякалася,
Під штандари сховалася.

Артем думав, що поліно,
Схопив її за коліно.

Ой Артеме, бійся бога,
Болить мене дуже нога.

Артем воли запрягає,
До лікаря під'їжджає.

— Ой добрий день, пане лікар,
Бо я з жінкою приїхав.

Подивіться їй у очі,
Яких вона ліків хоче.

Подивіться їй у зуби,
Чи ще вона жити буде?

ЗАСІЮ Я КВАРТУ ПРОСА

Засію я кварту проса
І квартирку пшона. (2)

Мій муж мені повідає,
Що свавільна жона. (2)

Чи я тобі не казала —
Не бери ж ти мене. (2)

Бо я роду свавільного,
Не навчиш ти мене. (2)

Бо я роду свавільного
І свавільна буду. (2)

Я сваволі не забуду,
Поки жити буду. (2)

БУВ У МЕНЕ МУЖ

А

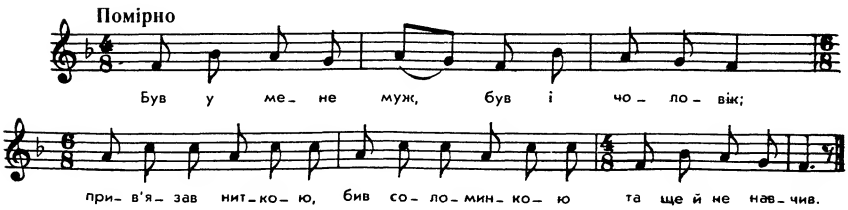

* Приспів «Ну-да-й-да, ну-да-й-да» повторюється з кожним парним рядком.

СИДІВ СОВА НА ПЕЧІ

Б

Сидів сова на печі,
Крилишками трепучи,
Оченьками луп, луп, луп,
Ноженьками туп, туп, туп!
Бив мене муж
Два рази вдруг,
Нав'язав тоненьким
дубчиком,
Звеніти хлистиком чап,
чап, чап!
Бив мене муж
Два рази вдруг,
Нав'язав ниточку на
соломинку,
Кость перебив.
Я ж з того зла
Спатоньки лягла,
Встала раненько,
Вмилася біленько,
Поснідала
І позавтракала:
З'їла вола
І два барана,
Сімдесят поросят,
Осьмеро гусенят,
Чотири качечки —
Єще голодна.

БИВ МЕНЕ МУЖ

В

Бив мене муж
Три рази юж —
З віника дубчаком,
З лободи патичком —
Кість поламав.
А я, грішна, спати лягла,
Встала раненько,
Вмила личенько,
Поснідала:
З'їла вола, барана,
Гусочку і курочку,
Сімдесят поросят,
Індика, як бика,—
Ще була голодна.

ОЙ ПАНОЧКУ НАШ

Г

Ой паночку наш,
Забери ж ти нас,
Муж мене буде бити,
А нікому боронити,
А все через вас.
Ой бив мене муж,
Бив три рази дуж:
І києм, і лозою,
А нікого та за мною,
А все через вас.
А я з того зла
Спатоньки лягла.
А я встала раненько,
Умилася біленько,
Снідать почала.
Із'їла вола,
Іще й барана,
Сімдесят поросят,
І сім міхів горіхів,
І чотири качечки,
І горщечок кашечки,
І бочку вина —
Іще голодна.

СІМЕЙНІ НЕЗГОДИ, СУПЕРЕЧКИ, СВАРКИ

ОЙ ПІДУ Я ПОНАД ЛУГОМ

А

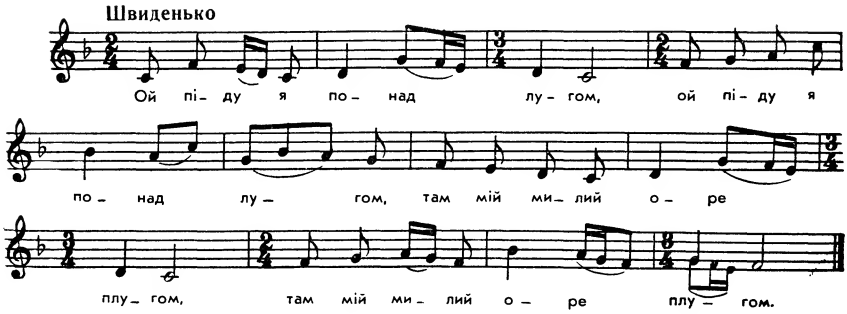

ПОНЕСУ Я ЙОМУ ЇСТИ

Б

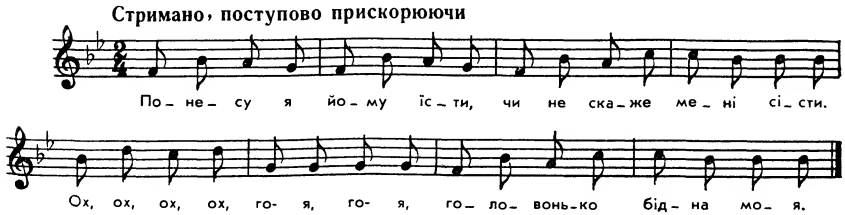

ПОЗА ГАЄМ, ПОЗА ЛУГОМ

В

Поза гаєм, поза лугом (2)
Там мій милий оре плугом.

Оре милий та й гукає, (2)
Сірі воли поганяє.

Ой понесу йому їсти, (2)
Чи не скаже мені сісти.

І наївся, і напився, (2)
Ще й по ріллі покотився.

— Чого лежиш, чом не ореш, (2)
Чом до мене не говориш?

— А я лежу та й думаю, (2)
Не до мислі жінку маю.

— Який тобі дідько винен, (2)
Що хороший, чорнобривий.

А я руда родилася, (2)
Чорнявому судилася.

Не вилізли тобі очі, (2)
Не сватати було б вночі.

Було б сватать мене вдень, (2)
Розпитать добрих людей.

У нас люде — не татари, (2)
Вони б тобі розказали,

Чи питуха, чи їдуха, (2)
Чи до людей говоруха.

Я й питуха, я й їдуха, (2)
І до людей говоруха.

Я й до плуга, я й до рала, (2)
Я й до шинку боса драла.

ЯК ПІДУ Я ПОЗА ЛУГОМ

Г

Як піду я поза лугом,
Там мій милий оре плугом.

А він оре, він гукає,
Чужа мила поганяє.

Чужий плужок, чужа нива,
Чужа мила чорнобрива.

Своя стоїть за лозами,
Умивається сльозами.

Як понесу йому пити,
Чи не буде говорити.

Він напився, він наївся
Ще й на плужок похилився.

— Чого ж лежиш, чом не ореш,
Чом до мене не говориш?

Який тобі дурень винний,
Що хороший, чорнобривий?

А я руса вродилася,
Чорнявому судилася.

Ой я руса приберуся,
На чорнявих подивлюся.

Ой я руса, а ти білий,
Поцілуймося до діла.

Ой я в морі купалася,
А я в горе попалася.

А я море перепливу,
Усе горе переживу.

Було б тобі сватать удень,
Поспитаться чужих людей.

А в нас люди — не татари,
Вони б тобі розказали.

А ти сватав мене вночі,
Не вилізли ж тобі очі.

ОЙ ПІДУ Я ПОНАД БУГОМ

Д

Ой піду я понад Бугом,
Де мій милий оре плугом.
Занесу йому я їсти,
Чи не скаже мені сісти.
Занесу йому я пити,
Чи не буде говорити.
Він наївся і напився
І на ріллі положився.
— Чого лежиш, чом не ореш,
Чом до мене не говориш?
— А я лежу і думаю,
Не до мислі жінку маю.
Чужі жінки, як ластівки,
Моя жінка, як жидівка.

Чужі жінки коноплі мочать,
Мої коноплі свині та й волочать
— Не вилізли тобі очі,
Не сватав ти мя уночі.
Тільки сватав в день біленький,
Бачив мене молоденьку.
Не був-єсь ти сам з собою,
Но приїхав з родиною.
Но приїхав з старшим братом,
З матінкою, з рідним татом.

ОЙ ПІДУ Я ЛУГОМ, ЛУГОМ

Е

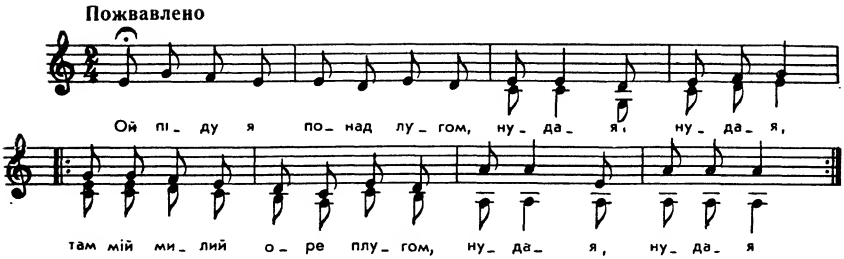

Ой піду я лугом, лугом, нуда-я, нуда-я,
Там мій милий оре плугом, нуда-я, нуда-я! (2)

Понесу я йому їсти, нуда-я, нуда-я,
Чи не скаже мені сісти, нуда-я, нуда-я! (2)

Він наївся і напився, нуда-я, нуда-я,
Та й на ріллю похилився, нуда-я, нуда-я! (2)

— Чого лежиш, чом не ореш? Нуда-я, нуда-я,
Чом до мене не говориш? Нуда-я, нуда-я! (2)

Який тобі дідько винен, нуда-я, нуда-я,
Що ти гарний, чорнобривий, нуда-я, нуда-я! (2)

А я руда вродилася, нуда-я, нуда-я,
Чорнявому судилася, нуда-я, нуда-я! (2)

Не сватав ти мене вночі, нуда-я, нуда-я,
Не вилізли тобі очі, нуда-я, нуда-я! (2)

А я брови в сажу вмажу, нуда-я, нуда-я,
Чорнявого переважу, нуда-я,нуда-я! (2)

А я брови підмалюю, нуда-я, нуда-я,
Чорнявого поцілую, нуда-я, нуда-я! (2)

ОЙ ТОЙ МЕНЕ ПЕЧЕ, РІЖЕ

— Ой той мене пече, ріже,
Що не люблю, а він лізе!
Ой той мене пориває,
Що чорнії брови має.

Ой той мені до душі,
Що приходить в кожусі,
Ой той мені сподобавсь,
Що гудзями обсипавсь.

— Ой збився з пантелику,
Що посватав невелику!
Ой жаль мені буде,
Не пораяли люде!

— Не сватати було вночі,
Не вилізли тобі очі,
Ой сватать було вдень,
Розпитавшись у людей.

Ой то ж люди — не татари,
Вони б тобі розказали:
Чи хороша, чи вродлива,
Чи багата, чи щаслива?

Ой жаль превеликий,
Що губатий та сердитий,
Ой жаль — не вернеться,
Що губатий да й сердиться.

ПОСАДИЛА Я САДОЧОК

Посадила я садочок, нуда-йя, нуда-йя,
Посадила виноград, ой-я-я!

Росте, росте наш садочок,
Росте, росте виноград.

Полюбила я Ванюшу, нуда-йя, нуда-йя,
Ваня в'їхав в Ленінград, ой-я-я!

Наш садочок зацвітає,
А Ванюші з Ленінграда не було й немає.

Уже плоди збираєм, нуда-йя, нуда-йя,
А Ванюшу я чекаю, ой-я-я!

Ти за мене забуваєш,
А з другою п'єш-гуляєш.

Напиши мені листочок, нуда-йя, нуда-йя,
Вишлю тобі ягідочок, ой-я-я!

Уже яблуки зібрали,
А листочка ще немає.

Чи я руда родилася, нуда-йя, нуда-йя,
Чи тобі не судилася, ой-я-я!

А я брови в сажу вмажу,
А з чорнявим спати ляжу.

А я личко підмалюю, нуда-йя, нуда-йя,
А з чорнявим потанцюю, ой-я-я!

Який тобі дідько винен,
Що ти гарний, чорнобривий.

А я руда родилася, нуда-йя, нуда-йя,
Чорнявому судилася, ой-я-я!

ЯК ПОСІЯВ МУЖИК ТА Й У ПОЛІ ЯЧМІНЬ

А

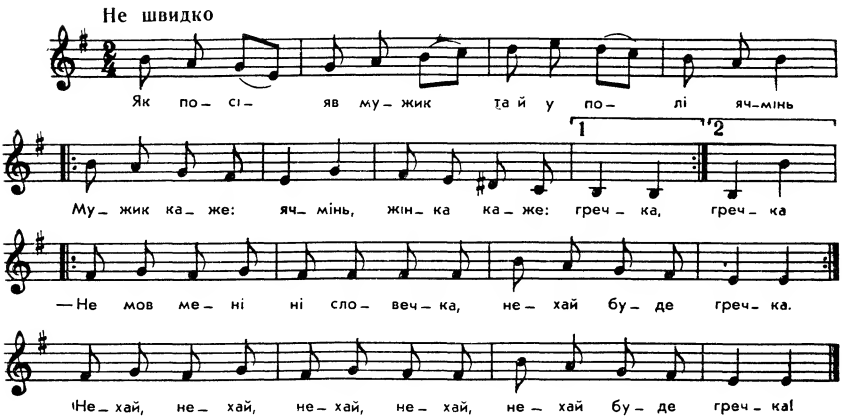

Як посіяв мужик та й у полі ячмінь.

Приспів:

Мужик каже: ячмінь,
Жінка каже: гречка, гречка,
— Не мов мені ні словечка,
Нехай буде гречка.
Нехай, нехай, нехай, нехай,
Нехай буде гречка!

Та й вже ж той ячмінь та й у полі зійшов,
Та й вже ж той ячмінь та й у полі поспів,
Та й вже ж той ячмінь у полі пожали,
Та й вже ж той ячмінь у копи зложили,
Та й вже ж той ячмінь та й із поля звозять,
Та й вже ж той ячмінь і помолотили,
Та й вже ж той ячмінь в солод проростили,
Та й вже ж з того солоду і пиво зварили.

ЧОЛОВІК ПОСІЯВ ЯЧМІНЬ, ЖІНКА КАЖЕ: ГРЕЧКА

Б

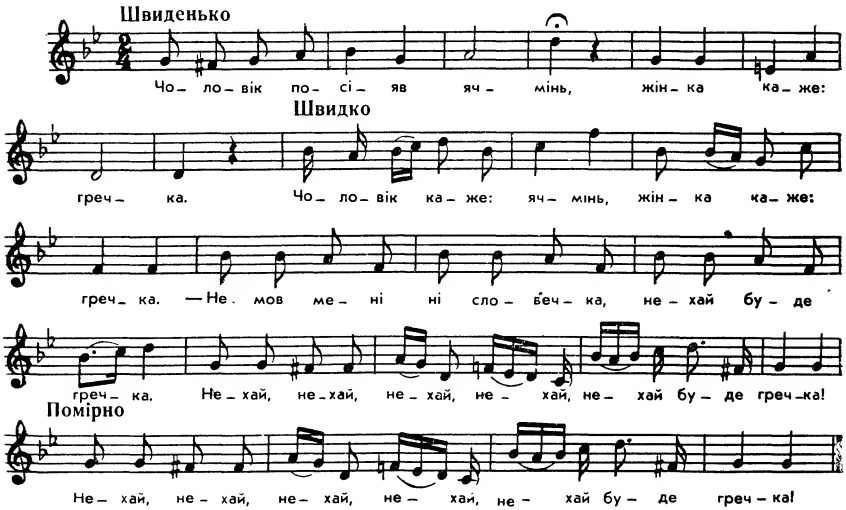

Чоловік посіяв ячмінь, жінка каже: гречка.

Приспів:

Чоловік каже: ячмінь,
Жінка ж каже: гречка.
— Не мов мені ні словечка,
Нехай буде гречка.
Нехай, нехай, нехай, нехай, } 2
Нехай буде гречка!

Да й уже ж той ячмінь та й у полі поріс,
Да уже ж той ячмінь люди покосили,

Да й уже ж той ячмінь і в копи поклали,
Да й уже ж той ячмінь і помолотили,
Да й уже ж той ячмінь в млині й помололи,
Да вже ж з того ячменю і пива наварили,
Да й уже ж те пиво і люди попили.

ОЙ ПОСІЯВ МУЖИК

В

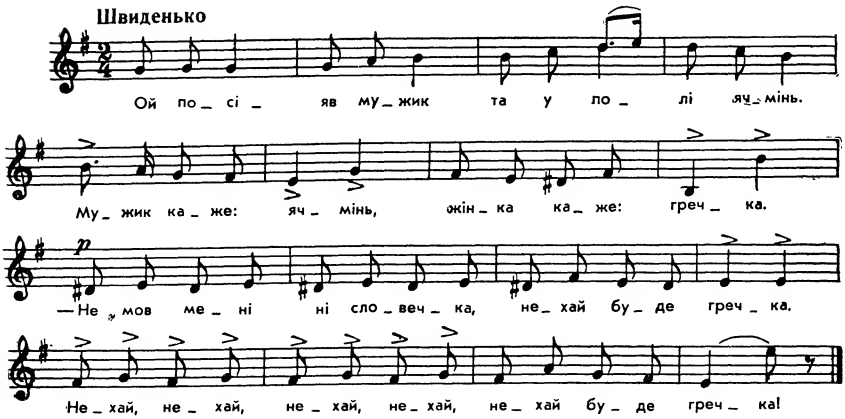

ОЙ ПОСІЯВ МУЖИК ТА Й У ПОЛІ ЯЧМІНЬ

Г

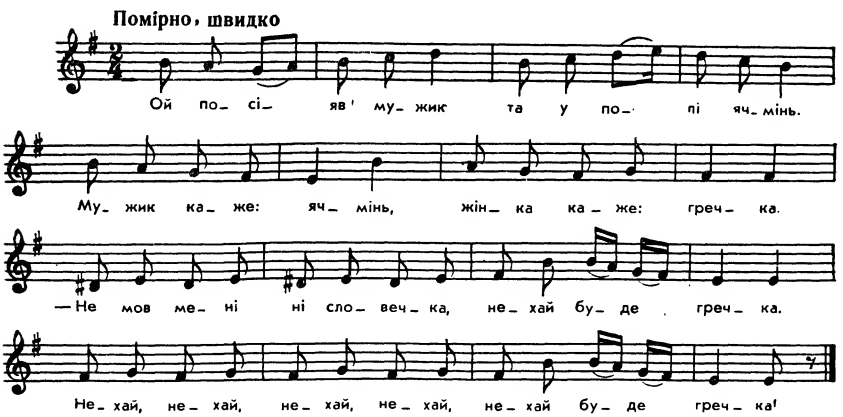

Ой посіяв мужик та й у полі ячмінь.

Приспів:

Мужик каже: ячмінь, жінка каже: гречка.
— Не мов мені ні словечка, нехай буде гречка *.

Та й уже ж той ячмінь та й у полі зійшов.
Та й уже ж той ячмінь та й у полі поспів,
Та й уже ж той ячмінь на ниві пожали,
Та й уже ж той ячмінь в снопи пов'язали,
Та й уже ж той ячмінь у копи поклали,
Та й уже ж той ячмінь та й перевозили,
Та й уже ж той ячмінь перемолотили,
Та й уже ж той ячмінь в солод поростили,
Та й уже ж з того солоду пива наварили.

Приспів:

Мужик каже: пиво жінка каже: диво!

Ой зазвав той мужик та й до себе гостей.

Приспів:

Мужик каже: гості, жінка каже: люди.

СІЯВ МУЖИК ПРОСО

Д

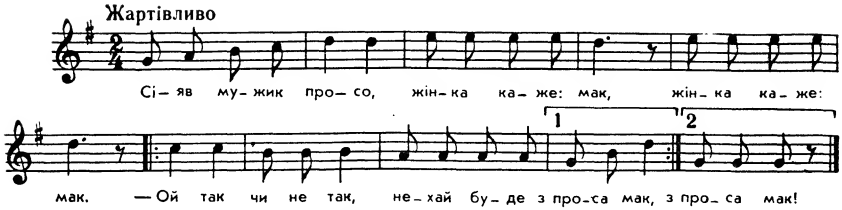

Сіяв мужик просо,
Жінка каже: мак. (2)
— Ой так чи не так,
Нехай буде з проса мак. } 2

Зловив мужик сойку,
Жінка каже: шпак! (2)

* Приспів повторюється після кожного рядка аж до нового приспіву.

— Ой так чи не так,
Нехай буде з сойки шпак. } 2

Зловив мужик рибу,
Жінка каже: рак! (2)
— Ой так чи не так,
Нехай буде з риби рак! } 2

Купив мужик штани,
Жінка каже: фрак! (2)
— Ой так чи не так,
Нехай буде з штанів фрак. } 2

Купив мужик чепець,
Жінка каже: сак! (2)
— Ой так чи не так,
Нехай буде з чепця сак! } 2

Ой мужу мій, мужу,
Вчини мою волю: (2)
Потанцюй-но гопака
Та й передо мною. } 2

А мій мужичище
Взявся за бочище: (2)
— Гоп, гоп, жінко моя,
Нехай буде воля твоя! } 2

— Подивіться, люди, що я учинила:
Що я мого мужичка научила гопака!
— Гоп, гоп, жінко моя,
Нехай буде воля твоя! } 2

ЧОЛОВІК СІЄ ЖИТО

Е

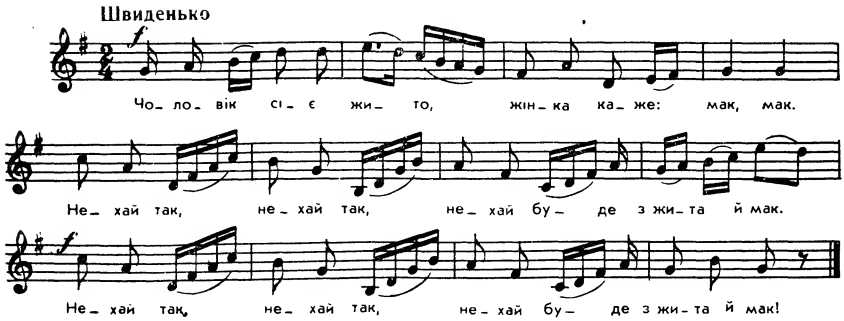

ЧОЛОВІК СІЄ ЖИТО, ЖІНКА КАЖЕ: МАК, МАК Є

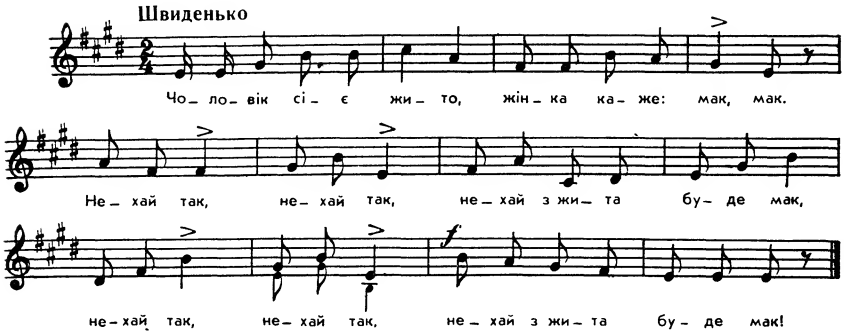

Чоловік сіє жито, жінка каже: мак, мак,
Нехай так, нехай так, нехай з жита буде мак. (2)

Чоловік посіяв гречку, жінка каже: мак, мак.
Нехай так, нехай так, нехай буде з гречки мак. (2)

Чоловік уловив щуку, жінка каже: рак, рак.
Нехай рак, нехай рак, нехай буде з щуки рак. (2)

Чоловік їде з поля, воли поганяє,
Його ж жінка іде з корчми, гоцки витинає. (2)

— Гей, мужу ж мій, мужу, вчини ж волю мою,
Гей, поскачи гайдука та передо мною. (2)

Дурний мужичище узявся в бочище:
— Гей-гоя, жінко моя! Оце й гайдучище! (2)

— Подивуйтесь, молодиці, що я учинила,
Що я свого мужика гайдука навчила. (2)

Подивітесь, люди, мій мужик став паном:
Жупанина під коліна, підв'язався валом. (2)

Била жінка мужика, за чуприну взявши,
А він їй ще й поклонився, шапочку ізнявши. (2)

— Прости ж мене, мила, що ти мене била,
Куплю тобі кварту меду і коновку пива. (2)

— Ой од пива болить спина, а від меду голова,
Купи ж мені горілочки, щоб я була здорова. (2)

А МІЙ МИЛИЙ ДО ПРОСА І Я ДО ПРОСА

А

А мій милий до проса і я до проса,
А він взутий, а я боса.

А мій милий до жита і я до жита,
Він тверезий, а я впита.

А мій милий до гречки і я до гречки,
Не будем мати суперечки.

А мій милий до бані і я до бані,
Він мужик, а я пані.

А МІЙ МИЛИЙ ПОГНІВАВСЬ НА МЕНЕ

Б

А мій милий погнівавсь на мене —
Не говорить до мене.

А мій милий до проса,
А він взутий, я боса.

А мій милий до ячменю —
Купи мені хоч раменю.

А мій милий до пшенички —
Купи мені черевички.

А мій милий до жита —
Він розсердивсь, я бита.

Він до гречки, я до гречки —
Нема у нас суперечки.

Він в перину, я в перину,
Я в перині не загину.

ТИ, СЕРЦЕ, ЙДЕШ ДО ЖИТА

В

Ти, серце, йдеш до жита,
Й я, серце, йду до жита,
Ти до жита й я до жита —
Не буду я в тебе бита.

Ти, серце, йдеш до гречки,
Й я, серце, йду до гречки,
Ти до гречки й я до гречки,
Би не було суперечки.

Я, серце, йду до хати,
Та й ти, серце, йди до хати,
Ти до хати й я до хати —
Будем собі балакати.

ЧОГОСЬ НА МЕНЕ МІЙ МУЖ ВОРЧИТЬ

Чогось на мене мій муж ворчить,
Що на мені фартух стирчить.

Ти, мій мужу, ти, кришталю,
Стирчить фартух від крохмалю.

Я свому мужові на злість
Накрохмалю фартушину, як кість.

Нехай тобі мать мордує,
Що сі мені фартух дує.

Буде тобі мордувати,
Було зо мнов не лягати.

ДАЛА МЕНІ МОЯ МАТИ КОЗУ З КОЗЕНЯТКОМ

А

Дала мені моя мати козу з козенятком,
Щоб я не ходила по селі з горнятком.

Дала мені моя мати ще й мірочку сім'я,
Щоб моя кізка була хороша на вим'я.

Дала мені моя мати ще й мірочку жита,
Щоб я не була в свого мужа бита.

Дала мені моя мати ще й мірочку гречки,
Щоб не було між нас нігди суперечки.

Піду я, піду я кізку свою продавати,
Мою кізку люди знають — не хотять купувати.

ДАЛА МЕНІ МОЯ МАМА КОЗУ З КОЗЕНЯТКОМ

Б

Дала мені моя мама козу з козенятком,
Та щоб же я не ходила по селі з горнятком. (2)

А я свою козоньку цяпала, цяпала,
А я своїй лихій долі сметану збирала. (2)

Поки моя лиха доля сметаноньку їла,
Доти моя лиха доля на печі сиділа. (2)

А як моїй лихій долі сметани не стало,
Тоді мою лиху долю із печі стаскало. (2)

Стала мене лиха доля по голові бити,
Стала мною лиха доля землю волочити. (2)

СКРИПКА БИ НЕ ГРАЛА, ЯКБИ НЕ ТОЙ СМИЧОК

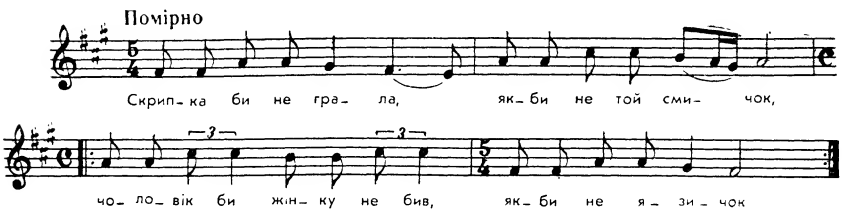

Скрипка би не грала, якби не той смичок,
Чоловік би жінку не бив, якби не язичок. (2)

Чоловік би жінку не бив ні колом, ні буком,
Якби вона говорила до нього не з «фуком». (2)

Чоловік би жінку не бив ніколи, ніколи,
Якби вона говорила до нього поволі. (2)

Чоловік би жінку не бив ніколи даремно,
Якби вона говорила до нього приємно. (2)

ОЙ ТАМ, НА ТОВЧКУ, НА БАЗАРІ

А

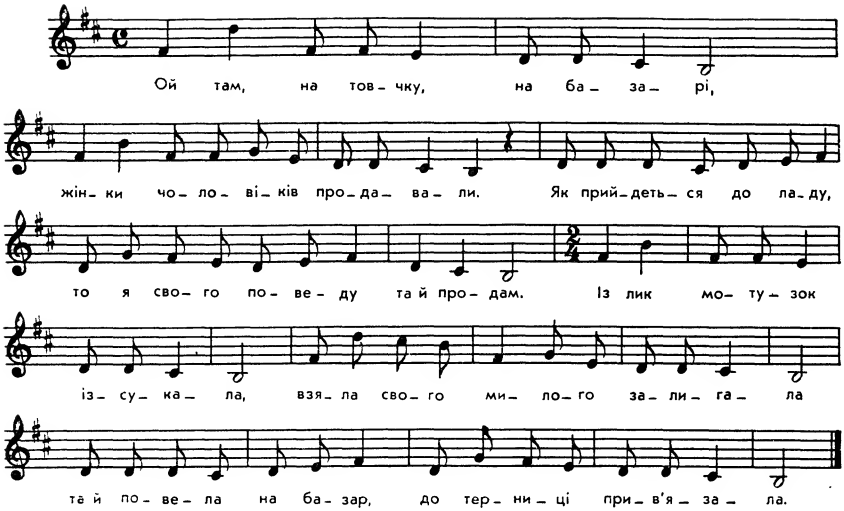

Ой там, на товчку, на базарі,
Жінки чоловіків продавали.
Як прийдеться до ладу,
То я свого поведу та й продам.

Із лик мотузок ізсукала,
Взяла свого милого залигала
Та й повела на базар,
До терниці прив'язала.

Як наїхало торгувальниць,
Як наїхало купувальниць,
Стали думать і гадать,
Що за цього мужа дать.

А за цього мужа треба дати,
А за цьою мужа треба дати:
Сорок коней вороних
Ще й сто рублів золотих.

Ой стала я, подумала:
З кіньми треба возиться,

А з грошима треба носиться,
А мій милий, чорнобривий,
До роботи не лінивий,
Він для мене знадобиться.

Він насіє, наоре,
Ні для кого, для мене;
Ти, мій милий, серденько, } 2
Пожалію я тебе.

ОЙ В КИЄВІ НА БАЗАРІ

Б.

Ой в Києві на базарі (2)
Жінки мужів продавали.

Приспів:

Ой так до ладу,
Ой так буде ладно,
А як буде до ладу,

То й я свого поведу,
Ой так до ладу,
Ой так буде ладно!

Взяла його налигала, (2)
До терниці прив'язала.

Сама стала, подумала:
Чи мені його продати,
Чи за коня проміняти?

Мені з кіньми не водиться,
Мені з грішми не носиться,
Мені милий знадобиться.

Він насіє, наоре,
Він накосить, погребе,
Він до роду поведе.

А у мене рід багатий, (2)
Будуть мене частувати.

Будуть повні наливати, (2)
А я буду випивати.

Як піду я під свекрову хату, (2)
Подивлюся, що свекорко робе.

А свекруха вечеряти варе, (2)
А свекорко дубиноньку паре.

Товсту, довгу, сукувату (2)
Та на мою спину, на пинякувату.

А мій милий дитину колише:
— Ану, люлі, мале дитя, спати,
Пішла мати до роду гуляти.

НАВГОРОДІ ЛЕВАДА

А

Навгороді левада,
Там зібралась громада,
Там судили про жінок,
Пішла жінка на торжок,
Свого мужа продала
За три копи без шага
Та купила три воли,
Та впорала три лани.
Насіяла гречухи,
Наробила бражухи
Та зібрала жіночок.
Вражі жінки напились,
Вони биться завелись.
Зробив батько помело -
Три дні хати не мело,
За чуб батька потягло,
А матері не дало.
Купив батько долото,
А ще й к тому й го-то-т

ЗА ГОРОДОМ ЛЕВАДА

Б

За городом левада,
Там збиралась громада:
Жона мужа продала
За три копи без шага.

Та купила три воли,
Та виорала три лани:
На первому житечко,
На другому овесьця.

На третьому гречухи,
Та наробила бражухи...
Взяв дід бабу за крижі
Та поводив по хижі.

ЩО У НАШОМУ СЕЛІ

В

Що у нашому селі
Проявилась новина:
Не велика, ні мала,
Не велика, ні мала —
Жона мужа продала,
Небагато й узяла —
Півтораста й два рубля.
Та купила три коні,
Та впорала три лани,
Та посіяла жита,
На другому гречухи,
А на третьому конопель.
Як унадиться журавель,
А я ж тому журавлю
Києм та ніжки переб'ю!
Пішов журавель, скачучи
Скачучи й плачучи.

НАСТУПИВ КОМАР НА НОГУ, НА НОГУ

Г

Наступив комар на ногу, на ногу,
Та пішла жона на базар, на базар,
Та купувати топора, топора,
Та зарубати комара, комара.

Покотилась голова, голова,
Голова, голова, головушка, голова
Та під новії ворота, ворота.

Та там стояла громада, громада:
Та жона мужа продала, продала,
Та не дорого — за шага, за шага.

Та було править три рубля, три рубля,
Та було справить три плуга, три плуга,

Та було справить три коня, три коня,
Та було спахать три лана, три лана.

Та й насічем табаку, табаку,
Та й нажнемо три куля, три куля,
Та зв'яжемо три снопа, три снопа.

Та лежить сучка й на боку, й на боку,
Та повнії вуха табаку, табаку.

В НАШІМ СЕЛІ НОВИНА

Д

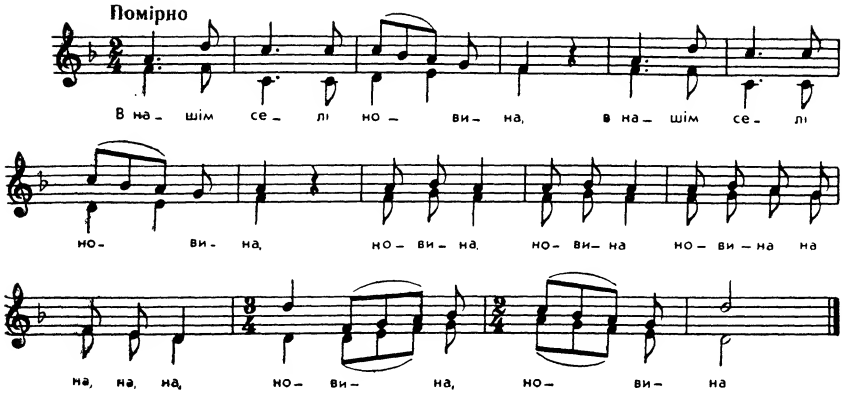

В нашім селі новина, (2)
Новина, новина,
Новина, на-на-на-на,
Новина, новина.

Жона мужа продала, (2)
Продала, продала,
Продала, ла-ла-ла-ла,
Продала, продала.

Штири злотих узяла, (2)
Узяла, узяла,
Узяла, ла-ла-ла-ла,
Узяла, узяла.

Та купила ячменю, (2)
Ячменю, ячменю,
Ячменю, ню-ню-ню-ню,
Ячменю, ячменю.

Та зробила солоду, (2)
Солоду, солоду,
Солоду, ду-ду-ду-ду,
Солоду, солоду.

Та зібрала громаду, (2)
Громаду, громаду,

Громаду, ду-ду-ду-ду,
Громаду, громаду.

В тій громаді сім попів, (2)
Сім попів, сім попів,
Сім попів, пів-пів-пів-пів,
Сім попів, сім попів.

До тих попів сім дяків, (2)
Сім дяків, сім дяків,
Сім дяків, ків-ків-ків-ків,
Сім дяків, сім дяків.

До тих дяків сім дідів, (2)
Сім дідів, сім дідів,
Сім дідів, дів-дів-дів-дів,
Сім дідів, сім дідів.

До тих дідів сім бабів, (2)
Сім бабів, сім бабів,
Сім бабів, бів-бів-бів-бів,
Сім бабів, сім бабів.

До тих бабів сім дядьків, (2)
Сім дядьків, сім дядьків,
Сім дядьків, ків-ків-ків-ків,
Сім дядьків, сім дядьків.

До тих дядьків сім тіток, (2)
Сім тіток, сім тіток,
Сім тіток, ток-ток-ток-ток,
Сім тіток, сім тіток.

До тих тіток сім діток, (2)
Сім діток, сім діток,
Сім діток, ток-ток-ток-ток,
Сім діток, сім діток.

До тих діток сім квіток. (2)
Сім квіток, сім квіток,
Сім квіток, ток-ток-ток-ток,
Сім квіток, сім квіток.

Я СИ ХЛОПЕЦЬ ГАЗДОВСКИЙ

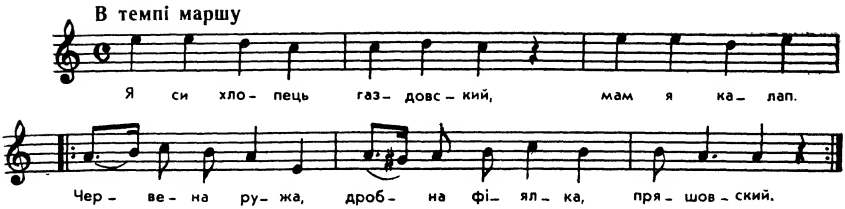

Я си хлопець газдовский,
Мам я калап.

Приспів:

Червена ружа, дробна фіялка, (2)
Пряшовский.

За калапом дві перка,
Што мі дала.

Приспів:

Червена ружа, дробна фіялка, (2)
Фраїрка.

А я свою Тересю
До Пряшова.

Приспів:

Червена ружа, дробна фіялка, (2)
Одведу.

А як буде дорого,
Продам я тя.

Приспів:

Червена ружа, дробна фіялка, (2)
Небого.

А як буде затаньо,
Ід'си домів.

Приспів:

Червена ружа, дробна фіялка, (2)
Газдиньо!

МАЛИ ТАТО ДВІ КОЗИ

Мали тато дві кози,
Та обидві безрогі.

Приспів:

І сяк, і так, і так буде,
Та й обидві безрогі *.

Тато кози продали,
Мамці гроші віддали.

А мамка ся розпили,
Усі гроші пропили.

Тато ся розгнівали,
Мамці плечі розмірили.

Сіли татко коло груби,
Мамка татка бух у груди.

Сіли татко коло печі,
Мамка татка бух у плечі.

Сіли татко під мисником,
Мамка татка копистником.

Сіли татко під лавкою,
Мамка татка булавкою.

Сіли татко під столом,
Мамка татка постолом.

Пішли татко вішатися,
Мамка пішла втішатися.

Лізуть татко на грабочка,
Мамка дають мотузочка.

Пішли татко топитися,
Мамка пішла дивитися.

Лізуть татко в полонку,
Мамка татка за головку:

— Чекай-но ти, старий псе,
Не будеш ти так усе.

ДОБРИЙ ВЕЧІР ВАМ, ДІВКИ

— Добрий вечір вам, дівки,
Чунь-чай-ра, чу-ра-ра,
Тепер я вже без жінки.
Ку-ку!

Дівки встали і сказали:
— Чунь-чай-ра, чу-ра-ра,
Здоров, серце Іване.
Ку-ку!

— А я жінку поховав,
Чунь-чай-ра, чу-ра-ра,
А з другою шлюб узяв.
Ку-ку!

А з другою шлюб узяв,
Чунь-чай-ра, чу-ра-ра,
Скоро в камеру попав.
Ку-ку!

Продай, мила, сапоги,
Чунь-чай-ра, чу-ра-ра,
Викупи мене з тюрми.
Ку-ку!

— А я сапог не продам,
Чунь-чай-ра, чу-ра-ра,
Як попався, сиди там.
Ку-ку!

А я сапог не продам,
Чунь-чай-ра, чу-ра-ра,
Як попався, кукай там.
Ку-ку!

---

* Приспів «І сяк, і так, і так буде» повторюється з кожним парн рядком.

Нерівне подружжя
Подружня зрада

СТАРИЙ І МОЛОДА, МОЛОДИЙ І СТАРА

ОЙ ЩО Ж МЕНЕ ЗАСТАВИЛО

А

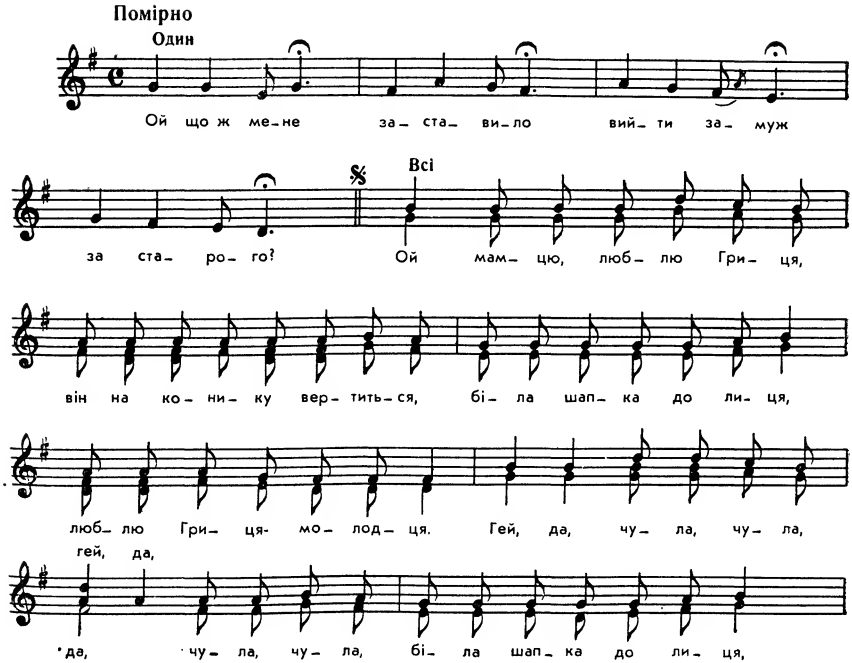

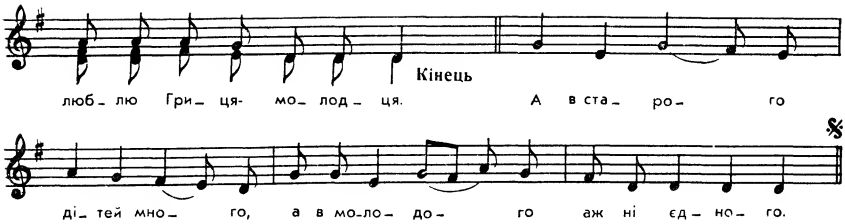

Ой що ж мене заставило
Вийти замуж за старого?

Приспів:

Ой мамцю, люблю Гриця,
Він на конику вертиться,
Біла шапка до лиця,
Люблю Гриця-молодця.

Гей, да, чула, чула, (2)
Біла шапка до лиця,
Люблю Гриця-молодця.

А в старого дітей много,
А в молодого аж ні єдного.

А старенький спати ляже,
А молоденький правду скаже.

БІДА МЕНЕ ТА ЗАСТАВИЛА

Б

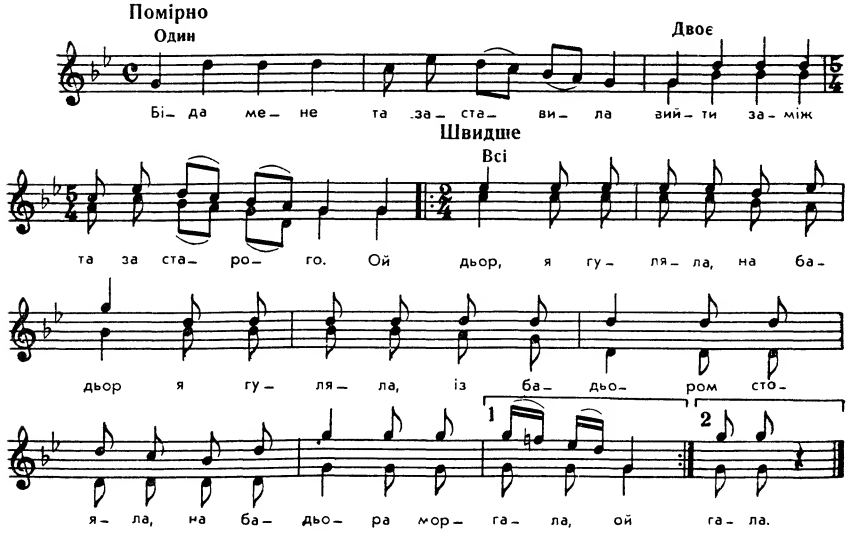

Біда мене та заставила
Вийти заміж та за старого.

Приспів:

Ой дьор, я гуляла,
На бадьор я гуляла,

Із бадьором стояла,
На бадьора моргала.

На музики я вбиралася,
У постоли узувалася.

У постоли узувалася,
Помиями умивалася.

Помиями умивалася,
А заткалом утиралася
А заткалом утиралася.
У заслонку виглядалася.

А в заслонку виглядалася,
А глиною пудрувалася.

А глиною пудрувалася,
А буряком ружувалася.

У постоли узувалася,
В сіру свиту одягалася.

В сіру свиту одягалася,
Перевеслом підв'язалася.

Перевеслом підв'язалася,
І так хлопцям подобалася.

ОЙ ЩО Ж ТЕБЕ ЗАСТАВИЛО

В

Ой що ж тебе заставило
Піти замуж за старого?
Старий ходе: кахи-кахи,
Я молода: ухи-ухи!
Старий ходе, люльку куре,
А молодий дівчат дуре.
Я до нього заморгаю
Чорними бровами,
А він мене привітає
Гарними словами.

Я У МАМКИ ОДНА БИЛА

Я у мамки одна била, (2)
На роботу не ходила,
Гуляю я, гей, гуляю я.

Лиш файно ня убирала (2)
Та на танок виправляла,
Гуляю я, гей, гуляю я.

Тепер на ня прийшла біда, (2)
Мушу я іти за діда,
Гуляю я, гей, гуляю я.

На дідові я не втрачу, (2)
Продам діда, куплю клячу,
Гуляю я, гей, гуляю я.

Я із клячі шкуру злуплю, (2)
А за шкуру хлопця куплю,
Гуляю я, гей, гуляю я.

МОЛОДА Я МОЛОДИЦЯ, МОЛОДОГО ВІКА

Молода я молодиця, молодого віка,
Така гарна, молода, та без чоловіка.

Ой піду я до попа та й буду просити,
Віддав мене за біду, не маю з ким жити.

— Ой ти, попе, ой ти, дяче, обидва-сьте пили,
То ви мене, молоду, за біду пропили.

— Молодая молодице не роби ти сварки,
Бери біду на мотузок, веди на ярмарки.

Ой прийшла я на ярмарок, не поспіла стати,
Кричить біда, галасає: «А я хочу спати!»

Ой прийшла я на ярмарок, не поспіла сісти,
Кричить біда, галасає: «А я хочу їсти!»

Я купила булку хліба і бутилку пива,
Кричить біда: «Не покину, доки будеш жива!»

НАЩО МЕНІ ТОЙ БАНЯК, ЩО ТЕЧЕ З ВОДОЮ

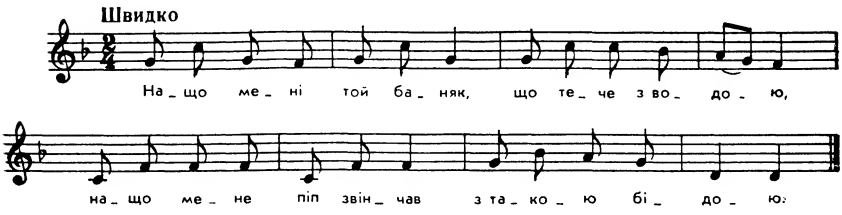

Нащо мені той баняк, що тече з водою,
Нащо мене піп звінчав з такою бідою?

Ой піду я до попа, поговорю стиха,
Нехай мене розвінчає од такого лиха.

Ой пішла я до попа, впала йому в ноги:
— Ой батюшко, батюшко, горе мені, горе!

А він мене не рятує, а кропе водою:
— Привикай, привикай з горем та бідою.

ОЙ ГОЙ ЖЕ, ГОЙ ЖЕ, СТАРИЙ НЕБОЖЕ

Ой гой же, гой же, старий небоже,
Змій коло тебе лежати може.

Я коло тебе, як ягодойка,
Ти коло мене, як колодойка.

Я коло тебе, коби калина,
Ти коло мене, як ордів вина.

Я В СЕРЕДУ РОДИЛАСЯ, ГОРЕ МЕНІ, ГОРЕ

А

Я в середу родилася, горе мені, горе,
Не піду я за старого: бородою коле.

А в старого борода, як сніпок у стрісі,
Моє ж личко рум'яне, як калина в лісі.

Бо в старого борода — комин затикати,
Моє ж личко рум'янеє — хлопцям цілувати.

У СЕРЕДУ ВРОДИЛАСЯ, ОХ, МЕНІ ГОРЕ

Б

У середу вродилася, ох, мені горе,
Пішла б заміж за старого — бородою коле.

Ой піду я за такого, що не має уса,
Він до мене кивне, моргне, а я засміюся.

Полягаймо на постелю, а він зажартує,
Пригорне мене до себе, смачно поцілує.

От такого цілувати мені смачно буде.
Бородою не коле та й усом не нудить.

ОЙ ДІДУ, ДІДУ З БОРОДОЮ

Ой діду, діду з бородою!
Не подоба тобі вечеряти зо мною.

В тебе борода припічок замітати,
В мене личенько молодцям цілувати.

Ой діду, діду з бородою!
Не подоба тобі обідати зо мною.

В тебе борода, як віхоть та рогожа,
А я молода, як повненькая рожа.

МАМУСЬ МОЯ, ХОВАЙ ЖЕ МЯ

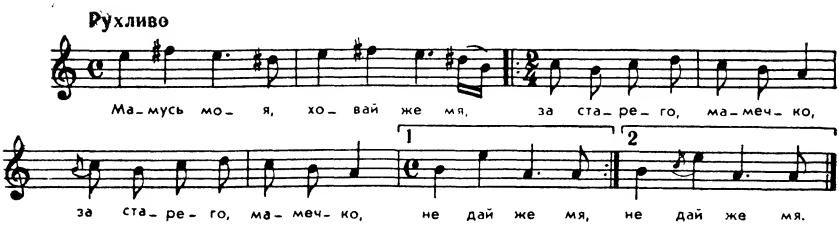

Мамусь моя, ховай же мя,
За старего, мамечко, (2)
Не дай же мя.

Й у старего сива брода,
А я млада, мамечко, (2)
Як ягода.

Пораджу я сивей бродзе,
Намочу, ей, мамечко, (2)
В зимней водзе.

Буде мокла до йосени,
Аж се вшитко, мамечко, (2)
Роззеленить.

ВІТЕР ВІЄ, СОНЦЕ ГРІЄ, ДОЩИК НАКРАПАЄ

Вітер віє, сонце гріє, дощик накрапає,
А мій милий чорнобривий поліг обертає.

А я поліг обертаю, поліг зелененький,
Як молодий поцілує — як мед солоденький.

А я поліг обертаю, поліг вітер сушить,
А як старий поцілує — як гадина вкусить.

А як мене поцілує хлопець молоденький,
А так мені на серденьку, як мід солоденький.

А як мене поцілує варгатий Микита,
То так мені на серденьку, як півкорця жита.

ОТКАЛЬ СОНЕНЬКО СХОДИЛО

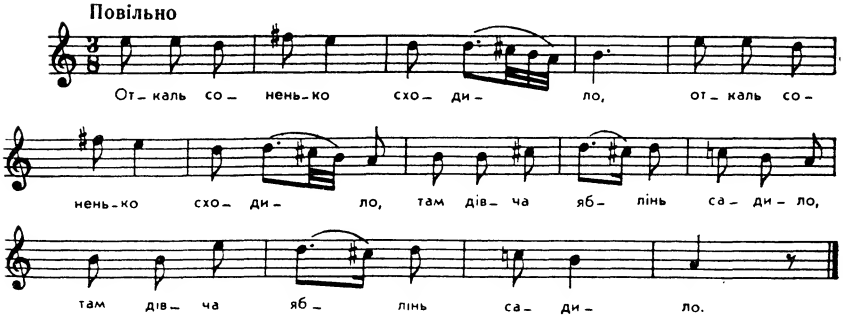

Откаль соненько сходило *,
Там дівча яблінь садило.
Посадило ой глубочко,
Росній, яблінько, височко,
В самім вершечку широчко.
Врод мі яблочко лебо дві,
Єдно милому, друге мі.
Бо ми мі дари післати,
Кому ся маю дістати.
Дістала би-м ся старому,
Немило серцю мойому.

Дістала би-м ся младому,
Юж мило серцю мойому.
Як старий легне на ложе,
Як згниле дровно положив.
Як младий легне на ложе,
Як з пави перко положив.
Як старий дихне на личко,
Так, як загнила губиско.
Як младий дихне на личко,
Яко пахняче зілечко.

* Кожний рядок повторюється.

ОРЮ Я, ОРЮ Я ЙА В ГОРОДІ ТА КОНИКАМИ

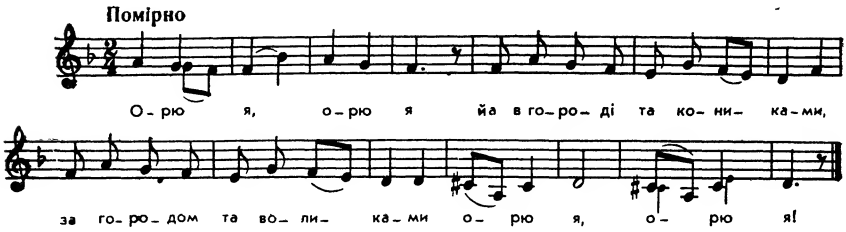

Орю я, орю я йа в городі та кониками,
За городом та воликами орю я, орю я!

Сію я, сію я йа в городі та петрушечку,
За городом та чорнушечку сію я, сію я!

Полю я, полю я йа в городі та рученьками,
За городом та ноженьками полю я, полю я!

Варю я, варю я йа милому качура в юшці,
А старому качана в капусті варю я, варю я!

Сиплю я, сиплю я йа милому та в тарілочку,
А старому та в черепочку сиплю я, сиплю я!

Кладу я, кладу я йа милому на кінець стола,
А старому на кінець порога кладу я, кладу я!

Стелю я, стелю я йа милому та периночку,
А старому та рядниночку стелю я, стелю я!

Ложу́ я, ложу я йа милого та попід боки,
А старого стусанами ложу я, ложу я!

А В КРИНИЦІ ВОДИЦЯ

А в криниці водиця *,
Водиця, водиця.
Ой там орел воду пив,
Воду пив, воду пив,
Він не випив, сколотив,
Сколотив, сколотив.
Парень дівці говорив,
Говорив, говорив:
— Не йди, дівко, за вдовця,
За вдовця, за вдовця,
Люби парня, молодця,
Молодця, молодця.
А вдовець буде бить,
Буде бить, буде бить.
— А я вдовцю угожу,
Угожу, угожу,

* Кожний рядок повторюється.

Постіль білу постелю,
Постелю, постелю:
Під голови каменя,
Каменя, каменя,
А під боки рамення,
Рамення, рамення,
А під ноги крапива,
Крапива, крапива.
Під голову мулиться,
Мулиться, мулиться,
А під боки давиться,
Давиться, давиться,
А під ноги жалиться,
Жалиться жалиться.
Оце тобі, старичок,
Старичок, старичок,
Щоб не любив дівочок,
Дівочок, дівочок,
Носи шапку на бочок,
На бочок, на бочок.

СІЮ Ж Я НА ОГОРОДІ ТА ПЕТРУШЕЧКУ, ЗА ОГОРОДОМ ЧОРНУШЕЧКУ

Сію ж я на огороді та петрушечку, за огородом чорнушечку;
Полю ж я на огороді та петрушечку, за огородом та чорнушечку;
І рву ж я на огороді та петрушечку, за огородом та чорнушечку;
Ріжу ж я молодому та каплун тлустий, а старому та качан капустний;
Варю ж я молодому та каплун тлустий, а старому та качан гризти;
Даю ж я молодому на полумиску, а старому на тарелиську;
Стелю ж я молодому та периночку, а старому та вереточку;
Лягу ж я к молодому та оченьками, а к старому та плеченьками;
І сплю ж я молодого обіймаючи, а старого одпихаючи;
Буджу ж я молодого та цілуючи, а старого поштурхуючи.

НАЩО БУЛО, НАЩО БУЛО СТАРОМУ ЖЕНИТЬСЯ

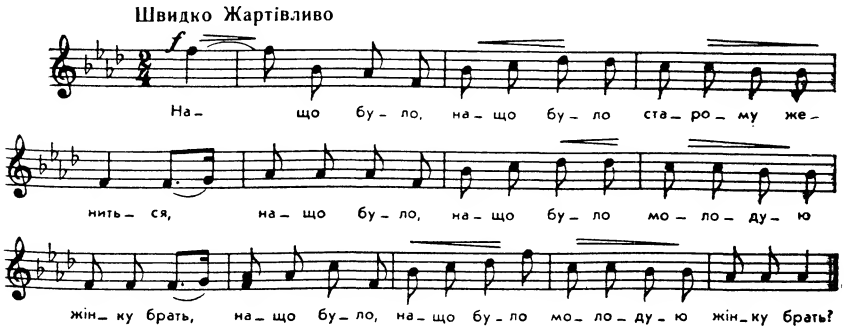

Нащо було, нащо було старому жениться,
Нащо було, нащо було молодую жінку брать? (2)
Нащо було, нащо було молодую жінку брать,
Що не вміє, що не вміє білої постелі слать! (2)
Я ж старому, я ж старому постіль білу постелю,
У три ряди, у три ряди камінннячка наложу! (2)
У три ряди, у три ряди камінннячка наложу,
А в чотири, а в чотири та колючої шипшини! (2)
Старий не спить, старий не спить та все богу молиться,
Що шипшина, що шипшина в боки колеться! (2)
Ой дай, боже, ой дай, боже, сю маненьку ніч,
Пішов би я, пішов би я'д молодої жінки пріч! (2)

ЯК ЗАДУМАВ ДІДОЧОК

А

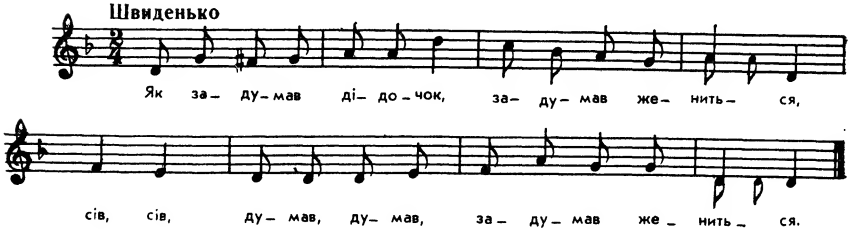

ЗАДУМАВ ДІДОЧОК, ЗАДУМАВ ЖЕНИТЬСЯ

Б

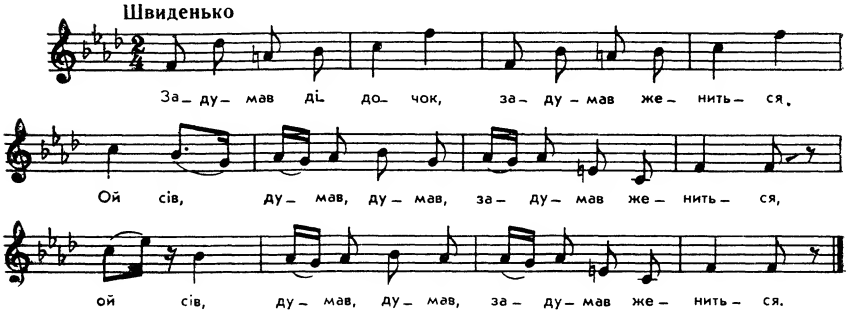

Задумав дідочок, задумав жениться.
Ой сів, думав, думав, задумав жениться. (2)

Старої не хочу, молода не піде;
А хоч вона піде, то й не ляже спати; (2)

А хоч ляже спати, то й не обернеться;
А хоч й обернеться, то й не поцілує; (2)

Ой хоч поцілує, одвернеться, сплюне:
— Ой у тебе, діду, цапиная борода, (2)

Цапиная борода, овечая похода,
А совині очі, недобрі до ночі. (2)

Поїхав дідочок вранці на торжочок,
Та купив нагайку, добрую дротянку, (2)

Та ударив милу він по правому плечу.
— Ой у тебе, діду, шовковая борода, (2)

Шовковая борода, а панськая похода,
Соколині очі, добрий дід до ночі. (2)

ОЙ ЗАДУМАВ СТАРИЙ ДІД, ЗАДУМАВ ЖЕНИТЬСЯ

В

Ой задумав старий дід, задумав жениться,
Ой задумав старий дід да молоду брати.
— Ой як візьму стару бабу, не здужа робити,
А як візьму молоду, не схоче любити.
Чи ти бачиш, молода, яка в діда борода?
— Ой у тебе, вражий діду, цапиная борода,
Цапиная борода, а собача хода,
А собача хода, а ведмежий стан,
Ой ти мені, вражий діду, під мислоньки не підпав.
Ой як пішов старий дід же на базарище,
Ой як купив старий дід товсте нагаїще,
Ой наступив старий дід да й на русу косу.
— Чи ти бачиш, молода яка в діда борода?
— Ой у тебе, мій дідусю, шовкова борода,
Шовковая борода, молодецька хода,
Молодецька хода, парубоцький стан,
Ой ти ж мені, мій дідусю, під мислоньки да підпав!

ЯК ЗАДУМАВ СТАРИЙ ДІД ТА ТРИЧІ ЖЕНИТЬСЯ

Г

Як задумав старий дід та тричі жениться.

Приспів:

Ой сів, думав, думав
Та тричі жениться *.

Тричі жениться, третю жінку брати.
Узяв би я стару бабу — не буде робити,
Узяв би я молоду — не буде любити.
А хоч і полюбе — спати не постеле,
А хоч і постеле, та не ляже спати,
А хоч ляже спати, та не поцілує,
А хоч поцілує, та на землю сплюне,
Та на землю сплюне, на юлицю дуне.
На юлицю дуне, з хлопцями жартує,
З хлопцями жартує, все старого суде.
— Який же ти, старий діду, та тричі прескверний:
Що у тебе, старий діду, мочуляна борода,
Мочуляна борода, а свиняча їда,
А свиняча їда, а кошеча погляда,
А кошеча погляда, а ведмежа похода,
Совинячі очі, прескверні для ночі.
Як поїхав же той дідище та й на базарище,
Та й купив же той дідище товстий нагаїще,
Застромив же той дідище та й за поясище,
Та й узяв же молоду та й за косу руду.
Як уздріла молода, яка склалась їй біда:
— Який же ти, старий діду, та тричі хороший:
Що у тебе, діду, шовковая борода,
Шовковая борода та ще й панськая їда,
Та ще й панськая їда, молодецька погляда,
Молодецька погляда, а козацька похода.
Що у тебе діду, соколинії очі,
Соколинії очі, хороші для ночі.

* Приспів «Ой сів, думав, думав» повторюється з другою половиною жного парного рядка.

ОЙ ТИ, СТАРИЙ ДІДУ, ЧОМУ СИ НЕ ЖЕНИШ

Д

Ой ти, старий діду, чому си не жениш,

Приспів:

Гай ду, рудайду, чому си не жениш? *

Старої не хочу, молода не піде,
Хоть молода піде, їсточки не зварить,
Ой як зварить їсти, та не схоче сісти,
А хоть сяде їсти, та не подивиться,
А хоть подивиться, постіль не постелить,
А хоть і постелить, спатоньки не ляже,
Хоть спатоньки ляже, то не обернеться,
А хоть обернеться, то не поцілує,
А хоть поцілує, то на землю плюне.

ОЙ ТИ, СТАРИЙ ДІДУ, ЧОМУ СЯ НЕ ЖЕНИШ

Е

Ой ти, старий діду, чому ся не жениш?

Приспів:

Рум тай діда, дідайда, чому ся не жениш? **

Старої не хочу, молода не піде.
Як молода піде, то їсти не зварить,
А як їсти зварить, то в миску не вліє,
А як в миску вліє, на стіль не положить,
Як на стіл положить, то лижки не подасть,
А як лижку подасть, то зо мнов не сяде,
А як зо мнов сяде, то їсти не буде,
А як буде їсти, то зо мнов не ляже,
А як зо мнов ляже, то ся не оберне,
А як ся оберне, то не поцілує,
А як поцілує, то на землю сплюне:
— А в тебе, дідище, голова-макітра,
А в тебе, дідуню, очі, як цибулі,
А в тебе, дідуню, борода цапача,

---

* Приспів «Гай ду, рудайду» повторюється з другою половиною ного рядка.

** Приспів «Рум тай діда, дідайда» повторюється з другою пол ною кожного рядка.

А в тебе, дідуню, руки медведячі,
А в тебе, дідуню, ноги — вовчі лапи,
Ой пішов дідище та й на ярмарище,
А купив дідище довгий нагаїще,
Як зачав дідище й бабу оплітати,
Як зачала баба по руках цілувати:
— Йа в тебе, дідуню, головка-маківка,
Йа в тебе, дідуню, борода золота,
Йа в тебе, дідуню, рученьки маленькі,
Ой а ти, дідуню, а сам господарський.

ПОМІШАВСЯ КОМИШ ІЗ ТРАВОЮ

Помішався комиш із травою,
Повінчався старий з молодою.
Як поїхав старий у поле орати,
Його ж молоденька у корчму гуляти.
Як приїхав старий із поля, з орання,
Його ж молоденька із корчми, з гуляння
— Що ж це ти, мила, сьогодні робила,
Що ти мені їсти не зварила?
— Була, милий, в зеленому лузі,
Болить, милий, головонька дуже.
Що ти, милий, думаєш-гадаєш,
Що ти мені ліків не шукаєш!
Пішов милий од хати до хати
Своїй милій ліків добувати.
Добув милий дубового сала,
Як помазав, що й шкура одстала.
Не вспів милий коня осідлати,
Мила вспіла снідати зготувати.
Не вспів милий на коника сісти,
Його мила кличе в хату їсти.
— Де ж ти, мила, нічку ночувала,
Десь ти, мила, всю нічку не спала,
Десь ти, мила, всю нічку не спала
Що ти мені снідать зготувала?
— Уже ж, милий, од речі до речі,
Болять, милий, мої білі плечі.
Боюсь, милий, твоєї натури:
Не притулю сорочки до шкури.

ДА ПІД ВИШНЕЮ, ПІД ЧЕРЕШНЕЮ

А

Да під вишнею, під черешнею
Стоїть старий з молодою, як з ягодою.

Да просилася, да молилася:
— Пусти ж мене, мій старенький, як до батоньки.

— Не пущу ж я тебе, бо зрадиш мене:
Хочеш мене, старенького, да покинути.

— Ой умри, умри ти, старі кості,
[З]жалься, боже, [з]жалься, боже, моєй молодості.

А не вмирает, не пропадает,
Тілько мене, молоденьку, да не забавляєт.

ОЙ ПІД ВИШНЕЮ, ПІД ЧЕРЕШНЕЮ

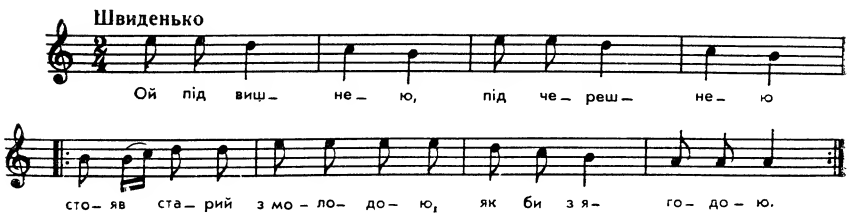

Ой під вишнею, під черешнею,
Стояв старий з молодою, як би з ягодою.

Она просилась, она молилась:
— Пусти ж мене, старий діду, на улицю піду.

— І сам не піду, тебе не пущу,
Бо ти єще молоденька, гуляти раденька.

— Хоч наважишся, хоч ти напрешся,
Як я схочу, то і піду, і гуляти буду.

— Ой не йди, любко, не йди, голубко,
За то тобі куплю хатку, при ней сіножатку.

І также ставок і близько млинок,
Понад краєм горбок і вишневий садок.

— Не хочу хатки, ні сіножатки,
Ні ставка, ні млинка, ні вишневого садка.

Чи не був би гріх і людей всіх сміх,
Так тратити вік з тобою, бувши молодою?

Ти старий труп, труп, сиди ж тут, тут,
Наварила-м тобі каші і два горшки кваші.

Ти старий дідуга, згнув-єсь ся, як дуга,
Тобі бабу було брати, не мені вік в'язати.

Згиньте, пропадьте, старії кості,
Не сушіте, не крушіте моєй молодості.

ОЙ ПІД ВИШНЕЮ, ПІД ЧЕРЕШНЕЮ

В

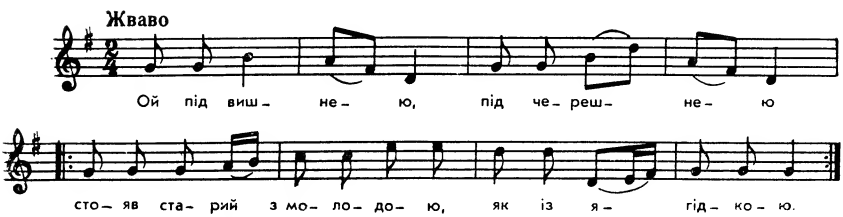

Ой під вишнею, під черешнею
Стояв старий з молодою, як із ягідкою. (2)

І просилася, і молилася:
— Пусти мене, старий діду, на вулицю погулять! (2)

— Ой і сам не піду, і тебе не пущу,
Хочеш мене, старенького, та покинуть на біду. (2)

Куплю тобі хатку і ще сіножатку,
І ставок, і млинок, і вишневенький садок. (2)

— Ой не хочу хатки, ані сіножатки,
Ні ставка, ні млинка, ні вишневого садка! (2)

Ти, старий дідуга, ізігнувся, як дуга,
А я, молоденька, гуляти раденька. (2)

Ой ізгиньте пропадіте, всі старії кості,
Не сушіте, не крушіте мої молодості! (2)

Ти в запічку «ка-хи, ка-хи», я з молодим «хі-хі, хі-хі»,
Ой ти все спиш, а я плачу, тільки літа марно трачу! (2)

ОЖЕНИВСЯ ДУРЕНЬ

Г

Оженився дурень
Та взяв глуповату,
Та не знали, що робити,
Запалили хату.
Гори, хата, швидко,
Щоб далеко видко. (2)
— Ой ти, дід, дідуга,
Ізігнувся, як дуга.
А я, молоденька,
Гуляти раденька!
— Я й сам, і сам не піду,
І тебе не пущу,
Хочеш мене, старого,
Покинути самого.
У мене є ставок,
У мене є й млинок (2)
Ще й вишневенький садок.
В ставочку купаться,
В млиночку сушиться,
А в вишневому саду
Погуляти до ладу.
— А ставок твій та
збіжить,
А млинок твій ізгорить,
А вишневенький садок
Та не вроде ягідок.

ОЙ МІЙ МИЛИЙ ВОШОПРУДЕ

А

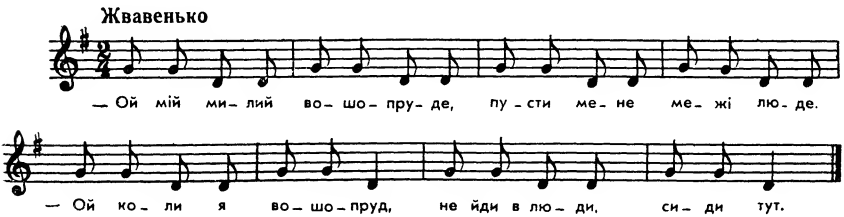

ОЙ ДІДУ-НУЖДУБАРЮ

Б

— Ой діду-нуждубарю,
Пусти мене, най гуляю.
— Коли-м дідо нуждубарь,
Сиди дома, не гуляй!

— Ой діду-верхоблюде,
Пусти мене межи люде.
— Коли-м дідо верхоблюд,
Сиди дома, блохи пудь!

— Ой діду, каже, бику,
Пусти мене на музику.
— Коли-м дідо, каже, бик,
Сиди дома без музик!

— Ой діду-воробець,
Пусти мене на танець.
— Коли-м дідо воробець,
На ти гроші на танець!

МОЛОДІЇ, ГЕЙ, МОЛОДИЦІ

А

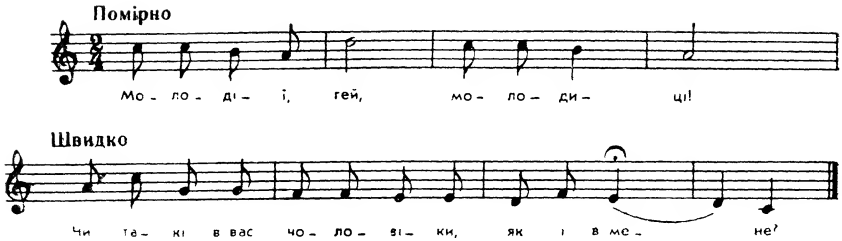

Молодії, гей, молодиці!
Чи такі в вас чоловіки, як і в мене?

Бо у мене старичище,
Не пускає на улицю на ігрище.

А я свого старенького одурила,
В полив'янім горшку борщу наварила.

Наварила, поставила,
Сама пішла на вулицю та й гуляла.

А з гуляння та додому,
Зустрічаю старенького на порогу.

— Де ж ти, мила, ночувала,
Що ти вчора звечора не бувала?

— На оборі, мій миленький, ночувала,
Я твоєї худобоньки доглядала.

Чорна вівця окотилась
І рябая корівонька отелилась.

Чорна вівця та ягничку,
А рябая корівочка та теличку.

— Ой дзінькую тобі, мила,
Що ти меї худобоньки догляділа!

МОЛОДИЦІ МОЛОДІЇ

Б

Молодиці молодії!
Чи добрі в вас чоловіки, чи лихії? (2)

Ой у мене мужичище,
Не пускає на вулицю, на гульбище. (2)

Аж я йому догодила:
На кроваті білу постіль постелила. (2)

Постелила ще й приспала,
Сама пішла на вулицю, погуляла. (2)

Ой гуляла, не барилась,
Аж вечірня зіронька закотилась. (2)

Аж вечірня зіронька закотилась,
А другая, світовая, нагодилась. (2)

— Де ж ти, мила, так барилась,
Що світовая зіронька засвітилась? (2)

— На оборі ночувала:
Я ж твою худобоньку доглядала. (2)

Чорна ярка окотилась,
А сірая телушечка отелилась. (2)

Пішов милий провіряти:
Ні теляти, ні ягняти не видати. (2)

— Чи ти, милий, оглашонний,
Чи ти вчора звечора приведьонний? (2)

Ряба сучка полювала —
І телята і ягнята похватала. (2)

ЧИ ТИ КІМИШ, СТАРИЙ ДІДУ, ЯКА БУЛА ВИМОВА

А

Чи ти кімиш, старий діду, яка була вимова,
Щоб я ішла на гуляння, а ти сидів дома.

Щоби я шла на гуляння, пити та гуляти,
А ти, старий, сидів дома дитя колисати.

Та прийду я із гуляння та гляну в колиску:
Моє дитя розповите — я діда по писку.

Та не бери, старий діду, дівчину з квітками,
Бо будеш ти вечеряти в запічку з кицьками.

Бо будеш ти вечеряти капустяний розсіл,
Та гірко меш згадувати за свій давній дозір.

А ЩО ТОТО ЗА ЧОЛОВІК, ЩО СЯ ЖОНИ БОЇТЬ

А

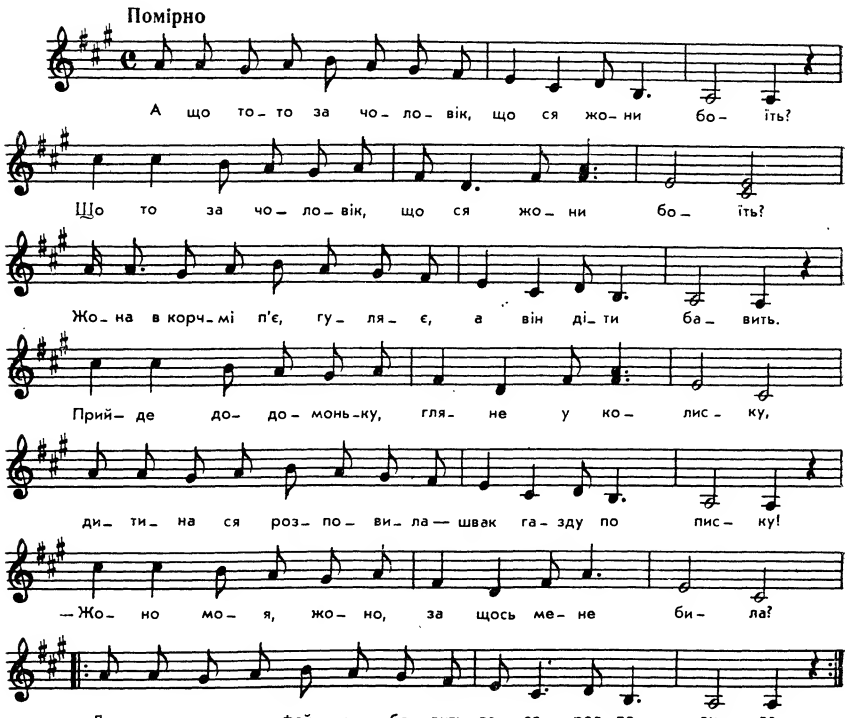

А ЩО ТОТО ЗА ЧОЛОВІК, ЩО СЯ ЖОНИ БОЇТЬ

Б

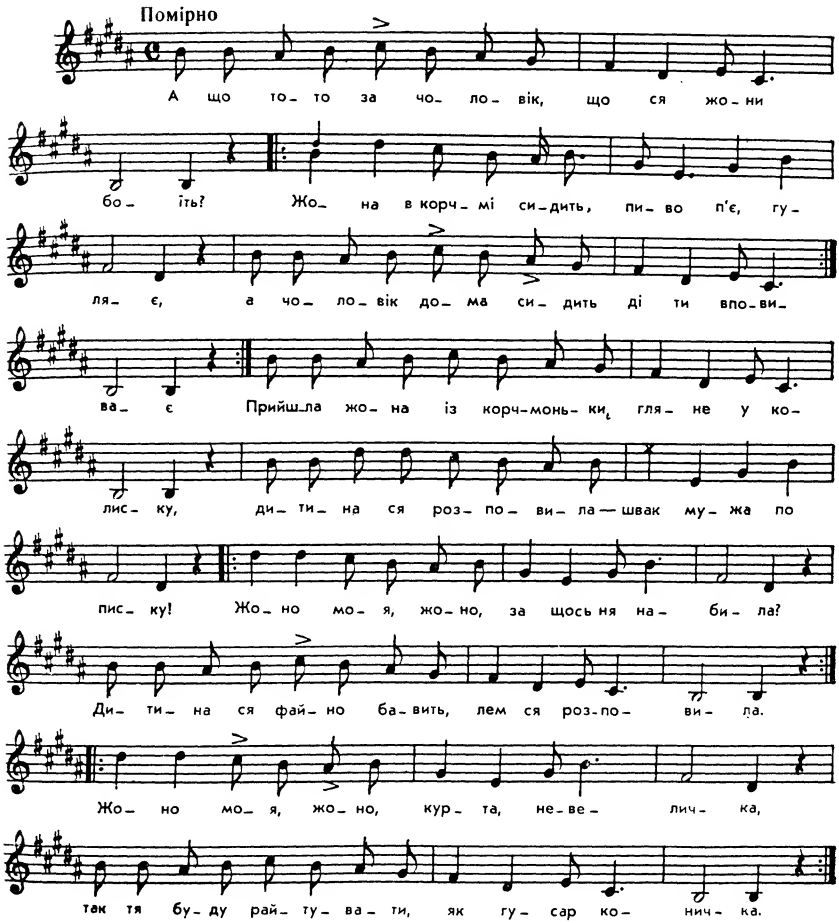

А що тото за чоловік, що ся жони боїть?
Жона в корчмі сидить, пиво п'є, гуляє, } 2
А чоловік дома сидить, діти вповиває.
Прийшла жона із корчмоньки, глипне у колиску:
Дитина ся розповила — швак мужа по писку!
Жоно моя, жоно, за що-сь ня набила? } 2
Дитина ся файно бавить, лем ся розповила.
Жоно моя, жоно, курта, невеличка, } 2
Так тя буду райтувати, як гусар коничка.

ОЙ ТИ ГРИБ, Я ЯГОДА

А

Ой ти гриб, я ягода,
Ой ти старий, я молода.
Научила-м ся пити,
Не хочу робити,
Взявши мужа за чуприну,
Ісхотіла бити:
— Лежи, мужу, тута,
Закіль знайду прута.
Закіль знайшла прута,
Пересердилася,
А на свого миленького
Змилосердилася.

ОЙ ПІДУ Я ДО МЛИНА

Б

Ой піду я до млина,
А ти, милий, будь дома,
Паси кури на тоці,
Най сі каня не дрочить.
Сказила сі каня,
Прилетіла зраня,
І як впала на кура,
Та й злапала каплуна.
Як прийшла я од млина,
«Тю-тю-тю» — та й нема.
Я милого з гури:
— Як ти пасеш кури?
На милого-м сварила:
— Як ти пасеш каплуна
Я милого за чуприну
Та й кинула у перину:
— Лежи, милий, тутка,
Зак я знайду прутка.
Зак я прутка знайшла,
Пересердилася,
А як влягла під перину,
Перепросилася.

ЯК ІШЛА Я ДО МЛИНА

В

Як ішла я до млина,
То милому казала,
Щоб він курам їсти дав
Та ще й яйця позбирав.
Як прийшла я із млина,
«Тю-тю-тю» — курей нема,
Я милого за чуприну
Та й кинула під перину,
Сама пішла на подвір'я
По велику лозину.
Як лозину знайшла,
Пересердилася,
Сама лягла під перину –
Вмилосердилася.

А ТАМ ЗА ГОРОНЬКОМ КАНЯ ВОДУ ПИЄ

Г

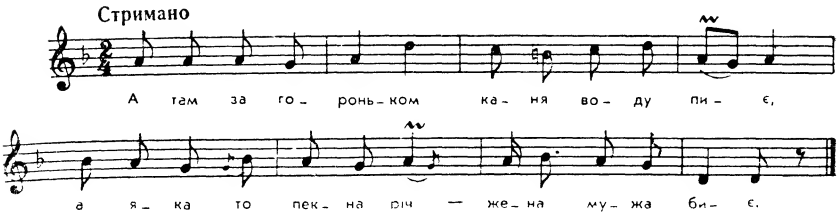

А там за гороньком каня воду пиє,
А яка то пекна річ — жена мужа биє.

Жена пішла до млина, а муж остав дома,
Оганяй же какше, най їх каня не плаще.

Жена пришла додому, не гварит нич никому,
Лем го взяла за власи: «Яко ганяш какаше?!»

А я з велькой біди пішов до сусіди:
— Ой сусідо, сусідонько, злу я жену маю.

Сто златих мі пропила, кийом ся мя набила,
Плакати мі не дала, скакати мі казала.

ДІДУ МІЙ, СВІТЕ МІЙ

А

Діду мій, світе мій,
Шовковая борода, золотії уста!
Цілувала, милувала, не знала, де діти,
Да запрягла в борону, стала волочити.
Ой випрягла з борони да вкинула в ярмо:
— Соб, соб, старий діду, не їж хліба дармо!
Муки мені намели, пшона мені натовчи,
Дров мені нарубай, горілочки розідбай,
Сядь собі на покуті да й ніженьки підібгай.
А я ж буду частувать да по повній випивать,
А ти, старий дідуга, хіба тільки куштувать!

Я Ж НА ТЕБЕ, МІЙ МИЛЕНЬКИЙ

Б

Я ж на тебе, мій миленький,
Гомоніла й гомоню,
Та я ж тобі, мій миленький,
Та й робити не велю:

Діжу мені заміси,
Води мені принеси,
Дров мені нарубай,
Сядь та й ніженьки зібгай.

А я буду гостей звати
Буду частувати,
А тебе ж, мій миленький,
Все буду минати,

Щоб нас люди не судили,
П'яницями не робили.

ЧОЛОВІЧЕНЬКУ-ХЛІБОРОБОНЬКУ

В

Чоловіченьку-хліборобоньку,
Я тебе поцілую в бородоньку.
Ти ж мукички намели

І крупець надери,
Й кабанчика заколи,

І дрівець нарубай,
Й горілочки розідбадай,
Сядь собі на припічку
І ніженьки підібгай.

А я буду пити, з кумами гуляти,
А я тебе буду чаркою минати,
А щоб ти не впився,
З припічка не вбився.

ТА БУЛА В МЕНЕ ЖІНКА, ТА БУЛА В МЕНЕ ЛЮБКА

А

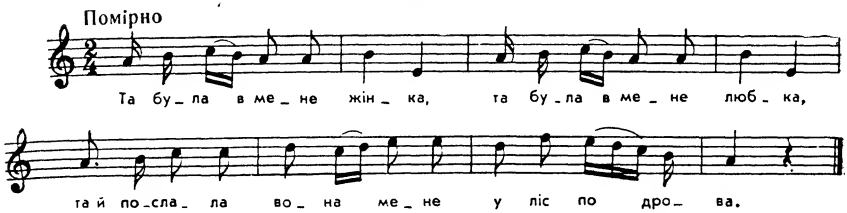

Та була в мене жінка, та була в мене любка,
Та й послала вона мене у ліс по дрова.

Та дала ж мені сокиру, та дала ж мені тупую,
Щоб я утомився, в лісі забарився.

Мене рік погодив, чорт сокиру ухопив,
І я не втомився, в лісі не барився.

Ой була ж в мене жінка, ой була ж в мене любка,
Та послала вона мене та в поле орати.

Ой дала ж мені шкапу, ой дала ж мені погану,
Щоб я утомився, в полі забарився.

Мене рік погодив, злодій шкапу ухопив,
І я не втомився, в полі не барився.

Та була ж в мене жінка, та була ж в мене любка,
Та й послала вона мене та у млин молоти.

Та дала ж мені хліба, та дала ж мені черствого,
Щоб я утомився, хлібом подавився.

Мене рік погодив, цуцик хліб ухопив,
А я не подавився і не забарився!

ОЙ МАВ ЖЕ Я ЖІНОЧКУ

Б

Ой мав же я жіночку,
Ой мав же я любочку,
Та послала мене в ліс,
Щоби я їй дров приніс.

Та дала мені сокиру,
Та дала мені тупую,
Щоби я втомився,
В лісі залишився.

Мені господь погодив:
Я сокиру загубив,
Та й я не втомився,
В лісі не лишився.

Ой мав же я жіночку,
Ой мав же я любочку,
Та послала мене в ліс,
Щоби я їй дров приніс.

Та дала мні коника,
Та дала мні сліпого,
Щоби-м зачепився,
В лісі залишився.

Мені господь погодив:
Вовчик коня ухопив,
Я не зачепився,
В лісі не лишився.

Ой мав же я жіночку,
Ой мав же я любочку,
Та послала мене в ліс,
Щоби я їй дров приніс,

Та дала мні хлібця,
Та дала мні черствого,
Щоби-м удавився,
В лісі залишився.

Мені господь погодив;
Дощик хлібець розмочи
Я не удавився,
В лісі не лишився.

ОЙ БУЛА В МЕНЕ ЖІНКА

В

Ой була в мене жінка,
Да була в мене любка,
Та й послала вона мене
У ліс по дрова.

Та дала мені сокиру,
Та дала мені тупую,
Щоб я утомився,
В лісі забарився.

Бог мене погодив:
Я сокиру поломив,
Я не утомився,
В лісі не барився.

Та дала мені кобилу,
Та дала мені сліпую,
Щоб я заблудився,
В лісі забарився.

Бог мене погодив:
Вовк кобилу задавив,
Я не заблудився,
В лісі не барився.

Та дала мені хліба,
Та дала мені сухого,
Щоб я подавився,
В лісі забарився.

Бог мене погодив:
Хліб собака ухопив,
Я не подавився,
В лісі не барився.

— Ой ти, жінко моя,
Ой ти, любко моя,
Дай же мені вечеряти,
Коли ласка твоя.

— Стоїть миска під лавс
Із доброю поправою:
Що собаці-брехачу,
То і тобі, орачу.

ТА БУЛА В МЕНЕ ЖІНКА

Г

Та була в мене жінка,
Та була в мене любка,
Та послала мене в ліс, } 2
Щоб я їй дров приніс. }

Та дала мені сокиру,
Та дала мені тупую,
Щоб я забарився, } 2
В лісі заблудився. }

Але я не горював,
Бо сокиру поламав,
Таки не барився, } 2
Додому прибився. }

Та добрий вечір, жінко,
Та добрий вечір, любко,
Таки буду вечеряти } 2
З тобою, голубко. }

Та була в мене жінка,
Та була в мене любка
Та й послала мене в ліс, } 2
Щоб я їй дров приніс. }

Та дала мені кобилу,
Та дала мені сліпую,
Щоб я забарився, } 2
В лісі заблудився. }

Але я не горював,
Бо кобилу вовк украв,
Таки не барився, } 2
Додому прибився. }

Та добрий вечір, жінко,
Та добрий вечір, любко,
Таки буду вечеряти } 2
З тобою, голубко. }
Їй-їй!

ТА БУЛА В МЕНЕ ЖІНКА

Д

Та була в мене жінка,
Та була в мене любка,
Та послала мене
В ліс по дрова.
Та дала мені сокиру,
Та дала мені тупую,
Щоб я затомився,
В лісі забарився.
А я дрова рубать став
Та й сокиру поламав,
Я й не затомився,
Я й не забарився!
Та була в мене жінка,
Та була в мене любка,
Та послала в поле жати
Сивая голубка:
— Іди, іди в поле жати,
Бо ти бач, що я хорую,
То мушу лежати.
Та дала мені хліба,
Та дала мені черствого,
Щоб я задавився,
В полі забарився.
А я жати як начав,
А собака хліб украв,
Я й не задавився,
Я й не забарився.
Як додому я прийшов,
Сів на призьбі під вікном,
Щось у хаті гомонить:
Жінка з кумом говорить.
Взяв я в руки мотузки,
Що ходив в ліс по в'язки,
Як у хату ввійшов,
Жінку за столом знайшов.
Вона на стіл схилилася,
Голова болить — журилася.
Я її легенько взяв,
До стовпчика прив'язав,
До стовпчика прив'язав,
Сам шукати їсти став.
Найшов курку в ринці,
В макітерці блинці,
Під покуттям пляшка стоїть.
Я за пляшкою нагнувся,
А під столом кум зігнувся.
— Чого, куме, тут сидиш,
Чого на жнива не йдеш?
А кум каже: «Не погуби»,
А кум каже: «Що хоч роби,
Щоб сусіди не дізнали
Й до жінки не доказали».
— А я ж тебе, куме,
проведу,
Не дам тебе, куме, у
біду.
А я кума проводжав,
Макогонів із п'ять дав.
Надворі узяв притику,
Набив жінці спину й пику.
Так я її похорував,
[Так я її полікував],
Що вже вранці встала
Й більш не слабувала,
Й більш не слабувала,
В поле мандрувала.

ОЙ БІДА, БІДА ШЕВЦЯ ПОБИЛА

А

Ой біда, біда шевця побила,
Жінка його не злюбила.
Казала вона му черевики шити
З комарової шкірки.
А він ї казав дратовці прясти
З тоненької павутинки.
Вона му казала рибку ловити
Без човна, без весельця.
А він ї казав рибку варити,
Щоб жива була.
А вна му казала ту рибку їсти,
Що жива була.
А він ї казав ліжко стелити
На тихім Дунаю.
А вона му каже спатоньки іти
По єдвабнім шнурочку.
Шнурок ся урвав,
Чорт шевця пірвав.

ПОБИЛА ШЕВЦЯ ЛИХА ГОДИНА

Б

Побила шевця лиха година,
Шевчиха не злюбила.
Заставляє шевця черевички шить
Із комарової шкури
Шевчисі для натури.
Заставляє швець дратовку прясти
З тонкої павутини
До білої щетини.
Дратовка рветься, швець сміється,
А шевчиха сердиться.
Заставляє шевчиха рибоньку ловить
Без човна, без невода.
Заставляє швець рибоньку варить
Без огню, без полум'я.

Та щоб варила і говорила,
Щоб риба жива була!
Заставляє шевця білу постіль
На тихім Дунаєчку,
На кленовім листочку.
Листочок пурнув,
А швець утонув,
Шевчиха зосталася —
Горенька набралася.

МЕНІ МАТИ НАКАЗАЛА

А

Мені мати наказала,
Щоби-м мужа шанувала.

А я єго шанувала,
До отави припинала:

— Ой їж, мужу, траву тую,
Заким борщу не зготую.

Заким борщу зготувала,
Сім раз ляшка цілувала.

Як я сіно громадила,
Ляшка-м собі принадила.

І ще буду громадити,
Щоб другого принадити.

І в копиці поскладаю,
На третього поморгаю.

Ляшок любий, ляшок милий,
Піду з ляшком до могили.

— Бувай, мужу, здоровенький
І для другої миленький!

ДАЛА МЕНЕ МОЯ МАМКА ЗА ДІДА СТАРОГО

Б

Дала мене моя мамка за діда старого
Та й казала шанувати так, як молодого.

Вже я єго, моя мамко, шанувати мушу,
Ой господи милосердний, озьми з нього душу.

Ой знаю я, молоденька, що йому варити,
Трохи терби в черепочку та й не посолити.

Ой знаю я, молоденька, що дідові треба:
Один камінь під голову, а другий під ребра.

Ой знаю я, молоденька, йому догоджати,
Запалити добре в печі та й каглу заткати.

ВИДАВАЛА МЕНЕ МАТИ ЗА ДІДА СТАРОГО

В

Видавала мене мати за діда старого
Та казала шанувати так, як молодого.

Та я єго, моя мамко, шаную, шаную,
До лавиці присилила, кропивов годую.

До лавиці присилила, щоб він не урвався,
А під ноги грані кладу, аби зогрівався.

А під ноги грані кладу, щоби він зогрівся,
А у личко витинаю, щоби червонівся.

Та не знаю, моя мамко, що му постелити,
Два камені узголови, третім навалити.

Та не знаю, моя мамко, як з ним лічи спати,
Бербенишу прикотити, сама йти гуляти.

Та не знаю, моя мамко, що му ізварити
Капусточки з червочками, попелом підбити.

Та, господи милосердний, озьми з діда душу,
Та понеси у гаєчок, та завіш на грушу.

Буде вітер повівати, душев телепати,
Буде старий пам'ятати, як молоду брати.

ГОЙ ПІШЛА Я В ЛІС ТА Й ПО ПЕЧЕРИЦІ

Г

Гой пішла я в ліс та й по печериці.

Приспів:

Вайльо, вайльо, та й по печериці *.

Печериці не знайшла, трайсту загубила,
Буде мамка бити, дуже добре знаю.
Дала мене, моя мамко, за діда старого
Та й казала шанувати так, як молодого.
А я діда шанувала, шанувати мушу,
Господи мій милосердний, возьми з діда душу
Та й понеси, потелепай на колючу грушу.
Буде вітер повівати, грушов колихати,
Буде старий пам'ятати, як молоду брати.
Коби-с знала, моя мамко, що дідові треба,—
Два камені через плечі, а третій під ребра.

ОЙ ЗІЙДУ Я, ЗІЙДУ НА ГОРУ КРУТУЮ

Д

Ой зійду я, зійду на гору крутую:
Чи не їде, чи не йде, чи не перечую.

Ось їде, ось їде, ступає дрібненько,
Чом не парень чорнобривий, дивітеся, ненько.

Ненька віри не йняла, за нелюба віддала,
Та ще мені приказала, щоб нелюба шанувала.

А я його шаную, як собаку рудую:
До прикорня припинала, сім день їсти не давала.

Од прикорня до стола, а він зуби вискаля.
— Скаль, скаль, сучий сину, поки знайду хворостину.

Хворостину знайшла та й одсердилася,
Та на свого дурака змилосердилася.

---

* Приспів «Вайльо, вайльо» повторюється з другою половиною кожного

НА ПОТОЧКУ-М ПРАЛА

Е

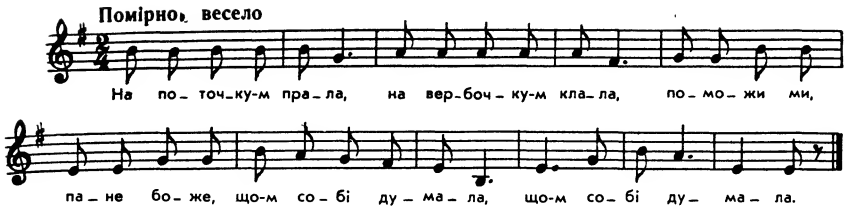

На поточку-м прала,
На вербочку-м клала,
Поможи ми, пане боже,
Що-м собі думала. (2)

Я собі думала
Хлопця молодого,
А мене віддали
За діда старого. (2)

Як ня віддавали,
Та так ми казали:
— Аби-сь, моя доню,
Діда честовала. (2)

Я діда честую,
Честовати мушу.
— Поможи ми, пане боже,
Візьми з діда душу. (2)

Візьми з діда душу
Та й повісь на грушу,
Аби старим знати,
Як молоду брати. (2)

ОДДАВАЛИ МОЛОДУ

Оддавали молоду
За сєдую бороду.

Приспів:

Ой калина, ой малина,
За сєдую бороду! *

А сєдая борода
Не пускає нікуда.

Як пойду я за водой,
Возьму старого з собой.

Возьму старого з собой,
Кину в кручу головой:

Оставайся, чорт сєдой,
За мной гониться другой.

Приспів:

Ой калина, ой малина,
Літ сімнадцять молодой!

---

* Приспів «Ой калина, ой малина» повторюється з кожним парним рядком аж до наступного приспіву.

НАРВУ ХМЕЛЮ В'ЯЛОГО

Нарву хмелю в'ялого,
Напою мужа старого,
Положу спать на погребі,
Накрию соломкою,
Соломкою гречаною.
Запалю вогнем-полум'ям,
Сама піду по двору
Та й крикну я голосно:
— Ой боже мій, боже мій,
Мого мужа гром побив,
Мене бог помилував:
На долівку звалилася,
Соломкою накрилася.

ОЙ ДЕСЬ ДА Й НЕМА, ДА ПОЇХАВ ДО МЛИНА

А

Ой десь да й нема, да поїхав до млина,
Моя бідна головонька — сама спати лягла.

Ой десь да й нема, да поїхав за Десну,
Коли б чорт ухопив, погуляла б весну.

Ой десь да й нема, да поїхав до млина,
Коли б його удушило, молебень би найняла.

Ой десь да й нема, да поїхав за річку,
Коли б чорт ухопив, поставила б свічку.

ОЙ БУВ ТА Й НЕМА, ПОЇХАВ НА РІЧКУ

Б

Ой був та й нема, поїхав на річку,
Коли б його чорти взяли, поставила б свічку.

Ой він знав, нащо брав, я ж йому не рівня,
Бо він швець, вражий мнець, а я бондарівна.

Який біс чоловік, така ж його жінка,
Намочила штани в річці та ще з понеділка.

Коли б не пив, мене не бив, то може б кохала,
Тогді б йому щонеділі в головоньці ськала.

ВИДНО ХАТУ, ВИДНО ХАТУ, ВИДНО Й ГРУШУ

В

Видно хату, видно хату, видно й грушу,
Десь мого жениха чорти взяли душу.

Видно хату, видно хату, видно й сіни,
Десь мого жениха чорти насіли.

Ой був да нема, да поїхав до млина,
Бідна моя головонька — сама спати лягла.

Ой був да нема, да поїхав на річку,
Коли б його чорти взяли, одмірила б свічку.

Ой був да нема, да поїхав у ліс,
А я дома прошу бога, щоб узяв його біс.

КОЛИХАЛА МЕНЕ МАТИ ТА Й КАЗАЛА: ЛЮ-ЛЮ

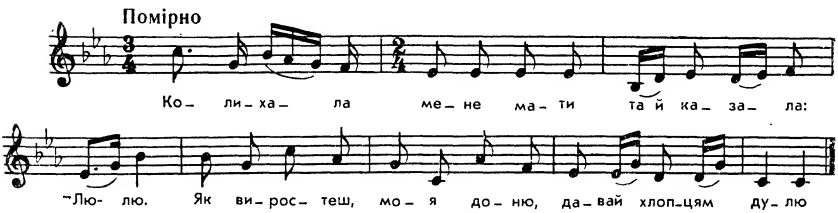

Колихала мене мати та й казала: лю-лю,
Як виростеш, моя доню, давай хлопцям дулю.

Не ти ж мене колихав, не ти ж мене нянчив,
Бодай же ти не діждав, щоб ти мене навчив.

А мій милий умер, умер, а в комору дуду запер,
А я пішла муку брати та й начала в дуду грати.

Як пішла я муку брати та й начала в дуду грати,
Пішла же я по коморі і вприсядки, і в долоні.

Ой дуда моя, дуда, пішла заміж не туда:
Пішла і я по коморі і вприсядки, і в долоні.

ОЙ МІСЯЦЮ-МІСЯЧЕНЬКУ

А

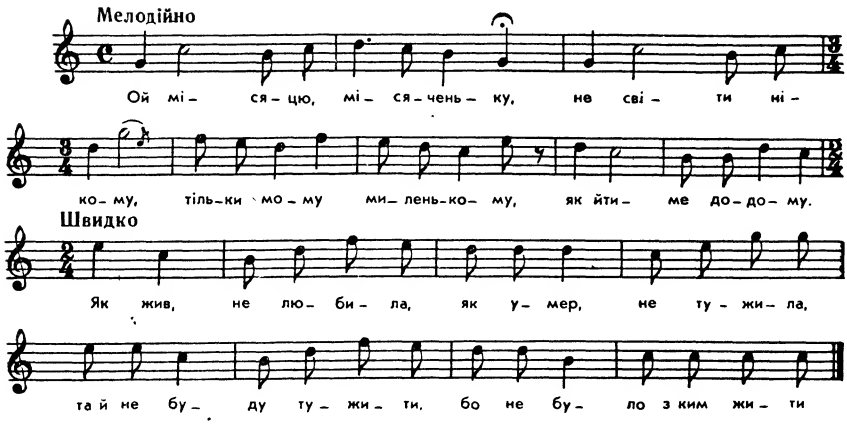

ОЙ БУВ, ТА НЕМА

Б

Ой був, та нема
Миленького сокола,
Та полинув за ліс.
— Боже, його пришли!
Ой як жив був, — не любила,
Як умер — не тужила;
Хіба тоді затужу,
Як на лаві положу.
Як на лавці лежав,
Тоді було трошки жаль,
Як із лавки зняли,
Більше жалю завдали.
До дзвонаря несуть — то плачу,
А від дзвонаря несуть — то скачу.

— Оту лежи в ямі,
За що лаяв моїй мамі!
Гарбузом споминала,
Що хороше життя мала;
Редькою накадила,
Що вірненько любила.
Через тую яму
На другого гляну:
І кивну, і моргну,
До серденька пригорну.

БОДАЙ БИЛА-М НЕ РОСЛА, ЗА КОГО Я ПІШЛА

В

Бодай била-м не росла, за кого я пішла,
Ні сякий, ні такий, до роботи не швидкий.

Такий гіркий, як полин, що не можна жити з ним!
Поки жив — не любила, як умер — не тужила.

І не буду тужити, бо не било з ким жити!
Як на лаві лежав, іще било трохи жаль.

Як узяли тіло з хати, можна било погуляти,
Поховали під дзвіницев, приложили маглівницев.

Лежи тепер, трупе, в ямі, не раз ти кляв моїй мамі.
Лежи, лежи, бодай не встав, чей би ми-сь ліпше дістав!

ЖИВ БУВ — НЕ ЛЮБИЛА

Г

Жив був — не любила,
І вмер — не тужила,
І на лавці лежить — } 2
І не буду тужить. }
Як у яму опустила,
І слізоньки не вронила,
Засипала, закопала
Ще й ногами притоптала,
Ще й ногами притоптала,
Отакечки приказала:
— По могилі туп-туп,
Лежи, старий, тут-тут,
А я, молоденька,
Гуляти раденька!
Цибулею подзвонила,
А тютюном покадила,
А часником поминала,
Бо гіркую долю мала,
Ще й музику найняла,
І бесіду провела:
— Отак тобі, стерво, спати,
Коли не вмів шанувати!

ЩО ТОЙ БАТЬКО ЗРОБИВ

Д

Що той батько зробив,
Що він мене оженив?
За такого мене дав,
Щастя мені не вгадав.
Що за мати була,
Що за такого дала?
Лучче ж мені не зрости,
Як за такого йти.
І високий, і худий,
Ні з ким вийти до людий,
І стидкий, і бридкий,
До роботи не швидкий.
Як жив — не любила,
Як вмер — не тужила
І не буду тужити,
Бо не було з ким жити.
Як на лавці лежав,
То ще жалю завдав,
Як із лавки взяли,
То всі жалі забрали.
Як до гробу йшла,
То поплакувала,
Як від гробу йшла,
То підскакувала.
Надибала я музики:
— Ой заграйте мені,—
Поховала чоловіка,
Тепер ліпше мені.

ОЙ НЕНЬКО МОЯ

Е

Ой ненько моя,
Чоловік умира,
Я рада та рада,
Та радесенька,
Та й скоки,
Та й убоки,
Та й навприсядки,
Та за гребінь,
Та за днище,
Та й на досвітки!
І вмер — не
тужила
І на лаві лежить —
Я не буду тужить,
І до ями несуть —
Мене танці беруть.

ГЕЙ, ЖИВ — НЕ ЛЮБИЛА

Є

Гей, жив — не любила,
Як умер — не тужила,
Та чого мала тужити,
Як не було з ким жити.
Як на лаві лежав,
Десь ми трохи було жаль,
Як узяли у яму,
Я за іншими гляну.
Слава тобі, христе-царю,
Що мій муж вже на цвинтарі
І на службу божу дала,
І ногами притоптала.

ЧОЛОВІЧЕ МИКОЛАЮ

Ж

Чоловіче Миколаю!
Де ж я тебе поховаю?
Поховаю край долини,
Щоб по тобі вовки вили,
Поховаю край Дунаю,
Сама ж піду погуляю!
Жив був — не любила,
І умер — не тужила,
Хіба ж тоді затужу,
Як на лаві положу,
Хіба ж тоді заплачу,
Як у ямі побачу!
Тютюном поминала,
Бо гіркеє життя мала,
Горілкою запивала
І од горя танцювала,
Бо печаль була така,
Що тряхнула гопака!

І ЖИВ — НЕ ЛЮБИЛА

З

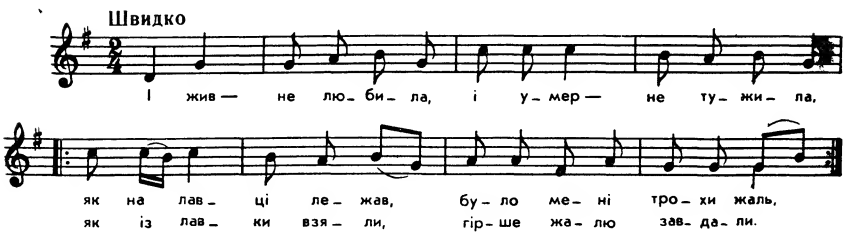

І жив — не любила,
І умер — не тужила,
Як на лавці лежав,
Було мені трохи жаль,
Як із лавки взяли,
Гірше жалю завдали!
Як до гробу йшла,
То й пританцьову-
вала,
Як од гробу йшла,
То й вискакувала:
І милого поховала,
І ногою потоптала.
І ніжкою туп-туп —
Сиди мені тут-тут!
Сиди мені в ямі,
Нехай моїй мамі!
Тепер же я рада,
Що зійшлася громада.
Ще й музики найму,
Щоб заграли по йому!
Редькою покадила,
А морквою подзвонила,
Гарбузою поминала,
Я ж з ним таке життя
мала!

ЖИВ — НЕ ЛЮБИЛА

И

Жив — не любила,
Вмер — не тужила
І не буду тужити,
Бо не було з ким жити.
Умер Давидко,
Поховали, поки видко,
Як на лаві лежав,
Тоді було трохи жаль.

Як до гробу волокли,
Тоді сльози потекли.
Як Давидка поховала,
Ще й ніжкою притоптала:
— Там сиди, нелюб, в ямці
Та не клени моїй мамці,
Моя мамка господиня,
За тобою не ходила.

ОЙ УМЕР МІЙ ДАНИЛКО

І

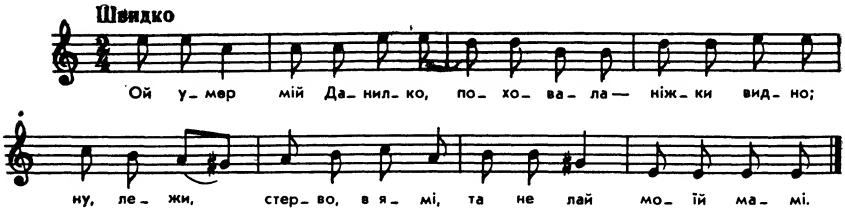

Ой умер мій Данилко,
Поховала — ніжки видко:

— Ну, лежи, стерво, в ямі,
Та не лай моїй мамі.

ОЙ УМЕР САВРАДИМ

Ї

Ой умер Саврадим
Та на лавці лежить,
Його жінка сказилася —
По горілку біжить.
Ходила, блукала,
Мазниці шукала.
— Ой устань, Саврадиме,
Кобила й устала.

Остається хатка
Ще й цибулі грядка,
І ставок, і млинок,
І вишневий садок.
Що в ставочку покупатися,
А в млиночку поігратися,
А в вишневім садку
Полежати в холодку.

ОЙ УМЕР САВРАДИМ

Й

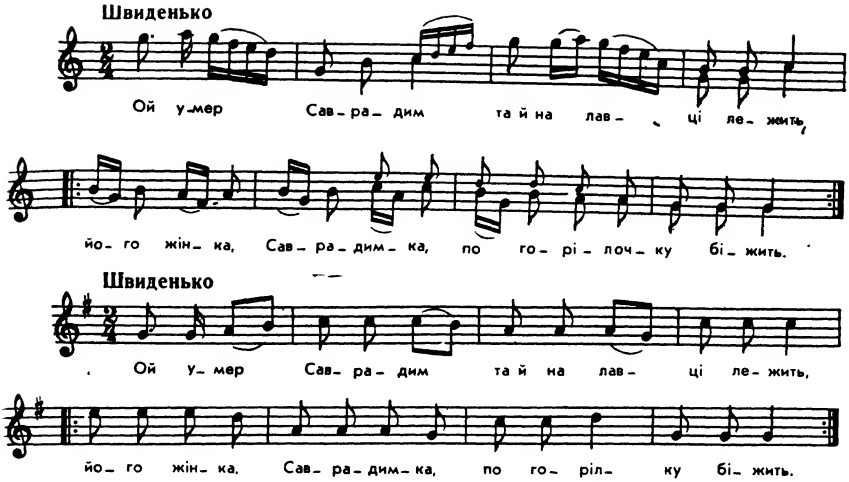

Ой умер Саврадим
Та й на лавці лежить,
Його жінка, Саврадимка,
По горілку біжить. } 2

І горілку несе,
І музиків веде:
— Тепер же я, Саврадиме,
Не боюся тебе! } 2

ВЖЕ ТРИ ДНІ Й ТРИ НЕДІЛІ

Вже три дні й три неділі,
Як мого мужа комарі з'їли.
А ще кажуть люди, що я не журюся,
Ой а я журюся, піду утоплюся,
Утоплюся нині, нині
В червонім вині, вині.
Ах, горе, горе, зажурила-м ся,
Скрипками, дудками надсадила-м ся.
Та й ще кажуть люди, що я не журюся,

Ой а я журюся, піду удушуся,
Удушуся нині, нині
В пуховій перині.
Ах, горе, горе, зажурила-м ся,
Скрипками, дудками надсадила-м ся.
Та й ще кажуть люди, що я не журилася,
Ой а я журюся, піду заріжуся,
Заріжу я нині, нині
Каплуна по шиї.
Ах, горе, горе, зажурила-м ся,
Скрипками, дудками надсадила-м ся.
Та й ще кажуть люди, що я не журюся,
Ой а я журюся, піду завішуся,
Завішуся нині, нині
Ой хлопцям на шиї.

КАЖУТЬ МЕНІ ЖЕНИТИСЯ, СВІТЕ МІЙ БІДНЕНЬКИЙ

Кажуть мені женитися, світе мій бідненький!
Як ляжу з нею спати, такий молоденький?

Кажуть мені женитися, стару бабу брати,
Волю взяти гвер на плечі та й машерувати.

Машерую, машерую, стану, відпочину,
А як стану на кватиру — там маю дівчину.

А Я ЛЮБЛЮ ТУЮ БАБУ, ЩО МАЄ ДОЛЯРИ

А я люблю тую бабу, що має доляри,
Я доляри в шаровари, а бабу на мари!

А я люблю тую бабу, що має ще й гроші,
А я гроші до кишені, а бабу на ноші!

А я люблю тую бабу, що має пінєндзи,
Я пінєндзи перебендзе, а бабу напендзе!

А я люблю тую бабу, що має маєтки,
Я маєтки до калитки, а бабов до плитки!

КАЧКИ ГРЕЧКУ СШОЛОПАЛИ

А

Качки гречку сшолопали...
— Що ж я, бідний, буду мав?
А всім хлопцям по дівчині,
Мені дядько бабу впхав.

Я на бабі не утрачу,
Продам бабу, куплю клячу;
Кляча здохне, шкуру злуплю,
А за шкуру панну куплю.

ЧОЛОВІЧЕ-ВАРІАТЕ

Б

Чоловіче-варіате!

Приспів:

Ну да я, ну да я!
Нащо жінку продавати?
— Видить господь-бог із неба —
На податок грошей треба.
Що ся лише від податку,
Куплю собі стару бабку,
А на бабці ніц не втрачу,
Продам бабку, куплю клячу,
Кляча здохне — шкіра буде,
А за шкіру — панна буде,
Панна буде коло мене,
Як та сучка на ремені.

КУДИ ЇДЕШ, МУЖИЧАНЕ

В

- Куди їдеш, мужичане?
- На ярмарок до міщанів.
- А що везеш торгувати?
- Везу жінку продавати.

Я на бабі ніц не втрачу —
Продам бабу — куплю клячу.
Кляча здохне, шкуру злуплю,
А за шкуру дівку куплю.

ОЙ ЯК МАВ Я ДВАДЦЯТЬ ЛІТ

Ой як мав я двадцять літ,
Зав'язали мені світ.
Взяв я собі вдовицю —
Стару бабу Марисю.

Стара баба Марися
Ніц не робить — свариться:
— Неси води, неси дров,
Бо я хора, ти — здоров!

Ой коби ми до тепла,
Бо вже стара допекла,
Всучу я їй мотузок
Та й поведу на торжок.

— Купіть, купіть — дуже красна
Нема зубів, одні ясна!
Купці ходять оглядають,
Бо вже бабу добре знають.

Баба каже: «Хочу пити!»
Купив я їй оковити.
Як ся баба напила,
То й ногами протягла.

— Слава ж тобі, Йсусе Христе,
Не буде ня баба гризти,
Слава ж тобі, святий царю,
Що вже баба на цвинтарю.

А я бабу поховав,
Ще й ногами притоптав:
— Лежи, лежи, бабусю,
Я вже маю Ганусю!

ЛЕГКОВАЖНІ ЖІНКИ І ЧОЛОВІКИ

ОЙ КИВАЛА МОЛОДИЧКА ПАЛЬЧИКОМ НА МЕНЕ

А

Рухливо

Ой ки-ва-ла мо-ло-ди-ця паль-чи-ком до ме-не:—

Прий-ди, прий-ди, лад-ний хлоп-че, зве-чо-ра до ме-не! Тра дрі

трам та рі дра, тра дрі, тра дрі трам та д

ЕЙ МОРГАЛА МОЛОДИЧКА ПАЛЬЧИКОМ НА МЕНЕ

Б

Рухливо

Ей мор-га-ла мо-ло-дич-ка паль-чи-ком на ме-не:

— Прий-ди, прий-ди, го-жий хлоп-че, зве-чо-ра до ме-не!

Та дрі та ой да на та дрі, та дрі драм та дра.

ОЙ КИВАЛА МОЛОДИЧКА ПАЛЬЧИКОМ ДО МЕНЕ

В

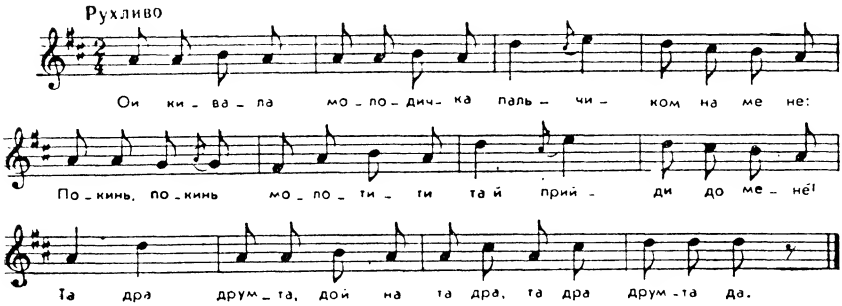

ЧОРНЯВАЯ МОЛОДИЦЯ КИВАЛА НА МЕНЕ

Г

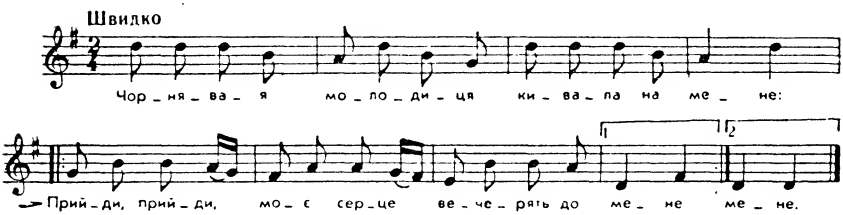

Чорнявая молодиця кивала на мене:
— Прийди, прийди, моє серце, вечерять до мене.

Чи ж я тобі не казала, чи не говорила:
— Прийди, серце, вечеряти, я рибку варила.

А як рибку ту варила, сім раз куштувала,
Та все тебе, серце моє, вечеряти ждала.

Ти не прийшов увечері, а прийшов уранці,
Ото ж тобі, вражий сину, кісточки на лавці.

Коли хочеш — гризи кістку, а рибки не буде;
Я ж хотіла так зробити, щоб не знали люде.

МОЛОДИЦЕ МОЛОДАЯ, МАЄШ ЧОЛОВІКА

Д

— Молодице молодая, маєш чоловіка,
Кажеш мені приходити, збавиш мені віка.

— Ой не бійся, гультяєнку, мого чоловіка,
Доки в саду барвіночку, доти в нього віка.

Ой кивала молодиця пальчиком до мене:
— Покинь, покинь ціп на току та ходи до мене.

Покинь, покинь ціп на току, а шапку на стозі,
Та поверни ти до мене, коли по дорозі.

ПРИЙДИ, ПРИЙДИ УВЕЧЕРІ, Я РИБКУ ВАРИЛА

Е

— Прийди, прийди увечері, я рибку варила.
Не прийшов же увечері, а прийшов уранці.
— Підбирай же, скурвий сину, кісточки на лавці.
А вже ж мені докучило миленького ждучи...
Ой з-за гори та з-за кручі риплять вози йдучи,
Риплять вози та бряжчать ярма, воли ремигають,
Попереду козаченько в сопілочку грає.
А сопілочка з барвіночка, горіхове денце —
Прийди, прийди, козаченько, потіш моє серце!

ВІН ДО ПЕЧІ Й Я ДО ПЕЧІ

Він до печі й я до печі,
А він мене хап за плечі.

Приспів:

Говорила, говорила я.
Я до хати, він до хати,
А він мене хап за п'яти.

Я до лавки, він до лавки,
А він мене хап за халявки.

Він до сіна й я до сіна,
Він насмикав, а я й сіла.

ПОМАЧАВ НЯ, ПОМАЧАВ

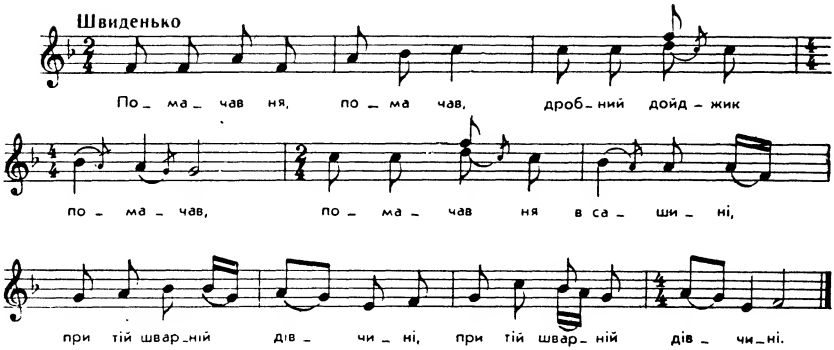

Помачав ня, помачав,
Дробний дойджик помачав,
Помачав ня в сашині.
При тій шварній дівчині. (2)

— Пуст ня, мила, пуст ня вну,
Най не стою на дойджу,
На дойджику не я сам,
На конику мій сашов. (2)

— Де-с ся змачав, там ся суш,
Ти мій фраїр, другий муж,
Ти мій фраїр звечора,
А другий муж до рана. (2)

Чом-єс перше не прийшов,
Ніж місячик не зайшов?
— А не міг я, мой мила,
Мати ми тя бранила. (2)

БУВ У МЕНЕ ЛИХИЙ МУЖ

Був у мене лихий муж,
Був у мене, був у мене лихий муж:
У комору зачиняв,
У комору, у комору зачиняв
Та гуляти не пускав,
Та гуляти, та гуляти не пускав.
А я замки ламала;
А я замки, а я замки ламала,

На вулицю тікала,
На вулицю, на вулицю тікала,
Поміж челядь гуляла,
Поміж челядь, поміж челядь гуляла.
Піють півні, милий йде,
Піють півні, піють півні, милий йде
І нагаєчку несе.
І нагаєчку, й нагаєчку несе:
— Іди, мила, додому,
Іди, мила, іди, мила, додому!
Розломила комору,
Розломила, розломила комору.
Та взяв мене за руку,
Та взяв мене, та взяв мене за руку.
Повів мене в світлоньку,
Повів мене, повів мене в світлоньку.
Та став мене карати,
Та став мене, та став мене карати,
Тіло біле краяти,
Тіло біле, тіло біле краяти:
— Оце тобі за теє,
Оце тобі, оце тобі за теє!
Більше замків не ламай,
Більше замків, більше замків не ламай,
На вулицю не тікай.
На вулицю, на вулицю не тікай.
По вулиці не ходи,
По вулиці, по вулиці не ходи,
Дівкам танців не води,
Дівкам танців, дівкам танців не води,
Інших, других не люби,
Інших, других, інших, других не люби!
— Будеш мене ховати,
Будеш мене, будеш мене ховати —
Буду замки ламати,
Буду замки, буду замки ламати,
На вулицю тікати,
На вулицю, на вулицю тікати.
Таки буду ходити,
Таки буду, таки буду ходити,
Дівкам танці водити,
Дівкам танці, дівкам танці водити,
Інших, других любити,
Інших, других, інших, других любити.

ГАЄМ, ХЛОПЦІ, ГАЄМ, ХЛОПЦІ

— Гаєм, хлопці, гаєм, хлопці,
Бо чорт мужа несе,
Як побачить мене з вами,
Його трясця затрясе.

Нехай трясе, нехай трясе,
Як вітер лозами,
Хлопці мої молодії,
Погуляю з вами.

НІХТО НЕ ВИНЕН, САМА Я, САМА Я, САМА Я

А

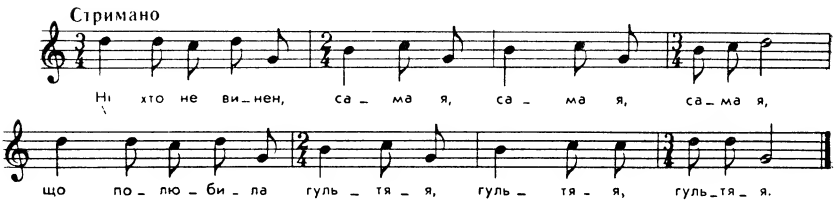

Ніхто не винен, сама я, сама я, сама я,
Що полюбила гультяя, гультяя, гультяя.

А гультяй в корчмі усе п'є, усе п'є, усе п'є,
Прийде додому — мене б'є, мене б'є, мене б'є.

А я на теє не дбаю, не дбаю, не дбаю,
Пійду до сусіди — гуляю, гуляю, гуляю.

А у сусіди славний син, славний син, славний син,
Сподобався мені, вражий син, вражий син, вражий син.

Що то оченьки, як тернок, як тернок, як тернок,
Що то брівоньки, як шнурок, як шнурок, як шнурок.

Що то личенько, хоч малюй, хоч малюй, хоч малюй,
Що то устонька, хоч цілуй, хоч цілуй, хоч цілуй.

Що то станочок, хоч пиши, хоч пиши, хоч пиши,
Кого вірно любиш — залиши, залиши, залиши.

НІХТО Ж НЕ ВИНЕН, ТІЛЬКИ Я, ТІЛЬКИ Я, ТІЛЬКИ Я

Б

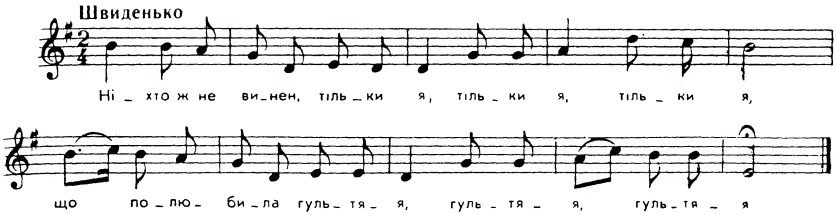

Ніхто ж не винен, тільки я, тільки я, тільки я,
Що полюбила гультяя, гультяя, гультяя.

Гультяй не робить, тільки п'є, тільки п'є, тільки п'є,
Прийде додому — жінку б'є, жінку б'є, жінку б'є.

Єсть у сусіда гарний син, гарний син, гарний син,
Там-то хороший, вражий син, вражий син, вражий син.

Личко біленьке, хоч малюй, хоч малюй, хоч малюй,
Губки рум'яні, хоч цілуй, хоч цілуй, хоч цілуй.

Очі чорненькі, хоч дивись, хоч дивись, хоч дивись,
Хлопець до серця, хоч тулись, хоч тулись, хоч тулись!

БУВ У МЕНЕ МУЖ, БУВ І ЧОЛОВІК

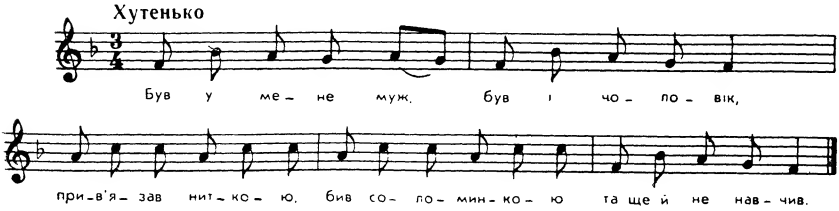

Був у мене муж, був і чоловік,
Прив'язав ниткою, бив соломинкою
Та ще й не навчив.

А я стала зла та й спати лягла:
Устала раненько, вмилася біленько
Та й поснідала.

Із'їла вола та ще й барана,
Чотири качечки, два горшки кашечки,
Три бочки вина — голодна була.

Три мірки горілки — не п'яна була,
По воду ішла, задивилася,
На тонкім леду завалилася.

І водою йшла, коника вела,
Поводи порвала, на хлопців моргала...
Мамусю моя, мамусю моя!

— Мамусю моя, люблюся бо я!
— Любися, донечко, як маєш волечку,
Як бувало я!

А ХТО ХОЧЕ ГАНДЗЮ ЗНАТИ

А

А хто хоче Гандзю знати,
Прошу мене запитати,
Я вам скажу правду щиру,
Тільки прошу, дайте віру.

Така красна, яко рожа,
Як тополя, така гожа,
А в рум'янці така сила,
Що всі цвіти погасила.

Зуби, яко перла чисті,
Циці тверді і паристі,
А все тіло, як день, біле,
Куди глянеш — всюди миле.

Там-то Гандзя, там-то зух,
Там-то письо, як пампух,
Там-то брови, там-то очі,
Цілуй, цілуй, ще ся хоче.

Як я Гандзю не зобачу,
То ся тужу, то ся плачу,
Скоро Гандзя на мня гляне,
То вся туга перестане.

Як я з Гандзею зійдуся,
Тоді ж то я утішуся;
Там-то брови, там-то очі,
Цілуй, цілуй, ще ся хоче!

Ой най ся багач не хвалить,
Що мене Гандзя позбавить;
Не возьме ми жадна сила,
Бо ми Гандзя, бігме, мила!

А ХТО ХОЧЕ ГАНДЗЮ ЗНАТИ

Б

А хто хоче Гандзю знати,
Прошу мене запитати;
Прошу тебе — дай мі віру,
Скажу тобі правду щиру.
Моя Гандзя, коби рожа,
Як тополя, така гожа,
А в рум'янцю така сила,
Що всі цвіти закрасила!
Нехай багач ся не хвалить,
Що мі, Гандзю, тя позбавить,
Не видре ї жадна сила,
Мені Гандзя люба, мила.
Як я Гандзю не зобачу,
Завжди тужу, завжди плачу,
Як я, Гандзю, при тобі —
Моє щастя при мені.
Як я, Гандзю, од тебе —
Моє щастя од мене,
Як я Гандзю зобачу,
[Я радію і скачу].
І чи в сльоту, чи в погоду
Іду весел на роботу!

ЧИ Є В СВІТІ МОЛОДИЦЯ

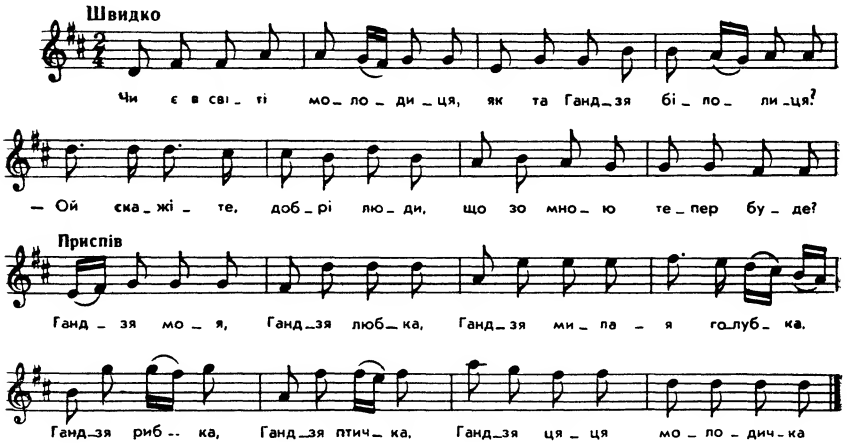

Чи є в світі молодиця,
Як та Гандзя білолиця?
— Ой скажіте, добрі люди,
Що зо мною тепер буде?

Приспів:

Гандзя моя, Гандзя любка,
Гандзя милая голубка,
Гандзя рибка, Гандзя птичка,
Гандзя цяця-молодичка.

Гандзю моя, Гандзю мила,
Чим ти мене напоїла?
Чи любистком, чи чарами,
Чи солодкими словами?

Важка ж моя гірка доля,
Знать, такая божа воля,
Щоб ніченьки я не спав,
За тобою пропадав.

Чи я мало сходив світа,
Чи мало я бачив квіта?
Чом калина найкрасніша,
Чого ж Гандзя наймиліша?

Як на мене щиро гляне,
Серце моє, як цвіт, в'яне,
А як стане щебетати,
Сам не знаю, що діяти.

Де ж ти, Гандзю, вродилася,
Де ж ти чарів навчилася,
Що як глянеш ти очима,
Я заплачу, як дитина.

Гандзю, серце-молодичко,
Яке в тебе гарне личко,
І губоньки, і оченьки,
І ноженьки, і рученьки.

Гандзю, котко, не цурайся
Та на волю божу здайся,
Пригорнись до серця мого
Та не вважай ні на кого.

Коли ж твоя така воля,
Щоб ти мене не любила,
Лучче ж мені така доля,
Щоб злюбила мя могила.

ГАНДЗЮ, ГАНДЗЮ КУЧЕРЯВА

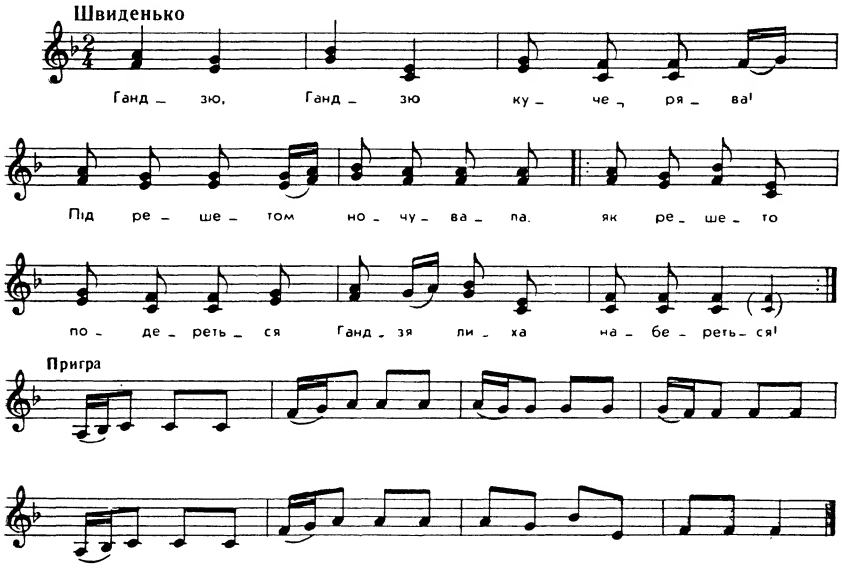

Гандзю, Гандзю кучерява!
Під решетом ночувала,
Як решето подереться,
Гандзя лиха набереться! } 2

Гандзю, Гандзю! Трясця в маму!
Через тебе впав я в яму,
Через твої чорні очі
Не спав же я сеї ночі! } 2

А ТАМ ДОЛОВ, А ТАМ ДОЛОВ

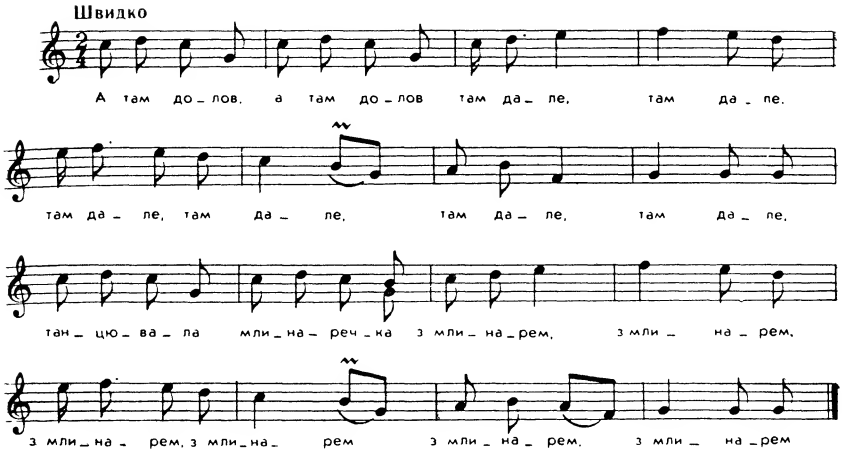

А там долов, а там долов,
Там дале, там дале, (3)
Танцювала млинаречка
З млинарем, з млинарем. (3)

А то за што, а то про што?
Же добре єй меле, (3)
Іде мірка за міречком
На штири каменє. (3)

Посіяла, посіяла
На долинці лену, (3)
Дала би-м ся полюбити,
Кед би-м мала кему. (3)

Бо старого не є дома,
А молодий в месце, (3)
А учнятко-небожатко
Не імує єще. (3)

ТАКА У НЯ ЖОНА КРАСНА

Така у ня жона красна,
Як на небі звізда ясна,
Така вона над жонами,
Як зірничка над зірками.

Біда мені з краснов жонов,
Хлопці ламлють коли за мнов,
Хлопці ламлють, я горожу,
Хлопці люблять, я не можу.

ГЕЙ, ХОРОША МОЛОДИЧКА МОРГАЛА НА МЕНЕ

А

Гей, хороша молодичка моргала на мене:
— Покинь, покинь молотити та ходи до мене.

— Ой не піду, бо ся бою, маєш чоловіка,
Як мя зловить, буде бити, збавить мені віка.

— Прийди, прийди, гожий хлопче, хотя на годину,
Я старого бородача пішлю по калину.

— Піди, старий бородачу, мені по калину,
Бо я такий кашель маю, що трохи не згину.

Пішов старий, бородатий, калину ламати,
Ой привела молодого із сіней до хати.

Сів він собі в кінці стола, курку обирає,
Хорошую молодичку д' собі пригортає.

— Вийди, доню, на улицю тата визирати,
А як буде вже близенько, давай мені знати.

Вийшла доня на вулицю, в білі руки плеще:
— Гуляй, гуляй, моя мати, не йде тато єще!

Погляну я в кватирочку — вже старого видко.
— Увивайся, жвавий хлопче, коло курки швидко!

Погляну я в кватирочку, старий вже близенько:
— Ох, де ж я тебе подію, ти моє серденько?

Сховаю тя, мій миленький, під м'яку перину,
Сама ляжу на постелі та й скажу, що гину.

Прийшов старий, бородатий з калинов до хати,
Як стояла, так упала, почала стогнати.

— Ой йди, старий, бородатий, купи мені меду,
Бо щось мені тяжко, нудно, головки не зведу.

Пішов старий, бородатий меду купувати,
Гей, вивела молодого до сіней із хати.

А я хлопець зуховатий, в свого батька вдався,
Низом, низом попід плотом, в коноплі сховався.

Йшли дівчата молодії конопельки брати,
Не дали мні, молодому, і там погибати.

Прийшов старий, бородатий та й руками трепле:
— Який дідько тута був,— іще місце тепле?

— А ти, старий, бородатий, не вчися брехати,
Коли який дідько був, то було ж піймати.

ГАРНИЙ ХЛОПЕЦЬ, ГАРНИЙ ХЛОПЕЦЬ МОРГАЄ НА МЕНЕ

Б

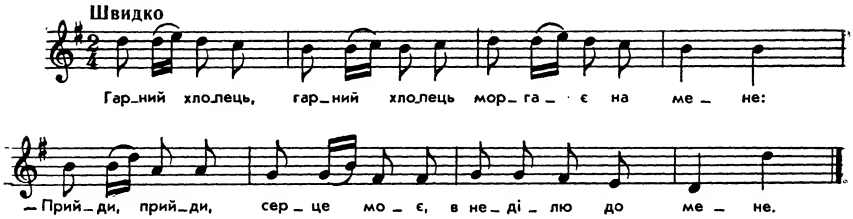

Гарний хлопець, гарний хлопець моргає на мене:
— Прийди, прийди, серце моє, в неділю до мене.

— Ой не прийду я до тебе, боюсь чоловіка,
Як попадя, буде бити, вкоротає віка!

— Прийди, прийди, серце моє, в полудню годину,
А я свого старенького пошлю по калину.

Пішов старий, пішов бридкий калини ламати,
А я свого миленького впустила до хати.

— Біжи, доню, біжи, доню, тата виглядати,
Як ітиме з калиною, давай скорій знати!

Біжить доня, біжить доня та в долоні плеще:
— Гуляй, гуляй, матусенько, нема тата еще!

Відсунула кватирочку — він уже близенько:
— Де ж я тебе заховаю, ти ж моє серденько?

А я тебе заховаю у себе в кімнаті,
Сама ляжу на кроваті та буду стогнати.

— Біжи, старий, біжи, старий, та вколупни меду,
Ой щось мені трудно-нудно, голови не зведу!

Пішов старий, пішов бридкий меду колупати,
А я свого миленького випустила з хати.

— Біжи, серце, біжи, милий, ярами, горами,
А як тебе запитають — ходив за волами.

Біжить старий, біжить бридкий та в долоні клепле:
— Ой був же тут превражий син, єще місто тепле!

Гарний хлопець, гарний хлопець, у батька удався,
Понад яром в конопель сховався.

ТА ЧОГО ЖУРИТИСЯ, ЯКОЇ НЕВОЛІ

В

Та чого журитися, якої неволі?
Що я добра не зазнаю, а горя доволі?

— Оддай мене, моя мати, заміж за старого,
Буду його шанувати лучче молодого.

Качалочки в головочки, а праничок в боки,
Терниною вистилала, глодиною вкрила,

Ой боже мій милостивий, чим я не вгодила?
— Іди, старий, іди, сідий, у луг по калину;

Як не підеш по калину, далебі, покину.
Пішов старий, пішов сідий калини ламати,

А я парня за рученьку та й ввела у хату:
— Сідай, парню, хорош-бравий, та й за стіл гуляти.

МОЛОДАЯ МОЛОДИЦЯ МОРГАЛА НА МЕНЕ

Г

Молодая молодиця моргала на мене:
— Кидай, москаль, ружьє чистить та іди до мене.

— Ой рад би я і сам прийти,— боюсь чоловіка,
Як побачить та узнає, вмалить мені віка.

— Прийди, прийди, москалику, в обідню годину,
Я свого старого чорта пошлю по калину.

— Іди, старий, по калину, іди по калину,
Як не підеш по калину, далебі, покину.

Пішов старий, бородатий калини ламати,
А я свого москалика упустила в хату.

Сидить москаль за столом, вареники ловить,
Молодая молодиця білі руки ломить.

Сидить москаль за столом, кудрі завиває,
Молодую молодицю к серцю прижимає.

Як послала вона дочку батька виглядати:
— Гуляй, гуляй, моя мати, його не видати.

Як глянула за віконце — калина красніє:
— Де ж я тепер, мій миленький, тебе заподію?

— Сховай мене, моя мила, в каменні палати,
Сама ляжеш на кроваті та й будеш стогнати.

— Іди, старий, бородатий, меду купувати.
Пішов старий, бородатий меду купувати.

Пішов старий, бородатий меду купувати,
А я свого москалика випустила з хати.

— Іди, іди, москалику, крутими горами,
Як спита хто, де ти був, скажеш: «За волами».

ОЙ СТОЯЛА НА КАМЕНІ, МОРГАЛА НА МЕНЕ

Д

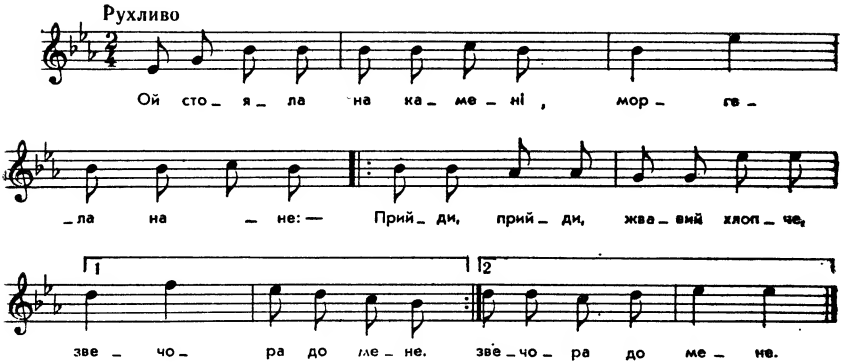

Ой стояла на камені, моргала на мене:
— Прийди, прийди, жвавий хлопче, звечора до мене.

Прийди, прийди, жвавий хлопче, звечора, не пізно
Та й посидиш біля мене, заки не завізно.

Прийди, прийди, жвавий хлопче, я за тобов гину,
А я свого старенького пішлю по калину.

Пішов старий, бородатий калину рубати,
Я хлопчину за ручину та й ввела до хати.

Поглянула я в віконце, а калину видко:
— Тікай, тікай, жвавий хлопче, на дорогу швидко.

Ой глянула я в віконце — старий на подвір'ю.
— Головонько моя бідна, де я тя подію?

Сховаю тя, жвавий хлопче, під білу перину,
Сама ляжу поверх тебе та скажу, що гину.

Ввійшов старий, бородатий з калинов до хати,
Як стояла, та й так впала, почала стогнати.

— Ой йди, старий, бородатий, питай мені меду,
Бо я така дуже хора — голови не зведу.

Пішов старий, бородатий, за медом шукати,
Я хлопчину за ручину та й вивела з хати.

А я, хлопець молоденький, в свого батька вдався,
Низом-низом попід лози, в коноплі сховався.

ЧОРНЯВАЯ МОЛОДИЧКА КИВАЛА НА МЕНЕ

Е

Чорнявая молодичка кивала на мене:
— Ходи, парень, ходи, бравий, гуляти до мене.

— Ой рад би я, молодице, до тебе ходити,
Та боюся чоловіка, щоб не вмалив віка.

— Ходи, парень, ходи, бравий, в обідню годину,
А я свого чоловіка пошлю по калину.
— Іди, старий, іди, сивий, у луг по калину;
Як не підеш по калину, я тебе покину.
— Треба іти.

Пішов старий, пішов сивий калини ламати,
А я нишком, попід стрішком та мерщій до хати.
— Проворний був.

Та й засіли з красним парнем рибоньки кушати,
Та й послали мале дитя батька зустрічати.
— Як дозорця.

Іде дитя, іде мале та в долоні плеще:
— Гуляй, гуляй, моя мамо, чортма батька єще.
— Дитя було!

А я ж тому та дитяті віроньки не ймала,
Відчиняла віконечко й сама виглядала.

Несе старий, несе сивий калинові віти:
— Ой де ж тепер, красний парень, мені тебе діти?
— Ускочила!

Взяла парня за рученьку, повела в кімнату,
Сама ж лягла на порозі, почала стогнати.
— Захворіла.

— Піди, старий, піди, сивий, та вколупни меду,
Ой щось мені тяжко-важко, й голови не зведу.
— Якби взяв ломаку!

Пішов старий, пішов сивий меду колупати,
Взяла парня за рученьку та й вивела з хати.
— Викрутилась!

— Іди, хлопче, іди, бравий, степом та ярами.
Як хто спита, куди ходив, скажеш: «За волами».
— Ще й навчила.

МОЛОДИЦЯ КАТЕРИНА

Є

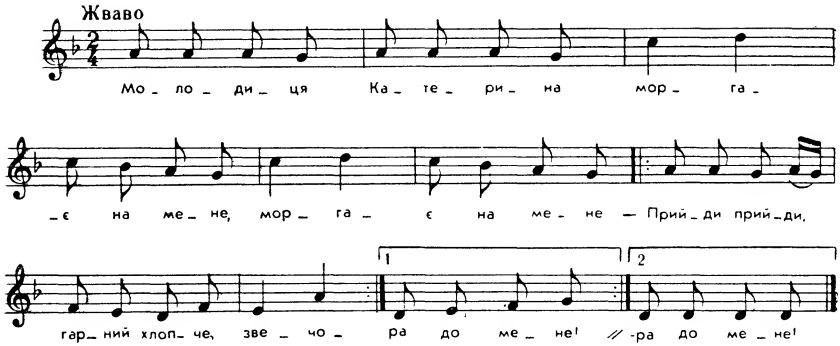

Молодиця Катерина
Моргає на мене: (2)
— Прийди, прийди, гарний хлопче,
Звечора до мене! } 2

— Ой не прийду, бо ся бою:
Маєш чоловіка, (2)
Як застане — буде бити,
Збавить мені віка. } 2

— Прийди, прийди, гарний хлопче,
В полудню годину, (2)
А я свого старенького
Пішлю по калину. } 2

Пішов старий, бородатий
Калину ламати, (2)
Як вискочить гарний хлопець
З конопель до хати! } 2

— Ідіть, діти, на могилу,
Ідіть, діти, швидко! (2)
Ідіть, діти, подивіться,
Чи тата не видко! } 2

Ідуть діти із могили
Та в долоні плещуть: (2)
— Пийте, мамко, і гуляйте,
Бо татко не йде ще! } 2

Аж поглянула в віконце:
Старий на подвір'ю. (2)
— Де ж я тебе, гарний хлопче, } 2
Де ж я тя подію?

Сховаю тя, гарний хлопче,
Під білу перину, (2)
Сама ляжу на перину, } 2
Скажу, що я гину.

Ввійшов старий, бородатий
З калинов до хати: (2)
— Щось я видів, щось я бачив } 2
Та й не зміг пізнати.

— Ой ти, старий, бородатий,
Не вчися брехати: (2)
Як-ись видів, як-ись бачив, } 2
Так було впіймати!

Ой ти, старий, бородатий,
Ти за мнов не дбаєш, (2)
Що ти мені, молоденькій, } 2
Ліків не шукаєш!

Пішов старий, бородатий
Їй ліків шукати,— (2)
Взяла хлопця за рученьку } 2
Та й вивела з хати.

Та як приніс старий, сивий
Дубового сала, (2)
Як намастив жінці плечі, } 2
Аж шкіра відстала.

ОЙ КИВНУЛА МОЛОДИЦЯ БРОВАМИ НА МЕНЕ

Ой кивнула молодиця бровами на мене:
— Кидай, серце, вози мазать та ходи до мене.

Підмовила чумака на ніч ночувати,
Поставила стороженьку, щоб мене піймати.

А я чумачина, а я догадався,
Хилю, хилю попідтинню та в зілля сховався.

Ой як пішли жіночки та зіллячко рвати,
Та все ж того чумака сліду слідувати:

— Оце ж той походив,
Що у полі не робив;
Оце ж того слідочок,
Що одбива жіночок.

Конопельки-пельки, трава зелененька,
За хорошим чоловіком жінка молоденька;

Конопельки-пельки, трава посихає,
За поганим чоловіком жінка помирає.

ОЙ ГАНДЗЕНЬКО-СЕРДЕНЬКО

А

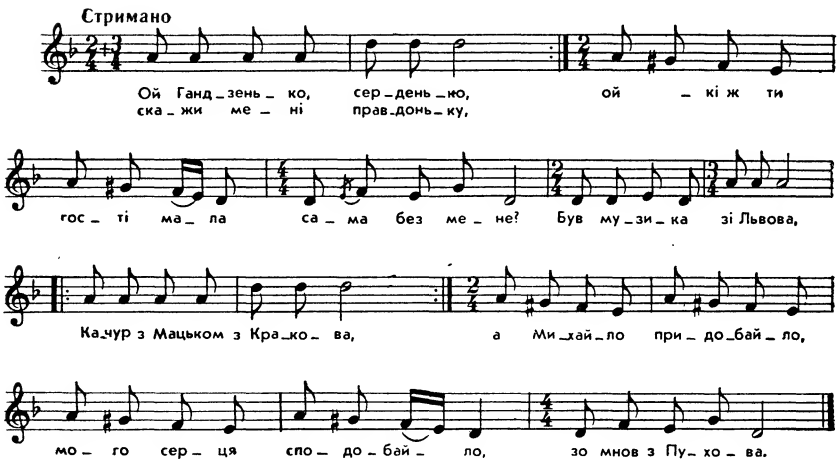

МАРУСЕНЬКО, СЕРДЕНЬКО

Б

— Марусенько, серденько,
Скажи мені правдоньку:
Відкіль ти гостей мала,
Сама ти без мене?

— Іваненка із Варшави,
Василенка із Полтави,
А козак Павло,
Сам Придибайло,—
З славного Запорожжя.

— Марусенько, серденько,
Скажи мені правдоньку:
Чим ти їх напувала,
Сама ти без мене?

— Іваненка — пивищем,
Василенка — медищем,
А козак Павло,
Сам Придибайло,—
Зо мною наливочку.

— Марусенько, серденько,
Скажи мені правдоньку:
Чим ти їх годувала,
Сама ти без мене?

— Іваненка — гусятиною,
Василенка — курятиною,
А козак Павло,
Сам Придибайло,—
Зо мною лебедину.

— Марусенько, серденько,
Скажи мені правдоньку:
Де ти їх спочивать клала,
Сама ти без мене?

— Іваненка — у кімнаті,
Василенка — на кроваті,
А козак Павло,
Сам Придибайло,—
Зо мною на перинах.

— Марусенько, серденько,
Скажи мені правдоньку:
Як ти їх виряджала,
Сама ти без мене?

— Іваненко — шапочку зняв,
Василенко — поцілував,
А козак Павло,
Сам Придибайло,—
Обняв та й заплакав.

ГАЛИНКО МОЯ, ЩЕБЕТУШКО

В

— Галинко моя, щебетушко,
Скажи мені правдоньку, моя душко:
Які в тебе та й без мене гості були,
гості були?

— Був Кузьма полтавський,
Кучерявий Марко харківський,
А Михайло Придибайло, моє серденятко, } 2
Київський.

— Галинко моя, щебетушко,
Скажи мені правдоньку, моя душко:
Що у тебе та й без мене гості їли, гості їли?

— Їв Кузьма полову,
Кучерявий Марко солому,
А Михайло Придибайло, моє серденько кохане, }
Пироги.

— Галинко моя, щебетушко,
Скажи мені правдоньку, моя душко:
Що у тебе та й без мене гості пили, гості пили?

— Пив Кузьма горівку,
Кучерявий Марко наливку,
А Михайло Придибайло, моє серденько кохане, } 2
Мед-вино.

— Галинко моя, щебетушко,
Скажи мені правдоньку, моя душко:
Де у тебе та й без мене гості спали, гості спали?

— Спав Кузьма в соломі,
Кучерявий Марко в полові,
А Михайло Придибайло, моє серденько кохане, } 2
В перинах.

— Галинко моя, щебетушко,
Скажи мені правдоньку, моя душко:
Як від тебе без мене гості пішли, гості пішли?

— Йшов Кузьма лаючись,
Кучерявий Марко сердячись,
А Михайло Придибайло, моє серденько кохане, } 2
Сміючись.

ГАНУСЕНЬКО-СЕРДЕНЬКО, СКАЖИ МЕНІ ПРАВДОНЬКУ

Г

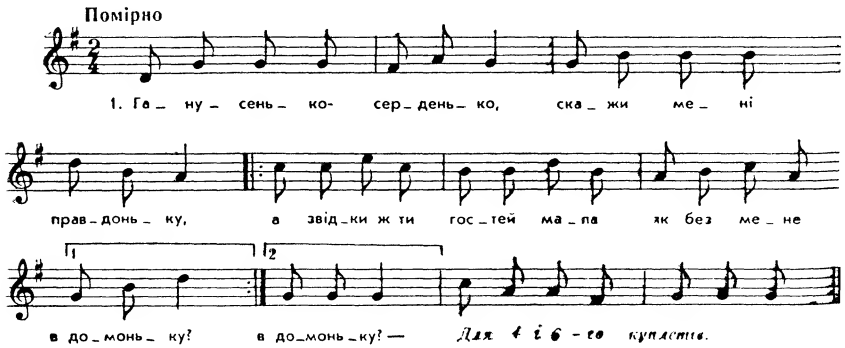

— Ганусенько-серденько, скажи мені правдоньку,
А звідки ж ти гостей мала, як без мене вдомоньку? (2)

— Був скрипністий зі Львова, цимбалістий з Кракова,
А Михайло-придибайло, мому серцю сподобайло, був родимий з Чорткова. (2)

— Ганусенько-серденько, скажи мені правдоньку,
А чим ти їх годувала, як без мене вдомоньку? (2)

— Їв скрипністий галушки, цимбалістий пампушки,
А Михайло-придибайло, мому серцю сподобайло, їв зі мною пиріжки. (2)

— Ганусенько-серденько, скажи мені правдоньку,
А де ж ти їх ночувала, як без мене вдомоньку? (2)

— Спав скрипністий на лавках, цимбалістий на дошках,
А Михайло-придибайло, мому серцю сподобайло, спав на перинах-подушках. (2)

А В НАШОЇ ГАНДЗУНЕНЬКИ ХАТА НА ПОМОСТІ

Д

А в нашої Гандзуненьки хата на помості.
— Ой повідж ми, Гандзуненько, що в тебе за гості?
— Соловій із Кракова, єго брат ізо Львова,
А Тромбачок-неборачок відти й від Самбора.
— Ой повідж нам, Гандзуненько, на чім приїхали?
— Соловій на коні, єго брат на свині,
А Тромбачок-неборачок новов каретойов.
— Ой повідж нам, Гандзуненько, що вни в тебе їли?
— Соловій курку їв, єго брат бульбу їв,
А Тромбачок-неборачок масні пиріженьки.
— Ой повідж нам, Гандзуненько, де вони в тебе спали?
— Соловій на припічку, єго брат — на запічку,
А Тромбачок-неборачок — в новій постілоньці.
— Ой повідж нам, Гандзуненько, чим вни сі вкривали?
— Соловій — кафтаном, єго брат — жупаном,
А Тромбачок-неборачок — новов перинойов.
— Ой повідж нам, Гандзуненько, як сі відкланяли?
— Соловій ручку дав, єго брат ручку дав,
А Тромбачок-неборачок личко цілував.

КАТЕРИНКО МОЯ

Е

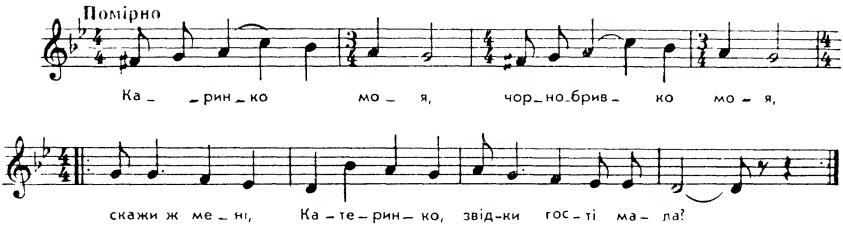

— Катеринко моя,
Чорнобривко моя,
Скажи ж мені, Катеринко, } 2
Звідки гості мала?

— Соловій — із Дубівця,
Його брат — із Чубранця,
А мій милий чорнобривий — } 2
Таки з цього села.

— Катеринко моя,
Чорнобривко моя,
Скажи ж мені, Катеринко, } 2
Що-сь їм їсти дала?

— Соловій їв курку,
Його брат їв гуску,
А мій милий чорнобривий } 2
Таки собі качечку.

— Катеринко моя,
Чорнобривко моя,
Скажи мені, Катеринко, } 2
Де-сь їх спати клала?

— Соловій — в подушках,
Його брат — на дошках,
А мій милий чорнобривий } 2
Таки в мене на ручках.

МЕНЕ МАТИ ЗАМІЖ ДАЛА

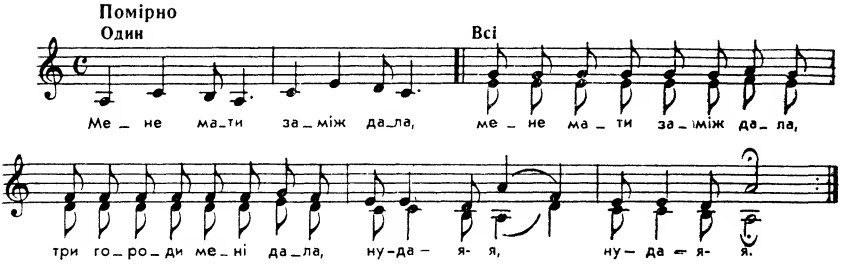

Мене мати заміж дала,
Мене мати заміж дала,
Три городи мені дала, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

Три городи обсадила,
Три городи обсадила,
Така з мене господиня, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

Ой мельнику-мельниченьку,
Ой мельнику-мельниченьку,
Спетлюй мені пшениченьку, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

Як пшеницю петлювати,
Як пшеницю петлювати,
Слід з мельником ночувати, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

Ой хоч нічку, ой хоч дві,
Ой хоч нічку, ой хоч дві,
Спетлюй мені, як собі, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

Пшениченька на коші,
Пшениченька на коші,
Мельниченько на душі, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

Пшениченька вилітає,
Пшениченька вилітає,
Мене мельник обіймає, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

А у мене вода робе,
А у мене вода робе,
А мельничка боса ходе, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

Робить вода ще й лотоки,
Робить вода ще й лотоки,
А в мельнички білі боки, } 2
Нуда я-я, нуда я-я.

ЕЙ, ТАКОГО МУЖА МАМ, ЕЙ, ЯК З ТАТАРКИ ПАСКА

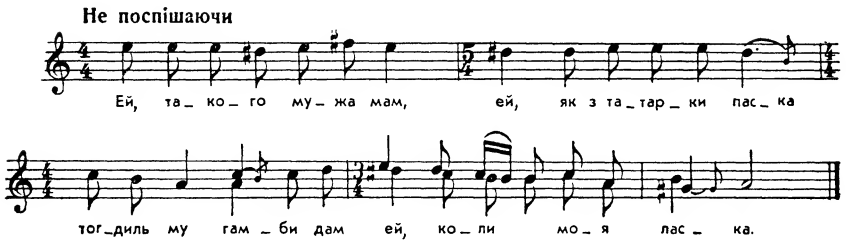

Ей, такого мужа мам, ей, як з татарки паска,
Тогдиль му гамби дам, ей, коли моя ласка.

Ей, дуду же, мій дуду, та купив мі пан шубу,
Із заяця капці, ей, нігде не забуду.

ЧОГО, ЧОГО БОСА ХОДИШ

— Чого, чого боса ходиш,
Чому чобіт не заробиш?
— Буду боса ходити,
Бо не хочу робити.
Хоч устілка волочиться,
А робити не хочеться!
Що день роблю, три дні лежу,
А горілки кварту держу.
Що робити — нехай, нехай!
А горілки — подай, подай!
Ходитиму боса, коли довелося,
Коли тобі, серденько, лишенько йнялося;
Жито не вродило,

Дак і не вгодило!
Буду хлопцям давати,
На чоботи заробляти.

Не веділе в будяки, бо я поколюся!
Як я була в будяках, дак і не боюся;
Не веділе в лободу, бо лобода дробна,
Постеліте фартушину, бо я благородна!

ОЙ ІШОВ ЖЕ Я ДОРОГОЮ

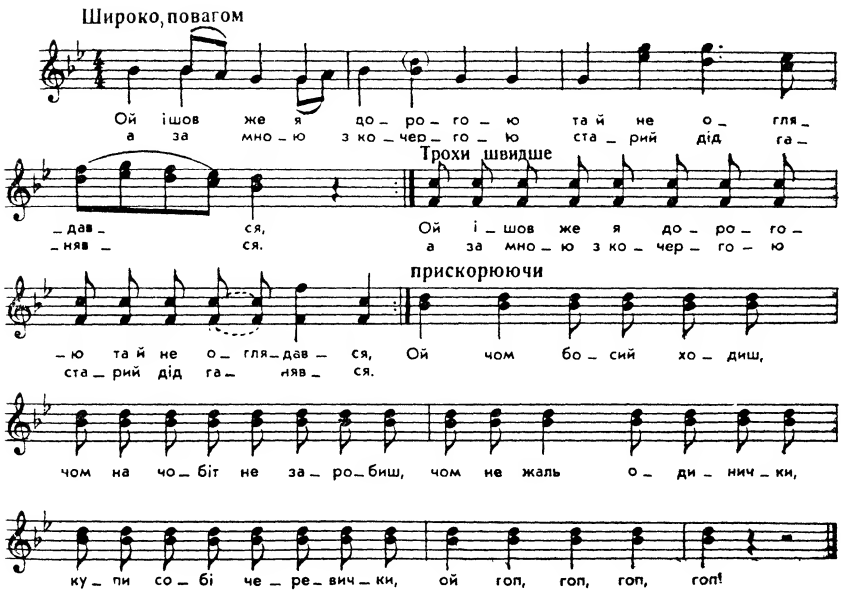

Ой ішов же я дорогою
Та й не оглядався,
А за мною з кочергою
Старий дід ганявся. } 2

Ой чом босий ходиш,
Чом на чобіт не заробиш,
Чом не жаль одинички,
Купи собі черевички.

Ой ішов же я дорогою
Та й у ямку впав,
Любив же я чорнявую,
Та білявку взяв. } 2

Ой чом босий ходиш,
Чом на чобіт не заробиш,
Чом не жаль одинички,
Купи собі черевички.

НЕ ЙДИ, ПОПЕ, ТИ ДО ЦЕРКВИ СЛУЖИТЬ

А

— Не йди, попе, ти до церкви служить,
Десь твоя попаденька забіжить.

Читав, читав піп листи й перестав,
Прийшов к дому — вже попаді не застав.

По вулиці патлами мотає,
Кого стріне, попаденьки питає.

Як прибіжить попаденька уночі,
Аж піп хропе, як чортяка, на печі.

— Бодай тебе, попаденько, біс узяв,
За тобою всі рукава обірвав.

Вищая лебідонька, аніж кріп,
Кращая попаденька, аніж піп.

— Ой дивися ж, попаденько, на мене,
Вже не найдеш кращого й од мене.

— Разви б я із розума ізійшла,
Щоби я собі кращого не найшла?

Широкії, довгії рукава, широкая, довгая борода,
Чорт попа любитиме, а не я.

ОЙ НЕ БУДЕ, ОЙ НЕ БУДЕ ВИЩЕ ГЛОДУ ЛОБОДА

Б

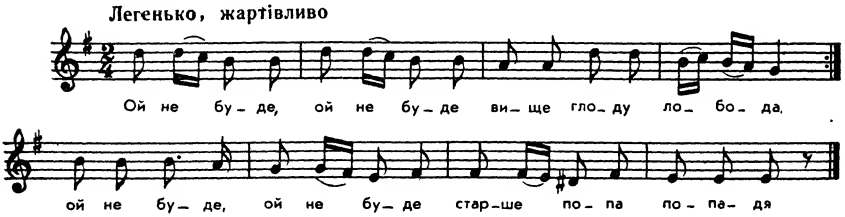

Ой не буде, ой не буде вище глоду лобода,
Ой не буде, ой не буде старше попа попадя.

Як пішов піп у церковку вінчати, вінчати,
А нашая попаденька пішла собі гуляти.

Піп вінча, піп вінча та все дума та гада:
— Ой чи дома, чи не дома моя люба попадя?

Надіває старий піп та рясу новеньку,
Ой біжить він шукати свою попаденьку.

Піп біжить по вулиці патлами мотає,
Кого стріне, кого стріне, попаденьки питає.

Питав, питав попаденьки, питав, питав — не напав,
Зачепився він широким рукавом та й упав.

Як прийшла ж то попаденька та й додому уночі,
А піп лежить, мов скажений, та й сопе на печі.

— Бодай тебе, попаденько, чорт узяв, чорт узяв,
Через тебе, попаденько, нову рясу розірвав!

— Ой ти, попе, ой ти, попе, широкая борода,
Нехай тебе чорт і любить, а не я, молода!

НЕ ВИРОСТЕ ВИЩЕ ТИНУ ЛОБОДА

В

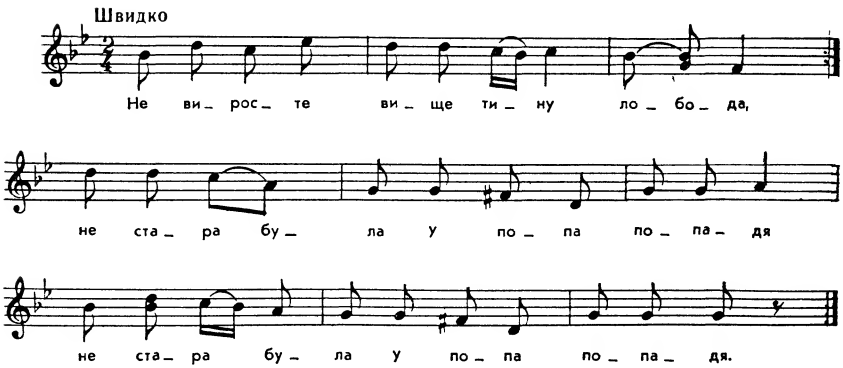

Не виросте вище тину лобода,
Не стара була у попа попадя. (2)

Як пішов піп у церкву вінчати,
А тим часом попадя пішла гуляти. (2)

Піп вінчав та все дивився у вікно,
Чи не вийде попаденька до нього. (2)

Читав, читав книжку — перестав,
Йде додому — попаденьки не застав. (2)

Ой надів піп свою рясу нову,
Та біжить він шукать свою попадю. (2)

Шукав, шукав попадоньку — не знайшов,
Заплутався в лободоньку та й упав. (2)

— Бодай тебе, попаденько, чорт узяв,
Через тебе нову рясу розірвав. (2)

Приходить додому попадя вночі,
А піп лежить ледве живий на печі. (2)

СТАРИЙ ПІП, СТАРИЙ ПІП, А СИВАЯ БОРОДА

Г

Старий піп, старий піп, а сивая борода,
Нехай тебе вражі люблять, а не я молода. (2)

Ой як пішов старий піп та й до церкви вінчати,
Пішла його матушка та й до кума гуляти. (2)

Повінчавши, старий піп та й іде додому,
Питається сусідоньки, чи матушка вдома. (2)

— Як ви пішли, батюшко, та й до церкви вінчати,
Пішли ваші матушка та й до кума гуляти. (2)

— Ой візьму я, накину я та й новеньку рясу,
Ой піду я, приведу я попаденьку нашу. (2)

Шнарив, шнарив старий піп — попаді не знайшов,
Зачепився за рукав, та й упав, та й упав. (2)

— Бодай тебе, матушко, чорт узяв, чорт узяв,
Через тебе в новій рясі рукава відірвав. (2)

Ой як прийшла матушка уночі, уночі,
А піп хропе, а піп хропе, як сказився, на печі. (2)

— Ой візьму я, засвічу я восковую свічку,
Ой полізу, ой полізу до попа на пічку. (2)

Ти думаєш, батюшко, що я в кума гуляла,
Як ти вінчав, як ти вінчав, то я взаду стояла. (2)

ОЙ ПОПАДЯ МОЛОДЕНЬКА

Ой попадя молоденька,
Чорнобрива і гарненька,
І товстенька, і кругленька,
І роточок, і носочок,
І зубоньки, і губоньки,
І очиці, і бровиці:
Кругом, кругом, кругом гарна,
І ще й зовуть її Ганна.
Попа вона не злюбила,
Трохи його не згубила;
З москалями обізналась,
На коліна їм сажалась.
Вони ж її обнімали,
Обнімавши, цілували
І в губоньки, і в зубоньки,
І в очиці, і в бровиці.
Як піп застав, то й посвистав,
І так її казати став:
— Ой попаде, що хоч роби,
Тільки мене, попа, люби,
Мене, попа з бородою,
Та й не будеш із бідою.
Бо як не будеш любити,
То не будеш довго й жити.
Як почну я шанувати,
Тоді будеш мене знати
І бороду почитати.

ВИСОКА ВЕРБА, НИЗЬКА ГАЛУЗА

Висока верба, низька галуза,
Огнівалася жінка на мужа.

Огнівалася, надушилася,
Влізла на піч, розболілася.

Як він узяв з клинка нагайку,
Скочила жінка з печі на лавку.

— Та як я схочу хлопців любити,
Будуть ся твої замки ломити:

Як ся намастю солодиною,
Як схочу, то вийду скалубиною;

Як ся намастю гусячим салом,
Як схочу, то вийду премудрим паром.

ОЙ ВСЕРДИЛАСЯ ЖОНА НА МУЖА

Ой всердилася жона на мужа,
Вилізла на пєц: «Ой я недужа!» (2)
Обернулась в кут головойов:
— Ой мужу, мужу, бануй за мнойов! (2)
Ой мужу, мужу-невірничейку,
Не віриш мені, мому личейку! (2)
Взяла плахтину та й на подушину,
Та й пішла спати на стаєнчину. (2)
А він за невйов із периновйов,
Вна го друшила із драбиновйов. (2)
— Ой купи мені ключ-колодочку,
Замикай мене в сву коморочку! (2)
Як мене схотять хлопці любити,
Будуть ся твої замки ломити. (2)
Ой купи, милий, собі дзвіночок,
Прив'яжи мені під подолочок! (2)
Що я ся рушу, дзвонити мушу,
Бам-бам-бам, мужейку, на твою душу. (2)

НЕДАВНО-М СЯ ОЖЕНИВ, ЛИШ ДРУГІ М'ЯСНИЦІ

А

Недавно-м ся оженив, лиш другі м'ясниці,—
Не забрав би мої діти на дві колісниці.
Недавно-м ся оженив, та ще року нема,
Жінка ми ся розболіла, попа дома нема.

Пішов наш панотець до Колянца на храм,
Мусів же я свою жінку сповідати сам.
Як я її висповідав, сказав їй сісти;
Зав'язав я в'язку сіна — взяла вона їсти.

ЧОЛОВІЧЕ, Я СЛАБА

Б

— Чоловіче, я слаба,
Пішли мені по попа;
Пішли мені по попа,
То я буду здорова!

— Ой ти, попе, владишнику,
Висповідай мою жінку,
Висповідай мою жінку,
Дам я ти проса мірку.

Поп мене сповідає,
За гріхи не питає,
Сама попові признаюся,
Що з іншим кохаюся.

— Можно, серце, кохатися
Й осторожно триматися,
Як чоловік буде знав,
Буде віка скорочав.

БОЛИТЬ МЕНЕ ГОЛОВОЧКА, БОЛЯТЬ МЕНЕ ГРУДИ

В

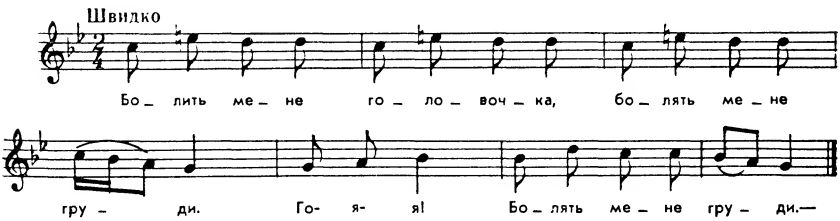

Болить мене головочка, болять мене груди.

Приспів:

Го-я-я! Болять мене груди *.

Принеси мні горівочки, може легше буде!
Горівочки принеси, корінначком притруси,
Корінначком притруси, мене файно попроси,
Мене файно попроси, білу постіль застели,
Білу постіль, перину, чоловіче, я гину!
Чоловік як це учув, дав до попа знати.

* Приспів «Го-я-я» повторюється з другою половиною кожного рядка.

— Ідіть, ідіть, панотчику, жінку сповідати!
Прийшов піп, читає, сіла жінка, співає,
Йа піп си здивував, в єї очка споглядав.
Кілько я вже сповідав, ще-м такого не видав,
Ще-м такого не видав, щоби хорий заспівав!
— Подивіться, панотчику, на біленьке тіло,
Мете знати, панотчику, що ми ся хотіло!
Подивіться, панотчику, та на мої очі,
Мете знати, панотчику, що мені си хоче!

ТІЛЬКИ ОСІНЬ НАСТУПИЛА

Г

Тільки осінь наступила,
Я коноплі намочила,
Лежу собі на постелі,
Тягну нитку аж до стелі.
Вже й пилипівка минає,
А ще терлиці питаю.

Приспів:

Най там, най там,
Най там, най там *,
А ще терлиці питаю.

— Чоловіче, я слаба,
Привези мені попа.
Іван коні запрягав,
За батюшком вирушав:
— Не дай, боже, тієй смерті,
Щоб без сповіді умерти.
Повертає муж з попом,
А кум вискочив вікном,
Я ж попові признаюся,
Що я з кумом кохаюся.
А піп каже: «Можна, можна,
Тільки прошу осторожно».
А піп каже: «Гріх прощаю,
Але й сам гріха жадаю».
Піп за сповідь не питає,
За пазуху руку пхає,
Встромив носа під фартух,
Отож, каже, божий дух.
Так до мене прихилився,
Аж хрест йому поломився.

ЧОЛОВІЧЕ, Я СЛАБА

Д

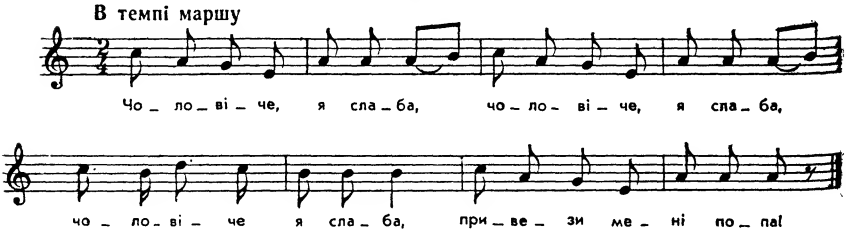

* Приспів «Най там, най там» повторюється з останнім рядком кожної строфи.

— Чоловіче, я слаба, (3)
Привези мені попа!
А чоловік послухав (3)
Та й за попом поїхав.
— Чоловіче, вийди з хати: (3)
Буду жінку сповідати!
Ой піп жінку сповідає — (3)
І цілує, й обіймає.
А чоловік не стерпів (3)
Та й взяв собі макогін.
Попа — раз, жінку — два, (3)
Щоб не була більш слаба.

ЧОЛОВІЧЕ, РЯТУЙ ЖІНКУ

Е

— Чоловіче, рятуй жінку,
Продай кужіль ще й кужілку,
Закликай попа до хати,
Хай йде жінку сповідати.

Як прийшов піп сповідати:
— Чоловіче, вийди з хати!
А чоловік догадався,
Вийшов в сіни та й сховався.

Взяв чоловік в руки бука,
Вдарив попа межи вуха.
Піп біжить через городи,
Без волосся й без бороди.

Піп тікає, серце б'ється,
А дяк стоїть та й сміється:
— Добре, попе, сповідав,
Що всю бороду віддав!

— Тобі, дяче не питати,
Як то було сповідати,
Як ти хочеш добре знати,
То ти іди причащати.

ЧОЛОВІЧЕ, ОЙ Я ХВОРА

Є

— Чоловіче, ой я хвора,
Приведи мені дохтора.
Чоловіче, я слаба,
Приведи мені попа.

Чоловік додому йде,
З собою попа веде.
— Чоловіче, вийди з хати,
Буду жінку сповідати.

Взяв піп її за коліно,
Перестало, що боліло.
Як взяв її трохи вище,
Стала Гандзя веселіша.

Став піп жінку сповідати,
Повтікали усі з хати,
А чоловік не стерпів
Та й до хати прилетів.

Жінку — раз, попа — два,
Щоб не казав гопа-па.
Налякався вражий піп
Та й став утікати.

Налякався вражий піп
Та й став утікати,
То по стінах, то по дверях,
Аж пазурі знати.

ДОБРЕ З ДОБРИМ ЧОЛОВІКОМ ЖОНІ ПРОБУВАТИ

Добре з добрим чоловіком жоні пробувати,
Ляже в вечір, каже рано: «Я не годна встати».

Чоловік їй набирає горівки та меду.
— Така-м слаба, чоловіче, голови не зведу.

Взяв чоловік троє хліба, берилку горівки
Та пішов мі чоловічок шукати примівку.

Пішов газда, пішов газда лишень поза мене,
Іде легінь із трисунков в широкім ремені.

Найшов газда примівочку близько винограду.
— Примівочко-ворожечко, дай-но жінці раду.

Примівочка промовила та й поворожила:
— Який дурний, чоловіче, липа би ті вбила.

Примівочка промов'яла аж понад Ясіня:
— Твоя жона, чоловіче, держиться легіня.

— Примівочко-ворожечко, не говори й чого,
Моя жона така слаба, що їй ні до того.

Примівочка промов'яла, впіхала коріння:
— Іди стиха, чоловіче, на своє подвір'я.

Прийшов газда на подвір'я, ворота втворяє,
Єго жона із постелі легіня корняє.

Як легіня ізкорнила, в комору сховала,
Тогди свого чоловіка у хату пускала.

Зайшов чоловік у хату та й сів коло стола:
— Жоно, ліків ще не брала, та чого здорова?

На ти, жоно, ліків, куши і водов облийся,
Лиш ти прошу, моя жоно, сего попустися.

На ти, жоно, ліків, куши та і обмивайся,
Лиш ті прошу, моя жоно, відтепер покайся.

Пішов газда у комору, глипне сі за двері,
Сидить дядько на полиці в широкім ремені.

А він його за волосся, гайда на долину:
— Бійся бога, чоловіче, най тепер не гину.

Бійся бога, чоловіче, я загубив коня.
— Аби ти знав, легінику, що жінка не твоя.

— Бійся бога, чоловіче, я загубив вівці.
— Аби ти знав, легінику, не йди д' моїй жінц

— Бійся бога, чоловіче, дайко си впросити,
Хоч ти, грішми я заплачу, вадь піду косити.

— Але що мені із того, що підеш косити,
Як тя тепер добре наб'ю, не меш більше іти.

Ой кувала зозулечка он там під Ясіням,
Подужала молодиця з примовним корінням.

Сіло потя на воротя, від вітру си здуло,
Я би сесе не вибагла, якби так не було.

ТАМ НА ГОРІ ЧЕРЕШЕНЬКА, А ПІД ГОРОМ П'ЯТЬ

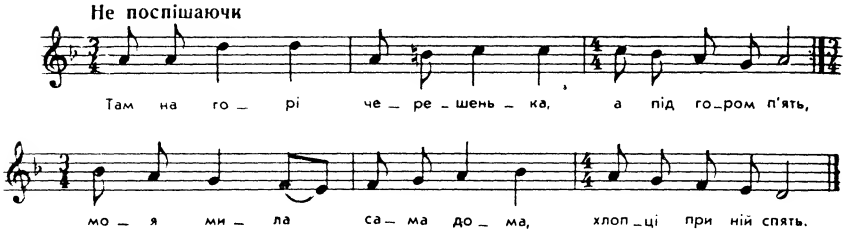

Там на горі черешенька, а під гором п'ять, (2)
Моя мила сама дома, хлопці при ній спять.

Вийшла мила до маштальні, ей боже, боже, (2)
Конюсі ся поленкали, ей што же, што же.

Конюсі ся поленкали, ей боже, боже, (2)
Мою милу покопали, ей тоже, тоже.

Моя мила лежить хора, ей боже, боже, (2)
Тре єй послацъ по дохтора, ей што же, што же.

По дохтора і по бабу, ей боже, боже, (2)
Жеби дала яку раду, ей тоже, тоже.

Баба пришла, ради дала, ей боже, боже, (2)
Жеби з хлопом не легала, ей тоже, тоже.

— Іди, бабо, іди з очей, ей боже, боже, (2)
Я не спала з хлопом вночі, ей што же, што же.

Ані вночі, ані додня, ей боже, боже, (2)
Лем кустєчку до полудня, ей тоже, тоже.

ОЙ ВНАДИВСЯ КОТИК ДО ЧУЖОГО САЛА

Ой внадився котик до чужого сала,
Ходив він до него, доки сала стало.
А чоловік уважає,
Щось ту котик надбігає.
Чатує на нього,—
Вже сала не много.

— Той-то котик ходить, що дві нозі має,
Той-то до моєго сала прибуває.
Ти то ходиш по затінку,
Намовляєш мою жінку,
Підеш, коте, пасти,
Не бувай у Насти.

— Пусти ж мене, пане, пусти ж, мій гетьмане,
Буду бога молить, доки тебе стане.
І доріжки забувати,
В твої жінки не бувати,
Пусти ж мі додому,
Не чини сорому.

— Повідають люди, що ти пан хороший,
Маєш всего досить, по достаток грошей,
Мусиш тутки позношати,
В мої жінки не бувати.
Підеш, коте, пасти,
Не бувай у Насти.

— Хоть ти мене пустиш, хочеш о тім знати,
Як я в тебе бував, ще буду бувати.
Вшак же твоя жінка знає,
Що мене вірно кохає.
Прийду я потому,
Як не будеш вдому.

ЗІЙШОВ МІСЯЦЬ, ЗІЙШОВ МІСЯЦЬ

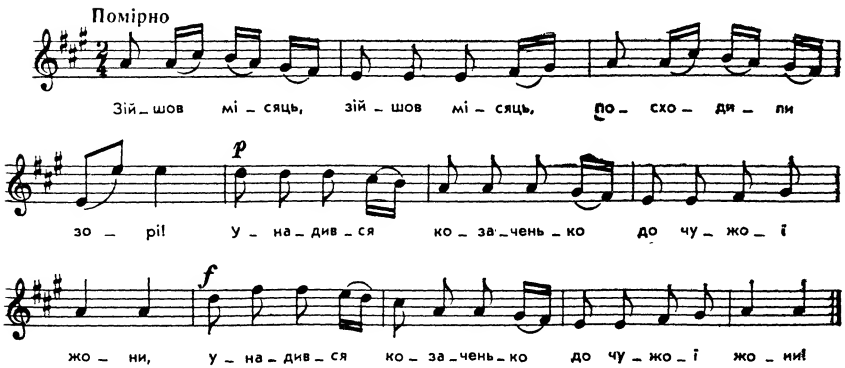

Зійшов місяць, зійшов місяць,
Посходили зорі!
Унадився козаченько } 2
До чужої жони!

Унадився, унадився,
Як кабан до жита!
А вже ж йому ребер нема, } 2
Голова пробита!

А У МОЇМ ГОРОДОЧКУ ГУСТА КУМАНИЦЯ

А у моїм городочку густа куманиця;
Веліла ми до ся прийти пишна молодиця.

Веліла ми до ся прийти коло оболона.
— Газда пішов олій бити, сама буду дома.

Олійниця ся сказила, олієць не била;
Газда прийшов додомочку, найшов побратима

Побратимок ізутікав та на вишні двері,
Газда за ним у погоні схватив за кучері.

— Кучерики мої жовті, жовтий волосочку,
Та мі пришло вас лишити через білявочку.

КЛИКАЛА МІ МОЛОДИЧКА ДО ХАТИ, ДО ХАТИ

Кликала мі молодичка до хати, до хати,
Та вна мене помінила подарунок дати.

Ой я прийшов та до хати та на приспі сиджу,
Бо я того подарунка від неї не виджу.

Вийшов з хати чоловік та мі бучком упік,
Такий ми дав подарунок, що я ледве утік.

Ой тікав я, ой тікав я з горба на долину,
Та вловив я дідьче ребро на божу ворину.

СПИТЬ ХОМА У МЛИНІ, ХОМІ В МЛИНІ СНИТЬСЯ

Спить Хома у млині, Хомі в млині сниться:
Мабуть, мабуть, мій сусід із жінкою жениться.

Біжить Хома із млина, мало не сказиться,
Прибігає він додому, у вікно дивиться.

— Що ж то, жінко, за гуляння, горілочку бачу?
— Сама ж бо я горілку п'ю, про тебе, муж, плачу.

— Цить, жінко, не бреши, а хто в тебе й у печі,
Чи кум, чи сусіда, хто в тебе й у печі?

А взяв Хома макогін, зачав жінку бити,
Лежить кум й у печі, не зна, що робити.

Лежить кум у печі, а весь в сажец вбрався,
А як вискочив із печі, аж Хома злякався.

ОЙ ВИЙШЛА МАРИСЕНЬКА ДО СІНЕЙ ІЗ ХАТИ

Ой вийшла Марисенька до сіней із хати:
— Ходи, ходи, колодію, зо мнов ночувати.

Нема мужа вдома, тепер я на варті,
Будем з тобов, колодію, без ніч розмовляти.

Ой пішов я до кумоньки люльку закурити,
Здерли з мене опаньчину, ще хотіли бити.

Здерли з мене опаньчину, здерли з мене кучму,
Один каже до другого: «Ну ж но го помучмо!»

Один каже: «Пане-брате», другий каже: «Куме!»
А третій ся мені з бучком поза плечі суне.

Ой скочив я через пліт та й не дотикнувся,
Як мя зібрав мужик ціпом, аж я усміхнувся.

А я хлопець молоденький, в свого батька вдався,
Низом, низом, попід пліт, та й в бульбу сховався.

Вийшли рано дівчатонька збирати натину,
Єдна каже до другої: «Знайшла-м си дитину».

А я хлопець молоденький, взявся попід боки:
— Подивіться, дівчатонька, який я високий!

ПІШОВ ЧУМАК У ДОРОГУ, А ЧУМАЧКА ДОМА

А

Пішов чумак у дорогу, а чумачка дома:
— Як піду я та до школи купувати солі.
Аж там дячок молоденький та малює брови.
— Годі, дячку молоденький, а брів малювати,
Прийди, серце, до Марусі нічку ночувати.
Прийди, серце, до Марусі, прийди й не барися.
— Прийду, серце, Марусино, прийду й не журися.
Прийшов дячок, прийшов дячок, прийшов, не барився
На той же час, на то время чумак нагодився.
Ой не вспіла Марусина воріт одчинити,
Стала ж тому чумакові правду говорити:
— Чи не будеш, чумаченьку, лаяти й ругати,—
Підмовила собі дячка нічку ночувати.
— Підмовила, Марусино, лягай із ним спати,
Я пожену в глибокий яр волів напувати,
Вирубаю там дубину дяка шанувати.

НАВАРИЛА ПИРОЖЕНЬКІВ ЙА З САМОГО СИРА

Б

Наварила пироженьків йа з самого сира,
Полюбила шмаровоза, доле нещаслива. (2)

Йа шмаровіз у дорозі як літо, так зима,
А я, бідна сиротонька, господарю сама. (2)

Наварила пироженьків йа з самого сира,
Хто ми прийде на вечерю, тому буду мила. (2)

Запросила си дяченька на тую вечерю,
Чорт несе шмаровоза, доле нещаслива. (2)

— Святий боже, святий кріпкий, а ти, дяче, звідки,
Чо' ти сидиш коло стола, коло мої жінки? (2)

Пішов же йа шмаровіз до стайні, до коней,
Вибрав собі той шмаровіз чистий кіл дубовий. (2)

Та як узяв дяченька колом обертати:
— Прошу, дяче, песі сину, більше не бувати. (2)

Ой дощ іде, роса паде з високої гірки,
Біжить дячок-неборачок від чужої жінки. (2)

Прийшов, прийшов йа дяченько під новую школу:
— Отворіть ми, хлопці, школу, бо я ледве стою. (2)

Ліпше було дома їсти йа кисіль без солі,
Ніж в чужої жінки їсти пироги на столі. (2)

ВЧОРА БУЛО ЛІТО, ЛІТО, А НИНЬКИ ЗИМА

В

Вчора було літо, літо, а ниньки зима.
Полюбила шмаровоза, та го дома нема.

А шмаровоз намастив віз, поїхав в дорогу,
А я бідна, молодейка, господарем в дому.

Ой був же, був йа в тім селі дячейко гулящий:
— Прийди, прийди на вечерю, будеш хлопець ладний

Ой прийшов же той дячейко на ту вечеройку,
Надніс стокроть шмаровоза з корчми додомойку.

Ой не йшов же шмаровоз йа просто до хати,
Но пішов же межи коні йа дручка шукати!

Йа на жінку березовий та дуже тонейкий,
А на дячка грабовий, але бо грубейкий:

— Добрий вечір, моя мила, як же ми ся маєш,
А як мене нема дома, з ким же розмовляєш?

— Ой мій любий шмаровозе, той раз вибачай ти,
Перший раз єм запросила дячейка до хати.

— Вибачу ти, моя мила, вибачу, вибачу,
Засвіти-но ясно свічку, най я го зобачу.

Свічка горить, свічка горить, горить та палає,
А шмаровіз йа дячейка за лоб витягає.

— Не бий мене, шмаровозе, ніц тобі до того,
Я не зробив з твойов жінков йа нічого злого.

ШМАРОВІЗ В ДОРОЗІ ЯК ЛІТО, ТАК ЗИМА

Г

Шмаровіз в дорозі як літо, так зима,
А я собі, молоденька, в дому господиня.

Наварила-м пироженьків із свіжого сира,
Та й я собі молодого дячка запросила.

Ой я собі запросила дячка молодого,
Посадила-м кінець стола, сіла-м коло нього.

Ой приходить мій шмаровіз, увійшов до хати,
Узяв дячка за чуприну, зачав го вітати:

— Святий боже, святий кріпкий, а ти, дячку, звідки,
Чого сидиш коло стола, коло моєй жінки?

— Не бий же го, шмаровозе, бо не маєш за що,
В мене дячок файний хлопець, а шмаровіз — ледащо.

Бо ти ляжеш коло мене, як мертва колода,
Дячок ляже коло мене — серцю охолода.

Вийшла, вийшла синя хмара з-за чорної гірки,
Втікав дячок голий, босий від чужої жінки.

Як почав він утікати аж під свою школу:
— Отворяйте, хлопці, двері, бо вже ледве стою.

Ліпше було дома спати на сирих полінах,
Ніж молодій молодиці на білих колінах.

Ліпше було дома спати на голеньких дошках,
Ніж молодій молодиці на білих подушках.

Ліпше було їсти гірок, хоть і несолений,
Ніж в чужої молодиці пиріжок мащений.

ШМАРОВІЗ МАЗАВ ВІЗ, ПОЇХАВ В ДОРОГУ

Д

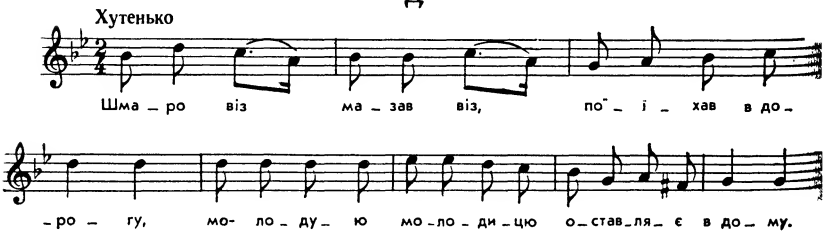

Шмаровіз мазав віз, поїхав в дорогу,
Молодую молодицю оставляє в дому.

Молодая молодиця собі розмислила,
Наварила варениці до сухого сира.

Наварила ковбаси й вареницъ до сира
І до теї вечероньки дяка запросила.

А зачав си шмаровіз з дороги вертати,
Взяв дяченька за рученьку — зачався вітати.

— Святий боже, святий кріпкий, а ти, дяче, звідкі
Чого ходиш на вечірки до моєї жінки?

Не попав він просто в двері, а в піч головою,
А свекруха, злая сука, його коцюбою.

А втікав же той дяченько без штири городи,
Зачепився в маковиннях — наробив всім шкоди.

Гарбузини, маковини... «Добрий вечір, люде!
Викупіть ми з того лиха: більш того не буде».

Зачеплявся дяк за плоти та й за перелази,
Гойнув його мужик ціпом щось зо штири рази.

Прилетів же наш дяченько до нової школи:
— Відчини ж мні, мила, двері, бо мі колька коле.

Положи, моя миленька, в білії пернати,
Знать, що будуть пироги мене розпирати.

Чужі жінки, чужі жінки — то здоров'я моє,
А як гойнув мужик ціпом — безголов'я моє.

А ТИ ЇДЕН, А Я ДРУГИЙ, А ТО НАША ВОЛЯ

Е

А ти їден, а я другий, а то наша воля...
Полюбила шмаровоза, нещаслива доля!

А шмаровіз, а шмаровіз у дорогу ходить,
А він мої молодії марно літа зводить.

Ой вийду я на вулицю, крикну на охоту:
— Сюда, сюда, славні хлопці, на мою роботу!

Обізвався а пан дячок: «Ой прийду я, прийду».
— Прийди, прийди, пане дяче, я тебе не скривдю!

Ой прийшов же а пан дячок, та й не розгостився,
А на той час шмаровіз з дороги прибився.

— Добрий вечір, моя мила, ой як ся ти маєш,
Темна нічка, невидненька, з ким ти розмовляєш?

Ой вибачу, моя мила, вибачу, вибачу,
Ой засвіти ясну свічку, нех си я побачу.

Засвітила ясну свічку, а свічка палає.
Ой шаснувся шмаровіз, дяченька шукає.

Та і найшов того дячка — в куточку зігнувся.
Ой пішов же шмаровіз поночі до коней

Та вносить кіл на дяченька грубий та дубовий,
А на свою миленькую тонкий, ясеновий.

Жінку раз, жінку раз, а дяка три рази;
— Оце тобі, пане дяче, за всі твої рази.

Нема гречки, ні полови, ні колосування,
Оббив боки пану дячку аж до смакування.

Ой учора ізвечора подулися зірки,
Біжить дячок голий, босий від чужої жінки.

Ой як гнався а пан дячок через три городи,
Заплутався в гарбузиння та наробив шкоди.

А чужії молодиці нелукаві були,
Виплутали з гарбузиння й вечеряти дали.

Як пригнався а пан дячок та до свого ганку:
— Світи свічку, змасти спину, бо не діжду ранку.

Лучче б було мені спати на голій драбині,
Ніж в чужої молодиці на пухкій перині.

Лучче було б мені їсти картоплю без солі,
Ніж в чужої молодиці пироги на столі.

ОЙ ВИЙДУ Я ЗА ВОРОТА, ГУКНУ НА ОХОТУ

Є

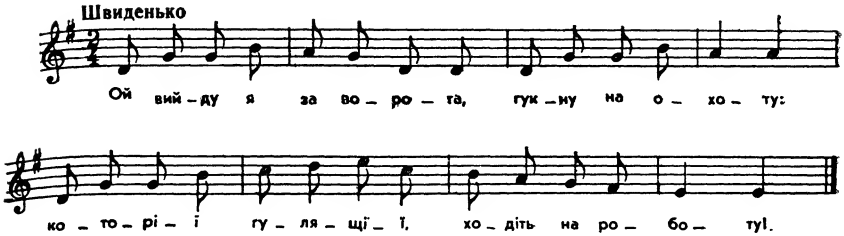

Ой вийду я за ворота, гукну на охоту:
— Которії гулящії, ходіть на роботу!

Обізвався а пан дячок у світі гулящий.
— Прийди, прийди, пане дяче, то будеш найкращий.

Замутився старий дід із хати до коней,
А виносить на дяченька товстий кий дубовий.

А виносить на дяченька товстий кий дубовий,
А на свою миленькую тонкий ясеновий.

— Ой засвіти, мила, свічку та постав у хати,
А я піду по куточках дяченька шукати.

А пан дячок, а пан дячок в куточку зігнувся...
— А хто ж тебе сюди просив? — Просила Ганнуся.

— Ой бий, милий, ой бий, милий; тепер маєш волю,
Тільки прошу, серце моє, не кажи нікому.

— Ой не скажу, моя мила, не скажу, не скажу,
Тільки тобі, жінко моя, [я добре відважу].

— Іди, іди, пане дяче, та й не оглядайся,
А хто тебе питатиме, то й не признавайся.

Пішов дячок, пішов дячок та попід тинами,
Його люде питаються, каже: «За волами».

СНІЖОК ІДЕ, МЕТІЛЬ МЕТЕ А З ЯСНОЇ ЗІРКИ

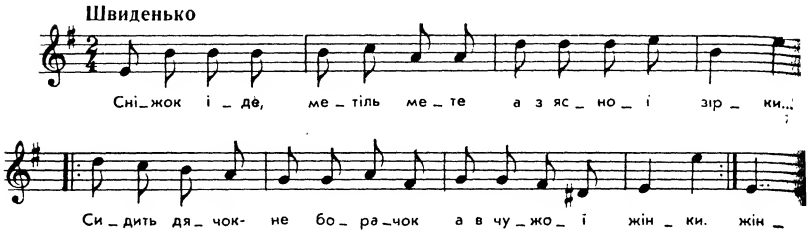

Сніжок іде, метіль мете а з ясної зірки...
Сидить дячок-неборачок а в чужої жінки. (2)

Пішов мужик, пішов мужик а на двір до коней,
Вносить бо він на дяченька бучок ясеновий. (2)

— Святий боже, святий кріпкий, а ти, дяче, відки,
Що ти сидиш кінець стола коло мої жінки?

Сніжок іде, метіль мете а з ясної зірки...
Тікав дячок голий, босий від чужої жінки. (2)

ОЙ ПІДУ Я ДО ЦЕРКОВЦІ, СТАНУ КРАЙ ПОРОГА

Ой піду я до церковці, стану край порога,
Піп на мене поглядає — гарна, чорноброва.

— Попаденьку, попаденьку, щось маю казати,
Ой чи можна опріч мужа іншого кохати?

— Молодая молодице, що мені до того?
Як ти хочеш інших мати, кохай мя самого.

— Попаденьку, попаденьку, я нині в сповіді.
Попаденько їй говорить: «Прийдеш по обіді».

— Чоловіче, чоловіче, лягай собі спати,
А я піду до попа пшениченьку жати.

Не нажала пшениченьки, лиш тільки півкопи,
Піп киває і моргає: «Ходімо до шопи».

ЯК Я БУЛА МОЛОДОЮ ПРЕПОДОБНИЦЕЮ

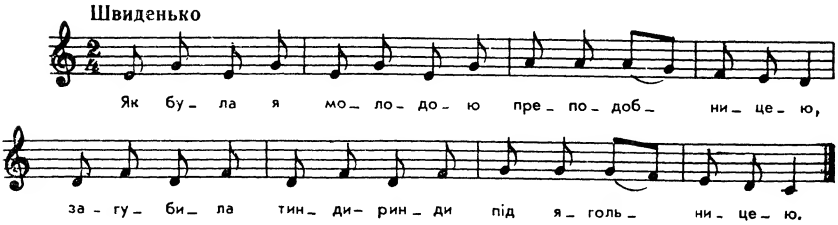

Як я була молодою преподобницею,
Загубила тинди-ринди під ягольницею.
Над'їхало, над'їхало три пани, три пани,
Взяли моє тинди-ринди на сани, на сани.

А я біжу, а я біжу та й кричу, та й кричу:
— Віддай моє тинди-ринди, паничу, паничу.
А до мене хлопці ходят, паничі, паничі,
Носят мені мід-горівку, колачі, колачі.

Як заглянув мій миленький під вікно, під вікно,
Скраяв мені сину димку, як сукно, як сукно.
А я свої білі ноги скорочу, скорочу,
Більше хлопців на подвір'ю не хочу, не хочу.

МАЛА КОНОПЕЛЬКИ БЛИЗЬКО ДОРІЖЕНЬКИ

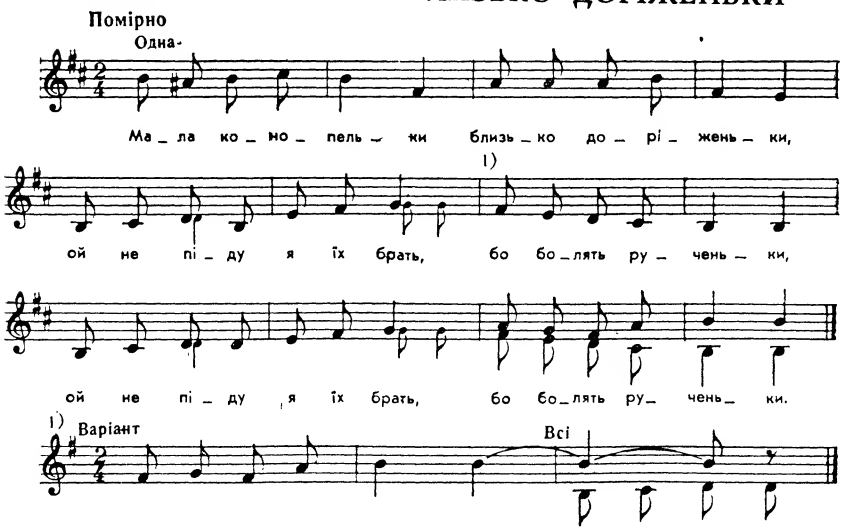

Мала конопельки близько доріженьки,
Ой не піду я їх брать, бо болять рученьки. (2)

Піде мій миленький конопельки брати,
А я лишуся вдома обід готувати. (2)

Вийшла на подвір'я та й ся зажурила:
Щоб я свому миленькому на обід зварила? (2)

Я свому милому курку зарізала,
Як прийде він додому, щоб я не діждала? (2)

Аж приходить милий та сів си на лавці:
— Давай, мила, обідать, коноплі вибрав си!

Я ся усміхнула: «Що-сь таке за диво? —
Скільки було конопель, вибрав ти так живо!» (2)

— Ой не сам їх брав я, мав я помічницю:
Найняв я си на дорозі гарну молодицю. (2)

Гарна молодиця вміла жартувати,
Вона мені помагала конопельки брати. (2)

— Нащо ти її кликав конопельки брати?
Вона ся тепер буде плати вспоминати! (2)

ОЙ САРАКА УНГУРЯН

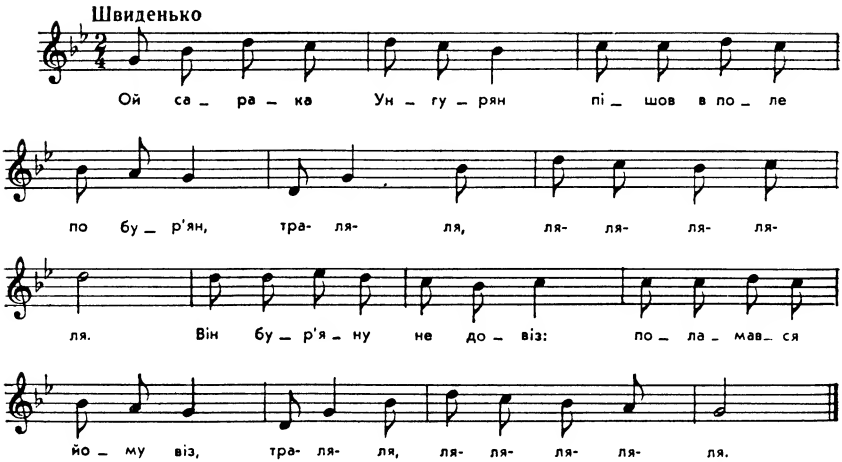

Ой сарака Унгурян
Пішов в поле по бур'ян,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля-ля.

Він бур'яну не довіз:
Поламався йому віз,
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля-ля.

Чого віз ся поламав? —
Молодиці цілував, } 2
Тра-ля-ля, ля-ля-ля-ля-ля.

А Я СОБІ ЗВУСЯ ЛІДУСЯ

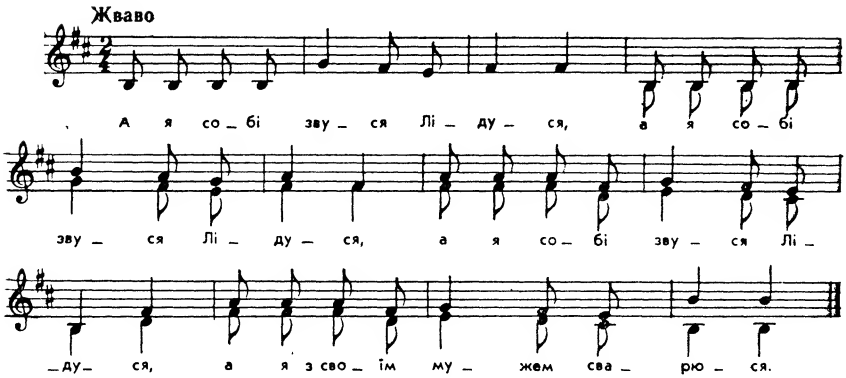

А я собі звуся Лідуся, (3)
А я з своїм мужем сварюся.

Бо він ходить та й на вечорниці, (3)
Бо він любить чужі молодиці.

Ой піду я сусіди питати, (3)
Чим я буду милого лякати.

Прийшов милий в два часа ночі, (3)
Сів на стільці — вечеряти хоче.

Я з постелі скочила, як вівця, (3)
Він злякався та й упав із стільця.

Я упала догори ногами, (3)
Він злякався — втік на піч до мами.

ОЙ УМРУ Я, УМРУ, БУДУ СІ ДИВИТИ

А

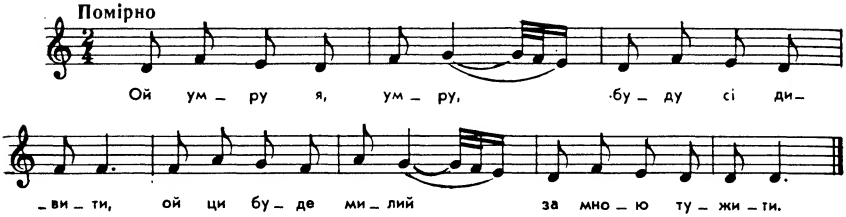

Ой умру я, умру, буду сі дивити,
Ой ци буде милий за мною тужити.

А він зажурився, пішов підголився:
— Коби борше тіло з хати, я би оженився.

Діти тото вчули йа взяли тужити:
— Бідна наша головонька, підемо служити.

Мати ж тото вчула, тяженько зітхнула:
— Не бійтеся, діти мої, то я трошки вснула.

ОЙ УМРУ Я, ОЙ УМРУ Я, БУДУ СЯ ДИВИТИ

Б

Ой умру я, ой умру я, буду ся дивити,
Та ци буде мій миленький за мною тужити.

А мій милий зажурився, пішов підголився:
— Коби тіло з хати взяли, я би оженився.

Діти мої дрібненькії, ідіть ви служити,
Умерла вже ваша мамка, та ні з ким вам жити.

— Бо бідо ма, чоловіче, бідо ма, бідо ма,
Та поки я на лавиці, най-но діти дома.

— Бідна моя головонько, яка ж ти зрадлива,
Ой я гадав, що ти вмерла, а ти єще жива.

— Жива, жива, чоловіче, та й ще буду жити,
Ти ся гадав та женити — борше будеш гнити!

ОЙ ЛЕЖУ Я, ЛЕЖУ

В

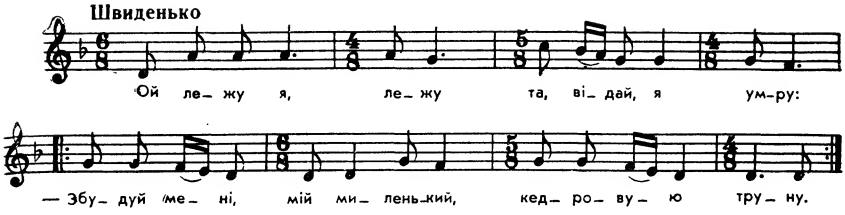

Ой лежу я, лежу
Та, відай, я умру:
— Збудуй мені, мій миленький,
Кедровую труну. } 2

А мій милий зажурився,
Пішов, підголився:
— Коби борше тіло з хати,
Я би оженився. } 2

Прийшли жінки, прийшли дівки
Тіло наряджати,
А він зачав вибирати,
Котру би сватати. } 2

— Сватав би я та й біленьку,
Не схоче робити,
Засватаю рум'яненьку,
Буду ї любити. } 2

Діти ж тото як учули,
Зачали тужити:
— Половім си за рученьки
Та й ходім служити! } 2

Мати тото як учула,
Аж си одерзнула:
— Цитьте, цитьте, діти,
Я твердо заснула. } 2

— Мила моя, мила моя,
Яка ти зрадлива;
А я гадав, що ми вмерла,
А ти ще [в]ожила. } 2

ОЙ ПІДУ Я ДО МІСТА, ОЙ ПІДУ Я ДО МІСТА

Г

Ой піду я до міста, ой піду я до міста,
Там з родом зійдуся, горілки нап'юся,
А я так забавлюся. (2)

Ой маю я мужа, мій муж воркотливий,
Він буде ворчати, я буду мовчати,
Може й я що провинила. (2)

За велике діло стало сукном тіло;
Іно-м рано не встала, челядь не збуджала,
В поле не виправила. (2)

Ой піду я до мати, там буду вмирати,
Єй буде мій милий, голубонько сивий,
Та й за мною жалувати. (2)

Ой жалує він, жалує, став до люстра, підголився:
— Щоби тіло з хати взяли,
Я би скорше оженився. (2)

А як прийшло три дівоньки грішне тіло вмивати,
Він по хаті ходить, бровами поносить,
Котру би си та й узяти. (2)

Возьму я лиш тотую високоростонькую,
Вна буде робити та й мене любити,
Та й зо мною говорити. (2)

— Ой знаю я та знаю, знає отець, знає мати,
Що ти п'єш, гуляєш, жінку б'єш, ховаєш,
Сам сі гладкий тримаєш. (2)

А як діти то й учули та зачали говорити:
— Збираймося за рученьки та й підемо служити,
Та й підемо служити. (2)

А як мама їх учула та й зачала говорити:
— Не йдіть, діточки, служити, я ще буду жити,
Я ще буду жити. (2)

— Ой скажи ти, моя мила, яка ти зрадлива:
Я гадав, що ти вмерла, а ти будеш жива,
А ти будеш жива. (2)

ЗА ЩО БИ НАС ПАН БІГ КАРАВ

За що би нас пан біг карав? —
Маєм жінок по дві пари:
Одна пара в Тарногроді,
Друга — вдома на вигоді.
Гопа моя, моя жона,
Ту маю сім, восьма вдома,
А дев'ята морков скробе,
А десята сидить собе,
Однайцята клюски гнете,
Дванайцята хату мете,
Тринайцята коров доїть,
Штирнайцята над нев стоїть,
П'ятнайцята кужіль пряде,
Шістнайцята мотать буде,
Сімнайцята хусти пере,
Осьмнайцята мене вбере,
Дев'ятнайцята ліжко стелить,
А двайцята на постелі.
І ще би ся єдна знайшла,
Щоби за мнов файку несла.
І ще би ся єдна здала,
Щоби спадні затягала.

А Я СОБІ ЛАНКОВА, МАЛЕНЬКОГО РОСТУ

А

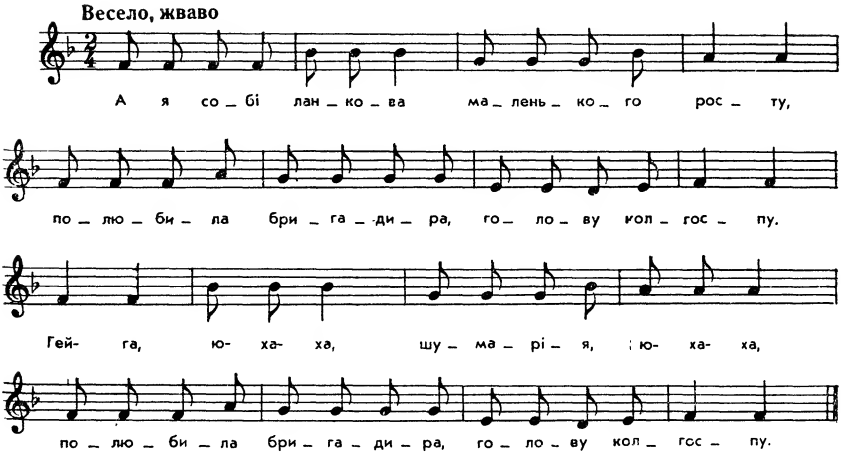

А я собі ланкова, маленького росту,
Полюбила бригадира, голову колгоспу.

Приспів:

Гей-га, юха-ха, шумарія, юха-ха *,
Полюбила бригадира, голову колгоспу.

Ой пішла я у колгосп та й сіла на лавку:
— Товаришу голова, дайте мені справку.

Та таку ми справку дайте, щоби я гуляла,
У колгоспі не робила та й премію мала.

— Ой випишу, випишу, випишу потому,
А як сонечко зайде, принесу додому.

А як сонечко зайшло, почало смеркати,—
Вже товариш голова коло мої хати.

Я півлітра та й на стіл, а він як напився!
Як зарився в подушки, чуть не задушився.

Подивіться, люди добрі, та й під тоту постіль:
Де є такий голова, як у нас в колгоспі?

МОЯ ХАТА КРАЙ СЕЛА, ВІКНАМИ ДО МОСТУ

Б

Моя хата край села, вікнами до мосту,
Полюбила бригадира, голову колгоспу.

Приспів:

Гей-га, уха-ха, шумарія, рай-ра,
Шумарія, уха-ха, ти дівчина файна. } 2

Полюбила бригадира першої бригади,
Іще хочу полюбить голову сільради.

Бригадира полюбила — трудодні наводить.
Купив мені черевички та й до клубу водить.

* Приспів «Гей-га, юха-ха, шумарія, юха-ха» повторюється з кожним рядком.

А як вийшла я у поле, він на мене поморгав...
А ще копи не нажала, він чотири записав.

Ой пішла я до контори та й сіла на лавку:
— Ви, товариш голова, випишіть ми справку!

— Ой випишу, випишу, випишу потому,
А як сонечко зайде, принесу додому.

А ще сонце не зайшло, лиш стало сідати,
Вже товариш голова йде до мої хати.

А ще сонце не зайшло, а голова впився,
Як зарився в подушки — вранці пробудився.

ДО КОНТОРИ Я ПІДУ ТА Й СЯДУ НА ЛАВКУ

В

До контори я піду та й сяду на лавку:
— Ви, товариш голова, напишіте справку.

Аж приходить голова, вклонився низенько:
— Яку ж тобі справку дать, ти ж моє серденько?

— Напишіть папірець та й на довге врем'я,
Щоб у поле не ходить й одержувать прем'я.

— Ой я тобі напишу, а ти йди додому,
І про цеє не кажи, серденько, нікому.

Я В ВІВТОРОК РОДИЛАСЯ, В ВІВТОРОК, В ВІВТОРОК

Г

Я в вівторок родилася, в вівторок, в вівторок,
Треба мені полюбить колгоспників сорок.

Їздового тре любити — соломи привезе,
А другого тре любити — до млина підвезе.

Обліковця тре любити — добренько запише,
Бригадира тре любити — кожен раз підвищить.

Рахівника тре любити — добре нарахує,
А як прийде чорна нічка, гарно поцілує.

Комірного тре любити — добресенько зваже,
А як прийде темна нічка, коло мене ляже.

Полюбила бригадира другої бригади,
А вже мене полюбив голова сільради.

У вівторок родилася, середнього росту,
Уже мене полюбив голова колгоспу.

А він мене полюбив і до мене ходить,
Купив мені черевички і до клубу водить.

ТРЕБА ГОЛОВУ ЛЮБИТИ – ДІЛОМ ВЕРХОВОДИТЬ

Д

Треба голову любити — ділом верховодить,
Обліковця тре любити — трудодні виводить.

Комірника тре любити, бо важить пшеницю,
А продавця тре любити, бо дасть на спідницю.

Їздового тре любити, бо оре городи,
Бригадира тре любити — сам до хати ходить.

Тиждень в поле не ходила, тільки вийшла жати,
Всі на мене закричали: «Йди додому спати!»

А тут десь як з-під землі бригадир узявся.
Я до нього заморгала, а він засміявся.

Я до нього заморгала, а він мені відморгав,
Ще й півкопи не нажала, він чотири записав.

ЛЮБИТЬ МЕНЕ БРИГАДИР

Любить мене бригадир,
Бо я гарна ланкова.
Любить мене й агроном —
Всі буряки прополов.

Любить мене чорний,
Любить мене й білий,
Любить мене й сивуватий,
Ще й четвертий білуватий.

Ой заграйте, музиченьки,
Заграйте, заграйте,
Я вам нині заплачу,
А завтра віддайте.

ТРИ ДНІ ПЕЧІ НЕ ТОПИЛА, СІМ ДЕНЬ ХАТИ НЕ МЕЛА

А

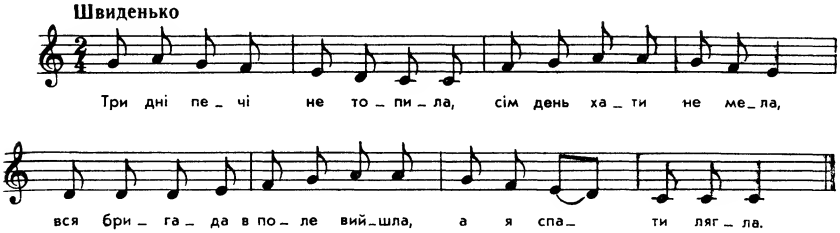

Три дні печі не топила, сім день хати не мела,
Вся бригада в поле вийшла, а я спати лягла.

Ой приїхав бригадир та й на сивому коні:
— Іди, іди, ланкова, заробляти трудодні!

Ой приїхав бригадир та й до мене поморгав,
Я ще й копи не нажала — він чотири записав.

Я спитала бригадира, де його чекати,
А він сказав: «Увечері коло твої хати».

Ой не встигла ланкова з бригадиром стати,
Якась баба сказилася, дала жінці знати.

Ой біжить же його жінка та й з великим патиком:
— Іди, іди, чоловіче, викликає виконком.

А я в тому виконкомі та й не можу бути,
Я за тую ланковую не можу забути.

Ой він ходить по горі, а я по долині,
В нього болить голова, в мене всередині.

КАЗАВ МЕНІ ГОЛОВА ЙТИ ПШЕНИЦЮ ЖАТИ

Б

Казав мені голова йти пшеницю жати,
Казав мені голова, де його чекати.

— Чекай мене, ланкова, там, де ліс зелений,
Де червона калинонька під крислатим кленом.

Як же тебе не любити, таку дівку рослу,
Буду тебе доглядати, як свиню поросну.

Вже не підеш вранці-рано бити норму по росі,
Будеш, любко, купатися в колгоспівськім молоці.

Ще й не встигла ланкова під тим кленом стати,
Якась баба сказилася, дала жінці знати.

Біжить, біжить головиха з здоровецьким патиком:
— Іди,— каже,— чоловіче, викликає виконком.

Іди, іди, чоловіче, і не оглядайся,
Викликає виконком, спробуй, відчитайся.

Від полудня до півночі збори засідали,
Від полудня до півночі голову стригали.

Припаяли строгача, з керівництва зняли
І на поле гній возити голову післали.

ОЙ САПАЛА БУРЯКИ ПІД ЗЕЛЕНИМ ДУБОМ

А

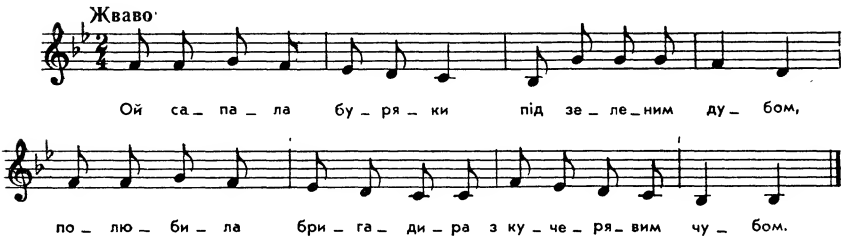

Ой сапала буряки під зеленим дубом,
Полюбила бригадира з кучерявим чубом.

— Прийди, прийди, бригадире, до мене додому,
Бо мій милий чорнобривий пішов у дорогу.

Прийди, прийди, бригадире,— вечеря зварена:
Вареники і горілка і курка печена.

Ой як прийшов бригадир та й не розглянувся,
А мій милий чорнобривий з дороги вернувся.

— Бригадире, бригадире, де я тя подію?
Вже мій милий чорнобривий ходить по подвір'ю.

Бригадире, бригадире, сідай у куточку,
А я скажу миленькому — підсипала квочку.

Прийшов милий та й до хати, почав розглядати:
— Чи варила, чи топила — давай вечеряти!

— Не варила, не топила, і так в хаті гаряче,
Підсипала білу квочку, мабуть, з хати утече.

— Ой ти, моя жінко мила, іди добре перевір:
По-твоєму — біла квочка, по-моєму — бригадир.

Взяв чоловік та й пасок за обидва кінці —
Досталося бригадиру, досталося й жінці.

ОЙ ПОЇХАВ ЧОЛОВІК У ПОЛЕ ОРАТИ

Б

Ой поїхав чоловік у поле орати,
Я сказала бригадиру, щоб зайшов до хати.

Приспів:

Тра-ра-ра, тра-ра-ра, щоб зайшов до хати *.

Засвітила в хаті світло, сіли коло столу,
Подивилась й у вікно — йде милий додому.

— Бригадире, бригадире, що тепер робити,
Чоловік іде додому, буде мене бити.

Ой іди ж ти, бригадире, та сядь у куточку,
А я скажу чоловіку: підсипала квочку.

— Добрий вечір, моя жінко, а що тут чувати?
Чи топила, чи варила? Давай вечеряти!

— Я топила, я й варила, но воно ще гаряче,
Підсипала білу квочку, мабуть, вона утіче.

* Приспів «Тра-ра-ра» повторюється з другою половиною кожн рядка.

— Ой ходімо, моя жінко, ой ходімо та провір,
Бо ти кажеш — біла квочка, мені вдався бригадир.

А взяв чоловік ремінь на два кінці —
Довелося бригадиру, довелось і жінці.

А іде бригадир рано на бригаду,
А розбита голова спереду і ззаду.

— Оце тобі, бригадире, за твої учинки,
Нема дома чоловіка — не ходи до жінки.

— Доки буду жити, в бригаді робити,
То не буду до чужих жінок заходити.

— Доки буду жити, чоловіка мати,
То не буду бригадира в хату зазивати.

Баби і діди Химери старих

ОЙ ІЗ ГОРИ НА ДОЛИНУ

Ой із гори на долину
Посадила баба диню,
Цілий город качалася,
Щоб та диня в'язалася.

Ціле літо підливала,
Єдну диню виховала.

Приїхали купці з Риму
Купувати в баби диню.

Як сі баба заповзяла,
Три тисячі за ню взяла,
Три тисячі й два таляри
Ще й на очі окуляри.

НАША БАБА СТАРА

Наша баба стара
Та пішла у млинок,
Та набрала крупок,
Наробила квашиці.
Три неділі кваша кисла
Та й не викисла,
На четверту зійшла,
Кваша через верх пішла.
На лопатки саджала
Та й у піч укладала,
А із печі зібрала
Та під лавку складала.
А з-під лавки в коробок
Та понесла в городок.
Десь узявся мужичок,
Невеликий, з кулачок:
— Продай, бабо, кирпичок!
— Ой брешеш ти, мужичок,
Не єсть же це кирпичок,
А це грубий ситничок.
Да принесла додому
Та звернула під гору.
Свиня ніс помарала,
Три неділі хворала,
На четверту зійшла,
Свиня з хліву пішла.

ЯК У НАС БУЛА ВЕКЛА

Як у нас була Векла,
Що вилізла з пекла,
Вона ж таки Тимаха,
До кваші удаха.
Наробила кваші в діжці,
Стала кваша грати,
Потолок підіймати.
Хуки! Хуки! Хуки!
Та стопила кваша
Всі вулиці й луки!
Сюди їхав генерал
Василій Задонський,
Та в вуличку нашу,
Та витопив вісім конь
У ту саму квашу.
Та втопила Грицька,
Та втопила Яцька,
Втопила Івана,
Втопила Романа,
Утопила і того,
Що не знаєм і кого.
Ой ти ж, кваша, кваша,
Яка ж то ти мудра,
Увечері по губах,
А по утрах по штанах.
А ви, свині
веселіться,
Радуйтеся по хлівах,
Піднімайте хвости,
Та ну по кваші брести!

ПІШЛА НАША БАБУСЕНЬКА

Пішла наша бабусенька
На ярмарок пішки.

Приспів:

Колотасом дер, дер,
Пацурасом, тясом, барабасом!

Купила бабусенька
Собі цапусенька.

Та погнала бабусенька
Свого цапа пасти.

Та й забула бабусенька
Свого цапусенька.

Та найняла бабусенька
Собі панихидку.

— Пийте, люди, і гуляйте
Мого цапа споминайте.

А ви, дівчата, не дивуйте,
Цапа мого поцілуйте.

Пили люди і гуляли,
Мого цапа споминали.

А дівчата не здивували,
Цапа ... поцілували

ОЙ КУВАЛА ЗОЗУЛИЦЯ, КУВАЛА, КУВАЛА

Ой кувала зозулиця, кувала, кувала;
Мала баба дві корови та й обі продала.

Мала баба дві корови та й обі продала,
Та й купила бринзолєтка, щоби ся віддала.

Сидить баба на одинку, одинок ся хилить,
На бабині бринзолєта ніхто ся не дивить.

Сидить баба під одинком та й малює брови,
Ідуть люди, питаються: «Де твої корови?»

— Ой мала я дві корови та й обі продала,
Та й купила бринзолєтка, щоби ся віддала.

Взяла баба два каплуни, третього кугута,
Ніхто бабу не сватає — баба стала люта.

Сидить баба на запічку, гріється, гріється,
Та все собі подумує, чо' не віддається.

Чекай, бабо, чекай, бабо, най вродять лисниці,
Будем тебе віддавати на другі м'ясниці.

А м'ясниці проминули, настало говіння,
А ми бабу — бух у яму ще й зверху каміння.

Лежить баба, лежить баба та й ся не киває,
Та й уже ся за відання нічо' не питає.

ТЕПЕР БАБА НІ СЯКА, НІ ТАКА

Тепер баба ні сяка, ні така,
Посадила на трьох яйцях гусака.
Сидить гусак тиждень,
Сидить дві неділі,
Коли баба до яєць —
Яйця мухи з'їли.

ПОЇХАЛА БАБА В ЛІС, БАБА В ЛІС, БАБА В ЛІС

Поїхала баба в ліс, баба в ліс, баба в ліс,
Без сокири, без коліс, без коліс, без коліс.

Зачепилася за пень, та й за пень, та й за пень,
Та й сиділа цілий день, цілий день, цілий день.

Ішов Іван, відчепив, відчепив, відчепив,
Собі біду зачепив, зачепив, зачепив.

Пішла баба до пана, до пана, до пана
Позивати Івана, Івана, Івана.

А пан її розсудив, розсудив, розсудив:
Скільки буків їй всадив, їй всадив, їй всадив.

Іде Іван скачучи, скачучи, скачучи,
Баба їде плачучи, плачучи, плачучи.

Отак тобі, бабо, тра, бабо, тра, бабо, тра,
Не пхайсь туди, де не тра, де не тра, де не тра.

МАЛА БАБА МИХАЛА

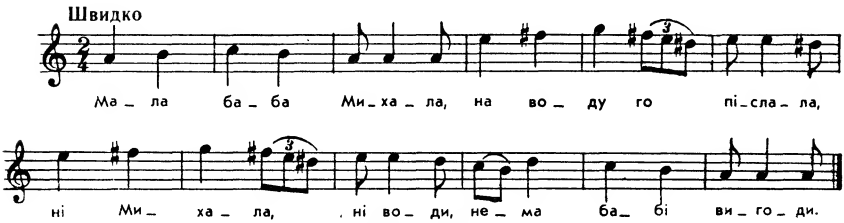

Мала баба Михала,
На воду го післала,
Ні Михала, ні води,
Нема бабі вигоди.

ПІСЛАЛА БАБА ДІДА ПО ВОДУ

А

Післала баба діда по воду —
Ні діда, ні води, баба заводи[ть].

Баба на діда запруга лагодить:
— Ой діду, діду, де ж ти ся бавив?

— Коби не плоти, не перелази,
Я би вже приніс зо штири рази.

— Діду, діду, не складай байки,
То ти був, діду, коло коханки.

— У тебе, бабо, голова сива,
В мої коханки пироги з сира.

У тебе, бабо, борщ із капусти,
В мої коханки курочка тлуста.

ПОСЛАЛА Я ДІДА ПО ВОДУ

Б

Послала я діда по воду —
Ні діда, ні води.
А я стала, заводжу:
— Там-то ми біда без мого діда!

Ой вибила я його лозою:
— Вертайся, дідуню,
Вертайся, любуню,
Хутко з водою.

— Якби не плоти, не перелази,
Приніс би, бабуню,
Приніс би, бабуню,
Води три рази.

— Якби не дівки, не молодиці,
Приніс би, бабуню,
Приніс би, бабуню,
Сім раз водиці тобі з криниці.

ІШОВ ДІД З КОСОВИЦІ

Ішов дід з косовиці, (2)
Ішов дід з косовиці,
Зайшов на ніч до вдовиці. } 2

В неї личко — повна рожа, (2)
В неї личко — повна рожа,
Ночувати в неї можна. } 2

Вийняв дід сороківку, (2)
Вийняв дід сороківку,
Послав бабу по горілку. } 2

По горілку баба йшла, (2)
По горілку баба йшла,
Гарних хлопців знайшла. } 2

Ідіть, хлопці, до мене, (2)
Ідіть, хлопці, до мене,
Бо ночує дід у мене. } 2

Прийшли хлопці з півлітрами, (2)
Прийшли хлопці з півлітрами, } 2
Били діда кулаками.

Били діда, волочили, (2)
Били діда, волочили } 2
Ще й в помиях намочили.

Отут кисни, отут мокни, (2)
Отут кисни, отут мокни, } 2
Отут трісни, отут лопни.

Хтіли діда просушити, (2)
Хтіли діда просушити } 2
Ще й коліном задушити.

А дід люльки накурився, (2)
А дід люльки накурився } 2
Й сам на печі задушився.

Взяли його на лопату, (2)
Взяли його на лопату } 2
Та й закинули на хату.

Самі стали дивитися, (2)
Самі стали дивитися, } 2
Як дід буде котитися.

А дід з хати скотився, (2)
А дід з хати скотився, } 2
Впав на землю та й розбився.

ЯК ПОЇХАВ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ НА БАЗАР

Як поїхав мій миленький на базар,
Купив мені китайочки на чугай.
Та як почав міряти,
Та як почав пірити,
Та як почав краяти,
Та як почав лаяти,
Та як почав шити,
Та як почав бити.
І не мір, і не пір,
І не край, і не лай,
І не ший, і не бий,
Буду в старій свитині ходити,
Лиш дай мені, діду, віку дожити.

ОЙ ДІД БАБІ КУПИВ БУТИ

А

Ой дід бабі купив бути,
Щоб гарненько бабу вбути.
— Серце, дідусю-любусю,
Води хорошенько бабусю!
А ще к тому і кожушка,
Щоб пристала його душка.
— Серце, дідусю-любусю,
Води хорошенько бабусю!
Ой дід бабі на ізраду
Роздер кожушок іззаду.
— Серце, дідусю-любусю,
Нащо ж ти обідив бабусю?
Ще й латочку налатав,
На бабусю поглядав.
— Серце, дідусю-любусю,
Поцілуй же свою бабусю!
А як мені, бабусі,
Гарнесенько в кожусі.
— Серце, дідусю-любусю,
Поцілуй же свою бабусю!
Бо латочка новенька,
Бабусенька гарненька.
— Серце, дідусю-любусю,
Води хорошенько бабусю!

ДІДУНЮ, А ТИ СПИШ

Б

— Дідуню, а ти спиш?
Я тобі печу книш,
Серце, дідуню-любуню,
Гарно поводиш бабуню!
А дід бабі купив бути,
Казав бабі зараз взути.
— Серце, дідуню-любуню,
Гарно поводиш бабуню!
А дід бабі купив лиса:
— На, бабуню, приберися!
— Серце, дідуню-любуню,
Гарно поводиш бабуню!
А дід бабі сани зладив,
На той світ попровадив.
— Серце, дідуню-любуню,
Гарно поводиш бабуню!
— Ой дідуню, возьми бути,
Мені дай з людьми бути.
Серце, дідуню-любуню,
Гарно поводиш бабуню.
Возьми собі того лиса,
А від мене відчепися.
Серце, дідуню-любуню,
Гарно поводиш бабуню!

ОДВЕДИ Ж МЕНЕ ДОДОМУ, ТИ Ж МІЙ ДІДОЧОК

А

— Одведи ж мене додому, ти ж мій дідочок,
Одведи ж мене додому, ти ж мій любочок.

— Іди сама, бабка, іди сама, любка,
Іди сама, іди сама, ти ж моя голубка.

— Ой я боюсь собаки, ти ж мій дідочок,
Ой я боюсь собаки, ти ж мій любочок.

Бери палку, бабка, бери палку, любка,
— Бери палку, бери палку, ти ж моя голубка.

— А де ж мені палки взяти, ти ж мій дідочок,
А де ж мені палки взяти, ти ж мій любочок?

Та вирубай, бабко, та вирубай, любка,
Та вирубай, та вирубай, ти ж моя голубка.

— А де ж мені топір взяти, ти ж мій дідочок,
А де ж мені топір взяти, ти ж мій любочок?

— Іди купи, бабка, іди купи, любка,
Іди купи, іди купи, ти ж моя голубка.

— А де ж мені гроші взяти, ти ж мій дідочок,
А де ж мені гроші взяти, ти ж мій любочок?

— Іди служить, бабка, іди служить, любка,
Іди служить, іди служить, ти ж моя голубка.

— А де ж мені сили взяти, ти ж мій дідочок,
А де ж мені сили взяти, ти ж мій любочок?

— То помирай, бабка, то помирай, любка,
То помирай, то помирай, ти ж моя голубка.

— А хто ж мене поховає, ти ж мій дідочок,
А хто ж мене поховає, ти ж мій любочок?

— А я сам, бабка, а я сам, любка,
А я сам, а я сам, ти ж моя голубка.

ОЙ БОРЩУ, МИЛА, ОЙ БОРЩУ, МИЛА

Б

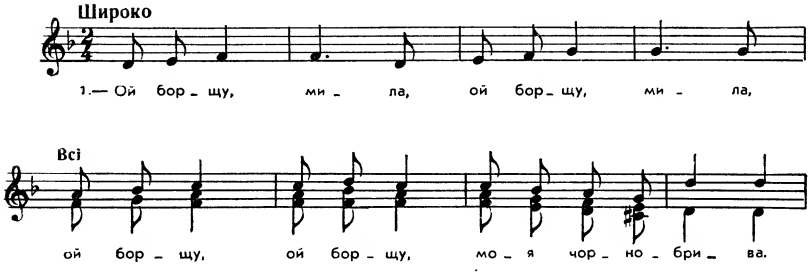

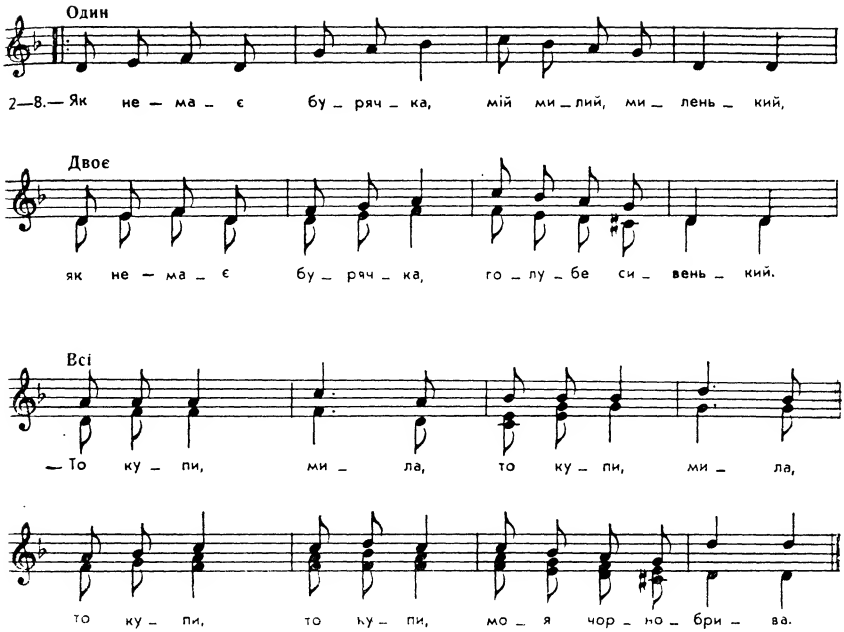

— Ой борщу, мила, ой борщу, мила,
Ой борщу, ой борщу, моя чорнобрива.
— Як немає бурячка, мій милий, миленький,
Як немає бурячка, голубе сивенький.
— То купи, мила, то купи, мила,
То купи, то купи, моя чорнобрива.
— Як немає грошенят, мій милий, миленький,
Як немає грошенят, голубе сивенький.
— Зароби, мила, зароби, мила,
Зароби, зароби, моя чорнобрива.
— Я не здужаю робить, мій милий, миленький,
Я не здужаю робить, голубе сивенький.
— То вмирай, мила, то вмирай, мила,
То вмирай, то вмирай, моя чорнобрива.
— А як смерті нема, мій милий, миленький,
А як смерті нема, голубе сивенький.
— То доб'ю, мила, то доб'ю, мила,
То доб'ю, то доб'ю, моя чорнобрива.
— Чим же ти мене доб'єш, мій милий, миленький,
Чим же ти мене доб'єш, голубе сивенький?

— Бияком, мила, бияком, мила,
Бияком, бияком, моя чорнобрива.
— Де ж ти мене поховаєш, мій милий, миленький,
Де ж ти мене поховаєш, голубе сивенький?
— У рову, мила, у рову, мила,
У рову, у рову, моя чорнобрива.
— Чим же ти мене укриєш, мій милий, миленький,
Чим же ти мене укриєш, голубе сивенький?
— Лопухом, мила, лопухом, мила,
Лопухом, лопухом, моя чорнобрива.

ВЖЕ ПОРА, МИЛА, ВЖЕ ОБІД, МИЛА

В

— Вже пора, мила, вже обід, мила,
Сип борщу, сип борщу, моя чорнобрива.
— Ой немає борщу, мій милий, миленький,
Бо немає буряка, голубе сизенький.
— Навгороді, мила, навгороді, мила,
Там буряк, там буряк, моя чорнобрива.
— Ой боюся гусака, мій милий, миленький,
Та боюся ж гусака, голубе сизенький.
— Батіжком, мила, батіжком, мила,
Батіжком гусака, моя чорнобрива.
— Ой немає батіжка, мій милий, миленький,
Не зберуся я купить, голубе сизенький.
— Зароби, мила, зароби, мила,
У колгоспі зароби, моя чорнобрива.
— Ой не можу я робити, мій милий, миленький,
Бо я звикла в холодочку, голубе сизенький.
— Не страмись, мила, так робить, мила,
Роблять всі уже жінки, моя чорнобрива.
— На роботі я умру, мій милий, миленький,
Нароблю тобі жалю, голубе сизенький.
— Не жаль ледаря, та не жаль, мила,
Працьовитую люблю, моя чорнобрива.
— А де ж будеш хоронить, мій милий, миленький,
Як будеш жалкувать, голубе сизенький?
— Поховаю в дерезі, в дерезі, мила,
Та й ударю гопака, моя чорнобрива.
— То піду, піду робить, мій милий, миленький,
Страшно мені в дерезі, голубе сизенький.

ОЙ НА ДУБІ, НА ДУБОЧКУ ГОЛУБИ СИДІЛИ

Г

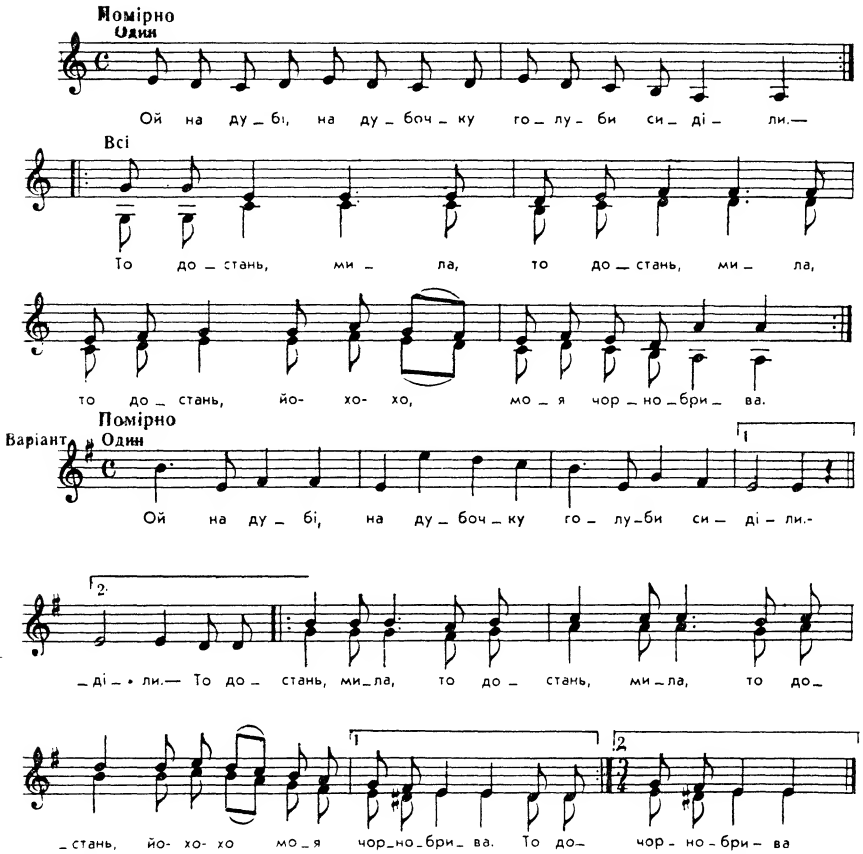

Ой на дубі, на дубочку голуби сиділи. (2)
— То достань, мила, то достань, мила,
То достань, йо-хо-хо, моя чорнобрива. } 2

— Я дістати не здужаю, милий мій, миленький,
Я дістати не здужаю, голубе сизенький.
— То вмирай, мила, то вмирай, мила,
То вмирай, йо-хо-хо, моя чорнобрива. } 2

— Я ж умерти не здужаю, милий мій, миленький,
Я ж умерти не здужаю, голубе сизенький.
— Я доб'ю, мила, я доб'ю, мила,
Я доб'ю, йо-хо-хо, моя чорнобрива. } 2

— Де ж ти мене поховаєш, милий мій, миленький,
Де ж ти мене поховаєш, голубе сизенький?
— У рову, мила, у рову, мила,
У рову, йо-хо-хо, моя чорнобрива. } 2

— Що ти мені посадиш, милий мій, миленький,
Що ти мені посадиш, голубе сизенький?
— Будяка, мила, будяка, мила,
Будяка, йо-хо-хо, моя чорнобрива. } 2

— Чим ти мене пом'янеш, милий мій, миленький,
Чим ти мене пом'янеш, голубе сизенький?
— Гарбузом, мила, гарбузом, мила,
Гарбузом, йо-хо-хо, моя чорнобрива. } 2

БІЖИ, МИЛА, У САДОК

Д

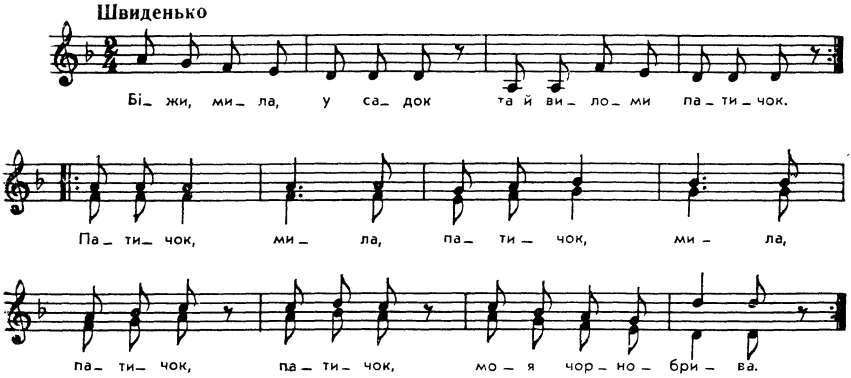

— Біжи, мила, у садок } 2
Та й виломи патичок.
Патичок, мила, патичок, мила,
Патичок, патичок, моя чорнобрива. } 2

— Чим я буду рубати, ти ж мій миленький,
Чим я буду рубати, голубе сивенький?

— Сокирою, мила, сокирою, мила,
Сокирою, сокирою, моя чорнобрива. } 2

— Де ж я возьму сокири, ти ж мій миленький,
Де ж я возьму сокири, голубе сивенький?
— То купи, мила, то купи, мила,
То купи, то купи, моя чорнобрива. } 2

— За що ж буду купувать, ти ж мій миленький,
За що ж буду купувать, голубе сивенький?
— За гроші, мила, за гроші, мила,
За гроші, за гроші, моя чорнобрива. } 2

— Де ж я гроші буду брать, ти ж мій миленький,
Де ж я гроші буду брать, голубе сивенький?
— Зароби, мила, зароби, мила,
Зароби, зароби, моя чорнобрива. } 2

— Я робити не здужаю, ти ж мій миленький,
Я робити не здужаю, голубе сивенький.
— То вмирай, мила, то вмирай, мила,
То вмирай, то вмирай, моя чорнобрива. } 2

— Я вмирати не хочу, ти ж мій миленький,
Я вмирати не хочу, голубе сивенький.
— Я доб'ю, мила, я доб'ю, мила,
Я доб'ю, я доб'ю, моя чорнобрива. } 2

— Чим ти мене будеш бить, ти ж мій миленький,
Чим ти мене будеш бить, голубе сивенький?
— Молотком, мила, молотком, мила,
Молотком, молотком, моя чорнобрива. } 2

— Де ж ти мене поховаєш, ти ж мій миленький,
Де ж ти мене поховаєш, голубе сивенький?
— У рові, мила, у рові, мила,
У рові, у рові, моя чорнобрива. } 2

— Що ж на мені посадиш, ти ж мій миленький,
Що ж на мені посадиш, голубе сивенький?
— Будяки, мила, будяки, мила,
Будяки, будяки, моя чорнобрива. } 2

— Що ж на мені співать буде, ти ж мій миленький
Що ж на мені співать буде, голубе сивенький?
— Пугачі, мила, пугачі, мила,
Пугачі, пугачі, моя чорнобрива. } 2

ОЙ НА ГОРІ СУХИЙ ДУБ, ОЙ ТИ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ

Е

— Ой на горі сухий дуб, ой ти мій миленький,
Ой на горі сухий дуб, голубе сивенький.

— То зрубай, мила, то зрубай, мила,
То зрубай, уха-ха, мила чорнобрива.

— Я сокири не маю, ой ти мій миленький,
Я сокири не маю, голубе сивенький.

— То купи, мила, то купи, мила,
То купи, уха-ха, мила чорнобрива.

— Я грошей не маю, ой ти мій миленький,
Я грошей не маю, голубе сивенький.

— Зароби, мила, зароби, мила,
Зароби, уха-ха, мила чорнобрива.

— Я робити негодна, ой ти мій миленький,
Я робити негодна, голубе сивенький.

— То вмирай, мила, то вмирай, мила,
То вмирай, уха-ха, мила чорнобрива.

— А де ж мене поховаєш, ой ти мій миленький,
А де ж мене поховаєш, голубе сивенький?

— На кропиві, мила, на кропиві, мила,
На кропиві, уха-ха, мила чорнобрива.

— А хто буде плакати, ой ти мій миленький,
А хто буде плакати, голубе сивенький?

— Рудий пес, мила, куций пес, мила,
Куций пес, уха-ха, мила чорнобрива.

ОЙ ДІДУ МІЙ ПАРХОМЕ

А

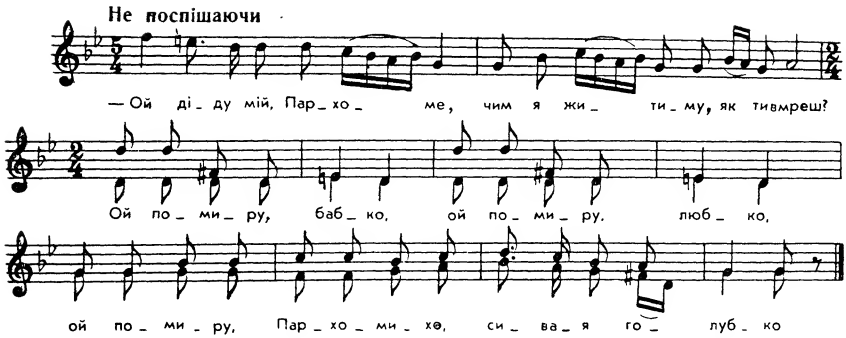

Один: Ой діду мій Пархоме,
Що я буду робить, як ти вмреш?
Хор: Ой по миру, бабко,
Ой по миру, любко,
Ой по миру, Пархомихо,
Сивая голубко!
Один: Ой діду мій Пархоме,
Я собак боюся.
Хор: Ой з костурцем, бабко,
Ой з костурцем, любко,
Ой з костурцем, Пархомихо,
Сивая голубко!
Один: Ой діду мій Пархоме,
Де я костурця візьму?
Хор: Ой до лісу, бабко,
Ой до лісу, любко,
Ой до лісу, Пархомихо,
Сивая голубко!
Один: Ой діду мій Пархоме,
А чим я вирублю?
Хор: Сокиркою, бабко, сокиркою, любко,
Сокиркою, Пархомихо, сивая голубко!
Один: Ой діду мій Пархоме,
А де я сокирки візьму?
Хор: До коваля, бабко, до коваля, любко,
До коваля, Пархомихо, сивая голубко!

ОЙ ДІДУ МІЙ, ПАРХОМЕ МІЙ

Б

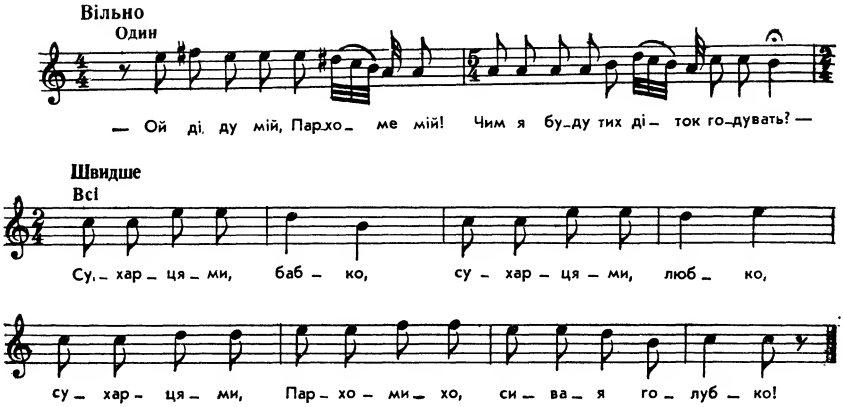

— Ой діду мій, Пархоме мій!
Чим я буду тих діток годувать?
— Сухарцями, бабко, сухарцями, любко,
Сухарцями, Пархомихо, сивая голубко!
— Ой діду мій, Пархоме мій!
А де ж тих сухарців узять?
— Поміж людьми, бабко, поміж людьми, любко,
Поміж людьми, Пархомихо, сивая голубко!

ДІДУ, ДІДУ

А

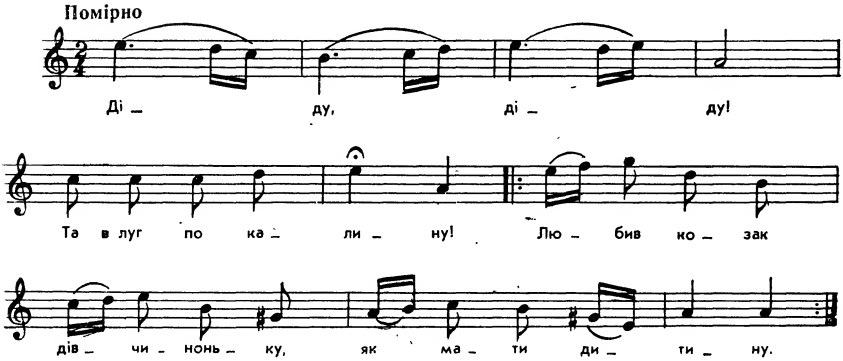

— Діду, діду!
Та в луг по калину!
Любив козак дівчиноньку,
Як мати дитину.

Любив козак дівчиноньку
Та хтів її взяти,
А старая не схотіла
За нього віддати.

Старий хотів, старий хотів,
Стара не схотіла,
Старий стару та кулаком,
Стара й полетіла.

Оце тобі, [вража бабо],
Щоб не воркотала,
А щоб моєй головоньки
Та й не клопотала.

ОЙ ЛЮБИВ Я ДІВЧИНОНЬКУ

Б

Ой любив я дівчиноньку,
А дівчина мене,
Не схотіли старі дати
Дівчини за мене.

Старий трохи похотів,
Стара не хотіла,
Сіла собі на припічку
Та все воркотіла.

Воркотіла, воркотіла,
Старий зачав сварку,
Старий стару макогоном,
А стара під лавку.

ОЙ НЕ ЗНАЛА БАБА, ЧИМ ЗАБАГАТІТИ

А

Ой не знала баба, чим забагатіти,
Та купила куриночку, щоб вивела діти.
Як пішлося старій бабі на біду, на горе,
Ой вивела куриночка куренятів троє.
Ой погнала бабусенька куренята пасти,
Сама сіла під тином кужелицю прясти.
Ой хмариться, туманиться, став дощ накрапати,
Пора тобі, вража бабо, куренята гнати.
Та ще й не догнала — уже двоє стоптала,
Назад повернулась — на третє спіткнулась.
Сидить тая бабусенька та й голову скребче,
Куриночка під полом сама собі шепче:
— Скреби, скреби, вража бабо, головоньку тихо,
Як приїде дід із поля, буде тобі лихо.
Як приїхав дід із поля до нової хати,
Питається бабусеньки: «Ой де куренята?»

— Ой із наших куренят нічого не буде,
Як погнала пасти, підзорили люде.
Як схватив у воза новую притику,
Побив бабу і помолов і голову й пику.
— Бодай тобі, дідусеньку, права рука зсохла,
Що ти мене побив, що трохи не здохла.
Бодай тобі, дідусю, голова облізла,
Що ти мене так побив, що на піч не злізла.

ЗАХОТІЛА СТАРА БАБКА СИЛЬНЕ БАГАТІТИ

Б

Захотіла стара бабка сильне багатіти,
Посадили куроп'яту, щоб вивела діти.
Ще ж бо не світ, ще ж бо не світ, ще ж бо
не світає,
А вже баба куроп'ята надвір виганяє.
А вигнала стара баба куроп'ята пасти,
Сама сіла під призьбою кужелину прясти.
Хмарка йде, хмарка йде, дощик накрапає,
А вже баба куроп'яти до хати зганяє.
А ще ж не догнала, троє надтоптала,
На четверте спіткнулася, а на п'яте впала —
Вся праця пропала.
Сіла бабка на печі та і борщик хлепче,
А куриця під полом та й до баби шепче:
— Ой бабусю, бабусю, що будеш робити?
Як приїде дід із ліса, буде бабу бити.
А приїхав дід із ліса до свойого дому,
Питається своєй бабки про свою худобу.
— Ой дідусю, дідусю, не винна я буду:
Я вигнала надвір пасти,— наврочили люди.
А вискочив дід надвір та вхопив притику,
Побив бабу, поломив до самого пипу.
— Бодай тобі, дідусю, права рука всохла:
Побив мене, поломив, мало я не здохла.
Бодай тобі, дідусю, головка облізла:
Побив мене, поломив, що й з печі не злізла.
Сіла бабка під припічком аж у затдіїнку,
Як погляне дід на бабу — ще й краща за дівку.
— А вберися, бабусю, в зеленеє зілля,
Нехай же я поведу хоць раз на весілля.

Захотіла вража баба сильне молодіти,
Натикала за халяви зеленої рути.
Взяв дід бабку за ручку попід чесну вроду,
Вивів її на місток — шелеп к чорту в воду!
— Отут, бабко, кайся, отут не лякайся,
Отут біжуча водиця, отут і вмивайся.
А що баба блисне, то дід дручком свисне,
Булькотала, булькотала, бо вже раком стала.
А став дід на мості та в долоні плеще:
— Хвалю бога, втопив бабу, оженюся я ще.
А йде дід додому та тропачка ріже,
А як гляне назад себе — баба з води лізе.
Взяв дід бабу за ручку, завів її у світлицю,
Поважав, як сам знав, перву молодицю —
Як ся дід оглядів, к чорту не годиться.
Взяв дід бабу за ручку та повів її в сад —
Колючий виноград: — Отут, бабка, кайся,
По цім винограді хоць раз покачайся.
Ой місяця октября припала пороша,
Тим дід бабку полюбив, що бабка хороша:
І сліпа, і крива, ще й без руки правой,—
Ой ще ж бо я не видав такой бабки бравой.
А дід бабку спорядив на припічку посадив,
Справив їй кожушок то з кицьок, то з пацьок,
Аби бабі кожушок.
— Ой дивися, бабусю, як то красно в кожусі.

ЗАДУМАЛА ВРАЖА БАБА ТА Й ЗАБАГАТІТИ

В

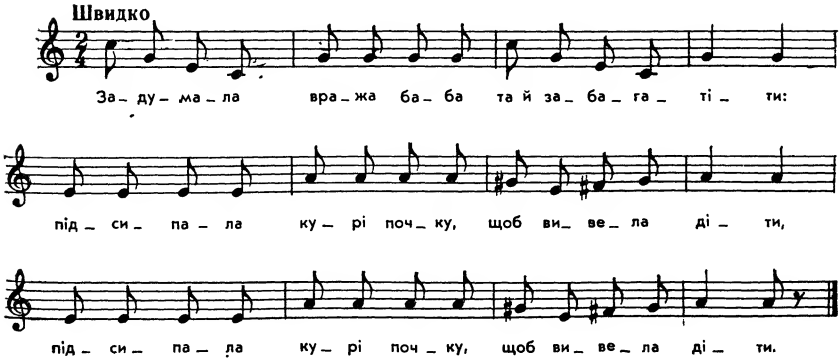

Задумала вража баба та й забагатіти:
Підсипала куріпочку, щоб вивела діти. (2)

Як пішлося вражій бабі на біду, на горе:
Вилупила куріпочка усіх тільки троє. (2)

Як погнала бабусенька куріпочку пасти,
Сама сіла під тиночком кужелицю прясти. (2)

Ой хмариться, туманиться, став дощ накрапати,
Стара баба куріп'яток в хату заганяти. (2)

А ще в хату не загнала — вже двоє стоптала,
Назад трішки повернулась — на третє спіткнулась. (2)

Як приїхав дід із лісу, став баби питати:
— Що се наших, бабусенько, курчат не видати? (2)

— Ой не видно, дідусеньку, вже й не видно буде;
Як погнала я їх пасти, наврочили люди. (2)

Як вихватив старий дід із воза притику,
Побив бабі, помолов і спину, і пику. (2)

— Бодай тобі, вражий діду, голова облізла,
Як ти мене понівечив, що й на піч не злізла. (2)

— Бодай тобі, вражий діду, права рука всохла,
Як ти мене понівечив, що трохи не здохла. (2)

ЗАДУМАЛА БАБУСЕНЬКА ТА Й РОЗБАГАТІТИ

Г

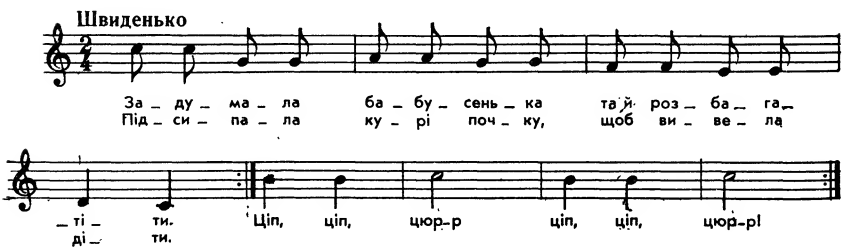

Задумала бабусенька та й розбагатіти:
Підсипала куріпочку, щоб вивела діти.
Ціп-ціп, цюр-р. (2)

Хмарка набігає, дощик накрапає;
А вже наша бабусенька все стадо скликає:
— Ціп-ціп, цюр-р! (2)

Іще не загнала, троє затоптала,
На четверте спіткнулася та й ніжку зламала.
Ой-ой-ой, ой-ой-ой! (2)
Як приїхав дід із ліса до свої й худоби,
Питається бабусеньки: «Чи дома худоба?»
Ой-ой-ой, ой-ой-ой! (2)
— Треба ж тобі, бабусенько, лікарства шукати,
Щоб уміла заганяти курчата до хати.
Ой-ой-ой, ой-ой-ой! (2)
Як привіз дід із ліса дубового сала,
Як помастив бабі плечі, аж шкура одстала.
Ой-ой-ой, ой-ой-ой! (2)
— Я з тобою, старий, та й не жартувала,
Я ж з тобою, мій голубе, вік свій звікувала!
Ой-ой-ой, ой-ой-ой! (2)

ЗАХОТІЛА ВРАЖА БАБА ТА Й ЗАБАГАТІТИ

Д

Захотіла вража баба та й забагатіти:
Підсипала куріпоньку, щоб вивела діти. (2)

Приспів:

Ціп-ціп, ціп-ціп, цюру-цюру!
Ціп-ціп, ціп-ціп, цюру-цюру!
Ціп-ціп, ціп-ціп, цюру-цюру!
Щоб вивела діти *.

Висиділа куріпонька п'ятеро курчаток:
Оце тобі, вража бабо, на перший початок.

Ой погнала вража баба свої кури пасти,
Сама сіла під тином кужелину прясти.

Стала хмарка наступати, дощик накрапати,
Стала баба свої кури та й додому гнати.

Гнала вона, гнала, троє розтоптала,
На четверте спотикнулась, а на п'яте впала.

* Приспів повторюється з другою частиною кожного парного

Як приїхав дід із лісу та й до свого двору,
Питається бабусеньки про свою худобу.

— Ой діду, дідусю, сталася причина:
Наврочили лихі люди — я всі подушила.

Став дід бабу бити та став її вчити,
А курочка з-під припічка стала боронити.

— Не бий, діду, свої баби, бо немає за що,
Твоя баба хазяйочка, а ти, дід, ледащо.

Розсердився дід на бабу, не знав, що зробити
Узяв її на плече та й поніс топити.

Як укинув дід у воду та й став веселитись:
— Добре, що ця утопилась, ще буду женитись!

Іде дід через міст та в долоні плеще:
— Добре, що ця утопилась, оженюся я ще!

Іде дід під гору та в долоні ріже,
Оглянеться назад себе: з води баба лізе.

СИДИТЬ ДІД НА ПЕЧІ, НА ПЕЧІ

А

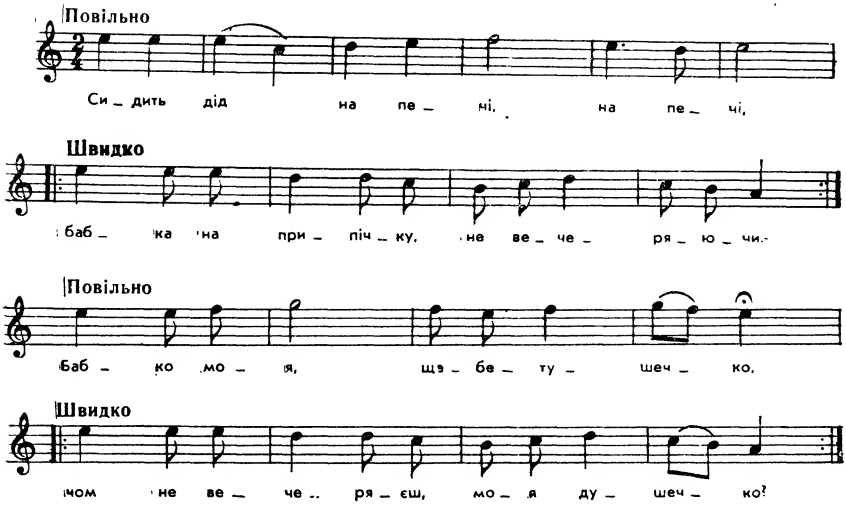

СИДИТЬ ДІД НА ПЕЧІ, НА ПЕЧІ

Б

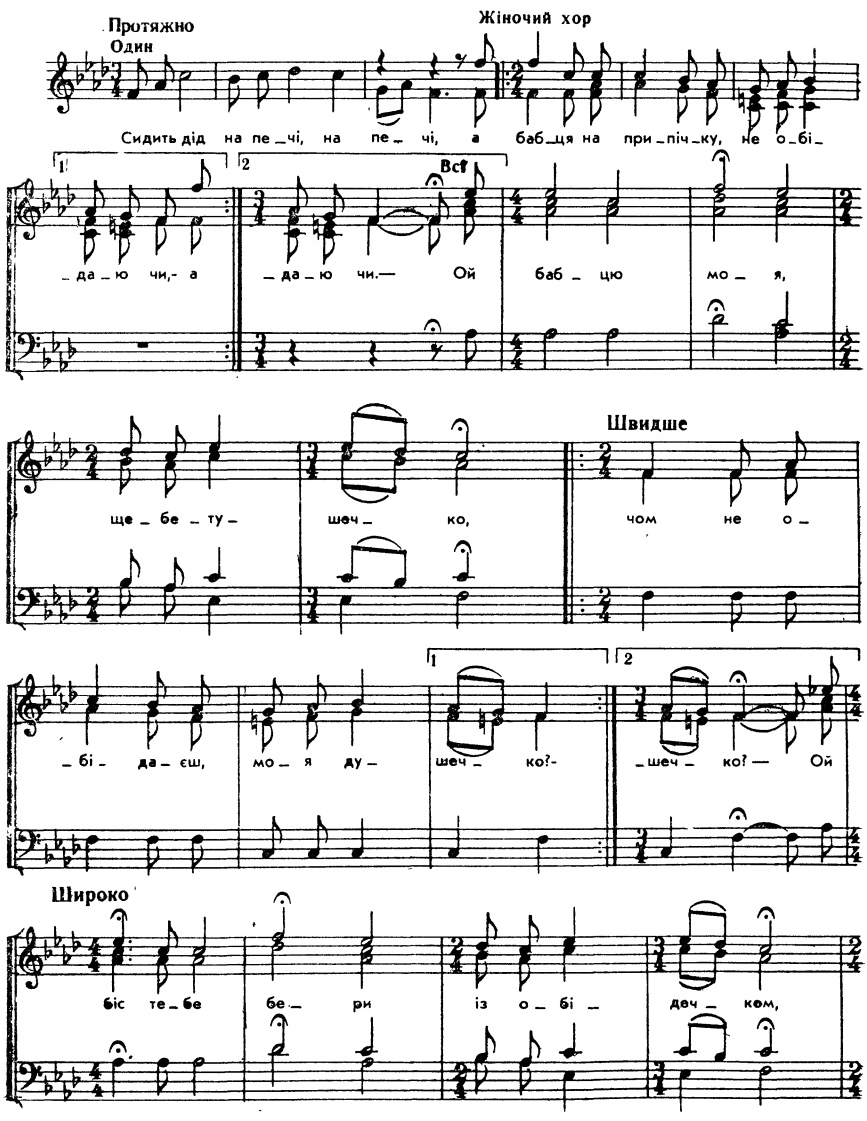

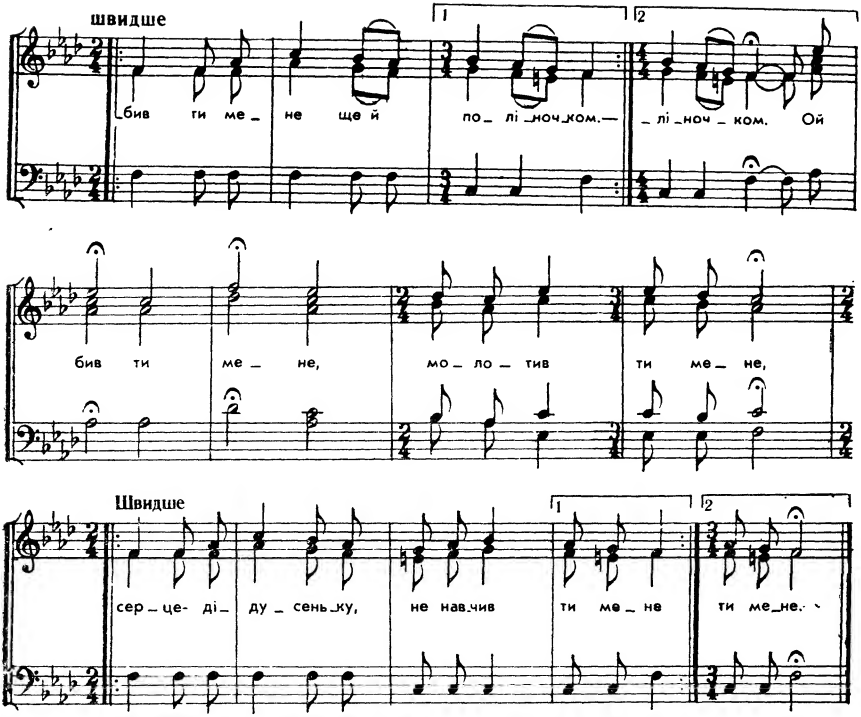

Сидить дід на печі, на печі,
А бабця на припічку, не обідаючи. (2)
— Ой бабцю моя, щебетушечко,
Чом не обідаєш, моя душечко? (2)
— Ой біс тебе бери із обідечком,
Бив ти мене ще й поліночком. (2)
Ой бив ти мене, молотив ти мене,
Серце-дідусеньку, не навчив ти мене. (2)

Сидить дід на печі, на печі,
А бабця на припічку, не полуднуючи. (2)
— Ой бабцю моя, щебетушечко,
Чом не полуднуєш, моя душечко? (2)
— Ой біс тебе бери ще й з полудничком,
Бив ти мене ще й полудрабочком. (2)
Ой бив ти мене, молотив ти мене,
Серце-дідусеньку, не навчив ти мене. (2)

Сидить дід на печі, на печі,
А бабця на припічку, не вечеряючи. (2)

— Ой бабцю моя, щебетушечко,
Чом не вечеряєш, моя душечко? (2)
— Ой біс тебе бери ще й з вечерею,
Бив ти мене ще й кочергою. (2)
Ой бив ти мене, молотив ти мене,
Серце-дідусеньку, не навчив ти мене. (2)

ДІДКУ, ДІДКУ, А Я ТВОЯ БАБКА

А

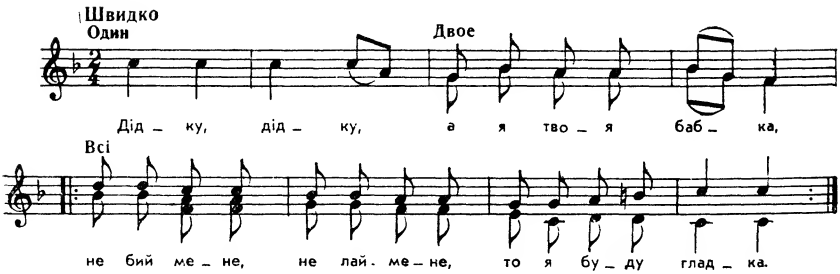

— Дідку, дідку, а я твоя бабка,
Не бий мене, не лай мене, то я буду гладка. (2)

Дідку, дідку, якби ти не бився,
То я тобі заспівала б, щоб ти не журився. (2)

Дідку, дідку, шовковая борода,
Чом ти мене не продав, коли була молода? (2)

Як була я молода, то я була ловка:
Не ходила на вулицю — боялася вовка. (2)

Як була я молода, була в мене врода,
А тепер я на виду,— і в дзеркалі не найду. (2)

— Бабко, бабко, ти моя голубко,
Тим я тебе не продав, що бігала прудко. (2)

А тепер ти старенька, як голубка сивенька,
Ні побігти, ні піти, тільки хату стерегти. (2)

ОЙ НА ГОРІ ШАРВАРОК

Б

Ой на горі шарварок,
Під горою ярмарок.
Дід бабі санки гне,
На ярмарок повезе.
Дід бабу продає,
Ніхто й шага не дає.
—Ой дідусю, дідусю,
Ти сивая борода,
Чом ти мене не продав,
Як я була молода?
— Ой бабусю, бабусю,
Ти сірая утко,
Тим я тебе не продав,
Що бігала прудко.

ОЙ ДІДУСЮ, ДІДУСЮ, СИВАЯ БОРОДА

В

— Ой дідусю, дідусю, сивая борода,
Чого-сь мене не продав, як була-м молода?

— Ой бабусю, бабусю, сивая голубко,
Того ж тебе не продав, увихалась хутко.

— Ой дідусю, дідусю, які ми старенькі,
Заберемо корзинки, підем по підпеньки!

Дід пішов по гриби, баба по підпеньки,
Баба свої посушила, дідові сиренькі.

— Ой бабусю, бабусю, які твої мислі?
— Щоби наші підпеньочки та вкупі повисхли.

ПІШОВ ДІД НА ОБІД, БАБА НА ХРЕСТИНИ

Пішов дід на обід, баба на хрестини,
Прийшов дід без чобіт, баба без хустини.
Пішов дід по гриби, баба по опеньки,
Дід свої посушив, бабині сиренькі,
Баба свої поварила й діда покормила.

НА ВУЛИЦІ ГРОМАДА

На вулиці громада, (2)
Громада, громада,
Громада-да-да-да-да,
Громада.

Баба діда продала, (2)
Продала, продала,
Продала-ла-ла-ла-ла,
Продала.

Та й купила ячменю, (2)
Ячменю, ячменю,
Ячменю-ню-ню-ню-ню,
Ячменю.

Та й зробила солоду, (2)
Солоду, солоду,
Солоду-ду-ду-ду-ду,
Солоду.

Та й спросила всіх людей, (2)
Всіх людей, всіх людей,
Всіх людей-дей-дей-дей-дей,
Всіх людей.

Як ся люди попили, (2)
Попили, попили,
Попили-ли-ли-ли-ли,
Попили.

Та й шинкарку побили, (2)
Побили, побили,
Побили-ли-ли-ли-ли,
Побили.

СИДИТЬ БАБА НА ПЕЧІ

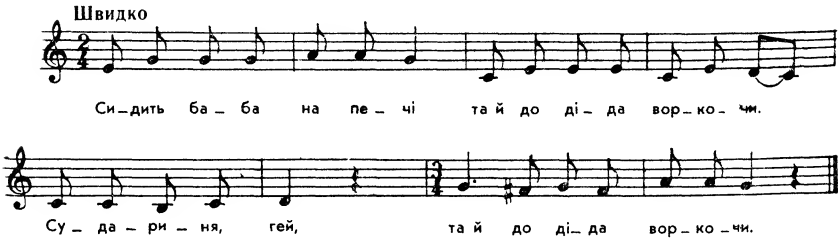

Сидить баба на печі
Та й до діда воркочи.

Приспів:

Сударинь, гей,
Та й до діда воркочи *.

— Чо ти, бабо, воркочеш,
Чому їсти не хочеш?

— Я три сини згодувала
Та й голодна не лягала.

Тепер маю три невістки,
Не дає ми жодна їсти.

Одна каже: не топила,
Друга каже: не варила.

Третя каже: я забула,
Шуруй, бабо, там, де-с була!

Йа дід бабу та й погладив,
На ярмарок попровадив.

---

* Приспів «Сударинь, гей» повторюється з кожним парним рядком.

Як я бабу та продам,
Зроблю з неї тарабан.

Ніхто бабу не купує,
Йа дід бабу кулачкує.

Ніхто баби не питає,
А дід бабу завертає.

А то баба молода,
Ані кістки, ні ребра.

Ані кістки, ні ребра,
Сама добра до тягла.

Ішов дід з Перемишля,
Вчепилася баба дишла.

А дід гадав, що то лошє,
А то баба си волоче.

БРЕДИ, БРЕДИ, ДІДУ, ТА В ЛІС ПО КАЛИНУ

А

— Бреди, бреди, діду, та в ліс по калину,
Не наломиш калиночки — я тебе покину.

Приспів:

Бреди, бреди, діду,
У ліс по калину,
Як не підеш по калину,
Їй-богу, покину!

Уже діда вода по коліна обняла,
Сидить баба на бережку, брівоньками морга!

Уже діда вода та й по пояс обняла,
Сидить баба на бережку й брівоньками морга!

Уже діда вода та й по шию обняла,
Сидить баба на бережку, брівоньками морга!

Уже діду вода та й у рот ллється,
Сидить баба на бережку та з діда сміється.

— Коли б мого діда вода затопила,
То я б пішла на базар, другого купила!

Уже ж діда мого вода затопила,
Бідна моя головонька, що я наробила?!

Що старого збула, молодого не купила,
Бідна моя головонька, що я наробила!

За старого діда їла скибу хліба,
А тепер без діда хльобай борщ без хліба.

БРЕДИ, БРЕДИ, ДІДУ, У ЛУГ ПО КАЛИНУ

Б

— Бреди, бреди, діду, у луг по калину,
Як не виломиш калини, я тебе покину.

Приспів:

Бреди, бреди, діду, у луг по калину,
Як не виломиш калини, я тебе покину.

Уже ж того діда по кісточки вода йме,
Сидить баба на березі, діду віри не йме.

Уже того діда по коліна вода йме,
Сидить баба на березі, діду віри не йме.

Уже того діда да й по пояс вода йме,
Сидить баба на березі, діду віри не йме.

Уже того діда да й по шию вода йме,
Сидить баба на березі, діду віри не йме.

Уже того діда чуприна майнула,
Сидить баба на березі, руками сплеснула.

В МІСЯЦІ ІЮЛІ ВИПАЛА ПОРОША

А

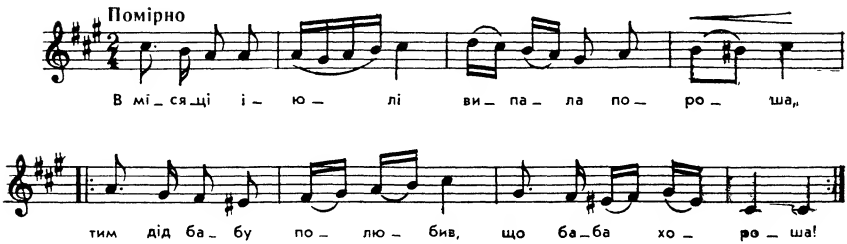

В місяці іюлі випала пороша,
Тим дід бабу полюбив, що баба хороша! (2)

Взяв дід бабу за рученьку та й повів в садочок:
— Сідай отут, моя бабко, маковий цвіточок! (2)

Взяв дід бабу за рученьку та й повів в світлицю,
Поважає старий бабу, як би й молодицю! (2)

Взяв дід бабу за рученьку, став пильно дивиться,
Приглядався бабі в зуби, аж баба й не годиться! (2)

Взяв дід бабу за рученьку та й повів до броду,
Взвівши ж її на місточок, зопхнув к дідьку
в воду! (2)

— Отут, бабко моя мила, в гріхах своїх кайся,
Тут водиця холодненька, трошки покупайся! (2)

Стала баба винурять, а дід зверху києм,
Дотіль баба булькотала, покіль не пропала! (2)

ПІШОВ ДІД НА ГРИБИ, БАБА НА ПІДПЕНЬКИ

Б

Пішов дід на гриби, баба на підпеньки,
Баба свої посушила, дідові сиренькі.

Баба свої посушила, борщику зварила,
Вона свого дідуника на борщ запросила.

Ой дідо їсть та й дідо їсть, а все бабку хвалить:
— А то моя бабуненька добре борщик варить!

Ой коби ти, бабунечко, добрий розум мала,
Ти би пішла на лотоки та би-с сі скупала.

Пішла баба купатися — водиця прибула,
Дід за бабов дивитися — баба утонула.

Ой та дідо старесенький бардзо зажурився:
— Коби мені до м'ясниці, я би оженився.

Ой іде дід йа з весіллям та в долоні ріже,
Він ся дивить на лотоки — баба з води лізе!

— Ой дідуню, дідунечку, гарбуз мамі твоїй,
Ліпша в мене сина димка, як у молодої!

ОЙ ГОНИЛА БАБА ДІДА ПО СТУДЕНУ ВОДУ

В

Ой гонила баба діда по студену воду,
Дала єму сорок буків та й два на дорогу.

Дала єму сорок буків, чотири додатку:
— Аби-с, діду, не повертав у чужую хатку!

А й каже дід, як із бабов стали си сварити:
— Підім-ко си, каже, бабко, на лотоки вмити.

Прийшла баба на лотоки, лише-м си схилила,
А дід забіг, бабу трутив, баба си втопила.

Прийшов дід додомочку, післав по горівку,
А сам пішов до багача по молоду дівку.

На сім боці при потоці клин дерево ріже,
Іде дідо із весілля — баба з води лізе.

Прийшов дід додомочку та сів собі в кутку:
— Нащо ж мені женитися, гіренький мій смутку!

А МІСЯЦЯ СЕНТЯБРЯ ВИПАЛА ПОРОША

Г

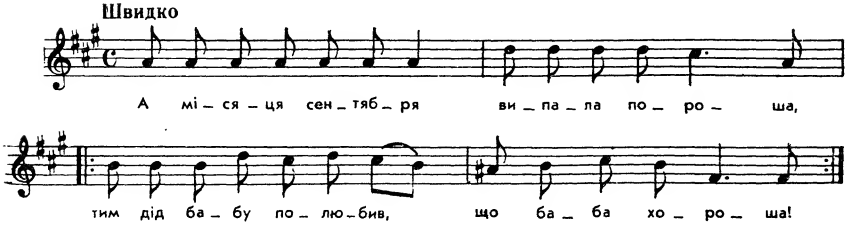

А місяця сентября випала пороша,
Тим дід бабу полюбив, що баба хороша!

Повів дід бабусеньку в вишневий садочок:
— Ти ж, моя бабусенько, рожевий квіточок!

Роздивився дід на бабу, на прескверну вроду,
Повів її на місточок та вкинув у воду:

— Отут же ти, моя бабо, отут ти покайся,
От тут вода чистесенька, от тут покупайся!

Що бабуся вирне, а дід києм хлопне.
Доти баба булькотала, доки не пропала.

Іде дід вулицею, у долоні плеще:
— Як діждуся до осені, оженюся еще!

А В МІСЯЦІ ОКТЯБРІ ВИПАЛА ПОРОША

Д

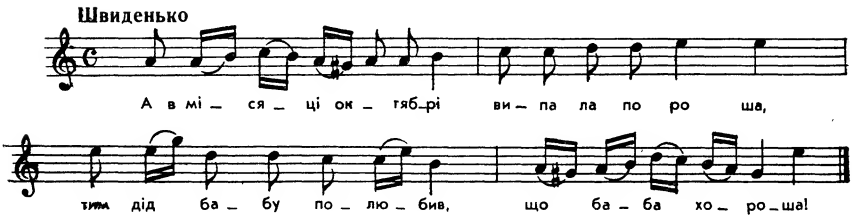

А в місяці октябрі випала пороша,
Тим дід бабу полюбив, що дуже хороша.

Нема зубів, ні очей, ні руки правої,—
Дід тупає коло баби, як край молодої.

Узяв бабу за рученьку, повів у садочок:
— Ти ж моя люба, мила, дорогий цвіточок!

Повернувши із садочка, повів у світлицю,
Поважає свою бабу, як ту молодицю.

Посадивши на кроваті, став пильно дивиться,
Оглядиться, аж і баба зовсім не годиться:
І сліпая, і кривая,
І ще к тому злая,
Все свариться, все ворчить,
Против діда не мовчить.

Став дід річ їй говорить, став бабу дражнити,
І способу добирав, як бабу побити.

Ціловав, миловав і по щоках ляскав,
І сам дідок утомився, поки бабу вкоськав.

Ціловав, миловав, побив бабу да й прогнав;
— Оце тобі, вража бабо, щоб ти знала мій нрав

Куди ж тебе повести, чи в хату, чи в сіни?
Поведу тебе в свинишник, щоб свині із'їли!

Баба бачить, що біда, та стала проситься:
— Мій сивий голубоньку, за що ж нам биться?
Дід од серця одійшов
Да й до баби прийшов:
— Іди, бабо, вмийся,
Прекрасно вберися.

Надівай ти дорогоє і всякеє білля,
Хочу тебе повести хоч раз на весілля!

Баба сильно ізраділа, стала прибираться,
— Ой думаю, сив голубе, ласки сподіваться!

Прибралася во всі вбори і во всі наряди:
— Тепер мене, сив голубе, куди хоч провади.

Узяв бабу за рученьку, за прекрасну вроду
І, завівши на мостові, да й упхнув у воду.

Бабка сильно закричала: «Рятуй мене, друже!
Нащо мене сюди впхнув? Тут глибоко дуже!»

Став дід річ говорить: «Отту, бабо, кайся!
Тут холодненька водиця, трішки покупайся!»
Ой що баба вирне,
То дід кийком двине...

Поти баба булькотала,
Поки там пропала!

Іде дідок і радіє, і в долоні плеще:
— Ой коли я здоров буду, оженю ся іще!

Коли оглядиться,— аж і зовсім не годиться!
Став сам собі божитися: «Не буду жениться!

Нехай тії женяться, котрі молодії,
Нехай беруть хоч старії, аби не сліпії.

Старенькая бабка добрий борщик варить,
А сліпая да кривая худоби ізбавить!»

У МІСЯЦІ СЕНТЯБРІ ВИПАЛА ПОРОША

Е

У місяці сентябрі випала пороша,
Тим дід бабу полюбив, що вельми хороша:
Без губи, без очей, без руки правої,
Припадає дід до баби, мов до молодої.
Взяв дід бабу за рученьку, повів у садочок;
Цілував, милував:
— Ти ж моя люба, мила, дорогий цвіточок!
Поводивши по саду, повів у світлицю;
Поважає дід бабусю, мов ту молодицю.
Посадивши на припічку, став пильно дивиться,
Коли ж тая вража баба зовсім не годиться!
Цілував, милував ще й по щоках ляскав;
А сам дідок утомився, поки бабу вкоськав.
— Ой не знаю, що робити, де цю вражу бабу д
Бо не хочу я із нею на цім світі жити.
— Бодай тобі, старий діду, права рука всохла,
Що ти мене попобив, що я чуть не здохла!
Бодай тобі, старий діду, права рука 'блізла,
Що ти мене попобив, ледве на піч злізла!
Бачить баба, що біда, та й давай проситься:
— Ой мій милий дідусенько, покинемо биться,
Покинемо биться та давай мириться,
Ми старі давно обоє, чого нам свариться?
Дід од серця одійшов та й до баби прийшов:

— Піди, бабо, вмийся, гарненько вберися
в усякеє білля,
Хочу тебе повести хоч раз на весілля.
Пішла баба вмилась, гарненько убралась
в усякеє білля:
— Отепер, діду, куди хоч, туди і проводь!
Взяв дід бабу за рученьку, за хорошу вроду,
Завів її на місток да й пхнув к чорту в воду!
— Отутечки, стара бабо, отут вода бігучая,
Отут, бабо лаючая, отут покупайся;
Тут вода бігуча — добре покупайся,
Та як діда шанувать, отут научайся!
Поти баба булькотала, покіль не пропала.
Одійшов дід од мосточка да й давай хреститься:
— От пропала моя баба, буду ще жениться!
Іде дід додому, у скрипочку ріже,
Оглянеться, аж то баба з очерету лізе!
Ізлякався старий дід та й прийшов додому:
— Ой погано мені жить у хаті самому.
Забожився дідок: «Не буду жениться;
Нехай женяться такі,
Которії молоді,
А я старий дідусь
Із бабою помирюсь,
На піч собі заберусь,
Там буду собі лежать
Та й бабусю поважать!»

ПІШЛА БАБА НА ГРИБИ, А ДІД НА ПІДПЕНЬКИ

Є

Пішла баба на гриби, а дід на підпеньки,
Баба свої посушила, дід поніс до Ксеньки.
Баба свої посушила, борщу наварила
Та й ще свого дідунейка на борщ запросила.
А дід борщик посербує та й все бабку хвалить:
— Ото моя бабунейка добрий борщик варить.
Та якби ти, бабунейко, мої мислі знала,
Та пішла би на лотоки та й там ся скупала.
Пішла баба на лотоки, ноги замочила,
А дід бабу стукнув ззаду, баба ся втопила.
Ой іде дід додомойку та й в долоні плеще,

Оглянувся позад себе — баба воду хлепче.
Ой справив дід весіллячко та й в долоні ріже,
Оглянувся позад себе — баба з води лізе.
— Нащо тобі, дідунейку, тепер ся женити?
Я ся добре викупала, лиш би ся любити!

ПІШОВ ДІД ПО ГРИБИ, БАБА ПО ОПЕНЬКИ

Ж

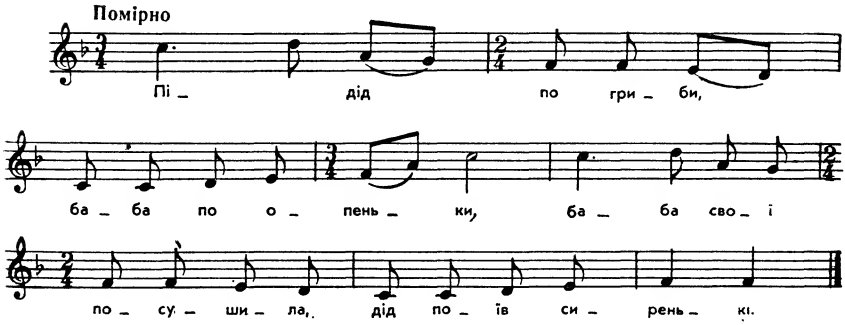

Пішов дід по гриби, баба по опеньки,
Баба свої посушила, дід поїв сиренькі.

Баба свої посушила і борщу зварила,
Та ще й свого дідусенька до борщу просила.

— Якби-с, бабко, добра була і діда любила,
То би-с пішла дідикові рибочки вловила.

Пішла баба дідові рибочки вловити,
А дід слідом почвалав, вби бабку втопити.

— Коби-м бабку утопив, то би-м не журився,
Та найшов би собі дівку і з нев оженився.

Бабка як це все уздріла, так ся розсердила —
Лап дідуся за бороду: бух! — та й утопила!

ІШОВ ДЗЯД НА ГУБИ, ДЗЯДІВНА НА ГЛИВИ

З

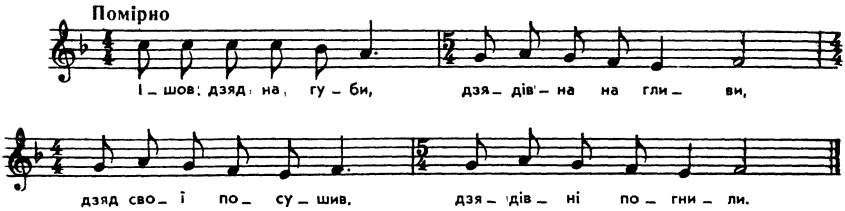

Ішов дзяд на губи, дзядівна на гливи,
Дзяд свої посушив, дзядівні погнили.
Забрала мі вода пшеничку з огрода,
Не старайся, мила, не твоя то шкода.

У МІСЯЦІ СЕНТЯБРІ ВИПАЛА ПОРОША

И

У місяці сентябрі випала пороша,
Дід бабу полюбив, що баба хороша.
Якось ранком восени терла баба сім'я,
Як вискочив макогін, пробив діду тім'я.
Ой лихо, що за баба! Можна ж тёрти сім'я,
Та на чорта ж макогоном пробивати тім'я!

У МІСЯЦІ СЕНТЯБРІ ВИПАЛА ПОРОША

І

У місяці сентябрі випала пороша,
А дід бабу полюбив, бо баба хороша.
А дід бабу полюбив, купуючи дині,
Дід на бабу поглядає, баба в кожушині.
Кожушина лопотить — дід до баби топотить,
Кожушина драна — баба препогана.
А дід бабі санки гне, по чотири клинці б'є.
— Постій, бабко, бо ще слабко,
Заб'ю п'ятий — буде гладко.
Продай, бабо, намисточки,
Купи мені горілочки!

БОЛИТЬ МЕНЕ ГОЛОВА

— Болить мене голова
З потилиці до чола,
Болить, болить та ще й дуже,
Либонь же, я та й умру вже.
— Чекай, мила, не вмирай,
З поля мені позбирай,
І круп мені намели,
Хліба мені напечи,
Пшона мені напихай,
Тоді з богом спочивай.
У неділю крупу дерла,
В понеділок умерла,
А в вівторок поховав,
У середу сумував.
І четвер увесь журився,
А в п'ятницю поголився,
А в суботу оженився.
— Слава богу, що так дав,
З молодою шлюб узяв.

ОЙ ДІД БАБІ ПОРОБИВ ТАЧКИ

Ой дід бабі поробив тачки,
А баба рачки та в тії тачки.
— На тобі, бабо, півзолотого,
Не кидай мене, діда старого.
— Біс тебе бери з півзолотеньким,
А я пойду за молоденьким.
Їздила бабка, як соя в вирій,
Прилетіла до діда: «Діду мій милий,
На ж тобі, діду, копу єдную,
Прийми мене, бабу старую».
— Біс тебе бери з твоєю копою,
Я й оженився із молодою.

ІШОВ З ПОЛЯ СТАРИЙ ДІДО, ДІДОЧОК ГАВРИЛ

Ішов з поля старий дідо, дідочок Гаврило,
Ніс грабельки під пахою та й курив люльчину.

Таке думав кум Гаврило та й си обзирався —
Тут самохід недалеко страшно розігнався.

А він підняв д'горі руку — самохід спинився —
І з граблями на сідзеня лишень повалився.

Як закрутив, зашуміло, як вихор пігнало,
Якесь лихо із Гаврила капелюх ізняло.

Вилетіла люлька з рота, як куля з гармати,
Цес диявол я си рушить, то не може стати.

Минув своє рідне село, авто не спиняє,
Гаврилову чуприночку вітер підвіває.

Ой десь аж у Булехові чортів син спинився,
Зліз Гаврило з автобуса та й перехрестився.

Ой колись то ліпше було, ліпше виглядало:
Хоч помаліше їхало, то борше ставало.

Тепер чорти вигадали, прости мене боже,
Цес диявол як си рушить, то стати не може.

Ой колись то ліпше було, краще виглядало:
Як я сказав «гей», то пішло, а як «тпру», то ста

Вертав цілу днину пішки на плечах з граблями
Та проклинав цю техніку разом із панами.

Велика родина
Теща і зяті
Свекруха і невістки
Свати

А В НАШОГО ОМЕЛЕЧКА

А в нашого Омелечка
Невеличка сімеєчка:
Тільки він та вона,
Та старий та стара,
Та дві ляльки в колисці,
Та дві няньки колише,
Та по хаті двоє лазить,
А третього возком возять.
Та дві Христі в намисті,
Та дві Насті в запасці,
Та дві дівки косаті,
Та два парубки вусаті,
І Андрон, і Харитон,
Парамон і Антон,
І Прутас, і Панас,
І той парубок, що в нас;
І Горпина, і Уляна,
Що полюбила Дем'яна,
І низенькая Килина,
Що полюбила Мартина.
І зовиця білолиця,
І ще якась молодиця,
І ще ота мички миче,
Що всякого за чуб смиче;
І ще отой Герасим,
Що чоботи усім шив.
Отака сімеєчка
У нашого Омелечка.

ОЙ НА ГОРІ МЛИНОЧОК

А

Ой на горі млиночок,
На долині ставочок,
А в тім млині млинарка
Мала мужа Адамка.
Мала вона три доченьки,
А всі були хорошенькі:
Одна була Гануня,
Друга була Маруня,
А третяя Людвіянта.
Єдну дала до турок,
Та їй дала сто курок;
Другу дала до татар,
Та їй дала всей товар;
Третю дала до волох,
Та їй дала сито блох.
Маруся мала хлопчину,
Гануся мала дівчину,
А в тої Людвіянти
Віктор, Рийор, Вивійор,
Яворова мандибурочка.

ОЙ НА ГОРІ МЛИНАРКА

Б

Ой на горі млинарка.

Приспів:

На вдер, підвер,
А все червер, червер,
Луп, цуп, млинарка *.

В тій млинарці млиночок.
Мала баба три доньки:
Єдна була Марина,
Друга була Настуня,
Третя була Явдоха.
Єдну дала до татар,
Та й дала їй весь товар;
Другу дала до турок,
Та й дала їй сто курок;
Третю дала до волох
Та дала їй сито блох.
Вна нім блохи дігнала,
Сім пар чобіт стоптала.

ПОЇХАЛА ТЬОЩЕНЬКА ТА Й НА ЯРМАРОЧОК

А

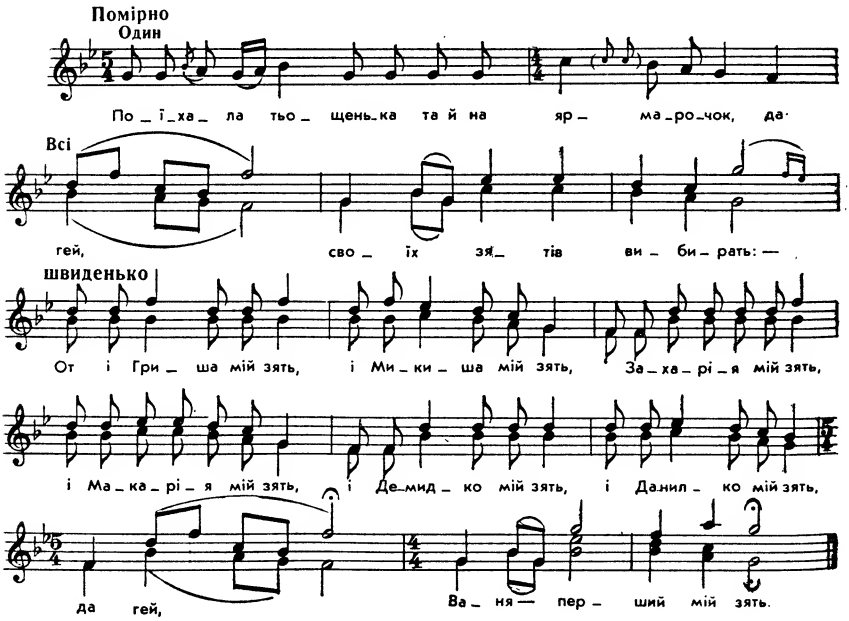

* Приспів повторюється з останнім словом кожного рядка.

Поїхала тьощенька та й на ярмарочок, да гей,
Своїх зятів вибирать:
От і Гриша мій зять, і Микиша мій зять,
І Захарія мій зять, і Макарія мій зять,
І Демидко мій зять, і Данилко мій зять, да гей,
Ваня — перший мій зять!

Як почала тьощенька зятів за столи сажать, да гей,
Зятів за столи сажать:
От і Гришу за стіл, і Микишу за стіл,
І Захарія за стіл, і Макарія за стіл,
І Демидка за стіл, і Данилка за стіл, да гей,
Ваня — перший за стіл!

Як почала тьощенька зятям пироги давать, да гей,
Зятям пироги давать:
От і Гриші пиріг, і Микиші пиріг,
І Захарію пиріг, і Макарію пиріг,
І Демидку пиріг, і Данилку пиріг, да гей,
Вані — перший пиріг!

Як почала тьощенька зятям дочері давать, да гей,
Зятям дочері давать:
От і Гриші дочка, і Микиші дочка,
І Захарію дочка, і Макарію дочка,
І Демидку дочка, і Данилку дочка, да гей,
Вані — тьоща сама!

СТАЛА ДА ТЕЩА, СТАЛА ДА РІДНА

Б

Стала да теща, стала да рідна
Своїх зятів в гості звать:
І Гришка прийшов,
І Микишка прийшов,
І Захарко прийшов,
І Макарко прийшов,
І Давидко прийшов,
І Демидко прийшов,
А Іванюша каретою приїхав.

Стала да теща, стала да рідна
Своїх зятів садовить:
І Гришку на лавку,

І Микишку на лавку,
І Захарка на лавку,
І Макарка на лавку,
І Давидка на лавку,
І Демидка на лавку,
А Іванюшу на стільчик посадила.

Стала да теща, стала да рідна
Своїх зятів годувать:
І Гришці пампушку,
І Микишці пампушку,
І Захарку пампушку,
І Макарку пампушку,
І Давидку пампушку,
І Демидку пампушку,
А Іванюші з горошком пиріжок.

Стала да теща, стала да рідна
Своїх зятів частувать:
І Гришці да чарку,
І Микишці да чарку,
І Захарку да чарку,
І Макарку да чарку,
І Давидку да чарку,
І Демидку да чарку,
А Іванюші стакан меду піднесла.

Стала да теща, стала да рідна
Своїх зятів класти спать:
І Гришку під лавку,
І Микишку під лавку,
І Захарка під лавку,
І Макарка під лавку,
І Давидка під лавку,
І Демидка під лавку,
А Іванюшу на кроваті положила.

Стала да теща, стала да рідна
З своїх зятів да плату брать:
І з Гришки да руб,
І з Микишки да руб,
І з Захарка да руб,
І з Макарка да руб,
І з Давидка да руб,

І з Демидка да руб,
А з Іванюші сімсот рублів узяла.

Стала да теща, стала да рідна
Своїх зятів виряджать:
І Гришку дрючком,
І Микишку дрючком,
І Захарка дрючком,
І Макарка дрючком,
І Давидка дрючком,
І Демидка дрючком,
А Іванюшу колякою потягла.

ПРИГОТУВАВСЯ ЗЯТЕЙКО

А

Приготувався зятейко
Для своєй тещейки
На честь, на банкет.
Накупив хмелю
За сім кіп жменю,
Намочив ячний колос,
Учинив великий солод,
Наварив пива.
Начинив зятейко з тещею дива!
Убив чмеля, наситив меду,
Зазвавши тещейку к собі на беседу
Убив синицю
На бужаницю.
Поїхав же зятейко на уловання,
Для своєй тещейки на спомагання -
Звірці імати,
Свою тещейку та годовати.
Убив же комара,
Насолив бочку того масла.
Убив воробця,
Навішав полтів,
Начинив ковбас.
Все то не для нас,
Для своєй тещейки,

Для ласкавої,
Добротливої,
Зичливої.
Зарізав муху
Для тещі в юху.
Надавив комашок,
Наварив галушок.
Все то для своєй тещейки,
Ласкавої,
Для зичливої.
Убив же вош
Для тещейки в борщ.
Убив же блоху,
Наварив гороху.
Приїхав зятейко,
Приїхав батейко
До свої тещейки
Просити на честь, на банкет.
— Тещейко,
Жінчина матінко,
Прошу ж я тебе
На честь для себе!
Стала тещейка одмагати,
Стала тещейка ся прохати:
— Не пойду, зятейку,
Не пойду, батейку!
Не маю і з ким,
Не маю і з чим,
Не маю і на чім.
Муж в громаді,
Кобила в стаді,
Хомут на дубі,
Дуга в лісі,
А чужки в стрісі,
Черевички у шевця,
Суконки у кравця,
Кошуля у прачки,
Чіпчик у швачки,
Серпанки у ткахи!
— Тещейко,
Жінчина матінко,
Хоть у людей ти добудься,
А таки к мені на честь прибудь же!
Побігла ж тещейка

Од дворця до дворця,
Все того позичаючи,
Все того ж прохаючи.
Забігла тещейка своє село
З конця до конця,
Не минула тещейка
Жадного дворця,
Не позичила ні того чепця!
Жадна єй сусіда докоряла,
Наразі не позичала:
— Було тобі, бабойко,
Змолоду робити,
Щоб було на старость
В чім ходити!
Побігла тещейка
В вишньовий садочок,
Урвала собі три лопушини,
Пошила собі дві фартушини,
Хмелиною помережила,
Павутиною пообрубила,
Тещейка ззаду рясна,
А спереду красна,
Ззаду груба,
А спереду люба.
— Прийди ж ти, тещейко,
Не обаряйся,
Я ж бо для тебе
Приготовався!
Прийди ж ти, тещейко,
Хощь на світанє!
Наготовав я тобі
Добре сніданє!
Не могла ж тещейка
Як од свого зятейка
Та одмогтися,
Лиш таки к зятьові
Поволоктися!
Достала тещейка
Коня вороного,
Возка мальованого
Поїхати на честь, на банкет
До свого зятейка
До коханого.
Поїхала тещейка

До свого зятейка
На честь, на банкет,
На холозію.
На который день? —
Та на неділю.
Як узяв зятейко
Свою тещейку
Та под плечиці,
Повів же зять тещу
Та до світлиці.
Посадив же зятейко
Свою тещейку
К столу плечима,
К стіні очима,
Щоб же тещейка
У свого зятейка
По стіні блохи і мухи лічила!
Треба тещейці горілочки,
Аквавіточки,
Дротованих гужечок,
Солодкого меду,
Дубового кия,
П'яного пивця,
Голоблі конця!
— Мої милі служки,
Подайте мені дротованії гужки
Зв'язати тещейці
Ручки та нужки.
Честовав зятейко
Свою тещейку
Горілкою, аквавітою,
Дротованими гужками,
Щоб не брикала
Теща нужками,
Солодким медом,
Дубовим кийом,
П'яним пивцем,
Голоблі концем!
Побігла тещейка
З зятього двора,
Не минула жадного кола,
Подпивши, скоком,
Із одним оком!
Одчинила тещейка

Двері боком,
Не трапила тещейка
У двері рукою,
Трапила вона
В ушак головою;
Не трапила тещейка,
Куди люде ходять,
Трапила тещейка,
Куди гуси лазять!
Голова вилізла,
Гузиця зав'язла!
— Мої милі вузниці,
Хватайте тепер мої дупиці,
Рятуйте мої гузиці!
Моя гузиця —
Старому дідові
Она згодиться!
Не здала тещейка
Тої дупиці,
Врятувала сама гузиці!
Перед війтом,
Перед бурмистром
Закрила тещейка
Шелемендик листом.
Побігла тещейка
Хильцем попод тинцем,
Попод вербами,
Щоби о тім люди
З села не знали,
Щоби ся за це
Не насмівали.
Прибігла тещейка
До свого дідойка.
— Вара, діду, з печі,
Нехай я поподпарю плечі!
Зятьноє пиво
В плечі вступило,
Костки поломило,
Солодок-медок
Головку клонить,
Аквавіта, горілка
Лядвиці ломить,
Зятьнії пирожки
Боки заклали!

Упилася пива,
Не знаю, дідойку,
Чи буду жива!
По боках коле,
В плечицях болить,
У вухах дзвенить, в голові шумить!
— Добре тобі, бабойко,
На честі бувши,
А мні яково, старому,
Дома сидівши?
Що сучка брехне —
Баба з печі од діда порхне:
— Глядіте, дітойки,
Чи не зятейко іде?
Скочила з печі,
Одбила плечі,
Упала з полу, зломила ногу.
Приїхав зятейко
До своєї тещейки,
У три неділі невікаючи,
Ще на банкет
Її взиваючи.
— Не піду, зятейку,
Не піду, батейку!
Дався мені добре
Твой банкет знати,
Ледве я утекла
З твоєї хати.
Уже ж мої плечиці як гной,
А ти, зятейку,
По-старому мой!

ОЙ ПОЇХАВ ОХРІМ ЗА ВІЛЬНУ ПО ХМІЛЬ

Б

Ой поїхав Охрім за Вільну по хміль,
Та не купив хмелю, та купив ячменю,
За цілих сім кіп тільки ізо жменю.
— Тьфу, пек його,— каже,— ма, як я торгувався!
Не їхав додому, бо жінки боявся,
Та поїхав же він та до тещі в гості.

Теща зятя та й пришанувала —
Дубовим прачем опанувала.
— Оце тобі, зятю, оце тобі плата —
Посеред спини синяя лата!
— Ой спасибі, тещенько,
ой спасибі, матінко,
Як жив буду, то вже не забуду,
А ще ж побачу, то ласкою оддячу!
Як побіг же зять од тещі втікать —
Не попав же він, куди люди ходять,
А попав, куди гуси лазять.
Як прибіг же він од тещі додому,
То зарізав курицю-квочку
Та насолив м'яса та цілую бочку:
Наверх неповна, а в дні зовсім нема нічого,
Та все ж то для тещі ласкавої,
для привітливої;
А заколов комара та наклав сала,
А зарізав муху та начинив ковбас —
Все ж для тещі ласкавої,
для привітливої;
А солому січе та пироги пече,
А сіно смажить та пироги маже(ть),
І гов'ядину варить, і пироги парить —
Та все ж для тещі — неласкавої,
непривітливої.
Пішов зять тещу в гості звать:
— Прошу тебе, тещенько, до себе в гості,
До себе в гості на холозію.
Не в який то день — на святу неділю.
— Що рада б, зятю, до тебе в гості,
Так ні в чому піти
ще й ні в чім поїхать:
Муж — у громаді, а кобила — в стаді,
Дуга в лісі, а хомут — у стрісі,
Юповця — у кравця, черевички — у шевця,
А платок — у краму, хто купить, то тему.
— Прийди, теще, в вишневий садочок,
Вирви собі лопушину
Та принеси собі фартушину.
Та пішла у вишневий садочок,
Вирвала три лопушини
Й пошила спідничку й фартушину.
Прибралась й прикукобилась,

Общупується й осмотрюється,
Сама собі удивляється,
Що хмелиною підперезалась.
— Тьфу, пек його,— каже,— ма,
Як я прибралась!
Прийшла теща до зятя в гості.
Посадив зять тещу хороше на лавці:
До стіни очима, а на хату плечима,
Щоб моя теща мухи лічила.
Налічила теща тисячу й двісті!
— От тепер уже тещі пора дать їсти!
Давав зять тещі первую потравку:
Взяв за ноги тещу да мордою об лавку.
Сорока «че-че-че», а зять тещу січе
Тонесеньким дубцем, оглоблею кінцем:
— Оце тобі, теще, і пива корець,
І оглоблі кінець.
Тепер, теще, хоть сядь та й плач —
Оце тобі, матінко, за дубовий прач!
Ви, хлопці-молодці, підіть у лісочок,
Наберіте зілля тещі од похмілля,
І дубиночки, і клениночки,
І ще молодої шипшиночки.
Зятя вже теща та й не дожидала,
Да в вікно-двері пані показала,
Половина вбігла, половина надворі.
— Ой ти, сину Грицю, та подай тупицю
Проклятій тещі натесать гузицю!
Прибігла теща од зятя додому:
— Ой діточки, діточки,
Збирайте трісочки
Да топіте хату, нагрієм окропу
Да попаримо ....,
Бо зятів медок очень-дуже солодок,
А зятнеє пиво в ноги вступило.
Оступітеся з печі, попарю ще плечі.
Сученька брехне — тещенька ізітхне:
— Ох мені лишенько,
Чи не зять знов іде?!
Хату зачиняйте, двері замикайте,
Проклятого зятя в хату не пускайте.
Що вітер загуде, теща дума — зять іде,
Що куриця кирхне, теща і крикне.

МАЛА БАБА, МАЛА, МАЛА

А

Стримано

Ма_ла ба_ ба, ма_ла, ма_ла, ма_ ла чо_ ти_ ри доч_

_ки, ра_ дість ти ж мо_ я, по_ ті_ хо ж мо_ я!

Всі по_ ви_ да_ ва_ ла, за бо_ жі да_ ри, ра_ дість ти ж мо_ я,

по_ ті_ хо ж мо_ я! Я пер_ ший зять ї_ де,

ї_ де, ї_ де, ї_ де, ї_ де, ї_ де, гей, ї_ де,

ї_ де, ї_ де, ї_ де, ї_ де, ї_ де, ї_ де, ї_ де, гов, тпру!

Фі_ ру хлі_ ба ве_ зе: і та_ то_ ві бай_ ду,
і ма_ му_ ні бай_ ду,

, кож_ ній ди_ ти_ ні по_ ма_ лій бай_ ди_ ні,

ра_ дість ти ж мо_ я, по_ ті_ хо ж мо_ я!

МАЛА БАБА П'ЯТЬ ДОНЬОК

Б

Мала баба п'ять доньок,
Всі за ремісничкн дала.
Первую дала
За ремісничка, за книжничка,
Так вусатий, бородатий,
Так лицатий, так носатий,
З таким рогом, з таким горбом,
Тамо сміху, там піху,
Там радості, веселості
Многогагагая!
Другуя дала
За ремісничка, за хлібничка.
Так вусатий, бородатий,
Так лицатий, так носатий,
З таким рогом, з таким горбом,
Тамо сміху, там піху,
Там радості, веселості
Многогагагая!
Третю дала
За ремісничка, за рибничка.
Так вусатий, бородатий... і т. д.
Четвертую дала
За ремісничка, за чобітничка.
Так вусатий, бородатий... і т. д.
П'ятую дала
За ремісничка, за колісничка.
Так вусатий, бородатий... і т. д.
Перший зять їде,
Віз книжок везе.
Татові книжка і мамі книжка,
А доньці єрмолой, той такий дурний,
Другий зять їде —
Віз хліба везе.
Татові хлібець та й мамі хлібець,
І доньці стулень, та й такий дурень!
Третій зять їде —
Віз риби везе.
Татові рибка, мамі рибка,
А доньці щупак, та й отакий хамлак!
Четвертий зять їде —

Віз чобіт везе.
Татові чобіток і мамі чобіток,
А доньці черевик, та й отакий невелик!
П'ятий зять їде —
Віз коліс везе.
Татові колісце і мамі колісце,
А доньці спицю — забити в головицю!

МАЛА БАБОНЬКА ЧОТИРИ ДОНЬКИ

В

Мала бабонька чотири доньки,
Чотири доньки красной уроди.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

Первую дала за хлібовчика,
За молодого, за хорошого.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

Другую дала за медовчика,
За молодого, за хорошого.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

Третюю дала за рибовчика,
За молодого, за хорошого.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

Четверту дала за дударчика,
За молодого, за хорошого.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

Перший зять їде.
— А хто ж там їде?
— Хлібовчик їде.
— А що він везе?
— Віз хліба везе:
Батькові бохонець, матері другий,
А дитинятам по бохонятам,
По оттіцененьким,
По невеличеньким.

Потіхо моя,
Хороша ж моя!
Другий зять їде.
— А хто ж там їде?
— Медовчик їде.
А що ж він везе?
— Віз меду везе:
Батькові пластир, матері другий,
А дитинятам по пластирцятам,
По оттіцененьким,
По невеличеньким.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

Третій зять їде.
— А хто ж там їде?
— Рибовчик їде.
— А що ж він везе?
— Віз риби везе:

Батькові щупак, матері шуляк,
А дитинятам по щупенятам,
По оттіцененьким,
По невеличеньким.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

Четвертий зять їде.
— А хто ж там їде?
— Дударчик їде.
— А що ж він везе?
— Віз дудок везе:

Батькові дуду, матері другу,
А дитинятам по дудченятам,
По оттіцененьким,
По невеличеньким.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

Стали дитинята в дудченята грати
Стала мамочка до тата сміяти.
Потіхо моя,
Хороша ж моя!

ТА БУЛО В БАТЬКА ТРИ ДОЧКИ

Г

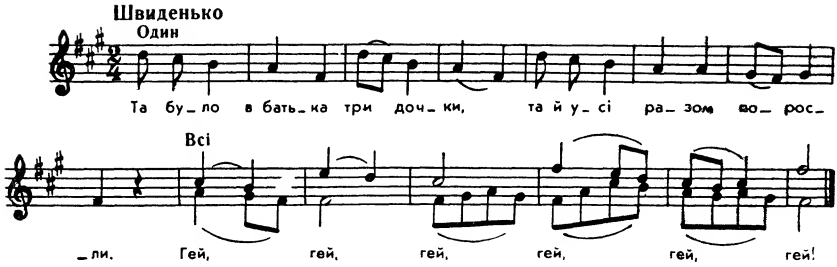

Та було в батька три дочки,
Та й усі разом поросли.
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Та й усі разом поросли,
Та й усі заміж пішли.
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Та що перша дочка каже:
— Та віддай мене за хлібороба!
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Що другая дочка каже:
— Та віддай мене за риболова!
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Та що третя дочка каже:
— Та віддай мене за музиканта!
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Та що першая дочка йде,
Під полою пиріг несе.
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Та що другая дочка йде,
Під полою рибку несе.
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Та що третяя дочка йде,
Під полою скрипку несе.
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Та посідали за столом,
Та й закусили пирогом.
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!
Та й поїли рибки,
Та й послухали скрипки.
Гей, гей, гей, гей, гей, гей!

МАЛА МАМА ТРИ ДОНЬКИ

Д

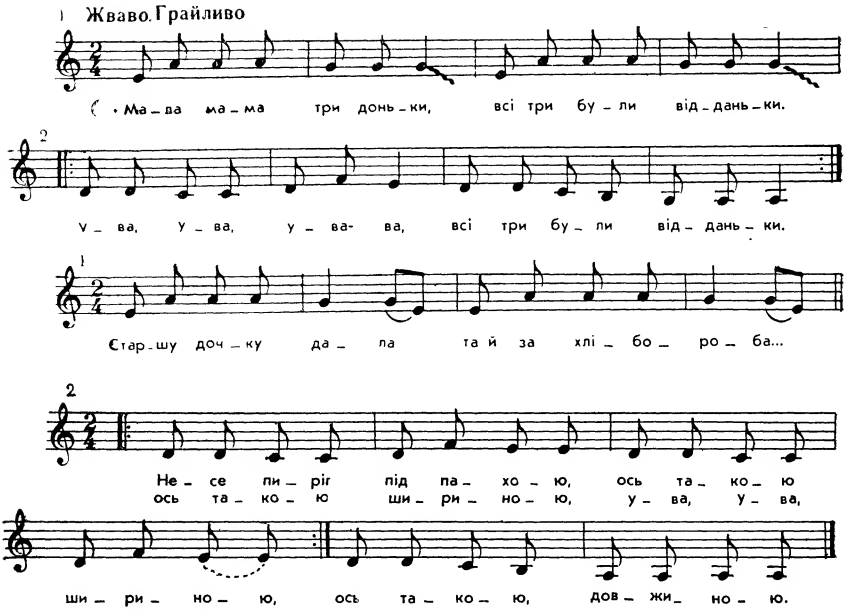

Мала мама три доньки,
Всі три були відданьки,
Ува, ува, ува-ва,
Всі три були відданьки. } 2

Старшу дочку дала
Та й за хлібороба,
Ува, ува, ува-ва,
Та й за хлібороба. } 2

Другу дочку дала
Та й за риболовця,
Ува, ува, ува-ва,
Та й за риболовця. } 2

Третю дочку дала
Та й за музиканта,
Ува, ува, ува-ва,
Та й за музиканта. } 2

Іде перша дочка
До мамоньки в гості,
Несе пиріг під пахою
Ось такою шириною,
Ось такою довжиною,
Ува, ува, ува-ва,
Ось такою довжиною.

Іде друга дочка
До мамоньки в гості,
Несе сома під пахою,
Із такою головою,
Із такими вусами,
Ува, ува, ува-ва,
Із такими вусами.

Іде третя дочка
До мамоньки в гості,

Несе скрипку під пахою,
Ось такою шириною,
Ось такою довжиною,
Ува, ува, ува-ва,
Ось такою довжиною.

Ой сяду я край стола
Та вкусю я пирога,
Ува, ува, ува-ва,
Та вкусю я пирога. } 2

Та й вкусю я рибки,
Та й заграю в скрипки,
Ува, ува, ува-ва,
Та й заграю в скрипки. } 2

Пиріжок добренький,
Рибка солоненька,
Ува, ува, ува-ва,
Рибка солоненька. } 2

Рибка солоненька,
Скрипка голосненька,
Ува, ува, ува-ва,
Скрипка голосненька. } 2

Скрипка голосненька,
А я вже старенька,
Ува, ува, ува-ва,
А я вже старенька. } 2

ЖИЛА СОБІ ВДОВКА

Е

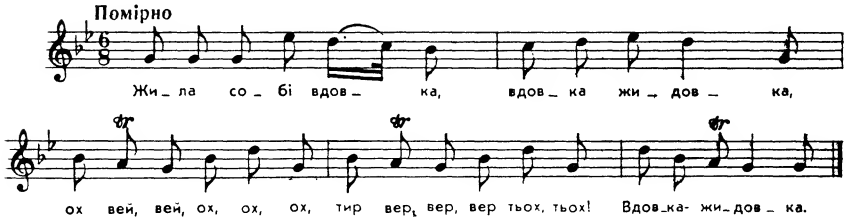

ЖИЛА СОБІ УДОВА

Є

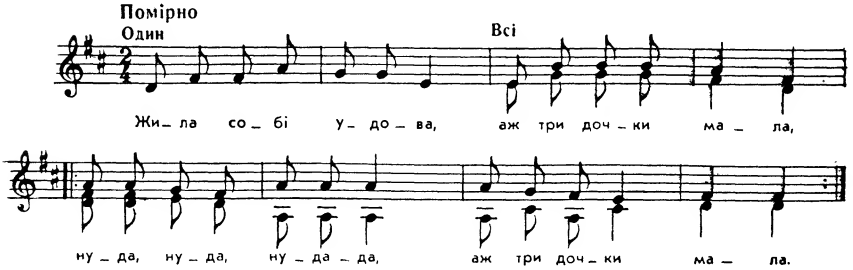

Жила собі удова,
Аж три дочки мала,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Аж три дочки мала.

Аж три дочки мала,
Заміж оддавала,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Заміж оддавала.

Одна дочка каже:
— Оддай мене, мамо,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Оддай мене, мамо.

Оддай мене, мамо,
Та й за хлібороба,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Та й за хлібороба.

Друга дочка каже:
— Оддай мене, мамо,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Оддай мене, мамо.

Оддай мене, мамо,
Та й за музиканта,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Та й за музиканта.

Третя дочка каже:
— Оддай мене, мамо,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Оддай мене, мамо.

Оддай мене, мамо,
Та й за риболова,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Та й за риболова.

Одна дочка їде
До матері в гості,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
До матері в гості.

Вона їй і везе
Книша отакого,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Книша отакого.

Який шириною,
Такий довжиною,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Такий довжиною.

Друга дочка їде
До матері в гості,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
До матері в гості.

Вона їй і везе
Рибку отакую,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Рибку отакую.

Яка довжиною,
Така шириною,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Така шириною.

Третя дочка їде
До матері в гості,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
До матері в гості.

Вона їй і везе
Скрипку голосную,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Скрипку голосную.

Стали вони грати,
Пішли танцювати,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Пішли танцювати.

Скрипку зачепили,
Рибку закусили,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Рибку закусили.

Пішли танцювати
Та й побили лапці,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Та й побили лапці.

Та й побили лапці —
Було видно пальці.
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Було видно пальці.

Як стали скидати,
Під лавку складати,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Під лавку складати.

Позбивали пальці,
Намастили смальцем,
Нуда, нуда, нуда-да, } 2
Намастили смальцем.

ПІШЛА МАТЕНЬКА ДО ЗЯТЕНЬКА

Пішла матенька до зятенька,
До молодого, до хорошого, та й до орача.
Дав же орач калач:
От такий вдовжки, от такий вгрубшки.
Та утіхо ж моя, та радості ж мої!

Пішла матенька до зятенька,
До молодого, до хорошого, та й до мельника.
Дав же мельник мішок муки:
От такий вдовжки, от такий вгрубшки.
Та утіхо ж моя, та радості ж мої!

Пішла матенька до зятенька,
До молодого, до хорошого, та й до пасічника.
Дав же пасічник плястер меду:
От такий вдовжки, от такий вгрубшки.
Та утіхо ж моя, та радості ж мої!

Пішла матенька до зятенька,
До молодого, до хорошого, та й до дударя.
Дав же дудар дуду, дуду:
От таку вдовжки, от таку вгрубшки.
Та утіхо ж моя, та радості ж мої!

А дитинятам по дуденятам,
От по тількому, по маленькому,
От по тіцькому, по маліцькому.
Та утіхо ж моя, та радості ж мої!

МАЛА БАБА ТРИ ДОНЬКИ

А

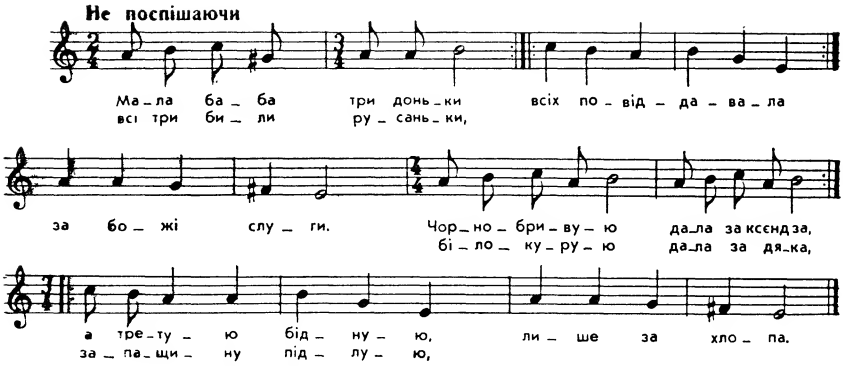

Мала баба три доньки,
Всі три були русаньки,
Всіх повіддавала (2)
За божі слуги.

Чорнобривую дала за ксєндза,
Білокурую дала за дяка,
А третую бідную, запащину підлую,
Лише за хлопа.

Котра за ксєндзом, їздить в повозі,
Котра за дяком, їздить на возі,
А третая бідная, запащина підлая,
Лише на тачках.

Котра за ксєндзом, лежить в подушках,
Котра за дяком, лежить в перинах,
А третая бідная, запащина підлая,
В пєцу на трісках.

Котра за ксєндзом, та пиє каву,
Котра за дяком, пиє гербату,
А третая бідная, запащина підлая,
З ческтом приправу.

Котра за ксєндзом, пішла до пекла,
Котра за дяком — до чистилища,
А третая бідная, фартушина підлая —
Просто до неба.

ЧОРНЯВАЯ ДЛЯ ПОПА

Б

Чорнявая для попа,
Русявая для дяка,
А білая, бідная,
Фартушина підрана,
Для паламаря.

Чорнявая їде в повізках,
Русявая їде в бізках,
А білая, бідная,
Фартушина підрана,
Везеться в тачках.

Чорнявая черевичком цуп,
Русявая чоботочком туп,
А білая, бідная,
Фартушина підрана,
Постолищем гуп.

Чорнявая п'є винце,
Русявая п'є пивце,
А білая, бідная,
Фартушина підрана,
Водицю хлище.

Чорнявая їсть пампушки,
Русявая їсть пиріжки,
А білая, бідная,
Фартушина підрана,
Їсть огірки.

ОЙ ЯК БУВ СОБІ ЧОЛОВІК

Ой як був собі чоловік
Да мав собі дівку,
А він її шанував,
Як з клоччя кудільку.
А він тільки її,
Одну її має,
А як вийде на село —
Приймака шукає.
Ой як був сиротина,
За багатством гнався,
А ввечері, а ввечері
З сватами прислався.
— Ану злазь-но, стара, з печі
Да берись за діло,
Да віддамо дівку заміж,
Щоб не засмерділа.
— Ой що в мене на серденьку,
Мов собака вклався,
Горе тому козакові,
Що в прийми попався.
Зацвітає черешенька
Біля перелазу,
Ой погіршало приймакові
Ще з першого разу.
Старий тесть суне ціп:
— Ану молотити.
Стара теща дає відра:
— Ану воду носити.
А жінка да торочить:
— Йди ладити воза,
Будеш в нас ти, приймачище,
Да й за водовоза.
Не йде приймак ладить воза,
А іде він з хати,
Запрягає сиві воли
Та їде орати.
Оре, оре приймак,
На шлях поглядає:
— Чужі жінки обід несуть,
А моєї немає.
Їде приймак вечорком,

А в животі свище.
— Ховай, доню, вареники,
Їде приймачище.
— Ой у мене, моя мамо,
Є вже заготовка:
Під столом з постолом
Сироватка ловка.
Ой уходить приймак
У ту хату трошки:
— Ставляй, ставляй
Приймакові
Трухлявої юшки.
Сів приймак біля столу,
Обід уплітає,
Стара теща з-за комина
Все дулі совае.
— Оце тобі, сукин син,
Вечеря з обідом,
Не докладав капустою,
То доклади хлібом.

Узяв приймак батожок
Та й став жінку бити,
Тесть його за чуприну
Та давай крутити.
Давно приймак дурний був,
Тепер розмахався,
Не попав тесть у двері
Та в вікно подався.
А вискочив тесть у двері
Та там ярмаркує,
Викупався у калюжі
Да тепер міркує.
Ой виходить стара теща
Із своєї хати:
— Ой іди, іди, старий хрін,
Буду штани прати.
Ой виходить стара теща
На нову дорогу:
— Ой рятуйте, люди добрі,
Зять виламав ногу.

ОЙ ЇХАВ З КРУГОВІЛЛЯ

Ой їхав з Круговілля,
Нарубав я фуру кілля.
Здибався я з татарами,
Як, наприклад, тепер з вами.

Хтіли мене заколоти,
Я сховався в околоти.
Сидів три дні в околоті,
Аж засохло мені в роті.

Коб додому як долізти,
Коб щоб добре попоїсти.
Стоїть борщ під лавою
З усякою приправою:

Із жуками, з тараканами,
З усякими приправами.
Коб то теща здорова,
Коб то борщ той поборола.

Ой напік я малаїв,
Сам не кушав і не їв,
Коб то теща здорова,
То б малаї поборола.

Ой напік я бараболі,
Сам не кушав ні одної,
Коби теща здорова,
Бараболі поборола.

ПОСІЮ Я ГРЕЧКУ

Посію я гречку
На печі скраєчку.

Приспів:

Бариня ти моя,
Сударинь ти моя.

Не вродила гречка,
А вродила редька.

Стала редька підростати,
Стали вори ворувати.

Ой піду я в поле,
Засяду на вори.

Не спіймав я вора,
Спіймав свою тещу.

Став я ворожити,
Став я тещу бити.

ЯК Я ПІШЛА ДО СТАРОЇ, ЯЛА ХИЖУ МЕСТИ

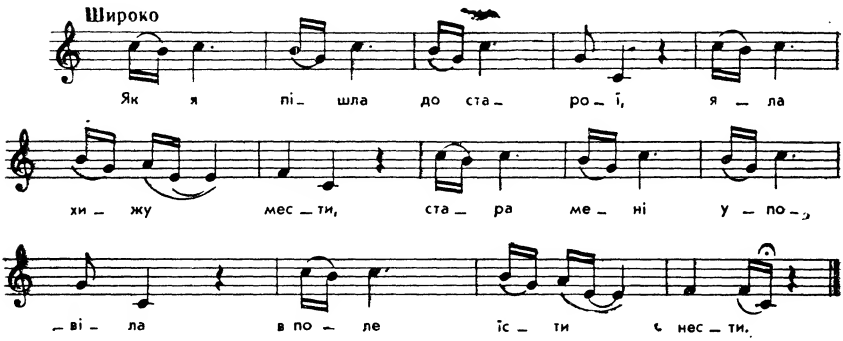

Як я пішла до старої, яла хижу мести,
Стара мені уповіла в поле їсти нести.

— Стара моя, стара моя, де тут плужок оре?
А вна мені відповіла: «Най тя в ребра коле».

А я була розумненька, знала відповісти:
— Та най тоту в ребра коле, хто готовив їсти.

ПОМАГАЙ БІГ ВАМ

— Помагай біг вам,
Ци раді ви нам?
Ой ци раді, ци не раді,
Помагай біг вам.

— Бодай здоров, свату!
Замкни, жінко, хату,
Подай держак до лопати
Свата привітати.

Жінка поспішає,
Хату замикає,
А пірвавши за коцюбу,
Сватонька вітає.

А сват за чуприну:
— Вітай, вражий сину!
— Пусти, свату, не жартуй,
Бо ті в руках згину.

Не жартуй же, свату,
Бо зломиш лопату,
Волиш горілоньки дати,
Свата привітати.

Сват того не чує,
Охоче трактує,
То кулаком по губах,
То держаком по зубах.

Що тобі ся стало,
Ци тебе напало?
А я твої жінки сват,
А наймита твого брат.

— Най тя чорт не носить,
Де тя кто не просить;
Де тя просять, не вчащай,
Де не просять, не бувай.

Кумівство
Кум і кума
Весела вдовиця

Я ДО ТЕБЕ, КУМА МОЯ

Я до тебе, кума моя,
Не гулять прийшла,
Я до тебе, кума моя,
Роботать прийшла.

Із днищечком,
З гребенищечком,
Напиймося горілочки
Собі нищечком.

Напиймося уночі
Хоч в куточку на печі,
Щоб нас люди не знали
Й п'яницями не звали.

Яка уродилась,
Така й удалася,
Як схотіла горілочки,
Взяла й напилася.

Хотів свекор, щоб я прял
А я й не взялася.
Хотів мене милий бити,
А я й не далася.

ПРОСИЛА МИ КУМЦЯ

Просила ми кумця
До себе в гостину,
Принесла горівки
І ще й солонини.

Взяла мене кумця
За стіл посадила,
Ще і до горівки
Дуже попросила.

А я, молоденька,
Дуже ся тим тішу:
В жодному келішку
Ні каплі не лишу.

КУМИ МАМ, КУМИ МАМ, ШТО ЇМ ДАМ, ШТО ЇМ ДАМ

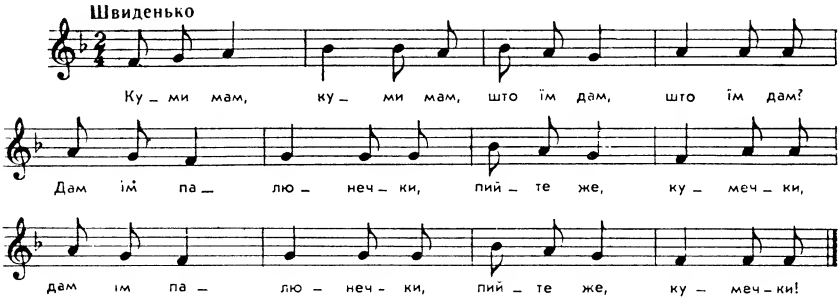

Куми мам, куми мам, што їм дам, што їм дам?
Дам їм палюнечки, пийте же, кумечки! (2)

Куми мам, куми мам, што їм дам, што їм дам?
Зотну їм каплуна, дам я своїм кумам. (2)

ТА БУЛИ В КУМА БДЖОЛИ

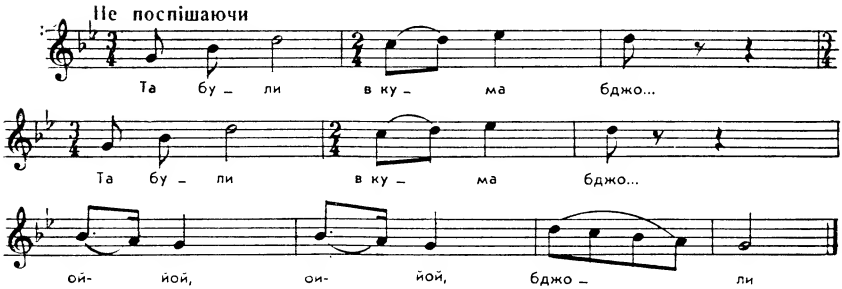

Та були в кума бджо... (2)
Ой-йой, ой-йой, бджоли.

А я просив ме... (2)
Ой-йой, ой-йой, меду.

А він мені — ду... (2)
Ой-йой, ой-йой, дулю.

І ВЧОРА У КУМИ, І СЬОГОДНІ У КУМИ

А

І вчора у куми, і сьогодні у куми,
А я ж тую куму та до себе зазову.

А у стрісі горобця та й на кушання уб'ю,
А потрошок у мішок та понесу на торжок.

Та продам я рило та куплю барило,
Ой продам я груди та куплю блюди.

Ой тоді ж я куму до себе зазову
Та поставлю горобця на дванадцяти блюдцях:

— Ох і їж, кумо, не засалювайся,
І в рукава не бери, і додому не неси.

ОЙ УЧОРА В КУМИ

Б

Ой учора в куми
І сьогодні в куми,
А на завтра куму
Я до себе позову.
А й у мене для куми
Горобейко в саду,
Йа на того горобця
Та найму я стрільця,
Щоб устрілив горобця.
(А я того горобця)
Розчиню й розберу,
Сім салів накладу,
Дев'ять ковбас начиню
А потрошок у мішок
Та понесу на торжок,
А м'якиш посічу —
Пирогів напечу,
Куму в гості позову:
— Ой їж, кумасю,
Не засалювайся,
У рукав не бери
Ще й додому не неси.

А Я ВЧОРА В КУМИ

В

А я вчора в куми
І сьогодні в куми;
А я завтра куму
Та й до себе зазву.

А я завтра куму
Та й до себе зазву:
Чим я свою куму
Та й приймати буду?

Ой зазву я стрільця
Та й заб'ю горобця;
А з того горобця
Та сім сал насолю.

Та сім сал насолю
Ще й ковбас нароблю;
А я з тих реберець
Та зроблю холодець.

А за тії крильця
Та куплю видельця;
То ж то свою куму
Та й приймать буду!

— Ой їж, кумо, й пий,
Й не засалюйся,
То в карман, то в рукав
Не нахвачуйся.

— Ой наїлася я,
І напилася я:
Насилу додому
Дотащилася я.

І УЧОРА В КУМИ

Г

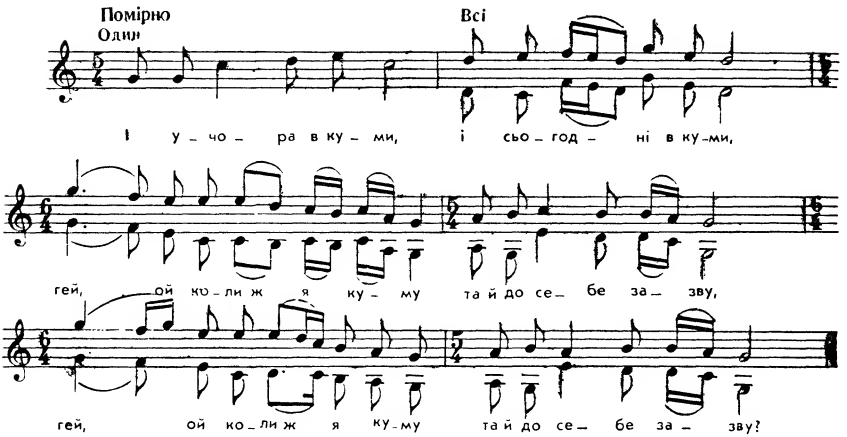

І учора в куми,
І сьогодні в куми,
Гей, ой коли ж я куму
Та й до себе зазву? } 2

Ой найму я стрільця
Та й застрелю горобця,

Гей, та й тоді я куму
Та й у ґості зазву. } 2

Ой продам я груди
Та куплю блюди,
Гей, ой продам я реберця
Та покуплю видельця. } 2

Ізварила горобця
На дванадцять блюдів,
Гей, на дванадцять блюдів, } 2
На дванадцять столів.

Аж тоді вже я куму
Та й у гості зазву.
— Гей, їж, кумо, горобця,
Не засалювайся,
Гей, за пазуху не бери,
Своїм діткам не неси!

СУСІДОНЬКИ ЛЮБІ, МИЛІ, ПРОШУ ВАС

А

Сусідоньки любі, милі, прошу вас,
Чи не бігла моя курка коло вас?

Моя курка золот-п'юрка ще й чубок,
А на правій ноженьці мотузок.

Моя курка золот-п'юрка, гребінець,
Чи не влізла моя курка в ваш горнець?

Ой прийшла я до припічка — там горшки,
Витягаю свою курку за ніжки.

ОЙ КУМОНЬКО-СУСІДОНЬКО, ГРИЗОТА, ГРИЗОТА

Б

— Ой кумонько-сусідонько, гризота, гризота,
Десь поділась моя курка чубата, чубата.

Чорна курка, білі п'юрка і червоний гребінець,
Чи не влізла моя * курка в ваш горнець? **

Подивилась кума кумі між горшки, між горшки,
З єї курки чубатої лиш ніжки, лиш ніжки!

— Ой сусідо, сусідонько, не повідай нікому,
Нап'ємося горівоньки потому, потому.

Нап'ємося горівоньки і меду, і меду,
Я вже більше вашой курки не вкраду, не вкраду!

---

* Друга співачка: ваша?
** Друга співачка: в мій?

ПІШЛА КУМА ДО КУМИ

В

Пішла кума до куми
В суботу, в суботу,
Розказала кума кумі
Скорботу, скорботу:
— Ой кумонько, голубонько,
Скорбота, скорбота:
Десь пропала моя курка
Чубата, чубата.
Чорна курка, білі п'юрка
Ще й червоний гребішок,
Чи не впала моя курка
В твій горшок, в твій горшок?
Заглядає кума кумі
У горшки, у горшки,
З її курки-чубатурки
Лиш лапки, лиш лапки.
— Ой кумонько, голубонько,
Не кажи нікому,
Давай вип'єм горілочки
Да й підем додому.

КУМА́ КУ́МА, КУМА́ КУ́МА, КУМА́ КУ́МА ЧАСТУЄ

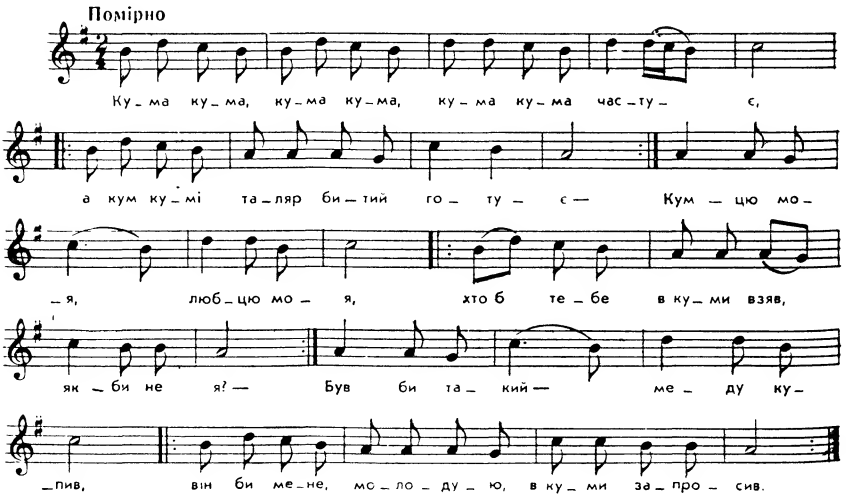

Кумá кýма, кумá кýма, кумá кýма частує,
А кум кумі таляр битий готує.

— Кумцю моя, любцю моя,
Хто б тебе в куми взяв, якби не я?

— Був би такий — меду купив,
Він би мене, молодую, в куми запросив.

ГОРІВКА — ДОБРИЙ ТРУНОК, ДОБРИЙ ТРУНОК

А горівка — добрий трунок, добрий трунок,
Пром-та-рія-рія-ра,
П'ють ю пани на фрасунок, } 2
Пром-та-рія-рія-ра.

П'ють ю пани офіцери, офіцери,
Пром-та-рія-рія-ра,
Ой по двайціть і чотири, } 2
Пром-та-рія-рія-ра.

Кума з кумом як ся зійде, як ся зійде,
Пром-та-рія-рія-ра,
Без квартирки-сь не обійде, } 2
Пром-та-рія-рія-ра.

Кум до куми тири-рири, тири-рири,
Пром-та-рія-рія-ра,
Кум квартирку, кума штири, } 2
Пром-та-рія-рія-ра.

КУМАСЮ, КУМАСЮ, ТИ, ПОВНАЯ РОЖЕ

— Кумасю, кумасю, ти, повная роже,
Не цурайся мене, не дай тобі боже!

— Ти, кумцю-голубцю, ой будь же ти ласков,
Пусти мої каченята через сіни на став.

Тобі ж мої каченята не нароблять шкоди:
Ой нап'ються, наїдяться, підуть до господи.

ТУТ МОЯ КУМА БУЛА

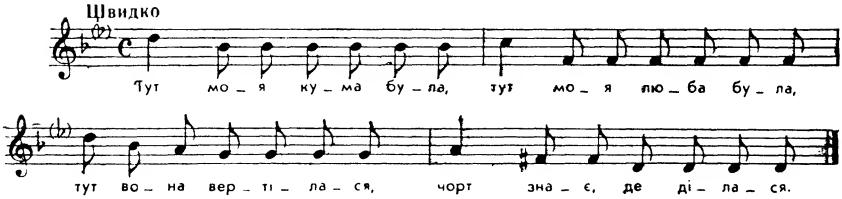

Тут моя кума була,
Тут моя люба була,

Тут вона вертілася
Чорт знає, де ділася.

ТИ В МЕНЕ КУМА БУЛА

А

Ти в мене кума була,
Ти в мене душа була,
Ти, було, куди йдеш,
То ти мене не минеш:

Чи в город по цибулю,
То я тебе поцілую,
Чи в долину по часнок,
То я тебе, кумцю, цмок!

— День добрий, кума моя,
Помагай біг!

Позич мені хазяїна
Хоч на два дні.

— Ой бодай ти, кума моя,
Не діждала,
Щоб я тобі хазяїна
Позичала!

А я тобі хазяїна
Як позичу,
То я його і за тиждень
Не прикличу.

ЗДОРОВ БУЛА, КУМАСЕНЬКО, ЩЕ Й ДОБРИЙ ДЕНЬ

Б

— Здоров була, кумасенько, ще й добрий день,
Позич мені чоловіка хоч на тиждень. (2)

— Бодай же ти, кумасенько, не діждала,
Щоб я тобі чоловіка позичала! (2)

Та у мене чоловік стричище,
Не пускає на улицю на гульбище. (2)

Ой я свого чоловіка та й приспала,
Сама пішла на вулицю, погуляла. (2)

Та не довго була, забарилася,
Вечірняя зіронька закотилася. (2)

Вечірняя зіронька закотилася,
Світовая ясная підобилася. (2)

ПРИЇХАЛИ КУПЦІ З КИЯНІВКИ

В

Приїхали купці з Киянівки:
— По чому в вас продаються чоловіки?
Обізвалась молодиця:

— Чоловіка продавати не годиться,
Бо у мене чоловік добрий —
Дров мені нарубає,
Пшона мені напихає,
Намолотить і намеле
І для дітей, і для мене,
І сам сяде коло мене.
Він мене поцілує,
Він мене приголубить —
Моя душа цеє любить.

— Помагай-бі, кумко моя, помагай-бі!
Позич мені чоловіка хоч на два дні.

— Я позичу, кумко моя,
Плуга й борони,
Чоловіка не позичу,
Боже борони!
Не позичу, кумко моя,
Не позичу,
Бо від тебе чоловіка
Не закличу,
Це ж мій милий, чорнобривий.

ПОМАГАЙ БІГ, КУМКО-ЛЮБКО

Г

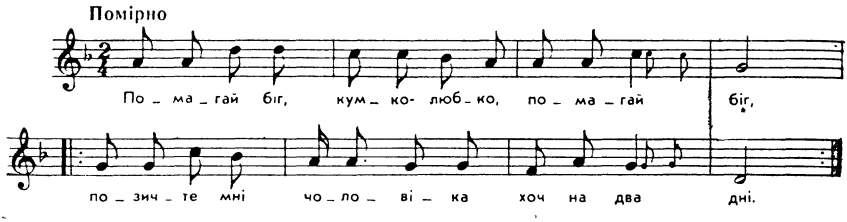

— Помагай біг, кумко-любко,
Помагай біг,
Позичте мені чоловіка
Хоч на два дні. } 2
— А я вам, кумко-любко,
Добра зичу,
Але свого чоловіка
Не позичу. } 2
Бо мені його, кумко-любко,
Господь дав,
Він для мене, кумко-любко,
Господар. } 2
А я вам позичу
Плуга й борони,
Чоловіка не позичу,
Боже борони! } 2

А МІЙ МИЛИЙ ОНГУРЯН

А мій милий Онгурян
Десь поїхав по бур'ян,
Аля-ля-ля-ля-ля, аля-ля.

Запалила — куриться,
Сама сіла — журиться,
Аля-ля-ля-ля-ля, аля-ля.

Подивилась — кум іде,
Під пахвою щось несе,
Аля-ля-ля-ля-ля, аля-ля.

Притулився кум близенько,
Зразу стало веселенько,
Аля-ля-ля-ля-ля, аля-ля.

Що то в мене за жінка,
Що висока та й тонка,
Аля-ля-ля-ля-ля, аля-ля.

Ота моя кума люба,
Що під нею литка груба,
Аля-ля-ля-ля-ля, аля-ля.

ОЙ ПРОСИВ КУМ КУМОНЬКУ НА ВЕЧОРНИЦІ

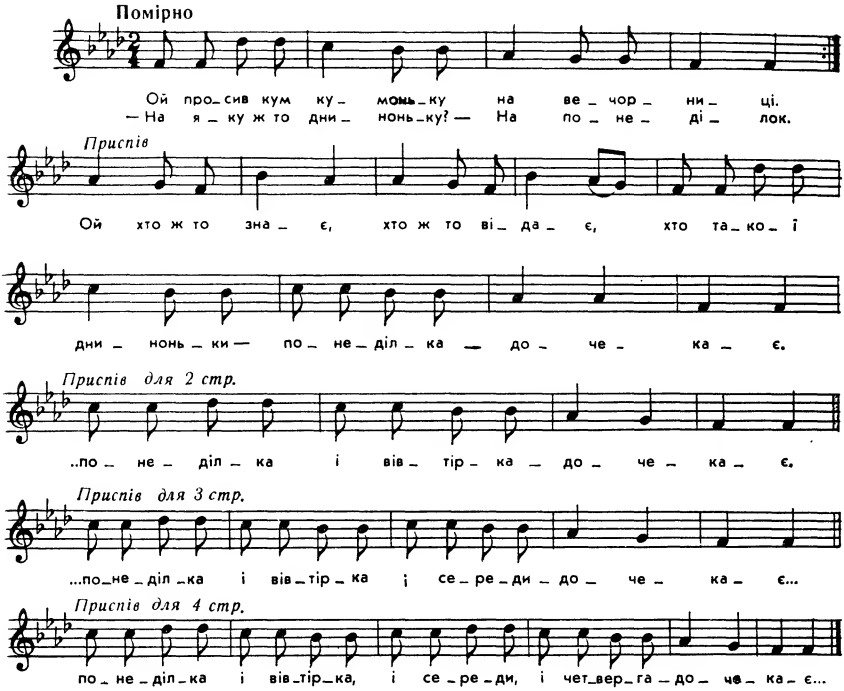

Ой просив кум кумоньку на вечорниці.
— На яку ж то днинонь ку? — На понеділок.
Ой хто ж то знає, хто ж то відає,
Хто такої днинонь ки — понеділка — дочекає.

Ой просив кум кумоньку на вечорниці.
— На яку ж то днинонь ку? — На вівторок.
— Ой хто ж то знає, хто ж то відає,
Хто такої днинонь ки — понеділка і вівтірка — дочекає.

Ой просив кум кумоньку на вечорниці.
— На яку ж то днинонь ку? — На середу.
— Ой хто ж то знає, хто ж то відає,
Хто такої днинонь ки —
Понеділка і вівтірка, і середи — дочекає.

Ой просив кум кумоньку на вечорниці.
— На яку ж то дниноньку? — На четвер.
— Ой хто ж знає, хто ж відає,
Хто такої дниноньки —
Понеділка і вівтірка, і середи, і четверга —

Ой просив кум кумоньку на вечорниці.
— На яку ж то дниноньку? — На п'ятницю.
— Ой хто ж знає, хто ж відає,
Хто такої дниноньки — понеділка і вівтірка,
І середи, і четверга, і п'ятниці — дочекає.

Ой просив кум кумоньку на вечорниці.
— На яку ж то дниноньку? — На суботу.
— Ой хто ж знає, хто ж відає,
Хто такої дниноньки —
Понеділка і вівтірка, і середи, і четверга,
І п'ятниці, і суботи — дочекає.

Ой просив кум кумоньку на вечорниці.
— На яку ж то дниноньку? — На неділю.
— Ой хто ж знає, хто ж відає,
Хто такої дниноньки — понеділка і вівтірка,
І середи, і четверга, і п'ятниці, і суботи,
І неділі — дочекає.

ОЙ КУМ ДО КУМИ РАНЕНЬКО ІДЕ

А

Ой кум до куми раненько іде,
Як вона, бідна, на світі живе.
— Кумко, голубко, сокілко моя,
Хто б тебе відвідав, якби не я?

Ой кум до куми залицявся,
Виорати нивочку обіцявся.
— Кумко, голубко, сокілко моя,
Хто б тобі виорав, якби не я?

Ой кум до куми залицявся,
Посіяти конопель обіцявся.
— Кумко, голубко, сокілко моя,
Хто б тобі посіяв, якби не я?

Кум до куми залицявся,
Вибрати конопельки обіцявся.
— Кумко, голубко, сокілко моя,
Хто б тобі вибрав, якби не я?

Кум до куми залицявся,
Намочити коноплі обіцявся.
— Кумко, голубко, сокілко моя,
Хто б тобі намочив, якби не я?

Кум до куми залицявся,
Витягти коноплі обіцявся.
— Кумко, голубко, сокілко моя,
Хто б тобі витяг, якби не я?

Кум до куми залицявся,
Потерти коноплі обіцявся.
— Кумко, голубко, сокілко моя,
Хто б тобі потер, якби не я?

Кум до куми залицявся,
Потіпати коноплі обіцявся.
— Кумко, голубко, сокілко моя,
Хто б тобі потіпав, якби не я?

ОЙ КУМ ДО КУМИ ЗАЛИЦЯВСЯ

Б

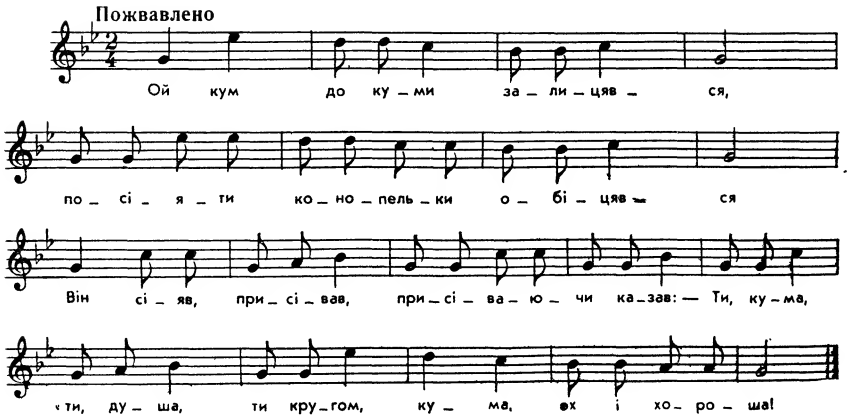

Ой кум до куми залицявся,
Посіяти конопельки обіцявся.
Він сіяв, присівав,
Присіваючи казав:
— Ти, кума, ти, душа,
Ти кругом, кума, ох і хороша!

Ой кум до куми залицявся,
Конопельки волочити обіцявся.
Волочив, зволочив,
Зволікаючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

Ой кум до куми залицяється,
Конопельки вибирати обіцяється.
Вибирав, прибирав,
Прибираючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

Ой кум до куми залицяється,
Конопельки обтіпати обіцяється.
Ой тіпав, притіпав,
Притіпаючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

Ой кум до куми залицяється,
Конопельки повтирати обіцяється.
Ой він тер, притирав,
Притираючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

Ой кум до куми залицяється,
Конопельки поспускати обіцяється.
Ой спускав, приспускав,
Приспускаючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

Ой кум до куми залицяється,
Конопельки поспродати обіцяється.
Ой спродав, припродав,
Припродаючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

Ой кум до куми залицяється,
Полотенці виробити обіцяється.
Ой робляв, приробляв,
Приробляючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

Ой кум до куми залицяється,
Полотенце обілити обіцяється.
Ой білив, прибіляв,
Прибіляючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

Ой кум до куми залицяється,
Полотенце розшивати обіцяється.
Ой шив, пришивав,
Пришиваючи казав:
— Що й кума — то й кума,
Кругом кума хороша.

КУМ З КУМОЮ ЗАЛИЦЯВСЯ

В

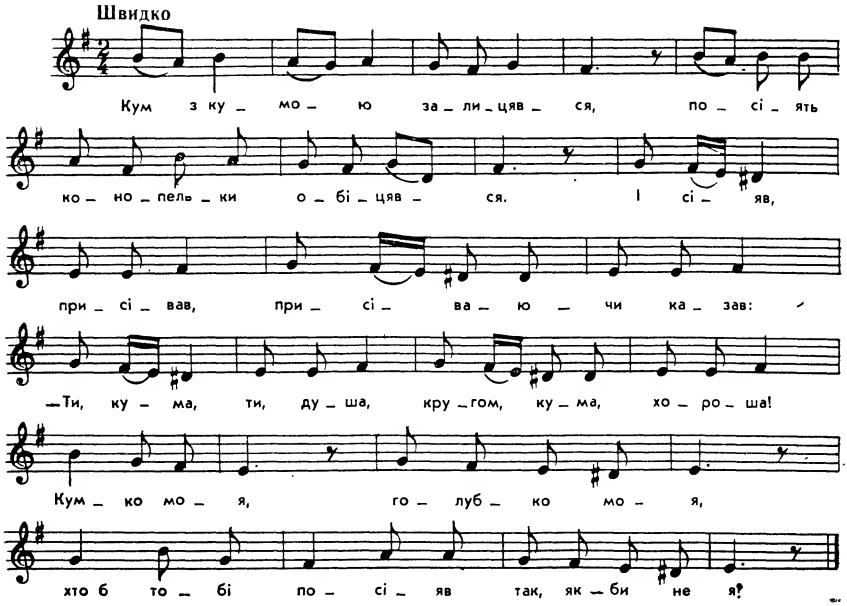

Кум з кумою залицявся,
Посіять конопельки обіцявся.
І сіяв, присівав,
Присіваючи казав:
— Ти, кума, ти, душа,
Кругом, кума, хороша!
Кумко моя, голубко моя,
Хто б тобі посіяв
Так, якби не я?

Кум з кумою залицявся,
Вибрать конопельки обіцявся.
І брав, вибирав,
Вибираючи казав:
— Ти, кума, ти, душа,
Кругом, кума, хороша!
Кумко моя, голубко моя,
Хто б тобі вибирав
Так, якби не я?

Кум з кумою залицявся,
Змолотить конопельки обіцявся
Молотив, молотив,
І молотячи казав:
— Ти, кума, ти, душа,
Кругом, кума, хороша!
Кумко моя, голубко моя,
Хто б тобі змолотив
Так, якби не я?

Кум з кумою залицявся,
Вимочить конопельки обіцявся.
І мочив, примочав,
Примочаючи казав:
— Ти, кума, ти, душа,
Кругом, кума, хороша!
Кумко моя, голубко моя,
Хто б тобі вимочив
Так, якби не я?

Кум з кумою залицявся,
Витіпать конопельки обіцявся.
І тіпав, витіпав,
Витіпаючи казав:

— Ти, кума, ти, душа,
Кругом, кума, хороша!
Кумко моя, голубко моя,
Хто б тобі витіпав
Так, якби не я?
Кум з кумою залицявся,
Випрясти конопельки обіцявся.
І пряв, випрядав,
Випрядаючи казав:
— Ти, кума, ти, душа,
Кругом, кума, хороша!
Кумко моя, голубко моя,
Хто б тобі випряв
Так, якби не я?
Кум з кумою залицявся,
Виткать полотенце обіцявся.
І ткав, витикав,
Витикаючи казав:
— Ти, кума, ти, душа,
Кругом, кума, хороша!
Кумко моя, голубко моя,
Хто б тобі виткав
Так, якби не я?

ОЙ КУМ ДО КУМИ ЗАЛИЦЯЄТЬСЯ

Г

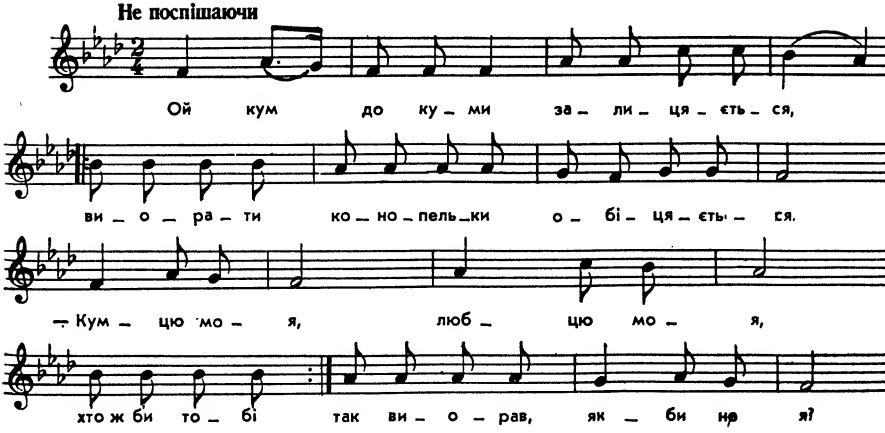

Ой кум до куми залицяється,
Виорати конопельки обіцяється:
— Кумцю моя, любцю моя,
Хто ж би тобі так виорав,
Якби не я?

Ой кум до куми залицяється,
Посіяти конопельки обіцяється:
— Кумцю моя, любцю моя,
Хто ж би тобі так посіяв,
Якби не я?

Ой кум до куми залицяється,
Виростити конопельки обіцяється:
— Кумцю моя, любцю моя,
Хто ж би тобі так виростив,
Якби не я?

Ой кум до куми залицяється,
Вибирати конопельки обіцяється:
— Кумцю моя, любцю моя,
Хто ж би тобі так вибирав,
Якби не я?

Ой кум до куми залицяється,
Намочити конопельки обіцяється:
— Кумцю моя, любцю моя,
Хто ж би тобі так намочив,
Якби не я?

Ой кум до куми залицяється,
Викидати конопельки обіцяється:
— Кумцю моя, любцю моя,
Хто ж би тобі так викидав,
Якби не я?

Ой кум до куми залицяється,
Висушити конопельки обіцяється:
— Кумцю моя, любцю моя,
Хто ж би тобі так висушив,
Якби не я?

Ой кум до куми залицяється,
Витирати конопельки обіцяється:
— Кумцю моя, любцю моя,
Хто ж би тобі так витер,
Якби не я?

КУМ ДО КУМИ ЗАЛИЦЯВСЯ

Д

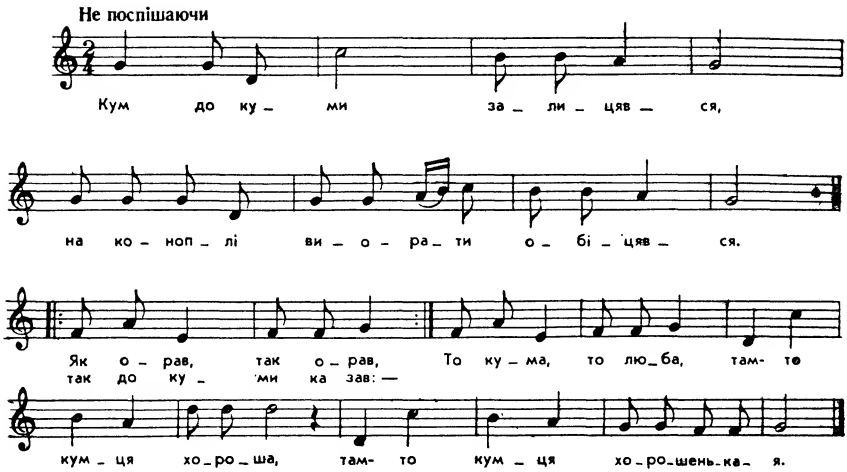

КУМ ДО КУМИ ЗАЛИЦЯВСЯ

Е

Кум до куми залицявся,
Виорать на буряк обіцявся.
Кум кумі поїхав, виорав
І буряки посаджав,
Бо то кума добра,
Бо то кума мила,
Кума люба, кума душечка.

Кум до куми залицявся,
Виорати на петрушку обіцявся.
Кум кумі поїхав, виорав
І петрушку посаджав,
Бо то кума добра,
Бо то кума мила,
Кума люба, кума душечка.

Кум до куми залицявся,
Виорати на цибульку обіцявся.
Кум кумі поїхав, виорав
І цибульку посаджав,
Бо то кума добра,
Бо то кума мила,
Кума люба, кума душечка.

КУДИ ЙДЕШ, КУДИ ЙДЕШ

— Куди йдеш, куди йдеш,
Куди шкандибаєш?
— До куми, до куми,
Хіба ж ти не знаєш?

— Ой не йди, ой не йди,
Бо кума не дівка.
— Ой піду, ой піду,
Бо в куми горівка.

А прийшов до куми —
Кума моркву струже.
— Ой кумко, моя любко,
Люблю тебе дуже.

КУМА ЯРОМ, КУМА ЯРОМ

А

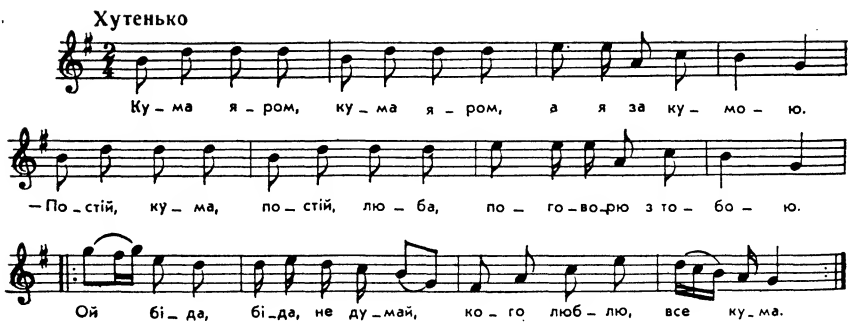

ЛЯРУМ, ЛЯРУМ, ЛЮБЦЮ-КУМЦЮ

Б

Лярум, лярум, любцю-кумцю, та же ми з тобою
Любилися, кохалися, як риба з водою.

Приспів:

Гей дум, тандарум,
А я забув, що ти кум.

Лярум, лярум, любцю-кумцю, ой де-сь воду брала?
Обіцяла-сь масла дати, тепер-єсь не дала.

Лярум, лярум, любцю-кумцю, ти забула-сь ключі,
Обіцяла-сь масла дати, по воду ідучи.

САДОМ, САДОМ, КУМАСЕНЬКА

В

Садом, садом, кумасенька,
А я за тобою,
Постоїм же, поговорим,
Кумасю, з тобою.

Приспів:

— Ой біда, ой біда,
Я не знав, що ти кума!
— Ой лихо, що за глум,
Я забула, що ти кум!

Згадай, згадай, кумасенько,
Що ти обіщалась
Коло тої криниченьки,
Де водиця бралась.

Коло тої криниченьки,
Де золоті ключі,
Обіщалась, кумасенько,
По воду ідучи.

Кажуть попи, кажуть дяки,
Кажуть добрі люди,
А хто куму любить буде,
Гріх великий буде.

ВЧОРА БУЛА НЕДІЛЕНЬКА, НИНІ ПОНЕДІЛОК

Г

Вчора була неділенька, нині понеділок;
Запросила Марисенька косити барвінок.

Приспів:

Ось біда — не дума,
Котру люблю — все кума!

— Іди преч, не займай, іди до нещастя,
Як я тебе полюбила, то не маю щастя.

Іди преч, не займай, іди собі к бісу,
Не для тебе чепурюся, свою біду тішу.

— А де ж тая керниченька, що голубка пила?
А де ж тая Марисенька, що мене любила?

А де ж тая керниченька, що голуб купався?
А де ж тая Марисенька, що я в ній кохався?

А у теї керниченьки золотії ключі;
— Дай же мені, Марисенько, що казала йдучи!

Добре тії ляшки чинять, що не кохаються,
Побравшися за рученьки, не занехаються!

Яром, яром, Марисенько, а я за тобою,
Чекай, чекай, Марисенько, говорім з собою!

ДОБРЕ ТІЇ ЛЯХИ ЧИНЯТЬ, ЩО НЕ КУМАЮТЬСЯ

Д

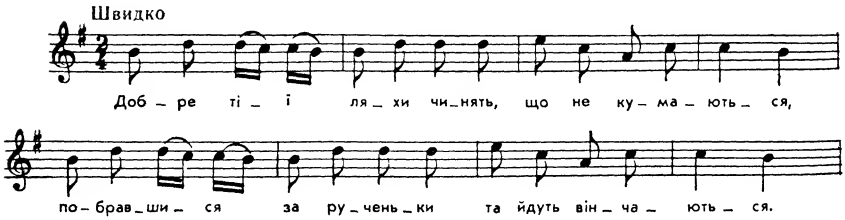

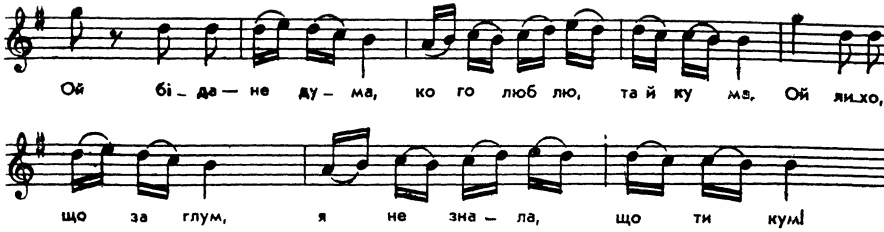

Добре тії ляхи чинять, що не кумаються,
Побравшися за рученьки та йдуть вінчаються.

Приспів:

— Ой біда — не дума,
Кого люблю, то й кума!
— Ой лихо, що за глум,
Я не знала, що ти кум!

Та у тії криниченьки золотії ключі,
Обіщала кума прийти, по воду ідучи.

Яром, яром, кума моя, а я за тобою,
Постій постій, кума моя, зговорім з тобою.

Ой я роду не такого, храни мене, боже,
Ой як вийду на улицю — утікай, небоже!

Кажуть попи, кажуть дяки, кажуть добрі люде:
— А хто буде куму любить, гріх великий буде!

ДА ПРИЙШОВ КУМ ДО КУМИ

А

Да прийшов кум до куми,
Аж кума миє ложки.
— Покинь, кумо, ложки,
Поговорим трошки.

Приспів:

— Ой куме мій, куме,
Премиленький дуже!
Ой гріх кума любити,
Да жаль остановити.

Як прийшов кум до куми,
Аж кума діжу місить.
— Покинь, кумо, тісто
Да ходім на місто.

Як прийшов кум до куми,
Аж кума мете хату.
— Покинь, кумо, хату
Да ходім в кімнату.

Ой пішов кум горою,
А кума долиною,
Ой став кум рожою,
А кума калиною.

ПРИЙШОВ КУМ ДО КУМИ

Б

Прийшов кум до куми,
Кума ложки миє.
— Покинь, кумо, ложки,
Пожартуєм трошки.

Прийшов кум до куми,
Кума ріже зілля.
— Покинь, кумо, зілля,
Підем на весілля.

Прийшов кум до куми,
Кума мете хату.
— Покинь, кумо, хату,
Підем у загату.

НА ГОРОДІ БУРКУН ЯГІДОК НЕ РОДИТЬ

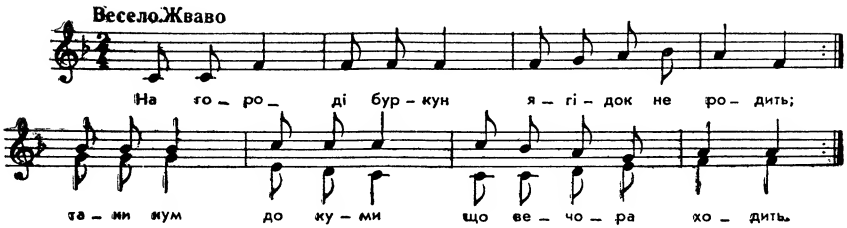

На городі буркун ягідок не родить; *
Таки кум до куми щовечора ходить.

— Ой кумцю моя, я принесу жита!
— Ой не неси, не неси, щоб не була бита.

— Ой кумцю моя, принесу пшениці!
— Ой не неси, не неси, бо я ще в спідниці!

— Ой кумцю моя, принесу ячменю!
— Ой не неси, не неси, де я його змелю?

— Ой кумцю моя, я принесу проса!
— Ой не неси, не неси, бо я ще не боса!

— Ой кумцю моя, я принесу гречки!
— Ой не неси, не неси, не тра суперечки!

— Ой кумцю моя, я принесу меду!
— Ой прийди, принеси, голови не зведу!

— Ой кумцю моя, я принесу сала!
— Ой прийди, принеси, я давно чекала!

— Ой кумцю моя, я принесу м'яса!
— Ой прийди, принеси, я на м'ясо ласа!

На городі буркун ягідок не родить;
Таки кум до куми щовечора ходить.

КУМ КУМУ НАПУВАЄ

Кум куму напуває,
Кум куму підмовляє:
— Прийдеш, ой прийдеш потому,
Та й як не буде муж в дому.

А я бучок під полу,
До чужої жінки йду,
Іду — потерпаю,
Бо свої не маю.

А я іду — не боюся,
Як на ріжні трясуся,
Би сі не вихопив
Та й за лоб не вхопив.

ий рядок повторюється.

Ой прийшов я під віконце
Та й став-єм думати,
Ци в вікно тукати,
Ци іти до хати.

Гей, біс твоїй мамі,
Не раз, не два спав у ямі,
А ти не виходиш,
Лише мене зводиш.

Носив сир, носив мак,
Носив сало, доки стало,
А тепер я думаю,
Що і сам не маю.

Гей, біс твоїй мамі,
Через тебе спав я в ямі,
А ти не виходиш,
Лише мене зводиш.

ОЙ КУМ ДО КУМИ БОРОЗЕНЬКОЙ ІШОВ

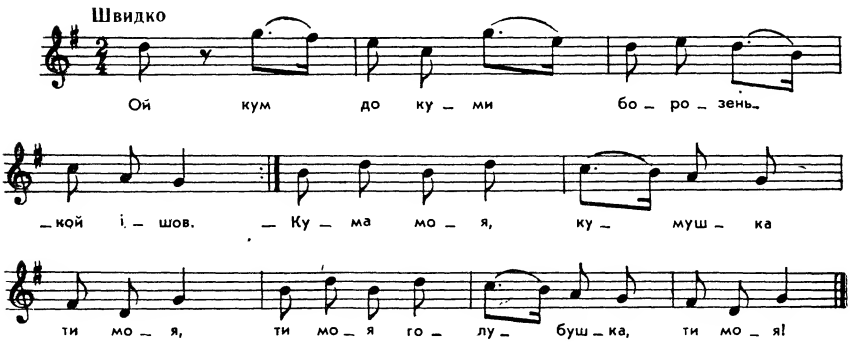

Ой кум до куми борозенькой ішов.

Приспів:

— Кума моя, кумушка ти моя,
Ти моя голубушка, ти моя!

Борозенькою йшов куль соломи найшов,
А в тім кулі — черевички кумі.
Прийшов кум до куми — кума грядки поле.
— Добре, куме, що прийшов, мій поїхав в поле.

ВІДКІЛЯ ЙДЕШ, ЧОЛОВІЧЕНЬКУ

А

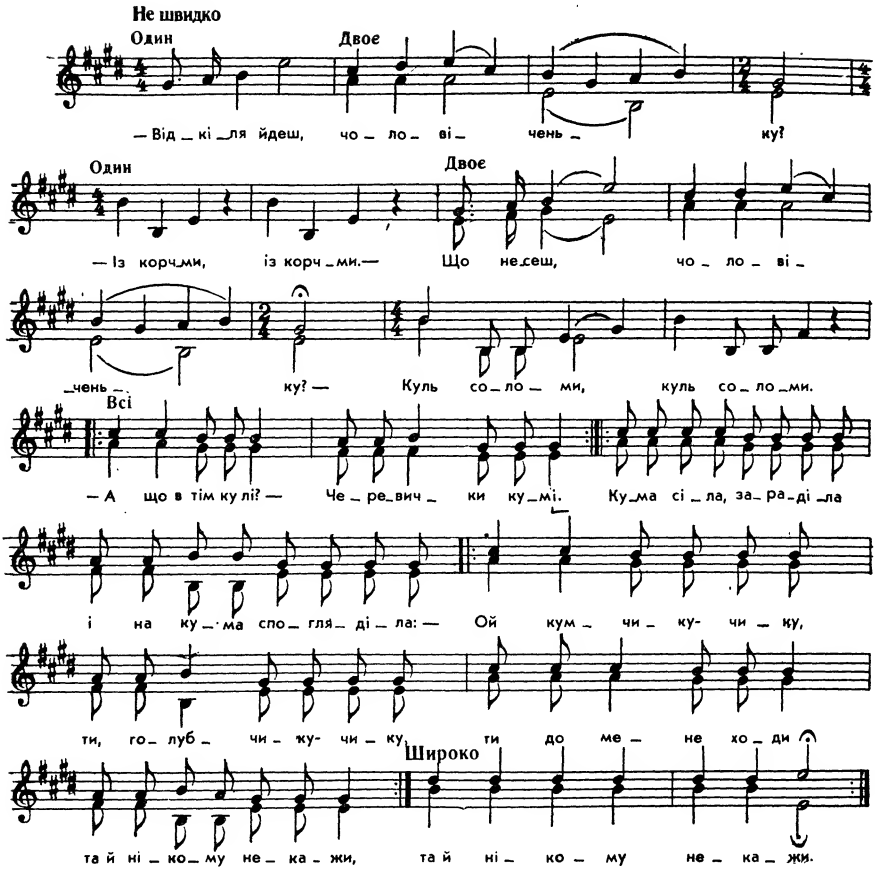

— Відкіля йдеш, чоловіченьку?
— Із корчми, із корчми.

— Що несеш, чоловіченьку?
— Куль соломи, куль соломи.

А що в тім кулі?
Черевички кумі. } 2

Кума сіла, зараділа
І на кума спогляділа: } 2

— Ой кумчику-чику,
Ти голубчику-чику, } 2

Ти до мене ходи
Та й нікому не кажи,
Та й нікому не кажи. } 2

ОЙ КУМ ДО КУМИ БОРОЗЕНЬКОЙ ЙШОВ

Б

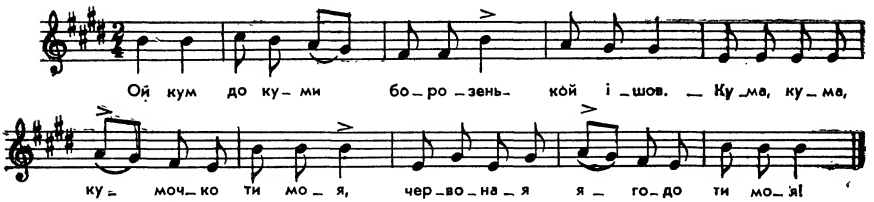

Ой кум до куми борозенькой йшов.

Приспів:

Кума, кума, кумочко ти моя,
Червоная ягодо ти моя!

Борозенькой йшов, куль соломи знайшов,
А в тім же кулі черевички кумі.
Черевички надіває і на кума поглядає:
— Чи ти, куме, дурний, чи ти нерозумний,
Чи ти в лісі не бував, чи ти звірів не видав?
— Ой я в лісі бував і лисиці видав.

А КУМ ДО КУМИ

В

А кум до куми
Борозенькою йшов,
Борозенькою йшов, куль соломи знайшов,
А в тому кулі черевички кумі.
Кума сіла, розвертіла, черевички наділа,

Черевички наділа, ще й на кума погляділа,
Ще й на кума погляділа — черевички до діла:

— Ой ти, кумчику-чику,
І голубчику-чику,
Ти почаще ходи
І побільше носи:
Коли сала кусок,
Коли мила брусок,
Коли тої нещасної
Сочевиці мішок.

ОЙ КУМАСЯ, ЛЮБАСЯ

Г

Ой кумася, любася,
Із кумчиком напилася,
Із кумчиком напилася
Та й додому погналася.
— Ой ти кумчику-чику,
Ти голубчику-чику,
Ти почаще ходи,
Ти побільше носи
Та нікому не кажи.

КУДИ ЙДЕШ, КУДИ ЙДЕШ, ЧОЛОВІЧЕНЬКУ

А

— Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку?
— До куми, до куми на всю ніченьку.

Приспів:

— Ой лихо, що за глум,
Я забула, що ти кум!

— Ой не йди, ой не йди, вечеря готова!
— Ой піду, ой піду, кума чорноброва!

— Ой не йди, ой не йди, буде поговірка!
— Ой піду, ой піду, бо в куми горілка!

— Добре, куме, що прийшов,— кума грядку поле.
Добре, куме, що прийшов, мій поїхав в поле.

— Ой дай мені, кумо моя, що ти обіцяла
Коло теї кирниченьки, що водицю брала.

— Як зійдемось, кумоньку, у густій ліщині,
Та вип'ємо, кумоньку, по добрій чарині.

КУДИ ЙДЕШ, КУДИ ЙДЕШ, ЧОЛОВІЧЕНЬКУ

Б

— Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку?
— До куми, до куми на всю ніченьку.

— Ой дай тобі, милий боже, щасливу дорогу,
Щоби тебе усі били й куму твою, небогу.

Утікав я через огород да через петрушку,
Якийсь мене дідько побив за милу Марушку.

Ой здається, не болить, не можна ходити,
Не забуду чужих жінок до смерті любити!

Утікав я через тин да через бураки,
Якийсь мене дідько побив, да, мабуть, двораки.

Ой здається, не болить, да не можна встати,
Коли б же як підвестися, піду подавати.

Ой скочив я через тин, а не доторкнувся,
Як поцілить мужик ціпом, а не осміхнувся.

Ой здається, не болить, да не мож ходити,
Не забуду чужих жінок до смерті любити!

Утікав я через тин, через перелази,
Якийсь мене дідько вдарив аж чотири рази.

Ой здається, не болить, да не можна встати,
Коли б же як підвестись, піду позивати.

Утікав я через тин да через три городи,
Зачепивсь я в гарбузинні — там наробив шкоди.

Чужа жінка хорошая, кажуть теє люди,
Як піймає мене мужик — здоров'я не буде!

КУДИ ЙДЕШ, КУДИ ЙДЕШ? ВЕЧЕРЯ ГОТОВА

В

— Куди йдеш, куди йдеш? Вечеря готова.
— До куми, до куми, вона чорноброва.

Як вернувсь — роздягнувсь, став мацати спину,
І стогнав, і зітхав, пробував чуприну.

— Десь ти мене, моя мила, поблагословила,
Що на мені поламали грабовії вила.

А МІЙ МИЛИЙ ЧОРНОБРИВИЙ УЗУВАЄТЬСЯ

А мій милий чорнобривий узувається,
Я б його зачепила — не 'бзивається.

Я б його зачепила, я б його спросила...
— Цить мила, не сварись, рибка придушилась!

Придушилась рибка в морі, придушилися лини,
Він по рибку не пішов, тільки пішов до куми.

Приходжу я до куми та й стала гукати:
— Іди, милий чорнобривий, рибоньку щиняти.

А кума почула та й на постіль впала,
А мій милий руки ломить: «Вже й кума пропала!»

Приходить додому, став мене благати:
— Ходи, мила, чорнобрива, куму рятувати!

— Чорти тебе хай візьмуть з твоєю кумою,
Нехай вона нині і вмре — не піду ногою.

Нехай вона нині і вмре, нехай поховають,
На похорон не піду — будто я не знаю.

На похорон не піду — будто би не чую
Не одну я ніченьку без тебе ночую.

НАЛЕТІЛИ ДИКІ ГУСИ ДА СТОПТАЛИ КУМІ ПРОСО

Налетіли дикі гуси да стоптали кумі просо,
Ой не був же я в такім горі, як за куму довелося.

Ой в городі при оборі стала кума чорноброва,
Я ж огледівсь на всі боки: — Ой чи ж є ти здорова?

Ой щоб тобі було, кумцю, да рукою не махати,
Сам не знаю, не відаю, як оженивсь, купив хату.

Ой в неділеньку рано туман лугом пославсь,
Ой вже Василь в Василихи під столом оправдавсь.

— Ой побий мене, боже, вареником до подушки,
Ой не був же я, моя любко, у куми у Одюшки.

Да втопи мене, боже, в найгустішій сметані,
Що був же я тої ночі у сестри у Тетяни.

Да повісь мене, боже, да на жердку ковбасою,
Що сохну, як день не бачу,— ой умру за тобою!

Ой не бий мене, моя бабцю, не катуй, моя мила,
Як ти ж була молодою, запорожців любила.

Шанував тебе, бабцю, й карати мене не треба,
Чи ж є такий, щоб без гріха, хіба господь на небі.

КУМІ ЧОБОТИ, КУМІ ЧОБОТИ ЩЕ Й З МЕРЕЖКОЮ

Кумі чоботи, кумі чоботи ще й з мережкою;
Пішов кум долиною, кума стежкою.

Як приходе чоловік — нема жінки дома,
Та взяв батіг та пішов на тік.

Що за новина: колишеться бузина,
Як приходе ближче — постелене сміття.
А взяв кума за штани, куму за лахміття.

А ТЕТЯНА ЖИТО ЖАЛА

А Тетяна жито жала,
В правій руці серп держала,
А лівою підбирала,
Свого кума закликала:
— Ходім, куме, у долину,
Під зелену яворину.
Взяв кум куму за ручину,
Повів її у долину.
Став за ручку потискати,
Стала кума утікати.
— Чи ти, куме, зійшов з ума —
Та я ж тобі рідна кума!
— Ходім, кумо, до владики,
Бо за куму гріх великий,
Від владики у пшениці,
Бо я люблю молодиці.

ПОСЛАВ МЕНЕ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ ФАСОЛІ САДИТИ

А

Послав мене мій миленький фасолі садити,
А сам пішов до корчмоньки мед-горілку пити.

Посадила я фасолі та й іду додому,
Повертаю до корчмоньки — п'є милий з кумою.

Повертаю до корчмоньки та й стала в затінку,
Обіймає милий куму, як парубок дівку.

— Іди, мила, додомоньку та й звари курочку,
Бо приведу на вечерю куму-голубочку.

Зварю тобі, мій миленький, зварю тобі качку,
Лиш не веди на вечерю ту куму-болячку.

Запалила, закурила сирими дровами,
Бо приведе милий куму з чорними бровами.

Запалила, закурила, сіла на порозі,
Іде милий із кумою та у три дорозі.

— Не дай мені, моя мила, не дай мені їсти,
Лиш дай мені таке місце, де з кумою сісти.

Не дай мені, моя мила, не дай мені пити,
Лиш дай мені таке місце, щоб поговорити.

ПОСЛАВ МЕНЕ МІЙ МИЛЕНЬКИЙ ФАСОЛЬКУ САДИТИ

Б

Послав мене мій миленький фасольку садити,
А сам пішов до корчмоньки із кумою пити.

Посадила я фасольку швидкою ходою,
Прибігаю додомоньку — п'є милий з кумою.

— Кумцю ж моя, рибцю ж моя, солоденькі писки,
Дала б тобі, кумцю, їсти, та й не маю миски.

Кумцю ж моя, рибцю ж моя, солодкий медочок,
Дала б тобі, кумцю, їсти — розбивсь черепочок.

А я свого миленького положила спати,
Взяла куму за рученьку та й вивела з хати.

Взяла куму за рученьку та й вивела з хати,
Надрочила лютих псів кумасю кусати.

— Гуджа, гуджа, люті пси, на ту заволоку!
Вона мому миленькому вчепилась до боку.

Гуджа, гуджа, люті пси, на ту ледащицю!
Як вибігли на вулицю, порвали спідницю.

ДАЛА МЕНЕ МАМА ЗАМУЖ, НЕ ВМІЮ РОБИТИ

В

Дала мене мама замуж, не вмію робити,
Послав мене мій миленький фасольку садити.

Посадила я фасольку та вже йду додому,
Заглядаю в коршемку: п'є милий з кумою.

— Кумцю моя, любцю моя, пий до меї жінки,
Скажу, скажу шинкарочці: дай кварту горілки.

Жінко ж моя любимая, іди ж ти додому,
Вари, вари вечеряти, я прийду з кумою.

Жінка ж моя, любка моя чогось нездорова,
Сюди-туди звинулася — вечеря готова.

Жінко ж моя, любко моя, одчиняй же двері,
Веду свою куму вражу на білім папері.

Жінко ж моя, любко моя, давай вечеряти,
Стели тонку, білу постіль, сама вийди з хати!

Постелила постіль білу, сама вийшла з хати,
Позатильцем, дзенцем, дзенцем дала пану знати.

— Ой паночку-голубчику, дайте мені раду,
Через тую куму вражу навіки пропаду.

Закувала зозуленька на хаті, на розі,
Кум з кумою обнятії стоять на порозі.

— Жінко ж моя, любко моя, що ти наробила?
Я господар на все село, ти мене вславила.

ЙШОВ МИКОЛА, ТРИНДИ, РИНДИ, В ПОНЕДІЛОК

Йшов Микола, тринди, ринди, в понеділок,
Якийсь біс його заніс аж на ринок.

Приспів:

Тринди, ринди, риндиця,
А з риндиці винниця,
А з винниці фрачиця,
Горілочки хочеться.
Тринди, ринди,
Тринди, ринди!

Зустрів кума, тринди, ринди, там, де чайна:
— З тебе, куме, могорич — кума файна.

Приспів.

Пили, пили, тринди, ринди, до півночі,
Вже у кума аж на лоба лізуть очі.

Приспів.

Пили, пили, тринди, ринди, пропилися,
За кумасю молодую завелися.

Приспів.

Кум Миколу за чуприну як ухопить,
А Микола кума в морду як затопить!

Приспів.

Закрутилось, тринди, ринди, завертілось,
Та на щастя дружинники нагодились.

Приспів.

У вівторок, тринди, ринди, люди бачать,
Куми вулицю метуть, гурко плачуть.

Приспів.

То ж не пийте горілочки, добрі люди,
Бо і вам, як отим кумам, таке буде.

Приспів:

Тринди, ринди, риндиця,
А з риндиці винниця.
А з винниці драчиця,
Горілки не хочеться.
Тринди, ринди,
Тринди, ринди!

ОЙ БРАЖЕНЬКО, ОЙ БРАЖЕНЬКО ТИ МОЯ

Ой браженько, ой браженько ти моя,
На печі у діжі перекислая,
Не маш на тебе питунів!
Мала удівонька сім синів,
Они браженьку випили,
А удівоньку вибили.
Ой бідная головонько удовина,
Сім кіп на меду пропила,
А осьмую музиченькам роздала:
— Ой грайте ж ми, музиченьки, до села,
Нехай моя головина буде весела.
Ой грайте ви, музиченьки, доволі,

Нехай моя головонька не болить ніколи.
Ой грайте ми, музиченьки, різаком,
Нехай ляжу тут спатоньки з козаком.
На долівці дві голубці ячмінь тнуть,
Потихеньку, мі(й) голубоньку, гості суть
Прісная душа не хтіла книша
З олійцем,
Тільки спатоньки до комнатоньки
З Андрійцем.

УДОВИЦЮ Я ЛЮБИВ

А

Удовицю я любив,
Подарунки їй носив:
Носив жито і пшеницю,
Кукурудзу й сочевицю,
Поросята і качата,
І курята, і гусята —
За чортові бровенята,
Ось тобі що! (2)

— А ти, дурний, схаменися,
Щось так розговорився,
Я тобі пекла й варила,
Салом голову мастила,
Дала гроші на горівку,
На вишнівку і медівку,
Так тобі, цур! (2)

— А вона мені змінила
Та й панича полюбила,
Та й коби було хоть за що,
А то се таке ледащо,
Що тільки тьфу! (2)

— Ти кажеш, що теля припер,
Доки доніс, трохи не вмер,
А ти, п'янюго собачий,
Через вікно впав до хати,
А я тебе за карчило
Тягла з хати на всю силу,
Гибай до сто чортів, сину,
Геть, тьху, щезни! (2)

Якби стати розказати,
Що він забрав з мої хати:
Здушив квочку і курчата,
Збив макітру і стовк фляшку,
Роздер мені кожушину,
Гуляко ти! (2)

ДО ВДОВИЦІ Я ХОДИВ

Б

До вдовиці я ходив,
Подаруночки носив:
Носив сало і пшеницю,
Кукурудзу, чечевицю,
І качата, і гусята,
Поросята і ягнята,
Носив таки грошенята;
А раз таке теля припер,
Поки доніс, чуть я не
вмер!
Іще к тому носив мак,
Ось воно було як!

А вона мені змінила
Да другого полюбила.
Отепер я гукатиму,
На все село кричатиму:
— Верни сало і пшеницю,
Кукурудзу й чечевицю,
І верни теє теля,
Що я приніс відтіля,
І верни мені той мак,
Ось тепер тобі як!
Верни мені усе ціле,
Верни теє, що ти з'їла.

УДОВИЦЮ Я ЛЮБИВ

В

Удовицю я любив,
Подарунки їй носив:
Носив сир, носив масло,
Носив свічки, носив
стрічки,
Носив я їй черевички,
Носив я їй з медом мак —
Ось воно як!

Носив жито і пшеницю,
Кукурудзу й чечевицю,
Індичата і курчата,
Гусенята й поросята,
Носив я їй грошенята
За чорнії бровенята —
Ось воно як!

А раз таке теля припер,
Таке важке, що чуть не вмер.
Вона ж мені змінила
І панича полюбила.
Коли б, сказать, було за що,
А то сущеє ледащо,
Що тільки тьфу!

Підожди ж ти, вража бабо,
Я до тебе примандрую,
На все село кричатиму,
Що є сили гукатиму:
— Верни мені те, що з'їла,
Верни мені усе ціле,
Верни мені з медом мак —
Ось воно як!

ЯК ЛЮБИВ Я КАТЕРИНУ

Г

Як любив я Катерину,
Знав її білу глину,
Носив їй я грошенята,
Купив їй я чоботята,
Носив сало, носив свічки,
Купив їй я черевички,
Косив жито ще й пшеницю,
Кукурудзу й сочевицю,
І ще я їй теля припер,
Ледве приніс, трохи не вмер.
А вона, ..., ізмінила
Та штирох разом полюбила:
Полюбила тільки свата,
Грицька, Федька ще й Кіндрата.
А тепер я кричать буду,
Та іще й гукати буду,
Та все на ту Катерину:
— Віддай, ..., білу глину,
Віддай мені грошенята,
Віддай мені чоботята,
Віддай сало, віддай й свічки,
Віддай, віддай черевички,
Віддай жито ще й пшеницю,
Кукурудзу й сочевицю,
Віддай мені й теля тепер,
Що я колись приніс, трохи не вмер.

ОЙ П'Є ВДОВА, ГУЛЯЄ

А

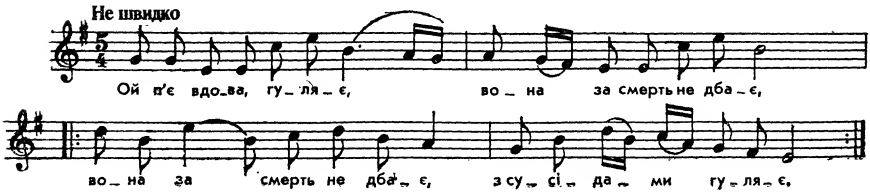

Ой п'є вдова, гуляє,
Вона за смерть не дбає,
Вона за смерть не дбає, } 2
З сусідами гуляє.

Прийшла смерть, прийшла смерть
Та й до вдови каже:
— Годі, вдово, пить-гулять, } 2
Прийшло врем'я помирать!

— Пішла смерть, пішла проч!
Головоньки не мороч!
Бо я часу не маю, } 2
З сусідами гуляю!

Пішла смерть, пішла смерть
До бога з сльозами:
— Ой не можу вдови взять,— } 2
Гуляє з гостями!

Іди, смерть, іди, смерть,
Та до вдови в гості...
Як не можеш вдови взять,— } 2
Візьми її гості.

Як гостоньки зачули,
Та й стали тікати
Попід міст, попід міст, } 2
Лиш слідочки знати!

ОЙ ПИТЬ БУДУ І ГУЛЯТЬ БУДУ

Б

Ой пить буду і гулять буду,
Як прийде смерть, помирать буду.
Прийшла смерть до мене,
Не застала вдома,
Да застала мене
Коло самогона.
— Постой, смерть, постой, смерть,
Не хочу вмирати,
Я ще цього первака
Хочу куштувати.

І ПИТЬ БУДЕМ, І ГУЛЯТЬ БУДЕМ

В

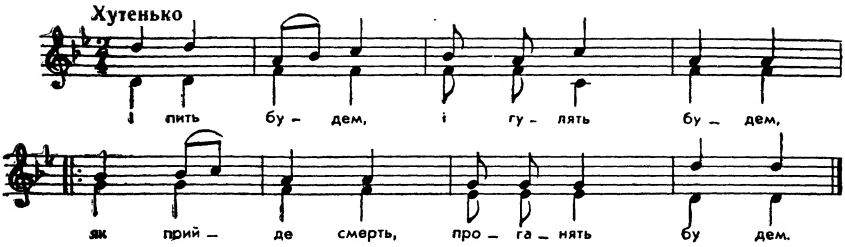

І пить будем, і гулять будем,
Як прийде смерть, проганять будем.

Як смерть прийшла, мене дома не знайшла,
— Іди, смерть, іди проч, голівоньки не мороч.

Я молода в кабаці, в мене чарочка в руці:
Ой чарочко ти новенька, ти новенька, ти повненька,

Ти стоїш, ти дрижиш, ти боїшся мене,
Ти боїшся мене, що я вип'ю тебе.

УКРАЇНСЬКА НАРОДНА ТВОРЧІСТЬ

«НАУКОВА ДУМКА»

Примітки
Додатки

СПИСОК УМОВНИХ СКОРОЧЕНЬ ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

(друкованих і рукописних)

Умовні скорочення	Повна назва
«Архів»	«Україно-руський архів», т. IX, Львів, 1913.
Арсень	«Український співаник. 100 пісень з нотами. Улаштував Б. Арсень», Одеса, 1910.
«Багатоголосся»	«Українське народне багатоголосся», К., 1963.
Bartoš—Janaček	František Bartoš—Leoš Janáček, Národni pisně moravské, Прага, 1901.
Белза	«Українські народні пісні. Упорядкував І. Ф. Белза», Укрдержвидав, 1946.
Бігдай, 1896—1898	А. Бигдай, Материалы к изучению Кубанского казачьего войска. Песни кубанских и терских казаков, М., в. 1—4, 1896; в. 5—7, 1897; в. 8—12, 1898.
Bystroń	Jan St. Bystroń, Polska pieśń ludowa. Wybór. Bibljoteka Narodowa, ser. 1, N 26.
Василенко	«Закарпатські народні пісні. Упорядкування, передмова та примітки З. І. Василенко». Вид-во АН УРСР, К., 1962.
Васильченко	О. Васильченко, Українські народні пісні для співу в супроводі гітари, К., 1963.
Від. рук. ІЛ	Відділ рукописів Інституту літератури ім. Т. Г. Шевченка Академії наук УРСР.
Від. ф. ІМФЕ	Відділ фондів Інституту мистецтвознавства, фольклору та етнографії ім. М. Т. Рильського Академії наук УРСР.
Врабель, 1890	Мих. Врабель, Русский соловей, Собрание народных песней на разных угро-русских наречиях, Ужгород, 1890.
Врабель, 1901	«Угро-русские народны спеванкы. Издал Михаил Врабель, т. I. Спеванки мараморошски», Будапешт, 1901.
Гатцук	«Ужинок рідного поля, вистачений працею М. Г[атцука]», М., 1857.
Головацький, I—III	«Народные песни Галицкой и Угорской Руси, собранные Я. Ф. Головацким», ч. I—III, М., 1878 (ч. III має 1 і 2 відділи).

Грінченко	Б. Гринченко, Этнографические материалы, собранные в Черниговской и соседних с ней губерниях, т. III, Чернигов, 1899.
Гулак-Артемовський	О. Гулак-Артемовський, Народні українські пісні з голосом, К., 1868.
Geryk, I—II	Ján Geryk, Slovenské ludové piesne z Púchovskej doliny, Bratislave, t. I, 1922, t. II, 1926.
Давидовський	Г. Давидовський, Фантазія на українські теми для хору а капела, Ростов-на-Дону.
Данилов	«Песни села Андреевки Нежинского уезда. Собр. и подготовил к печати В. В. Данилов», К., 1904.
Де Воллан	«Угро-русские народные песни. Собраны д. чл. Г. А. де Волланом».— «Записки имп. русского географического общества по отделению этнографии», т. XIII, вып. I, СПб., 1885 (і окр. відбитка).
Демуцький	«Народні українські пісні в Київщині. Записав голос і слова П. Демуцький», К., 1905.
Дешко	«Памятники русской народной речи и словесности. Народные песни, пословицы и поговорки Угорской Руси, доставлены чл.-сотр. А. П. Дешко».— «Записки Географического общества», т. I, СПб., 1867.
ЕЗ	«Етнографічний збірник», Львів, 1895—1929.
Єдлічка, 1861, 1870, 1885.	А. Едличка, Собрание малороссийских народных песен, Полтава, 1861; СПб., 1870; М., 1885.
Єрошенко	Н. Ерошенко, Малороссийские вечера хорового пения, М., б/р.
ЖС	ж. «Живая старина», СПб., з 1890 р.
«Живі струни»	«Живі струни», Чернігів, 1895.
Закревський	«Старосветский Бандуриста. Собрал Н. Закревский», кн. I, М., 1860.
Залеський	Wacław z Oleska, Pieśni polskie i ruskie ludu galicyjskiego, Львів, 1833.
«Zbiór»	«Zbiór wiadomosci do antropologii krajowej», Краків, 1877—1895.
ЗРГО	«Записки имп. русского географического общества».
ЗЮРГО	«Записки юго-западного отд. имп. русского географического общества».
ЗНТШ	«Записки Наукового товариства ім. Шевченка», Львів, 1892—1938.
ИОРЯС	«Известия отделения русского языка и словесности императорской Академии наук», М.
Іванов	П. В. Иванов, Жизнь и поверья крестьян Купянского уезда Харьковской губернии.— «Сборник Харьковского историко-филологического общества, 1907», т. XVII, Харьков, 1907 (і окр. відбитка).
«Ігри та пісні»	«Ігри та пісні. Весняно-літня поезія трудового року, упорядкував О. І. Дей, нотний додаток — А. І. Гуменюк», К., 1963.
Карпенко	«Васильківський соловей Киевской Украины. Славяно-русский Альбом для одного голоса с аккомпанементом фортепиано, составленный из 115 малороссийских и некоторых русских, польских, червонорусских, болгарских и молдаванских песен, дум и романсов с присовокуплением малороссийских и евр. танцев Степаном Карпенко, малоросс. певцом и актером». СПб.-М., 1864.

Квітка, 1917	«Народні мелодії з голосу Лесі Українки, записав і упорядив Климент Квітка», ч. I і II, К., 1917.
Квітка, 1922	К. Квітка, Українські народні мелодії.—«Етнографічний збірник», II, К., 1922.
Колесса I.	«Галицько-руські народні пісні з мелодіями. Зібрав у селі Ходовичах Іван Колесса.— «Етнографічний збірник», т. XI, Львів, 1901.
Колесса Ф., 1923	Ф. Колесса, Народні пісні з Південного Підкарпаття. Тексти й мелодії із вступною розвідкою.— Науковий збірник «Просвіти», Ужгород, 1923.
Колесса Ф., 1929	«Народні пісні з галицької Лемківщини, тексти й мелодії, зібрав, упорядкував і пояснив Ф. Колесса».— «Етнографічний збірник», т. XXXIX—XL, Львів, 1929.
Кольберг I, II	«Pokucie. Obraz etnograficzny. Skreslił Oskar Kolberg», t. I—II, Краків, 1883.
Концевич, 1904	Г. М. Концевич, 40 малорусских трехголосных песен, М., 1904.
Концевич, 1910	Г. М. Концевич, 30 малорусских четырехголосных песен, вып. 4, М., 1910.
Косенко	В. Косенко, Старовинні українські народні пісні та романси. Упорядкував Ф. Надененко, К., 1955.
Коціпінський	«Piesni, dumki i szumki ruskoho naroda na Podoli; Ukraini i w Malorossyi, spysani i perelożeni pid musyku Ant. Kocipińskom», perwa sotnia, w Kijewie i Kamincі Pod., 1862.
Кречко	«Закарпатські народні пісні, упорядкував М. Кречко», Ужгород, 1959.
КС	ж. «Киевская старина», 1882—1906.
Kuba	Ludvik Kuba. Slovanstvo ve svych zpevech, Прага, 1885—1889, книга VI, вид. друге 1922.
Купчанко, Лоначевський	«Сборник песен Буковинского народа. Составил А. Лоначевский. Из матерьяла, доставленного Г. И. Купчанко в юго-западный отдел РГО», К., 1875.
Лавренко	Д. Лавренко, Пісні про кохання, К., 1864.
Лазорик	«Співаночки мої. Зібрав Ф. Лазорик», Словацьке видавництво художньої літератури, 1956.
Ліпінський	Karol Lipiński, Muzyka do pieśni polskich i ruskich ludu galicyjskiego, zebranych i wydanych przez Wacława z Oleska, Львів, 1833.
Людкевич, Роздольський	«Галицько-руські народні мелодії, зібрані Й. Роздольським, списав і зредагував С. Людкевич».— «Етнографічний збірник», т. XXI, ч. I, Львів, 1906; т. XXII, ч. II, Львів, 1908.
Максимович	«Малороссийские песни, изданные М. Максимовичем», М., 1827.
Маркевич	[М. Маркевич], Южно-русские песни, I, К., 1857 («Южно-руські пісні з голосами»).
Махновець	«Давній український гумор і сатира. Упорядкування, вступна стаття і примітки Л. Є. Махновця», К., 1959.
Метлинський	«Народные южнорусские песни. Изд. Амвросия Метлинского», К., 1854.
Мордовцев	«Малорусский литературный сборник. Изд. Д. Мордовцев», Саратов, 1859.
МУЕ	«Матеріали до українсько-руської етнології за редакцією Хв. Вовка», Львів, з 1899 р.

НТЕ	ж. «Народна творчість і етнографія», К., з 1957 р.
Нудьга	«Пісні та романси українських поетів, упорядкував Г. Нудьга», т. I, К., 1956.
Паливода-Карпенко	«Либретто малороссийских, польских, чешских, молдаванских, болгарских, сербских и червонорусских песен и романсов репертуара малороссийского певца С. Д. Паливода-Карпенко», СПб., 1858.
Паулі, I—II	«Pieśni ludu ruskiego w Galicyi, zebrał Pauli Zegota, т. I, Львів, 1839; т. II, Львів, 1840.
«Пісні Я. Зуїхи»	«Пісні Явдохи Зуїхи. Записав Гнат Танцюра. Упорядкування, передмова та примітки В. А. Юзвенко, М. Т. Яценко, редакція та упорядкування нотних матеріалів З. І. Василенко. Відповідальний редактор О. І. Дей», К., 1965.
Плосайкевич, Сенчик	Л. Плосайкевич і Я. Сенчик, Мелодії укр. нар. пісень з Поділля і Холмщини. Під редакцією С. Людкевича, з передмовою Ф. Колесси.— «Матеріали до української етнології», 1916, т. XVI.
РГО	Русское географическое общество.
Roger	Julinsz Roger, Pieśni ludu polskiego w Górnym Szląsku, z muzyką, Wrocław, 1880.
Романов	Е. Романов, Белорусский сборник, т. I, К., 1885.
Сапожников	«Народные песни, обработка для хора А. Сапожникова», М., 1955.
Спендіаров	О. Спендіаров, Старовинні українські народні пісні та романси, упорядкував Ф. Надененко, К., 1953.
Sušil	Frant. Sušil, Moravské národni písně s nápěvy do tekstu vřadenými, 2 вид., 1860.
Tomek i Horák	Ferd. Tomek, Jiři Horák, Slovenské písně z Uherskobrodska, 1926.
«Укр. нар. пісні», I—II	«Українські народні пісні», кн. I, II, «Мистецтво», К., 1955.
Хвиля	Українська народна пісня. Упорядкував А. Хвиля», К., 1936.
ЦДІА	Центральний державний історичний архів.
ЦНБ	Центральна наукова бібліотека АН УРСР.
Чубинський, III, V	«Труды этнографическо-статистической экспедиции в Западно-русский край, снаряженной императорским Географическим обществом. Юго-западный отдел. Материалы и исследования, собранные д. чл. П. Чубинским», т. III, СПб., 1872; т. V, СПб., 1874.
Шейн, 1887	Материалы для изучения быта и языка русского населения Сев.-Зап. края. Собраны и приведены в порядок П. В. Шейном, т. I, ч. I, СПб., 1887.
Шейн, 1898	Великорусс в песнях, обрядах... Материалы собраны и приведены в порядок П. В. Шейном, т. I, в. I, СПб., 1898.
Яворницький	«Малороссийские народные песни, собранные проф. Д. И. Эварницким в 1878—1905 гг.», Екатеринослав, 1906.
Ященко	«Буковинські народні пісні. Упорядкування, вступна стаття та примітки Л. Ященка», К., 1963.

ПРИМІТКИ

ДІВЧАТА І ПАРУБКИ. ЗАЛИЦЯННЯ. КОХАННЯ

ПОРА ДІВУВАННЯ. ДІВОЧІ РОКИ. ДІВОЧА ВРОДА

Казала мати кури скликати. Зап. в 1830-х роках у Галичині. Паулі, II, стор. 67—68, ч. 1.

Чом дуб не зелений? — Бо го туча збила. Зап. О. Роздольський 1940 р. в с. Ісаї Дрогобицької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-3, од. зб. 36, арк. 136.

Як мі било літ п'ятнайцять. А. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 393, ч. 480 з мел.

Коли-м була мала, мала. Б. Зап. в 1950-х роках с. Мельник в с. Великий Раковець Іршавського р-ну на Закарпатті. Кречко, стор. 157.

Вар.: Залеський, стор. 343, ч. 180; Чубинський, V, стор. 1116, ч. 34, стор. 1132; Людкевич, Роздольський, XXI, ч. 444, 448—455 (мел); Ф. Колесса, 1923, стор. 20, ч. 37; ЕЗ, т. IX, стор. 156, ч. 71; Bartoš—Janaček, ч. 103 а (мел.); Sušil, ч. 97, 186 (мел.).

Попід терном стежечка. «Жарт. пісні», К., 1961, стор. 107.

Ой не стой под окном. Зап. в XVII ст. З рукописного збірника кінця XVII ст. Опублікував М. С. Возняк. «Архів», стор. 23. Передрук: Нудьга, I, стор. 97.

Чий то двір, чий то двір, що на горі хата. Зап. В. Данилов в с. Андріївка на Ніжинщині. Данилов, стор. 13, № 50.

Ой на току, на току курята чубаті. Чубинський, V, стор. 1115, ч. 32.

На городі біла глина. ЕЗ, т. XXI, ч. 1269 (без тексту). ВАР.: Чубинський, V, стор. 1168.

Ой горою гусак летів. А. Зап. О. Коцан 1889 р. в с. Лучинці Бурштинського р-ну на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 84, арк. 27—28.

Через село гусак летів. Б. Зап. І. Франко 1878 р. в с. Бабятичі Жовківського пов. на Львівщині від М. Теслюка. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 819.

Вар.: ЗНТШ, т. 29, стор. 187; Квітка, 1917.

Як я в батька єдиниця була. Зап. Г. Танцюра в 1923 р. в с. Зятківці Гайсинського пов. на Вінниччині від Я. Зуїхи. «Пісні Я. Зуїхи», стор. 292 (з мел.).

Не било то, яко влони. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 421, ч. 566 (з мел.).

Вар.: Людкевич, Роздольський, ч. 1472 (мел.); Sušil, ч. 556 f.

Боже, боже, што ся стало. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 316—317.

ПАРУБОЧА ВРОДА, ІІ ГАНДЖ

Чий то парубочок, що набік чубочок. А. Зап. Л. Ященко 1962 р. в с. Шибена Мануїльського р-ну Хмельницької обл. (з мел., нові надходження).

Що за парубочок, що набік чубочок. Б. Зап. О. Л. Вітенко 1964 р. в с. Синягівка Збаразького р-ну на Тернопільщині від О. П. Малишко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 173, од. зб. 338, арк. 1100.

Нема в світі доокола. Залеський, стор. 241—242, ч. 46.

А в барині за двором. Зап. 1952 р. в с. Старосілля Корсунь-Шевченківського р-ну на Черкащині. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 405—406 (з мел.).

Ядловець, ядловець, сама ядлівчина. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. І, Братіслава, 1958, стор. 243 (з мел.).

Думай, думай. Зап. 1952 р. в с. Веприк Гадяцького р-ну на Полтавщині. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 400—401 (з мел.).

Чикилю, чикилю та біля дороги. Зап. 1954 р. в с. Удівка Менського р-ну на Чернігівщині. Розшифрував О. Правдюк. «Багатоголосся», стор. 410 (з мел.).

Мала я фраїра першого Андрія. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. І, ч. 250.

Мала я фраїра з чорними очима. Зап. в с. Капішова Пряшівського краю. Ф. Лазорик, стор. 294 (з мел.).

Ой хто легінь, ой хто легінь, ци не я. Зап. З. Василенко 1958 р. в с. Великі Ком'яти Виноградівського р-ну на Закарпатті. Василенко, стор. 212—213 (з мел.).

Який ти, Янічку, як ружа. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 376, ч. 412а, 465 (з мел.).

Вар.: Головацький, III, в. 1, стор. 427, ч. 193; Sušil I, ч. 53 (мел.); Geryk, стор. 623, вар. 6 (мел.).

ПАРУБКИ — ЛІНЮХИ, ЛАСУНИ, НЕНАЖЕРИ, ПИЯКИ

Грицю, Грицю, до роботи. Зап. Г. Квітка-Основ'яненко. КС, 1894, кн. 2, стор. 326—327. Вар. зап. О. Бодянський в 1830-х роках. Від. рук. ІЛ, ф. 99, од. зб. 202, арк. 38. Друкована з перестановкою окремих рядків і доповненнями у виданнях: Метлинський, стор. 467; Закревський, ч. 171; альм. «Чайка», К., 1876, № 15, та в багатьох співаниках. Мел. подаємо за зб.: Арсень, стор. 92—97; «Укр. нар. пісні», II, стор. 217.

Г. П. Данилевський в книзі «Основьяненко» (СПб., 1856, стор. 46) висунув твердження, що цю пісню склав Г. Квітка-Основ'яненко, доводячи це деякими його біографічними моментами. В. Науменко вважав, що Квітка сприйняв пісню від народу і доповнив деталями автобіографічного порядку від вірша «Пішов Гриць, зажурився» (КС, 1893, кн. 8, стор. 163). Аргументовано це так: «Така думка тим більше ймовірна, що друга частина пісні дуже нагадує деякими висловами звичайні мотиви жартівливих віршів Квітки, надрукованих в «Харьковском демокрите» і збережених в рукописах. У тій другій частині знаходиться й відомий вислів «в ченці постригся», що, без сумніву, має відношення до монашества Квітки, й наведений Г. П. Данилевським як доказ приналежності пісні перу автора «Марусі» (КС, 1894, кн. 2, стор. 327).

Вар.: «Полный малорос. песенник», М., 1874; Бігдай, в. 8, 1898, стор. 463 (з мел.); «Живі струни», стор. 66, ч. 76; Демуцький, стор. 52; Белза, стор. 176; «Укр. нар. пісні», І, стор. 262.

Муз. обробки: Концевич, 1910, стор. 9; Косенко, стор. 35; Васильченко, стор. 40.

Я до леса не піду. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 365, ч. 372 а (з мел.).

Вар.: Ф. Колесса, 1923, стор. 10, ч. 15; стор. 71, ч. 151; Врабель, 1890, стор. 139; Головацький, III, в. 1, стор. 119, ч. 44.

Чи не той то Омелько. «Рідна пісня», упор. Є. Скрипчинська, Гр. Верьовка, К., 1960, стор. 68 (з мел.).

Вар.: «Пісні Я. Зуїхи», стор. 278 (мел.).

На горбочку сиджу та й думку гадаю. А. Зап. 1954 р. в с. Локнисте на Чернігівщині від мішаного хору. Розшифрував О. Правдюк. «Багатоголосся», стор. 408—409 (з мел.).

На горбочку сидю та й думку гадаю. Б. Зап. П. Рябошапка в Херсонській обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 104, арк. 31.

Коли б мені зранку. А. МУЕ, XVI, стор. 47.

Коби мені зранку. Б. Залеський, стор. 430.

Вар.: Головацький, I, стор. 387.

З'їло би ся, з'їло. Зап. О. Вітенко в с. Вимислівка на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 338, арк. 1196.

Був собі гарний хлопець. Зап. О. І. Дей 1964 р. від О. М. Гаврилюка з Надвірнянського р-ну Івано-Франківської обл. (нові надходження).

Ой я, молода, на базар ходила. Зап. М. Орел 1960 р. в с. Шибена Мануїльського р-ну Хмельницької обл. від агіткультбригади Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 297, стор. 2,. Друк.: НТЕ, 1960, № 2, стор. 139 (з мел.).

Ой ішов я з вечорниць. МУЕ, т. XVI, стор. 48, ч. 129.

Ой хтів же я женитися, не маю за чого. А. Чубинський, V, стор. 1125—1126, ч. 71.

Був у мене сивий кінь, а сідельце маю. Б. Карпенко, стор. 91, ч. 70.

Ой вискочив у коноплі та й взявся у боки. В. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 160.

На тім боці при толоці сивий бичок риче. Г. Зап. 1940 р. в с. Микуличин Яремчанського р-ну Станіславської обл. «Народна творчість», 1940, № 5, стор. 84—85.

Іде бичок у плаєчок та й тоненько риче. Д. Зап. Р. Кай в с. Яблониці на Гуцульщині. ЕЗ, т. V, стор. 146.

На тім боці на толоці сивий бичок риче. Е. Купчанко, Лоначевський, стор. 186—187, ч. 177.

Вар.: Лавренко, стор. 44, ч. 55; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 228 (мел. там же, стор. 213 — «Ой куме, куме, куме»).

Ой на горі-горі огонь горить. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 192.

В понеділок рано. Зап. Д. Янчук 1959 р. в с. Лошнів Микулинецького р-ну на Тернопільщині від Л. Ковтка (з мел., нові надходження).

ЛІНИВІ, БЕЗГОСПОДАРНІ ДІВЧАТА

На городі сухий дуб хлопці порубали. Зап. в с. Черемошне Погребищенського р-ну на Вінниччині. «Багатоголосся», стор. 406—407 (з мел.).

Розвивайся, бучку. «Укр. нар. пісні Східної Словаччини», кн. II, 1963, стор. 350 (з мел.).

Казала мені мати. А. Залеський, стор. 471.— У варіанті з книги А. Терещенко «Быт русского народа» (1840, ч. V, стор. 127—128) в передостанній строфі: «Іще ж, моя мати, і волю йому давати».

Кулик чайку любив. Б. Зап. під Константиноградом. Коціпінський, 1-й десяток, стор. 13, ч. 4 (з мел.).

Ой послала мене мати. В. Зап. Ф. Д. Климчук в с. Симоновичі Догичинського р-ну Брестської обл. від Палажки Кожух. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 306.

Казала мені мати. Г. Зап. О. Стефановський 1881 р. від селян, що живуть на березі р. Смотрич. Від. ф. ІМФЕ, ф. Рос. геогр. т-ва, арк. 89—90. Мел.: ЕЗ, т. XXI, ч. 332.

Ой послала мене мати. Д. Зап. Х. Харченко 1926 р. в Ніжині Чернігівської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1—6, од. зб. 681, арк. 20.

Як послала мене мати. Е. Іванов, стор. 167.

Вар.: Н. И. Новиков, Полное новое собр. рос. песен., в. IV, 1781, ч. 191; «Молодчик с молодкою на гулянье с песенниками...», 1790, СПб., стор. 180; «Песенник (новый российский)...», СПб., 1791, в. 1, ч. 71; «Избранный песенник...», в. II, М., 1795, ч. 176; 1798, ч. 83; «Всеобщий новоизбранный песенник всех лучших рос. авторов», в. IV, М., 1805, ч. 14; «Новейший и полный рос. общенародный песенник», М., 1810, ч. 323; «Новейший отборный рос. песенник», М., 1817, ч. 118; «Новейший и отборнейший рос. всеобщий песенник», СПб., 1806, ч. 442; «Новейший и полный рос. общенародный песенник», М., 1810, ч. 321; «Новейший всеобщий и полный песенник», СПб., 1819, ч. 179; А. Терещенко, Быт русского народа, 127—128; Гатцук, стор. 132—133; Коціпінський, 5-й десяток, стор. 29, ч. 10 (мел.); Чубинський, III, стор. 249—250; Закревський, ч. 166; Гулак-Артемовський, ч. 12; Грінченко, стор. 660; Яворницький, стор. 83—84; Людкевич, Роздольський, XXI, стор. 90 (мел.); ЕЗ, т. XI, стор. 73; Kuba.

Ой на горі жита много. А. Зап. на Закарпатті. Кречко, стор. 159; Василенко, стор. 200 (з мел.); «Рідна пісня», упор. Є. Скрипчинська, Гр. Верьовка, стор. 63 (з мел.).

Ой на горі жита много. Б. Зап. 1959 р. в с. Лужани Кіцманського р-ну на Буковині від К. О. Дучак. Ященко, стор. 471 (з мел.).

Вар.: ЗНТШ, т. 29, стор. 182.

Ой дівчина кріпко жне. А. Пісня вміщена в співанику середини XVIII ст. Степана Вагановського. Опублікував М. Возняк у статті «Два співаники...», ЗНТШ, 1922, т. 133, стор. 163. Передрук: Махновець, стор. 390; Нудьга, I, стор. 117.

Пішла Гандзя в поле жати. Б. Зап. у 1830-х роках. Паулі, II, стор. 161, т. 7.

Вар.: Чубинський, V, стор. 1180, ч. 232; стор. 1166, ч. 194.

Добрий вечір, або що, або що, або що. В. Зап. О. Г. Пенич в 1900-х роках в с. Кошковці і надіслав у 1909 р. М. А. Янчуку з м. Нова Ушиця Подільської губ. Рук. ф. Держ. публ. б-ки ім. Салтикова-Щедріна, ф. 133, од. зб. 74, арк. 6.

Гандзю, Гандзю, Гандзюсечко. Зап. Г. Танцюра 1927 р. від Я. Зуїхи в с. Зятківці Гайсинського пов. на Вінниччині. «Пісні Я. Зуїхи», стор. 441 (з мел.).

Ой ходила коло пліту. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 580, арк. 109.

Гандзю, Гандзю кучерява. Зап. С. Тобілевич. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8—4, од. зб. 332, № 104 (з мел.).

А хто хоче Гандзю знати. Зап. в 1889—1894 рр. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 94, арк. 6.

Вар.: Закревський, № 126; Чубинський, V, стор. 1114.

Ой на горі на могилі. ЦДІА у Києві, ф. 1225, спр. 42, арк. 5.

Наварила сочевиці. Зап. в 1830-х роках. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 189, арк. 59.

Такий ми ся хлібець удав. А. Зап. 1958 р. в с. Великий Раковець Іршав-

ського р-ну Закарпатської обл. від І. М. Залізняка. Розшифрував В. Матвієнко. Василенко, стор. 199 (з мел.).

А ци то я не газдиня. Б. Зап. в с. Ольха Пряшівського краю. Лазорик, стор. 298.

Вар.: Грінченко, стор. 660, ч. 1601; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 453.

У нас маляр, у нас маляр. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. І, стор. 215 (з мел.).

Продай, мамко, продай. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. І, стор. 270—271 (з мел.).

На чумаку чорна шапочка (Джарочка). Зап. П. Мартинович в кінці XIX ст. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 38.

Ой біла білявино, на мене не дуйся. Зап. З. Василенко 1958 р. в с. Горінчове Хустського р-ну на Закарпатті від М. Плешинця. Василенко, стор. 40 (з мел.).

Умираю, моя мати, вмираю, вмираю. Ф. Колесса, Українська усна словесність, Львів, 1938, стор. 449 (з мел.).

Ой там, ой там на горі. А. Зап. І. Колесса в с. Ходовичі Стрийського пов. на Львівщині. І. Колесса, стор. 50 (з мел.).

Ой там на горі. Б. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 433—434 (з мел.).

Ей, а на горі малюють там малярі. В. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. І, стор. 274 (з мел.).

Вар.: Залеський, стор. 424; ч. 296; Демко, стор. 672, № 5; Головацький, II, стор. 210, ч. 57; т. III, стор. 512; Чубинський, V, стор. 15, ч. 42; стор. 1193, ч. 12; де Воллан, стор. 206, ч. 105; І. Колесса, стор. 472, ч. 2; Ф. Колесса, 1923, стор. 32 (мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 166 (з Ровенщини); ф. 30-3, од. зб. 56, арк. 91 (зап. М. Сергіїв 1922 р. на Полтавщині).

Пісок грабала. Зап. в с. Белеївці на Пряшівщині. Лазорик, стор. 304.

Чом, чом, чом, чому босо ходиш. Цей текст О. Брюкнер відносить до часу перед 1617 р. (Pamiętnik literacki, з. II і III, 1911, або Архів, стор. 5). Пісня наведена в брошурі XVII ст. «Pieśni, tańce i padwany k woli zabawom uczćiwych szlachethej młodzi» (вважається, що брошура опублікована в 1615—1617 рр.).

Лісовчики — козаки в XVII ст. на чолі з полковником Олексою Лісовчиком. Перебували в Галичині й Польщі в 1619—1620 рр.

Передруки: ЗНТШ, т. 155 (М. Возняк); Нудьга, І, стор. 130.

Ой за яром, за яром. Зап. Г. І. Колісниченко в с. Басиличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині від Люби Басюк. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-353, од. зб. 33, стор. 10.

Чи я тобі не казала, хороший легіню. А. Зап. в 1900-х роках Рогужинський на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 228, арк. 80.

Ой позирай, дівко біла, на суху тополю. Б. Зап. Лука Дем'ян на Закарпатті. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 4, т. І, стор. 28, № 53.

У варіантах останній рядок деколи має форму: «А лягай ти коло мене, сама ся заголю».

Фраїру малючкий. Зап. в с. Свидник Пряшівського краю. Лазорик, стор. 296.

Мій отець з матірьом. Зап. в с. Церниня Пряшівського краю. Лазорик, стор. 293.

Ой милий, милий, чорнобривенький. Зап. Ст. Лукасевич 1910 р. в с. Кокошинцях Скалатського пов. на Галичині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 193.

Взяв би-м тя, дівчатко, але на цо. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 90 (мел.).

Вар.: І. Колесса, стор. 220, ч. 13; стор. 183, ч. 51 (мел.).

Не дивуйте, добрі люди, що живу багато. Зап. Т. Сис в с. Велика Слобода Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-4, од. зб. 418, арк. 17.

ЗАКЛИКИ НА ВУЛИЦЮ. ГУЛЯНКИ МОЛОДІ. ЗАЛИЦЯННЯ

Ой лугами йдем. Зап. С. Тобілевич. Рукоп. зб. «112 укр. нар. жарт. пісень».— НТЕ, 1959, № 4, стор. 142 (з мел.).

Добривечір, дівчино, куди йдеш. А. Зап. П. Мартинович в кінці XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 13.

Добрий вечір, дівчино, куди йдеш. Б. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 55.

Кукуріку, півнику, гайда. В. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 56.

Добривечір, дівчино, куди йдеш. Г. Хвиля, стор. 496—497 (з мел.).

Ой дівчино, куди йдеш. Д. Зап. З. Василенко та В. Кувеньова 1951 р. в с. Диканька на Полтавщині. «Багатоголосся», стор. 386—387 (з мел.).

Ой на горі два дубки. Е. Зап. 1962 р. в с. Чорногузи Вишницького р-ну від Ф. Ф. Гулей. Ященко, стор. 472, (з мел.).

Ой у лісі під дубком. Є. «Бібліотека худ. самодіяльності», К., 1960.

Ой у лісі під дубком. Ж. Зап. А. Кудрицька 1922 р. в с. Овечаче на Київщині від Д. Нагірної. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 110, арк. 92.

Ой летіла зозуленька куючи, куючи. З. Зап. Л. Українка на Волині. Газ. «Наше слово», Варшава, 1963, 2 червня (з мел.)

Ей гаїк, гаїк, гаїчок. И. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 338 (з мел.).

Ой у нашому селі. І. Зап. Г. І. Колесниченко в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 33, арк. 45.

Ой летіла горлиця через сад, через сад. І. Хвиля, стор. 454 (з мел.).

Вар. і передруки: В. Пассек, Очерки России, т. VII, М., 1840, стор. 101; «Rusatka na rok 1842», Вільно, стор. 146; Маркевич, ч. 2; Закревський, ч. 139, 180, 184; Гатцук, стор. 70; «Основа», 1861, кн. X, стор. 77—99 (зап. від О. Вересая); Чубинський, V, стор. 493, ч. 99; стор. 1124, ч. 67; стор. 1108, ч. 30; Головацький, І, стор. 217, ч. 42; III, в. 1, стор. 191, ч. 63; А. Рубець, 100 укр. нар. песен, СПб., 1889, ч. 24; В. Александров, Нар. пісенник з найкращих укр. пісень, які тепер найчастіше співають. Харків, 1887; Б. Петров, 50 малорусских нар. песен, СПб., 1902, ч. 30; «Живі струни», стор. 67, ч. 78; «Укр. нар. пісні», І, стор. 88; II, стор. 104 (з мел.); Kuba; Sušil, ч. 555.

Муз. обробки пісні «Добрий вечір, дівчино, куди йдеш»: Концевич, 40 песен, стор. 23; М. Лисенко, Нар. пісні для хору, т. IV, 1932, в. 14, ч. 15; Т. Т. Безшлях, Укр. метелики, Ростов-на-Дону, зб. 2, ч. 2; О. Спендіаров, стор. 83; М. Леонтович, Муз твори, зб. 7, К., 1930, стор. 4; Єрошенко, стор. 12; Васильченко, стор. 30.

Ой як орали хлопці на льон. А. «Багатоголосся», стор. 391—392 (з мел.). Пісня веснянкового ігрового характеру.

Не стій, дубе, не гуди. Б. Зап. П. Демуцький в с. Охматов Таращанського пов. від П. Господенкової і У. Кравчук. Демуцький, стор. 108 (з мел.).

Передруки: Демуцький, Укр. нар. пісні, К., 1954, стор. 74—75; «Багатоголосся», стор. 417 (з мел.).

Дівка Явдошка сіяла пшеницю. Хвиля, стор. 503 (з мел.).

Передруки: «Укр. нар. пісні», II, стор. 155 (з мел.); «Багатоголосся», стор. 438, 439 (з мел.).

Муз. обробки: М. Тіц, 3 укр. нар. песен для красноармейского хора, М., 1936, стор. 9; Косенко, Пісні для учнів початкової школи, К., 1959, стор. 227; М. Нахимовский, Сб. песен для смешанных хоров, уч. завод. труд. резервов, М., 1955, стор. 19.

Виорю толоку. Зап. 1952 р. в с. Козацьке Звенигородського р-ну Черкаської обл. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 403—404 (з мел.).

Ой на горі калина. «Укр. нар. пісні», II, стор. 176 (з мел.). У варіанті, записаному С. Тобілевич, кінець такий:

І в пучечки в'язала,
Та повезла на торжок,
Вторгувала п'ятачок.

(Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 332, № 16, з мел.)

Вар.: Хвиля, стор. 458 (з мел.); «Багатоголосся», стор. 440—441 (з мел.).

Стояла на колодці. А. МУЕ, т. XVI, стор. 52, № 141.

Сиділа на колодці. Б. Яворницький, стор. 68.

Чорна курочка, чорна. В. Зап. М. Бучинський 1866 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 30.

Ой Тетяна, Тетяна, чорнобрива, кохана. Зап. 1952 р. в с. Локнисте на Чернігівщині. «Багатоголосся», стор. 412 (з мел.). З п'ятого рядка подаємо за варіантом, зап. Д. Либідь в м. Вертіївка на Ніжинщині (від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 836, стор. 160) та безіменного записувача (там же, ф. 28-3, од. зб. 471, арк. 66).

Дівчинонько чорнобровая. Зап. у м. Василькові Київської губ. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 95.

Молоденька, солоденька, ходімо мід пити. Купчанко, Лоначевський, ч. 358.

Як була я маленька. Зап. Онопа в с. Кам'янка Кам'янського р-ну на Київщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 38, стор. 78 (з мел.). Варіант мелодії друк. за зб. Арсень, стор. 74 (текст тотожний).

Передруки: Хвиля, стор. 466—467; «Укр. нар. пісні», II, стор. 132—133; «Багатоголосся», стор. 423—425 (з мел.).

Гуляй, гуляй по боїску. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 375, ч. 408.

Як пішов я за грибами. Зап. Л. Климчук 1958 р. в с. Дорогунь Потіївського р-ну Житомирської обл. від І. Якименка. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 274, 275, стор. 16.

Ішло дівча лучками. Зап. Л. Ященко 1965 р. в с. Гермаківка Борщівського р-ну на Тернопільщині від родини Куземчаків (переселенці з Лемківщини).

Што там маш, дівчино, під запасочком. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 349, ч. 324 (з мел.).

Вар.: O. Kolberg, Lud, т. XVII, стор. 44, ч. 128; Ф. Колесса, 1929, ч. 302 (мел.).

Ой дівчата, чуєте. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 413, ч. 549 а (з мел.).

Вар.: ЗНТШ, т. 44, стор. 187; Людкевич, Роздольський, ч. 334—339 (мел.); Ф. Колесса, 1923, ч. 2 (мел.); Bartoš—Janaček, 1313 (мел.).

Я весела й жартівлива. Зібрав О. Зозуля. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 349, арк. 5.

Млинарю, млинарю, зробю я ти шкоду. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 289, ч. 62 (з мел.).

Ой спать мені не хочеться. Гулак-Артемовський, ч. 14, мелодія — на стор. III—IV додатку. До цієї пісні в 1868 р. О. Гулак-Артемовський додав таку примітку: «Хотя по всему видно, что песня эта не народна, но в последнее время она в репертуаре народных песен получила право гражданства» (там же, стор. 24).

Вар. і передруки: С. Д. Паливода-Карпенко, ч. 22; О. Цись, Сватання невзначай, 1864, ч. 4; Лавренко, стор. 4, ч. VI; Карпенко, стор. 73 (з мел.); А. П. Червяков, Собр. песен Южной России, СПб., 1866; «Укр. нар. пісні», I, стор. 124; від. ф. ІМФЕ, ф. 15-4, од. зб. 183, арк. 59.

Час додому, час. А. Гулак-Артемовський, ч. 16; мел.— на стор. IV додатку.

Час додому, час. Б. Коціпінський, 5-й десяток, ч. 4.

Час додому, час. В. Коціпінський, 5-й десяток, ч. 5 (з мел.).

Вар.: Залеський, стор. 420—421, ч. 291; «Живі струни», стор. 61, ч. 68; «Думи, думки, коломийки і пісні народні», Перемишль, 1906, стор. 133—136; «Народні пісні», 1925, стор. 76; «Укр. нар. пісні», II, стор. 178 (з мел.); «Пісні Я. Зуїхи», стор. 396 (з мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 14 (зап. М. Бучинський 1868 р. на Станіславщині); ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 616—617 (зап. Н. Присяжнюк в с. Погребище на Вінниччині).

ПРИНАДЖУВАННЯ І ПРИГОЩАННЯ ХЛОПЦІВ

Ой да за городом кози пасла. А. Зап. 1952 р. в с. Веприк Гадяцького р-ну на Полтавщині. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 396.

За городом козу пасла. Б. «Народні пісні Київщини», К., 1958, стор. 59—60 (з мел.),

За городом козу пасла. В. Зап. від жіночого хору с. Русаки Іванівського р-ну Київської обл. Розшифрував Л. Ященко (з мел., нові надходження).

За городом вівці пасла. Г. Демуцький, 1905, стор. 63 (з мел.).

На вулиці дудка грає. Д. Зап. С. Лукасевич 1910 р. в с. Кокошинці Скалатського пов. в Галичині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 212.

Вар.: «Этнограф. сведения о Подольской губ.», в. 1, 1869, стор. 50, ч. 1; від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 822, арк. 139.

Муз. обробка: Ф. Колесса, Наша думка, Львів, 1922, стор. 44.

У ковалихи собаки лихі. А. Зап. М. Бучинський 1868 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 51, арк. 7.

А в ковалихи собаки лихі. Б. За зб. «Співака», М., 1889, № 65.

Вар.: «Всеобщий новоизбранный песенник всех лучших рос. авторов», М., 1805, кн. IV, ч. 18; «Новейший и полный рос. общенародный песенник», М., 1810, ч. 319.

Через поле вода тече. А. З рукопису Петрушевича XVIII ст., № 194. Рук. ф. ІЛ, арх. І. Франка, № 862/10.

Через греблю вода тече. Б. Рук. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 1580, арк. 73.

Через греблю вода тече. В. Зап. 1830—1850 рр. Рук. ф. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 189, арк. 80.

Ой я ж, молода, окуня зловила. А. Зап. М. Ф. Мицик 1961 р. від Мицик Г. З. в с. Вишнополі Тальнівського р-ну Черкаської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 417, арк. 2.

Ой я, молода, на базар ходила. Б. Зап. М. Ф. Мицик від М. Пічкур та В. Рябенко в с. Вишнополі. Там же, арк. 2—3.

Ох, та не люби двох. А. Арсень, стор. 107—108 (без тексту).

З рибкою борщ. Б. (З мел.). Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 332, арк. 92 (зап. С. Тобілевич).

Ох, та не люби двох. В. (Без тексту, мел.). «Укр. нар. пісні», II, стор. 120.

Вар.: Мордовцев, стор. 345, ч. 187; М. Лисенко, Зб. нар. укр. пісень, К., 1890.

Як на ставу, так на річці. Зап. 1858 р. в Каменці. К. Шейковський, Быт подолян, т. I, в. 1, 1859, стор. 66.

Вар.: Залеський, стор. 449, № 339; Метлинський, стор. 459; Д. Ревуцький, Золоті ключі, 1929, в. 3, стор. 75; від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 333, арк. 2 (зап. М. Вовчок і О. Маркевич).

Загороди, мати, кучу. Зап. 1954 р. в с. Бистрик Попельнянського р-ну Житомирської обл. «Багатоголосся», стор. 429—430.

І сьогодні горох, і учора горох. Арсень, стор. 54—55 (з мел.).

І учора горох, і сьогодні горох. Б. Зап. С. Тобілевич. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 332, № 110. Співається на мел. пісні «І шумить, і гуде».

Вар.: «Черниговский листок», 1862, № 3, стор. 21; «Нар. пісенник з найкращих укр. пісень...», стор. 73.

В славнім місті Сороці. Лавренко, стор. 69, ч. 82.

Прийди ти до нас. Зап. на Закарпатті. «Южно-славянских русинов народні пісні, зібр. і упор. Дюра Биндас і Осиф Костельник», Нови Сад, 1927, стор. 139—140.

Ой плаче Гриць, плаче. Зап. М. Бучинський 1868 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 105.

Вар.: Гатцук, стор. 113; Романов, стор. 182, ч. 7; від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 88, арк. 29—30 (зап. 1891 р.,в с. Збараж на Тернопільщині).

Півкоржа, півкоржа, півпаляниці. Пісня з рукопису XVIII ст. Друк. за копією І. Франка з рук. № 194 зб. Петрушевича. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 861, ч. 11.

ПАРУБКИ — НІКЧЕМИ, БОЯГУЗИ, НЕВДАХИ, ДУРНІ

Як до тебе ходити. А. Єдлічка, 1885, стор. 62—63, ч. 37 (з мел.).

Дівка в сінях стояла. Б. Хвиля, стор. 492—493 (з мел.).

Козаченьку молоденький. В. Зап. О. Шишацький-Ілліч в с. Олешівка Козелецького пов. на Чернігівщині. «Черниговские губ. ведомости», 1853, № 13, стор. 102.

Дівка в сінях стояла. Г. Зап. В. Зазимко 1960 р. в м. Бобровиця на Чернігівщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 323, стор. 8. У виданні А. П. Червякова «Собр. песен Южной России» (ч. 17) початок цієї пісні такий:

Підмовляла дівчина
Молодого козака:
— Таки, серце, ходи,
Таки вірно люби,
Серце моє. (2)

Вар.: Коціпінський, 3-й десяток, ч. 6 (з мел.); Гатцук, стор. 169—170; «Полный малоросс. песенник»; Шейн, 1887, стор. 540.

Муз. обробки: А. Н. Артемовський, Зб. укр. пісень, в. 1, стор. 14; Концевич, 1904, стор. 8; М. Лисенко, Нар. пісні для хору, 1932, т. IV, в. 14, ч. 45; Єрошенко, стор. 10; Васильченко, стор. 28; Давидовський, стор. 24; Т. Безшлях, Укр. метелики, зб. 3.

Косять гречку сокирами. Д. Ревуцький, Золоті ключі, вип. III, 1929, стор. 75, № 90 (без тексту).

Там під лісом дубиною. ЕЗ, т. XXI, № 1285 (без тексту).

Там під дубом, дубиною. ЕЗ, т. XXI, № 1284 (без тексту).

Ой за лісом, за дубиною. Зап. М. Бучинський 1868 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 283, од. зб. 29, арк. 179. Пісня на цю тему є і в російському фольклорі.

Вар.: Гатцук, стор. 74; Мордовцев, стор. 342—343, ч. 184; «Собр. песен Южной России», ч. 17; «Народні пісні», Книгоспілка, 1925, стор. 90—91; від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 106.

Ой ішло дівча лучками. Зап. Л. Ященко 1960 р. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 359, арк. 59 (з мел.).

Ой ліз їжак, ліз. Зап. Г. Танцюра 1922 р. в с. Зятківці Гайсинського р-ну на Вінниччині від Я. Зуїхи. «Пісні Я. Зуїхи», стор. 283 (з мел.).

Ой вродила верба груші, зеленеє пруття. Зап. в 1830-х роках. Від. рук. ІЛ, ф. 99, од. зб. 202, арк. 49.

Ожениц би-м ся барс би-м рад. Зап. Я. Полянський в 1960-х роках в с. Ізби на Лемківщині від Г. Фріцки і В. Гарбера. Газ. «Наше слово», Варшава, 11. VIII 1963 р. (з мел.).

Ой був же я в Тирасполі. Зап. Г. Танцюра 1923 р. в с. Зятківці Гайсинського пов. на Вінниччині від Я. Зуїхи. «Пісні Я. Зуїхи», стор. 287 (з мел.).

Біда мені, люди, що я не жонатий. Зап. М. Ф. Орел 1960 р. в Грицівському р-ні Хмельницької обл. від В. М. Назарука. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 297, стор. 6.

А мій милий такий був. Зап. М. Кречко в с. Порошкове Перечинського р-ну Закарпатської обл. Кречко, стор. 16 (з мел.). Текст і мел. див. також у зб. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. І, № 227.

Ой в коло, в коло, в коло. Зап. С. І. Турик 1914 р. в с. Шкроботівці Дедеркальського р-ну Тернопільської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 342, арк. 18 (з мел.).

Ой пішов Косьмина, пішов Волосина. А. Зап. В. Лиходій та Р. Верещага в с. Старосільці Коростишівського р-ну Київської обл. від С. Гаврилей. «Український фольклор», К., 1937, № 1, стор. 115—116 (з мел.).

Як пішов Косьмина голий по дорозі, босий по морозі. Б. Яворницький.

Вар.: КС, 1899, кн. XII, стор. 126—128 («Изв. и зам.»); 1900, кн. IX, стор. 89—92 («Изв. и зам»).

Ота-ота-тана, служив я у пана. Зап. С. Собчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 386, арк. 184, матеріали Л. Т. Лавренюк.

Ей горі селом ішов, ей чом до нас не зайшов. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 305, ч. 129 б (з мел.).

ОСВІДЧЕННЯ В КОХАННІ

Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця. А. Зап. 1950 р. в с. Клембівка Могилів-Подільського р-ну на Вінниччині. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 444—445 (з мел.).

Жито, мати, жито, мати, жито — не полова. Б. Зап. в 1830-х роках. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 189, арк. 105.

Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця. В. Зап. в 1837—1838 роках. Від. рук. ЦНБ, І, № 5124, ч. 28.

Жито, мамцю, жито, мамцю, жито — не полова. Г. Зап. у с. Довгопілля Путильського р-ну Чернівецької обл. «Буковина в піснях», Чернівці, 1957, стор. 197 (з мел.). Хвиля, стор. 455. Пісню використав Т. Шевченко у повісті «Близнецы».

Вар.: Чубинський, V, ч. 441 Б; Т. І. Безшлях, Українські мете-

лики, б. р., в. 1, ч. 12; Арсень, ч. 69; Єрошенко, ч. 29; «Пісні Великого Кобзаря», упор. О. Правдюк, К., 1964, стор. 123, 360.

Або мене, Грицю, люби, або мене залиши. Зап. І. Ф. Тюмень 1881 р. в с. Майдан Куриловський від Самойла. Від. рук. ДПБ ім. Салтикова-Щедріна; ф. 796, од. зб. 143, стор. 109.

Пішов же я на вулицю та й тепера каюсь. Зап. В. Щепотьєв 1924 р. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, арк. 39 (з мел.).

Як був Андрій парубок, Олександра дівка. Зап. Г. І. Колесниченко 1946 р. в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 33, арк. 11.

Ти ж мене, дівко, любиш. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 84.

Марусенька по гриби ходила. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 50.

Вар.: «Сб. памятников народного творчества Северо-Западного края», в. 1, Вільно, 1866, стор. 74, № 76; стор. 131, № 130; Лавренко, стор. 54, ч. 63, 65, 66.

Ти. козаче, пся паро. Головацький, III, стор. 211—212.

Ой у саду-винограду зацвіла лілія. Зап. в 1830—1850-х роках. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 203, арк. 68.

Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька. А. Коціпінський, 6-й десяток, ч. 8 (з мел.).

Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька. Б. Бігдай, 1896, в. 3, стор. 30—33 (з мел.).

Вар.: Єдлічка, 1870, ч. 50; від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 189, арк. 115 (зап. 1830—1850-х років).

Пішла Гандзя по буряки. Чубинський, V, стор. 1180.

Ой ненько, ненько. А. «Укр. нар. пісні», II, стор. 108 (з мел.).

А я в свеї мамуненьки. Б. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 162.

Іване, Іване, не ходи горами. «Укр. нар. пісні», II, стор. 138 (з мел.).

Ой піду я до млина, до млина. А. Зап. 1962 р. в с. Чорногузи Вижницького р-ну від Ф. Ф. Гуляй. Ященко, стор. 476—477 (з мел.).

Ой піду я до млина, до млина. Б. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 223, арк. 163.

Ой піду я до млина, до млина. В. «Народні пісні», 1925, стор. 56—57.

Вар.: Гулак-Артемовський, ч. 19; В. Ал-ов, За Неман іду! Харків, 1872, ч. 5; Чубинський, V, стор. 1179, № 230; «Нар. пісенник з найкращих укр. пісень», ч. 45; Плосайкевич, Сенчик, стор. 50, ч. 136 (мел.); Ф. Колесса, Наша дума, 1902, Львів, ч. І, II, ч. 17 (з мел.); «Пісні Я. Зуїхи», стор. 231 (з мел.); «Пісні Великого Кобзаря», упор. О. Правдюк, стор. 61 (з мел.).

Ой послала мене мати. А. Зап. В. Бєлікова 1960 р. в с. В. Балаклія Харків. обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 305.

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 49.

Муз. обробки: М. Лисенко, Нар. пісні для хору, т. IV, вип. 14, стор. 8; М. Леонтович, Пісні з Поділля, зб. 2, К., 1903.

Вбралась Гандзя у спідницю. Б. Зап. В. Степаненко 1876 р. в м. Коростишеві від Мотрі Недільчучки. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 44, арк. 55.

Ой льон, льон, льон, конопельочки. В. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 153.

Ой у саду, у саду гуляли кокошки. Зап. О. А. Правдюк в Почаєві від Г. Дубенка. Варіант цієї пісні записав Т. Шевченко в альбомі 1846—1850 рр. в Почаєві і з поправками в альбомі Ф. М. Лазаревського, ч. 66. «Повне зібр. творів в шести томах», т. VI, стор. 272—273, 330, 524. Створення пісні спочатку приписувалось Шевченку. Публікацію її, як свідчить Г. П. Даценко (КС, 1893, т. 40, стор. 260), наведено в «Оренбургских ведомостях» за 1888 р.

Жало дівча, жало траву. «Українські нар. пісні Східної Словаччини», кн. II, 1963, стор. 341.

Любуй же мя, хлопку, в стодолі на снопку. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 286, ч. 49 (з мел.).

Вар.: Ф. Колесса, 1929, ч. 266; Sušil, ч. 38.

Там пониже селечка. Зап. Г. Баванко в с. Поляни Кросненського пов. Газ. «Наше слово», Варшава, 7. VII 1963.

Глибока кирниця, глибоко копана. Зап. 1962 р. в с. Чорногузи Вижницького р-ну Чернівецької обл. Ященко, стор. 443—444 (з мел.).

ПОБАЧЕННЯ, ЗУСТРІЧІ, ПОЦІЛУНКИ

Ой болить ня головонька та й межи плечима. А. Зап. С. Мартон у Сваляві. Кречко, стор. 168—169 (з мел.).

В деяких варіантах після другої строфи іде як кінцева така (зап. Г. І. Колесниченко 1946 р. на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 33, арк. 12):

Та не того дохтора,
Що він ліки має,
А такого дохтора,
Що він...

Та ти гадаш, мій Андрійку. Б. Зап. в с. Пушкіново Виноградівського р-ну Закарпатської обл. Від Ю. І. Бобир. Розшифрував Л. Ященко. Василенко, стор. 207 (з мел.).

Мила моя, мила, лем ті єдна вина. В. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. І, стор. 271 (з мел.).

Ой випити — то то я. Г. Зап. Л. Ященко 1951 р. в с. Зарудинці Немирівського р-ну на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 243, арк. 76 (без тексту).

І дощ іде, і хмариться. Зап. Д. Лавренко в с. Майорщина. Лавренко, ч. XVI.

Вар.: «Сб. памятников нар. творчества Сев.-Зап. края», в. 1, стор. 187, ч. 184.

А я свому миленькому виполю барвінок. Кольберг, стор. 140 (з мел.).

Заспіваймо собі. Зап. 1958 р. від студенток Мукачівського педучилища в Закарпатті. НТЕ, 1959, № 4, стор. 145. Мел. див.: Василенко, стор. 203—204.

На городі жовта чічка. Зап. М. Бучинський 1868 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 51, арк. 5.

Як хочеш, миленький, до мене ходити. Зап. Г. Бованко в с. Поляни Кросненського пов. Газ. «Наше слово», Варшава, ч. VII, 1963.

Ой візьму я сардачок на плечі. Зап. П. Мотуляк в с. Малинівка Новоселицького р-ну Чернівецької обл. «Багатоголосся», стор. 398 (з мел.).

Ой здорова, дівчино. Зап. С. Тобілевич. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 332, № 111. Співається на мел. пісні «Ой дівчино, шумить гай».

Моя фраїречка. Зап. Г. Бованко в с. Поляни Кросненського пов. Газ. «Наше слово», Варшава, 7. VII 1963 р.

Чорноморець, матінко, чорноморець. Зап. Д. Федоренко в м. Марганець на Дніпропетровщині від Х. Л. Дрюцької. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 311, стор. 113 (з мел.).

Вар.: Плосайкевич, Сенчик, стор. 51, ч. 138 (мел.).

А на горі сніг летить, сніг летить. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. 1, стор. 209 (з мел.).

Ой надобраніч, ах, та чи чуєш. Зап. в Галичині. Залеський, стор. 215—216, ч. 6.

Ой важу я, важу. А. Квітка, 1922, стор. 86, ч. 269 (без тексту).

Ой важу я, важу. Б. «Укр. нар. пісні», кн. II, стор. 95.

Вар.: «Живі струни», стор. 62, ч. 69.

Муз. обробки: Л. Ревуцький, Для чоловічого хору, КІПЧА, 1936; М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 2, стор. 56; А. Чишко, Укр. нар. песни, М., 1963, стор. 44.

На тарілці три лини. Арсень, стор. 62—64 (з мел.).

Ходив, ходив по току. Яворницький, стор. 366.

Ой мати моя. В. П. Милорадович, Нар. обряды и песни Лубенского уезда, Харків, 1897, стор. 106, № 69.

Гей там на горі тернина. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 371, ч. 390 (з мел.).

Вар.: ЗНТШ, т. 44, стор. 194.

Тече водичка з-під яворічка ледова. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 356, ч. 345 а (з мел.).

Вар.: O. Kolberg, Lud, т. X, стор. 86, ч. 15, стор. 313, ч. 157.

Якби тії не тини та не перетинки. Зап. в Чигирині на Черкащині. Закревський, № 189.

Вар.: Гатцук, стор. 136.

Ой спала я на сєнє. А. «Укр. нар. пісні», II, стор. 137.

Кед я спала на шєнє, на шєнє. Б. Ф. Колесса, 1923, стор. 8 (з мел.).

Вар.: «Укр. нар. пісні», II, стор. 137 (з мел.).

Казав ми батенько пігнати кози. Зап. у 1830-х роках в Галичині. Паулі, II, стор. 44, ч. 41.

Відправила мене мати. ЕЗ, т. XXI, ч. 1265.

В ліс зелений по горішки вранці я ходила. Зап. А. Д. Шмиговський 1943 р. від студентки Гельм'язи з Полтавщини. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 310 (з мел.).

Ой крикнув старий та й на малого. Зап. 1952 р. в с. Старосілля Корсунь-Шевченківського р-ну Черкаської обл. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 395—396 (з мел.).

Косив Іван спілу гречку. Демуцький, стор. 85 (з мел.).

Іду я, скачу я по лен, по лен. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 344, ч. 299 а (з мел.).

Вар.: І. Колесса, стор. 48, ч. 12 (мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 169 (зап. М. Бучинського). В записі М. Бучинського 1868 р. з Станіславщини після четвертого рядка йдуть такі кінцеві:

На тобі, дівчино, колач, колач
Іначе не буде, хоть плач, хоть плач.

ПОДАРУНКИ

Ой бачив я, бачив ту дівчину ладну. Із записів композитора М. І. Вериківського (нові надходження).

Ой Василю, Василино. Чубинський, V, стор. 1122.

Як поїхав мій миленький до рідні. Зап. Г. І. Колесниченко в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 33, арк. 28. Пісня первісно була веснянковою грою.

Ой чому ти, Риндю. Зап. В. О. Рек 1965 р. в с. Ріпинці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. від Н. П. Верніківської. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 513, арк. 52—53. Пісня веснянкового характеру.

Пішов мій миленький на воли, на воли. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 278—279, № 4 (з мел.).

А гнали гурале овце, овце. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 388, ч. 451 (з мел.).

А пониже Андрівки. А. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 364, ч. 367 а (з мел.).

Вар.: Врабель, 1890, стор. 123; Ф. Колесса, 1929, 366 а, б; Šušil, ч. 365, вар. 8; від. ф. ІМФЕ, ф. 34-3, од. зб. 36, арк. 91 (зап. О. Роздольський на Дрогобиччині 1940 р.).

На зеленій убочі. Б. Зап. Трухановський і О. Маслей в лемківському селі Поляни. Газ. «Наше слово», Варшава, 1963, № 6, арк. 5 (з мел.).

Ой пішла я по сунички у ліс. Зап. Н. А. Присяжнюк 1964 р. в с. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441 а, арк. 608.

МАТЕРИНСЬКІ Й БАТЬКІВСЬКІ ОСТОРОГИ ТА ВТРУЧАННЯ

Тече вода каламутна. Зап. в селах Синевир та Колочава Міжгірського р-ну на Закарпатті. Кречко, стор. 163 (з мел.).

Вар.: Дешко, стор. 676, ч. 16.

Мати дочку научала. Зап. Н. А. Присяжнюк 1961 р. від сестри Софії Присяжнюк-Яцуненко (82 роки) в с. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 267—268, ч. 21.

Ой де ж ти сі забавила, Гануню, Гануню. Зап. М. Бучинський 1869 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 51, арк. 44.

Тот мій, тот мій. А. Зап. О. Роздольський в Галичині. Від. ф. ІМФЕ, ф. Роздольського, од. зб. 16 (без тексту).

Та й тото мій, що везе гній в чорнім капелюсі. Б. Купчанко, Лоначенський, стор. 185, ч. 175.

Коло річки, коло броду сова воду пила. Зап. А. Д. Рудницький в Полтавській обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 806, стор. 164.

Ой мати, люблю Гриця. А. Зап. в кінці XIX ст. в с. Мотовилівці Київської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 60.

Ой мамуню, люблю Гриця. Б. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 175.

Вар.: Лавренко, стор. 29, ч. 34; Чубинський, V, стор. 1150, ч. 143.

Ой на горі трандахір, на долині тичка. Зап. Є. Ярошинська в 1890-х роках на Буковині, над Дністром. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 390, арк. 22.

Там під лісом Феся телятка пасає. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 382, ч. 430 (з мел.).

Вар. мел.: ЕЗ, XXXIX—XL, ч. 89, 284, 603 б, в; Кольберг, стор. 150, ч. 251; Ліпінський, стор. 96.

Била мене моя мати, била мене, била. Зап. в 1910—1911 рр. на Волині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 280, арк. 6.

Переходом в чистім полі заквітли волошки. Пісня записана в кінці XVII — на початку XVIII ст. Її реконструював В. М. Перетц з двох уривкових текстів: з рукопису синодального училища в Москві (№ 316, арк. 16) і публікації зб. пісень Н. Новикова («Полное собр. российских песен», ч. IV, 1781, стор. 175—176, ч. 193), надрукувавши в статті «Новые данные для истории старинной украинской лирики» (ИОРЯС, 1907, т. XII, кн. 4, стор. 162).

Передрук: Махновець, стор. 392.

Варіант цієї пісні із співаника початку XVIII ст. надрукував М. Грушевський в ЗНТШ, т. 15, стор. 22—23. Тут немає перших двох рядків, а закінчення таке:

Матінко-серденько, щось ся ми стало,
Щось ся ми в животі затріпотало.
Чи щука, чи риба, чи осетрина?
Пощупай, паньматко, чи не дитина?
Вишні-черешні, розвивайтеся!
Вороги мої, розсідайтеся!
Вишні-черешні порозвивалися,
Вороги мої порозсідалися.

Вар.: Е. Ф. Карский, Три малорусских песни из польского сборника XVII в.— «Русский филологический вестник», кн. IV, 1905, стор. 401; В. Н. Перетц, Ист.-лит. исследования и материалы, III—1, СПб., 1900, стор. 354 (зап. кінця XVII ст.); М. С. Грушевський, Співаник з початку XVIII в., Л., 1897, стор. 22; Аф. Калатилин, Новейший всеобщий песенник, т. III, М., 1810, ч. 331; П. Ш., Новейший всеобщий и полный песенник, СПб., ч. II, 1819, № 182; Паулі, II, стор. 117—118; Чубинський, V, стор. 136; ЗНТШ, т. 133, стор. 140; альм. «Чайка», 1876, К., ч. 59.

Тече вода з явора. А. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 396 (з мел.).

А ти, дівча, подь з нами. Б. Зап. Г. Бованко в с. Поляни Кросненського пов. Газ. «Наше слово», Варшава, 7. VII 1963.

Вар.: Ф. Колесса, 1923, стор. 4, ч. 4; ЕЗ, т. IX, ч. 100; Bartoš—Janaček, ч. 488; Geryk, I, ч. 3; Sušil, ч. 220; ЕЗ, т. XXXIX—XL, ч. 490 (мел.); O. Kolberg, Lud, I, стор. 219 (мел.).

Ой казала мені мати рибку варити та й не шумувати. Квітка, 1917, стор. 185—186 (з мел.).

Вар.: з іншими мелодіями — в збірці Верховинця «Укр. весілля» (Етнограф. зб. Київського наукового т-ва», т. 1, № 37); Людкевич, Роздольський, ч. 544; без нот — Zbiór, 1884, т. VIII, ч. 142 (в статті Б. Поповського); ч. 146 (в матеріалах Z. D.).

Ой казала мені мати. Зап. Т. Табашнюк 1922 р. в с. Кіцмані на Буковині. Від. ф. ІМФЕ, матеріали Етнографічної комісії.

Ой чи ти, чи не ти над річков ходила. Ященко, стор. 448—479 (з мел.). У варіанті зі зб. Г. Купчанка і О. Лоначевського (стор. 304, № 361) є ще додаткова кінцева строфа:

Ясенові поломила,
Березові взіла,
Таки ж мене моя мамка
Рівно оженила.

Не женися, сину, бо зле тобі буде. Зап. 1959 р. в с. Шипинці Кіцманського р-ну на Буковині від К. К. Бойчука. Ященко, стор. 456—457 (з мел.).

Я Дарочку полюбив, в Дарочки напився. А. Зап. П. Козак 1911 р. в с. Гущанках Збаразького пов. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6—8, арк. 308.

Ой покину ціп на току, а вила на стозі. Б. Чубинський, V, стор. 1106—1107.

Ей, а на наших дверих, ей, печать ударили. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 305 (з мел.).

МУДРІ, ВИНАХІДЛИВІ ДІВЧАТА

Ой на горі, на горі. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 414, ч. 549 г. (з мел.).

Вар. мелодій: Людкевич, Роздольський, ч. 334—339; Ф. Колесса, 1923, ч. 2; Квітка, 1922, стор. 18; Bartoš—Janaček, ч. 1313.

Посмотр, дзевча, посмотр на суху тополю. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 282—283, ч. 30 (з мел.).

Пішла Кася по воду. А. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 76, арк. 26—31. Мел. друк за зб.: Ф. Колесса, 1929, стор. 309—340, ч. 270.

Ой ішла дівчина. Б. Зап. М. Гайненко 1897 р. в с. Голігради, Галичина. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 4057, арк. 99—100.

Вар.: Залеський, стор. 448—449, ч. 337 (польський текст); Головацький, II, стор. 585, ч. 18; O. Kolberg, Lud, XVI, стор. 282, ч. 457; ЕЗ, т. IX, стор. 138, ч. 33; Ф. Колесса, 1929, стор. 339—340, ч. 270; «Народні пісні южнослов'янських русинів. Зібр. і упор. Дюра Биндас і Осиф Костельник», стор. 85; Roger, стор. 62—63, ч. 113—114; Bartoš—Janaček, стор. 49—50, ч. 59, 112 а; J. Kollar, Národnie zpiewanky, I, стор. 29—30, ч. 17; P. I. Šafarik, Pjesně swetské lidu slow. w Uhřjch, II, стор. 145—147, ч. 114; K. Erben, Pisné národni, II, стор. 70—71, ч. 174; Št. Mišik, Piesne zo Spiša, стор. 7—8, ч. 7.

Що то, сину Марисуню, попід вікна ходить. Зап. в 1880—1890-х роках в Снятині і навколишніх селах. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 822, арк. 139.

ВОЛОЦЮГИ, ДЖИГУНИ

Казав мені батько, щоб я оженився. А. Зап. С. Рокосовська в с. Юрківщина на Волині, «Zbiór», 1883, т. VII, стор. 205, ч. 57.

Казав мені тато, щоб я оженився. Б. Зап. Стефановський 1881 р. від селян, що живуть на берегах р. Смотрич. Від. ф. ІМФЕ, ф. Рос. геогр. т-ва, арк. 4.

Казав мені батько, щоб я оженився. В. Зап. Н. Олійник в 1927—1930 рр. на Чернігівщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 839, арк. 200.

Вар.: М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 2, 1873, № 19; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 305; Kuba; «Живі струни», стор. 51, ч. 57.

Я йсем друтар, добрий майстер в тий шаришскей століци. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 365, ч. 370 (з мел.).

Ой відки ж я уродився. А. Зап. М. Костомаров на Волині. Мордовцев, стор. 323, ч. 159.

Відколи я уродився. Б. Зап. в Київській губ. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 7.

Та господи милосердний. Зап. на Покутті. Кольберг, стор. 240.

Ой кум із кумою в корчмі забавився. Зап. в 1820—1830 рр. Залеський, стор. 371—372, ч. 215.

Ой із горба на долину поволеньки зійду. Зап. Задорожний 1940 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-3, од. зб. 37, арк. 18.

Ой Янчік, Янчік, ти сі пес. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 399, ч. 493 д (з мел.).

Вар. мел.: Квітка, 1922, ч. 505.

Ти, дівчино, люба та мила. Зап. М. Сергіїв 1928 р. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 30-3, од. зб. 56, арк. 87.

ПАРУБОЧІ ПРИГОДИ

Ой ще вчора ізвечора люльочка курила. А. Квітка, 1922, стор. 228, № 723.

Ой звечора, звечора люлька ся курила. Б. Зап. в 1830-х роках у Галичині. Паулі, II, стор. 123, ч. 29.

Люлька моя червоная звечора курилася. В. Зап. М. Костомаров на Волині. Чубинський, V, стор. 1179—1180, ч. 231.

Люлька моя пеньковая звечора курилась. Г. Бігдай, 1896—1898, в. 3, стор. 12 (з мел.). Мел. друк. за зб.: А. Бігдай, 1896, № 7 і 1898, № 439.

Єще вчора ізвечора люлька ся курила. Д. ЦДІА у Львові, ф. 688, од. зб. 377.

Трубка ж моя, череп'янка, звечора курилась. Е. Яворницький, стор. 750—751.

Люлька моя череп'яна звечора курилась. Є. Яворницький, стор. 751—752.

Мав я люльку-черепульку, добре ся курила. Ж. Зап. Ст. Лукасевич 1910 р. в с. Кокошинцях Скалатського пов., Галичина. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 201—202.

Ішов тютюн дорогою, здибала го люлька. З. Зап. М. Левицький 1892 р. в Борщівському пов. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 95, арк. 5. У варіантах, записаних К. Малицькою (від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 317, арк. 13) і О. Роздольським (ф. 37-3, од. зб. 36, арк. 116), після рядка «Люльку сторгувала» такий виклад подій:

Закурив же я ту люльку, пішов на зальоти,
Якісь тамка старці були, підперли вороти.
А я сюди, та не туди, через перелази,
Якийсь мене чорт ударив хоч зо штири рази.
— За що б'єш, за що б'єш, рації не маєш?
А він мене єще раз: «Чому не тікаєш?»
А я сюди, та й не туди, та й через городи...

А в неділю рано люлька ся курила. И. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 353, ч. 334.

Вар.: Метлинський, стор. 468; Головацький, II, стор. 470, ч. 3; III, в. 1, стор. 164, ч. 40; Врабель, 1901, ч. 834; І. Колесса, стор. 86, ч. 4; Романов, стор. 202, ч. 52; ЖС, в. III і IV, 1902, стор. 446; Ф. Колесса, 1929, стор. 330, ч. 240 а; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 229; від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 349, стор. 91; од. зб. 229, арк. 179; ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 184; Ліпінський, ч. 57, 120 (мел.); Коціпінський, 1-й дес., ч. 2 (мел.); Кольберг, I, стор. 145, ч. 51; II, стор. 118, ч. 188 (мел.); І. Колесса, стор. 86, ч. 4 (мел.); Людкевич, Роздольський, ч. 946, 763 (мел., сил. схема).

Муз. обробки: Концевич, 1910, в. 4, стор. 16.

Надіну я шаровари. Зап. А. Д. Шмиговський 1930 р. в с. Сидорівка Корсуньського р-ну на Київщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 394 (з мел.).

Як я їхав з України. Зап. 1895 р. в с. Копитові Більського пов. Сідлецької губ. ЖС, в. III і IV, 1902, стор. 443.

Ой зійшлися два гуцули близько Яворова. Зап. Б. Цимбалістий 1940 р. в с. Космач Яблунівського р-ну Станіславської обл. від Анни Чуперчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-3, од. зб. 35, арк. 56.

Ой чи мені вдову брати, чи вдови дівчину. Бігдай, 1896, стор. 28 (з мел.).

Казали ми молодиці, щоби приходити. Зап. в 1870-х роках в Галичині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 41, арк. 110.

Ой продала дівчинонька курку. А. Зап. А. Д. Шмиговський 1926 р. в с. Сидорівка Корсуньського р-ну на Київщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 305 (з мел.).

Ой продала дівчина курку. Б. «Укр. нар. пісні», II, стор. 116 (без тексту); текст тотожний з вар. «А».

Ой продала чумачиха курку. В. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 161.

Вар.: А. Рубець, Сб. 100 укр. нар. песен, СПб., 1889, ч. 90; Арсень, стор. 79, № 63 (мел.); Хвиля, стор. 491 (мел.).

Як ішов я з Дебречина додому. А. Зап. 1945 р. в с. Стемник Дрогобицького р-ну. «Укр. нар. пісні», II, стор. 157.

Передрук: «Багатоголосся», стор. 438 (з мел.).

Кой я ішов з Дебрецина до Тали. Б. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 409, ч. 526 (з мел.).

Вар.: Bartoš—Janaček, ч. 582, 420 а, 661 (мел.); Geryk, I, ч. 8, ч. 22 (мел.).

В Одарочки ночував. Зап. В. Кравченко 1913 р. в м. Житомирі. «Праці товариства дослідників Волині», т. XIV, Житомир, 1920, стор. 141—142, ч. 1.

ЛЕГКОВАЖНІ І РОЗБЕЩЕНІ ДІВЧАТА. ДІВОЧИЙ ГРІХ

Пішов Іван в полонину косити. А. Василенко, стор. 201—202 (з мел.).

Пішов Іван в полонину косити. Б. «Укр. нар. пісні Закарпаття, обробив для голосу з фортепіано. Д. Задор», К., 1959, стор. 47.

Пішов Іван в полонину косити. В. Там же, стор. 43—44.

Очеретом качки гнала. А. Яворницький, стор. 80—81.

Очеретом качки гнала. Б. Зап. А. Д. Шмиговський 1926 р. в с. Сидорівка Корсуньського р-ну на Київщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 310 (з мел.).

Вар.: Паливода-Карпенко, № 8; Мордовцев, стор. 344—345, ч. 186; Чубинський, V, стор. 1180—1181; від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 349, арк. 75.

Ой не сідай коло мене. Зап. Штефан в 1880—1892 рр. на Кам'янець-Подільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 68, арк. 29—30.

Ой ходила коло плоту. Зап. в 1830—1850 рр. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 203, арк. 65.

Полюбила дівчина Дениса. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 194—195.

Співаю, співаю та й не знаю доки. Василенко, стор. 218—219 (з мел.).

Косив Ванька, косив Ванька. Зап. В. Бобкова від М. Г. Щербак. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 35, арк. 5—6.

Пусти ж мене, пусти ж мене. Зап. 1955 р. в с. Охматів Жашківського р-ну Черкаської обл. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 442—443 (з мел.).

Ой вівчаре, вівчарику, займи мої вівці. Зап. В. В. Гоголь 1960 р. в с. Івана Франка на Львівщині від А. Нап'юри. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 444 а, арк. 45.

Ішов козак без ліс, без ліщину, без ліс, без ліщину. «Жарт. пісні», К., 1961, стор. 113—114.

Ой послала мене мати у луг по калину. Зап. Д. Яворницький в с. Чорнявщина на Катеринославщині від Д. Гончаренко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-к2, од. зб. 35, арк. 74.

Вар.: И. Прач и А. Львов, Русские нар. песни, СПб., 1890, ч. 6.

Люблю ляшка! — Люби, доню! Метелинський, стор. 9.

Ой на горі жовта глина. Зап. О. І. Тимінська 1930 р. в с. Реваківці Чернівецької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 344, арк. 45 (з мел.). Ященко, стор. 475.

Котиться кришталь по сіножаті. А. Пісня з польського співаника XVIII ст. «Архів», стор. 28.

Передрук: Нудьга, I, стор. 98.

Ой мати, мати, єсть дяк у хаті. Б. Текст із співаника Леонтія Ягольницького з-перед 1718 р., опублікував М. Грушевський. ЗНТШ, т. XV, 1897, стор. 45—46.

Передрук: Махновець, стор. 390—391.

У коротшому варіанті з XVIII ст. (від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 861, № 9) після рядка «Присунься до мене, моє серденько» йде:

Присунувсь до неї, заколисав єї:
«Ой люлю, люлю, піднявши кошулю».

Ой мати, мати, єсть дяк у хаті. В. З рукопису XVIII ст. із збірки Петрушевича № 7 (копія І. Франка). Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 861, № 9. Зап. 1718 р. із співаника Леонтія Ягольницького див. в ЗНТШ, 1897 р., т. 15, стор. 45—46.

Передрук: Махновець, стор. 390—391.

Ой мати, ой мати, ляшенько в хаті. Г. Зап. в 1830—1840 рр. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 189, арк. 20.

Ой мати, мати, козак у хаті. Д. Із збірки П. С. Писаревського, 1840 р. «Україна», К., 1927, кн. 6, стор. 111.

Ой мати, мати, москаль у хаті. Е. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 133.

Вар.: Залеський, стор. 215, ч. 3 (друга частина).

Та орав мужик край дороги. А. Єдлічка, 1885, ч. І, стор. 30, № 18.

Та орав мужик край дороги. Б. Хвиля, стор. 504.

Та орав мужик край дороги. В. «Укр. нар. пісні», II, стор. 162.

Да орет мужик при дорозі. Г. Пісня записана у XVIII ст. (з рукоп. зб. С. Вагановського, опубл. М. Возняк, ЗНТШ, т. 133, стор. 164, ч. 33 в.). Пісня контамінована.

Передрук: Махновець, стор. 392.

В першій половині XIX ст. К. Ценглевич переробив цю пісню на революційну, антипанську (опублікував І. Франко в ж. «Зоря», Львів, 1884, № 5, стор. 37; передрук: Нудьга, II).

Та орав мужик край дороги. Д. «Собр. песен Южной России», № 28.

Та орав мужик край дороги. Е. Чубинський, V, стор. 1177.

Вар.: Н. И. Новиков, Полное новое собр. рос. песен, ч. 152; «Избранный песенник...»; «Избранный песенник в четырех частях», 1798, ч. 93; «Новейший и отборнейший рос. всеобщий песенник», ч. 438; «Новейший полный всеобщий песенник», СПб., 1815, ч. 307; Коціпінський, 2-й десяток, ч. 6; А. П. Червяков, Собр. песен Южной России, 1866, СПб.; Чубинський, V, стор. 1177, ч. 226 А; Романов, стор. 196—197, ч. 44; Закревський, стор. 100, ч. 150; А. Рубец, 100 укр. песен, СПб., 1889, ч. 78; Бігдай, 1896, в. 1, ч. 14; ЗНТШ, т. 91, стор. 111, ч. 8 (зап. XVIII ст.); Хвиля, стор. 504; Махновець, стор. 392; Кива.

Ой у нашому селі, у Малоросі. Від. ф. ІМФЕ, од. зб. 580, арк. 115.

У варіанті із Золотоноші приспів інший:

Дбрррунь!
Долом, долом,
Да долиною.
А в тім долі при долині,
При зеленій бурковині —
Дбрррунь!

Коб я знала Василеньку, що ти наш. Зап. П. Козак 1911 р. в с. Гущанках Збаразького пов. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6—8, арк. 310.

Тече вода з явора. Друк. за зб. О. Роздольського. Від. ф. ІМФЕ, ф. О. Роздольського, од. зб. 16.

Саварин, Саварин, Савариночку. А. Текст із збірника XVIII ст. за рукописом Петрушевича, № 194. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 861, № 12.

Северин, Северин, Северинонько. Б. Гатцук, стор. 126—127.

Северин, Северин, Севериночку. В. Бігдай, 1896, в. 3, стор. 7 (з мел.).

Ой козаче, що робить будем. А. Зап. С. Андрієвський 1939 р. в Київській обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 438, стор. 8 (з мел.).

Пареньочку, женитися треба. Б. Зап. М. В. Гуць 1965 р. в м. Кролевець на Сумщині від П. М. Бойко (з мел., нові надходження).

Йшла дівчина лужками, гой, лужками, лужками. Зап. 1958 р. в с. Синевир Міжгірського р-ну Закарпатської обл. від А. І. Ніроди. Василенко, стор. 224—225 (з мел.).

Пониже Залужа. Зап. З. Василенко 1956 р. в с. Великий Раковець Іршавського р-ну Закарпатської обл. від Є. С. Ланьо. Василенко, стор. 205—206 (з мел.).

НЕВДАЛЕ ЖЕНИХАННЯ

Ой не ходи, Сабадашу, на юлицю нашу. А. Зап. А. Коношенко в с. Литвяки Лубенського пов. на Полтавщині від Г. Чигрикової. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 149, арк. 6 (з мел.).

Ой не ходи, Барабашу, на вулицю нашу. Б. Зап. Яблоновський в с. Мурафа Богодухівського р-ну на Харківщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 49, стор. 25.

Вар.: «Пісні Я. Зуїхи», стор. 267—268 (з мел.).

Коло мого й огрудечка. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 396—397, ч. 490 а (з мел.).

Вар.: Ф. Колесса, 1929, стор. 403, ч. 498 а; J. Bystron, стор. 109, ч. 34; Roger, ч. 190.

Ой не ходи, не ходи та й не топчи бобу. Зап. С. Андрієвський в Київській обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 436, арк. 12 (з мел.).

Ой на горі пень-колода. Зап. 1956 р. в с. Довге Іршавського р-ну на Закарпатті. Розшифрував В. Матвієнко. Василенко, стор. 214 (з мел.).

Ой сад-виноград, кучерява вишня. А. «Укр. нар. пісні», II, стор. 117—118 (з мел.).

Передрук: «Жарт. пісні», 1961, стор. 99—100.

Ой сад-виноград, кучерява вишня. Б. Зап. А. Д. Шмиговський 1945 р. в с. Степанівка Ковалівського р-ну на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. IV-ЗБЗ, од. зб. 26, стор. 114.

У варіанті з репертуару Держ. укр. нар. хору останній рядок звучить: «Бо не хочуть наші дівки на тебе й дивиться» («Рідна пісня», К., 1960, стор. 68).

Вар. див. пісню «Ой послала мене мати», а також: «Рідна пісня», 1960, стор. 68 (з мел.); «Багатоголосся», стор. 439—440 (з мел.).

Наступив, наступив чорний віл на ногу. А. Зап. П. Бованенко 1929 р. в м. Канів Київської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 738, арк. 165.

Вар.: «Пісні Я. Зуїхи», стор. 291 (мел. «І лід тріщить»).

На вулицю не піду і вдома не всиджу. Б. Зап. О. Зозуля в 1900-х роках. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 349, арк. 27.

На улицю не піду і вдома не всиджу. В. В'язанка пісень. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 2.

Вар.: Чубинський, V, стор. 1118, ч. 42; «Черниговская памятка. Карманная справочная книжка на 1896/7 год», Чернигов, 1896.

На порозі стояла. А. Зап. Г. Танцюра 1921 р. від Я. Зуїхи в с. Зятківці Гайсинського пов. на Вінниччині. «Пісні Я. Зуїхи», стор. 280 (з мел.).

Ой як бігла, копотіла. Б. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 81.

Ой чия то дівка била. В. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 33, арк. 46.

Ой густий очерет да й лепеховатий. А. М. Максимович, стор. 131, ч. 84.

Ой густий очерет та й лепехуватий. Б. Закревський, № 95.

На тарілці білий сир. В. Чубинський, V, стор. 1113—1114, ч. 27.

Що ти кажеш, дурню. Г. Зап. І. Стефановський 1881 р. від селян, що живуть на берегах р. Смотрич. Від рук. ІМФЕ, ф. Рос. геогр. т-ва, стор. 194.

Ти думаєш, дурню. Д. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 175.

Ти думаєш, дурню. Е. Зап. Тринько 1930 р. в Чернігівській обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 842, стор. 110.

Ходив дурень без м'ясниці. Є. Зап. 1903 р. в с. Буцні на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 96, арк. 67.

Ой не стій під вікном. Ж. Зап. П. Мартинович в 1881—1900 рр. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 66.

Широкая левадонька, а густа ліщина. З. Демуцький, Укр. нар. пісні, 1954, стор. 69 (з мел.).

Передрук тексту і мелодію див.: «Багатоголосся», стор. 414.

Оженився дурень та взяв глупувату. И. Від. ф. ІМФЕ, ф. 3-3, од. зб. 169, арк. 11.

Вар.: И. Сахаров, Сказания русского народа, кн. 3, 1841, стор. 270, ч. 1; О. Цись, Сватання невзначай; М. Старицький, Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка, К., 1873.

Бодай тебе, мій миленький. Зап. В. Супранівський 1928 р. в м. Соколівці Золочівського пов. на Тернопільщині від П. Скорика. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 314, стор. 5.

Тиха вода бреги ламле. «Укр. нар. пісні», II, стор. 134 (з мел.).

Мила моя, мила. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. I, стор. 248 (з мел.).

Ой ішов я вулицею раз, раз. «Триста найкращих укр. пісень», вид. 3, К., 1914, ч. 82; мел. друк. за зб.: Хвиля, стор. 471.

Вар. і передруки: М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 1, № 35 (з мел.); «Укр. нар. пісні», II, стор. 103 (з мел.). Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 299, стор. 76; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 338 (з мел.).

Некованим возом пшеницю возити. Зап. Г. Танцюра 1923 р. в с. Зятківці Гайсинського пов. на Вінниччині від Я. Зуїхи. «Пісні Я. Зуїхи», стор. 236 (з мел.).

Покладу я хибку кладку через бистру річку. А. Зап. А. Д. Шмиговський 1943 р. в с. Стовпів Бердичівського р-ну на Житомирщині від Н. Вовківської. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 311 (з мел.).

Бодай же ти, дівчинонько, цілий рік боліла. Б. «Укр. нар. пісні», II, стор. 79 (з мел.).

Котилися вози з гори, а в долині стали. А. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 155. Мел. друк. за кн.: МУЕ, т. XVI, стор. 47, ч. 126.

Котилися вози з гори, поламались ярма. Б. Зап. І. Євфимовський 1923 р. в с. Берестовці Борзенського р-ну на Чернігівщині від Піркавського. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 139, арк. 6—7 (з мел.).

Не чудуйтесь, добрі люди. А. «Укр. нар. пісні», II, стор. 174 (з мел.).

Ой напряла полотна. Б. Зап. П. Ковбасюк в 1926—1929 рр. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-5, од. зб. 418, арк. 43—44.

По садочку ходжу та щипаю вишні. В. Бігдай, 1898, в. 5, стор. 378 (з мел.).

По току, по току, кури ж мої, кури. Г. Зап. Л. П. Лясота 1955 р. в с. Врублівці Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 165—168, стор. 90.

Ой ходила по саду. Д. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 113, ч. 130 (без тексту).

На горбочку сиджу та й думку гадаю. Е. Зап. М. П. Ліждвой 1945 р. в с. Слобода Коростишівського р-ну на Житомирщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3Б3, од. зб. 26, стор. 41.

Вар.: Чубинський, V, стор. 1108, ч. 12; від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 388, арк. 8; Шейн, 1898, стор. 58.

Як я була молода. Залеський, стор. 404, ч. 268.

Ой гай, гай, гай зелененький. А. Зап. 1952 р. в с. Гусаково Звенигородського р-ну Черкаської обл. від квартету сестер Думанських. Розшифрував А. Гуменюк. «Багатоголосся», стор. 397.

Ой гай, гай, гай зелененький. Б. Залеський, стор. 426, ч. 299.

Я в середу родилася. А. Демуцький, ч. 9.

Я в середу родилася, кажуть люди — горе. Б. Демуцький, № 9 (з мел.).

Я в середу родилася, кажуть люди — горе. В. Зап. Лиходій в с. Шеметиця Лугинського р-ну. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 38, стор. 145 (з мел.).

У середу родилася, тепер мені горе. Г. Зап. Л. Левицький 1958 р. в с. Дашківці Літинського р-ну на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 233, стор. 60.

Мати ж моя, мати ж моя, мати ж моя мила. Д. «Триста найкращих укр. пісень», К., 1914, ч. 86.

Вар.: «Малорус. и червонорус. нар. думы и песни», 1836, стор. 80, ч. 20; Чубинський, V, стор. 490, 1133; «Укр. нар. пісні», II, стор. 131 (з мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 306, зошит 1 (с. Симоновичі Дорогичинського р-ну Брестської обл.).

Зелененький барвіночку. А. Одна з улюблених пісень Шевченка. А. Козачковський, переказуючи сімейні спогади про перебування поета в 40—50-х роках XIX ст. в Переяславі, зазначає: «Часто они пели вдвоем с М. С. Козачковской. В свое время она считалась красавицей и обладала очень хорошим голосом. Эти домашние концерты привлекали много слушателей. Одним из таких дуэтов, имевших большой успех, была старинная песня:

Зелененький барвіночку,
Стелися низенько,
А ти, милий чорнобривий,
Присунься близенько...»

(«Советская Украина», 1954, № 5, стор. 143).

Як улюблена пісня Шевченка, вона виконувалась на першому концерті, присвяченому пам'яті поета (27. IV 1861 р.), але з невдало пристосованими П. Мокрицьким словами та музикою М. Вітеляро.

Стелися, барвінку, низенько. Б. «Укр. нар. пісні», II, стор. 114—115 (з мел.).

Муз. обробка В. Завадського.

Ой нащо ж ти, мати, да гарбуз лупиш. «Співака», М., 1889, ч. 52.

На городі барвінець, інший — за городом. Зап. Я. Турин на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 379, арк. 13.

Я не піду за музику. А. Головацький, I, стор. 319.

Ой мамцю, гадай, гадай. Б. Зап. С. Рокосовська в 1880-х роках в с. Юрківщина на Волині. «Zbiór», т. VII, стор. (194), № 26.

Ой не піду за музику. В. Зап. З. Грушевич 1878 р. в Чортківському пов. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 65, арк. 39. Там же варіант (од. зб. 72, арк. 34).

Ой боже мій, боже мій, переросла міру. Г. Зап. Г. Танцюра 1921 р. в с. Зятківці Гайсинського пов. на Вінниччині від Явдохи Зуїхи. «Пісні Я. Зуїхи», стор. 482. Співається на мелодію пісні «І лід тріщить».

Пісня відома і в польському фольклорі. Я. Зуїха співала по-польськи куплет:

To mnie żal, to mnie żal,
Tem za niego nie szła.
On by grał, on by grał,
Ja by liru niesła.

Варіант, зап. В. Речмедіним 1929 р. в с. Березівка на Полтавщині (від. ф. ІМФЕ, ф. 2-7, од. зб. 755, арк. 37), складається з двох куплетів:

Ой боже мій, боже мій,
Переросла дуже,
Нехай мене той візьме,
Хто ложечки струже.

Він наструже, натеше,
На ярмарок понесе,
Ой сам себе похарчує
Ще й додому принесе.

Вар.: Головацький, III, ч. 1, стор. 472—474, ч. 4; ЕЗ, т. IX, стор. 163, ч. 103.

Не люблю шевця — дубом воняє. Д. Зап. в 1830—1850 рр. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 203, арк. 84.

Вар.: Чубинський, V, стор. 1176, ч. 223.

Дівчино, дівчино, тебе мати кличе. А. Зап. А. Конощенко 1897 р. в Таврії. Від. ф. ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 70, арк. 29 (з мел.).

Ой не ходи по льоду. Б. Зап. в 1885—1887 рр. в с. Ордо-Василівці Верходніпровського пов. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 712, стор. 38 (з мел.). Ці пісні споріднені з веснянками, вони мали ігровий характер.

Вар.: «Ігри та пісні», стор. 420 («Ой казала мене мати за маляра дати»); «Пісні Я. Зуїхи», стор. 712.

Бодай мати не конала. Зап. в Ушицькому пов. Чубинський, V, стор. 1176; другу частину запису, що є самостійною піснею, не подаємо.

Хтіла мене мати. Зап. Петро Нестеровський 1905 р. в с. Капліївка на Буковині. КС, 1905, т. 91, стор. 99—100.

Вар.: «Пісні Я. Зуїхи», стор. 264 (з мел.).

Сватав мене, матінко, первий. А. Зап. В. Щепотьєв 1915 р. у Полтаві від Т. Г. Гармаш. Д. Ревуцький, Золоті ключі, в. 3, стор. 56—57 (з мел.).

Хтіла мене мати за першого дати. Б. Зап. М. В. Рябий 1926—1932 рр. в с. Куковці Могилів-Подільського р-ну (нові надходження).

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 51, арк. 40 (зап. М. Бучинського 1869 р. з Станіславщини); O. Kolberg, Lud. т. 12, стор. 46, ч. 96; «Słownik folkloru polskiégo», Варшава, 1965, стор. 69—70 (тут подано польські паралелі).

За циганом та добре жити. Зап. Маро та Шеремет 1926 р. на Чернігівщині. Від. ф. ІМФЕ, матеріали Етнографічної комісії.

А за нашим хатом. Колесса, 1929, ч. 236 В.

А за нашов хижов лучка широчка. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 329, ч. 236 б (з мел.).

Вар.: Sušil, ч. 572; Tomek i Horák, ч. 13.

Та я в мамки біла ходжу — за білого дайте. Купчанко, Лоначевський, стор. 304, ч. 360.

Я паробок з Калошан. Зап. на Лемківщині. ЗНТШ, 1901, кн. VI, стор. 185.

Вар.: «Народні пісні южнослов'янських русинок. Зібрали і упорядк. Дюра Биндас і Осиф Костельник», стор. 98.

Ой Грицю, Грицю, Грицю. Чубинський, V, стор. 1118.

Нащо мені женитися, нащо жінку брати. А. Зап. П. Іванов в м. Куп'янську. «Жизнь и поверья крестьян Купянского уезда, Харьк. губ..», Харьков, 1907, стор. 168.

Нащо мені женитися, нащо жінку брати. Б. Зап. в с. Протасівці на Полтавщині від. К. О. Манджі. Д. Ревуцький, Золоті ключі, в. 3, стор. 55, № 63 (з мел.).

Як задумаю жениться, молодую жінку брать. В. Зап. Т. Гроза 1947 р. в м. Михайло-Коцюбинське на Чернігівщині від І. Двоєжена. Рук. ф. Ін-ту мовознавства, папка 111.

Вар.: А. Дешко, стор. 671, ч. 2; Грінченко, III, стор. 210; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 289 (з мел.).

СВАТАННЯ

А чи ти мя, Василеньку, не знаєш. А. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 408—409, ч. 525 б (з мел.).

Чи ти мене, Василю, не знаєш. Б. Зап. в 1830-х роках. Залеський, стор. 236—237, ч. 39.

Ой дівчино-небого. В. Зап. в 1830—1860 рр. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 189, арк. 112.

Чорні очі, як терен. Г. Зап. І. Головацький на Станіславщині. ЦДІА у Львові, ф. 3с/309, спр. 765, арк. 99.

Куди ж мене поведеш. Д. Зап. С. Тобілевич. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 332, № 109 (з мел.).

У деяких варіантах є ще кінцева строфа:

Хоч не лає, так бурчить,
А все ж вона не мовчить.

Вар.: Дешко, стор. 677, ч. 21; Закревський, ч. 140; Головацький, І, 217, ч. 42; III, в. І, 191, ч. 63; Чубинський, V, 493, ч. 99; Ф. Колесса, 1929, стор. 408—409, ч. 525 б, в (з мел.); «Пісні Я. Зуїхи», стор. 265 (з мел.); від. рук. ІЛ, ф. 99, од. зб. 190, арк. 4.

Я не всидю, я не влежу. Зап. П. Мартинович в кінці XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 133.

Ой ти, гарний Семене. Зап. Г. І. Колесниченко 1946 р. в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині від І. Сенченка. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 33, арк. 15.

Вар.: Гатцук, стор. 87—89; Чубинський, V, стор. 1117, ч. 41; Хвиля; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 284.

Їхав Сербин по горівку. Головацький, II, 1878, стор. 487, ч. 24.

Сватай мене, Грицю. А. Зап. в с. Юрківщина на Волині. «Zbiór», т. VII, 1883, стор. 217, № 96.

Казав батько: козу дам. Б. Зап. С. Тобілевич. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 332, № 99 (з мел.).

Задумала Гандзя жати. В. ЦДІА у Львові, ф. 3с/309, спр. 770, арк. 113.

Вар.: Лавренко, стор. 60, ч. 72.

Хміль по тичині повивається. Зап. в м. Олешівці на Чернігівщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-6, од. зб. 681, арк. 40.

Мав я вітця багатого. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 393, ч. 482.

Вар.: Tomek і Horák, стор. 18, ч. 19 (мел.); Geryk, II, ч. 85 (мел.); Sušil, ч. 127 (мел.).

Ой з-за гори старостоньки. А. Зап. Т. Сис в с. Велике Залісся Орининського р-ну Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-4, од. зб. 418, арк. 17—18.

Ой з-за гори старостоньки. Б. Зап. Т. Сис в с. Велике Залісся Орининського р-ну Хмельницької обл. Рук. ф. ІМФЕ, ф. 14-4, од. зб. 418, арк. 17—18.

Ой у вишневому садочку. Зап. 1960 р. від хору Новоград-Волинського будинку культури на республіканському огляді-конкурсі художньої самодіяльності. НТЕ, 1960, № 4.

Гей, люди ідуть по ліщину. Зап. в с. Лип'янка на Київщині. Хвиля, стор. 464 (з мел.).

Вар. і передруки: «Багатоголосся», стор. 435; «Укр. нар. пісні», 1951, стор. 263.

Муз. обробки: Є. Козака в зб. «Укр. нар. песни»; приложение к ж. «Советская музыка», М., 1958, ч. 9, стор. 75.

Куди їдеш, комисару. Демуцький, стор. 81—82 (з мел.).

Передрук: «Багатоголосся», стор. 423 (з мел.).

Вар.: див. пісні про тещу — «Куди їдеш, дурнуватий».

Ой куди ти, нежонатий. Зап. в 1837—1838 рр. Від. рук. ЦНБ, I, 5124, № 27.

Ей сам не знам, по што іду. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 361, ч. 358 г (з мел.).

Пришов би-м до вас. А. Колесса, 1929, 568 а.

Я би до вас пришов. Б. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 422, ч. 568 а, б (з мел.).

Вар.: Ф. Колесса, 1923, ч. 38 (мел.); Квітка, 1922, ч. 660 (мел.); Bartoš—Janaček, ч. 303, 479 в, 1150, 1323 а (мел.); Tomek і Horák, стор. 56, ч. 131 (мел.); Geryk, I, ч. 18 (мел.); Sušil, ч. 393 (мел.).

Не буду, не буду. «Укр. нар. пісні Східної Словаччини», кн. II, 1963, стор. 345 (з мел.).

Мав я раз дівчиноньку чепурненьку. «Укр. нар. пісні», II, стор. 94 (з мел.).

Да сватав мене попів син. А. Зап. в с. Корніївці Переяславського пов. Чубинський, V, стор. 1166, ч. 195.

Існує і такий варіант останніх рядків цієї пісні:

Ой ти, хлопець молодий!
Веди коня до води (2)
За шовкові поводи.
Де кирниця і вода,
Там дівчина молода;
І коника напоїш,
І з дівчиною постоїш.

(Зап. І. Стефановський 1881 р. від селян, що живуть на березі р. Смотрич).

А хто бачив, а хто чув. Б. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 340—341, ч. 274 (з мел.).

Ходить Гапка по хаті, по хаті. В. Зап. В. Щепотьєв в с. Ганебне Константиноградського пов. від К. П. і О. П. Терлецьких. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115 б, арк. 46 (з мел.).

Вар.: «Всеобщий новоизбранный песенник всех лучших русских авторов», № 26; «Новейший и полный росс. общенародный песенник», № 315; «Новейший карманный песенник», М., 1813, ч. 96; В. Александров, Нар. пісенник з найкращих укр. пісень, ч. 42.

СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ. ВАДИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК

МОЛОДЕ ПОДРУЖЖЯ

Ой їхала Катерина. Зап. С. І. Турик в с. Пустолити Тучинського р-ну на Ровенщині від І. Семенюк. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 342, арк. 25 (з мел.).

Воженився, хвала богу. Зап. С. Лукасевич 1910 р. в с. Кокошинцях Скалатського пов., Галичина. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 253.

Оженилшя наш Іван. А. «Укр. нар. пісні Східної Словаччини», кн. II, 1963, стор. 347 (з мел.).

Уженився младий пан. Б. «Укр. нар. пісні Східної Словаччини», кн. II, стор. 352 (з мел.).

Ой жоно моя, жононько. Зап. А. Шмиговський в 1910—1920 рр. в с. Сопіжанка на Поділлі. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 2, арк. 9 (з мел.). Пісня веснянкового походження, могла виконуватись з ігровим супроводом.

Ой піду я у лісочок. Зап. М. Колесник 1960 р. у с. Черепівка Чорноострівського р-ну Хмельницької обл. від колгоспниці Ніни Глухонець. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 358, арк. 5. Співається на мел. пісні «Ой що ж то за шум учинився».

З банюра я воду беру, на камені стою. «Укр. нар. пісні Пряшівського краю», кн. І, стор. 244 (з мел.).

Ой ти, милий, не журись, не сварись. Зібрав О. Зозуля. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 349, арк. 41.

Вар.: М. Старицький, Як ковбаса та чарка, то минеться й сварка, К., 1873.

Гей, волошин сіно косить. Хвиля, стор. 510 (з мел.).

Передрук: «Укр. нар. пісні», II, стор. 154 (з мел.).

Муз. обробки: «Зб. пісень для хору», вип. III, К., 1936, стор. 13; М. Лисенко, Нар. пісні для хору, т. IV, вип. 8, № 9, Київ — Харків, 1932.

Серце моє любеє. Зап. в Ушицькому пов. Чубинський, V.

Поїхав би в ліс по дрова. А. Зап. в 1830—1850 рр. Від рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 202, арк. 187.

Та біда не женившись. Б. Зап. в сл. Біло-Куракіно Старобільського пов. на Харківщині. «Жизнь и творчество крестьян Харьковской губернии», т. І, 1898, стор. 871, № 78.

Ой Василю, Василю. В. «Малороссийские песни, записанные в Баланде, Аткарского уезда», б. р., відбиток, ч. 15.

Ой пий, да не лий. Г. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 127.

НЕДОЛАДНЕ ПОДРУЖЖЯ

За річкою Гарасим. Карпенко, стор. 85 (з мел.).

Чи я не хазяйка, чи не господиня. «Народні пісні Чернігівщини, зап. та упорядк. В. Полевик», К., 1961, стор. 51 (з мел.).

Вар.: М. Лисенко, Зб. нар. укр. пісень, 1903, ч. 10; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 449.

А в єднім селі недалеко Дубна. А. Зап. в Галичині, Паулі, II, стор. 104—105, ч. 6.

Ой у єднім селі недалеко Дубна. Б. Зап. М. Бучинський 1867 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 57.

Вар.: Головацький, II, стор. 471—472, ч. 6.

Ой мій милий заболів (Кисіль). А. Зап. М. Лисенко, О. Русов та П. Чубинський від кобзаря О. Вересая. ЗЮРГО, І, К., 1874, стор. 45—49.

Передрук: Ф. Колесса, Укр. усна словесність; Махновець, стор. 401—404. У деяких інших (коротших) варіантах приспів має форму: «Цить, милий, не вмирай, киселику дожидай!», другий приспів — «Ой рано-ранесенько» — взагалі відсутній. Пісня закінчується рядком: «А вже милий одубів», після якого кобзар під відповідний жест проказує: «Туди йому й дорога» (див. цей варіант: ЦДІА, ф. 688, спр. 377).

Ой мій милий заболів. Б. Зап. І. Новицький. Чубинський, V, стор. 1182—1183.

У майже тотожному варіанті кобзаря Мих. Кравченка, записаному від нього 1912 р. А. Боцулою, є своя кінцівка, що йде відразу після слів «То б я й тую зняла»:

Яцьку мій, Яцьку мій,
Яцьку мій вірний,
Як любив той кисіль
Тяжко, без міри.
Яцьку вічная пам'ять,
А нам многія літа!

(від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 256, стор. 4).

Ой мій милий заболів (Кисіль). В. Зап. 1955 р. від кобзаря П. І. Гузя з с. Лютенька Гадяцького р-ну Полтавської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 183, арк. 116—118.

Ой щось милий заболів (Кисіль). Г. Зап. М. Мишастим 1960 р. в с. Блистова Менського р-ну Чернігівської обл. від лірника А. С. Гребеня. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 345, стор. 152 (без тексту). Текст з попереднім майже не розходиться, крім деяких моментів мови та чіткішого римування, зокрема у віршах:

Як **гайнула** по селу
Добувати киселю —
Не добула киселю,
Та добула вівса.
Як принесла той овес
У **приполі** увесь;
Як гайнула вона знов
Добувати жорнов...

Варіант «Ох джур да кисіль», записаний в м. Василькові на Київщині (від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 580, арк. 142), має таку кінцівку:

Поки кисіль ізкипів,
Аж і милий одубів;
А я віри не йняла —
По череву потягла.

У варіанті М. Бучинського, записаному 1867 р. на Станіславщині (від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 96—97), додано після рядка «А вже милий задубів» кінцівку:

Сховала го під дзвіницев,
Приплескала марлівницев:
Най ти дідько в душі горить!

Ця кінцівка — західноукраїнська, увесь же текст не має мовних західноукраїнських ознак і майже тотожний з текстом О. Вересая.

А мій милий захворав. Д. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, стор. 380, ч. 427 (з мел.).

Вар.: Чубинський, V, стор. 1149, ч. 141; стор. 1182, ч. 240; від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 580, арк. 142; од. зб. 49, арк. 96—97; ф. 29-3, од. зб. 250, арк. 18—21 (Тернопільщина, 1904); Квітка, 1922, стор. 204, ч. 200 (мел.); І. Колесса, стор. 77, ч. 10 (мел.).

Як поїхав мій миленький. Зап. Г. Прокопенко 1962 р. в с. Жданівка Царичанського р-ну на Дніпропетровщині від своєї матері (нові надходження).

Вар.: М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 3, К., 1898, ч. 38.

ЖИТТЯ ПАРУБКОМ І ЖОНАТИМ, ДІВЧИНОЮ І ЗАМУЖЕМ

Ой знати, знати, хто кого любить. А. «Укр. нар. пісні», II, стор. 102 (з мел.).

Ой знати, знати, хто кого любить. Б. Зап. в Галичині. Залеський, стор. 218, ч. 9.

Вар.: Маркевич, № 20 (з мел.); Чубинський, V, стор. 1147; Романов, стор. 183, ч. 9.

Ой знати, знати, хто любить польку. Зап. О. Л. Вітенко 1963 р. від М. А. Баландюк родом з м. Дубна. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 338, арк. 828.

Ой на горі мачок, мачок, на долині просо. О. Кольберг, II, стор. 182.

Та як я був парубочок. А. Купчанко, Лоначевський, стор. 305—306, ч. 363.

Поки єм ся не вженив. Б. Зап. Талапкович в с. Білки на Закарпатті. Головацький, II, стор. 555, ч. 37.

Покля я ся не оженил. В. «Укр. нар. пісні Східної Словаччини», 1963, стор. 349 (з мел.).

Казав мені батько. А. Зап. в м. Чернігові. М. Лисенко, збірник укр. пісень, в. 2, К., 1905, № 21 (з мел).

Вар.: див. примітка до пісні «Казав мені батько» (про парубка-волоцюгу).

Муз. обробки: Г. М. Концевич, 25 малорусских четырехголосных песен, в. 6, 1913, стор. 30; Шуточные песни, М., 1962, стор. 143.

Біда тому чоловіку. Б. Зап. В. Степаненко 1876 р. в м. Коростишеві від Мотрі Недільчучки. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 44, арк. 5. Співається на мел. пісні «Казав мені батько».

Ой послухай, моя жінко, не лайся зо мною. В. Бігдай, 1897, в. V, стор. 346 (з мел.).

Вар.: Грінченко, стор. 295, ч. 570; Врабель, 1890, стор. 47—48; ЕЗ, т. IX, стор. 150, ч. 55.

Ожениц би-м ся барс би-м рад. Зап. Я. Полянський в с. Ізби, Лемківщина, від. Г. Фрицки і В. Гарбера. Газ. «Наше слово», Варшава, 11. VIII 1963 р., стор. 5 (з мел.).

Заклі я била маленька. А. Зап. на Лемківщині (пісня галицького походження, змінена місцевою вимовою). ЗНТШ, 1901, кн. VI, в. VI, стор. 192—193.

Не хвалюся, не ганюся. Б. Зап. Ю. Попсуренко і М. Мазурка 1960 р. в с. Лімна Перемишлянського р-ну Тернопільської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 356, арк. 33. Мел. друк. за кн.: «Укр. нар. пісні Східної Словаччини», кн. II, стор. 346—347.

Ой жеби я біду знала. В. Зап. в с. Поляни Ново-Санчського пов. на Лемківщині. Газ. «Наше слово», Варшава, 1963, ч. 10 (з мел.).

На городі квітки в'ються. Г. Зап. А. В. Заблоцький в Проскурівському пов. Подільської губ. Грінченко, III, стор. 313—314.

Як я була малюся. Д. Зап. Ю. А. Горошко 1965 р. в с. Передмірці на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 55.

Вар.: ЗРГО, XIII, в. 1, стор. 120; де Воллан, стор. 120; ЗНТШ, т. 44, стор. 192; ЕЗ, т. XXXIX — XL, 1929, стор. 372, ч. 392, а також ч. 409, 419,

449 а (з мел.); Романов, стор. 190, ч. 28; від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 217, арк. 68—69.

Любел я ангела. «Народні пісні южнослов'янских русинох. Зібрали і упорядкували Дюра Биндас та Осип Костельник», стор. 109.

Оженився у Петрівку. А. Зап. в 1890-х роках В. Андрієвський та Коновал в с. Донщина Корсуньського пов. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 66, арк. 6 (з мел.).

Оженивсь я в Петрівку. Грінченко, стор. 313.

А в п'ятницю штани прала. В. Зап. В. Свистун 1910 р. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 275, арк. 9.

ЧОЛОВІКИ — НЕВДАХИ, БЕЗПОРАДНІ, СКУПІ Й НЕПРИВІТНІ

От такий-то я, Ярема. Бігдай, в. V, 1897, стор. 360—361 (з мел.).

В середу родився в північ при луні. Б. Зап. в 1920-х роках в с. Калнишівка на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, матеріали Етнографічної комісії.

Я в полі родився вночі при луні. В. Зап. І. Федько 1959 р. в с. Башлики Цуманського р-ну Волинської обл. від О. С. Кондоскалової (нові надходження).

Хома та Ярема. А. Зап. П. Чубинський та О. Русов від кобзаря Остапа Вересая. ЗЮРГО, т. І, 1874, стор. 41—45 (матеріали).

Передрук: Махновець, стор. 445—451.

У варіанті, записаному О. Малинкою від кобзаря Прокопа Чуба із с. Мокіївки Ніжинського пов. (30, 1892, № 1, стор. 173—175), початок такий:

Послухайте, господа, я вам річ зговору,
Я вам річ зговору про Ярьому, про Хому.

А Ярема із Хомою. Б. Зап. Г. Танцюра 1923 р. в с. Зятківці Гайсинського пов. на Вінниччині від Я. Зуїхи. «Пісні Я. Зуїхи», стор. 270 (з мел.).

Варіанти пісні про Хому та Ярему не мають значних розбіжностей між собою. Порівняно з вар. А зустрічаємо в інших такі нові деталі:

а) у варіанті, записаному О. Малинкою від лірника Олекси Побігайла з м. Вороніж Глухівського пов. («Земский сборник Черниговской губернии», 1903, стор. 84—86 або И. Абрамов, Черниговские малороссы, СПб., 1905, стор. 35—37),— своєрідний зачин:

Пойдім, братці, в кабачок,
Вип'єм водочки крючок.
Ви послушайте, миряне,
Православні християне,
Я вам пісеньку спою
Про Ярему, про Хому;
Про Хому трухону,
Про Ярему брехону.

В тексті, в розмові братів постійно повторюється афористичний рядок: «Ох, худо, брат Хома, ніде щастя нема». Своєрідно описана торгівля лаптями:

Сів Хома в лавках, а Ярема в лаптях;
Што Хомушка задремнув, а Ярема та й заснув.

Більш художньо сказано про втечу з церкви:

Што Хомушка утікав — в окно двері показав.

Рельєфно виписаний у варіанті О. Побігайла епізод про розбійництво Хоми та Яреми, наявний і у варіанті О. Вересая:

Взяв Хома дубину, а Ярема осину:
Пішов Хома у лісок, а Ярема — у борок;
Став Хома під в'язом, а Ярема під кустом:
Три неділі простояли і нікого не видали.
На четвертую неділю їхав пан-дворянин,
Їхав пан-дворянин та боярський син;
Та боярський син Хому за чуб ухватив,
Бив Хому пліттю, а Ярему канчуком,
Побіг Хома кріпко, а Ярема сторчаком.

Варіант, записаний П. Мартиновичем 1885 р. (від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 592, арк. 42—43), оригінально розробляє епізод мисливської «діяльності» Хоми та Яреми:

Справив Хома хорта,
А Ярема — кота.
Що Хомин не біжить,
Яремин не лове.
Узяв Хома свого вбив,
Ярема завісив.

Тут же й своєрідна кінцівка:

Що по Хомі дзвонять,
По Яремі чортзнащо говорять,
Що по Хомі задзвонили,
По Яремі вовки вили.

Вар.: ЗРГО, т. 1, 1867, стор. 664 (рос. пісня); КС, 1882, № 12; від. ф. Ін-ту мовознавства, папка № 151 (зап. П. Завгороднюк 1953 р. в с. Малозагорівка Бахмацького р-ну Чернігівської обл. від Є. Маслака.

Нехай же нас бог рятує. (Пісня про Купер'яна). А. Зап. М. Лисенко від Ольги Косач, яка перейняла пісню від волинських лірників. М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 3, К., 1898, стор. 80—83, ч. 40 (з мел.).

Ой що ж ми будемо (Пісня про Купер'яна). Б. Зап. П. Мартинович 1885 р. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 592, арк. 41.

І. Франко, відштовхнувшись від цієї пісні, написав «нову співомовку» — «Цехмістер Купер'ян». (Твори в 20-ти томах, т. 11, стор. 266—268). В М. Рильського використано цю пісню у вірші «Зграя веселиків».

Вар.: «Живі струни», стор. 65, ч. 75; Арсень, стор. 8—10; «Укр. нар. пісні», II, стор. 190—191; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 519.

Ой в коло, в коло, в коло. Зап. С. Пурик 1914 р. в с. Шкроботівці Дедеркальського пов. на Волині від А. Н. Бойчука. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 342, арк. 18 (з мел.).

Зацвіла калиночка та й дерен. Зап. П. Нестеровський 1905 р. в с. Вітрянка на Буковині. КС, 1905, т. 91, стор. 89.

Як у мене чоловік роботяжечка був. Грінченко, III, стор. 658, ч. 1593.

Да куди їдеш, Явтуше. А. Зап. М. Лисенко в с. Будища на Чернігівщині. М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 3, стор. 74 або Ф. Колесса, Укр. усна словесність, Львів, 1938, стор. 509 (з мел.).

Ой куда ж ти їдеш, та мій миленький. Б. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 173—174; подібний варіант зап. Г. І. Колесниченко в с. Соснівка Погребищенського р-ну на Вінниччині (там же, ф. 14-3, од. зб. 33).

Де ж ти їдеш, мій милесейкий. В. Зап. І. Головкевич у Галичині. ЦДІА у Львові, ф. 3с/309, спр. 766, арк. 145—146. У близькому до цього варіанту

записі О. Роздольського, зробленому 1940 р. в с. Городище Дрогобицької обл. (від. ф. ІМФЕ, ф. 34-3, од. зб. 36, арк. 106), закінчення таке:

— На ті єдну і то гнилу,
Раз укуси, решту лиши,
Бо до чвертки не стане!

А куди їдеш, моє серденяточко, Степане. Г. Зап. В. Щепотьєв 1916—1925 рр. в с. Хомутець Миргородського пов. на Полтавщині від А. Пархомовича. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 115 б, арк. 48 (з мел.).

Вар.: «Живі струни», стор. 58, ч. 65; «Укр. нар. пісні», II, стор. 223—224 (з мел.); Шейн, 1887, стор. 509; від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 76, арк. 4 (зап. Л. Ляторовська 1882 р. в с. Сапогові Борщівського пов.); від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 824, арк. 131 (зап. в с. Коровичах, Галичина).

Поїдь мені, мій миленький, на новеє місто. А. Зап. Новицький. Чубинський, V, стор. 1143.

Купи мені, мій миленький, мила-білила. Б. Зап. П. Мартинович 1881—1903 рр. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 38.

БЕЗГОСПОДАРНІ, НЕЗУГАРНІ, НЕОХАЙНІ ЖІНКИ

Дала мені мамка корову. А. Зап. в 1956 р. З. Василенко в с. Великий Раковець Іршавського р-ну Закарпатської обл. від Є. С. Ланьо. Василенко, стор. 217 (з мел.).

Дала мені мама корову. Б. Зап. Іван Кацавал 1919 р. в с. Лютівка Збаразького пов. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6-8, арк. 377.

Купила мі мама корову. В. Зап. Б. Гриц в 1960-х роках в с. Поляни Кросненського пов., Польща. Газ. «Наше слово», Варшава, 3. II 1963 р.

Дала мі мамця корову. Г. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 357, ч. 350 (з мел.).

Дала мене моя мати замуж. Д. Зап. К. Кибальчич в с. Щаснівка на Чернігівщині. Від. рук. ЦНБ, I, 1509/6449, арк. 44.

Дала мене моя мати замуж. Е. Зап. В. П. Третяк 1964 р. в с. Хотинь Березнівського р-ну Ровенської обл. від Г. П. Филимонової (нові надходження).

Дала мені мати корову. Є. Зап. С. Тобілевич. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 332, № 103 (з мел.).

Вар.: И. Сахаров, Сказания русского народа, СПб., 1841, т. 1, кн. 3, стор. 97, ч. 27 (рос. варіант); Врабель, 1890, стор. 31; де Воллан, стор. 54; «Этнографические сведения о Подольской губернии», в. 1, 1869, стор. 51, ч. 4; від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 817, арк. 117 (зап. кінця XIX ст.).

Пожену я сиві воли до води. М. Гайдай, 25 пісень, Зразки народної поліфонії, ДВУ, 1928, стор. 14.

Передрук: «Багатоголосся», стор. 433—434 (з мел.).

Що чужії мужики все добрі. Яворницький, стор. 354—355.

Вар.: Романов, стор. 216, ч. 80.

Ей, вийшла я на гірку. Зап. на Лемківщині. Колесса, 1929, стор. 345, ч. 301.

Вар.: Bartoš—Janaček, ч. 645 (мел., початкові такти); Sušil, ч. 796, вар. 4 (мел.).

А ти мій чоловік, а я твоя жінка. Зап. Ю. А. Горошко 1965 р. в с. Передмірці на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 156.

Да стоїть козак над водою. А. Пісня записана у XVIII ст. Теличанський зб. пісень першої половини XVIII ст., опублікував Ю. Яворський. «Новые данные для истории старинной малорус. песни и вирши», Львів, 1921, стор. 8.

Людські жінки, як ластівки. Б. «Укр. нар. пісні Східної Словаччини», кн. II, стор. 344 (з мел.).

Вар.: Паулі, стор. 158; Головацький, II, стор. 238; Чубинський, V, стор. 1137; Кольберг, II, стор. 183; В. Гнатюк, Етнографічні матеріали з Угорської Русі, Львів, 1898, кн. II, стор. 195; його ж, Галицько-руські нар. легенди, кн. II, Львів, 1902, стор. 257; А. И. Соболевский, Великорусс. нар. песни, т. I, СПб., 1895, стор. 325—333; від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 47, арк. 89.

Передрук: Нудьга, I, стор. 122.

Кумочку, кумочку, ей, красну жену мате. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 295, ч. 93 б (з мел.).

У сусіда хата біла. А. Єдлічка, стор. 8—9, ч. 3 і 4.

У сусіда хата біла (Гапка). Б. Карпенко, стор. 78—80 (з мел.).

У сусіда хата біла. В. Зап. Г. Д. Залюбовський 1882 р. в Харкові. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 100, арк. 6—7.

Ой боже мій милостивий. Г. Зап. В. Кравченко 1897 р. з с. Татаринівки на Житомирщині від Євмена Павленка. «Етнографічні матеріали, зібрані Вас. Кравченком на Україні, а більшістю в межах Волині (1911)», стор. 60—61, № 161.

У сусіда у Івана. Д. Бігдай, 1898, в. 3, стор. 58—59 (з мел.).

У сусіда хата біла. Е. Зап. А. Д. Шмиговський 1920 р. в с. Харківець Пирятинського р-ну на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 292 (з мел.).

У сусіда хата біла. Є. Зап. Д. Ревуцький 1921 р. в с. Ликовиці на Прилуччині від А. Шкорупи. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 127, арк. 6 (з мел.).

Вар.: Максимович, стор. 136—138, ч. 88; Залеський, стор. 350—353, ч. 189, 190 (польська); И. Кулжинский, Малороссийская деревня, М., 1827, стор. 124; И. Сахаров, Сказания русского народа, т. I, кн. 3, СПб., 1841, стор. 271, ч. 4; Гатцук, стор. 206—208; Маркевич, ч. 18; Коціпінський, 10-й десяток, ч. 4; «Linksmine», Вільно, 1840, стор. 69—70; Закревський, ч. 119; «Сб. памятников нар. творчества Сев.-Зап. края», в. 1, стор. 232—233; Єдлічка, стор. 8—10, ч. 2; Яворницький, 1906, стор. 336—337; Хвиля, стор. 494 (мел.); «Пісні Я. Зуїхи», стор. 686 (з мел.); Kuba; від. рук. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 349, арк. 51; від. рук. ІЛ, ф. 99, од. зб. 186, арк. 4 (зап. 1837 р.); рук. ф. Ін-ту мовознавства, папка 72 (зап. в с. Хоробичі на Чернігівщині).

Кукаріку, куд-ку-дак. Зап. В. Степаненко 1876 р. в м. Коростишеві від Марії Чмелюкової. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 44, арк. 66.

Ей зелені кафлі, біла пец. «Укр. нар. пісні Східної Словаччини», кн. II, стор. 340 (з мел.).

Суре, Суре, вари пироги. А. ЕЗ, т. XXI, стор. 1295.

Тетяно, Тетяно, вари галушки. Б. ЦДІА у Києві, ф. 1225, спр. 42, арк. 71.

Каже Назар: «Кулино, печи пироги». В. Грінченко, III, стор. 658, ч. 1591.

Казав мені милий наварити квасу. Зап. Ю. А. Горошко 1965 р. в с. Передмірці на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 153—154.

Вар.: Гатцук, стор. 71; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 499; від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 305.

Чи це я не гарна, чи не господиня. Зап. В. Котик 1960 р. в с. Гулі Барського р-ну Вінницької обл. від Д. Яремчука. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 330—333, стор. 9—10 (з мел.).

Мащу хату, щітки знати. Зап. В. О. Рек 1965 р. в с. Ріпинці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. від О. С. Галушко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 513, арк. 9—10.

То за борщ, то за каву. Зап. Ф. М. Кузишин 1951 р. в с. Кокашивці Гри-

майлівського р-ну Тернопільської обл. від Дрозда. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 97, стор. 18.

А мій милий у колгоспі робить. Зап. 1954 р. в с. Маньківці Барського р-ну на Вінниччині. НТЕ, 1958, № 4, стор. 123 (з мел.).

Хтіла борщику зварити. Зап. В. О. Рек 1965 р. в с. Ріпинці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 513, арк. 65.

Сивий кінь, а чорна бричка. А. Зап. Н. А. Присяжнюк 1963 р. в с. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 197, ч. 3. Співається на мелодію пісні «А в сусіда хата біла».

Чий кінь, моя бричка. Б. Зап. Н. А. Присяжнюк 1961 р. в с. Погребище на Вінниччині від С. А. Присяжнюк. Від ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 196, ч. 2. Співається на мелодію пісні «А в сусіда хата біла».

Моя жінка невеличка. В. Зап. Н. А. Присяжнюк 1961 р. в с. Погребище на Вінниччині від Наумець Мотрі, Малюк Лени, Кульбіди Варки і Погорілої Марії. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 195—196, ч. 1. Співається на мел. пісні «А в сусіда хата біла».

Там на горі росте дуб, вже його рубають. А. Зап. О. Л. Вітенко 1962 р. в с. Потелич Рава-Руського р-ну на Львівщині від Р. М. Новоселецького. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 338, арк. 260—261.

Ой маю я таку жінку — шиє, вишиває. Б. Зап. Ю. А. Горошко 1963 р. в с. Передмірці на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 63.

Чи я в мужа не жона, чи не майстериця. Зап. Н. А. Присяжнюк в с. Погребище на Вінниччині від С. А. Присяжнюк. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 214—215, ч. 29.

Вар.: Максимович, стор. 132—133; Ш[ереперя] Стецько, Купала на Ивана, Харків, 1840; Паливода-Карпенко, ч. 26; Закревський, ч. 63; Чубинський, V, стор. 1182, ч. 239.

Я в матері одна била. А. «Народні пісні Київщини», К., 1958, стор. 58 (з мел.).

Мене мати віддавала. Б. Зап. Г. І. Колесниченко 1964 р. в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 33, арк. 5.

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 305, стор. 132 (зап. В. О. Бєлікова 1960 р. в с. Балаклія Шевченківського р-ну Харківської обл.).

Я зігнувся, як дуга, від журби, від горя. Зап. О. Л. Вітенко 1964 р. в м. Кременець від М. А. Баландюк. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-3, од. зб. 388, арк. 925.

ЖІНКА — ЛЕДАЧА ПРЯХА

А вже чужі жонки. А. Зап. в с. Старосілля Корсунь-Шевченківського р-ну Черкаської обл. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 404—405 (з мел.).

А чужії жінки конопельки сіють. Б. Зап. Н. А. Присяжнюк 1961 р. в с. Погребище на Вінниччині від сестри Софії (82 роки). Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 251—252, ч. 5.

Вар.: Яворницький, стор. 335—336.

Чоловіче, чоловіче, яку маю грижу. Зап. 1959 р. в с. Шипинці Кіцманського р-ну на Буковині від Д. Сакалюка. Ященко, стор. 502 (з мел.).

Чоловіче, чоловіче, ти дай мені раду. А. «Укр. нар. пісні», II, стор. 220 (з мел.).

Нащо мені чорний віл. Б. Чубинський, V, стор. 1143—1144, ч. 129.

[В]орав милий сорок день. В. Зап. І. Стефановський 1881 р. від селян з-над р. Смотрич. Від. ф. ІМФЕ, з ф. Рос. геогр. т-ва, стор. 192—193.

Вар.: М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. VII, ч. 13; від. ф. ІМФЕ, ф.

28-3, од. зб. 44, арк. 53 (зап. 1876 р. в м. Коростишеві); ф. 14-3, од. зб. 214, стор. 8 (зап. 1955 р. в с. Вишнопіль на Черкащині).

Чоловіче мій, може б я й робила. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 162.

Ой кину я куделицю. Зап. Л. Рябчук в 1927—1928 рр. на Волині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 15-3, од. зб. 212, арк. 65.

Кину мичку на поличку. Зап. 1952 р. в с. Старосілля Корсунь-Шевченківського р-ну Черкаської обл. Розшифрував Л. Ященко. «Багатоголосся», стор. 399—400 (з мел.).

Із кужелем, із діркою. Зап. Н. А. Присяжнюк 1960 р. в с. Погребище на Вінниччині від сестри Софії (81 рік). Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 258—259, ч. 10.

Коли б же я добра жона. З рукоп. зб. П. Куліша. Чубинський, V, стор. 1142—1143.

Я дві зими на основу пряла. Зап. Л. Ященко 1962 р. в с. Шибена Мануїльського р-ну Хмельницької обл. (з мел., нові надходження).

Вар.: ЕЗ, т. IX, стор. 342, ч. 340.

А в сусіда весіленько. Зап. В. Глинський 1928 р. в с. Тустановичі Дрогобицького пов. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6-8, арк. 73—74.

ЛІНИВА ЖІНКА — ЖНИЦЯ

Та їхала Катерина штирма кіньми ворониими. А. Зап. 1959 р. в с. Шипинці Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від М. Михайлик. Ященко, стор. 495—497 (з мел.).

Казав мені милий. Б. Зап. І. Стефановський 1881 р. від селян з-над р. Смотрич. Від. ф. ІМФЕ, ф. Рос. геогр. т-ва, арк. 117—119.

В понеділок раненько. В. Зап. С. Стельмащук 1952 р. в с. Скородинці Чортківського р-ну на Тернопільщині (з мел., нові надходження).

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 181—182.

Я в бору жито жала. Зап. М. Гайдай в 1930-х роках в с. Липники на Поділлі від Якова Кизимчука. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-3, од. зб. 67 (з мел.).

Біда польку спокусила. Зап. у м. Василькові на Київщині в XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 110.

Вар.: див. прим. до пісні «Пішла Гандзя в поле жати» (розділ про дівчат); «Пісні Я. Зуїхи», стор. 444.

Посилає Сидір Гапку в поле жита жати. Зап. в х. Єгорівка на Харківщині. «Жизнь и поверья крестьян Купянского уезда, Харьк. губ. П. В. Иванова», Харків, 1907, стор. 167.

Ой сусіду колька коле. Зап. М. А. Руденко 1946 р. в с. Слобода-Яришівська Могилів-Подільського р-ну на Вінниччині від Ганни Мельник. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 299, стор. 139.

СВАВІЛЬНІ, ВЕРЕДЛИВІ, ХИТРІ І ЗАПАНІЛІ ЖІНКИ. ПРИБОРКАННЯ ПРИМХЛИВИХ ТА НЕПОКІРНИХ

Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста. А. Квітка, 1917, № 195 (без тексту). В кобзарському репертуарі ця пісня мала назву «Міщанка».

Як захотів мужичок міщаночку взяти. Б. Зап. П. Д. Мартинович 1875 р. від кобзаря Остапа Вересая. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-3, од. зб. 562, стор. 5.

Варіант, записаний 1889 р. О. Малинкою від кобзаря П. Чуба (ЭО, 1892, № 1, стор. 172—173), має продовження:

Стоїть милий у порога, шапочку ізнявши;
Сидить мила на покуті, ножки підобравши.
— Прости ж мене, мила, що ти мене била,
Куплю тобі цебер меду і коновку пива.
— Що й од пива болить спина, а од меду голова,—
Купи мені горілочки, щоб я весела була.
Я ж тобі, мій миленький, работать не велю,
Далебі не велю, єй-богу, не велю:
Дровець, милий, нарубай і лучини наскіпай,
І муки намели, і горілки розгадай,
Сядь собі на покуті і ноженьки підобгай.
Як пила я горілочку, так і буду пити,
Як я била мужика, так і буду бити.
Била жінка мужика, к стовпу прив'язавши.
Била мила мужика, у помийницю товкла,
Із помийниці витягала, качалкою потягала.
Научила мене мать, як мужа шанувать:
Хорошенько водить по кропиві голяком,
(по кропиві голяком), й по морозу босяком,
Щоб не заросився і щоб не замочився.

Як задумав селянин міщаночку взяти. В. Зап. П. Д. Мартинович 1885 р. від кобзаря Федора Гриценка. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 592, стор. 43—44.

Обіцявся мужичок міщаночку взяти. Г. Зап. С. Роковська в с. Юрківщина на Волині. «Zbiór», 1883, VII, стор. [212], № 77.

Чи я тобі не казала, не бери ти мене. Д. Там же, стор. [203], № 51.

Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста. Е. Хвиля, стор. 421 (з мел.).

Ой ти знав, нащо брав — я не вмію жати. Є. Зап. С. Роковська в с. Юрківщина на Волині. «Zbiór», 1883, т. VII, стор. 24, № 53.

Ой хотів же селянин міщаночку взяти. Ж. Грінченко, III, стор. 315.

На городі бурячок, зеленая гичка. З. ЦДІА у Львові, ф. 3/309, спр. 770, арк. 107.

Ой у полі бурячок, зеленая гичка. И. Зап. 1928 р. в хут. Крошанка. Від. ф. ІМФЕ, ф. 15-3, од. зб. 217, арк. 63.

Червоненький бурячок, зелененька гичка. І. Зап. А. Д. Шмиговський 1942 р. в с. Тернова Новоушицького р-ну Кам'янець-Подільської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 300—301.

Вар.: КС, 1882, кн. XII; Бігдай, 1896, в. 1, ч. 38; «Праці товариства дослідників Волині», т. XIV, Житомир, 1920, стор. 143, ч. 5; Ященко, стор. 57 (з мел.); «Пісні Я. Зуїхи» (мел. «І лід тріщить»).

П'ян я іду, моя голубонько. А. Пісня з XVIII ст. Відома в багатьох варіантах, чотири з яких записано ще в першій половині XIX ст. Друк. за збіркою, що зберігається в ЦНБ, 25. 7. 14, № 132 (див. НТЕ, 1963, № 3, стор. 54).

Била жінка мужика, пішла позивати. Б. Максимович, 1827, стор. 138—139, ч. 89. Мел. див. Закревський, № 39.

Била жінка мужика. В. Бігдай, Песни кубанских и Терских казаков, 1898, № 184.

Ой у лузі на калюжі сова воду пила. Г. Друк. за зб.: Головацький, II, стор. 471, ч. 5.

Била жінка мужика, за чуприну взявши. Д. «Укр. нар. пісні», II, стор. 214.

Вар.: ЗНТШ, т. 133, стор. 128, ч. 5 (зап. XVIII ст.); «Молодчик с молодкою на гулянье с песенниками...», стор. 169; «Избранный песенник...», М., 1795, ч. 177; «Новейший отборнейший рос. всеобщий песенник», ч. 441; «Новейший всеобщий и полный песенник», ч. 151; Залеський, стор. 369,

ч. 211; «Ластівка», 1841, стор. 345, ч. 7; Паулі, II, стор. 153; И. Сахаров, Сказания рус. народа, кн. 3, 1841, стор. 271, ч. 5; А. Терещенко, Быт рус. народа, стор. 183; «Черниговские губ. ведомости», 1853, ч. 15; Закревський, ч. 39; Чубинський, V, стор. 1171—1172, ч. 214; стор. 1140, ч. 113; ЕО, 1892, № 1, стор. 172; ЕЗ, т. IX, стор. 244—245, ч. 347—349; Бігдай, 1898, в. 5, стор. 352; Ященко, стор. 57; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 496; від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 313—316, стор. 52 (зап. І. Г. Безручко); од. зб. 299, стор. 111 (зап. М. А. Руденко); J. Kollar, Národnie zpievanky, I, стор. 257—258, ч. 29—30.

Муз. обробки (вар. «Била жінка мужика»): С. Гулак-Артемовський, Пісні та хори, К., 1863, стор. 22, 41; Т. Безшлях, Укр. метелики, зб. 1; Концевич, 1910, стор. 32.

Журилася попадя своєю бідою. А. Залеський, стор. 462—464, ч. 356. Мел. за зб.: Бігдай, в. 4, 1896, стор. 364, де текст пісні майже тотожний з текстом зб. Залеського.

Журилася попадя своєю бідою. Б. Зап. Я. Сенчик в 1901 р. в с. Матче Грубешівського пов. від попаді О. Левицької. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 181, арк. 110 (з мел.).

Журилася попадя своєю бідою. В. Бігдай, в. 3, 1896, стор. 90 (з мел.).

У друкованих збірках і в рукописних фондах зберігається ще ряд записів цієї пісні, проте між ними незначні розходження, переважно в кількості рядків (окремі моменти в деяких варіантах пропущені) і в закінченні. В записі О. Бодянського (1830—1850 рр.) така кінцівка:

Ой зачав же мій піп да воду святити,
Ізлякнулась, присягнула довіку любити:
— Ой спасибі тобі, попе, да за твою воду,
Тепера я тебе люблю і твою бороду.

(від. рук. ІЛ, ф. 99, од. зб. 189, арк. 117).

У зап. М. Бучинського 1868 р. з Станіславщини (від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 138—139) закінчення таке:

Ой як зачав попонько попадю святити,
Мусіла-сь попадя у попа просити:
До ніжок єму впала, ніжки му стискала
Та в чесную бородочку попа цілувала.

У зап. П. Мартиновича 1885 р. від кобзаря Ф. Гриценка (від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 592, арк. 45) окремі епізоди змальовані рельєфніше, зокрема третій і четвертий рядки:

Як піду я до церковці вже богу молиться,
Як гляну я на бороду, не хочу хреститься.

Також сцена зустрічі з владикою:

А як вийшов же владика із білих комнатов,
Та як став же вже владика на листі читати,
Та як глянув на попадю карими очима,
Одчинила попадонька вже двері плечима.

У зап. В. Яблоновського 1900 р. від кобзаря С. Бідила з с. Мурафи Богодухівського пов. на Харківщині закінчення таке:

Як не буде тебе, попе, попадя любити,
Велю тобі на попаді віз лози побити,
[Віз лози побити], нагайкою посвятити.
Як посвятив же владика святою водою,

Тоді стала любить попа з його бородою.
— Уже ж мені славно, уже ж мені мило,
Що владичине кропило попа любити навчило.

Журилася попадя своєю бідою. Г. Зап. М. Крашановський 1883 р. в с. Івках, на межі Волинської і Подільської губерній. КС, 1884, кн. I, стор. 181—182 (під заголовком «Песенный отголосок давно минувшей унии»). В примітці до пісні редакція зазначала: «Дана пісня відноситься до кінця минулого століття — часу приєднання південно-західного краю до Росії і повернення волинських уніатів у православ'я. Народна пам'ять відзначила цю останню подію, забарвивши своїм звичайним гумором і цю пристрасть жінки до зовнішності, і мінливість її смаків. Борода — оце все, що ускладнювало ієрейським жінкам перехід із унії до православія» (стор. 181).

У зап. А. Гловачевського-Юрчука 1901 р. з Ровенщини (від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 175) є такі оригінальні рядки:

...що піп з бородою.
Ані її втяти, ані проміняти,
Ані тому шинкареві за горілку дати.

Журилася попадя своєю бідою. Д. Зап. А. Малинка на Чернігівщині від лірника Н. Дудки. «Земский сборник Черниговской губернии», 1903, квітень, стор. 82—83.

Вар.: Залеський, стор. 462—463, ч. 356 (передрук — Махновець, стор. 387—390); «Житє і слово», т. III, 1895, стор. 279 (текст із зап. Цертелєва); Коціпінський, 4-й десяток, ч. 10 а, 10 б; Гатцук, стор. 120—123; «Нар. пісенник з найкращих укр. пісень...», стор. 78; КС, 1884, кн. VI, стор. 356—357 («Изв. и зам.»); «Пісні Великого Кобзаря, упор. О. Правдюк», стор. 121; від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, арк. 306 (зап. А. Шмиговський 1942 р. в с. Устимівці на Полтавщині, з мел.); од. зб. 161, арк. 193 (зап. М. Полтавець 1954 р. в с. Білогородці на Ровенщині).

Ей казали вражі люди. Яворницький, стор. 347—349.

Дворянська жона. А. Текст пісні другої половини XVIII ст. вміщений в рукописі «Малорусские думы и песни, записанные в 1805 году Ломыковским из уст слепца Ивана, лучшего пародиста, которого он застал в начале XIX века». Рукопис був у розпорядженні М. Драгоманова, він і опублікував цю пісню в журналі «Житє і слово», 1895, т. III, стор. 268—270, звідки й передруковується. В 1830-х роках коротший варіант записав О. Бодянський («Житє і слово», 1895, т. III, стор. 270—272).

Ой дворянська жона. Б. Зап. Іван Самчевський 1852 р. під Новгородом-Сіверським від «околичного бандуриста». «Черниговские губернские ведомости», 1852, № 31, стор. 325—327. У передмові до публікації зазначено: «Між іншим, ця «дума» не є власністю тутешнього повіту, вона співається в багатьох місцях Чернігівської губернії і, очевидно, співається коло двохсот літ. Важко визначити час, коли з'явилась повідомлена нами п'єса, можна, проте, гадати, що початок її відноситься до того часу, коли слова «дворянин», «дворянка» почали витісняти відповідні їм «шляхтич, шляхтянка», тобто через кілька десятків років після приєднання України до Росії. Спів віршів супроводжується досить приємною грою на бандурі, то швидкою, то повільною, з повторенням по два рази деяких рядків. Ми прагнули зберегти особливості місцевого говору, зовсім не змінюючи форми, в якій наша п'єса вийшла із вуст бандуриста» (стор. 325).

Гусарська жона. В. Зап. П. Чубинський та О. Русов від кобзаря Остапа Вересая і опублікували в ЗЮРГО, т. I, К., 1874, стор. 36—41 (матеріали). Передрук цієї і попередньої пісні: Махновець, стор. 365—373.

Ой зашуміли, ой зашуміли усі чотири млини. Г. Зап. І. Франко 1871 р.

в с. Нагуєвичі Дрогобицького пов., Галичина. Від. рук. Державної бібліотеки СРСР ім. В. І. Леніна, М., ф. 218, од. зб. 514, стор. 118—119, № 682.

Продай, милий, чабани. Д. Кольберг, II, стор. 181.

Продай, милий, сірі бички. Е. Зап. В. Вонсуль 1928 р. в с. Шишківці Борщівського пов., Галичина. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6-8, арк. 247—248.

Продай, милий, рябі бики. Є. Зап. М. Уласюк 1928 р. в с. Чернелівка Красилівського р-ну Житомирської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. Етнографічної комісії.

Продай, милий, сиві бички. Ж. Хвиля, стор. 422; «Укр. нар. пісні», II, стор. 232. Тексти тотожні.

Це — гумористична пісня з кобзарського і лірницького репертуару, яка мала назву «Дворянка». М. Драгоманов справедливо вважає, що пісня про гусарську жону виникла на Лівобережній Україні в кінці XVIII ст. під впливом зміни козацьких полків на гусарські і масовим потягом полкових урядовців до одержання дворянського звання. «Дочки їх [стали] уважати себе за щось вище од простих козачок, а тим паче посполитих» (М. Драгоманов). Пісня згодом поширилась через лірників і на Правобережну Україну, зайшла аж в Галичину, де ввібрала в себе відлуння панщизняних пісень (див. варіант, записаний І. Франком від своєї матері в «Житє і слові», 1895, т. III, стор. 272).

У варіантах пісні — значні відміни. Наприклад, в записі П. Кумановського з Станіславщини 1870 р. (від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 69, арк. 39—40) детально розроблено епізод:

Приїжджаю я до ліса,
Прип'яв милу, як біса,
Сам по лісу походжаю
Та й на сонце позираю.
А сонечко вже не рано,
А у мене дровець мало.
Мене мила дуже просить:
— Буде, милий, дровець досить.

У зап. О. Малинки від лірника Максима Прищенка (КС, 1893, т. 42, кн. 9, стор. 447—449, «Изв. и зам.») — оригінальний приспів, що повторюється при рядках з присудками «не ходила», «не возила», «не просила».

Вар.: «Правда», Львів, 1874, ч. 10, стор. 425—432; Чубинський, V, стор. 1138; КС, 1882, кн. 12; 1893, кн. 9, стор. 447—449; «Житє і слово», 1895, т. III, стор. 270—272; М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. VII, ч. 6; Хвиля, стор. 422 (з мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 69, арк. 39—40.

Оженився Кучерина, а взяв собі любку. Зап. в співанику Ф. Шелестинського з 1760 р., опублікував М. С. Возняк. ЗНТШ, т. 133, стор. 128—129.

Ой поїхав Савраїн у поле орати. А. ЕЗ, т. XXI, ч. 1259 (без тексту).

Муз. обробка: «Пісні на мішаний хор», Львів, «Торбан», б. р., стор. 2.

Як пішов Саврадим у поле й орати. Б. Квітка, 1922, стор. 98, ч. 307.

Як поїхав Саврадим у поле орати. В. А. Бігдай, Песни кубанских и терских казаков», в. 1, 1896, стор. 12, ч. 5.

Що посеред двора та стоїть калюжа. Г. Зап. в с. Оріховщина Лубенського пов. «Укр. пісні з нотами», зібрав А. Конощенко, Одеса, 1900, № 88 (мел. на стор. 119).

Надворі дощ, а в сінях калюжа. Д. Зап. Ф. Левицький 1940 р. на Поліссі. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 472, арк. 56—57. Співається на мел. пісні «Ой що ж то за шум учинився».

Ой поїхав Саврадим у поле орати. Е. Зап. А. Д. Шмиговський в с. Си-

дорівці Корсуньського р-ну на Київщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 303 (з мел.).

Вар.: КС, 1884, кн. 11, стор. 552—554 («Изв. и зам.»), «Сб. памятников нар. творчества Сев.-Зап. края», в. 1, стор. 67, ч. 69; Бігдай, в. 1, 1896, ч. 5; ЦДІА у Львові, ф. 688, стор. 377; Шейн, 1887, стор. 542; Шейн, 1898, стор. 163.

Оженився Шурадель та взяв жінку гладку. А. Н. А. Присяжнюк 1961 р. від сестри Софії (82 роки) в с. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 255—256, ч. 8.

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 1-5, од. зб. 401, арк. 60—61 (зап. Г. Іванюк в м. Вінниці); ф. 14-3, од. зб. 330, арк. 30 (зап. Л. Ященко в с. Біличин на Вінниччині).

Мав чоловік гарну жінку, не знав, що робити. Б. Зап. В. Котик 1960 р. в с. Біличин Барського р-ну на Вінниччині. Рук. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 330, арк. 30.

Не знаєш ти, чоловіче. О. Кольберг, II, стор. 231.

Ой слаба я, слаба я. А. Зап. 1959 р. в с. Шипинці, Кіцманського р-ну від Г. В. Єремійчук. Ященко, стор. 482—484 (з мел.).

Ой слаба ж я, слаба. Б. Зап. М. А. Руденко 1960 р. в с. Слобода-Яришівська Могилів-Подільського р-ну на Вінниччині від Н. Ф. Маліманчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 299, арк. 148.

Слаба я, милий, слаба. Зап. Н. А. Присяжнюк 1960 р. від сестри Софії (81 рік) в с. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 248.

Артем іде, Артем іде. Зап. Н. А. Присяжнюк 1961 р. в с. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 216—217, ч. 33.

Засію я кварту проса. Зап. Іван Кацавал 1919 р. в с. Лютівка Збаразького пов. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6—8, арк. 337.

Був у мене муж. А. Демуцький, № 27 (без тексту).

Сидів сова на печі. Б. Пісня зустрічається в кількох варіантах у російських рукописних пісенниках XVIII ст. Даний текст взятий з рукопису, що зберігається в ЦНБ, од. зб. 4487, № 126. НТЕ, 1963, № 3, стор. 52.

Бив мене муж. В. Зап. в Ушицькому пов. на Чернігівщині. Чубинський, V, стор. 1140, ч. 115.

Ой паночку наш. Г. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 172. Ця пісня перегукується з обжинковими.

Вар.: Пор. пісні про дівку-багачку: Паулі, II, стор. 104, ч. 5; Чубинський, V, стор. 1140, ч. 114.

СІМЕЙНІ НЕЗГОДИ, СУПЕРЕЧКИ, СВАРКИ

Ой піду я понад лугом. А. Квітка, 1917, ч. 147 (без тексту).

Понесу я йому їсти. Б. МУЕ, т. XVI, стор. 43, ч. 115 (без тексту).

Поза гаєм, поза лугом. В. Зап. П. Мартинович 1877 р. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 570, арк. 45.

Як піду я поза лугом. Г. Яворницький, стор. 338—339.

Ой піду я понад Бугом. Д. Зап. в с. Докудов Більського пов. «Нар. песни Холмской Руси», Холм, 1909, стор. 28—29.

Ой піду я лугом, лугом. Е. Зап. З. Василенко 1949 р. на Київщині від учасників художньої самодіяльності. «Багатоголосся», стор. 432 (з мел.).

Вар.: «Этнографические сведения о Подольской губернии», в. 1, 1869, стор. 51, ч. 3; ЕЗ, т. XXI, стор. 100—101, ч. 381, 382, 386, 387 (мел.)

Муз. обробки: П. Толстяков, П'ять нар. пісень для мішаного хору, стор. 1; М. Вериківський, Нар. пісня для мішаного хору, стор. 5.

Ой той мене пече, ріже. Зап. в XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 22.

Посадила я садочок. Зап. В. Левицький 1957 р. в с. Дашківці Літинського р-ну Вінницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 233, стор. 46—47.

Вар.: Бігдай, в. 4, 1896, стор. 940—941 (з мел.); П. Демуцький, Укр. нар. пісні, 1954, стор. 28—29; від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 374, арк. 3 (зап. О. Рак на Буковині).

Як посіяв мужик та й у полі ячмінь. А. Зап. під Острогозьким. Коцінський, 5-й десяток, ч. 3.

Чоловік посіяв ячмінь, жінка каже: гречка. Б. Карпенко, стор. 127 (з мел.).

Ой посіяв мужик. В. Єдлічка, 1885, ч. 29.

Ой посіяв мужик та й у полі ячмінь. Бігдай, в. 1, 1896, стор. 32—33 (з мел.).

Сіяв мужик просо. Д. «Думи, думки, коломийки, пісні народні», Перемишль, 1906, стор. 140—141. Мел. друк. за зб. «Укр. нар. пісні», II, стор. 236.

Чоловік сіє жито. Е. Карпенко, стор. 68, ч. 54.

Чоловік сіє жито, жінка каже: мак, мак. Є. Єдлічка, 1870, стор. 48, ч. 30 (з мел.).

Вар.: «Всеобщий новоизбранный песенник всех лучших русских авторов», ч. 15; «Новейший и полный рос. общенародный песенник», ч. 305; «Новейший отборный рос. песенник», ч. 103; Маркевич, ч. 15; Паливода-Карпенко, ч. 20; «Полный малоросс. песенник», 1874; «Жарт. пісні», II, К., 1961, стор. 134—135; «Укр. нар. пісні», II, стор. 236; від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 100, арк. 40 (зап. Г. Залюбовський 1882 р. в Харкові); од. зб. 349, арк. 81—82; ф. 34-2, од. зб. 6-8, арк. 412 (зап. М. Сидір 1927 р. в м. Олевську, Зах. Україна).

А мій милий до проса, і я до проса. А. Зап. І. Стефановський 1881 р. від селян з-над р. Смотрич. Від. ф. ІМФЕ, ф. Рос. геогр. т-ва, стор. 187.

А мій милий погнівавсь на мене. Б. Зап. Ю. А. Горошко 1965 р. в с. Передмірці на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 157.

Ти, серце, йдеш до жита. В. Купчанко, Лоначевський, стор. 167—168, ч. 147.

Чогось на мене мій муж ворчить. Зап. І. Стефановський 1881 р. від селян з-над р. Смотрич. Від. рук. ІМФЕ, ф. Рос. геогр. т-ва, стор. 194.

Дала мені моя мати козу з козенятком. А. Чубинський, V, стор. 1146, ч. 133.

Дала мені моя мама козу з козенятком. Б. Зап. В. О. Рек 1965 р. в с. Ріпинці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. від М. З. Серветник-Манчур. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 513, арк. 6—7.

Скрипка би не грала, якби не той смичок. Зап. 1959 р. в с. Лужани Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від М. М. Бриника. Ященко, стор. 493 (з мел.).

Ой там, на товчку, на базарі. А. «Рідна пісня», упор. Є. Скрипчинська і Гр. Верьовка, К., 1960, стор. 69 (з мел.).

Ой в Києві на базарі. Б. Зап. в с. Вовніш на Катеринославщині. Яворницький, стор. 752—754.

Вар.: «Жарт. пісні», К., 1961, стор. 40—41; від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 237, арк. 66 (зап. І. Безручко в с. Росошани Чернівецької обл. від Н. О. Комерзон).

Навгороді левада. А. Зап. Д. Лавренко в с. Покровська Багачка Хорольського пов. Чубинський, V, стор. 1136, ч. 104 Б.

За городом левада. Б. Зап. в Козелецькому пов. на Чернігівщині. Чубинський, V, стор. 1136.

Що у нашому селі. В. Зап. К. Кибальчич в с. Щаснівка Козелецького пов. на Чернігівщині. Чубинський, V, стор. 1136.

Наступив комар на ногу, на ногу. Г. Зап. Ф. Штангей в м. Жаботин Черкаського пов. Чубинський, V, стор. 1136—1137.

В нашім селі новина. Д. Зап. Л. Ященко від А. Л. Путя (нові надходження).

Я си хлопець газдовський. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 430, ч. 596 а (з мел.).

Вар.: Чубинський, V, стор. 1136—1137, ч. 104-Г.

Мали тато дві кози. Зап. в Ушицькому пов. Чубинський, V, стор. 1156, ч. 160 (А).

Добрий вечір вам, дівки. Зап. В. А. Левицька 1958 р. в с. Дашківці Літинського р-ну на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 233, стор. 88—89.

НЕРІВНЕ ПОДРУЖЖЯ. ПОДРУЖНЯ ЗРАДА

СТАРИЙ І МОЛОДА, МОЛОДИЙ І СТАРА

Ой що ж мене заставило. А. Зап. 1949 р. на Республіканській олімпіаді худ. самодіяльності від хору с. Лугинки Житомирської обл. НТЕ, 1959, № 4, стор. 143—144 (з мел.).

Біда мене та заставила. Б. Зап. М. Гайдай 1939 р. від жіночого хору с. Старосільці Коростишівського р-ну Житомирської обл. «Багатоголосся», стор. 413 (з мел.).

Ой що ж тебе заставило. В. Зап. Н. А. Присяжнюк в м. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441 а, арк. 613.

Я у мамки одна била. Зап. В. І. Орос 1960 р. в селах Тячівського р-ну на Закарпатті. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 298, стор. 72.

Молода я молодиця, молодого віка. Зап. М. Колесник 1960 р. в с. Черепівка Чорноострівського р-ну Хмельницької обл. від Н. Глухонець. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 184, стор. 194.

Нащо мені той баняк, що тече з водою. Зап. Лиходій в с. Хирівка Корсунського р-ну. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 38, стор. 152 (з мел.).

Ой гой же, гой же, старий небоже. Зап. в 1830—1850 рр. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 195, арк. 310.

Я в середу родилася, горе мені, горе. А. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 159.

У середу вродилася, ох, мені горе. Б. Зап. В. Скрипник 1926 р. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 846, арк. 87.

Вар.: Демуцький, стор. 6.

Муз. обробка: Я. Степовий, Укр. нар. пісні, К., 1952, стор. 16.

Ой діду, діду з бородою. Яворницький, стор. 468.

Мамусь моя, ховай же мя. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 333, ч. 251 б (з мел.).

Вітер віє, сонце гріє, дощик накрапає. Зап. в с. Конятин Путильського р-ну Чернівецької обл. «Буковина в піснях», Чернівці, 1957, стор. 72.

Откаль соненько сходило. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 387, ч. 446 (з мел.); вар.— ч. 483 а, 496 а.

Орю я, орю я, йа в городі та кониками. Зап. В. Харьков 1929 р. на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-3, од. зб. 83, арк. 27 (з мел.).

Вар. і передруки: Хвиля, стор. 434 (з мел.); «Укр. нар. пісні», II, стор. 119 (з мел.); «Жарт. пісні», 1961, стор. 101—102; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 487; від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 32, зошит № 1 (зап. Г. Колесниченко в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині від Г. Бондаренко).

А в криниці водиця. Зап. П. Коломийченко 1912 р. в с. Прохорів Ніжинської окр. на Чернігівщині від М. Коломийченко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 109, арк. 21—22 (з мел.).

Сію ж я на огороді та петрушечку, за огородом чернушечку. Зап. в кінці XVIII ст. в співаник Левицьких в с. Хоценка на Галичині. ЗНТШ, т. 91, стор. 114, публікація В. Гнатюка.

Вар.: Це жартівлива пісенна обробка теми гаївки «Нелюб і милий» («Ігри та пісні», стор. 139—140); «Пісні Я. Зуїхи», стор. 514.

Передрук: Махновець, стор. 416—417.

Нащо було, нащо було старому жениться. Арсень, стор. 111—112 (з мел.).

Як задумав дідочок. А. Квітка, 1922, стор. 128, ч. 398.

Задумав дідочок, задумав жениться. Б. М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 4, К., 1886, стор. 77, № 38 (з мел).

Ой задумав старий дід, задумав жениться. В. Зап. в 1830—1850 рр. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 202, арк. 191.

Як задумав старий дід та тричі жениться. Г. Яворницький, стор. 469—470.

Ой ти, старий діду, чому си не жениш. Д. Зап. О. Рак на Буковині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 374, арк. 17.

Ой ти, старий діду, чому ся не жениш. Е. Зап. Б. Рошак 1928 р. у Львівському повіті. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 9, арк. 21—22.

Вар.: Гатцук, стор. 106—107; Чубинський, V, стор. 1147; М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 4 (з мел.); Романов; стор. 209, ч. 66; «Укр. нар. пісні», II, стор. 225—226 (з мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 590, арк. 141; Шейн, 1887, стор. 507.

Муз. обробки: А. Коломієць, П'ять укр. нар. пісень, К., 1960, стор. 3; Е. Турула, Укр. танкові пісні на голос в супроводі фортепіано, Київ — Ляйпціг, стор. 13.

Помішався комиш із травою. Яворницький, стор. 463—464.

Да під вишнею, під черешнею. А. Із зб. Тверського музею з часу перед 1760 р., опублікував В. М. Перетц. ИОРЯС, 1907, т. XII, кн. 1, стор. 179.

Ой під вишнею, під черешнею. Б. Залеський, стор. 362—363, ч. 202; мел.— А. Коціпінський, 8-й і 10-й десяток, ч. 8.

Ой під вишнею, під черешнею. В. Хвиля, стор. 435 (з мел.). У збірці А. Коціпінського (зап. з Поділля) остання строфа така:

— Ти, старий дідуга,
Ізігнувся, як дуга,
Тобі бабу було брати,
Не мені вік в'язати!

Оженився дурень. Г. Яворницький, стор. 465—466.

Вар. і передруки: Пісня відома з українського вертепу XVIII ст. (М. Возняк, Початки укр. комедії, Львів, 1920, стор. 221); Н. Новиков, Полное новое собр. рос. песен, ч. 132; «Самый новейший отборнейший... песенник», 1799, стор. 325; «Всеобщий новоизбранный песенник всех лучших рос. авторов», ч. 1; «Новейший и полный рос. общенародный песенник», ч. 316; «Новейший и отборнейший всеобщий песенник», СПб., 1812, ч. 314; «Новейший полный всеобщий песенник», СПб., 1815, ч. 308; «Новейший туалетный песенник для милых девушек и любезных женщин», Орел, 1820, ч. 158; Закревський, ч. 7; О. Цись, Сватання невзначай, ч. 17; «Сб. памятников нар. творчества Сев.-Зап. края», в. 1, стор. 101, ч. 107; «Полный малоросс. песенник», альм. «Чайка», 1876, ч. 55; А. И. Рубец, Шестьдесят нар. рус. и малорусс. песен, СПб., 1880, ч. 60; Єдлічка, в. II, ч. 14; Плосайкевич, Сенчик, стор. 56, ч. 151 (мел.); Хвиля; Нудь-

га, стор. 110; В. Харьков, Нар. песни, 1963, стор. 51; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 421; від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 323, стор. 11 (зап. В. Зазимков 1960 р. в с. Бобровиця на Чернігівщині); Kuba; Шейн, 1887, стор. 507; Шейн, 1898, стор. 107.

Муз. обробки: Г. М. Концевич, 25 малор. трехголосных песен, в. V, 1911, стор. 21; Васильченко, стор. 39; Т. Безшлях, Укр. метелики, в. 2.

Ой мій милий вошопруде. А. Квітка, 1917, № 176 (без тексту).

Ой діду-нуждубарю. Б. Зап. Лука Дем'ян 1945 р. в м. Мукачеві на Закарпатті. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, 63, од. зб. 4, стор. 14.

Молодії, гей, молодиці. А. Зап. в Радомислі. Метлинський, стор. 471; Бігдай, в. 4, 1896, стор. 374.

Молодиці молодії. Б. Зап. М. Ф. Мицик 1962 р. в с. Вишнополі Тальнівського р-ну Черкаської обл. від К. Франчук та М. Франчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 417, арк. 30—31.

Вар.: «Полный малорос. песенник».

Чи ти кімиш, старий діду, яка була вимова. А. О. Кольберг, II, стор. 167.

А що тото за чоловік, що ся жони боїть. А. Зап. 1958 р. в с. Міжгір'я на Закарпатті від А. Калинича та С. Товта (без тексту).

А що тото за чоловік, що ся жони боїть. Б. Зап. 1958 р. в с. Міжгір'я на Закарпатті від Г. М. Путраша. Василенко, стор. 220—221 (з мел.).

Ой ти гриб, я ягода. А. Із пісень, зібраних М. В. Гоголем. «Памяти В. А. Жуковского и Н. В. Гоголя», в. 2, СПб., 1908, стор. 163.

Ой піду я до млина. Б. Зап. П. Козак 1911 р. в с. Гущанках Збаразького пов. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6-8, арк. 306.

Як ішла я до млина. В. Зап. Ю. А. Горошко 1965 р. в с. Передмірці на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 153.

Вар.: Чубинський, V, стор. 1181, ч. 236.

А там за гороньком каня воду пиє. Г. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929; стор. 300—301, ч. 240 б (з мел.).

Вар.: Врабель, 1890, стор. 97; Roger, ч. 404; Людкевич, Роздольський, ч. 946 (мел.); І. Колесса, стор. 84, ч. 2 і стор. 86, ч. 4 (мел.).

Діду мій, світе мій. А. Зап. в 1830—1850 рр. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 189, арк. 107 і од. зб. 202, арк. 153, 161. Від. ф. ІМФЕ, ф. 3-3, од. зб.169, арк. 10.

Я ж на тебе, мій миленький. Б. Зап. Д. Яворницький в с. Чорнявщина на Катеринославщині від Гончаренко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-2, од. зб. 35, арк. 72.

Чоловіченьку-хліборобоньку. В. Зап. Н. А. Присяжнюк 1961 р. від О. Денисюк (82 роки) в с. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 44-3, од. зб. 441, арк. 264—265, ч. 18.

Вар.: «Всеобщий новоизбранный песенник всех лучших рос. авторов», ч. 11; А. П. Червяков, Собр. песен Южной России»; «Полный малоросс. песенник».

Та була в мене жінка, та була в мене любка. А. Зап. в середині XIX ст. в Галичині. Закревський, ч. 118. Мел. в додатку.

Передрук: Бігдай, в. 5, 1897, ч. 176.

Ой мав же я жіночку. Б. Зап. Олена Павлик в 1870-і роки в с. Косові, Галичина. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 817, арк. 155.

Ой була в мене жінка. В. Зап. Г. Залюбовський 1882 р. в Харкові. Від. рук. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 100, арк. 22.

Та була в мене жінка. Г. Зап. М. Руденко 1946 р. в с. Слобода-Яришівська Могилів-Подільського р-ну на Вінниччині від Ганни Мельник. Від. ф.

ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 299, стор. 61—62. У вар. П. Чубинського замість «вечеряти» — «ночувати» та інші дрібніші розбіжності. У деяких вар. додають «сивая голубка» після слів «Да була в мене любка».

Та була в мене жінка. Д. Зап. Н. А. Присяжнюк 1961 р. від сестри Софії (82 роки) в с. Погребище на Вінниччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 259—262, ч. 11.

Вар.: «Всеобщий новоизбранный песенник всех лучших русских авторов», ч. 16; «Новейший и полный рос. общенародный песенник», ч. 306; «Новейший полный всеобщий песенник», ч. 513; «Новейший отборный рос. песенник», ч. 104; «Новейший всеобщий и полный песенник», ч. 159; Маркевич, ч. 25; Закревський, ч. 118; В. Александров, За Немань іду, ч. 11; «Памятная книжка Саратовской губ. на 1872 г.», отд. III; Чубинський, V, стор. 1151, ч. 146; Бігдай, в. 5, 1897, стор. 336 (з мел.); Яворницький, стор. 334—335; «Праці т-ва дослідників Волині», т. XIV, Житомир, 1920, стор. 142, ч. 2; «Зб. найкращих укр. пісень», К., 1923, стор. 54—55; від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 154; ф. 14-3, од. зб. 358, арк. 3 (зап. М. Колесник 1960 р. в с. Черепово Хмельницької обл. від І. А. Глухонця).

Ой біда, біда шевця побила. А. Зап. в Галичині. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 820, арк. 303.

Побила шевця лиха година. Б. Зап. О. Зозуля. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 350, арк. 13. Матеріали Етнографічної комісії.

Вар.: «Пісні Я. Зуїхи», стор. 534 (з мел.).

Мені мати наказала. А. Залеський, стор. 364, ч. 205.

Дала мене моя мамка за діда старого. Б. Зап. Є. Ярошинська на Буковині в 1890-х роках. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 390, арк. 43—44.

Видавала мене мати за діда старого. В. Зап. Шконднюк П. Л. в Галичині від Анни Джумачук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 847, стор. 99—100.

Гой пішла я в ліс та й по печериці. Г. Зап. О. Рак в 1900-х роках на Буковині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 374, арк. 15.

Ой зійду я, зійду на гору крутую. Д. Яворницький, стор. 281.

На поточку-м прала. Е. Зап. М. Милославський в с. Середнє Ужгородського р-ну. Кречко, стор. 167 (з мел.).

Вар. і передруки: Купчанко, Лоначевський, стор. 238, ч. 279; «Укр. нар. пісні», І, стор. 449; «Багатоголосся», стор. 273 (з мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 1-6, од. зб. 602, стор. 16 (зап. в м. Умані); ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 171.

Муз. обробки: Є. Козак, Гомін Верховини, Львів, 1962, стор. 41; «Укр. нар. пісні Закарпаття», К., 1955, стор. 29 (обробка П. Милославського); «Понад садом, садом», М., 1959, стор. 24; «Краю мій рідний», упор. А. Захаров, К., 1962, в. III, стор. 24 (обробка А. Авдієвського).

Оддавали молоду. Зап. Г. Коліверда 1955 р. в с. Баранівка Семенівського р-ну на Чернігівщині. Рук. ф. Ін-ту мовознавства, папка № 97.

Нарву хмелю в'ялого. Яворницький, стор. 462—463.

Ой десь да й нема, да поїхав до млина. А. Зап. Білозерський 1855 р. на Чернігівщині і Харківщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 3-3, од. зб. 217, арк. 68.

Ой був та й нема, поїхав на річку. Б. Закревський, ч. 185.

Видно хату, видно хату, видно й грушу. В. Зап. в XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 121.

Вар.: «Новейший всеобщий и полный песенник», ч. 157; Гатцук, стор. 64; М. Вовчок, Двісті укр. пісень, Лейпціг, [1867], стор. 59; Закревський, ч. 185; Чубинський, V, стор. 1148, ч. 139 А; стор. 1154, ч. 157; Бігдай, в. 3, 1896, стор. 322 (з мел.); Б. Петров, 50 малорусс. нар. песен, СПб., 1902, ч. 18; «Великий пісенник», 1929, стор. 335; від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 349, арк. 65.

Муз. обробки: М. Лисенко, Нар. пісні для хору, т. 4, в. 14; Т. Безшлях, Укр. метелики, зб. 4.

Колихала мене мати та й казала: лю-лю. Бігдай, в. V, 1898, стор. 362—363 (з мел.).

Ой місяцю, місяченьку. А. ЕЗ, т. XXI, Львів, 1906, № 1299.

Ой був та нема. Б. Із рукописної зб. А. Куліша. Чубинський, V, стор. 1155.

Бодай била-м не росла, за кого я пішла. В. Зап. М. Зубрицький 1898 р. в с. Ясениці Турківського р-ну Дрогобицької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 67, арк. 7.

Жив був — не любила. Г. Зап. Г. С. Неводовський в с. Євминка Остерського пов. на Чернігівщині. Грінченко, стор. 332.

Що той батько зробив. Д. Зап. А. В. Заблоцький в Проскурівському пов. Кам'янець-Подільської губ. Грінченко, стор. 333.

Ой ненько моя. Е. Зап. П. Мартинович 1888 р. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 605, арк. 36.

Гей, жив — не любила. Є. Від. рук. ІЛ, ф. 59, од. зб. 108, арк. 29.

Чоловіче Миколаю. Ж. З рукоп. зб. П. Куліша. Чубинський, V, стор. 1141, а також «Грицько-кобзарь», М., 1900, стор. 132.

І жив — не любила. З. Зап. П. Демуцький в Полковничому хуторі Таращанського пов. Демуцький (з мел.).

Жив — не любила. И. Зап. М. В. Рябий 1926—1932 рр. в с. Куковці Могилів-Подільського р-ну (нові надходження).

Ой умер мій Данилко. І. В. Щепотьєв, Нар. песни, записанные в Полтавской губ., Полтава, 1915, стор. 25, мел. № 40.

Ой умер Саврадим. Ї. Зап. П. Мартинович в 1881—1903 рр. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 120.

Ой умер Саврадим. Й. Зап. в с. Королівка Сквирського пов. на Київщині. «Укр. пісні з нотами», третя сотня, зібр. А. Конощенко, № 71 (з мел.).

Вар.: альм. «Ластівка», 1841, стор. 342—343, ч. 4; С. Паливода-Карпенко, ч. 17; Закревський, ч. 108; альм. «Чайка», К., 1876, ч. 29; «Zbiór», 1883, т. VII, стор. 204, ч. 55; Бігдай, в. 3, 1896, стор. 322 (з мел.); Головацький, III, стор. 205; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 429, 496; від. ф. ІМФЕ, ф. 8-к2, од. зб. 40, арк. 49; ф. 29, од. зб. 229, арк. 193.

Вже три дні й три неділі. О. Кольберг, стор. 148—149 (з мел.).

Вар.: ВЕ, 1827, ч. 154, № 11, стор. 191; Залеський, стор. 376, ч. 222; Коціпінський, 8-й десяток, ч. 1 (з мел.); Чубинський, V, стор. 1153, ч. 152; Головацький, II, стор. 472—473, ч. 7.

Кажуть мені женитися, світе мій бідненький. Зап. 1890 р. в с. Розношинці Збаразького пов. на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 88, арк. 11.

Вар.: Паливода-Карпенко, С. Д., ч. 25; Грінченко, III, стор. 646, ч. 1489.

А я люблю тую бабу, що має доляри. Зап. В. Вонсуль 1928 р. в с. Садки Заліщицького пов., Західна Україна. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6—8, арк. 258.

Качки гречку сшолопали. А. Зап. 1850 р. в Кременці. К. Шейковский, Быт подолян, т. І, в. 1, К., 1859, стор. 66—67.

Чоловіче-варіате. Б. Зап. О. І. Дей 1964 р. в Надвірнянському р-ні Івано-Франківської обл. від С. М. Гаврилюка.

Куди ідеш, мужичане. В. Зап. Ю. А. Горошко 1962 р. в с. Передмірці Лановецького р-ну на Тернопільщині від М. Я. Горошко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 10.

Ой як мав я двадцять літ. Зап. О. І. Дей 1964 р. в Надвірнянському р-ні Івано-Франківської обл. від С. М. Гаврилюка.

ЛЕГКОВАЖНІ ЖІНКИ І ЧОЛОВІКИ.

Ой кивала молодиця пальчиком на мене. А. ЕЗ, т. XXI, 1906, № 1281 (без тексту).

Ей моргала молодичка пальчиком на мене. Б. ЕЗ, т. XXI, 1906, № 1282.

Ой кивала молодичка пальчиком до мене. В. ЕЗ, т. XXI, 1906, № 1283.

Чорнявая молодиця кивала на мене. Г. Зап. В. Щепотьєв 1924 р. на Полтавщині від М. Щепотьєвої та Т. Гармашихи. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 116, арк. 34 (з мел.).

Молодице молодая, маєш чоловіка. Д. Зап. П. Несторовський 1905 р. в с. Вітрянка на Буковині. КС, 1905, т. 91, стор. 94.

Прийди, прийди увечері, я рибку варила. Зап. 1882 р. в с. Борозенка. Рук. ф. ІМФЕ, ф. Б. Грінченка, ф. 1-к2, од. зб. 11—17, арк. 7.

Він до печі й я до печі. Зап. Н. А. Присяжнюк 1964 р. в м. Погребище Вінницької обл. від Мотрі Наумець. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441 а, арк. 636.

Помачав ня, помачав. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор 405, ч. 509 (з мел.).

Вар.: М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 4, стор. 79, ч. 39; Закревський, ч. 130; Geryk, ч. 52 (мел.).

Був у мене лихий муж. Зап. Г. І. Колесниченко 1945—1947 рр. в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині від Г. Колос. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 32, зошит № 1, арк. 20—22.

Гаєм, хлопці, гаєм, хлопці. Чубинський, V, стор. 1140.

Ніхто не винен, сама я, сама я. А. Друк. за рукописом XIX ст. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 221, арк. 183.

Ніхто ж не винен, тільки я, тільки я, тільки я. А. Зап. Г. Залюбовський 1882 р. в м. Харкові. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 100, арк. 65. Хвиля, стор. 439.

Вар.: О. Цись, Сватання невзначай, ч. 3; М. Вовчок, Двісті укр. пісень; де Воллан, стор. 85; «Полный малоросс. песенник»; «Живі струни», стор. 67, ч. 77; Людкевич, Роздольський, стор. 122, ч. 478 (мел.); ЕЗ, т. IX, стор. 184, ч. 173; Ф. Колесса, 1929, стор. 367—368, ч. 378 (з мел.); «Пісні Я. Зуїхи», стор. 437 (з мел.).

Був у мене муж, був і чоловік. А. Зап. П. Демуцький на Полковничому хуторі, Київщина. Демуцький, стор. 14 (з мел.).

Бив мене муж три рази юж. Б. Зап. М. Мислей з с. Поляни на Лемківщині. Газ. «Наше слово», Варшава, 12. V 1963 (з мел.).

Вар.: Головацький, III, в. 1, стор. 405; ч. 146; стор. 484, ч. 15; Чубинський, V, стор. 1140, ч. 115; Грінченко, стор. 100; Ф. Колесса, 1929, стор. 315, ч. 181 (з мел.). Див. також зб. «Сатиричні й гумористичні пісні» — пісня «Була в багача та й дівка дурна».

А хто хоче Гандзю знати. А. Зап. в 1830-х роках. Від. рук. ІЛ, ф. О. Бодянського, № 99, од. зб. 195, арк. 201.

А хто хоче Гандзю знати. Б. Зап. М. Костомаров на Волині. Мордовцев, стор. 309, ч. 138. Пісня, очевидно, літературного походження.

Чи є в світі молодиця. Автором її, а також пісні про Гандзю-цяцю («Гандзя» і «Гнів Гандзі-цяці») був Дионисій Бонковський, що жив на Поділлі на початку XIX ст. Г. Нудьга в збірці «Пісні та романси укр. поетів» (кн. 2, К., 1956, стор. 47—49) опублікував обидва згадані твори, вказавши на попередні їх публікації (Залеський, стор. 303, ч. 130; Грінченко, стор. 359; Коціпінський, Гнів Гандзі Цяці-молодички. Собств. издателя в Киеве, Каменец-Под. и Житомире, б. р.»). Пісні такого типу

з головною героїнею Гандзею були відомі ще в XVIII ст. Пісня друк. за зб.: Бігдай, в. 12, 1898, стор. 945—946 (з мел.).

Передруки: Головацький, I, стор. 386; Б. Петров, 50 малорусских нар. песен, СПб.— М., 1902, № 19; «Временник Института Ставропигийского», Львів, 1868, стор. 110.

Муз. обробки: Т. Т. Безшлях, Укр. метелики; Є. Турула, Укр. танкові пісні.., стор. 4; «З укр. нар. песни», М.— Л., 1952, стор. 2, обр. Г. Давыдовского; «З укр. нар. пісні», М., 1954, стор. 17, обр. А. І. Орлова; «Стародавні укр. нар. пісні та романси, упор. Ф. Надененко», К., 1955, стор. 47; «Укр. нар. пісні, обр. М. Тіц», К., 1956, стор. 8; «Праздничный концерт, состав. К. Ольхов и О. Коловский», М., 1957, стор. 42; П. Батюк, 5 нар. пісень, Харків, ДВУ, б/р, стор. 13.

Гандзю, Гандзю кучерява. Зап. С. Тобілевич, Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 332, арк. 52 (з мел.).

Вар.: М. Лисенко, Зб. укр. пісень, в. 2, К., 1873, ч. 40.

А там долов, а там долов. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 435, ч. 613 (з мел.).

Така у ня жона красна. Зап. В. Іваньо на Закарпатті. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 236 а, арк. 179.

Гей, хороша молодичка моргала на мене. А. Зап. на початку XIX ст. в Галичині. Залеський, стор. 368, ч. 210.

Передрук: Закревський, ч. 130.

Гарний хлопець, гарний хлопець моргає на мене. Б. Бігдай, в. 1 1896, ч. 10.

Та чого журитися, якої неволі. В. Яворницький, стор. 466—467.

Молодая молодиця моргала на мене. Г. Зап. на Східній Україні. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 388, арк. 6—7.

Ой стояла на камені, моргала на мене. Д. Зап. в 1952—1957 рр. С. Стельмащук в с. Скородинці Чортківського р-ну Тернопільської обл. від Параски Дідик (з мел., нові надходження).

Чорнявая молодичка кивала на мене. Е. Зап. 1927 р. від кобзаря Г. Ільченка. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 307.

Вар. пісень близькі між собою. Розходження тільки в незначних деталях. Напр., у вар. з Ровенщини, записаному А. Гловачевським-Юрчуком в 1901 р., є такі рядки:

Сидить хлопець кінець стола, курку й оббирає,
Чорнявую молодицю за ручку стискає.

А кінцівка звучить так:

Прийшов старий, бородатий, із медом до хати:
— А який тут дідько був, тільки сліди знати?
— Ой ти, старий, бородатий, не вчися брехати,
Коли хочеш добре знати, тра було злапати.

(від. ф. ІМФЕ, ф. 29-2, од. зб. 229, арк. 184).

В іншому вар. (зап. на Поліссі, в с. Мощінка Брестського пов., ф. 8-4, од. зб. 472, арк. 69) кінцівка така:

Прийшов старий, бородатий меду колупати,
А я того бриндоуса випустила з хати:
— Маєш щастя, бриндоусе, що ти уносився,
Дав би тобі через плечі, то б з місяць носився.

Ще в іншому:

Іде дід, іде старий та й в ладошки трепле:
— Сукин син тут ночував, тільки місце тепле.

(Від. ф. ІМФЕ, ф. 33-3, од. зб. 36, стор. 3).

Молодиця Катерина. Є. Зап. 1959 р. в с. Шипинці Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від Д. Сакалюка. Ященко, стор. 453—455 (з мел.).

Вар.: «Сб. памятников нар. творч. Юго-Зап. края», в. 1, стор. 102, ч. 108; Коціпінський, 4-й десяток, ч. 4; Головацький, I, стор. 218—219, ч. 43; III, в. 1, стор. 227, ч. 96; II, стор. 572—573; Чубинський, V, стор. 649, ч. 252; Кольберг, стор. 61, ч. 80 (з мел.), стор. 153, ч. 255; де Воллан, стор. 126; ЖС, в. III і IV, 1902, стор. 442—443; ЗНТШ, т. 44, стор. 202; Яворницький, стор. 471—472; Ф. Колесса, 1929, стор. 345—346 (з мел.); стор. 347, ч. 312 (з мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 6 (зап. М. Тучинський 1867 р. на Станіславщині); ф. 8-4, од. зб. 472, арк. 69 (з Полісся); ф. 29-3, од. зб. 374, арк. 16 (зап. О. Рак на Буковині); ф. 33-3, од. зб. 36, стор. 3 (зап. 1922 р. на Київщині); Bartoš—Janaček, ч. 117.

Ой кивнула молодиця бровами на мене. Зап. в с. Покровське Олександрівського пов. на Катеринославщині. «Малорусские песни, преимущественно исторические, собр. Я. П. Новицким в Екатеринославской губернии в 1874—1894 гг.», Харків, 1894, стор. 10.

Ой Гандзенько-серденько. А. Зап. О. Роздольський в Галичині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-4, од. зб. 305, арк. 9 (без тексту).

Марусенько-серденько. Б. Зап. в с. Кушугумівка Олександрівського пов. на Катеринославщині. «Малорусские песни.., собр. Я. П. Новицким», стор. 91, ч. 60.

Галинко моя, щебетушечко. В. Зап. В. Зілинський 1957 р. в с. Годинківцях Пробіжнянського р-ну на Тернопільщині від М. П. Росевич. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 205 а, стор. 145.

Ганусенько-серденько, скажи мені правдоньку. Г. Зап. О. Стельмащук 1954 р. в с. Скородинці Чортківського р-ну на Тернопільщині від П. Стельмащука (з мел.).

А в нашої Гандзуненьки хата на помості. Д. Зап. О. Роздольський 1940 р. в с. Опока на Дрогобиччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-3, од. зб. 36, арк. 236.

Катеринко моя. Е. Зап. 1959 р. в с. Шипинці Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від К. Бойчука. Ященко, стор. 498 (з мел.).

В підзаголовку до вар. Б. цієї пісні позначено «запорізька». Але в своїй основі це, очевидно, давня ігрова хороводна веснянка. Про це свідчать деякі моменти у варіантах з Галичини. В одному з варіантів оспівуються такі постаті алегорично-веснянкового характеру, як кострубачок, соловей:

Єден бив соловій,
Другий був єго брат,
Кострубачок-неборачок
На остаток прийшов.

(ЗНТШ, 1899, т. 29, стор. 176).

Варіанти розходяться між собою в іменах героїнь («Марусю-серденько», «Гандзуненько-серденько»), в назвах міст, звідки прибули гості, і найменуванні самих гостей (найстійкіша постать—Михайло-придибайло). Наприклад:

Качур Мацько з Самбора,
А музика зо Стрия,
А Михайло-придибайло,
Мому серцю сподобайло,
З самої Відні.

(від. рук. ІЛ, ф. І. Франка, № 3, од. зб. 824, арк. 14).

Був музика зо Львова,
Капельмейстер з Кракова,
А Михайло-задибайло,
Мому серцю сподобайло,
То був родом з Янова.

(Зап. І. Верхратський в кінці XIX ст., ЦДІА у Львові, ф. 3/309, оп. 1, спр. 1144, арк. 178—179).

Один з варіантів, записаний у Новій Ушиці А. В. Заблоцьким в 1870-х роках (від. ф. ІМФЕ, ф. 1, од. зб. 5, стор. 43), розходиться з вар. В. щодо меню:

Гандзю ж моя, щебетушечко!
Скажи мені правду, моя душечко:
А що в тебе без мене гості їли?
— Іван свинину,
Кучерявий Мацько бичину,
А Михайло-придибайло,
Мому серцю сподобайло,
Курятину.

Вар.: В. Варенцов, Сб. песен Самарского края, 1862; Головацький, III, стор. 169, 180; ЦДІА у Львові, ф. 3/309, оп. 2, спр. 1144, арк. 170—179; Романов, стор. 215, ч. 79; ЗНТШ, 1899, т. 29, стор. 172.

Мене мати заміж дала. Зап. у 1953 р. в с. Мончин Погребищенського р-ну на Вінниччині. «Багатоголосся», стор. 398—399 (з мел.).

Ей, такого мужа мам, ей, як з татарки паска. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 305, ч. 134.

Вар.: Людкевич, Роздольський, ч. 278 (мел.).

Чого, чого боса ходиш. Зап. в кінці XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 148.

Ой ішов же я дорогою. Зап. С. Стельмащук 1955 р. в с. Скородинці Чортківського р-ну Тернопільської обл. (з мел., нові надходження).

Не йди, попе, ти до церкви служить. А. Зап. П. Мартинович від кобзаря Федора Гриценка 1885 р. на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 592, арк. 45—46. Співається на мел. пісні «Добрий вечір, дівчино, куди йдеш».

Ой не буде, ой не буде вище глоду лобода. Б. Д. Ревуцький, Золоті ключі, в. 3, 1929, стор. 55 (з мел.).

Не виросте вище тину лобода. В. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14, од. зб. 3, стор. 293 (з мел.).

Старий піп, старий піп, а сивая борода. Г. Зап. Ф. Шевчук 1963 р. в с. Радошівка Кременецького р-ну від У. А. Шевчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 386, арк. 193—194, матеріали Л. Т. Лавренюк.

Вар.: В. Перетц, Исследования и материалы, I, стор. 106; Яворницький, стор. 745—746, ч. 816; від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 569, арк. 11 (зап. П. Мартиновича); ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 293 (зап. А. Шмигельського 1890 і 1937 рр. в с. Сидорівка Корсунського р-ну на Київщині (з мел.); ф. 29-3, од. зб. 185, арк. 45.

Ой попадя молоденька. Зап. Г. С. Лебединець в 1850 р. КС, 1884, т. IX, стор. 357—358.

Висока верба, низька галуза. Купчанко, Лоначевський, стор. 171, ч. 154.

Ой всердилася жона на мужа. Зап. О. Роздольський 1940 р. в с. Ісаї Дрогобицької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-8, од. зб. 36, арк. 145—146.

Недавно-м ся оженив, лиш другі мясниці. А. Купчанко, Лоначевський, стор. 175—176, ч. 161.

Чоловіче, я слаба. Б. Зап. І. Стефановський 1881 р. від селян, що живуть на берегах р. Смотрич. Від. ф. ІМФЕ, ф. Рос. геогр. т-ва, стор. 194—195.

Болить мене головочка, болять мене груди. В. Зап. О. І. Тимінська 1931 р. в с. Берголітна Чернівецької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 344, арк. 78 (з мел.).

Тільки осінь наступила. Г. Зап. Т. Сис 1906 р. в с. Сирватинець Міньковецького р-ну Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-4, од. зб. 418, арк. 16.

Чоловіче, я слаба. Д. Зап. С. І. Турик в с. Переволоки Бучацького р-ну на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 342, арк. 26 (з мел.).

Чоловіче, рятуй жінку. Е. Зап. Ю. А. Горошко 1963 р. с. Передмірці на Тернопільщині від Т. Ю. Кравчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 61.

Чоловіче, ой, я хвора. Є. Зап. В. О. Рек 1965 р. в с. Ріпинці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 513, арк. 24.

Добре з добрим чоловіком коні пробувати. Зап. Лука Дем'ян 1936 р. в с. Ясіня в Карпатах від А. Мочарняк. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 4, т. І, стор. 3, № 7.

Там на горі черешенька, а під гором п'ять. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 354 (з мел., ч. 338).

Вар.: Кольберг, стор. 144, ч. 240 (мел.); Людкевич, Роздольський, ч. 581, 582 (мел.); Geryk, ч. 85.

Ой внадився котик до чужого сала. Зап. М. Бучинська 1867 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 73.

Вар.: Залеський, стор. 474—475, ч. 366. Пісня літературного походження, але прижилася в народі.

Зійшов місяць, зійшов місяць. Карпенко, стор. 96 (з мел.).

А у моїм городочку густа куманиця. Де Воллан, стор. 127—128.

Кликала мі молодичка до хати, до хати. ЕЗ, 1898, стор. 146.

Спить Хома й у млині, Хомі в млині сниться. Зап. Н. А. Присяжнюк 1964 р. в м. Погребище Вінницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441 а, арк. 607.

Ой вийшла Марисенька до сіней із хати. Зап. в 1820—1830 рр. Залеський, стор. 372, ч. 216.

Передрук: Головацький, II, стор. 470, № 3.

Пішов чумак у дорогу, а чумачка дома. А. Зап. П. Мартинович в 1880-х роках. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 110.

Наварила пироженьків йа з самого сира. Б. Зап. О. Стефанович близько 1870 р. в с. Велеснів Бучацького пов., Галичина. ЦДІА, ф. 3/309, од. зб. 764, арк. 59.

Вчора було літо, літо, а ниньки зима. В. Зап. 1893 р. в с. Крехів, Галичина, від Ю. Курніцького. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 101.

Шмаровіз в дорозі як літо, так зима. Г. Зап. В. Левинський в 1885—1893 рр. на Дрогобиччині. Від. ф. ІМФЕ, ф 28-3, од. зб. 79, арк. 77—79.

Шмаровіз мазав віз, поїхав в дорогу. Д. Зап. Я. Сенчик 1907 р. в с. Телятин Томашівського пов. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 181, арк. 141 (з мел.).

А ти їден, а я другий, а то ваша воля. Е. Зап. учні 1929 р. для Первомайського музею. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-6, од. зб. 617, арк. 180—184.

Ой вийду я за ворота, гукну на охоту. Є. Демуцький, ч. 216 (з мел.).

Сніжок іде, метіль мете а з ясної зірки. Ж. Зап. А. Конощенко в м. Колос на Вінниччині. Хвиля, стор. 418 (з мел.).

Вар.: від. ф. ІМФЕ,ф. 34-2, од. зб. 29, арк. 44 (зап. в с. Завадів Стрийського пов.); ф. 28-3, од. зб. 406, арк. 16 (зап. Р. Дробенко); ф. 34-3, од. зб. 34, арк. 110—111 (зап. Борковський 1940 р. в с. Плугів Львівської обл. від

К. Корпик); ф. 28-3, од. зб. 46, арк 5 (зап. М. Лібрик в с. Гринівка на Станіславщині); ф. 14-363, од. зб. 4, стор. 6 (зап. Лука Дем'янов на Закарпатті).

Ой піду я до церковці, стану край порога. Зап. Ю. А. Горошко 1963 р. в с. Передмірці на Тернопільщині від Т. Ю. Кравчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 62.

Як я була молодою преподобницею. Зап. в м. Тернополі від Анни Федоришин (нові надходження). Пісню використав Т. Шевченко в поемі «Гайдамаки».

Вар.: А. П. Червяков, Собр. песен Южной России; «Киевский телеграф», 1867, ч. 79; В. Верховинець, Українське весілля, т. І, ч. 145; «Пісні Великого Кобзаря, упор. О. Правдюк», стор. 110; від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 134.

Мала конопельки близько доріженьки. Зап. 1960 р. від самодіяльного хору с. Залужжя Яворівського р-ну Львівської обл. НТЕ, 1960, № 4 (з мел.).

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 338, арк. 1196—1197 (зап. О. Вітенко в с. Олесин на Тернопільщині).

Ой сарака Унгурян. Зап. 1954 р. в с. Малинці Новоселицького р-ну Чернівецької обл. Ященко, стор. 480—481 (з мел.).

А я собі звуся Лідуся. Зап. 1962 р. Л. Ященко від групи дівчат с. Шибено Мануїльського р-ну Хмельницької обл. (з мел., нові надходження).

Ой умру я, умру, буду сі дивити. А. Зап. М. Бучинський 1867 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 23-3, од. зб. 49, арк. 46. Мелодію подаємо за зб. Ященко, стор. 485.

Ой умру я, ой умру я, буду ся дивити. Б. Головацький, т. II, стор. 469. Такий же текст без останніх двох рядків зап. 1964 р. в с. Гошова Борщівського р-ну на Тернопільщині від П. І. Ктитор. Розшифрував Л. Ященко (нові надходження).

Ой лежу я, лежу. В. Зап. О. І. Тимінська 1930 р. в Чернівецькій обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 344 а, арк. 12 (з мел.).

Ой піду я до міста, ой піду я до міста. Г. Зап. в 1930-х роках Б. Рошак у м. Львові. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 9, арк. 25.

Вар.: Мордовцев, стор. 278, ч. 91 (зап. М. Костомаров на Волині); Ященко, стор. 485 (з мел.).

За що би нас пан біг карав. Зап. в с. Коренищі, Галичина. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 824, арк. 168.

А я собі ланкова, маленького росту. Зап. 1959 р. в с. Банилівська Слобода Сторожинецького р-ну Чернівецької обл. від Є. Козьменюк. Ященко, стор. 511—513 (з мел.).

Моя хата край села, вікнами до мосту. Б. Зап. від хору с. Широколанівка Веселинівського р-ну Миколаївської обл. НТЕ, 1960, № 2, стор. 138—139.

До контори я піду та й сяду на лавку. В. Зап. І. Федько в с. Кукли Маневицького р-ну. «Народна творчість Волині», Луцьк, 1957, стор. 174.

Я в вівторок родилася, в вівторок, в вівторок. Г. Зап. Явдокія Горб 1958 р. в с. Павлівка Калинівського р-ну на Вінниччині від О. Слободянюк. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 262, стор. 37.

Треба голову любити — ділом верховодить. Д. Зап. в с. Бакшин Хмельницької обл. (нові надходження).

Любить мене бригадир. Зап. М. В. Крук 1964 р. в с. Баранівці Дрогобицького р-ну на Львівщині від Я. І. Небесної (нові надходження).

Три дні печі не топила, сім день хати не мела. А. Зап. М. П. Музика в 1960-х роках в Житомирі. НТЕ, 1965, № 1, стор. 79—80 (з мел.).

Казав мені голова йти пшеницю жати. Б. Зап. Т. Сис в с. Пилипківці Новоушицького р-ну від А. Крачковської. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-4, од. зб. 418, арк. 17.

Ой сапала буряки під зеленим дубом. А. Зап. 1962 р. в с. Іспас Вижницького р-ну на Буковині від Г. І. Корюк. Ященко, стор. 509 (з мел.).

Ой поїхав чоловік у поле орати. Б. Зап. Н. А. Присяжнюк 1956 р. в с. Погребище на Вінниччині від Фросини Ситнюк на весіллі. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441, арк. 180—181, № 19.

В інших варіантах, записаних Н. А. Присяжнюк протягом 1956—1963 рр., є ще такі оригінальні рядки:

а) Іде, іде бригадир попід тин ізгинці,
Вареники і півлітра несе чужій жінці.

б) Прийшов в хату чоловік, роздивився: квочка.
А то сидить бригадир, спустив головочку.
— Чого тобі, квочко, на яйцях сидіти,
Як привозять до колгоспу готовії діти?
(з інкубатора)

в) А прийшов бригадир на другу бригаду,
А розбита голова спереду і ззаду.
Питаються його люди: «Що у тебе за случай?»
— У колгоспі вівці стригли, баран мене покачав.

БАБИ І ДІДИ. ХИМЕРИ СТАРИХ

Ой із гори на долину. Зап. Г. Дещиця в с. Первятичі Тартаківського пов., Галичина. ЦДІА у Львові, ф. 37/348, оп. 1, спр. 2307, арк. 302.

Наша баба стара. Зап. Новицький. Чубинський, V, стор. 1131—1132, ч. 90.

Як у нас була Векла. Яворницький, стор. 742.

Пішла наша бабусенька. Чубинський, V, стор. 1130.

Ой кувала зозулиця, кувала, кувала. Ященко, стор. 566—567 (з мел.).

Тепер баба ні сяка, ні така. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 167.

Вар.: Чубинський, V, стор. 1116, ч. 35.

Поїхала баба в ліс, баба в ліс, баба в ліс. Зап. Б. Болянський 1929 р. в м. Жванець Кам'янець-Подільської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 33-3, од. зб. 14-15, арк. 52. Співається на мел. пісні «Ніхто не винен, тільки я».

Мала баба Михала. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 389, ч. 456 (з мел.).

Післала баба діда по воду. А. Зап. О. Коцак 1889 р. в с. Лучинці Бурштинського пов. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 84, арк. 13.

Послала я діда по воду. Б. Зап. Ф. П. Кузишин 1951 р. в с. Кокашівці Гримайлівського р-ну на Тернопільщині від Х. Ольбрахт. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 97, стор. 85.

Ішов дід з косовиці. Зап. Л. Ященко 1962 р. від групи дівчат в с. Шибено Мануїльського р-ну Хмельницької обл. (нові надходження).

Як поїхав мій миленький на базар. Зап. Г. І. Колесниченко 1946 р. в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині від У. Сенченко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 33, арк. 28.

Вар.: Чубинський, V, стор. 1152—1153, ч. 151.

Ой дід бабі купив бути. А. Зап. в м. Шендерівка Канівського пов. Чубинський, V, стор. 1134, ч. 100.

Дідуню, а ти спиш. Б. Зап. 1881 р. від селян на берегах р. Смотрич. Від. ф. ІМФЕ, ф. Рос. етнограф. т-ва, стор. 173.

Одведи ж мене додому, ти ж мій дідочок. А. Зап. А. З. Сингаївський

в 1920-х роках в с. Марфіївка на Поділлі. Від. ф. ІМФЕ, Матеріали Етнографічної комісії.

Ой борщу, мила, ой борщу, мила. Б. Зап. 1956 р. в м. Кам'янка Смілянського р-ну Черкаської обл. Розшифрував А. Гуменюк. «Багатоголосся», стор. 394 (з мел.).

Вже пора, мила, вже обід, мила. В. Зап. 1964 р. в м. Полтаві від Марфи Бондаренко (нові надходження).

Ой на дубі, на дубочку голуби сиділи. Г. Зап. в с. Лебедин Шполянського р-ну Черкаської обл. Розшифрував О. Ісаков. «Багатоголосся», стор. 392—393 (з мел.).

Біжи, мила, у садок. Д. Зап. Г. Танцюра 1939 р. в с. Клебань на Вінниччині від П. Покришик і Г. Гершун. Від. ф. ІМФЕ, ф. 31-2, од. зб. 31, арк. 588 (з мел.).

Ой на горі сухий дуб, ой ти, мій миленький. Є. Зап. О. Вітенко 1965 р. в с. Вимислівка на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 338, арк. 1167—1168.

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 513, арк. 4—5 (зап. В. О. Рек в с. Ріпинці Хмельницької обл.), од. зб. 233, стор. 115.

Ой діду мій, Пархоме. А. Грінченко, стор. 659, ч. 1594. В 1939 р. А. Д. Шмиговський записав у с. Сидорівці Корсунського р-ну на Київщині такий же варіант, але з іншою початковою строфою:

— Ой діду мій Пархоме!
Чим я житиму, як ти вмреш?
— Сухарцями, бабко,
Сухарцями, любко,
Сухарцями, Пархомихо,
Сивая голубко!
— Ой діду мій Пархоме!
Де ж я сухарців візьму? і т. д.

(Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 3, стор. 304 (з мел.).

Ой діду мій, Пархоме мій. П. Демуцький, Укр. нар. пісні, К., 1954, стор. 26—27 (з мел.).

Вар.: Романов, стор. 210, ч. 67; «Багатоголосся», стор. 387; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 507;

Муз. обр.: Я. Степовий, Укр. нар. пісні, вип. 3, стор. 5.

Діду, діду. А. Зап. П. Демуцький в 1900-х роках. Демуцький, стор. 56—57 (з мел.).

Ой любив я дівчиноньку. Б. Зап. в с. Більче в Галичині. ЦДІА у Львові, ф. 3/309, спр. 766, арк. 105.

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 6—8, арк. 252 (зап. В. Вонсуль 1928 р. в с. Садки Заліщицького пов.).

Ой не знала баба, чим забагатіти. А. Пісня із зб. М. В. Гоголя, 1840-х років. «Памяти В. А. Жуковского и Н. В. Гоголя», в. 2, 1908, стор. 399.

Захотіла стара бабка сильне багатіти. Б. Зап. В. Боржковський в 1880-х роках на Вінниччині від лірника А. Димнича. КС, 1889, т. 26, стор. 698—699. Пісня належала до кобзарського і лірницького репертуару.

Задумала вража баба та й забагатіти. В. Єдлічка, 1885, стор. 60, ч. 37 (з мел.).

Задумала бабусенька та й розбагатіти. Г. Демуцький, стор. 63—64 (з мел.).

Захотіла вража баба та й забагатіти. Д. Зап. Г. І. Колесниченко 1940 р. в с. Басаличівка Гайсинського р-ну на Вінниччині від М. Усатенко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 33, арк. 17. Мел. друк. за зб.: «Укр. нар. пісні», II, стор. 221.

У варіанті, записаному В. О. Бєліковим 1960 р. в с. Велика Балаклія Шевченківського р-ну Харківської обл. від Соколової Є. Р., є приспів: після перших двох рядків — «Кво-кво, о-кво-кво» (2), потім — «Ціп-ціп, а ціп-ціп» (2), після всіх останніх двовіршів — «Ох-ой, о-хо-хо» (2) (від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 305, стор. 137—140).

Вар.: Метлинський, стор. 472; Гатцук, стор. 66, 108—110; «Сб. памятников нар. творч. Сев.-Зап. края», в. 1, стор. 162—163, ч. 162; Закревський, ч. 177; Чубинський, V, стор. 1130—1131, ч. 88; В. Александров, Нар. співаник найкращих укр. пісень, стор. 52; Яворницький, стор. 749—750; «Праці т-ва дослідників Волині», т. XIV, 1920, стор. 143, ч. 6; Хвиля, стор. 472 (з мел.); «Укр. нар. пісні», II, стор. 221—222 (з мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 146; ф. 14-3, од. зб. 358, арк. 11 (з мел.); Шейн, 1887, т. I, ч.I, стор. 505.

Муз. обробки: Г. М. Концевич, 25 малорусс. трехголосных песен, М., 1907, стор. 17; Т. Безшлях, Укр. метелики, зб. 3.

Сидить дід на печі, на печі. А. Мел.: «Укр. нар. пісні», II, стор. 153.

Сидить дід на печі, на печі. Б. Зап. 1952 р. в с. Ковалівка Диканського р-ну на Полтавщині від хору колгоспників. «Багатоголосся», стор. 388 (з мел.).

Вар.: Чубинський, V, стор. 1133, ч. 95; М. Лисенко, Зб. нар. укр. пісень, 1892; «Збірничок укр. пісень з нотами, упор. А. Хведорович», Одеса, 1903, № 27 (мел. на стор. 44); від ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 84—85 (зап. В. Пришляк 1909 р. в с. Вікно Скалатського пов.); ф. 14-3БЗ, од. зб. 33, стор. 19; «Пісні Я. Зуїхи», стор. 507 (з мел.).

Дідку, дідку, а я твоя бабка. А. Зап. Т. Ф. Онопа 1948 р. в с. Кам'янка Смілянського р-ну Черкаської обл. НТЕ, 1959, № 4, стор. 144—145 (з мел.).

Передрук: «Багатоголосся», стор. 388 (з мел.).

Ой на горі шарварок. Б. Зап. О. Зозуля в 1920-х роках. Від. ф. ІМФЕ, Матеріали Етнографічної комісії.

Ой дідусю, дідусю, сивая борода. В. Зап. в 1926—1932 рр. М. В. Рабин в с. Куковці Могилів-Подільського р-ну.

Вар.: Грінченко, стор. 334 (зап. в с. Полствин Канівського пов.).

Пішов дід на обід, баба на хрестини. Зап. Н. А. Присяжнюк 1962 р. в м. Погребище Вінницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441 а, арк. 629.

На вулиці громада. Зап. О. Роздольський 1940 р. в с. Городище Дрогобицької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-3, од. зб. 36, арк. 109.

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 229, арк. 460 (зап. М. А. Руденко на Вінниччині).

Сидить баба на печі. Зап. О. І. Тимінська 1931 р. в с. Реваківці Чернівецької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 344, арк. 51 (з мел.).

Бреди, бреди, діду, та в ліс по калину. А. Зап. Д. Яворницький. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-к2, од. зб. 40, арк. 34.

Бреди, бреди, діду, у луг по калину. Б. Зап. В. Ткаченко. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 847, стор. 15.

Вар.: Романов, стор. 207, ч. 64; Яворницький, стор. 470. Див. також варіанти до пісні «Гей, хороша молодичка моргала на мене».

В місяці іюлі випала пороша. А. Карпенко, стор. 97 (з мел.).

Пішов дід на гриби, баба на підпеньки. Б. Зап. М. Бучинський 1867 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 42.

Ой гонила баба діда по студену воду. В. Зап. О. Стефанович 1870 р. в с. Шешори на Гуцульщині. ЦДІА у Львові, ф. 3/309, од. зб. 763, арк. 149.

А місяця сентября випала пороша. Г. Яворницький, стор. 747—748. Мел. друк. за зб.: Квітка, 1917, ч. 175.

А в місяці октябрі випала пороша. Д. Зап. у м. Василькові в другій половині XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк. 16. Мел. друк. за зб.: Бігдай, в. 3, 1896, стор. 60, ч. 28.

У місяці сентябрі випала пороша. Е. Зап. О. Малинка від кобзаря Семена Власка з с. Кудрівки Сосницького пов. на Чернігівщині. «Первісне громадянство», 1929, в. 1, стор. 120—121.

Пішла баба на гриби, а дід на підпеньки. Є. Зап. Г. В. Салевич в 1940-х роках у Галичині (нові надходження).

Пішов дід по гриби, баба по опеньки. Ж. Зап. О. Тимінська 1932 р. в с. Ленківці Кельменецького р-ну Чернівецької обл. від. Д. Сметанюк. Ященко, стор. 487 (з мел.).

Ішов дзяд на губи, дзядівна на гливи. З. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 280, ч. 16 б (з мел.).

Вар.: Паливода-Карпенко, ч. 7; Купчанко, Лоначевський, стор. 306, ч. 364; Чубинський, V, стор. 1129—1130, ч. 85, 86; Головацький, III, стор. 478, ч. 7; ЗЮРГО, т. II, стор. 592, ч. 364; Грінченко, стор. 339—344; Яворницький, стор. 746—747, ч. 818; Бігдай, 1896, в. 3, стор. 60—61 (з мел.); від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 836, арк. 98 (зап. М. Донець 1926 р. на Чернігівщині); од. зб. 839, арк. 216 (зап. Н. Олійник 1927—1930 рр. на Чернігівщині); ф. 29-3, од. зб. 349, арк. 76; ф. 15-9, од. зб. 181 в, арк. 39 (зап. 1929 р. в с. Курне Волинського р-ну); од. зб. 229, арк. 163—164 (з Ровенщини); ф. 28-3, од. зб. 76, арк. 5 (зап. 1898 р. в Дрогобичі); ф. 6-4, од. зб. 142, арк. 14—15 (з мел.); ф. 11-4, од. зб. 564, арк. 9 (зап. від кобзаря І. Кравченка).

У місяці сентябрі випала пороша. И. ЦДІА у Львові, ф. 3с/309, оп. 1, спр. 772, арк. 166.

У місяці сентябрі випала пороша. І. Зап. в 1870-х роках П. Мартинович від кобзаря І. Кравченка в Лохвиці (від ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 564, арк. 9).

Болить мене голова. ЦДІА у Львові, ф. 1225, спр. 42, арк. 75.

Вар.: «Пісні Я. Зуїхи», стор. 492.

Ой дід бабі поробив тачки. Зап. В. Степаненко 1876 р. в м. Коростишеві від Мотрі Недельчучки. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 44, арк. 9.

Ішов з поля старий дідо, дідочок Гаврило. Зап. Л. Ященко в с. Кобаки Косівського р-ну Івано-Франківської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-5, од. зб. 206.

ВЕЛИКА РОДИНА. ТЕЩА І ЗЯТІ. СВЕКРУХА І НЕВІСТКИ. СВАТИ

А в нашого Омелечка. Зап. Данило Бахар 1917 р. в м. Полтаві від кобзаря Михайла Кравченка. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 256, стор. 2.

Ой на горі млиночок. А. Зап. М. Бучинський 1868 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 51, арк. 3.

Ой на горі млинарка. Б. Зап. в с. Камені, Галичина, від Івана Коніва. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 69, арк. 53.

Вар.: Купчанко, Лоначевський, стор. 308, ч. 368.

Поїхала тьощенька та й на ярмарочок. А. Зап. Доценко в с. Станишівці Житомирського р-ну. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 38, стор. 146 (з мел.). Кобзарська пісня.

Стала да теща, стала да рідна. Б. Зап. Я. Новицький 1876 р. в с. Ольгинське Маріупольського пов. «Малорусские песни., собр. Я. П. Новицким.,», 1894, стор. 90, № 59.

Приготувався зятейко. А. Гумористична пісня, вміщена в рукописному збірнику Кондрацького з кінця XVII ст. Збірник зберігається у Кракові, в бібліотеці Ягайлонського університету, № 4581. Українські тексти з нього вперше надрукував М. Возняк в ЗНТШ, т. 146, 1927, стор. 173—176. Пісня про тещу передрукована звідси з рядом неточностей в зб.: Махновець, стор. 406—410.

Ой поїхав Охрім за Вільну по хміль. Б. Зап. П. Іващенко 1874 р. від сліпого кобзаря Павла Братиці, що навчався в кобзаря Бешка. ЗЮРГО, т. II, К., 1875, стор. 127—129.

Прередрук: Махновець, стор. 410—412.

Вар.: Новиков, 1780, ч. II, стор. 199; ЗНТШ, т. 133, стор. 134; Нудьга, т. I, стор. 120—121; ВЕ, 1818, № 102, ч. 21, стор. 47—53; ЭО, 1892, стор. 177—178 (зап. О. Малинка від кобзаря Прокопа Чуба); КС, 1889, т. XXVI, стор. 699—702 (зап. В. Боржковський від лірника Олександра, текст попсований); КС, 1889, вересень, стор. 653; «Таврические губернские ведомости», 1863, № 15; «Первісне громадянство», 1929, в. 1, стор. 117—119 (зап. О. Малинка від кобзаря Семена Власка з с. Кудрівки Сосницького пов.); «Первісне громадянство», 1929, кн. 1, стор. 115; кн. 2, стор. 66—67 (тексти в статті М. Жуковської «Зі студій над кобзарськими гумористичними піснями» (пісня про тещу); В. Перетц, Историко-литературное исследование и материалы, т. I, стор. 319.

Мала баба, мала, мала. А. ЕЗ, т. XXI, 1906, № 1296 (без тексту).

Мала баба п'ять доньок. Б. Зап. М. Бучинський 1868 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 176.

Мала бабонька чотири доньки. В. Головацький, III, стор. 480, № 16.

Та було в батька три дочки. Г. Хвиля.

Передруки: «Укр. нар. пісні», II, стор. 157; «Багатоголосся», 1963, стор. 437—438 (з мел.).

Мала мама три доньки. Д. Зап. в с. Горошова Борщівського р-ну на Тернопільщині від М. П. Яківчук та П. Т. Ктитор. Розшифрував Л. Ященко (нові надходження).

Жила собі вдовка. Е. Демуцький, ч. 114 (без тексту).

Жила собі удова. Є. Зап. 1953 р. в с. Черемошне Погребищенського р-ну Вінницької обл. Розшифрував А. Гуменюк. «Багатоголосся», стор. 402—403 (з мел.).

Вар.: Демуцький, ч. 114; Шейн, 1898, стор. 148—149; Шейн, 1887, стор. 501—502.

Пішла матенька до зятенька. Зап. в співанику Ф. Шелестинського з 1760 р. Опублікував М. Возняк. ЗНТШ, 1922, т. 133, стор. 134.

Мала баба три доньки. А. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 437, ч. 623 (з мел.).

Чорнявая для попа. Б. Зап. М. Павлик в 1880-х роках в с. Косові на Станіславщині від Миколи Кременюка. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 817, арк. 105.

Пісня близька до веснянкових ігор, можливо, виконувалась хороводом з ігровим супроводом.

Вар.: Головацький, I, стор. 327, ч. 165; II, стор. 480, ч. 16; ЕЗ, т. IX, стор. 151, ч. 58; Людкевич, Роздольський, ч. 1009 (мел.); Sušil, стор. 622—624, ч. 768; Roger, ч. 516; Шейн, 1887, стор. 495; Шейн, 1898, стор. 145—147.

Ой як був собі чоловік. Зап. 1936 р. студенти Чернігівського учительського інституту в с. Скидьках. Від. ф. ІМФЕ, ф. 8-8, од. зб. 834, стор. 53.

Ой їхав з Круговілля. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 179—180.

Посію я гречку. Зап. Г. Танцюра в 1920-х роках в с. Кіблич Гайсинського р-ну на Вінниччині від Ф. Гордійчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 31-2, од. зб. 31, арк. 76.

Як я пішла до старої, яла хижу мести. Кречко, стор. 106.

Передрук: Василенко, стор. 84 (з мел.).

Помагай біг вам. Зап. в Галичині. Залеський, стор. 207—208, ч. 6.

Вар.: Гатцук, стор. 96—97; «Малорусские и червонорусские народные песни и думы», 1836, стор. 132, ч. 21 (передрук із Залеського).

КУМІВСТВО. КУМ І КУМА. ВЕСЕЛА ВДОВИЦЯ

Я до тебе, кума моя. Зап. в 1890-х роках в слоб. Біло-Куракіно Старобільського пов. на Харківщині. «Жизнь и творчество крестьян Харьк. губернии», т. I, 1898, стор. 645.

Вар.: «Пісні Я. Зуїхи», стор. 516 (з мел.).

Просила ми кумця. Зап. П. Лукасевич 1910 р. в с. Кокошинці Скалатського пов., Галичина. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 185—186.

Куми мам, куми мам, што їм дам, што їм дам. Зап. на Лемківщині. Ф. Колесса, 1929, стор. 285, ч. 42 (з мел.).

Вар. мелодії: Людкевич, Роздольський, ч. 273, 277; Ф. Колесса, 1923, ч. 56; Bartoš-japaček ч. 116 в.

Та були в кума бджоли. «Укр. нар. пісні», II, стор. 160 (з мел.).

І вчора у куми, і сьогодні у куми. А. Із зб. М. В. Гоголя 1830—1840-х років. «Памяти В. А. Жуковского и Н. В. Гоголя», в. 2, СПб., 1908, стор. 389.

Ой учора в куми. Б. Зап. П. Мартинович в кінці XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 11-4, од. зб. 585, арк. 13.

А я вчора в куми. В. Зап. А. Гловачевський-Юрчук на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 46—47.

І учора в куми. Г. Зап. М. Грінченко 1930 р. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 38, арк. 142 (з мел.).

Вар.: Грінченко, стор. 695, ч. 1703, А, Б.

Сусідоньки любі, милі, прошу вас. А. Зап. Є. Лукасевич 1910 р. в с. Кокошинці Скалатського пов., Галичина. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 187.

Ой кумонько-сусідонько, гризота, гризота. Б. Зап. О. Роздольський в 1940-х роках в м. Городище Дрогобицької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 35-3, од. зб. 36, арк. 110.

Пішла кума до куми. В. Зап. Л. Запорожець 1952 р. в с. Алтинівка Кролевецького р-ну Сумської обл. від К. Колоди. Рук. ф. Ін-ту мовознавства, папка № 17.

Кумá кýма, кумá кýма, кумá кýма частує. Квітка, 1917, стор. 77 (з мел.).

А горівка — добрий трунок, добрий трунок. Зап. С. Лукасевич 1910 р. в с. Кокошинці Скалатського пов. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-2, од. зб. 10, арк. 248.

Кумасю, кумасю, ти повная роже. Зап. в м. Києві. Метлинський, стор. 470.

Тут моя кума була. Зап. К. Квітка в 1900-х роках. Квітка, 1917, стор. 205—206 (з мел.).

Вар.: І. Колесса, стор. 77.

Ти в мене кума була. А. Зап. В. Степаненко 1876 р. в м. Коростишів від Мотрі Недільчучки. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 44, арк. 52.

Здоров була, кумасенько, ще й добрий день. Б. Зап. О. Олишевко 1926 р. в с. В'язово Грунського р-ну на Полтавщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-7, од. зб. 822, арк. 126. Співається на мел. пісні «Ой що ж то за шум учинився».

Приїхали купці з Киянівки. В. Зап. М. А. Руденко 1960 р. в с. Слобода-Яришівська Могилів-Подільського р-ну на Вінниччині від Н. Малімончука. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 299, арк. 127.

Помагай біг, кумко-любко. Г. Зап. 1959 р. в с. Шипинці Кіцманського р-ну Чернівецької обл. від К. В. Грекул. Ященко, стор. 489 (з мел.).

А мій милий Онгурян. Зап. В. О. Рек 1965 р. в с. Ріпинці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 513, арк. 5—6.

Ой просив кум кумоньку на вечорниці. Зап. в 1952—1957 рр. С. Стель-

мащук в с. Скородинці Чортківського р-ну Тернопільської обл. (з мел., нові надходження).

Ой кум до куми раненько іде. А. Зап. І. Манжура в 1880-х роках в с. Ольшана Богодухівського пов. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 62, арк. 136.

Ой кум до куми залицявся. Б. Зап. А. Гловачевський-Юрчук 1901 р. на Ровенщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 229, арк. 180. Мел. друк. за зб.: «Укр. нар. пісні», II, стор. 180.

Кум з кумою залицявся. В. Зап. А. Конощенко на Харківщині. Хвиля, стор. 506 (з мел.).

Ой кум до куми залицяється. Г. Зап. С. Стельмащук 1952—1957 рр. в с. Скородинці Чортківського р-ну Тернопільської обл. від Г. Солецької і Т. Стельмащук (з мел., нові надходження).

Кум до куми залицявся. Д. ЕЗ, 1906, т. XXI, № 1291 (без тексту).

Кум до куми залицявся. Е. Зап. О. Роздольський 1940 р. в с. Городище Дрогобицької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 34-8, од. зб. 36, арк. 103.

Вар.: Чубинський, V, стор. 1159, ч. 172; Яворницький, стор. 754—758, ч. 823; ЦДІА у Львові, ф. 348, спр. 2335, арк. 63.

Куди йдеш, куди йдеш. Зап. М. Ф. Міцик 1955 р. в с. Вишнопіль Тальнівського р-ну Черкаської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 214, стор. 2.

Кума яром, кума яром. А. МУЕ, т. XVI, стор. 50, ч. 137 (без тексту).

Лярум, лярум, любцю-кумцю. Б. Зап. в 1830-х роках. Паулі, II, стор. 163, ч. 16.

Садом, садом, кумасенька. В. «Песни Украины. 50 малорусских песен для гитары», М., б. р., стор. 27.

Вар.: Людкевич, Роздольський, стор. 97, ч. 365.

Вчора була неділенька, нині понеділок. Г. Головацький, III, стор. 213—214.

Добре тії ляхи чинять, що не кумаються. Д. Бігдай, в. 3, 1896, стор. 68, ч. 32.

Вар.: «Новейший всеобщий и полный песенник», ч. 183; Паулі, II, стор. 163, № 17; Коціпінський, 8-й десяток, ч. 2; від. ф. ІМФЕ, ф. 24-5, од. зб. 81, арк. 3 (зап. І. Отто).

Да прийшов кум до куми. А. Зап. О. Бодянський в 1830—1840 рр. на Київщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 43, стор. 14.

Прийшов кум до куми. Б. Зап. Я. Сенчик в кінці 1890 — на початку 1900-х років на Дрогобиччині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 29-3, од. зб. 181, арк. 146—147.

Вар.: «Праці т-ва дослідників Волині», т. XIV, Житомир, 1920, стор. 127, ч. 24.

На городі буркун ягідок не родить. Зап. Л. Ященко 1962 р. в с. Шибена Мануїльського р-ну Хмельницької обл. (з мел., нові надходження).

Кум куму напуває. Зап. М. Бучинський 1868 р. на Станіславщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28-3, од. зб. 49, арк. 13.

Ой кум до куми борозенькой ішов. Бігдай, в. 12, 1898, стор. 942, ч. 465 (з мел.).

Вар.: Єдлічка, 1885, ч. 40; «Полный малоросс. песенник», М., 1874.

Відкіля йдеш, чоловіченьку. А. Зап. 1953 р. в с. Рожнів Косівського р-ну Станіславської обл. «Багатоголосся», стор. 390—391 (з мел.).

Ой кум до куми борозенькой йшов. Б. Єдлічка, 1885, стор. 68 (з мел.).

А кум до куми. В. Зап. М. Ф. Міцик 1958 р. в с. Вишнопіль Тальнівського р-ну Черкаської обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 214, стор. 2.

Ой кумася, любася. Г. Зап. В. Кравченко в 1920-х роках на Волині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 156-е, арк. 88.

Вар.: від. ф. ІМФЕ, ф. 34-3, од. зб. 36, арк. 122 (зап. О. Роздольський в

с. Городище Дрогобицької обл.); ф. 28, од. зб. 580, арк. 137; часті передруки в лубочних збірниках.

Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку. А. Зап. А. Кудрицька 1922 р. в с. Овечаче на Київщині від А. Нагірної. Від. ф. ІМФЕ, ф. 6-4, од. зб. 110, арк. 36.

Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку. Б. Зап. на Київщині в кінці XIX ст. Від. ф. ІМФЕ, ф. 28, од. зб. 580, арк 6.

Куди йдеш, куди йдеш? Вечеря готова. В. Зап. Ю. А. Горошко 1963 р. в с. Передмірці на Тернопільщині від Т. Ю. Кравчук. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 83.

Вар.: «Пісні Я. Зуїхи», стор. 488.

А мій милий чорнобривий узувається. Зап. М. Колесник 1960 р. в с. Черепівка Чорноострівського р-ну Хмельницької обл. від Ніни Глуховець. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 184, стор. 189.

Налетіли дикі гуси да стоптали кумі просо. Зап. Я. Потапчук 1927 р. у Лушицькому р-ні.

Кумі чоботи, кумі чоботи ще й з мережкою. Зап. Н. А. Присяжнюк 1962 р. в с. Погребище на Вінниччині від М. Нікул. від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 441 а, арк. 634.

А Тетяна жито жала. Зап. Ю. А. Горошко 1964 р. в с. Передмірці на Тернопільщині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 367, арк. 116.

Послав мене мій миленький фасолі садити. А. Зап. М. А. Руденко 1946 р. в с. Слобода-Яришівська Могилів-Подільського р-ну на Вінниччині від Ганни Мельник. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 299, стор. 32.

Послав мене мій миленький фасольку садити. Б. Зап. В. О. Рек 1965 р. в с. Ріпинці Кам'янець-Подільського р-ну Хмельницької обл. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 513, арк. 21.

Дала мене мама замуж, не вмію робити. В. Зап. О. Л. Вітенко 1964 р. в м. Кременець Тернопільської обл. від. М. А. Баландюк. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 338, арк. 838.

Вар.: НТЕ, 1966, № 1, Романов, стор. 25, ч. 47 (не жартівлива).

Йшов Микола, тринди, ринди, в понеділок. Зап. М. Ф. Орел 1961 р. від Чемировецької агіткультбригади на Поділлі. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 297, стор. 27.

Ой браженько, ой браженько ти моя. Пісня із збірника XVIII ст., скопійована І. Франком з рукопису Петрущевича, № 194. Від. рук. ф. ІЛ, ф. 3, од. зб. 862, ч. 5.

Удовицю я любив. А. Зап. І. Драбів 1892 р. в с. Зозулинці на Буковині. Від. рук. ІЛ, ф. 3, од. зб. 4057, арк. 83.

До вдовиці я ходив. Б. Зап. О. Малинка від кобзаря Семена Власка з с. Кудровка Сосницького пов. на Чернігівщині. «Первісне громадянство», 1929, ч. 1, стор. 121. Вперше ця пісня з'явилася друком в «Збирныку творив» М. Л. Кропивницького в 1880-х роках з приміткою «Невідомого автора, мною дороблена і на музику положена».

Удовицю я любив. В. ЦДІА у Львові, ф. 3с/309, оп. 1, од. зб. 772, арк. 169.

Як любив я Катерину. Г. Зап. учнями 1929 р. для Первомайського музею. Від. ф. ІМФЕ, ф. 1-6, од. зб. 617, арк. 189—191.

Ой п'є вдова, гуляє. А. Зап. в м. Ананьїв Херсонської губ. «Українські пісні з нотами, зібр. А. Конощенко», Одеса, 1900, ч. 35.

Передрук: «Укр. нар. пісні», II, стор. 210.

Ой пить буду і гулять буду. Б. Зап. І. Дученко 1931 р. в с. Дідковичі на Волині. Від. ф. ІМФЕ, ф. 15-3, од. зб. 222, арк. 151.

І пить будем, і гулять будем. В. Зап. М. Мишастий 1953 р. в с. Блистова Менського р-ну Чернігівської обл. від Пріськи Конок. Від. ф. ІМФЕ, ф. 14-3, од. зб. 345, стор. 155 (з мел.).

СЛОВНИК МАЛОЗРОЗУМІЛИХ СЛІВ ТА ВИРАЗІВ

Аквавіточка — горілка (спотворене з лат.).

Банюр — глибоко розмитий берег річки
барс би-м рад — дуже був би радий
баюра — велика, глибока калюжа
без ліс — через ліс
[на] бекеті — на сторожі
бинда — стрічка
більцева — з вибіленого полотна
боїсько — тік
бортак — дурень
бочкарі — постоли
бужаниця — бужанина
буза — напій з проса.

Вал, валовина — грубі, товсті нитки з паклі
валав, валал — село
валівцева — зроблена з валу
вандрувати — мандрувати
вара — геть!
варгатий — губатий
варовати — берегтися, стерегтися
ватра — вогнище
вби — якби, щоб
верета — рядно
вибагла — вигадала
вимова — умова
вклякати — ставати на коліна
влойки — воли
водни — вдень
ворина — жердина з огоро́жі
впіха́ла — тут: накидала, надавала
вшак — втім
вшиток — весь, увесь.

Гамбці, гемби — губи
гандибурка — картопля
ганьбитися — соромитися
гарнець, горнець — глечик
гвер — гвинтівка
горці — горнята
госовкнула — посковзнулась
грейцер — дрібна австро-угорська монета
гудаки, гудачки — музиканти
гужі — ремінь для прикріплення голоблі до хомута
гужки — віжки
гурале — горець
[з] гури — з гори.

Джур — їжа з розведеної водою вівсяної муки і конопляної олії
дзюри — дірки
димка — смугаста спідниця
днище — дерев'яна дощечка, на одному кінці якої сидить пряха, а на другому кріпиться гребінь або куделя
дукат — червінець
душити — скинути.

Ей йа лем ти ме — ой тільки ти мене.

Єдвабна, гадвабна — шовкова
єдомашки, адомашки — шовкова тканина.

Жебисце — якби.

Загла́вок — подушка
за́клі — поки
зала́та — латка
замутитись — знайти привід
запаска — спідниця
збабрана — брудна

збанка, збан — дзбан
зохабляти — залишати, покидати
зчалувати — зчарувати.

Їда — рот.

Каглянка — затичка для димаря від печі
кадь — бочка
каждий ся виспит в заглавку — кожний виспиться на подушці
калап — капелюх
камизелька — жилетка
каня — птах (коршун)
капець, капиця — шкіряне скріплення в ціпові
каштани — тут: вороні коні
кед — коли б
кімиш — пам'ятаєш
кісто — тісто
клебан — римсько-католицький священик
клейноти — дорогоцінності
кобеняк — суконний довгий одяг з капюшоном
кобила — тут: брак, допущений під час роботи на ткацькому верстаті
козублю — козубенька, кошіль
кой — коли
колопні — коноплі
комин — димар
коновка — дерев'яна або залізна кружка
корець — міра сипучих тіл
корняти — будити, зганяти
кошуля — сорочка
кпити — насміхатися
крава — корова
красна — красива
крейцат — австрійська копійка
куманиця — конюшина
купавая — гарна
курта — коротка, маленька
куфа — бочка
кучімка ягнячка — хутрова шапка
куши — тут: їж.

Лем — лише
лем сом сам — тільки я сам
лівша, гардша — краща
логаза — ячмінна каша
лотоки — жолоб, по якому тече вода на млині
легінь — парубок.

Малай — хліб з кукурудзи, гороху або проса
малюєся — фарбується
манджати — мандрувати
мацур — котик
маштальня — конюшня
меблівницев — рублем для качання білизни
мене рік погодив — мене доля помилувала
мичка — в'язка льняного або конопляного волокна, підготовлена для прядіння
мочар — трава; місце з підгрунтовою водою.

[В] набор — тут: в борг
нагла — гола
накпиться — насміятися
насад — частина воза: подушка зверху осі
натина — дика лобода
не сталайся — тут: не журися
нігде не встав — ніколи не піднявся
ніц — нічого
нужки — ніжки, ноги
ня — мене.

Оболона — віконце
обора — загороджене місце для скоту
обрус — скатертина
огнинець — чортяка
огрудечок — горідчик, городчик
оденки — сходини заміжніх жінок вдень для виконання ручних робіт
околот — оббитий, обмолочений сніп
опаньчина, опанча — рід верхнього одягу
ордів — бочка
ости — остюки
отталь преч — звідти геть.

Пальонка — горілка
пекна — хороша, красива
перпічки — ринки, кастрюлі, сковороди
пипка — люлька
писок — рот, губи
питель — сито на млині для відсіювання (питлювання) муки
підтоки — колодка, що з'єднує передню частину воза із задньою
плаєчок — гірська стежка
плебан — піп
погарець — келих, шклянка

по дуткові — тут: по дукатові
пой — іди, прийди
покопали — побили
полтів — сало, солонина
попратати — поприбирати
посьцівка — постіль
потрава — страва
потя — пташка
прачем опанувала — прачем окатувала, побила
примівка — тут: ворожка
публіка — осуд, поговір
пуст ня вну — пусти мене до хати
пєц — піч.

Румене — рум'яне.

Сарака — бідолаха
сашав — убрання
[в] сашині — в корчах, осоці
свидина — кизил
скалубина — тріщина
скірні — чоботи
спріла — спряла
[за] стодовком — за стодолою
стулень — пиріг без начинки
сяно — сіно.

Таляр — срібна монета вартістю 75 коп.
тась я затаїла — приховала собі
тлуста — жирна, товста
трайста (тайстра) — торба
[із] присунков — з косицею за капелюхом
тюря — хліб з квасом.

Убоча — луг
угібати — ловити

Файка — люлька
файна — гарна, красива
філіжанка — чашка
фоса — канава
фраїр — парубок
фрас — чорт би тебе побрав
фуярка — один з видів сопілки.

Холозія — частування
хцяв — хотів
хце — хоче.

Цибух — люлька
цминтар — кладовище.

Чабанії — породисті воли, якими чумаки їздили в Крим
чик — сорокопуд
чіжми — чоботи
чічка — квітка.

Шапков гачі латав — шапкою штани латав
швак — лясь!
шварна — моторна, жвава
ше днесь — ще сьогодні
ширинка — тут: манішка
шіто — сито
шліхтувати — загладжувати тканину завареним крохмалем
шопа — хлів з двома або трьома стінами для возів та господарчих речей
шугай, шугайці — парубок, парубки
штандари — місце на дошках під піччю
што мат — що має
штука — тут: шматок поля.

Ябка — яблука
Я йсем друтар — я той, хто зв'язує дротом
Як з татарки паска — іронічно: як паска з татарського зілля
яко влони — торік.

АЛФАВІТНИЙ ПОКАЖЧИК

Або мене, Грицю, люби, або мене залиши — 171
А в барині за двором — 72
А в єднім селі недалеко Дубна. А — 335
А вже чужі жонки. А — 399
А в ковалихи собаки лихі. Б — 143
А в криниці водиця — 488
А в місяці октябрі випала пороша. Д — 620
А в нашої Гандзуненьки хата на помості. Д — 547
А в нашого Омелечка — 631
А в неділю рано люлька ся курила. И — 234
А в неділю рано люлька ся курила. (мел.). І — 234
А в п'ятницю штани прала. В — 353
А в сусіди весіленько — 409
А гнали гурале овце, овце — 204
А горівка — добрий трунок, добрий трунок — 665
А за нашов хижов лучка широчка. Б — 302
А за нашим хатом (мел.). А — 302
А куди їдеш, моє серденяточко, Степане. Г — 367
А кум до куми. В — 686
А мій милий до проса, і я до проса. А — 468
А мій милий захворав. Д — 341
А мій милий Онгурян — 668
А мій милий погнівавсь на мене. Б — 468
А мій милий такий був — 162
А мій милий у колгоспі робить — 394
А мій милий чорнобривий узувається — 689
А місяця сентября випала пороша. Г — 619
А на горі сніг летить, сніг летить — 192
А пониже Андрівки. А — 205
Артем іде, Артем іде — 455
А там долов, а там долов — 535
А там за гороньком каня воду пиє. Г — 503
А Тетяна жито жала — 691
А ти, дівча, подь з нами. Б — 213
А ти їден, а я другий, а то наша воля. Е — 569
А ти мій чоловік, а я твоя жінка — 376
А у моїм городочку густа куманиця — 564
А хто бачив, а хто чув. Б — 319
А хто хоче Гандзю знати — 102
А хто хоче Гандзю знати. А — 532
А хто хоче Гандзю знати. Б — 533
А ци то я не газдиня. Б — 104
А чи ти мя, Василеньку, не знаєш. А — 305
А чужії жінки конопельки сіють. Б — 401
А що тото за чоловік, що ся жони боїть (мел.). А — 500
А що тото за чоловік, що ся жони боїть. Б — 501
А я в свеї мамуненьки. Б — 178
А я вчора в куми. В — 661
А я люблю тую бабу, що має доляри — 522
А Ярема із Хомою. Б — 359
А я свому миленькому виполю барвінок — 188
А я собі звуся Лідуся — 575
А я собі ланкова, маленького росту. А — 579

Бив мене муж. В — 456
Била жінка мужика (мел.). В — 426
Била жінка мужика, за чуприну взявши. Д — 427
Била жінка мужика, пішла позивати. Б — 425
Била мене моя мати, била мене, била — 212
Біда мене та заставила. Б — 482
Біда мені, люди, що я не жонатий — 161
Біда польку спокусила — 414
Біда тому чоловіку. Б — 348
Біжи, мила, у садок. Д — 600
Бодай била-м не росла, за кого я пішла. В — 517
Бодай же ти, дівчинонько, цілий рік боліла. Б — 282
Бодай мати не конала — 298
Бодай тебе, мій миленький — 279
Боже, боже, што ся стало — 69
Болить мене голова — 626
Болить мене головочка, болять мене груди. В — 557
Бреди, бреди, діду, та в ліс по калину. А — 616
Бреди, бреди, діду, у луг по калину. Б — 617
Був собі гарний хлопець — 83
Був у мене лихий муж — 528
Був у мене муж (мел.). А — 455
Був у мене муж, був і чоловік — 531
Був у мене сивий кінь, а сідельце маю. Б — 86

Вбралася Гандзя у спідницю. Б — 181
Вже пора, мила, вже обід, мила. В — 598
Вже три дні й три неділі — 521
Взяв би-м-тя, дівчатко, але на цо—112
Видавала мене мати за діда старого. В — 511
Видно хату, видно хату, видно й грушу. В — 515
Виорю толоку — 125
Висока верба, низька галуза — 555
Відкіля йдеш, чоловіченьку. А — 685
Відколи я уродився. Б — 224
Відправила мене мати (мел.) — 197
Він до печі й я до печі — 527
Вітер віє, сонце гріє, дощик накрапає — 487
В ліс зелений по горішки вранці я ходила — 198
В місяці іюлі випала пороша. А — 617
В Одарочки ночував — 240
В нашім селі новина. Д — 475
В неділеньку рано люлька ся курила. І — 234
Воженився, хвала богу — 325
[В]орав милий сорок день. В — 404
В понеділок раненько. В — 412
В понеділок рано — 89
В середу родився в північ при луні. Б — 355
В славнім місті Сороці — 151
Вчора була неділенька, нині понеділок. Г — 680
Вчора було літо, літо, а ниньки зима. В — 567

Гаєм, хлопці, гаєм, хлопці — 530
Галинко, моя, щебетушко. В — 545
Гандзю, Гандзю, Гандзюсечко — 99
Гандзю, Гандзю кучерява — 101
Гандзю, Гандзю кучерява — 534
Ганусенько-серденько скажи мені правдоньку. Г — 546
Гарний хлопець, гарний хлопець моргає на мене. Б — 537
Гей, волошин сіно косить — 329
Гей, жив — не любила. Є — 518
Гей, люди їдуть по ліщину — 314
Гей, там на горі тернина — 195
Гей, хороша молодичка моргала на мене. А — 536
Глибока кирниця, глибоко копана — 183
Гой пішла я в ліс та й по печериці. Г — 512
Грицю, Грицю, до роботи — 78
Гуляй, гуляй по боїску — 131
Гусарськая жона. В — 438

Да куди їдеш, Явтуше. А — 364
Дала мене мама замуж, не вмію робити. В — 692
Дала мене моя мамка за діда старого. Б — 511
Дала мене моя мати замуж. Д — 372
Дала мене моя мати замуж. Е — 373
Дала мені мама корову. Б — 371
Дала мені мамка корову. А — 370
Дала мені мати корову. Є — 374
Дала мені моя мати козу з козенятком. А — 469
Дала мені моя мама козу з козенятком. Б — 470
Дала мі мамця корову. Г — 371
Да орет мужик при дорозі. Г — 257

Да під вишнею, під черешнею. А — 495
Да прийшов кум до куми. А — 681
Да сватав мене попів син. А — 319
Да стоїть козак над водою. А — 376
Де ти їдеш, мій милесейкий. В — 366
Дворянськая жона. А — 435
Дівка в сінях стояла. Б — 155
Дівка в сінях стояла. Г — 157
Дівка Явдошка сіяла пшеницю — 124
Дівчино, дівчино, тебе мати кличе. А — 297
Дівчинонько чорнобровая — 129
Дідку, дідку, а я твоя бабка. А — 613
Діду, діду. А — 604
Діду мій, світе мій. А — 503
Дідуню, а ти спиш. Б — 595
Добре з добрим чоловіком жоні пробувати — 560
Добре тії ляхи чинять, що не кумаються. Д — 680
Добривечір, дівчино, куди йдеш. А — 115
Добривечір, дівчино, куди йдеш. Г — 116
Добрий вечір, або що, або що, або що. В — 99
Добрий вечір вам, дівки — 478
Добрий вечір, дівчино, куди йдеш. Б — 115
До вдовиці я ходив. Б — 696
До контори я піду та й сяду на лавку. В — 581.
Думай, думай — 73

Ей, а на горі малюють там малярі. В — 109
Ей, а на наших дверих, ей, печать ударили — 217
Ей, вийшла я на гірку, повідам казаня — 376
Ей гаїк, гаїк, гаїчок. И — 121
Ей горі селом ішов, ей чом до нас не зайшов — 167
Ей, зелені кафлі, біла пец — 388
Ей казали вражі люди — 434
Ей моргала молодичка пальчиком на мене (мел.). Б — 525
Ей сам не знам, по што іду — 316
Ей, такого мужа, мам, ей, як з татарки паска — 550

Єще вчора ізвечора люлька ся курила. Д — 230
Жало дівча, жало траву — 182
Жив був — не любила. Г — 517
Жив — не любила. И — 520
Жила собі вдовка (мел.). Е — 649
Жила собі удова. Є — 649
Жито, мати, жито, мати, жито — не полова. Б — 169
Жито, мамцю, жито, мамцю, жито — не полова. Г — 171
Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця. А — 168
Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця. В — 170
Журилася попадя своєю бідою. А — 428
Журилася попадя своєю бідою. Б — 430
Журилася попадя своєю бідою. В — 431
Журилася попадя своєю бідою. Г — 432
Журилася попадя своєю бідою. Д — 433

Загороди, мати, кучу — 148
За городом вівці пасла. Г — 142
За городом козу пасла. Б — 140
За городом козу пасла. В — 141
За городом левада. Б — 473
Задумав дідочок, задумав жениться. Б — 490
Задумала бабусенька та й розбагатіти. Г — 608
Задумала вража баба та й забагатіти. В — 607
Задумала Гандзя жати — 311
Заклі я била маленька. А — 349
За річкою Гарасим — 333
Засію я кварту проса — 455
Заспіваймо собі — 188.
Захотіла вража баба та й забагатіти. Д — 609
Захотіла стара бабка сильне багатіти. Б — 606
Зацвіла калиночка та й дерен — 363.
За циганом та добре жити — 301
За що би нас пан біг карав — 579
З банюра я воду беру, на камені стою — 328
Здоров була, кумасенько, ще й добрий день. Б — 666
Зелененький барвіночку. А — 292
Зійшов місяць, зійшов місяць — 563
З'їло би ся, з'їло — 83
З рибкою борщ (мел.). Б — 146

Іване, Іване, не ходи горами —178
Іде бичок у плаєчок й тоненько риче. Д — 88
І вчора у куми, і сьогодні у куми. А — 661
І дощ іде, і хмариться — 187
Іду я, скачу я по лен, по лен — 200
І жив — не любила. З — 519
Із кужелем, із діркою — 407
І пить будем, і гулять будем. В — 699
І сьогодні горох, і учора горох. А — 149
І учора в куми. Г — 662
І учора горох, і сьогодні горох. Б — 150
Ішов дзяд на губи, дзядівна на гливи. З — 625
Ішло дівча лучками — 132
Ішов дід з косовиці — 593
Ішов з поля старий дідо, дідочок Гаврило — 626
Ішов козак без ліс, без ліщину, без ліс, без ліщину — 250
Ішов тютюн дорогою, здибала го люлька. З — 233

Їхав сербин по горівку — 309

Йшла дівчина лужками, гой лужками, лужками — 264
Йшов Микола, тринди-ринди, в понеділок — 693

Каже Назар: «Кулино, печи пироги!» В — 390
Кажуть мені женитися, світе мій бідненький — 522
Казав батько: козу дам. Б — 310
Казав мені батько. А — 346
Казав мені батько, щоб я оженився. А — 222
Казав мені батько, щоб я оженився. В — 223
Казав мені голова йти пшеницю жати. Б — 583
Казав мені милий наварити квасу — 391
Казав мені милий. Б — 411
Казав мені тато, щоб я оженився. Б — 222
Казав мі батенько пігнати кози — 197
Казала мати кури скликати — 63
Казала мені мати. А — 93
Казала мені мати. Г — 95
Казали ми молодиці, щоби приходити — 237
Катеринко моя. Е — 548
Качки гречку сшолопали. А — 523
Кед я спала на шєнє, на шєнє. Б — 196
Кину мичку на поличку — 406
Кликала мі молодичка до хати, до хати — 564
Коби мені зранку. Б — 83
Коб я знала, Василеньку, що ти наш — 259
Козаченьку молоденький. В — 156
Кой я ішов з Дебрецина до Тали. Б — 240
Коли б же я добре жона — 408
Коли б мені зранку (мел.). А — 82
Коли-м була мала, мала — 64
Колихала мене мати та й ка̄зала: люлю — 515
Коло мого й огрудечка — 268
Коло річки, коло броду сова воду пила — 209
Косив Ванька, косив Ванька — 248
Косив Іван спілу гречку — 199
Косять гречку сокирами (мел.) — 157.
Котилися вози з гори, а в долині стали. А — 283
Котилися вози з гори, поламались ярма. Б — 283
Котиться кришталь по сіножаті. А — 252
Куди ж мене поведеш. Д — 307
Куди їдеш, комисару — 315
Куди їдеш, мужичане. В — 523
Куди йдеш, куди йдеш — 678
Куди йдеш, куди йдеш? Вечеря готова. В — 689
Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку. А — 687
Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку. Б — 688
Кукаріку, куд-ку-дак — 388
Кукуріку, півнику, гайда. В — 116
Кулик чайку любив. Б — 94
Кума́ ку́ма, кума́ ку́ма, кума́ ку́ма частує — 664
Кумасю, кумасю ти повная роже — 665
Кума яром, кума яром (мел.). А — 678
Кум до куми залицявся. Е — 677
Кум до куми залицявся (мел.). Д — 677
Кум з кумою залицявся. В — 673
Куми мам, куми мам, што їм дам, што їм дам — 660

Кумі чоботи, кумі чоботи ще й з мережкою — 690
Кум куму напуває — 683
Кумочку, кумочку, ей красну жену мате — 377
Купила мі мама корову. В — 371
Купи мені, мій миленький, мила-білила. Б — 369

Любел я ангела — 352
Любить мене бригадир — 582
Люблю ляшка! — Люби, доню — 251
Любуй же мя, хлопку, в стодолі на снопку — 183
Людські жінки як ластівки. Б — 377
Люлька моя пеньковая звечора курилась. Г — 230
Люлька моя червоная звечора курилася. В — 229
Люлька моя череп'яна звечора курилась. Є — 232
Лярум, лярум, люблю-кумцю. Б — 679

Мав чоловік гарну жінку, не знав, що робити. Б — 451
Мав я вітця багатого — 312
Мав я люльку-черепульку, добре ся курила. Ж — 232
Мав я раз дівчиноньку чепурненьку — 318
Мала баба, мала, мала(мел.). А — 643
Мала баба Михала — 592
Мала баба п'ять доньок. Б — 644
Мала баба три доньки. А — 652
Мала бабонька чотири доньки. В — 645
Мала конопельки близько доріженьки — 573
Мала мама три доньки. Д — 648
Мала я фраїра з чорними очима — 76
Мала я фраїра першого Андрія — 75
Мали тато дві кози — 478
Мамусь моя, ховай же мя — 486
Марусенька по гриби ходила — 173
Марусенько, серденько. Б — 544
Мати дочку научала — 208
Мати ж моя, мати ж моя, мати ж моя мила. Д — 292
Мащу хату, щітки знати — 392
Мене мати віддавала. Б — 398
Мене мати заміж дала — 549
Мені мати наказала. А — 510
Мила моя, мила — 280
Мила моя, мила, лем ті єдна вина. В — 186
Мій отець з матірьом — 111
Млинарю, млинарю, зробю я ти шкоду — 135
Молодая молодиця, молодого віка — 484
Молодая молодиця моргала на мене. Г — 539
Молоденька, солоденька, ходімо мід пити — 129
Молодице молодая, маєш чоловіка. Д — 527
Молодиці молодії. Б — 499
Молодиця Катерина. Є — 542
Молодії, гей, молодиці. А — 498
Моя жінка невеличка. В — 395
Моя фраїречка — 191
Моя хата край села, вікнами до мосту. Б — 580

Наварила пироженькіь йа з самого сира. Б — 566
Наварила сочевиці — 102
Навгороді левада. А — 473
На вулиці громада — 615
На вулиці дудка грає. Д — 143
На вулицю не піду і вдома не всиджу. Б — 272
На вулицю не піду і вдома не всиджу. В — 272
На горбочку сиджу та й думку гадаю. А —81
На горбочку сиджу та й думку гадаю. Е — 286
На горбочку сидю та й думку гадаю. Б — 82
На городі барвінець, інший — за городом — 294
На городі біла глина (мел.) — 66
На городі буркун ягідок не родить — 682
На городі бурячок, зеленая гичка. З — 422
На городі жовта чічка — 189
На городі квітки в'ються. Г — 351
На городі сухий дуб хлопці порубали — 91
Надворі дощ, а в сінях калюжа. Д — 448

Надіну я шаровари, штани мої сині — 235
На зеленій убочі. Б — 205
Налетіли дикі гуси та стоптали кумі просо — 690
На порозі стояла. А — 273
На поточку-м прала. Е — 513
Нарву хмелю, в'ялого — 514
Наступив комар на ногу, на ногу. Г — 474
Наступив, наступив чорний віл на ногу. А — 271
На тарілці білий сир. В — 275
На тарілці три лини — 193
На тім боці при толоці сивий бичок риче. Г — 87
На тім боці на толоці сивий бичок риче. Е — 88
На чумаку чорна шапочка (Джарочка) — 106
Наша баба стара — 589
Нащо було, нащо було старому жениться — 489
Нащо мені женитися, нащо жінку брати. А — 304
Нащо мені женитися, нащо жінку брати. Б — 304
Нащо мені той баняк, що тече з водою — 484
Нащо мені чорний віл. Б — 403
Не било то, яко влони — 68
Не буду, не буду — 317
Не виросте вище тину лобода. В — 553
Недавно-м ся оженив, лиш другі м'ясниці. А — 556
Не дивуйте, добрі люди, що живу багато — 113
Не женися, сину, бо зле тобі буде — 215
Не знаєш ти, чоловіче — 451
Не йди, попе, ти до церкви служить. А — 552
Некованим возом пшеницю возити. А — 281
Не люблю шевця, дубом воняє. Д — 296
Нема в світі доокола — 71
Не стій, дубе, не гуди. Б — 124
Не хвалюся, не ганюся. Б — 350
Не чудуйтесь, добрі люди, що перебираю. А — 284
Нехай же нас бог рятує (Пісня про Купер'яна). А — 360
Ніхто ж не винен, тільки я, тільки я, тільки я. Б — 531
Ніхто не винен, сама я, сама я, сама я. А — 530

Обіцявся мужичок міщаночку взяти. Г — 420
Одведи ж мене додому, ти ж мій дідочок. А — 595
Оддавали молоду — 513
Оженився дурень. Г — 497
Оженився дурень та взяв глупувату. И — 278
Оженився Кучерина а взяв собі любку — 445
Оженився у Петрівку. А — 352
Оженивсь я у Петрівку. Б — 353
Оженився Шурадель та взяв жінку гладку. А — 450
Оженилшя наш Іван. А — 325
Ожениц би-м ся барс би-м рад — 160
Ожениц би-м ся барс би-м рад — 349
Ой бачив я, бачив ту дівчину ладну — 201
Ой біда, біда шевця побила. А — 509
Ой біла білявино, на мене не дуйся — 106
Ой боже мій, боже мій, переросла міру. Г — 296
Ой боже мій милостивий. Г — 382
Ой болить ня головонька та й межи плечима. А — 185
Ой борщу, мила, ой борщу, мила. Б — 596
Ой браженько, ой браженько ти моя — 694
Ой був же я в Тирасполі — 161
Ой був та й нема, поїхав на річку. Б — 514
Ой був, та нема. Б — 516
Ой була в мене жінка. В — 506.
Ой важу я, важу (мел.). А — 192
Ой важу я, важу. Б — 193
Ой Василю, Василино — 201
Ой Василю, Василю. В — 331
Ой вийду я за ворота, гукну на охоту. Є — 571
Ой вийшла Марисенька до сіней із хати — 565
Ой випити — то то я (мел.). Г — 187
Ой вискочив у коноплі та й взявся у боки. В — 87

Ой вівчаре, вівчарику, займи мої вівці — 250
Ой відки ж я уродився. А — 224
Ой візьму я сардачок на плечі — 190
Ой в Києві на базарі. Б — 472
Ой в коло, в коло, в коло — 162
Ой в коло, в коло, в коло — 362
Ой внадився котик до чужого сала — 562
Ой вродила верба груші, зеленеє пруття — 159
Ой всердилася жона на мужа — 556
Ой гай, гай, гай, гай зелененький. А — 288
Ой гай, гай, гай зелененький. Б — 289
Ой Гандзенько-серденько (мел.). А — 544
Ой гой же, гой же, старий небоже — 485
Ой горою гусак летів. А — 66
Ой Грицю, Грицю, Грицю — 303
Ой густий очерет да й лепеховатий. А — 274
Ой густий очерет та й лепехуватий. Б — 274
Ой да за городом кози пасла. А — 139
Ой дворянськая жона. Б — 436
Ой де ж ти сі забавила, Гануню, Гануню — 208
Ой десь да й нема, да поїхав до млина. А — 514
Ой дівчата, чуєте — 133
Ой дівчина кріпко жне. А — 98
Ой дівчино, куди йдеш. Д — 117
Ой дівчино-небого. В — 307
Ой дід бабі купив бути. А — 595
Ой дід бабі поробив тачки — 626
Ой діду, діду з бородою — 486
Ой діду мій, Пархоме. А — 603
Ой діду мій, Пархоме мій. Б — 604
Ой діду-нуждубарю. Б — 497
Ой дідусю, дідусю, сивая борода. В — 614
Ой жеби я біду знала. В — 351
Ой жоно моя, жононько — 327
Ой задумав старий дід, задумав жениться. В — 491
Ой за лісом, за дубиною — 158
Ой зашуміли, ой зашуміли усі чотири млини. Г — 441
Ой за яром, за яром — 110
Ой звечора, звечора люлька ся курила. Б — 228
Ой здорова, дівчино — 190
Ой з-за гори старостоньки. А — 312
Ой з-за гори старостоньків. Б — 312
Ой зійду, я зійду на гору крутую. Д — 512
Ой зійшлися два гуцули близько Яворова — 236
Ой знати, знати, хто кого любить. А — 343
Ой знати, знати, хто кого любить. Б — 344
Ой знати, знати, хто любить польку — 344
Ой із горба на долину поволеньки зійду — 226
Ой із гори на долину — 589
Ой ішла дівчина. Б — 220
Ой ішло дівча лучками — 158
Ой ішов же я дорогою — 551
Ой ішов я вулицею раз, раз — 280
Ой ішов я з вечорниць (мел.) — 85
Ой їхав з Круговілля — 654
Ой їхала Катерина — 323
Ой казала мені мати — 214
Ой казала мені мати рибку варити та й не шумувати — 214
Ой кивала молодичка пальчиком до мене (мел.). В — 526
Ой кивала молодичка пальчиком на мене (мел.). А — 525
Ой кивнула молодиця бровами на мене — 543
Ой кину я куделицю — 405
Ой козаче, що робить будем. А — 261
Ой крикнув старий та й на малого — 198
Ой кувала зозулиця, кувала, кувала — 590
Ой куда ж ти їдеш, та мій миленький. Б — 365
Ой куди ти, нежонатий — 315
Ой кумася, любася. Г — 687
Ой кум до куми борозенькой ішов — 684
Ой кум до куми борозенькой ішов. Б — 686
Ой кум до куми залицявся. Б — 671
Ой кум до куми залицяється. Г — 675
Ой кум до куми раненько іде. А — 670
Ой кум із кумою в корчмі забавився — 225

Ой кумонько-сусідонько, гризота, гризота. Б — 663
Ой лежу я, лежу. В — 577
Ой летіла горлиця через сад, через сад. І — 122
Ой летіла зозуленька куючи, куючи. З — 120.
Ой ліз їжак, ліз — 159
Ой лугами йдем — 114
Ой любив я дівчиноньку. Б — 605
Ой льон, льон, льон, конопельочки. В — 182
Ой мав же я жіночку. Б — 505
Ой мамуню, люблю Гриця. Б — 210
Ой мамцю, гадай, гадай. Б — 295
Ой мати, люблю Гриця. А — 210
Ой мати, мати, єсть дяк у хаті. Б — 253
Ой мати, мати, єсть дяк у хаті. В — 254
Ой мати, мати, козак у хаті. Д — 255
Ой мати, мати, москаль у хаті. Е — 255
Ой мати моя — 195
Ой мати, ой мати, ляшенько в хаті. Г — 254
Ой маю я таку жінку — шиє, вишиває. Б — 396
Ой милий, милий, чорнобривенький — 112
Ой мій милий вошопруде (мел.). А — 497
Ой мій милий заболів. (Кисіль). А — 337.
Ой мій милий заболів. Б — 338
Ой мій милий заболів. (Кисіль). В — 340
Ой місяцю-місяченьку (мел.). А — 516
Ой на горі-горі огонь горить — 89
Ой на горі два дубки, два дубки. Е — 118
Ой на горі жита много. А — 97
Ой на горі жита много. Б — 97
Ой на горі калина — 126
Ой на горі жовта глина — 252
Ой на горі мачок, мачок, на долині просо — 345
Ой на горі млинарка. Б — 632
Ой на горі млиночок. А — 631
Ой на горі, на горі — 218
Ой на горі на могилі — 102
Ой на горі пень-колода — 269
Ой на горі сухий дуб, ой ти, мій миленький. Е — 602
Ой на горі трандахір, на долині тичка — 211
Ой на горі шарварок. Б — 614
Ой надобраніч, ах, та чи чуєш — 192
Ой на дубі, на дубочку голуби сиділи. Г — 599
Ой напряла полотна. Б — 285
Ой на току, на току курята чубаті — 66
Ой нащо ж ти, мати, да гарбуз лупиш — 294
Ой не буде, ой не буде вище глоду лобода. Б — 552
Ой не знала баба, чим забагатіти. А — 605
Ой ненько моя. Е — 518
Ой ненько, ненько. А — 177
Ой не піду за музику. В — 296
Ой не сідай коло мене — 245
Ой не стій під вікном. Ж — 277
Ой не стой под окном — 65
Ой не ходи, Барабашу, на вулицю нашу. Б — 267
Ой не ходи, не ходи та й не топчи бобу — 268
Ой не ходи по льоду. Б — 297
Ой не ходи, Сабадашу, на юлицю нашу. А — 267
Ой паночку наш. Г — 456
Ой п'є вдова, гуляє. А — 697
Ой пий, да не лий. Г — 332
Ой пить буду і гулять буду. Б — 698
Ой під вишнею, під черешнею. Б — 495
Ой під вишнею, під черешнею. Б — 496
Ой піду я до міста, ой піду я до міста. Г — 578
Ой піду я до млина. Б — 502
Ой піду я до млина, до млина. А — 179
Ой піду я до млина, до млина. Б — 180
Ой піду я до млина, до млина. В — 180
Ой піду я до церковці, стану край порога — 572
Ой піду я лугом, лугом. Е — 460
Ой піду я понад Бугом. Д — 459
Ой піду я понад лугом(мел.). А — 457
Ой піду я у лісочок — 328
Ой пішла я по сунички у ліс — 206

Ой пішов Косьмина, пішов Волосина. А — 163
Ой плаче Гриць, плаче — 152
Ой позирай, дівко біла, на суху тополю. Б — 111
Ой поїхав Охрім за Вільну по хміль. Б — 640
Ой поїхав Саврадим у поле орати. Е — 449
Ой поїхав Савраїн у поле орати (мел.). А — 446
Ой поїхав чоловік у поле орати. Б — 585
Ой покину ціп на току, а вила на стозі. Б — 216
Ой попадя молоденька — 555
Ой посіяв мужик (мел.). В — 464
Ой посіяв мужик та й у полі ячмінь. Г — 464
Ой послала мене мати. В — 95
Ой послала мене мати. А — 181
Ой послала мене мати. Д — 96
Ой послала мене мати у луг по калину — 251
Ой послухай, моя жінко, не лайся зо мною. В — 348
Ой продала дівчина курку (мел.). Б — 238
Ой продала дівчинонька курку. А — 237
Ой продала чумачиха курку. В — 239
Ой просив кум кумоньку на вечорниці — 669
Ой сад-виноград, кучерява вишня. А — 270
Ой сад-виноград, кучерява вишня. Б — 271
Ой сапала буряки під зеленим дубом. А — 584
Ой сарака Унгурян — 574
Ой слаба ж я, слаба. Б — 453
Ой слаба я, слаба я. А — 452
Ой спала я на сенє. А — 196
Ой спать мені не хочеться— 135
Ой стояла на камені, моргала на мене. Д — 540
Ой сусіду колька коле — 415
Ой там на горі. Б — 108
Ой там на товчку, на базарі. А — 471
Ой там, ой там на горі. А — 108
Ой Тетяна, Тетяна, чорнобрива, кохана — 128
Ой ти, гарний Семене — 308
Ой ти гриб, я ягода. А — 502
Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста. Е — 421
Ой ти знав, нащо брав,— я не вмію жати. Є — 421
Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста (мел.). А — 417
Ой ти, старий діду, чому си не жениш. Д — 493
Ой ти, старий діду, чому ся не жениш. Е — 493
Ой ти, милий, не журись, не сварись — 329
Ой той мене пече, ріже — 461
Ой у вишневому садочку — 313
Ой у єднім селі недалеко Дубна. Б — 336
Ой у лісі під дубком. Є — 119
Ой у лісі під дубком. Ж — 119
Ой у лузі на калюжі сова воду пила. Г — 426
Ой умер мій Данилко. І — 520
Ой умер Саврадим. Ї — 520
Ой умер Саврадим. Й — 521
Ой умру я, умру, буду сі дивити. А — 576
Ой умру я, ой умру, буду ся дивити. Б — 576
Ой у нашому селі. І — 121
Ой у нашому селі, у Малоросі — 258
Ой у полі бурячок, зеленая гичка. И — 423
Ой у саду-винограду зацвіла лілія — 174.
Ой у саду, у саду гуляли кокошки — 182
Ой учора в куми. Б — 661
Ой учора кисіль та й сьогодні кисіль. В — 150
Ой ходила коло пліту — 100
Ой ходила коло плоту — 246
Ой ходила по саду (мел.). Д — 286
Ой хотів же селянин міщаночку взяти. Ж — 422
Ой хтів же я женитися, не маю за чого. А — 85
Ой хто легінь, ой хто легінь, ци не я — 76
Ой чи мені вдову брати, чи вдови дівчину — 236
Ой чи ти, чи не ти над річков ходила — 215
Ой чия то дівка била. В — 274
Ой чому ти, Риндю — 202

Ой ще вчора ізвечора люльочка курила (мел.) — 228
Ой що ж мене заставило. А — 481
Ой що ж ми будемо (Пісня про Купер'яна). Б — 361
Ой що ж тебе заставило. В — 483
Ой щось милий заболів (Кисіль) (мел.). Г — 341
Ой я ж, молода, окуня зловила. А — 145
Ой як бігла, копотіла. Б — 273
Ой як був собі чоловік — 653
Ой як мав я двадцять літ — 524
Ой як орали хлопці на льон. А — 123
Ой я молода, на базар ходила — 84
Ой я, молода, на базар ходила. Б — 146
Ой Янчік, Янчік, ти сі пес — 226
Орю я, орю я йя в городі та кониками — 488
Ота-ота-тана, служив я у пана — 166
Откаль соненько сходило — 487
От такий то я, Ярема. А — 354
Ох, та не люби двох (мел.). А — 146
Ох, та не люби двох. В — 147
Очеретом качки гнала. А — 245
Очеретом качки гнала. Б — 245

Пареньочку, женитися треба. Б — 263
Переходом в чистім полі заквітли волошки — 212
Півкоржа, півкоржа, півпаляниці — 153
Післала баба діда по воду. А — 592
Пісок грабала — 109
Пішла баба на гриби, а дід на підпеньки. Є — 623
Пішла Гандзя в поле жати. Б — 98
Пішла Гандзя по буряки — 177
Пішла Кася по воду. А — 219
Пішла кума до куми. В — 664
Пішла матенька до зятенька — 651
Пішла наша бабусенька — 590
Пішов дід на гриби, баба на підпеньки. Б — 618
Пішов дід на обід, баба на хрестини — 614
Пішов дід по гриби, баба по опеньки. Ж — 624
Пішов же я на вулицю та й тепера каюсь — 172
Пішов Іван в полонину косити. А — 242
Пішов Іван в полонину косити. Б — 243
Пішов Іван в полонину косити (мел.). В — 244
Пішов мій миленький на воли, на воли — 204
Пішов чумак у дорогу, а чумачка дома. А — 566
Побила шевця лиха година. Б — 509
Пожену я сиві воли до води — 374
Поза гаєм, поза лугом. В — 458
Поїдь мені, мій миленький, на новеє місто. А — 368
Поїхав би в ліс по дрова. А — 330
Поїхала баба в ліс, баба в ліс, баба в ліс — 591
Поїхала тьощенька та й на ярмарочок. А — 632
Поки єм ся не вженив. Б — 345
Покладу я хибку кладку через бистру річку. А — 282
Покля я ся не оженил. В — 346
Полюбила дівчина Дениса — 246
Помагай біг вам — 655
Помагай біг, кумко-любко. Г — 668
Помачав ня, помачав — 528
Помішався комиш із травою — 494
Понесу я йому їсти (мел.). Б — 457
Пониже Залужа — 266
Попід терном стежечка — 65
Посадила я садочок — 461
По садочку ходжу та щипаю вишні. В — 285
Посилає Сидір Гапку в поле жита жати — 415
Посію я гречку — 655
Послав мене мій миленький фасолі садити. А — 691
Послав мене мій миленький фасольку садити. Б — 692
Послала я діда по воду. Б — 593
Посмотр, дзевча, посмотр на суху тополю — 219
По току, по току, кури ж мої, кури. Г — 286
Приготувався зятейко. А — 635
Приїхали купці з Киянівки. В — 667
Прийди, прийди увечері, я рибку варила. Е — 527
Прийди ти до нас — 151
Прийшов кум до куми. Б — 682
Пришов би-м я до вас (мел.). А — 316
Продай, мамко, продай — 105
Продай, милий, рябі бики. Є — 442
Продай, милий, сиві бички. Ж — 443
Продай, милий, сірі бички. Е — 442

Продай, милий, чабани. Д — 441
Просила ми кумця — 659
Пусти ж мене, пусти ж мене — 249
П'ян я іду, моя голубонько. А — 424

Розвивайся, бучку — 92

Саварин, Саварин, Савариночку. А — 260
Садом, садом, кумасенька. В — 679
Сватав мене, матінко, первий. А — 299
Сватай мене, Грицю. А — 310
Северин, Северин, Северинонько. Б — 260
Северин, Северин, Севериночку. В — 261
Серце моє любеє — 330
Сивий кінь, а чорна бричка. А — 395
Сидить баба на печі — 615
Сидить дід на печі, на печі (мел.). А — 610
Сидить дід на печі, на печі. Б — 611
Сидів сова на печі. Б — 456
Сиділа на колодці. Б — 127
Сіяв мужик просо. Д — 465
Сію ж я на огороді та петрушечку, за городом чорнушечку — 489
Скрипка би не грала, якби не той смичок — 470
Слаба я, милий, слаба — 454
Сніжок іде, метіль мете а з ясної зірки — 572
Спить Хома у млині, Хомі в млині сниться — 565
Співаю, співаю, та й не знаю доки — 247
Стала да теща, стала да рідна. Б — 633
Старий піп, старий піп, а сивая борода. Г — 554
Стелися, барвінку, низенько — 293
Стояла на колодці (мел.). А — 127
Суре, Суре, вари пироги (мел.). А — 389
Сусідоньки любі, милі, прошу вас. А — 663

Та біда не женившись. Б — 331
Та була в мене жінка. Г — 507
Та була в мене жінка. Д — 508
Та була в мене жінка, та була в мене любка. А — 505
Та були в кума бджоли — 660
Та було в батька три дочки. Г — 647
Та господи милосердний — 225
Та їхала Катерина штирма кіньми вороними. А — 410
Та й орав мужик край дороги (мел.) Б — 256
Та й тото мій, що везе гній в чорнім капелюсі. Б — 209
Така у ня жона красна — 535
Такий ми ся хлібець удав. А — 103
Там на горі росте дуб, вже його рубають. А — 396
Там на горі черешенька, а під гором п'ять — 562
Там під дубом, дубиною (мел.) — 158
Там під лісом, дубиною (мел.) — 157
Там під лісом Феся телятка пасає — 211
Там пониже селечка — 183
Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька. А — 174.
Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька. Б — 175
Та орав мужик край дороги (мел.). А — 256
Та орав мужик край дороги (мел.). В — 256
Та орав мужик край дороги. Д — 257
Та орав мужик край дороги. Е — 258
Та чого журитися, якої неволі. В — 538
Та ти гадаш, мій Андрійку. Б — 186
Та я в мамки біла ходжу — за білого дайте — 303
Та як я був парубочок. А — 345
Тепер баба ні сяка, ні така — 591
Тетяно, Тетяно, вари галушки. Б — 389
Тече вода з явора. А — 213
Тече вода з явора — 259
Тече вода каламутна — 207
Тече водичка з-під яворічка ледова — 195
Ти в мене кума була. А — 666
Ти, дівчино, люба та мила — 227
Ти думаєш, дурню. Д — 276
Ти думаєш, дурню. Е — 276
Ти ж мене, дівко, любиш — 173
Ти, козаче, пся паро — 173
Ти, серце, йдеш до жита. В — 469
Тиха вода бреги ламле — 279
Тільки осінь наступила. Г — 558
То за борщ, то за каву — 393
Тот мій, тот мій (мел.). А — 209
Треба голову любити — ділом верховодить. Д — 582

Три дні печі не топила, сім день хати не мела. А — 583
Трубка ж моя, череп'янка, звечора курилась. Е — 231
Тут моя кума була — 666

Удовицю я любив. А — 695
Удовицю я любив. В — 696
Уженився младий пан. Б — 326
У ковалихи собаки лихі. А — 143
Умираю, моя мати, вмираю, вмираю — 107
У місяці сентябрі випала пороша. Е — 622
У місяці сентябрі випала пороша. И — 625
У місяці сентябрі випала пороша. І — 625
У нас маляр, у нас маляр — 104
У середу вродилася, ох, мені горе. Б — 485
У середу родилася, тепер мені горе. Г — 291
У сусіда у Івана. Д — 383
У сусіда хата біла (мел.). А — 378
У сусіда хата біла. В — 380
У сусіда хата біла. Е — 385
У сусіда хата біла. Є — 386
У сусіда хата біла (Гапка). Б — 378

Фраїру малючкий — 111

Ходив дурень без м'ясниці. Є — 277
Ходив, ходив по току — 194
Ходить Гапка по хаті, по хаті. В — 320
Хома та Ярема. А — 356
Хміль по тичині повивається — 311
Хтіла борщику зварити — 394
Хтіла мене мати — 299
Хтіла мене мати за першого дати. Б — 300

Час додому, час. А — 136
Час додому, час. Б — 137
Час додому, час. В — 138
Червоненький бурячок, зелененька гичка. І — 423
Через греблю вода тече. Б — 144
Через греблю вода тече. В — 145
Через поле вода тече. А — 144
Через село гусак летів. Б — 67
Через сіни вода йде, сміття забирає — 392
Чи є в світі молодиця — 533
Чий кінь, моя бричка. Б — 395
Чий то двір, чий то двір, що на горі хата — 65
Чий то парубочок, що набік чубочок. А — 70
Чикилю, чикилю та біля дороги — 75
Чи не той то Омелько — 80
Чи ти кімиш, старий діду, яка була вимова. А — 499
Чи ти мене, Василю, не знаєш. Б — 306
Чи це я не гарна, чи не господиня — 391
Чи я в мужа не жона, чи не майстериця — 397
Чи я не хазяйка, чи не господиня — 334
Чи я тобі не казала, хороший легіню. А — 110
Чи я тобі не казала, не бери ти мене. Д — 420
Чогось на мене мій муж ворчить — 469
Чого, чого боса ходиш — 550
Чоловік посіяв ячмінь, жінка каже: гречка. Б — 463
Чоловік сіє жито (мел.). Е — 466
Чоловік сіє жито, жінка каже: мак, мак. Є — 467
Чоловіче-варіате. Б — 523
Чоловіче Миколаю. Ж — 519
Чоловіче мій, може б я й робила — 405
Чоловіченьку-хліборобоньку. В — 504
Чоловіче, ой я хвора. Є — 560
Чоловіче, рятуй жінку. Е — 559
Чоловіче, чоловіче, ти дай мені раду. А — 403
Чоловіче, чоловіче, яку маю грижу — 402
Чоловіче, я слаба. Б — 557
Чоловіче, я слаба. Д — 558
Чом дуб не зелений? Бо го туча збила — 63
Чом, чом, чом, чому босо ходиш — 109
Чорна курочка, чорна. В — 128
Чорні очі, як терен. Г — 307
Чорноморець, матінко, чорноморець — 191
Чорнявая для попа. Б — 653
Чорнявая молодиця кивала на мене. Г — 526
Чорнявая молодичка кивала на мене. Е — 541

Широкая левадонька, а густа ліщина. З — 278
Шмаровіз в дорозі як літо, так зима. Г — 568
Шмаровіз мазав віз, поїхав в дорогу. Д — 568
Што там маш, дівчино, під запасочком — 133

Що за парубочок, що набік чубочок. Б — 70
Що посеред двора та стоїть калюжа. Г — 448
Що ти кажеш, дурню. Г — 276
Що то, сину Марисуню, попід вікна ходить — 221
Що той батько зробив. Д — 518
Що у нашому селі. В — 474
Що чужії мужики все добрі — 375

Я би до вас прийшов, жеби я знав — 317
Я в бору жито жала — 413
Я в вівторок родилася, в вівторок, в вівторок. Г — 581
Я весела й жартівлива — 134
Я в матері одна била. А — 397
Я в полі родився вночі при луні. В — 355
Я в середу родилася, кажуть люди — горе. Б — 290
Я в середу родилася, кажуть люди — горе. В — 291
Я в середу родилася (мел.). А — 290
Я в середу родилася, горе мені, горе. А — 485
Я Дарочку полюбив, в Дарочки напився. А — 216
Я дві зими на основу пряла — 408
Ядловець, ядловець, сама ядлівчина — 73
Я до леса не піду — 79
Я до тебе, кума моя — 659
Я ж на тебе, мій миленький. Б — 504
Я зігнувся, як дуга, від журби, від горя — 398
Я йсе-м друтар, добрий майстер в тий шаришскей століци — 223
Якби тії не тини та не перетинки — 196
Як був Андрій парубок, Олександра дівка — 172
Як була я маленька — 130
Як до тебе ходити. А — 154
Як задумав дідочок. А — 490
Як задумав селянин міщаночку взяти. В — 418
Як задумав старий дід та тричі жениться. Г — 492
Як задумаю жениться, молодую жінку брать. В — 304
Як захотів мужичок міщаночку взяти. Б — 417
Який ти, Янічку, як ружа — 77
Як ішла я до млина. В — 502
Як ішов я з Дебречина додому. А — 239
Як любив я Катерину. Г — 697
Як мі било літ п'ятнайцять — 64
Як на ставу, так на річці — 148
Як піду я поза лугом. Г — 459
Як пішов Косьмина голий по дорозі, босий по морозі. Б — 165
Як пішов Саврадим у поле й орати (мел.). Б — 446
Як пішов я за грибами, за грибами — 132
Як поїхав мій миленький до рідні — 202
Як поїхав мій миленький — 342
Як поїхав мій миленький на базар — 594
Як поїхав Саврадим у поле орати. В — 447
Як посіяв мужик та й у полі ячмінь. А — 462
Як послала мене мати. Е — 96
Як у мене чоловік роботяжечка був — 363
Як у нас була Векла — 590
Як хочеш, миленький, до мене ходити — 189
Як я була малюся. Д — 351
Як я була молода — 287
Як я була молодою преподобницею — 573
Як я в батька єдиниця була — 67
Як я їхав з України — 235
Як я пішла до старої, яла хижу мести — 655
Я не всидю, я не влежу — 308
Я не піду за музику. А — 295
Я паробок з Калушан — 303
Я си хлопець газдовский — 477
Я у мамки одна била — 483

ЗМІСТ

	Текст	Примітки
Від упорядників	5	
Пісенний гумор українського народу. *Олексій Дей*	9	
Характеристика музичного матеріалу. *А. І. Гуменюк*	52	

ДІВЧАТА І ПАРУБКИ. ЗАЛИЦЯННЯ. КОХАННЯ

Пора дівування. Дівочі роки. Дівоча врода

Казала мати кури скликати	63	707
Чом дуб не зелений? Бо го туча збила	63	707
Як мі било літ п'ятнайцять	64	707
Коли-м була мала́, мала́	64	707
Попід терном стежечка	65	707
Ой не стой под окном	65	707
Чий то двір, чий то двір, що на горі хата	65	707
Ой на току, на току курята чубаті	66	707
На городі біла глина (мел.)	66	707
Ой горою гусак летів. А	66	707
Через село гусак летів. Б	67	707
Як я в батька єдиниця була	67	707
Не било то, яко влони	68	707
Боже, боже, што ся стало	69	707

Парубоча врода, її гандж

Чий то парубочок, що набік чубочок. А	70	707
Що за парубочок, що набік чубочок. Б	70	708
Нема в світі доокола	71	708
А в барині за двором	72	708
Ядловець, ядловець, сама ядлівчина	73	708
Думай, думай	73	708
Чикилю, чикилю та біля дороги	75	708
Мала я фраїра першого Андрія	75	708
Мала я фраїра з чорними очима	76	708
Ой хто легінь, ой хто легінь, ци не я	76	708
Який ти, Янічку, як ружа	77	708

Парубки лінюхи, ласуни, ненажери, пияки

Грицю, Грицю до роботи	78	708
Я до леса не піду	79	708
Чи не той то Омелько	80	709
На горбочку сиджу та й думку гадаю. А	81	709
На горбочку сидю та й думку гадаю. Б	82	709
Коли б мені зранку (мел.). А	82	709
Коби мені зранку. Б	83	709
З'їло би ся, з'їло	83	709
Був собі гарний хлопець	83	709
Ой я, молода, на базар ходила	84	709
Ой ішов я з вечорниць (мел.)	85	709
Ой хтів же я женитися, не маю за чого. А	85	709

Був у мене сивий кінь, а сідельце маю. Б 86 709
Ой вискочив у коноплі та й взявся у боки. В 87 709
На тім боці при толоці сивий бичок риче. Г 87 709
Іде бичок у плаєчок та тоненько риче. Д 88 709
На тім боці на толоці сивий бичок риче. Е 88 709
Ой на горі-горі огонь горить 89 709
В понеділок рано 89 709

Ліниві, безгосподарні дівчата

На городі сухий дуб хлопці порубали 91 709
Розвивайся, бучку 92 709
Казала мені мати. А 93 709
Кулик чайку любив. Б 94 709
Ой послала мене мати. В 95 710
Казала мені мати. Г 95 710
Ой послала мене мати. Д 96 710
Як послала мене мати. Е 96 710
Ой на горі жита много. А 97 710
Ой на горі жита много. Б 97 710
Ой дівчина кріпко жне. А 98 710
Пішла Гандзя в поле жати. Б 98 710
Добрий вечір, або що, або що, або що. В 99 710
Гандзю, Гандзю, Гандзюсечко 99 710
Ой ходила коло пліту 100 710
Гандзю, Гандзю кучерява 101 710
А хто хоче Гандзю знати 102 710
Ой на горі на могилі 102 710
Наварила сочевиці 102 710
Такий ми ся хлібець удав. А 103 710
А ци то я не газдиня. Б 104 711
У нас маляр, у нас маляр 104 711
Продай, мамко, продай 105 711
На чумаку чорна шапочка. (Джарочка) 106 711
Ой біла білявино, на мене не дуйся 106 711
Умираю, моя мати, вмираю, вмираю 107 711
Ой там, ой там на горі. А 108 711
Ой там на горі. Б 108 711
Ей, а на горі малюють там малярі. В 109 711
Пісок грабала 109 711
Чом, чом, чом, чому босо ходиш 109 711
Ой за яром, за яром 110 711
Чи я тобі не казала, хороший легіню. А 110 711
Ой позирай, дівко біла, на суху тополю. Б 111 711
Фраїру малючкий 111 711
Мій отець, з матірьом 111 711
Ой милий, милий, чорнобривенький 112 711
Взяв би-м тя, дівчатко, але на цо 112 711
Не дивуйте, добрі люди, що живу багато 113 712

Заклики на вулицю. Гулянки молоді. Залицяння

Ой лугами йдем 114 712
Добривечір, дівчино, куди йдеш. А 115 712
Добрий вечір, дівчино, куди йдеш. Б 115 712

Кукуріку, півнику, гайда. В 116 712
Добривечір, дівчино, куди йдеш. Г 116 712
Ой дівчино, куди йдеш. Д 117 712
Ой на горі два дубки, два дубки. Е 118 712
Ой у лісі під дубком. Є 119 712
Ой у лісі під дубком. Ж 119 712
Ой летіла зозуленька куючи, куючи. З 120 712
Ей гаїк, гаїк, гаїчок. И 121 712
Ой у нашому селі. І 121 712
Ой летіла горлиця через сад, через сад. Ї 122 712
Ой як орали хлопці на льон. А 123 712
Не стій, дубе, не гуди. Б 124 712
Дівка Явдошка сіяла пшеницю 124 712
Виорю толоку 125 713
Ой на горі калина 126 713
Стояла на колодці (мел.). А 127 713
Сиділа на колодці. Б 127 713
Чорна курочка, чорна. В 128 713
Ой Тетяна, Тетяна, чорнобрива, кохана 128 713
Дівчинонько чорнобровая 129 713
Молоденька, солоденька, ходімо мід пити 129 713
Як була я маленька 130 713
Гуляй, гуляй по боїску 131 713
Як пішов я за грибами, за грибами 132 713
Ішло дівча лучками 132 713
Што там маш, дівчино, під запасочком 133 713
Ой дівчата, чуєте 133 713
Я весела й жартівлива 134 713
Млинарю, млинарю, зробю я ти шкоду 135 714
Ой спать мені не хочеться 135 714
Час додому, час. А 136 714
Час додому, час. Б 137 714
Час додому, час. В 138 714

Принаджування і пригощання хлопців

Ой да за городом кози пасла. А 139 714
За городом козу пасла. Б 140 714
За городом козу пасла. В 141 714
За городом вівці пасла. Г 142 714
На вулиці дудка грає. Д 143 714
У ковалихи собаки лихі. А 143 714
А в ковалихи собаки лихі. Б 143 714
Через поле вода тече. А 144 714
Через греблю вода тече. Б 144 714
Через греблю вода тече. В 145 714
Ой я ж, молода, окуня зловила. А 145 714
Ой я, молода, на базар ходила. Б 146 714
Ох, та не люби двох (мел.). А 146 714
З рибкою борщ (мел.) Б 146 714
Ох, та не люби двох. В 147 714
Як на ставу, так на річці 148 715
Загороди, мати, кучу 148 715
І сьогодні горох, і учора горох. А 149 715
І учора горох, і сьогодні горох. Б 150 715
Ой учора кисіль та й сьогодні кисіль. В 150 715

В славнім місті Сороці 151 715
Прийди ти до нас 151 715
Ой плаче Гриць, плаче 152 715
Півкоржа, півкоржа, півпаляниці 153 715

Парубки — нікчеми, боягузи, невдахи, дурні

Як до тебе ходити. А 154 715
Дівка в сінях стояла. Б 155 715
Козаченьку молоденький. В 156 715
Дівка в сінях стояла. Г 157 715
Косять гречку сокирами (мел.) 157 715
Там під лісом, дубиною (мел.) 157 716
Там під дубом, дубиною (мел.) 158 716
Ой за лісом, за дубиною 158 716
Ой ішло дівча лучками 158 716
Ой ліз їжак, ліз 159 716
Ой вродила верба груші, зеленеє пруття 159 716
Ожениц би-м ся барс би-м рад 160 716
Ой був же я в Тирасполі 161 716
Біда мені, люди, що я не жонатий 161 716
А мій милий такий був 162 716
Ой в коло, в коло, в коло 162 716
Ой пішов Косьмина, пішов Волосина. А 163 716
Як пішов Косьмина голий по дорозі, босий по морозі. Б . 165 716
Ота-ота-тана, служив я у пана 166 716
Ей горі селом ішов, ей чом до нас не зайшов 167 716

Освідчення в коханні

Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця. А 168 716
Жито, мати, жито, мати, жито — не полова. Б 169 716
Жито, мати, жито, мати, жито — не пшениця. В 170 716
Жито, мамцю, жито, мамцю, жито — не полова. Г 171 716
Або мене, Грицю, люби, або мене залиши 171 717
Пішов же я на вулицю та й тепера каюсь 172 717
Як був Андрій парубок, Олександра дівка 172 717
Ти ж мене, дівко, любиш 173 717
Марусенька по гриби ходила 173 717
Ти, козаче, пся паро 173 717
Ой у саду-винограду зацвіла лілія 174 717
Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька. А 174 717
Та не люблю я ні Стецька, ні Грицька. Б 175 717
Пішла Гандзя по буряки 177 717
Ой ненько, ненько. А 177 717
А я в свеї мамуненьки. Б 178 717
Іване, Іване, не ходи горами 178 717
Ой піду я до млина, до млина. А 179 717
Ой піду я до млина, до млина. Б 180 717
Ой піду я до млина, до млина. В 180 717
Ой послала мене мати. А 181 717
Вбралась Гандзя у спідницю. Б 181 717
Ой льон, льон, льон, конопельочки. В 182 717
Ой у саду, у саду гуляли кокошки 182 717
Жало дівча, жало траву 182 718

Любуй же мя, хлопку, в стодолі на снопку 183 718
Там пониже селечка 183 718
Глибока кирниця, глибоко копана 183 718

Побачення, зустрічі, поцілунки

Ой болить ня головонька та й межи плечима. А 185 718
Та ти гадаш, мій Андрійку. Б 186 718
Мила моя, мила, лем ті єдна вина. В 186 718
Ой випити — то то я (мел.) Г 187 718
І дощ іде, і хмариться 187 718
А я свому миленькому виполю барвінок 188 718
Заспіваймо собі 188 718
На городі жовта чічка 189 718
Як хочеш, миленький, до мене ходити 189 718
Ой візьму я сардачок на плечі 190 718
Ой здорова, дівчино 190 718
Моя фраїречка 191 718
Чорноморець, матінко, чорноморець 191 718
А на горі сніг летить, сніг летить 192 718
Ой надобраніч, ах, та ти чуєш 192 719
Ой важу я, важу (мел.) А 192 719
Ой важу я, важу. Б 193 719
На тарілці три лини 193 719
Ходив, ходив по току 194 719
Ой мати моя 195 719
Гей, там на горі тернина 195 719
Тече водичка з-під яворічка ледова 195 719
Якби тії не тини та не перетинки 196 719
Ой спала я на сєнє. А 196 719
Кед я спала на шєнє, на шєнє. Б 196 719
Казав ми батенько пігнати кози 197 719
Відправила мене мати (мел.) 197 719
В ліс зелений по горішки вранці я ходила 198 719
Ой крикнув старий та й на малого 198 719
Косив Іван спілу гречку 199 719
Іду я, скачу я по лен, по лен 200 719

Подарунки

Ой бачив я, бачив ту дівчину ладну 201 719
Ой Василю, Василино 201 719
Як поїхав мій миленький до рідні 202 719
Ой чому ти, Риндю 202 719
Пішов мій миленький на воли, на воли 204 720
А гнали гурале овце, овце 204 720
А пониже Андрівки. А 205 720
На зеленій убочі. Б 205 720
Ой пішла я по сунички у ліс 206 720

Материнські й батьківські остороги та втручання

Тече вода каламутна 207 720
Мати дочку научала 208 720
Ой де ж ти сі забавила, Гануню, Гануню 208 720
Тот мій, тот мій (мел). А 209 720

Та й тото мій, що везе гній в чорнім капелюсі. Б . . . 209 720
Коло річки, коло броду сова воду пила 209 720
Ой мати, люблю Гриця. А 210 720
Ой мамуню, люблю Гриця. Б 210 720
Ой на горі трандахір, на долині тичка 211 720
Там під лісом Феся телятка пасає 211 720
Била мене моя мати, била мене, била 212 720
Переходом в чистім полі заквітли волошки 212 720
Тече вода з явора. А 213 721
А ти, дівча, подь з нами. Б 213 721
Ой казала мені мати рибку варити та й не шумувати . . 214 721
Ой казала мені мати 214 721
Ой чи ти, чи не ти над річков ходила 215 721
Не женися, сину, бо зле тобі буде 215 721
Я Дарочку полюбив, в Дарочки напився. А 216 721
Ой покину ціп на току, а вила на стозі. Б 216 721
Ей, а на наших дверих, ей, печать ударили 217 721

Мудрі, винахідливі дівчата

Ой на горі, на горі 218 721
Посмотр, дзевча, посмотр на суху тополю 219 722
Пішла Кася по воду. А 219 722
Ой ішла дівчина. Б 220 722
Що то, сину Марисуню, попід вікна ходить 221 722

Волоцюги, джигуни

Казав мені батько, щоб я оженився. А 222 722
Казав мені тато, щоб я оженився. Б 222 722
Казав мені батько, щоб я оженився. В 223 722
Я йсе-м друтар, добрий майстер в тий шаришскей століци 223 722
Ой відки ж я уродився. А 224 722
Відколи я уродився. Б 224 722
Та господи милосердний 225 722
Ой кум із кумою в корчмі забавився 225 722
Ой із горба на долину поволі зійду 226 722
Ой Янчік, Янчік, ти сі пес 226 722
Ти, дівчино, люба та мила 227 722

Парубочі пригоди

Ой ще вчора ізвечора люльочка курила (мел.). А . . . 228 722
Ой звечора, звечора люлька ся курила. Б 228 722
Люлька моя червоная звечора курилася. Б 229 722
Люлька моя пеньковая звечора курилась. Г 230 723
Єще вчора ізвечора люлька ся курила. Д 230 723
Трубка ж моя, череп'янка, звечора курилась. Е 231 723
Люлька моя череп'яна звечора курилась. Є 232 723
Мав я люльку-черепульку, добре ся курила. Ж 232 723
Ішов тютюн дорогою, здибала го люлька. З 233 723
А в неділю рано люлька ся курила. И 234 723
В неділеньку рано люлька ся курила (мел.) І 234 723
А в неділю рано люлька ся курила (мел.) Й 234 723
Надіну я шаровари, штани мої сині 235 723
Як я їхав з України 235 723

Ой зійшлися два гуцули близько Яворова 236 723
Ой чи мені вдову брати, чи вдови дівчину 236 723
Казали ми молодиці, щоби приходити 237 723
Ой продала дівчинонька курку. А 237 723
Ой продала дівчина курку (мел.) Б 238 723
Ой продала чумачиха курку. В 239 723
Як ішов я з Дебречина додому. А 239 724
Кой я ішов з Дебрецина до Тали. Б 240 724
В Одарочки ночував 240 724

Легковажні і розбещені дівчата. Дівочий гріх

Пішов Іван в полонину косити. А 242 724
Пішов Іван в полонину косити. Б 243 724
Пішов Іван в полонину косити (мел.). В 244 724
Очеретом качки гнала. А 245 724
Очеретом качки гнала. Б 245 724
Ой не сідай коло мене 245 724
Ой ходила коло плоту 246 724
Полюбила дівчина Дениса 246 724
Співаю, співаю та й не знаю доки 247 724
Косив Ванька, косив Ванька 248 724
Пусти ж мене, пусти ж мене 249 724
Ой вівчаре, вівчарику, займи мої вівці 250 724
Ішов козак без ліс, без ліщину, без ліс, без ліщину . . 250 724
Ой послала мене мати у луг по калину 251 724
Люблю ляшка! — Люби, доню 251 724
Ой на горі жовта глина 252 724
Котиться кришталь по сіножаті. А 252 724
Ой мати, мати, єсть дяк у хаті. Б 253 725
Ой мати, мати, єсть дяк у хаті. В 254 725
Ой мати, ой мати, ляшенько в хаті. Г 254 725
Ой мати, мати, козак у хаті. Д 255 725
Ой мати, мати, москаль у хаті. Е 255 725
Та орав мужик край дороги (мел.). А 256 725
Та й орав мужик край дороги (мел.). Б 256 725
Та орав мужик край дороги (мел.). В 256 725
Да орет мужик при дорозі. Г 257 725
Та орав мужик край дороги. Д 257 725
Та орав мужик край дороги. Е 258 725
Ой у нашому селі, у Малоросі 258 725
Коб я знала, Василеньку, що ти наш 259 725
Тече вода з явора 259 726
Саварин, Саварин, Савариночку. А 260 726
Северин, Северин, Севериноньку. Б 260 726
Северин, Северин, Севериночку. В 261 726
Ой козаче, що робить будем. А 261 726
Пареньочку, женитися треба. Б 263 726
Йшла дівчина лужками, гой, лужками, лужками 264 726
Пониже Залужа 266 726

Невдале женихання

Ой не ходи, Сабадашу, на юлицю нашу. А 267 726
Ой не ходи, Барабашу, на вулицю нашу. Б 267 726
Коло мого й огрудечка 268 726

Ой не ходи, не ходи та не топчи бобу 268 726
Ой на горі пень-колода 269 726
Ой сад-виноград, кучерява вишня. А 270 726
Ой сад-виноград, кучерява вишня. Б 271 726
Наступив, наступив чорний віл на ногу. А 271 726
На вулицю не піду і дома не всиджу. Б 272 726
На улицю не піду і вдома не всиджу. В 272 726
На порозі стояла. А 273 727
Ой як бігла, копотіла. Б 273 727
Ой чия то дівка била. В 274 727
Ой густий очерет да й лепеховатий. А 274 727
Ой густий очерет та й лепехуватий. Б 274 727
На тарілці білий сир. В 275 727
Що ти кажеш, дурню. Г 276 727
Ти думаєш, дурню. Д 276 727
Ти думаєш, дурню. Е 276 727
Ходив дурень без м'ясниці. Є 277 727
Ой не стій під вікном. Ж 277 727
Широкая левадонька, а густа ліщина. З 278 727
Оженився дурень та взяв глупувату. И 278 727
Бодай тебе, мій миленький 279 727
Тиха вода бреги ламле 279 727
Мила моя, мила 280 727
Ой ішов я вулицею раз, раз 280 727
Некованим возом пшеницю возити. А 281 727
Покладу я хибку кладку через бистру річку. А 282 727
Бодай же ти, дівчинонько, цілий рік боліла. Б 282 727
Котилися вози з гори, а в долині стали. А 283 727
Котилися вози з гори, поламались ярма. Б 283 727

Думки про одруження. Бажана пара

Не чудуйтесь, добрі люди, що перебираю. А 284 728
Ой напряла полотна. Б 285 728
По садочку ходжу та щипаю вишні. В 285 728
По току, по току кури ж мої, кури. Г 286 728
Ой ходила по саду (мел.) Д 286 728
На горбочку сиджу та й думку гадаю. Е 286 728
Як я була молода 287 728
Ой гай, гай, гай зелененький. А 288 728
Ой гай, гай, гай зелененький. Б 289 728
Я в середу родилася (мел.) А 290 728
Я в середу родилася, кажуть люди — горе. Б 290 728
Я в середу родилася, кажуть люди — горе. В 291 728
У середу родилася, тепер мені горе. Г 291 728
Мати ж моя, мати ж моя, мати ж моя мила. Д 292 728
Зелененький барвіночку. А 292 728
Стелися, барвінку, низенько 293 728
Ой нащо ж ти, мати, да гарбуз лупиш 294 728
На городі барвінець, інший — за городом 294 729
Я не піду за музику. А 295 729
Ой мамцю, гадай, гадай. Б 295 729
Ой не піду за музику. В 296 729
Ой боже мій, боже мій, переросла міру. Г 296 729
Не люблю шевця, дубом воняє. Д 296 729

Дівчино, дівчино, тебе мати кличе. А 297 729
Ой не ходи по льоду. Б 297 729
Бодай мати не конала 298 729
Хтіла мене мати 299 729
Сватав мене, матінко, первий. А 299 729
Хтіла мене мати за першого дати. Б 300 729
За циганом та добре жити 301 729
А за нашим хатом (мел.) А 302 729
А за нашов хижов лучка широчка. Б 302 729
Та я в мамки біла ходжу — за білого дайте 303 730
Я паробок з Калушан 303 730
Ой Грицю, Грицю, Грицю 303 730
Нащо мені женитися, нащо жінку брати. А 304 730
Нащо мені женитися, нащо жінку брати. Б 304 730
Як задумаю жениться, молодую жінку брать. В 304 730

Сватання

А чи ти мя, Василеньку, не знаєш. А 305 730
Чи ти мене, Василю, не знаєш. Б 306 730
Ой дівчино-небого. В 307 730
Чорні очі, як терен. Г 307 730
Куди ж мене поведеш? Е 307 730
Я не всидю, я не влежу 308 730
Ой ти, гарний Семене 308 730
Їхав сербин по горівку 309 730
Сватай мене, Грицю. А 310 730
Казав батько: козу дам. Б 310 730
Задумала Гандзя жати 311 730
Хміль по тичині повивається 311 730
Мав я вітця багатого 312 731
Ой з-за гори старостоньки. А (давній варіант) 312 731
Ой з-за гори старостоньків. Б (сучасний варіант) . . . 312 731
Ой у вишневому садочку 313 731
Гей, люди їдуть по ліщину 314 731
Куди їдеш, комисару 315 731
Ой куди ти, нежонатий 315 731
Ей сам не знам, по што іду 316 731
Пришов би-м я до вас (мел.) А 316 731
Я би до вас пришов, жеби я знав. Б 317 731
Не буду, не буду 317 731
Мав я раз дівчиноньку чепурненьку 318 731
Да сватав мене попів син. А 319 731
А хто бачив, а хто чув. Б 319 731
Ходить Гапка по хаті, по хаті. В 320 731

СІМЕЙНЕ ЖИТТЯ. ВАДИ ЧОЛОВІКІВ І ЖІНОК

Молоде подружжя

Ой їхала Катерина 323 732
Воженився, хвала богу 325 732
Оженилшя наш Іван. А 325 732
Уженився младий пан. Б 326 732
Ой жоно моя, жононько 327 732

Ой піду я у лісочок 328 732
З банюра я воду беру, на камені стою 328 732
Ой ти, милий, не журись, не сварись 329 732
Гей, волошин сіно косить 329 732
Серце моє любеє 330 732
Поїхав би в ліс по дрова. А 330 732
Та біда не женившись. Б 331 732
Ой Василю, Василю. В 331 732
Ой пий, да не лий. Г 332 732

Недоладне подружжя

За річкою Гарасим . , ... 333 732
Чи я не хазяйка, чи не господиня 334 732
А в єднім селі недалеко Дубна. А 335 732
Ой у єднім селі недалеко Дубна. Б 336 732
Ой мій милий заболів (Кисіль). А 337 732
Ой мій милий заболів. Б 338 733
Ой мій милий заболів (Кисіль). В 340 733
Ось щось милий заболів (Кисіль). Г 341 733
А мій милий захворав. Д 341 733
Як поїхав мій миленький 342 734

Життя парубком і жонатим, дівчиною і замужем

Ой знати, знати, хто кого любить. А 343 734
Ой знати, знати, хто кого любить. Б 344 734
Ой знати, знати, хто любить польку 344 734
Ой на горі мачок, мачок, на долині просо 345 734
Та як я був парубочок. А 345 734
Поки єм ся не вженив. Б 345 734
Покля я ся не оженил. В 346 734
Казав мені батько. А 346 734
Біда тому чоловіку. Б 348 734
Ой послухай, моя жінко, не лайся зо мною. В 348 734
Ожениц би-м ся барс би-м рад 349 734
Заклі я била маленька. А 349 734
Не хвалюся, не ганюся. Б 350 734
Ой жеби я біду знала. В 351 734
На городі квітки в'ються. Г 351 734
Як я була малюся. Д 351 734
Любел я ангела 352 735
Оженився у Петрівку. А 352 735
Оженивсь я в Петрівку. Б 353 735
А в п'ятницю штани прала. В 353 735

Чоловіки — невдахи, безпорадні, скупі й непривітні

Ой такий-то я, Ярема. А 354 735
В середу родився в північ при луні. Б 355 735
Я в полі родився вночі при луні. В 355 735
Хома та Ярема. А 356 735
А Ярема із Хомою. Б 359 735
Нехай же нас бог рятує (Пісня про Купер'яна). А . . . 360 736

Ой що ж ми будемо (Пісня про Купер'яна). Б 361 736
Ой в коло, в коло, в коло 362 736
Зацвіла калиночка та й дерен 363 736
Як у мене чоловік роботяжечка був 363 736
Да куди їдеш, Явтуше. А 364 736
Ой куди ж ти їдеш, та мій миленький. Б 365 736
Де ти їдеш, мій милесейкий. В 366 736
А куди їдеш, моє серденяточко, Степане. Г 367 737
Поїдь мені, мій миленький, на новеє місто. А 368 737
Купи мені, мій миленький, мила-білила. Б 369 737

Безгосподарні, незугарні, неохайні жінки

Дала мені мамка корову. А 370 737
Дала мені мама корову. Б 371 737
Купила мі мама корову. В 371 737
Дала мі мамця корову. Г 371 737
Дала мене моя мати замуж. Д 372 737
Дала мене моя мати замуж. Е 373 737
Дала мені мати корову. Є 374 737
Пожену я сиві воли до води 374 737
Що чужії мужики все добрі 375 737
Ей, вийшла я на гірку, повідам казання 376 737
А ти мій чоловік, а я твоя жінка 376 737
Да стоїть козак над водою. А 376 737
Людські жінки, як ластівки. Б 377 738
Кумочку, кумочку, ей, красну жену мате 377 738
У сусіда хата біла. А 378 738
У сусіда хата біла (Гапка). Б 378 738
У сусіда хата біла. В 380 738
Ой боже мій милостивий. Г 382 738
У сусіда у Івана. Д 383 738
У сусіда хата біла. Е 385 738
У сусіда хата біла. Є 386 738
Кукаріку, куд-ку-дак 388 738
Ей зелені кафлі, біла пец 388 738
Суре, Суре, вари пироги (мел.) А 389 738
Тетяно, Тетяно, вари галушки. Б 389 738
Каже Назар: «Кулино, печи пироги!». В 390 738
Казав мені милий наварити квасу 391 738
Чи це я не гарна, чи не господиня 391 738
Мащу хату, щітки знати 392 738
То за борщ, то за каву 393 738
А мій милий у колгоспі робить 394 739
Хтіла борщику зварити 394 739
Сивий кінь, а чорна бричка. А 395 739
Чий кінь, моя бричка. Б 395 739
Моя жінка невеличка. В 395 739
Там на горі росте дуб, вже його рубають. А 396 739
Ой маю я таку жінку — шиє, вишиває. Б 396 739
Чи я в мужа не жона, чи не майстериця 397 739
Я в матері одна била. А 397 739
Мене мати віддавала. Б 398 739
Я зігнувся, як дуга, від журби, від горя 398 739

Жінка — ледача пряха

А вже чужі жонки. А 399 739
А чужії жінки конопельки сіють. Б 401 739
Чоловіче, чоловіче, яку маю грижу 402 739
Чоловіче, чоловіче, ти дай мені раду. А 403 739
Нащо мені чорний віл. Б 403 739
[В]орав милий сорок день. В 404 739
Чоловіче мій, може б я й робила 405 740
Ой кину я куделицю 405 740
Кину мичку на поличку 406 740
Із кужелем, із діркою 407 740
Коли б же я добра жона 408 740
Я дві зими на основу пряла 408 740
А в сусіди весіленько 409 740

Лінива жінка-жниця

Та їхала Катерина штирма кіньки воронимн. А 410 740
Казав мені милий. Б 412 740
В понеділок раненько. В 412 740
Я в бору жито жала 413 740
Біда польку спокусила 414 740
Посилає Сидір Гапку в поле жита жати 415 740
Ой сусіду колька коле 415 740

Свавільні, вередливі, хитрі й запанілі жінки.

Приборкання примхливих та непокірних

Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста. А 417 740
Як захотів мужичок міщаночку взяти. Б 417 740
Як задумав селянин міщаночку взяти. В 418 741
Обіцявся мужичок міщаночку взяти. Г 420 741
Чи я тобі не казала, не бери ти мене. Д 420 741
Ой ти знав, нащо брав міщаночку з міста. Е 421 741
Ой ти знав, нащо брав,— я не вмію жати. Є 421 741
Ой хотів же селянин міщаночку взяти. Ж 422 741
На городі бурячок, зеленая гичка. З 422 741
Ой у полі бурячок, зеленая гичка. И 423 741
Червоненький бурячок, зелененька гичка. І 423 741
П'ян я іду, моя голубонько. А 424 741
Била жінка мужика, пішла позивати. Б 425 741
Била жінка мужика. В 426 741
Ой у лузі на калюжі сова воду пила. Г 426 741
Била жінка мужика, за чуприну взявши. Д 427 741
Журилася попадя своєю бідою. А 428 742
Журилася попадя своєю бідою. Б 430 742
Журилася попадя своєю бідою. В 431 742
Журилася попадя своєю бідою. Г 432 743
Журилася попадя своєю бідою. Д 433 743
Ей казали вражі люди 434 743
Дворянська жона. А 435 743
Ой дворянська жона. Б 436 743
Гусарськая жона. В 438 743
Ой зашуміли, ой зашуміли усі чотири млини. Г 441 743

Продай, милий, чабани. Д 441 744
Продай, милий, сірі бички. Е 442 744
Продай, милий, рябі бики. Є 442 744
Продай, милий сиві бички. Ж 443 744
Оженився Кучерина а взяв собі любку 445 744
Ой поїхав Савраїн у поле орати (мел.) А 446 744
Як пішов Саврадим у поле й орати. Б 446 744
Як поїхав Саврадим у поле орати. В 447 744
Що посеред двора та стоїть калюжа. Г 448 744
На дворі дощ, а в сінях калюжа. Д 448 744
Ой поїхав Саврадим у поле орати. Е 449 744
Оженився Шурадель та взяв жінку гладку. А 450 745
Мав чоловік гарну жінку, не знав, що робити. Б 451 745
Не знаєш ти, чоловіче 451 745
Ой слаба я, слаба я. А 452 745
Ой слаба ж я, слаба. Б 453 745
Слаба я, милий, слаба 454 745
Артем іде, Артем іде 455 745
Засію я кварту проса 455 745
Був у мене муж. А 455 745
Сидів сова на печі. Б 456 745
Бив мене муж. В 456 745
Ой паночку наш. Г 456 745

Сімейні незгоди, суперечки, сварки

Ой піду я понад лугом (мел.) А 457 745
Понесу я йому їсти (мел.) Б 457 745
Поза гаєм, поза лугом. В 458 745
Як піду я поза лугом. Г 459 745
Ой піду я понад Бугом. Д 459 745
Ой піду я лугом, лугом. Е 460 745
Ой той мене пече, ріже 461 746
Посадила я садочок 461 746
Як посіяв мужик та й у полі ячмінь. А 462 746
Чоловік посіяв ячмінь, жінка каже: гречка. Б 463 746
Ой посіяв мужик. В 464 746
Ой посіяв мужик та й у полі ячмінь. Г 464 746
Сіяв мужик просо. Д 465 746
Чоловік сіє жито. (мел.) Е 466 746
Чоловік сіє жито, жінка каже: мак, мак. Є 467 746
А мій милий до проса і я до проса. А 468 746
А мій милий погнівавсь на мене. Б 468 746
Ти, серце, йдеш до жита. В 469 746
Чогось на мене мій муж ворчить 469 746
Дала мені моя мати козу з козенятком. А 469 746
Дала мені моя мати козу з козенятком. Б 470 746
Скрипка би не грала, якби не той смичок 470 746
Ой там, на товчку, на базарі. А 471 746
Ой в Києві на базарі. Б 472 746
Навгороді левада. А 473 746
За городом левада. Б 473 746
Що у нашому селі. В 474 747
Наступив комар на ногу, на ногу. Г 474 747
В нашім селі новина. Д 475 747

Я си хлопець газдовский 477 747
Мали тато дві кози 478 747
Добрий вечір вам, дівки 478 747

НЕРІВНЕ ПОДРУЖЖЯ. ПОДРУЖНЯ ЗРАДА

Старий і молода, молодий і стара

Ой що ж мене заставило. А 481 747
Біда мене та заставила. Б 482 747
Ой що ж тебе заставило. В 483 747
Я у мамки одна била 483 747
Молода я молодиця, молодого віка 484 747
Нащо мені той баняк, що тече з водою 484 747
Ой гой же, гой же, старий небоже 485 747
Я в середу родилася, горе мені, горе. А 485 747
У середу вродилася, ох, мені горе. Б 485 747
Ой діду, діду з бородою 486 747
Мамусь моя, ховай же мя 486 747
Вітер віє, сонце гріє, дощик накрапає 487 747
Откаль соненько сходило 487 747
Орю я, орю я йа в городі та кониками 488 747
А в криниці водиця 488 748
Сію ж я на огороді та петрушечку, за огородом чорнушечку 489 748
Нащо було, нащо було старому жениться 489 748
Як задумав дідочок. А 490 748
Задумав дідодоч, задумав жениться. Б 490 748
Ой задумав старий дід, задумав жениться. В 491 748
Як задумав старий дід та тричі жениться. Г 492 748
Ой ти, старий діду, чому си не жениш. Д 493 748
Ой ти, старий діду, чому ся не жениш. Е 493 748
Помішався комиш із травою 494 748
Да під вишнею, під черешнею. А 495 748
Ой під вишнею, під черешнею. Б 495 748
Ой під вишнею, під черешнею. В 496 748
Оженився дурень. Г 497 748
Ой мій милий вошопруде (мел.) А 497 749
Ой діду-нуждубарю. Б 497 749
Молодії, гей, молодиці. А 498 749
Молодиці молодії. Б 499 749
Чи ти кімиш, старий діду, яка була вимова. А 499 749
А що тото за чоловік, що ся жони боїть (мел.) А . . . 500 749
А що тото за чоловік, що ся жони боїть. Б 501 749
Ой ти гриб, я ягода. А 502 749
Ой піду я до млина. Б 502 749
Як ішла я до млина. В 502 749
А там за гороньком каня воду пиє. Г 503 749
Діду мій, світе мій. А 503 749
Я ж на тебе, мій миленький. Б 504 749
Чоловіченьку-хліборобоньку. В 504 749
Та була в мене жінка, та була в мене любка. А 505 749
Ой мав же я жіночку. Б 505 749
Ой була в мене жінка. В 506 749
Та була в мене жінка. Г 507 749
Та була в мене жінка. Д 508 750

Ой біда, біда шевця побила. А 509 750
Побила шевця лиха година. Б 509 750
Мені мати наказала. А 510 750
Дала мене моя мамка за діда старого. Б 511 750
Видавала мене мати за діда старого. В 511 750
Гой пішла я в ліс та й по печериці. Г 512 750
Ой зійду я, зійду на гору крутую. Д 512 750
На поточку-м прала. Е 513 750
Оддавали молоду 513 750
Нарву хмелю в'ялого 514 750
Ой десь да й нема, да поїхав до млина. А 514 750
Ой був та й нема, поїхав на річку. Б 514 750
Видно хату, видно хату, видно й грушу. В 515 750
Колихала мене мати та й казала: лю-лю 515 751
Ой місяцю-місяченьку. А 516 751
Ой був, та нема. Б 516 751
Бодай била-м не росла, за кого я пішла. В 517 751
Жив був — не любила. Г 517 751
Що той батько зробив. Д 518 751
Ой ненько моя. Е 518 751
Гей, жив — не любила. Є 518 751
Чоловіче Миколаю. Ж 519 751
І жив — не любила. З 519 751
Жив — не любила. И 520 751
Ой умер мій Данилко. І 520 751
Ой умер Саврадим. Ї 520 751
Ой умер Саврадим. Й 521 751
Вже три дні й три неділі 521 751
Кажуть мені женитися, світе мій бідненький 522 751
А я люблю тую бабу, що має доляри 522 751
Качки гречку сшолопали. А 523 751
Чоловіче-варіате. Б 523 751
Куди їдеш, мужичане. В 523 751
Ой як мав я двадцять літ 524 751

Легковажні жінки і чоловіки

Ой кивала молодиця пальчиком на мене (мел.) А . . . 525 752
Ей моргала молодичка пальчиком на мене (мел.) Б . . 525 752
Ой кивала молодичка пальчиком до мене (мел.) В . . . 526 752
Чорнявая молодиця кивала на мене. Г 526 752
Молодице молодая, маєш чоловіка. Д 527 752
Прийди, прийде увечері, я рибку варила. Е 527 752
Він до печі й я до печі 527 752
Помачав ня, помачав 528 752
Був у мене лихий муж 528 752
Гаєм, хлопці, гаєм, хлопці 530 752
Ніхто не винен, сама я, сама я, сама я. А 530 752
Ніхто ж не винен, тільки я, тільки я, тільки я. Б 531 752
Був у мене муж, був і чоловік 531 752
А хто хоче Гандзю знати. А 532 752
А хто хоче Гандзю знати. Б 533 752
Чи є в світі молодиця 533 752
Гандзю, Гандзю, кучерява 534 753
А там долов, а там долов 535 753
Така у ня жона красна 535 753

Гей, хороша молодичка моргала на мене. А 536 753
Гарний хлопець, гарний хлопець моргає на мене. Б . . 537 753
Та чого журитися, якої неволі. В 538 753
Молодая молодиця моргала на мене. Г 539 753
Ой стояла на камені, моргала на мене. Д 540 753
Чорнявая молодичка кивала на мене. Е 541 753
Молодиця Катерина. Є 542 754
Ой кивнула молодиця бровами на мене 543 754
Ой Гандзенько-серденько (мел.) А 544 754
Марусенько, серденько. Б 544 754
Галинко моя, щебетушко. В 545 754
Ганусенько-серденько, скажи мені правдоньку. Г 546 754
А в нашої Гандзуненьки хата на помості. Д 547 754
Катеринко моя. Е 548 754
Мене мати заміж дала 549 755
Ей, такого мужа мам, ей, як з татарки паска 550 755
Чого, чого боса ходиш 550 755
Ой ішов же я дорогою 551 755
Не йди, попе, ти до церкви служить. А 552 755
Ой не буде, ой не буде вище глоду лобода. Б 552 755
Не виросте вище тину лобода. В 553 755
Старий піп, старий піп, а сивая борода. Г 554 755
Ой попадя молоденька 555 755
Висока верба, низька галуза 555 755
Ой всердилася жона на мужа 556 755
Недавно-м ся оженив, лиш другі м'ясниці. А 556 756
Чоловіче, я слаба. Б 557 756
Болить мене головочка, болять мене груди. В 557 756
Тільки осінь наступила. Г 558 756
Чоловіче, я слаба. Д 558 756
Чоловіче, рятуй жінку. Е 559 756
Чоловіче, ой я хвора. Є 560 756
Добре з добрим чоловіком жоні пробувати 560 756
Там на горі черешенька, а під гором п'ять 562 756
Ой внадився котик до чужого сала 562 756
Зійшов місяць, зійшов місяць 563 756
А у моїм городочку густа куманиця 564 756
Кликала мі молодичка до хати, до хати 564 756
Спить Хома у млині, Хомі в млині сниться 565 756
Ой вийшла Марисенька до сіней із хати 565 756
Пішов чумак у дорогу, а чумачка дома. А 566 756
Наварила пироженьків йа з самого сира. Б 566 756
Вчора було літо, а ниньки зима. В 567 756
Шмаровіз в дорозі як літо, так зима. Г 568 756
Шмаровіз мазав віз, поїхав в дорогу. Д 568 756
А ти їден, а я другий, а то наша воля. Е 569 756
Ой вийду я за ворота, гукну на охоту. Є 571 756
Сніжок іде, метіль мете а з ясної зірки 572 756
Ой піду я до церковці, стану край порога 572 757
Як я була молодою преподобницею 573 757
Мала конопельки близько доріженьки 573 757
Ой сарака Унгурян 574 757
А я собі звуся Лідуся 575 757
Ой умру я, умру, буду сі дивити. А 576 757
Ой умру я, ой умру я, буду ся дивити. Б 576 757

Ой лежу я, лежу. В 577 757
Ой піду я до міста, ой піду я до міста. Г 578 757
За що би нас пан біг карав 579 757
А я собі ланкова, маленького росту. А 579 757
Моя хата край села, вікнами до мосту. Б 580 757
До контори я піду та й сяду на лавку. В 581 757
Я в вівторок родилася, в вівторок, в вівторок. Г 581 757
Треба голову любити — ділом верховодить. Д 582 757
Любить мене бригадир 582 757
Три дні печі не топила, сім день хати не мела. А 583 757
Казав мені голова йти пшеницю жати. Б 583 757
Ой сапала буряки під зеленим дубом. А 584 758
Ой поїхав чоловік у поле орати. Б 585 758

БАБИ І ДІДИ. ХИМЕРИ СТАРИХ

Ой із гори на долину 589 758
Наша баба стара 589 758
Як у нас була Векла 590 758
Пішла наша бабусенька 590 758
Ой кувала зозулиця, кувала, кувала 590 758
Тепер баба ні сяка, ні така 591 758
Поїхала баба в ліс, баба в ліс, баба в ліс 591 758
Мала баба Михала 592 758
Післала баба діда по воду. А 592 758
Послала я діда по воду. Б 593 758
Ішов дід з косовиці 593 758
Як поїхав мій миленький на базар 594 758
Ой дід бабі купив бути. А 595 758
Дідуню, а ти спиш? Б 595 758
Одведи ж мене додому, ти ж мій дідочок. А 595 758
Ой борщу, мила, ой борщу, мила. Б 596 759
Вже пора, мила, вже обід, мила. В 598 759
Ой на дубі, на дубочку голуби сиділи. Г 599 759
Біжи, мила, у садок. Д 600 759
Ой на горі сухий дуб, ой ти, мій миленький. Е 602 759
Ой діду мій Пархоме. А 603 759
Ой діду мій, Пархоме мій. Б 604 759
Діду, діду. А 604 759
Ой любив я дівчиноньку. Б 605 759
Ой не знала баба, чим забагатіти. А 605 759
Захотіла стара бабка сильне багатіти. Б 606 759
Задумала вража баба та й забагатіти. В 607 759
Задумала бабусенька та й розбагатіти. Г 608 759
Захотіла вража баба та й забагатіти. Д 609 759
Сидить дід на печі, на печі (мел.) А 610 760
Сидить дід на печі, на печі. Б 611 760
Дідку, дідку, а я твоя бабка. А 613 760
Ой на горі шарварок. Б 614 760
Ой дідусю, дідусю, сивая борода. В 614 760
Пішов дід на обід, баба на хрестини 614 760
На вулиці громада 615 760
Сидить баба на печі 615 760
Бреди, бреди, діду, та в ліс по калину. А 616 760
Бреди, бреди, діду, у луг по калину. Б 617 760

В місяці іюлі випала пороша. А 617 760
Пішов дід на гриби, баба на підпеньки. Б 618 760
Ой гонила баба діда по студену воду. В 619 760
А місяця сентября випала пороша. Г 619 760
А в місяці октябрі випала пороша. Д 620 760
У місяці сентябрі випала пороша. Е 622 761
Пішла баба на гриби, а дід на підпеньки. Є 623 761
Пішов дід по гриби, баба по опеньки. Ж 624 761
Ішов дзяд на губи, дзядівна на гливи. З 625 761
У місяці сентябрі випала пороша. И 625 761
У місяці сентябрі випала пороша. І 625 761
Болить мене голова 626 761
Ой дід бабі поробив тачки 626 761
Ішов з поля старий дідо, дідочок Гаврило 626 761

ВЕЛИКА РОДИНА. ТЕЩА І ЗЯТІ. СВЕКРУХА І НЕВІСТКИ. СВАТИ

А в нашого Омелечка 631 761
Ой на горі млиночок. А 631 761
Ой на горі млинарка. Б 632 761
Поїхала тьощенька та й на ярмарочок. А 632 761
Стала да теща, стала да рідна. Б 633 761
Приготувався зятейко. А 635 761
Ой поїхав Охрім за Вільну по хміль. Б 640 762
Мала баба, мала, мала (мел.) А 643 762
Мала баба п'ять доньок. Б 644 762
Мала бабонька чотири доньки. В 645 762
Та було в батька три дочки. Г 647 762
Мала мама три доньки. Д 648 762
Жила собі вдовка. Е 649 762
Жила собі удова. Є 649 762
Пішла матенька до зятенька 651 762
Мала баба три доньки. А 652 762
Чорнявая для попа. Б 653 762
Ой як був собі чоловік 653 762
Ой їхав з Круговілля 654 762
Посію я гречку 655 762
Як я пішла до старої, яла хижу мести 655 762
Помагай біг вам 655 762

КУМІВСТВО. КУМ І КУМА. ВЕСЕЛА ВДОВИЦЯ

Я до тебе, кума моя 659 763
Просила ми кумця 659 763
Куми мам, куми мам, што їм дам, што їм дам 660 763
Та були в кума бджоли 660 763
І вчора у куми, і сьогодні у куми. А 661 763
Ой учора в куми. Б 661 763
А я вчора в куми. В 661 763
І учора в куми. Г 662 763
Сусідоньки любі, милі, прошу вас. А 663 763
Ой кумонько-сусідонько, гризота, гризота. Б 663 763
Пішла кума до куми. В 664 763
Кумá, кýма, кумá, кýма, кумá кýма частує 664 763
А горівка — добрий трунок, добрий трунок 665 763

Кумасю, кумасю, ти повная роже 665 763
Тут моя кума була 666 763
Ти в мене кума була. А 666 763
Здоров була, кумасенько, ще й добрий день. Б 666 763
Приїхали купці з Киянівки. В 667 763
Помагай біг, кумко-любко. Г 668 763
А мій милий онгурян 668 763
Ой просив кум кумоньку на вечорниці 669 763
Ой кум до куми раненько іде. А 670 764
Ой кум до куми залицявся. Б 671 764
Кум з кумою залицявся. В 673 764
Ой кум до куми залицяється. Г 675 764
Кум до куми залицявся. Д 677 764
Кум до куми залицявся. Е 677 764
Куди йдеш, куди йдеш 678 764
Кума яром, кума яром. А 678 764
Лярум, лярум, любцю-кумцю. Б 679 764
Садом, садом, кумасенька. В 679 764
Вчора була неділенька, нині понеділок. Г 680 764
Добре тії ляхи чинять, що не кумаються. Д 680 764
Да прийшов кум до куми. А 681 764
Прийшов кум до куми. Б 682 764
На городі буркун ягідок не родить 682 764
Кум куму напуває 683 764
Ой кум до куми борозенькой ішов 684 764
Відкіля йдеш, чоловіченьку. А 685 764
Ой кум до куми борозенькой йшов. Б 686 764
А кум до куми. В 686 764
Ой кумася, любася. Г 687 764
Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку. А 687 765
Куди йдеш, куди йдеш, чоловіченьку. Б 688 765
Куди йдеш, куди йдеш? Вечеря готова. В 689 765
А мій милий чорнобривий узувається 689 765
Налетіли дикі гуси да стоптали кумі просо 690 765
Кумі чоботи, кумі чоботи ще й з мережкою 690 765
А Тетяна жито жала 691 765
Послав мене мій миленький фасолі садити. А 691 765
Послав мене мій миленький фасольку садити. Б 692 765
Дала мене мама замуж, не вмію робити. В 692 765
Йшов Микола, тринди, ринди, в понеділок 693 765
Ой браженько, ой браженько ти моя 694 765
Удовицю я любив. А 695 765
До вдовиці я ходив. Б 696 765
Удовицю я любив. В 696 765
Як любив я Катерину. Г 697 765
Ой п'є вдова, гуляє. А 697 765
Ой пить буду і гулять буду. Б 698 765
І пить будем, і гулять будем. В 699 765

ПРИМІТКИ. ДОДАТКИ

Список умовних скорочень використаних джерел 703
Примітки 707
Словник малозрозумілих слів та виразів 766
Алфавітний покажчик 769